

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SAVAŞ ÖZKAN SAVAŞ

**ÇİVİ YAZILI
BELGELER
IŞIĞINDA
ANADOLU'DA
(İ.Ö. 2.BİN YILINDA)
MADENCİLİK
VE
MADEN
KULLANIMI**

TÜRK TARİH KURUMU

Ön Kapak: Hitit maden sanatının başyapıtı “Geyik Biçimli **Gümüş rhyton** (kutsal sunu kabı)”. Y. 18cm. Anadolu çıkışlı. M.Ö.14. yüzyıl. Metropolitan Museum of Art, New York. Geyik rhytonun ağız kenarında 4.5cm. eninde bir friz yer almaktadır. Bu frizdeki figürlerin üstünde iki ayrı hiyeroglif yazıtlı **altın kaplama** lejant bulunmaktadır. [M.Darga, 1992, 37; E.Akurgal, 1995, Şek.27; Lev.64-68]

Arka Kapak: Diskus başlığı ile aslan ayaklı tahtında oturan Güneş Tanrıçası / Tanrı Ana’yı, kucağında çıplak bir erkek çocukla betimleyen **altın takı**. Y. 4.3cm. M.Ö.14.-13. yüzyıl. Anadolu çıkışlı olup önceleri Norbert Schimmel koleksiyonunda yer alan bu takı şimdi Metropolitan Museum of Art, New York’tadır. [M.Darga, 1992, 102-3; E.Akurgal, 1995, Lev.79]

*Bu kitap,
Sevgili Ustam Ali M. Dinçol'a
ve
Değerli Belkıs Dinçol'a
ithaf edilmiştir.*

**ÇİVİYAZILI BELGELER IŞIĞINDA
ANADOLU'DA (İ.Ö. 2. BİNYILDA)
MADENCİLİK VE MADEN KULLANIMI**

ÇİVİYAZILI BELGELER
IŞIĞINDA ANADOLU'DA
(İ.Ö. 2. BİNYILDA)
MADENCİLİK VE MADEN
KULLANIMI

Savaş, Savaş Özkan

Çiviyazılı belgeler ışığında Anadolu'da (İ.Ö. 2. binyılda)
madencilik ve maden kullanımı / Savaş Özkan Savaş.—
Ankara : Türk Tarih Kurumu, 2006.

lxxxviii, 307 s. ; 24 cm.--(AKD'TYK Türk Tarih Kurumu
yayınları ; VI. Dizi-Sa. 63).

Bibliyografya ve indeks var.

ISBN 975 – 16 – 1634 – 4

1. Madencilik_Tarih_Türkiye_Belgeler. 2. Hititler_
Madencilik_Belgeler. 3. Türkiye_Tarih_Eskiçağlar. I. E.a.
II. Dizi

939.22

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulu'nun
20.10.1999 tarih ve 381/10 sayılı kararı gereğince 1000 adet
basılmıştır.

ISBN 975-16-1634-4

Sarıyıldız Basımevi tarafından basılmıştır.

Tel: (0312) 342 16 14

İstanbul Cad. Aktim İş Merkezi 11/45 - ANKARA

İÇİNDEKİLER

Sunuş	IX
Önsöz	XI
Kısaltmalar	XIII
I - Bibliyografya Kısaltması	XIII
II - Gramere Ait ve Diğer Kısaltmalar	XXXI
III - Transkripsiyon ve Diğer Yerlerde Kullanılan İşaretler	XXXII
Bibliyografya	XXXIII
I. Giriş	1
A) Maden Elementleri	4
1) Altın Elementi	4
2) Gümüş Elementi	5
3) Bakır Elementi	7
4) Bronz	9
5) Kurşun Elementi	10
6) Kalay Elementi	12
B) Mezopotamya ve Eski Anadolu'da Maden Konusu	14
1) Eski Anadolu'da Madenin Geçmişi	16
a) Hitit (Devri) Öncesi Altın	23
i - Mezopotamya'da Altın (Arkeolojik Buluntular ve Yazılı Belgelerde)	23
ii - Anadolu'da Altın (Arkeolojik Buluntular)	24
iii - Kültepe'de Altın (Arkeolojik Buluntular ve Yazılı Belgelerde)	24
iv - Altının Kaliteleri ve Değer Nispeti	25
v - Altının İhracı	25
vi - Altının Kullanılışı	25

b) Hitit (Devri) Öncesi Gümüş	25
i - Mezopotamya'da Gümüş	25
ii - Anadolu'da Gümüş (Arkeolojik Buluntular)	26
iii - Kültepe'de Gümüş (Arkeolojik Buluntular ve Yazılı Belgelerde)	27
iv - Gümüşün Kaliteleri	27
v - Gümüşün Kullanılışı	28
c) Hitit (Devri) Öncesi Bakır	28
i - Mezopotamya Buluntuları	28
ii - Anadolu Buluntuları	30
iii - Kültepe Belgelerinde Bakır	30
iv - Bakırın Kaliteleri	31
v - Bakır Ticareti	31
vi - Bakırın Kullanılışı	33
d) Hitit (Devri) Öncesi Bronz	33
e) Hitit (Devri) Öncesi Kurşun	34
f) Hitit (Devri) Öncesi Kalay (ve Kurşun)	36
i - Mezopotamya Yazılı Belgeleri ve Alaşım Raporları	36
ii - Kültepe'de Kalay (Arkeolojik Buluntular)	37
iii - Anadolu Yazılı Belgeleri ve Alaşım Raporları	38
iv - Kalay ve Kurşunun Kullanılışı	39
v - Kalay, Asur ve Anadolu'ya Nereden Getirilirdi? ...	39
C) Hatti'de Maden, Maden Üretimi ve Metalurji :	41
1) Hititler Öncesinde Maden Ekonomisi	41
2) Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Madenler ve İşlevleri	42
a) Başlıca Madenlerin 3 Dildeki Karşılıkları	43
b) Madenlerle İlgili Bir Yapı İnşa Ritüeli = KBo IV 1	46
c) Hatti'deki Madenlerin Geliş ve Çıkış Yerleri Konusu	55
d) Madenlerin Kullanıldığı Yerler	62
-Çok Zengin Sözcük Referansının Buluştuğu Bir Envanter Metni = "Manninni Envanteri (CTH 504)"	68

f) Madenlerin Nitelendirilmeleri, Nitelikleri ve İlgili Bazı Füiller	76
- Madenlerle İlgili Bazı Mecazi Anlamlar	80
g) Maden Olduğu Düşünülen Diğer Elementler/Cevherler - ^(NA4) ma(r)ruşaşa-, ^(NA4) lulluri, parkui-.....	80
h) Maden İşleyicileri	84
i) Maden Üretimi ve İşlenişi	90
j) Maden İşleri ile İlgili El Sanatları	93

II. Çiviyazılı Boğazköy Metinlerinde Altın, Gümüş, Bakır, Bronz, Kalay, Kurşun ve Bunlardan Yapılan Alet ve Nesneler	96
A) GUŞKIN : Altın	96
1) Yazılışları	96
2) Altından Yapılan Alet ve Nesneler (Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Geçen)	101
a) Sumerogramlar	128
b) Akadogramlar	150
3) (Anadolu'da) Bazı Merkezlerdeki Altın Buluntuları	158
B) KÜ.BABBAR : Gümüş	161
1) Yazılışları	161
-2) Gümüşten Yapılan Alet ve Nesneler (Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Geçen)	166
a) Sumerogramlar	188
b) Akadogramlar	212
3) (Anadolu'da) Bazı Merkezlerdeki Gümüş Buluntuları	221
C) URUDU (= ^(NA4)ku(ya)nnan(i) : Bakır	224
1) Yazılışları	224
2) Bakırdan Yapılan Alet ve Nesneler (Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Geçen)	226
a) Sumerogramlar	242
b) Akadogramlar	250
3) (Anadolu'da) Bazı Merkezlerdeki Bakır Buluntuları	253

D) ZABAR : Bronz	255
1) Yazılışları.....	255
2) Bronzdan Yapılan Alet ve Nesneler (Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Geçen)	256
a) Sumerogramlar	266
b) Akadogramlar	275
3) (Anadolu'da) Bazı Merkezlerdeki Bronz Buluntuları	278
E) A.GAR₅ (/A.BÁR =<i>ṣuli</i>(ja) : Kurşun	283
1) Yazılışları.....	283
2) Kurşundan Yapılan Alet ve Nesneler (Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Geçen)	283
a) Sumerogramlar	284
b) Akadogramlar	284
3) (Anadolu'da) Bazı Merkezlerdeki Kurşun Buluntuları	285
F) NAGGA (/AN.NA = ANĀKU/ANNAKU = <i>dankui</i>-) : Kalay	288
1) Yazılışları.....	288
2) Kalaydan Yapılan Alet ve Nesneler (Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Geçen)	288
a) Sumerogramlar	289
3) (Anadolu'da) Bazı Merkezlerdeki Kalay Buluntuları	291
Dizin	293

SUNUŞ

Fırtına Tanrısı için sonbaharda kutlanan bir bayramda (KUB XVII 35 III, 1 v.dd.), rahipler tanrı heykelini *huwaši* taşına götürürler, taşı yıkarlar ve yağlarlar, tanrı heykelini taşın önüne yerleştirirler. Rahipler bir koyunu *Yarri* için, bir koyunu da *Yedi Tanrılar* için *huwaši* taşının önünde kurban ederler. Altar'ın üzerine et, çeşitli ekmekler ve bir kap bira koyarlar. Yerler, içerler; *hazgara* kadınları tanrıyı eğlendirirler. Sonra gençleri iki takıma ayırırlar; birini "Hatti adamları", diğerini "Maşa adamları" olarak adlandırırlar. Hatti adamlarının silahları *tunçtan*, Maşa adamlarının silahları ise, *kamıştan*dır. İki takım dövüşürler ve Hatti adamları galip gelirler. Hatti adamları bir Maşa'lıyı esir alırlar ve onu tanrıya sunarlar (O.R.Gurney, *Some Aspects of Hittite Religion*, Oxford 1977: 27) Bazı Hititologların, Hint-Avrupalıların Anadolu'ya gelişlerini canlandıran etiyolojik bir sahne oyunu olarak yorumlamak istedikleri (V.Haas, *Geschichte der hethitischen Religion*, Leiden-Köln, 1994: 688 v.d.) bu ritüel, silah üretiminde maden kullanımının sağladığı üstünlüğü vurgulaması açısından çok dikkat çekicidir. Tunç silahlara sahip olan ve Hititleri temsil eden grubun kamış silahlarla dövüşen Maşa'lıları mağlub ederek, esir alması ve esiri tanrıya sunması, Hitit toplumunun madenciliğin önemi konusunda ne kadar bilinçli olduğunu göstermektedir. İster tunç, ister demir olsun, ancak tarım aletleri ve silahların üretimini için kullanıldığında yeni bir maden çağına başladığı kabul edilmektedir. Örneğin, Neolitik dönemde Çayönü'nde ortaya çıkan, süs eşyası olarak yapılmış malahit boncuk ya da teller, bakır çağına başlangıcını işaret etmediği gibi, Kaneş / Neşa kralı *Anitta*'ya *Puruşanda* kralının hediye getirdiği demir asa ve taht ta (E.Neu, *Der Anitta-Text*, Wiesbaden 1974: 14), M.Ö. 1750 dolaylarında demir çağına girilmiş olduğunu kanıtlamamaktadır. Bu bakımdan, kamıştan yapılmış silahlarla dövüşenlerin, madenî silahlara sahip olanlara yenik düşmesinin bir ritüele yansıtılması, metalürji sanatının getirdiği askerî üstünlüğün bilincine varıldığını kanıtlar. Hitit toplumunun madenciliğe verdiği önemi, bakır, tunç, altın, gümüş, kalay ve kurşun olmak üzere altı maden açısından araştıran Dr.Savaş Özkan Savaş, maden işleme konusunu genel olarak ele aldıktan sonra, Anadolu dillerinin kelime hazinesinde bulunan tüm madenî eşyaların adlarını, geçtikleri metin yerlerini ve çekimli hallerini ve anlamlarını incelediği gibi, arkeolojik kazılarda ele geçen

madenî eşya repertuarını da çalışmasına dahil etmiş, böylece, II. binyıl Anadolu madenciliği konusunda kapsamlı bir eserin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Konu, hem filolojik, hem arkeolojik yönden çok zengin bir malzemeye dayanmaktadır. Bu bakımdan, her kitapta olduğu gibi, burada da uzmanlar tarafından eksiklikler bulunacaktır. Ancak, yapılacak her eleştiri, Dr.Savaş'ın sağlam bilimsel temellere oturan bu çalışmasını tamamlayacak ve standard bir başvuru kitabı haline getirecektir.

Prof. Dr. Ali M. Dinçol
İstanbul Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi,
Hititoloji Anabilim Dalı
Başkanı

ÖNSÖZ

Binlerce yıl önce insanoğlunun kayaların içinde saklı duran maden cevherlerini keşfedip ısı yoluyla elde etmesi ile tarihin akışı değişmiş, insanın yaşamı biçimlenmiş ve gelişmiştir. Uygarlıklar da buna paralel olarak yaşamalarının belirleyici unsurlarını ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik açılardan oluşturmuşlardır.

Eskiçağlar üzerine yapılan inceleme ve araştırmalar göstermektedir ki, madenin keşfedilişi ile en büyük güç kaynağı ortaya çıkmış ve günümüze dek her alanda vazgeçilmez kullanımı gelişerek sürmüştür.

Çalışma konumuz olan Hititler de, İ.Ö. sekizinci binyıldan itibaren Anadolu'da eşsiz bir gelişme gösteren maden teknolojisinin mirasçıları olmuşlardır. Bunu, onların kil üzerine yazdıkları tabletler ve ürettikleri nesnelerin buluntuları ile biraraya getirmek üzere "Çivi yazılı Belgeler Işığında Anadolu" da (İ.Ö. 2. Binyıl) Madencilik ve Maden Kullanımı" adı altında incelemeye çalıştık.

Dileğimiz; binlerce kaynağın yıllar süren titiz ve detaylı incelemesi ile oluşan bu çalışmanın, sahamızla ilgili bir boşluğu doldurması ve yararlı olmasıdır.

Ankara, Şubat 1999

Savaş Özkan Savaş

Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Çalışmalarım esnasında her zaman her konuda hassasiyetle yardımcı olan hocam Hayri Ertem'e ve Ali Dinçol'a; ayrıca B.Dinçol, C.Karasu, Y.Coşkun, A.Süel, C.Günbattı, E.Neu, Ç.Şahin, Y.Arıkan, G.Ün, T.Sipahi, H.Yiğitbaşıoğlu, Özaltun'lar, G.Erginer, M.Poetto, A.Öztan, F.Imparati, F.Fuscagni, T.Sugiyama, J.Catsanicos, B.Arıkan, E.Jean, S.De Martino, J.Yakar, N.Bolattı-Guzzo, T.Yıldırım, M.Alpaslan, M.Alpaslan, S.Erkut, C.Michel, A.Akalin, A.Ünal, K.Minck, A.Tibet, S.Şerifoğlu, T.Yiğit, A.M.Jasink, R.Erbişim, N.İskender, J.Součková-Siegclová, F.C.Acqua, G.Wilhelm, V.Haas, G.Akbay ve aileme ihtiyacım olduğunda destek ve yardımlarından dolayı burada bir kez daha saygılarımla teşekkür etmekten kıvanç duyuyum.

KISALTMALAR

I - BİBLİYOGRAFYA KISALTMASI

AA	Archäologischer Anzeiger - Berlin.
AAA	Annals of Archaeology and Anthropology - Liverpool.
AANL	Atti della Accademia Nazionale dei Lincei, Rendiconti della Classe di Scienze morali, storiche e filologiche, Serie 8 - Rome.
AASF	Annales Academiae Scientiarum Fennicae - Helsinki.
AASOR	Annual of the American Schools of Oriental Research - Cambridge, Massachusetts.
ÄAT	Ägypten und Altes Testament - Wiesbaden.
AAWLM	Akademie der Winssenschaften und der literatur, Mainz. Abhandlungen der geistes und sozialwissenschaftlichen Klasse - Wiesbaden.
ABAW	Abhandlungen der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, philosophisch-historische Abteilung - Munich.
ABoT	Ankara Arkeoloji Müzesinde bulunan Boğazköy Tabletleri - İstanbul 1948.
ABZ	R.Borger, Assyrisch-Babylonische Zeichenliste (AOAT 33, 33A) - Neukirchen-Vluyn 1978, 1981.
ACME	Annali della Facoltà di Filosofia e Lettere dell'Università Statale di Milano - Milan.
AfK	Archiv für Keilschriftforschung - Berlin.
AfO	Archiv für Orientforschung - Berlin, Graz, Horn, Vienna.
AGI	Archivio Glottologico Italiano - Turin, Florence.
AHw	W. von Soden, Akkadisches Handwörterbuch- Wiesbaden 1958-1981.
AION	Annali dell'Istituto Universitario Orientale di Napoli-Rome, Naples.

AIQN	Annali del Seminario di Studi del Mondo Classico, Istituto Universitario Orientale di Napoli - Naples.
AIPHOS	Annuaire de l'Institut de Philologie et d'Histoire Orientales et Slaves - Brussels.
AJA	American Journal of Archaeology - Norwood, Massachusetts, Concord, New Hampshire, New York, Boston.
AJPh	American Journal of Philology - Baltimore.
AJSL	American Journal of Semitic Languages and Literatures - Chicago.
AKT	Ankara Kültepe Tabletleri - Ankara.
AMAVY	Anadolu Medeniyetlerini Araştırma Vakfı Yayınları - Ankara.
Amurru Akk	S.Izre'el, Amurru Akkadian: A Linguistic Study (HSSt 40-41) - Atlanta 1991.
An.	Ankara Müzesi, tabletlerin envanter numaraları.
Anadolu	Anadolu. Revue des études d'archéologie et d'histoire en Turquie - Paris.
Anadolu/Anatolia	Anadolu/Anatolia. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Eski Önasya-Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Dergisi (Journal of the Institute for Research in Near Eastern and Mediterrean Civilizationsof the Faculty of Letters of the University of Ankara) - Ankara.
AnAr	Anadolu Araştırmaları/Jahrbuch für Kleinasiatische Forschung. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Hititoloji, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi ve Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalları - İstanbul.
Anatolica	Anatolica. Annuaire International pour les Civilisations de l'Asie Antérieure (Institut Historique et Archéologique Néerlandais à Istanbul) - Leiden.
ANEP	J.B.Pritchard, ed., Ancient Near Eastern Pictures Relating to the Old Testament, 2 nd ed., with suppl. - Princeton 1969.

ANET	J.B.Pritchard, ed., Ancient Near Eastern Pictures Relating to the Old Testament, 2 nd ed., with suppl. -Princeton 1969 (Hittite texts tr.by A. Goetze).
AnOr	Analecta Orientalia - Rome.
Anschnitt	Der Anschnitt, Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau [B(ei)heft 13, 15 = Anatolian Metal 1, 2, 2000, 2002: Ü.Yalçın (ed.)] - Bochum.
AnSt	Anatolian Studies (Journal of the British Institute of Archaeology at Ankara) - London.
AO	Der Alte Orient - Leipzig.
AOAT	Alter Orient und Altes Testament - Neukirchen-Vluyn.
AOATS	AOAT, Sonderreihe.
AoF	Altorientalische Forschungen - Berlin.
AOS	American Oriental Series - New Haven.
AÖAW	Anzeiger der phil.-hist. Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften - Vienna.
APA	Acta Praehistorica et Archeologica - Berlin.
APAW	Abhandlungen der Preussischen Akademie der Wissenschaften, philosophischhistorische Klasse - Berlin.
ArAn	Archivum Anatolicum / Anadolu Arşivleri. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri - Ankara.
ArOr	Archiv Orientální - Prague.
AS	Assyriological Studies - Chicago.
AST	Araştırma Sonuçları Toplantısı. T.C. Kültür Bakanlığı, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü - Ankara.
AT	D.J.Wiseman, The Alalakh Tablets (unmarked number refers to text, p. Indicates page in the volume) - London 1953.
Athenaeum	Athenaeum - Pavia.
Atti II CIH	O.Carruba ve diğer ed., Atti del II Congresso Internazionale di Hittitologia. bkz. StMed 9.
AttiAccTosc.	Atti dell'Accademia Toscana di Scienze e Lettere "La Colombaria" - Florence.

AuOr	Aula Orientalis: Revista de estudios del Próximo Oriente Antiguo - Sabadell.
Außenseiter	V.Haas, ed., Außenseiter und Randgruppen. Beiträge zu einer Sozialgeschichte des Alten Orients (Xenia 32) - Konstanz 1992.
AÜDTCFD	Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi - Ankara.
AÜDTCFY	Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları - Ankara.
Bab	Babyloniaca - Paris.
BAC	Bochumer Altertumswissenschaftliches Colloquium - Bochum.
BagM	Baghdader Mitteilungen - Berlin.
BASOR	Bulletin of the American Schools of Oriental Research - South Hadley, Massachusetts, Missoula, Ann Arbor, Philadelphia, Baltimore.
BBVO	Berliner Beiträge zum Vorderen Orient - Berlin.
BCILL	Bibliothèque des Cahiers de l'Institut de Linguistique de Louvain - Louvain-la-Neuve.
BDB	F.Brown-S.R.Driver-C.Briggs, A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament - Oxford 1907.
Belleten	Türk Tarih Kurumu Belleten - Ankara.
BeO	Bibbia e Oriente - Bornato in Franciacorta.
Bibl.Arch.	Biblical Archeologist - New Haven, Conn.
BiOr	Bibliotheca Orientalis - Leiden.
BM	Bibliotheca Mesopotamica - Malibu.
BM	Tablets in the collections of the British Museum.
BMECCJ	Bulletin of the Middle Eastern Culture Center in Japan - Wiesbaden.
Bo	1906-1912 Boğazköy kazısı tablet envanter numaraları.
Bo yıl/ ...	1968vd. Boğazköy kazısı tablet envanter numaraları.
BoHa	Boğazköy-Hattusa, Ergebnisse der Ausgrabungen - Berlin.

- BoSt Boghazköi-Studien - Leipzig.
- BoTU E.Forrer, Die Boghazköi-Texte in Umschrift (WVDOG 41/42) (unmarked numbers following BoTU refer to texts published in translit. in BoTU 2; pages in BoTU 1 or 2 will be indicated by p(p).) - Leipzig 1922, 1926.
- BSL Bulletin de la Société de Linguistique de Paris - Paris.
- CAD The Assyrian Dictionary of the Oriental Institute of the University of Chicago - Chicago 1956vd.
- CAH The Cambridge Ancient History, 3rd ed. - Cambridge 1970, 1971, 1973, 1975.
- CANE Civilizations of the Ancient Near East - New York 1995.
- CCT Cuneiform text from Cappadocian Tablets in the British Museum - London.
- CH Codex Hammurabi.
- CHD The Hittite Dictionary of the Oriental Institute of the University of Chicago - Chicago 1980vd.
- CHM Cahiers d'Histoire Mondiale - Paris.
- ChS Corpus der hurritischen Sprachdenkmäler - Rome.
- ///I/1 V.Haas, Die Serien itkaḫi und itkalzi des AZU-Priesters, Rituale für Tasmisarri und Tatuḫepa sowie weitere Texte mit Bezug auf Tašmišarri - 1984.
- I/2 M.Salvini-I.Wegner, Die Rituale des AZU-Priesters - 1986.
- I/4 I.Wegner-M.Salvini, Die hethitisch-hurritischen Ritualtafeln des (*h*)išuwa-Festes - 1991.
- I/5 V.Haas-I.Wegner, Die Rituale der Beschwörerinnen SALŠU.GI - 1988.
- I/7 S.De Martino, Die mantischen Texte - 1992.
- ChS Erg. 1 G.Wilhelm, Ein Ritual des AZU-Priesters - 1995.
- CLL H.C.Melchert, Cuneiform Luvian Lexicon (Lexica Anatolica 2) - Chapel Hill 1993.
- Cor.Ling. Corolla linguistica (Fs Sommer) - Wiesbaden 1955.
- CoS W.W.Hallo, ed., The Context of Scripture - Leiden 1997vd.

CRAIBL	Comptes Rendus de la Académie des Inscriptions et Belles-Lettres - Paris.
Crisis Years	W.A.Ward-M.S.Joukowski, eds., The Crisis Years: The 12 th Century B.C. From Beyond the Danube to the Tigris - Dubuque 1992.
CRRAI	Compte rendu de la ... Rencontre Assyriologique Internationale (yayın tarihlerini değil, kongre tarihlerini site eder).
CT	Cuneiform Texts from Babylonian Tablets in the British Museum - London.
CTH	E.Laroche, Catalogue des textes hittites, 2 nd ed. - Paris 1971.
DAB	R.C.Thompson, Dictionary of Assyrian Botany - London 1949.
DACG	R.C.Thompson, Dictionary of Assyrian Chemistry and Geology - Oxford 1936.
Die Sprache	Die Sprache: Zeitschrift für Sprachwissenschaft - Vienna, Wiesbaden.
DLL	E.Laroche, Dictionnaire de la Langue Louvite - Paris 1959.
DMOA	Documenta et Monumenta Orientis Antiqui - Leiden.
EA	Texts From El-Amarna, numbered according to ed. of J.A.Knudtzon, Die El-Amarna-Tafeln (VAB 2) - Leipzig 1915 and tr. Of W.Moran, Les Lettres d'El Amarna (LAPO 13) - Paris 1987.
EHGI	H.A.Hoffner Jr., An English-Hittite Glossary (RHA XXV/80:7vd.,) - Paris 1967.
Emar	Mission archéologique de Meskéné-Emar. Recherches au pays d'Aštata - Paris.
— VI/1-3	D.Arnaud, Textes sumériens et accadiens: textes et planches (Éditions Recherche sur les Civilisations, <Synthèse> 18) - 1985-1986.
— VI/4	D.Arnaud, Textes de la bibliothèque: transcriptions et traductions (Éditions Recherche sur les Civilisations, <Synthèse> 28) - 1987.

Eothen	Eothen - Florence.
Erg.	Ergänzungsheft, see HW 1.Erg.
Erimhus	lexical series erimhus = anantu.
Erimhus Bogh.	Boğazköy version of Erimhus.
EVO	Egitto e Vicino Oriente - Pisa.
FHG	E.Laroche, Fragments Hittites de Genève, RA 45 (1951) 131-138, 184-194; RA 46 (1952) 42-50, 214.
FHL	E.Laroche, Fragments Hittites du Louvre, in Mém.Atatürk 73-107.
Forsch.	E.Forrer, Forschungen - Berlin 1926-1929.
Fs Alp	S.Alp'a Armağan, Hittite and Other Anatolian and Near Eastern Studies in Honour of Sedat Alp (Anadolu Medeniyetleri Araştırma ve Tanıtma Vakfı yayınları 1) - Ankara 1992.
Fs Bittel	Beiträge zur Altertumskunde Kleinasiens. Festschrift for Kurt Bittel - Mainz 1983.
Fs Boehmer	Beiträge zur Kulturgeschichte Vorderasiens. Festschrift für Rainer Michael Boehmer - Mainz 1995.
Fs Cumont	Mélanges Franz Cumont (AIPHOS 4) - Brussels 1936.
Fs Çambel	Light on Top of the Black Hill, Studies presented to Halet Çambel/Karatepe'deki Işık, Halet Çambel'e Sunulan Yazılar - İstanbul 1998.
Fs Diakonoff	Societies and Languages of the Ancient Near East: Studies in Honour of I. M. Diakonoff - Warminster, England 1982.
Fs Dörner	Studien zur Religion und Kultur Kleinasiens: Festschrift für Friedrich Karl Dörner zum 65. Geburtstag am 28. Februar 1976 - Leiden 1978.
Fs DYoung	Go to the Land I Will Show You. Studies in Honor of Dwight W. Young - Winona Lake 1995.
Fs Friedrich	Festschrift J.Friedrich zum 65. Geburtstag gewidmet - Heidelberg 1959.
Fs Gordon	Orient and Occident: Essays Presented to Cyrus H. Gordon (AOAT 22) - Nejkirchen-Vluyn 1973.

- Fs Güterbock** Anatolian Studies Presented to Hans Gustav Güterbock on the Occasion of his 65th Birthday (PIHANS 33) - Leiden 1974.
- Fs Güterbock²** Kaniššuar: A Tribute to Hans G.Güterbock on His Seventy-fifth Birthday May 27, 1983 (AS 23) - Chicago 1986.
- Fs Hallo** The Tablet and the Scroll, Near Eastern Studies in Honor of William W.Hallo - Bethesda 1993.
- Fs Heger** Texte, Sätze, Wörter und Moneme. Festschrift für Klaus Heger zum 65. Geburtstag - Heidelberg 1992.
- Fs Houwink ten Cate** Studio Historiae Ardens: Ancient Near Eastern Studies Presented to Philo H.J.Houwink ten Cate on the Occasion of his 65th Birthday (PIHANS 74) - Leiden 1995.
- Fs Kantor** Essays in Ancient civilization Presented to Helene J.Kantor (SAOC 47) - Chicago 1989.
- Fs Knobloch** Sprachwissenschaftliche Forschungen: Festschrift für Johann Knobloch (IBK 23) - Innsbruck 1985.
- Fs Kraus** Zikir Sumim: Assyriological Studies Presented to F.R.Kraus on the Occasion of his Seventieth Birthday - Leiden 1982.
- Fs Lacheman** Studies on the Civilization and Culture of Nuzi and the Hurrians in Honor of Ernest R. Lacheman - Winona Lake 1981.
- Fs Laroche** Florilegium Anatolicum: Mélanges offerts à Emmanuel Laroche - Paris 1979.
- Fs Meid** Indogermanica Europaea. Festschrift für Wolfgang Meid zum 60. Geburtstag am 12.11.1989 (Grazer Linguistische Monographien 4) - Graz 1989.
- Fs Meissner** Altorientalische Studien Bruno Meissner zum 60. Geburtstag gewidmet (MAOG 4) - Leipzig 1928-1929 (1972).
- Fs Meriggi** Studi in onore di Piero Meriggi (Athenaeum NS 47, fasc. 1-4) - Pavia 1969.
- Fs Meriggi²** Studia Mediterranea Piero Meriggi dicata (StMed 1-2) - Pavia 1979.

- Fs Neumann Serta Indogermanica: Festschrift für Günter Neumann zum 60. Geburtstag - Innsbruck 1982.
- Fs Neve IM 43 - 1993.
- Fs Oberhuber Im Bannkreis des Alten Orients: Studien Zur Sprach- und Kulturgeschichte des Alten Orients und seines Ausstrahlungsraumes Karl Oberhuber zum 70. Geburtstag gewidmet (IBK 24) - Innsbruck 1986.
- Fs Otten Festschrift Heinrich Otten - Wiesbaden 1973.
- Fs Otten² Documentum Asiae Minoris antiquae: Festschrift für Heinrich Otten zum 75. Geburtstag - Wiesbaden 1988.
- Fs N.Özgüç Aspects of Art and Iconography: Anatolia and its Neighbors. Studies in Honor of Nimet Özgüç - Ankara 1993.
- Fs T.Özgüç Anatolia and the Ancient Near East. Studies in Honor of Tahsin Özgüç - Ankara 1989.
- Fs Pagliaro Studia classica et orientalia Antonio Pagliaro oblata - Rome 1969.
- Fs Palmer Studies in Greek, Italic and Indo-European Linguistics Offered to L.R.Palmer - Innsbruck 1976.
- Fs Pedersen Mélanges Linguistiques offerts à M.Holger Pedersen a l'occasion de son soixantedixième anniversaire, 7 avril 1937 (Acta Jutlandica 9/1) - Aarhus 1937.
- Fs Pope bkz. Love & Death.
- Fs Pugliese Carratelli Studi di storia e di filologia anatoli dedicati a Giovanni Pugliese Carratelli (Eothen 1) - Florence 1988.
- Fs Puhvel Studies in Ancient Languages and Philology in Honor of Jaan Puhvel - Washington 1997.
- Fs Radoszek Anniversary Volume dedicated to Rudolf Radoszek on his Eighty-Fifth Birthday (= RO 41 fasc. 2) - Warsaw 1980.
- Fs Reiner Language, Literature and History: Philological and Historical Studies Presented to Erica Reiner (AOS 67) - New Haven 1987.
- Fs Risch o-o-pe-ro-si: Festschrift für Ernst Risch zum 75. Geburtstag - Berlin 1986.

- Fs Rix** Indogermanica et Italica: Festschrift für Helmut Rix zum 65. Geburtstag (IBS 72) - Innsbruck 1993.
- Fs Salonen** StOr 46 - 1975.
- Fs Sommer** bkz. Cor.Ling.
- Fs Steiberg** Streitberg-Festgabe - Leipzig 1924.
- Fs Veenhof** Veenhof Anniversary Volume: Studies Presented to Klaas R. Veenhof on the Accasion of His Sixty-Fifth Birthday (PIHANS 89) - Leiden 2001.
- Fs Vermeule** The Ages of Homer : A Tribute to Emily Townsend Vermeule - Austin 1995.
- FuF** Forschungen und Fortschritte - Berlin.
- FWgesch.** Fischer Weltgeschichte: Die Altorientalischen Reiche - Frankfurt am Main 1965vd.
- GLH** E.Laroche, Glossaire de la Langue Hourrite (RHA XXXIV-XXXV) - Paris 1976-1977, pub. 1978-1979.
- Glotta** Glotta - Göttingen.
- GM** Göttinger Miszellen - Göttingen.
- Gs Akyurt-Devam** İ. Metin Akyurt - Bahattin Devam Anı Kitabı (-Eski Yakın Doğu Kültürleri Üzerine İncelemeler-) - İstanbul 1995.
- Gs Ammann** Sprachwissenschaft in Innsbruck (IBKS 50) - Innsbruck 1982.
- Gs Bilgiç** Archivum Anatolicum III - Ankara 1997.
- Gs Bossert** Anadolu Araştırmaları (JKF) vol. II 1-2 - Istanbul 1965.
- Gs Güntert** Antiquitates Indogermanicae: Gedenkschrift for Hermann Güntert zur 25. Wiederkehr seines Todestages - Innsbruck 1974.
- Gs Imparati** Anatolia Antica, Studi in Memoria di Fiorella Imparati (Eothen 11) - Firenze 2002.
- Gs Kretschmer** MNHMHS XAPIN: Gedenkschrift Paul Kretschmer - Vienna 1956.
- Gs Kronasser** Investigationes Philologicae et Comparativae: Gedenkschrift für Heinz Kronasser - Wiesbaden 1982.
- Gs Pintore** Studi orientalistici in ricordo di Franco Pintore (StMed 4) - Pavia 1983.

- Gusmani, Lessico R.Gusmani, *Il lessico ittito* - Naples 1968.
- Gusmani Lyd,Wb. R.Gusmani, *Lydisches Wörterbuch* - Heidelberg 1964.
- HBM S.Alp, *Hethitische Briefe aus Maşat-Höyük* (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, TTK Yayın VI/35) - Ankara 1991.
- HbOr Handbuch der Orientalistik - Leiden.
- HdW J.Tischler, *Hethitisch-deutsches Wörterverzeichnis. Mit einem semasiologischen Index*. IBS 39, Innsbruck 1982.
- HE J.Friedrich, *Hethitisches Elementarbuch*, 2nd ed. - Heidelberg, HE 1 1960, HE 2 1967.
- HED J.Puhvel, *Hittite Etymological Dictionary* - Berlin 1984vd.
- HEG J.Tischler, *Hethitisches Etymological Glossar. Mit Beiträgen von G.Neumann und E.Neu*. IBS 20 ([so in HW² Bd.I=A zitiert]) - Innsbruck 1977vd.
- Hethitica *Hethitica*: vol. I (Travaux de la Faculté de Philosophie et Lettres de l'Université Catholique de Louvain); subsequent vols. are a subseries of BCILL - Louvaun-la-Neuve.
- Heth.u.Idg. E.Neu-W.Meid, eds., *Hethitisch und Indogermanisch: Verleiehende Studien zur historischen Grammatik und zur dialektgeographischen Stellung der indogermanischen Sprachgruppe Altkeinasien* (IBS 25) - Innsbruck 1979.
- HFAC G.Beckman-H.A.Hoffner,Jr., *Hittite Fragments in American Collections* (JCS 37/1) - Philadelphia 1985.
- Hg. Lexical series HAR.gud = *imrû* = *ballu* (MSL 5-11).
- HG J.Friedrich, *Die hethitischen Gesetze* (DMOA 7) - Leiden 1959, 2nd ed. 1971.
- Hh. lexical series HAR.ra = *hubullu* (MSL 5-10).
- HHw J.Tischler, *Hethitisches Handwörterbuch. Mit dem Wortschatz der Nachbarsprachen*. IBS 102 - Innsbruck 2001.
- HKL J.Friedrich, *Hethitisches Keilschrift-Lesebuch* 1,2 - Heidelberg 1960.

HKM	S.Alp, Hethitische Keilschrifttafeln aus Maşat-Höyük (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, TTKYayını VI/34) - Ankara 1991.
Hrozny 1919	B.Hrozny, Hethitische Keilschrifttexte aus Boghazköi in Umschrift, Übersetzung und Kommentar (BoSt 3) - Leipzig 1919.
HS	bkz. KZ.
HT	Hittite Texts in the Cuneiform Character in the British Museum - London 1920.
Huqq.	The Treaty of Šuppiluliuma I with Huqqana, ed. SV 2: 103-163.
HW	J. Friedrich, Hethitisches Wörterbuch - Heidelberg 1952 (1954).
HW 1., 2., 3. Erg.	J.Friedrich, Hethitisches Wörterbuch 1.-3. Ergänzungsheft - Heidelberg 1957, 1961, 1966.
HW ²	J.Friedrich-A.Kammenhuber, Hethitisches Wörterbuch, 2 nd ed. - Heidelberg 1975vd.
HZL	Chr.Rüster-E.Neu, Hethitisches Zeichenlexikon: Inventar und Interpretation der Keilschriftzeichen aus den Boğazköy-Texten (StBoT Beiheft 2) - Wiesbaden 1989.
IBK(S)	Innsbrucker Beiträge zur Kulturwissenschaft (Sonderheft) - Innsbruck.
IBoT	İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Boğazköy Tabletleri(nden Seçme Metinler) - İstanbul 1944, 1947, 1954, Ankara 1988.
IBS	Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft - Innsbruck.
IBS-VKS	Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft - Vorträge und Kleinere Schriften - Innsbruck.
Idg.Bibl.	Indogermanische Bibliothek - Heidelberg.
Idg.Gr.	Indogermanische Grammatik - Heidelberg 1968vd.
IEJ	Israel Exploration Journal - Jerusalem.
IESt	Indo-European Studies, Dept. of Linguistics, Harvard University - Cambridge, Massachusetts.

IF	Indogermanische Forschungen - Strasbourg, Berlin.
IM	Istanbuler Mitteilungen - Berlin.
IstF	Istanbuler Forschungen - Bamberg, Berlin and Tübingen.
Izi	lexical series izi = isatu (MSL 13:154-226).
Izi Bogh.	Boğazköy version of Izi (MSL 13:132-147).
JA	Journal Asiatique - Paris.
JAOS	Journal of the American Oriental Society - New Haven, Ann Arbor.
JBL	Journal of Biblical Literature - New Haven, Philadelphia, Missoula, Richmond, Atlanta, Decatur.
JCS	Journal of Cuneiform Studies - New Haven, Cambridge, Massachusetts, Philadelphia, Baltimore.
JEOL	Jaarbericht van het Vooraziatisch-Egyptisch Genootschap (earlier Gezelschap) "Ex Oriente Lux"-Leiden.
JESHO	Journal of the Economic and Social History of the Orient - Leiden.
JIES	Journal of Indo-European Studies - Hattiesburg, Washington, DC.
JKF	Jahrbuch für kleinasiatische Forschungen (=Anadolu Araştırmaları) - Heidelberg, İstanbul.
JNES	Journal of Near Eastern Studies - Chicago.
JRAS	Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland - London.
JSOR	Journal of the Society of Oriental Research - Chicago.
Kammenhuber	Materialien A.Kammenhuber, Materialien zu einem hethitischen Thesaurus Heidelberg 1973vd.
Kaniššumar	Bkz. Fs Güterbock ² .
KBo	Keilschrifttexte aus Boghazköi (vols. 1-22 are a subseries of WVDÖG) - Leipzig, Berlin.
Keban 1968 1970	1968 Yaz Çalışmaları [1968 Summer Work]. ODTÜ Keban Projesi Yayınları I/1, (TTKB) - Ankara 1970.

- Keban 1969 1971** Keban Projesi 1969 Çalışmaları [Keban Project 1969 Activities], ODTÜ Keban Projesi Yayınları I/2, (TTKB)-Ankara 1971.
- Keban 1970 1972** Keban Projesi 1970 Çalışmaları [Keban Project 1970 Activities], ODTÜ Keban Projesi Yayınları I/3, (TTKB)-Ankara 1972.
- Keban 1971 1974** Keban Projesi 1971 Çalışmaları [Keban Project 1970 Activities], ODTÜ Keban Projesi Yayınları I/4, (TTKB)-Ankara 1974.
- Keban 1972 1976** Keban Projesi 1972 Çalışmaları [Keban Project 1972 Activities], ODTÜ Keban Projesi Yayınları I/5, (TTKB)-Ankara 1976.
- Keban 1973 1979** Keban Projesi 1973 Çalışmaları [Keban Project 1973 Activities], ODTÜ Keban Projesi Yayınları I/6, (TTKB)-Ankara 1979.
- Keban 1974-1975 1982** Keban Projesi 1974-1975 Çalışmaları [Keban Project 1982 Activities], ODTÜ Keban Projesi Yayınları I/7, (TTKB) - Ankara 1982.
- Kerns Mem.** Bono Homini Donum: Essays in Historical Linguistics in Memory of J. Alexander Kerns (Amsterdam Studies in the Theory and History of Linguistic Science 4. Current Issues in Linguistic Theory 16) - Amsterdam 1981.
- KIF** F.Sommer-H.Ehelolf, eds., Kleinasiatiscche Forschungen, vol.1 - Weimar (1927) 1930.
- Kronasser EHS** H.Kronasser, Etymologie der hethitischen Sprache. Band 1. I. Zur Schreibung und Lautung des Hethitischen. II. Wortbildung des Hethitischen. Wiesbaden 1966.
- KST** Kazı Sonuçları Toplantısı. T.C. Kültür Bakanlığı, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü - Ankara.
- KUB** Keilschrifturkunden aus Boghazköi - Berlin.
- Kup.** Treaty of Mursili II with Kupanta LAMMA, ed. SV 1:95-181.
- KuT** Kuşaklı Tontafel.
- KZ** Historische Sprachforschung=Zeitschrift für Vergleichende Sprachforschung ("Kuhns Zeitschrift") - Berlin, Gütersloh, Wiesbaden.
- Labat** R.Labat, Manuel d'Épigraphie Akkadienne - Paris 1976.

LAPO	Littératures Anciennes du Proche-Orient - Paris.
Linguistica	Linguistica - Ljubljana.
Love & Death	Love and Death in the Ancient Near East: Essays in Honor of Marvin H. Pope - Guilford, Connecticut 1987.
LSS	Leipziger Semitische Studien - Leipzig.
Magic and Ritual Power	M. Meyer-P. Mirecki, eds., Ancient Magic and Ritual Power - Leiden 1995.
MAOG	Mitteilungen der Altorientalischen Gesellschaft - Leipzig.
Mašt.	Ritual of Maštigga against family quarrels (CTH 404); 2 Mašt. Cited according to the edition of L. Rost, MIO 1 (1953) 348-367.
MDOG	Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft zu Berlin - Berlin.
Mém. Atatürk	Mémorial Atatürk: Études d'archéologie et de philologie anatoliennes. Institut Français d'études Anatoliennes: Editions recherche sur les civilisations: Synthèse 10 - Paris 1982.
Metals in Antiquity	S. M. M. Young-A. M. Pollard-P. Budd-R. A. Ixer, Metals in Antiquity, BAR International Series 792 - Oxford 1999.
MIO	Mitteilungen des Instituts für Orientforschung - Berlin.
MRS	Mission de Ras Shamra - Paris.
MSL	B. Landsberger ve diğer., Materialien zum sumerischen Lexikon - Rome.
MSS	Münchener Studien zur Sprachwissenschaft - Munich.
Mşt	Maşat metinleri.
Müze/Museum	Müze/Museum - Ankara.
MVAeG	Mitteilungen der Vorderasiatisch-ägyptischen Gesellschaft (Fortsetzung der MVAG) - Leipzig 1922-1944.
MVAG	Mitteilungen der Vorderasiatischen Gesellschaft - Leipzig.
NABU	N. A. B. U. Nouvelles Assyriologiques Brèves et Utilitaires - Paris.
NAWG	Nachrichten der Akademie der Wissenschaften in Göttingen, philologisch-historische Klasse - Göttingen.
NF	Neue Folge.

NS	Nova Series, New Series.
OA	Oriens Antiquus - Rome.
OBO	Orbis Biblicus et Orientalis - Göttingen.
OIC	Oriental Institute Communications - Chicago.
OIP	Oriental Institute Publications - Chicago.
OLA	Orientalia Lovansia Analecta - Louvain.
OLP	Orientalia Lovaniensia Periodica - Louvain.
OLZ	Orientalische Literaturzeitung - Leipzig, Berlin.
Or	Orientalia - Rome.
Oriens	Oriens. Journal of the International Society for Oriental Research - Leiden.
PIHANS	Publications de l'Institut historique et archéologique néerlandais de Stamboul = Uitgaven van het Nederlands Historisch-Archaeologisch Instituut te Istanbul - Leiden.
PRU	Le palais royal d'Ugarit (subseries of MRS) - Paris 1955vd.
Quattro studi ittiti	Quattro studi ittiti (Eothen 4) - Florence 1991.
RA	Revue d'Assyriologie et d'Archéologie orientale - Paris.
RAI	bkz. CRRAI.
RGTC	Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes, Tübinger Atlas der alten Orient Beiheft B7 - Wiesbaden.
RIIA	Revue Hittite et Asianique. Organe de la Société des Études Hittites - Paris 1930vd.
RIA	Reallexikon der Assyriologie - Berlin.
Riedel	W.Riedel, Bemerkungen zu den hethitischen Keilschrifttafeln aus Boghazköi - Stockholm 1949 (mimeographed).
RO	Rocznik Orientalistyczny - Warsaw.
RS	Ras Shamra text. (metin envanter no.).
RSO	Rivista degli Studi Orientali - Rome.
SAOC	Studies in Ancient Oriental Civilization - Chicago.
SBo	H.G.Güterbock, Siegel aus Boğazköy I, II (AfO Beiheft 5, 7) - Berlin 1940, 1947 (1967).

SCCNH	Studies in the Culture and Civilization of Nuzi and the Hurrians - Winona Lake, Indiana.
SCO	Studi Classici e Orientali - Pisa.
SEL	Studi Epigrafici e Linguistici - Verona.
SL (Deimel)	Anton Deimel, Sumerisches Lexikon - Rom 1925-1950.
SMEA	Studi Micenei ed Egeo-Anatolici (Incunabula Graeca) - Roma.
SÖAW	Sitzungsberichte der österreichischen Akademie der Wissenschaft, Philosophisch-historisch Klasse - Vienna.
SPAW	Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse - Berlin.
Sprache	<i>bkz.</i> Die Sprache.
SR	Studi e Ricerche - Florence.
Stato, economia e lavoro	S.Allam ve diğer ed., Stato, economia lavoro nel Vicino Oriente Antico - Milan.
StBoT	Studien zu den Boğazköy-Texten - Wiesbaden 1965vd.
StMed	Studia Mediterranea - Pavia.
— 1-2	Studia Mediterranea Piero Meriggi dicata - 1979.
— 4	Studi Orientalistici in Ricordo di Franco Pintore - 1983.
— 9	Atti del Congresso Internazionale di Hittitologia - 1995.
StOr	Studi Orientalia (Societas Orientalis Fennica) - Helsinki.
Symb.Hrozny	Symbolae Hrozny, Symbolae ad iura Orientis pertinentes Fr.Hrozny dedicatae (ArOr 17-18) - Prague 1941-1950.
TAD	Türk Arkeoloji Dergisi - Ankara.
TCL	Musée du Louvre Department des Antiquités Orientales; Textes Cuneiformes - Paris.
TCS	Texts from Cuneiform Sources - Locust Valley, New York.
Tel Aviv	Tel Aviv, Journal of the Tel Aviv University Institute of Archaeology - Tel Aviv.
THeth	Texte der Hethiter - Heidelberg 1971vd.

Troy & the Trojan War	M.Mellink, ed., Troy and the Trojan War: A symposium on the Trojan War held at Bryn Mawr College October 1984 - Bryn Mawr 1986.
TTAED	Türk Tarih, Arkeologiya ve Etnografya Dergisi - İstanbul.
TTK	Türk Tarih Kurumu - Ankara.
TTK Bildirileri	Türk Tarih Kongresi Bildirileri - Ankara.
TTKY	Türk Tarih Kurumu Yayınları - Ankara.
TUAT	Texte ays der Umwelt des Alten Testament - Gütersloh.
TÜBA-AR	Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi - Ankara.
TVOa	Testi del Vicino Oriente antico - Brescia.
UF	Ugarit-Forschungen - Neukirschen-Vluyn.
Ugar.	Ugaritica - Paris.
VAB	Vorderasiatische Bibliothek - Leipzig.
VAT	Inventory numbers of Tablets in the Staatliche Museen in Berlin.
VBoT	A.Goetze, Verstreute Boghazköi-Texte - Marburg 1930.
VO	Vicino Oriente - Rome.
WAW	Writings from the Ancient World - Atlanta.
WO	Die Welt des Orient - Göttingen 1947.
WVDOG	Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Orient-Gesellschaft - Leipzig, Berlin.
WZKM	Weiner Zeitschrift für die Kunde Vorträge und Forschungen - Konstanz.
YBC	Tablets in the Yale Babylonian Collection.
YOS	Yale Oriental Series, Babylonian Texts - New Haven.
YOSR	Yale Oriental Series, Researches - New Haven.
ZA	Zeitschrift für Assyriologie und verwandte Gebiete - Leipzig, Wiemar, Strassbourg, Berlin.
ZDGM	Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft - Leipzig, Wiesbaden, Stuttgart.
.../a-.../z	1931-1967 Boğazköy Kazısı tabletleri envanter numaraları.

II - GRAMERE AİT VE DİĞER KISALTMALAR

A.	Akkusativ	L.	Lokativ
Abl.	Ablativ	Lat.	Latince
Adj.	Adjektiv	Lev.	Levha
Adv.	Adverb	lk.	Linker
a.g.e.	adı geçen eser	m.	metre
a.g.y.	adı geçen yer	mm.	milimetre
Akk.	Akadça	Mışt.	Maşat
ay.	arka yüz	N.	Nominativ
bkz.	bakınız	n.	neutrum
Bo.	Boğazköy	Nr.	Numara
c.	communis generis	nt.	Not
cf.	compare	Obv.	Obverse
cm.	centimetre	Öy.	Önyüz
D.	Dativ	Part.	Partizip
D.-L.	Dativ-Lokativ	PIE	Proto-Indo European
d.n.	dip not	Pl.	Plural
det.	determinativ	Pl.tantum	(yalnız çoğul)
dupl.	duplikat	Rd.	Rand
Erg.	Ergänzungsheft	Rev.	Reverse
f.	fascicule	Rs.	Rückseite (=Arkayüz)
Fs	Festschrift	s.	sayfa
G.	Genetiv	Sg.	Singular
Gs	Gedenkschrift	str.	Satır
H.(/h.)	Hitüçe	Tml.	Tamamlama
IE	Indo-European	terc.	tercüme
Imp.	Imperativ	transkr.	transkripsiyon
Instr.	Instrumental	unpubl.	(yayınlanmamış)
İ.Ö.	İsa'dan Önce	vb.	ve benzeri
İ.S.	İsa'dan Sonra	vd.	ve devamı
kg.	kilogram	Vol.	Volume
km.	kilometre	vs.	vesaire
Kol.	Kolumne	Vs.	Vorderseite (=Önyüz)
krş.	karşılaştırınız	Vok.	Vokabular

III - TRANSKRİPSİYON VE DİĞER YERLERDE KULLANILAN İŞARETLER

- ↘ Ünlüler altında ilgili işaretin silik ya da tahrip oluşunun azlığını ya da çokluğunu,
- x okunamayan işaretleri,
- [x] metin yüzeyinde kaybolmuş işaretleri,
- [] orijinal metinde kırık olan yerleri,
- [[]] Yazman tarafından fazladan yazılmış işaret veya işaretleri içine alır,
- [()] Yuvarlak parantez içerisindeki kısmın metnin duplikatı ya da paralelinden tamamlandığını,
- [x] kırık metin yerlerinde sayısı hesaplanamayan işaretler için,
- [..] kırık metin yerlerinde sayısı yaklaşık hesaplanabilen işaretler için,
- < > tableti yazan (yazman) tarafından unutulmuş işaretleri,
- () transkripsiyonda : metnin duplikatına göre tamamlanan kısımları, tercümede : tarafınızdan ilave edilmiş kelime ya da sözleri,
- + Direkt "join"leri,
- (+) İndirekt "join" leri,
- (+?) "join"ın şüpheli olduğunu,
- ? kendinden önce gelen işaretin okunuşunun kesin olmadığını,
- (?) tercümenin şüpheli olduğunu,
- (??) tercümenin çok şüpheli olduğunu,
- ! kendinden önce gelen işaretin normal olmadığını,
- + , X iki Sumerogram arasında artı veya çarpı işareti yer alırsa onun bir "bağlayıcı/ligatür" olduğunu,
- § Paragraf (başı) olduğunu,
- x+1 tabletin ilk satır sayısında görülür; tabletin baş kısmının tam olmadığını, numaralarının görülen bu ilk satırdan başlatıldığını,
- ' satır sayısı üzerinde kullanılır; tabletin baş kısmının tam olmadığını, numaralamanın görülen ilk satırdan başladığını,
- // birbirine paralel metinlerin kısaltmaları arasına,
- = iki metin arasında ikinci metnin, birincisinin duplikatı olduğunu
- . Sumerce birden fazla işaretlerden oluşan kelimelerde işaretlerin arasına,
- Hititçe ve Akadça kelimeleri içeren işaretlerin arasına,
- : (= ⌘) kelimenin başında bulunarak, o kelimenin yabancı kaynaklı (özellikle Luvice) olduğunu,
- * işaret veya kelimeler için: "Hapax legomenon"; metin girişi veya aralarda: giriş işareti veya belirginleştirici,

BİBLİYOGRAFYA

- Aktüre 1994 S.Aktüre, Anadolu'da Bronz Çağı Kentleri, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1994.
- Akurgal 1949 E.Akurgal, Späthethitische Bildkunst, (AÜDTCFY 60) Ankara 1949.
- Akurgal 1961 E.Akurgal, Die Kunst der Hethiter, (Hirmer) München 1961.
- Akurgal 1989 E.Akurgal, Are the Ritual Standards of Alacahöyük Royal Symbols of the Hattian or the Hittite Kings?, Fs T.Özgüç, 1989, s.1vd.
- Akurgal 1995 E.Akurgal, Hatti ve Hitit Uygarlıkları, İstanbul 1995.
- Akyurt 1998 İ.M.Akyurt, M.Ö. 2. Binde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri, (TTKY 6/49) Ankara 1998.
- Alkım ve diğer. 1988 U.B.Alkım-H.Alkım-Ö.Bilgi, İkiztepe I. Birinci ve İkinci Dönem Kazıları (The First and Second Seasons Excavations) (1974-1975), (TTKY 5/39) Ankara 1988.
- Alp 1940 S.Alp, Untersuchungen zu den Beamtennamen im hethitischen Festzeremoniell, Leipzig 1940.
- Alp 1947 S.Alp, La désignation du Lituus en Hittite, JCS 1, 1947, s.164vd.(= Alp1948).
- Alp 1948 S.Alp, Hitit Metinlerinde GİŞ kalmuş "Lituus" ve HUB.BI "küpe", Belleten 12/46, 1948, s.301vd. (=İngilizcesi s.320vd.).
- Alp 1956 S.Alp, Die Lage von Samuḫa, Anadolu 1, 1956, s.77vd.
- Alp 1957 S.Alp, Zu den Körperteilnamen im Hethitischen, Anadolu 2, 1957, s.1vd.

- Alp 1962 S.Alp, Amasya Civarında Zara Bucağında Bulunan Hitit Heykeli ile Diğer Hitit Eserleri, Anadolu 6, 1961, s.191vd.
- Alp 1967 S.Alp, Libasyon Kapları "Gaga Ağızlı Desti" ile "Kol Biçimli Alet" ve Hitit Metinlerindeki Karşılıkları, Belleten 124, 1967, s.513vd.
- Alp 1972 S.Alp, Konya Civarında Karahöyük Kazılarında Bulunan Silindir ve Damga Mühürleri, (TTKY 5/31) Ankara 1972.
- Alp 1974 S.Alp, Istar auf dem Karahöyük, Mansel'e Armağan, (TTKB Ankara) 1974, s.703vd.
- Alp 1977 S.Alp, Hitit Kenti Hanehana'nın Yeri, Belleten 41, 1977, s.649vd.
- Alp 1983 S.Alp, Beiträge zur Erforschung des hethitischen Tempels, Kultanlagen im Lichte der Keilschrifttexte, (TTKY 6/23) Ankara 1983.
- Alp 1983a S.Alp, Die Lage der hethitischen Kultstadt Karahna im Lichte der Maşat-Texte, Fs Bittel, s.43vd.
- Alp 1988 S.Alp, Einige weitere Bemerkungen zum Hirschrhyton der Norbert Schimmel-Sammlung, Fs Pugliese-Carratelli, 1988, s.19vd.
- Alp 1991 S.Alp, Hethitische Keilschrifttafeln aus Maşat-Höyük, (TTKY 6/34) Ankara 1991.
- Alp 1991a S.Alp, Hethitische Briefe aus Maşat-Höyük, (TTKY 6/35) Ankara 1991.
- Alp 1994 S.Alp, Eine Karum- Zeitliche Gußform und die Siegel von Karahöyük, IM 43, 1994, s.184vd.
- Alp 1999 S.Alp, Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans, Hitit Çağında Anadolu'da Üzüm ve Şarap, Kavaklıdere Kültür Yayınları No: 6, Ankara 1999.
- Amiran 1993 R.Amiran, The Kinneret Gold Plaque and the Alaca Royal Tombs Again, Fs N.Özgüç, 1993, s.23vd.
- Ancillotti 1975 A.Ancillotti, Un Antico Nome del Ferro nel Vicino Oriente, ACME 28/1-2, 1975, s.27vd.

- Andrae 1929 W.Andrae, Altkleinasiatiscber Zügelring, Berliner Museen 50, 1929, s.68vd.
- Apaydın-Erseçen 1981 Türkiye'nin Bilinen Maden ve Mineral Kaynakları, (MTAEY No.185) Ankara 1981.
- Archi 1973 A.Archì, Fêtes de printemps et d'automne et réintégration rituelle d'images de culte dans l'Anatolie hittite, UF 5, 1973, s.7vd.
- Archi 1973a A.Archì, L'organizzazione amministrativa ittita e il regime delle offerte culturali, OA 12, 1973, s.209vd.
- Archi 1975 A.Archì, Divinità tutelari e Sondergötter ittiti, SMEA 16, 1975, s.89vd.
- Archi 1975a A.Archì, L'ornitomanzia ittita, SMEA 16, 1975, s.119vd.
- Archi 1975b A.Archì, Il culto del focolare presso gli ittiti, SMEA 16, 1975, s.77vd.
- Archi 1978 A.Archì, Note sulle feste ittite, I, RSO 42, 1978, s.19vd.
- Archi 1979 A.Archì, Auguri Per il Labarna, StMed P.Meriggi dicata I, 1979, s.27vd.
- Archi 1979a A.Archì, L'humanité des Hittites, Florilegium Anatolicum, 1979, s.37vd.
- Archi 1979b A.Archì, Associations des divinités hourrites, UF 11, 1979, s.7vd.
- Archi 1990 A.Archì, Hittite Imageries, TTK Bildirileri X/2, 1990, s. 589vd.
- Archi-Klengel 1980 A.Archì-H.Klengel, Ein hethitischer Text über die Reorganisation des Kultes, AoF 7, 1980, s.143vd.
- Ardzinba 1982 V.G.Ardzinba, Ritualy i mify drevnej Anatolii, Moscow 1982.
- Arık 1937 R.O.Arık, Alaca Höyük Hafriyatı. 1935'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor, (TTKY 5/1) Ankara 1937.

- Arıkan 1997 Y.Arıkan, auḡauḡa- (auḡaḡa-) Kelimesi Üzerine Bazı Görüşler, ArAn 3 (=Gs Bilgiç), 1997, s.19vd.
- Bachmann 1984 H.G.Bachmann, Düsenrohre und Geblasetöpfe: Keramikfunde aus Metallverarbeitungs-Werkstätten, Boğazköy 6, 1984, s.107vd.
- Badalı 1991 E.Badalı, Strumenti musicali, musici e musica nella celebrazione delle feste ittite, THeth 14, 1991.
- Balkan 1955 K.Balkan, Kaniş Kārum'unun Kronoloji Problemleri Hakkında Müşahadeler, Ankara 1955.
- Balkan 1973 K.Balkan, İnandık'ta 1966 Yılında Bulunan Eski Hitit Çağına Ait Bir Bağış Belgesi, (AMAVY No. 1) Ankara 1973.
- Barnett 1960 R.D.Barnett, Ancient Oriental Goldwork, BMQ 22, 1960, s.29vd., 1 Taf.
- Barnett 1980 R.D.Barnett, A Winged Goddess of Wine on an Electrum Plague, AnSt 30, 1980, s.171vd.
- Barrelet 1977 M.Th.Barrelet, Un inventorie de Kar-Tukulti-Ninurta: textiles décorés Assyriens et autres, RA 71, 1977, s.51vd.
- Beal 1988 R.H.Beal, The ^{GIŠ}TUKUL - institution in second millennium Hatti, AoF 15, 1988, s.269vd.
- Beal 1992 R.H.Beal, The Organisation of the Hittite Military, THeth 20, 1992.
- Beckman 1982 G.Beckman, The Anatolian Myth of Illuyanka, JANES 14, 1982, s.11vd.
- Beckman 1983 G.Beckman, Hittite Birth Rituals, StBoT 29, 1983.
- Beckman 1990 G.Beckman, The Hittite "Ritual of the Ox" (CTH 760.I.2-3), OrNS 59, 1990, s.34vd.
- Beckman 1996 G.Beckman, Hittite Diplomatic Texts, (WAW 7) Atlanta 1996.
- Beckman-Hoffner 1985 G.Beckman-H.A.Hoffner, Jr., Hittite Fragments in American Collections, JCS 37, 1985, s.1vd.

- Bell 1986** M.R.Bell, A Hittite Pendant from Amarna, *AJA* 90, 1986, s.145vd. Abb., Taf.8.
- Belli 1987** O.Belli, Demir Çağda Doğu Anadolu Bölgesinde Demir Metalurjisi, *Anadolu Demir Çağları/Anatolian Iron Ages*, (Ege Üniv. Ed. Fak. Yay.) İzmir 1987, s.89vd.
- Belli 1987** O.Belli, Van Gölü'nün Güneyindeki Maden Yataklarının Mezopotamya İçin Önemi, *RAI XXXIV* [1987], 1998, s.305vd.
- Belli 1991** O.Belli, Ore Deposits and Ore Mining in Eastern Anatolia in the Urartian Period : Silver, Copper and Iron in Urartu. A Metal Working Center in the First Millenium B.C. Jarusalem, The Israel Museum, 1991, s.14(-41).
- Belli 1991** O.Belli, The Problem of Tin Deposits in Anatolia and its need for Tin, According to the Written Sources, *Anatolian Iron Ages (BIA No.13)* 1991, s.1vd.
- Berman 1972** H.Berman, The Stem Formation of Hittite Nouns and Adjectives, Chicago 1972.
- Berman 1978** H.Berman, [Rwiev of KUB XLVI], *JCS* 30, 1978, s.121vd.
- Bernabé 1987** A.Bernabé, *Textos literarios hetitas*, Madrid 1987.
- Berthoud ve diğer. 1982** T.Berthoud-S.Cleuziou-L.P.Hurtel-M.Menu-C.Volfovsky, *Cuivres et Alliages en Iran, Afghanistan, Oman Au Cours des IVe et IIIe Millénaires*, *Paleorient* 2, 1982, s.39vd.
- Bilgi 1987** Ö.Bilgi, Boğumlu Mızrakuçlarının Dağılışının Işığı Altında Anadolu Mezopotamya İlişkileri, *RAI XXXIV* [1987], 1998, s.377vd.
- Bilgi 2001** Ö.Bilgi, Protohistorik Çağ'da Orta Karadeniz Bölgesi Madencileri Hint-Avrupalıların Anavatanı Sorununa Yeni Bir Yaklaşım/Metallurgist of the Central Black Sea Region, (Task Vakfı Yay.) İstanbul 2001.

- Bilgi-Dinçol 1989 Ö.Bilgi-A.Dinçol, A Unique Spearhead from Sadberk Hanım Museum, Fs T.Özgüç, 1989, s.29vd.
- Bilgiç 1940-1941 E.Bilgiç, Asurca Vesikalara Göre Etilerden Önce Anadolu'da Maden Ekonomisi, Sumeroloji Araştırmaları 1940-1941, s.913vd.
- Bilgiç 1947 E.Bilgiç, Çiviyazılı Kaynaklarda Geçen Başlıca Borç ve Ödünç Tabirleri, AÜDTCFD 5/4, 1947, s.419vd.
- Bilgiç 1947a E.Bilgiç, Çiviyazılı Hukukî-İktisadî Kaynaklar, Mahiyet ve Muhtevaları, Belleten 44, 1947, s.571vd.
- Bilgiç ve diğer. 1990 E.Bilgiç-H.Sever-C.Günbatı-S.Bayram, AKT I. (TTKB) Ankara 1990.
- Bilgiç-Bayram 1995 E.Bilgiç-S.Bayram, AKT II. (TTKB) Ankara 1995.
- Bilgiç-Günbatı 1995 E.Bilgiç-C.Günbatı, AKT III. (FAOS, Beiheft 3) Wiesbaden/Stuttgart 1995.
- Bin-Nun 1975 S.Bin-Nun, The Tawananna in the Hittite Kingdom, THeth 5, 1975.
- Birgi 1950 S.E.Birgi, Notes on the Influence of the Ergani Copper Mine on the Development of the Metal Industry in the Near East, JKİF 1, 1950, s.337vd.
- Bittel 1933 K.Bittel, Artvin'de Bulunan Tunçtan Mamul Asari Atika, TTAED 1, 1933, s.150vd.
- Bittel 1936 K.Bittel, Vorläufiger Bericht über die Ausrabungen in Boğazköy 1935, MDOG 74, 1936, s.1vd.
- Bittel 1935-1975 K.Bittel ve diğer., Boğazköy, I-V -Berlin 1935, 1938, 1957, 1969, 1975.
- Bittel 1937 K.Bittel, Boğazköy. Die Kleinfunde der Grabungen 1906-1912, Leipzig 1937.
- Bittel 1957 K.Bittel, Vorläufiger Bericht über die Ausrabungen in Boğazköy im Jahre 1956, MDOG 89, 1957, s.1vd.
- Bittel 1958 K.Bittel, Untersuchungen auf Büyükkale, MDOG 91, 1958, s.57vd.

- Bittel 1959 K.Bittel, Beitrag zur Kenntnis anatolischer Metallgefäße der zweiten Hälfte des dritten Jahrtausends v.Chr., JDAI 74, 1959 [1960], s.1vd. Abb., Tabellen.
- Bittel 1964 K.Bittel, Einige Kapitel zur Hethitischen Archäologie, Historia 7, 1964, s.119vd.
- Bittel 1967 K.Bittel, Yazılıkaya, (WVDOG 61) Leipzig 1941 (Osnabrück 1967).
- Bittel 1970 K.Bittel, Hattusha: Capital of the Hittites, New York 1970.
- Bittel ve diğer. 1975 K.Bittel-J.Boessneck-B.Damm-H.G.Güterbock-H.Hauptmann-R.Naumann-W.Schirmer, Das Hethitische Felsheiligtum Yazılıkaya, (BoHa 9) Berlin 1975.
- Bittel 1975a K.Bittel, Altkleinasiatische Pferdetrensen, IM 25, 1975, s.301vd. Taf.55-56, Abb. 1-5.
- Bittel 1976 K.Bittel, Les Hittites. L'Univers des Formes, Paris 1976.
- Bittel 1976a K.Bittel, Beitrag zur Kenntnis hethitischer Bildkunst (Sitzungsberichte der Heidelberger Akad. der Wiss.), Heidelberg 1976.
- Bittel-Naumann 1952 K.Bittel-R.Naumann, Boğazköy-Hattuša I, 1931-1939, (WVDOG 63) Stuttgart 1952.
- Blegen ve diğer. 1950 C.W.Blegen-J.L.Caskey-M.Rawson-J.Sperling, Troy. General Introduction The First and Second Settlements (Volume I/1-2), Princeton 1950.
- Blegen ve diğer. 1951 C.W.Blegen-J.L.Caskey-M.Rawson, Troy. The Third, Fourth and Fifth Settlements (Volume II/1-2), Princeton 1951.
- Blegen ve diğer. 1953 C.W.Blegen-J.L.Caskey-M.Rawson, Troy. The Sixth Settlements (Volume III/1-2), Princeton 1953.
- Boehmer 1972 R.M.Boehmer, Die Kleinfunde von Boğazköy, Aus den Grabungskampagnen 1931-1939 und 1952-1969, (WVDOG 87) Berlin 1972.

- Boehmer 1977 R.M.Boehmer, Eine bronzene Hirschfigur aus Boğazköy, ZA 67, 1977, s.73vd.
- Boehmer 1979 R.M.Boehmer, Die Kleinfunde aus der Unterstadt von Boğazköy, Grabungskampagnen 1970-1978, Berlin 1979.
- Boehmer-Güterbock 1987 R.M.Boehmer-H.G.Güterbock, Glyptik aus dem Stadtgebiet von Boğazköy, Berlin 1987.
- Boissier 1935 A.Boissier, Mantique babylonienne et mantique hittite, Paris 1935.
- Boley 1984 J.Boley, The Hittite *hark*- Construction, (IBS 44) Innsbruck 1984.
- Bomhard 1973 A.R.Bomhard, Some Anatolian etymologies, RHA 31, 1973, s.111vd.
- Bossert 1942 H.Th.Bossert, Altanatolien. Kunst und Handwerk in Kleinasien von den Anfängen bis zum völligen Aufgehen in der griechischen Kultur, Berlin 1942.
- Bossert 1944 H.Th.Bossert, Ein hethitisches Königssiegel, Berlin 1944.
- Bossert 1946 H.Th.Bossert, Asia, İstanbul 1946.
- Bottéro 1949 J.Bottéro, Les inventaries de Qatna, RA 43, 1949, s.136vd.
- Boysan-Dietrich 1987 N.Boysan-Dietrich, Das hethitische Lehmhaus aus der Sicht der Keilschriftquellen, THeth 12, 1987.
- Böhm 1990 S.Böhm, Die "nackte Göttin". Zur Ikonographie und Deutung unbekleideter weiblicher Figuren in der frühgriechischen Kunst, Mainz 1990.
- Börker-Klähn 1986 J.Börker-Klähn, Altorientalischer Goldschmuck im Schmuckmuseum zu Pforzheim, VO 6, 1986, s.163vd. Taf.I-II.
- Börker-Klähn 1988 J.Börker-Klähn, Die archäologische Problematik der Hurriter-Frage und eine mögliche Lösung, (Hurriter und Hurritisch) Xenia 21, 1988, s.211vd.
- Börker-Klähn-Krafzik 1987 J.Börker-Klähn-U.Krafzik, Zur Bedeutung der Aufsätze aus Alaca Höyük, WO 17, 1987 [1986], s.47vd. 20 Abb.

- Brandenstein 1943 C.-G.von Brandenstein, Hethitische Götter nach Bildbeschreibungen in Keilschrifttexten, *MVAeG* 46/2, 1943, s.1vd.
- Briard 1979 The Bronze Age in Barbarian Europe : from the megaliths to the Celts, London 1979.
- van Brock 1962 N.van Brock, *Dérives Nominaux en L du Hittite et du Louvite* (außerdem als *RHA* 20/71, s.69-168 erschienen), Paris 1962.
- Buchholz 1967 H.G.Buchholz, Analysen prähistorischer Metalfunde, *Berliner Jahrbuch für -und Frühgeschichte* 7, 1967, s.234vd.
- Buchholz-Drescher 1987 H.G.Buchholz-H.Drescher, Einige frühe Metallgeräte aus Anatolien, *APA* 19, 1987, s.37vd., 17 Abb.
- Budanur 1977 G.Budanur, M.T.A Enstitüsünce Bilinen Türkiye Yeraltı Kaynakları Envanteri, (MTAEY No.168) Ankara 1977.
- Burde 1974 C.Burde, Hethitische medizinische Texte, *StBoT* 19, 1974.
- Buren 1945 E.D.van Buren, Symbols of the Gods, *AnOr* 23, 1945, s.2vd.
- Calmeyer 1977 P.Calmeyer, Das Grab eines Altassyrischen Kaufmanns, *RAI XXIII* [1976], 1977, s.87vd.
- Calmeyer 1993 P.Calmeyer, Metallgefäße, *RIA* 8 1/2, 1993, s.136vd.
- Caneva 2000 I.Caneva, Early Metal production in Cilicia: a view from Mersin-Yümüktepe, *Anschnitt B13*, 2000, s.69vd.
- Carruba 1966 O.Carruba, Das Beschwörungsritual für die Göttin Wišurijanza, *StBoT* 2, 1966.
- Carruba 1967 O.Carruba, Rhyta in den hethitischen Texten, *Kadmos* 6, 1967, s.88vd.
- Carruba 1969 O.Carruba, Die satzeinleitenden Partikeln in den indogermanischen Sprachen Anatoliens, Rome 1969.

- Carruba 1979 O.Carruba, *Anatolico e indoeuropeo*, Scritti in onore de G.Bonfante, I. (Brescia), 1979, s.121vd.
- Carter 1962 C.W.Carter, *Hittite Cult Inventories*, (diss., University of Chicago) Chicago 1962.
- Charles 1980 J.A.Charles, *The Coming of Copper and Copper-Base Alloys and Iron: A Metallurgical Sequence, The Coming of Age of Iron*, New Haven, 1980, s.151vd.
- Chernykh ve diğer. 2002 E.N.Chernykh-L.I.Avilova-L.B.Orlovskaya, *Metalurgy of the Circumpontic Area: from Unity to Disintegration*, Anschnitt B15, 2002, s.83vd.
- Christian 1940 V.Christian, *Altertumskunde des Zweistromlandes*, Leipzig 1940.
- Christmann-Frank 1971 L.Christmann-Frank, *Le rituel des funérailles royales hittites*, RHA 29, 1971, s.61vd.
- Cihnioğlu ve diğer. 1994 M.Cihnioğlu - O.İşbaşı - Ü.Ceyhan - O.Adıgüzel, *Türkiye Demir Envanteri*, (MTAGM) Ankara 1994.
- Clamer 1980 C.Clamer, *A Gold Plaque from Tel Lachisch*, Tel Aviv 7, 1980, s.152vd.
- Coles-Harding 1979 J.M.Coles-A.F.Harding, *The Bronze Age in Europe: an introduction to the prehistory of Europe c. 2000-700 B.C*. London 1979.
- Collins 1989 B.J.Collins, *The Representation of Wild Animals in Hittite Texts*, (diss., Yale University) 1989.
- Cornelius 1973 F.Cornelius, *Geschichte der Hethiter: mit besonderer Berücksichtigung der geographischen Verhältnisse und der Rechtsgeschichte*, Darmstadt 1973.
- Coşkun 1969 Y.Coşkun, *Boğazköy Metinlerinde Geçen Başlıca Libasyon Kapları*, AÜDTCFD 27 3/4, 1969 [1972], s.1vd.
- Coşkun 1974 Y.Coşkun, *Hittitçe Anlamı Bilinmeyen Bir Kelime (GIŠ)zau-*, Cumhuriyetin 50. Yılına Anma Kitabı, Ankara 1974, s.348vd.

- Coşkun 1979 Y.Coşkun, Boğazköy Metinlerinde Geçen Bazı Seçme Kap İsimleri, (AÜDTCFY 285) Ankara 1979.
- Coşkun 1990 Y.Coşkun, Boğazköy Metinlerine Göre DUG.KA.DÜ (.A, NAG), TTK Bildirileri X/2, 1990, s.555vd.
- Cotticelli-Kurras 1991 P.Cotticelli-Kurras, Das hethitische Verbum 'sein', THeth 18, 1991.
- Couvreur 1937 W.C.Couvreur, De hettitische H, Louvain 1937.
- Çeçen 1997 S.Çeçen, Kaniş Kārumu'nun Diğer Kārum ve Wabartumlara "KÜ.AN = (*amūtum*)" İle İlgili Önemli Talimatları, Belleten 161/231, 1997, s.219vd.
- Çınaroğlu 1990-1991 A.Çınaroğlu, Kastamonu Kökenli Bir Grup Hitit Gümüş^(?) Eseri, Müze/Museum 4, 1990-1991, s.53vd.
- Darga 1969 M.Darga, Hitit Metinlerinde Geçen ^{NA4}ZI.KIN = ^{NA4}huwaši Kelimesinin Anlamı Hakkında Bir Araştırma, Belleten 33/132, 1969, s.493vd.
- Darga 1973 M.Darga, Karahna Şehri Kült-Envanteri (KBo XXXVIII 12), (İÜEFY No. 1825) İstanbul 1973.
- Darga 1976 M.Darga, Eski Anadolu'da Kadın, İstanbul 1976.
- Darga 1985 M.Darga, Hitit Mimarlığı, I. Yapı Sanatı, (İÜEFY No. 3221) İstanbul 1985.
- Darga 1992 M.Darga, Hitit Sanatı, Akbank Kültür ve Sanat Kitapları: 56, İstanbul 1992.
- De Martino 1987 S.De Martino, Il Lessico Musicale Ittita II GIŠ^dINANNA = cetra, OA 26, 1987, s.171vd.
- De Martino 1989 S.De Martino, La danza nella culture ittita, (Eothen 2) Florence 1989.
- De Martino 1996 S.De Martino, L'Anatolia Occidentale nel Medio Regno Ittita, (Eothen 5) Florence 1996.
- De Martino bkz. ChS

- Dercksen 1996 J.G.Dercksen, The Old Assyrian Copper Trade in Anatolia, (PIHANS, 75) Leiden 1996.
- Dercksen 1997 J.G.Dercksen, The Silver of the Gods, On Old Assyrian *ikrubū*, ArAn 3 (=Gs Bilgiç), 1997, s.75vd.
- Diakonoff 1971 I.M.Diakonoff, Hurrisch und Urartäisch, Munich 1971.
- Dietrich-Loretz 1966 L.Dietrich-O.Loretz, Der Vertrag zwischen Šuppiluliuma and Niqmadu: eine philologische und kulturhistorische Studie, WO 3, 1966, s.206vd.
- Dinçer 1944 N.Dinçer [Özgüç], [Kritik: C.-G.von Brandenstein, Hethitische Götter nach Bildbeschreibungen in Keilschrifttexten, MVAeG 46/2, 1943, s.1vd.] DTCFD 2/3, 1944, s.479vd.
- Dinçol 1969 A.Dinçol, Die Fünfte Tafel des *Išuwaš* - Festes, RHA 27, 1969, s.25vd.
- Dinçol 1982 A.Dinçol, Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi 1, (Görsel Yayınları) İstanbul 1982, s.11-137.
- Dinçol 1985 A.Dinçol, Aşhella Rituali (CTH 394) ve Hititlerde Salgın Hastalıklara Karşı Yapılan Majik İşlemlere Toplu Bir Bakış, Belleten 49, 1985, s.1vd.
- Dinçol 1989 A.Dinçol, Ein hurro-hethitisches Festritual: (H)išuwaš, Belleten 53, 1989, s.1vd.
- Dinçol 1996 B.Dinçol, Bemerkungen über einige Hethitische Kleidungsstücke, AnAr 14 [=A.Erzen'e Armağan], 1996, s.217vd.
- Dinçol 1998 B.Dinçol, Beobachtungen über die Bedeutung des hethitischen Musikinstruments *Gišḫulḫupal*, Anatolica 24, 1998, s.1vd.
- Dinçol 1999 B.Dinçol, Eski Önasya ve Mısır'da Müzik, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları: 11, İstanbul 1999.
- Dinçol-Dinçol 1996 A.Dinçol-B.Dinçol, Über die Bedeutung des Wortes *ḫantijarahḫa*- im Hethitischen, Anatolica 22, 1996, s.195vd.

- Duru 1979 R.Duru, Keban Projesi Değirmen-tepe Kazısı 1973, ODTÜ Keban Projesi Yayınları III/2, (TTKB) Ankara 1979.
- Eastman 1931 A.C.Eastman, An Exhibition of Hittite Bronzes, Parnassus 2/5, 1931, s.26vd.
- Edel 1976 E.Edel, Ägyptische Ärzte und ägyptische Medizin am hethitischen Königshof. Neue Funde von Keilschriftbriefen Ramses' II. aus Boğazköy, Opladen 1976.
- Edel 1978 E.Edel, Der Brief des ägyptischen Wesirs Pašijara an den Hethiterkönig Hattušili und verwandte Keilschriftbriefe, Göttingen 1978.
- Edel 1988 E.Edel, Weitere Beiträge zum Verständnis der Geschenklisten des Amarnabriefes Nr. 14, Fs Otten, 1988, s.99vd.
- Edel 1994 E.Edel, Die ägyptisch hethitische Korrespondenz aus Boghazköi in babylonischer und hethitischer Sprache, 1-2, Opladen 1994.
- Efe 2002 T.Efe, The Interaction Between Cultural/Political Entities and Metalworking in Western Anatolia during the Chalcolithic and Early Bronze Ages, Anschnitt B15, 2002, s.49vd.
- Eichner 1972 H.Eichner, Die Etymologie von heth. *meḫur*, MSS 31, 1972, s.53vd.
- Emre 1966 K.Emre, Acemhöyük Seramiği, Anadolu 10, 1966, s.53vd.
- Emre 1969 K.Emre, Kültepe Menşei-li Yeni Bir Kalıp, Belleten 33, 1969, s.163vd.
- Emre 1971 K.Emre, Anadolu Kurşun Figürinleri ve Taş Kalıpları, (TTKY6/16) Ankara 1971.
- Emre 1978 K.Emre, Yanarlar. Afyon Yöresinde Bir Hitit Mezarlığı, (TTKY6/22) Ankara 1978.
- Emre 1993 K.Emre, New Lead Figurines and Moulds from Kültepe and Kızılhamza, Fs N.Özgüç, 1993, s.169vd.

- Emre 1993a K.Emre, A Group of Hittite Statuettes from Alaca Höyük, IM 43 (=Fs Neve), 1993, s.235vd.
- Emre 1994 K.Emre, A new Moulds from Kültepe, Fs Mayer-Opificius, 1994, s.71vd.
- Emre-Çınaroğlu 1993 K.Emre-A.Çınaroğlu, A Group of Metal Hittite Vessels from Kınık-Kastamonu, Fs N.Özgüç, 1993, s.675vd.
- Erkanal 1977 H.Erkanal, Die Äxte und Beile des 2. Jahrtausends in Zentralanatolien, (PBF IX/8) Münih 1977.
- Erkut 1987 S.Erkut, Hititçe *huḫurtalla* ve onun karşılığı hakkında, Belleten 51/199, 1987, s.11vd.
- Erkut 1990 S.Erkut, Hititçedeki ^{GI}ŠTUKUL Hakkında, TTK Bildirileri X/2, 1990, s.511vd.
- Erkut 1997 S.Erkut, Hethitische *huḫurtalla*- und seine eventuelle Sumerische entsprechung ^{GI}ŠPISÀN, ArAn 3 (=Gs Bilgiç), 1997, s.111vd.
- Erkut 1997a S.Erkut, Çiviyazılı Hitit Tabletleri, Belleten 61/232, 1997, s.495vd.
- Ertem 1965 H.Ertem, Boğazköy Metinlerine Göre Hititler Devri Anadolu'sunun Faunası, (AÜDTCFY 157) Ankara 1965.
- Ertem 1973 H.Ertem, Boğazköy Metinlerinde Geçen Coğrafya Adları Dizini, Ankara 1973.
- Ertem 1974 H.Ertem, Boğazköy Metinlerine Göre Hititler Devri Anadolu'sunun Florası, (TTKY 7/65) Ankara 1974.
- Ertem 1988 H.Ertem, Korucutepe I (1973-1975 kazı yıllarında ele geçen Erken Hitit-İmparatorluk Çağı arası buluntuları), (TTKY 5/42) Ankara 1988.
- Esin 1969 U.Esin, Kuantatif Spektral Analiz Yardımıyla Anadolu'da Başlangıcından Asur Kolonileri Çağına Kadar Bakır ve Bronz Madenciliği, İstanbul [1967] 1969.
- Esin 1984 U.Esin, Ergani Doğal Bakır Analizlerinin Arkeolojik Açından Önemi, TÜBİTAK Arkeom. Ün. Bil. Top. Bild. IV, 1984, s.243vd.

- Esin 1993 U.Esin, Copper Beads of Aşıklı, Fs N.Özgüç, 1993, s.179vd.
- Esin 2000 U.Esin, Archäometallurgie in der Türkei: Stand der Forschung und die Probleme, Anschnitt B13, 2000, s.13vd.
- Finkelstein 1956 J.J.Finkelstein, A Hittite *mandattu*-text, JCS 10, 1956, s.101vd.
- Floreno 2001 E.Floreno, The Role of Silver in the Domestic Economic System of the Hittite Empire, AoF 28, 2001, s.209vd.
- Forbes 1950 R.J.Forbes, Metallurgie in Antiquity, Leiden 1950.
- Forbes 1972 R.J.Forbes, Studies in Ancient Technology, Vol.IX. Leiden 1972.
- Friedrich 1926, 1930 J.Friedrich, Staatsverträge des Hatti-Reiches in hethitischer Sprache, (MVAeG 31.1, 34.1) Leipzig 1926, 1930.
- Friedrich 1930 J.Friedrich, Die hethitischen Bruchstücke des Gilgameš-Epos, ZA 39, 1930, s.1vd.
- Friedrich 1952-1953 J.Friedrich, Zu Einigen Altkleinasiatischen Gottheiten, JKF II, 1952-1953, s.144vd.
- Friedrich 1959 J.Friedrich, Die Hethitischen Gesetze, (Documenta et Monumenta Orientis Antiqui 7) Leiden 1959 = 2.Aufl. 1971.
- Gale ve diğer. 1985 N.H.Gale-Z.A.Stos-Gale-G.R.Gilmore, Alloy Types and Copper Sources of Anatolian Copper Alloy Artifacts, AnSt 35, 1985, s.143vd.
- Gale-Stos-Gale 1986 N.H.Gale-Z.A.Stos-Gale, Anatolian and Cycladic Metal Sources, First south European Conference in Archeometry, 1986, s.13vd.
- Garelli 1963 P.Garelli, Les Assyriens en Cappadoce, Paris 1963.
- Garelli 1977 P.Garelli, Marchands et TAMKĀRŪ Assyrian en Cappadoce, RAI XXIII [1976], 1977, s.99vd.
- Garstang 1953 J.Garstang, Prehistoric Mersin. Yümük Tepe in Southern Turkey, (Oxford Un. Pr.) London 1953.

- Garstang-Gurney 1959 J.Garstang-O.R.Gurney, The Geography of the Hittite Empire, London 1959.
- Gelb 1935 I.J.Gelb, Inscriptions from Alishar and Vicinity, (OIP 27) Chicago 1935.
- Genz-Hauptmann 2002 H.Genz-A.Hauptmann, Chalcolithic and EBA Metallurgy in the Southern Levant, *Anschnitt B15*, 2002, s.149vd.
- Giles-Kuijpers 1974 D.L.Giles-E.P.Kuijpers, Stratiform copper deposits, Northern Anatolia, Turkey: Evidence from Early Bronze I (2800 B.C.) mining activity, *Science* 186, 1974, s.823vd.
- Gillis 1999 C.Gillis, The Economic Value and Colour Symbolism of Tin, *Metals in Antiquity* 1999, s.140vd.
- Gilmore 1980 G.R.Gilmore-B.S.Ottaway, Micromethods for the Determination of Trace element in Copper-based Metal Artifacts, *JAS* 7,1980, s.241vd.
- Giorgadze 1988 G.G.Giorgadze, On the Word for "silver" with Reference to Hittite Cuneiform Texts, *AoF* 15, 1988, s.69vd.
- Götze 1925 A.Götze, *Ḫattušiliš. Der Bericht über seine Thronbesteigung nebst den Paralleltexten* (MVAeG 29.3), Leipzig 1925; *Ḫatt.* also abbreviates Apology of *Ḫattušili III*, cited by col. and line in *Ḫatt.*, *NBr*, *Chrest.*, or *StBoT* 24 (*Ḫatt.* also abbreviates the rolay name *Ḫattušili*, always followed by I, II, or III).
- Götze 1928 A.Götze, *Madduwattaš*, (MVAeG 32.1) Leipzig 1928.
- Goetze 1930 A.Goetze, *Neue Bruchstücke zum großen Text des Ḫattušiliš und den Paralleltexten*, (MVAeG 34.2) Leipzig 1930.
- Goetze 1930a A.Goetze, *Die Pestgebete des Muršiliš*, (KJF 1:161-251) Weimar 1930.
- Goetze 1931 A.Goetze, *ištēnūtu und tapalu*, *ZA* 40, 1931, s.79vd.

- Goetze 1933 A.Goetze, Die Annalen des Mursiliš, (MVAeG 38) Leipzig 1933.
- Goetze 1938 A.Goetze, The Hittite Ritual of Tunnawi, (in cooperation with E.H.Sturtevant,) (AOS 14) New Haven 1938.
- Goetze 1940 A.Goetze, Kizzuwatna and the Problem of Hittite Geography, (YOSR 22) New Haven 1940.
- Goetze 1947 A.Goetze, Contributions to Hittite lexicography, JCS 1, 1947, s.307vd.
- Goetze 1950 A.Goetze, Hittite Omen, ANET, 1950, s.497vd.
- Goetze 1951 A.Goetze, Contrubutions to Hittite Lexicography, JCS 5, 1951, s.67vd.
- Goetze 1955 A.Goetze, "Hittite Dress", Corolla Linguistica (Fs F.Sommer) Wiesbaden 1955, s.48vd.
- Goetze 1955a A.Goetze, Hittite Myth, Epics and Legends, ANET 3, 1955, s.120vd.
- Goetze 1956 A.Goetze, The Inventory IBoT I 31, JCS 10, 1956, s.32vd.
- Goetze 1957 A.Goetze, Kleinasien (Handbuch der Altertumswissenschaft. Neubearbeitung Abt.III, T.1, Bd.3: Kulturgeschichte des Alten Orients, Abschn.3, Lfg.1), München 1933; 2.Aufl. 1957.
- Goetze 1962 A.Goetze, [Kritik: A.Kammenhuber, Hippologia Hethitica], JCS 16, 1962, s.30vd.
- Goetze-Pedersen 1934 A.Goetze-H.Pedersen, Muršiliš Sprachlähmung, (Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Historiskfilologiske Meddelelser 21/1) Copenhagen 1934.
- Goldman 1956 H.Goldman, Excavations at Gözlükule II (From the Neolithic through the Bronze Age), New Jersey 1956.
- Goldman 1963 H.Goldman, Excavations at Gözlükule III (The Iron Age), New Jersey 1963.
- Gonnet 1968 H.Gonnet, Les montagnes d'Asie Mineure d'après les textes hittites, RHA 26, 1968, s.93vd.

- Gonnet 1980 H.Gonnet, Ritüel des Fêtes d'Automne et de Printemps du dieu de l'Orage de Zippalanda, Anadolu 19, (1975-76) 1980, s.123vd.
- Gurney 1941 O.R.Gurney, Hittite Prayers of Mursili II, (AAA 27) Liverpool 1941.
- Gurney 1977 O.R.Gurney, Some Aspects of Hittite Religion, Oxford 1977.
- Gurney 1990 O.R.Gurney, The Hittites, London 1990.
- Gülçur 2002 S.Gülçur, Handelsbeziehungen des 4. und 3. Jahrtausends v. Chr. im Vorderen Orient, Anschnitt B15, 2002, s.27vd.
- Güterbock 1936 H.G.Güterbock, Neue Aḫḫijava-Texte, ZA 43, 1936, 321vd.
- Güterbock 1938 H.G.Güterbock, Die historische Tradition und ihre literarische Gestaltung bei Babyloniern und Hethitern bis 1200, ZA 44, 1938, s.45vd.
- Güterbock 1943 H.G.Güterbock, Eti Tanrı Tasvirleri ile Tanrı Adları=Hethitische Götterdarstellungen und Götternamen, Belleten 26, 1943, s.272vd. (Türkçe), s.295vd.(Almanca).
- Güterbock 1943a H.G.Güterbock, [Kritik: S.Prezworski, Die Metallindustrie Anatoliens in der Zeit von 1500-700 vor chr. Rohstoffe, Technik, Produktion (=Internationales Archiv für Ethnographie, Band 36. Supplement). Leiden 1939. E.J.Brill. In-4º, XII-206 S.,22 Taf.] OrNS 12, 1943, s.146vd.
- Güterbock 1943b H.G.Güterbock, Le mot hittite *ḫartaggaš* "serpent", RHA 43, 1943, s.102vd.
- Güterbock 1946 H.G.Güterbock, [Kritik: C.-G.von Brandenstein, Hethitische Götter nach Bildbeschreibungen in Keilschrifttexten, MVAeG 46/2, 1943.] : Or 15, 1946, s.482vd.
- Güterbock 1946a H.G.Güterbock, Kumarbi. Mythen vom churritischen Kronos aus den hethitischen Fragmenten zusammengestellt, übersetzt und erklärt, Zürich 1946.

- Güterbock 1952 H.G.Güterbock, The Song of Ullikummi. Revised Text of Hittite Version of a Hurrian Myth, JCS 6, 1952, s.8vd.
- Güterbock 1956 H.G.Güterbock, The Deeds of Suppiluliluma as Told by his Son, Mursili II, JCS 10, 1956, s.41vd., 59vd., 75vd.
- Güterbock 1960 H.G.Güterbock, An outline of the Hittite AN.TAḪ.ŠUM festival, JNES 19, 1960, s.80vd.
- Güterbock 1967 H.G.Güterbock, Lexicographical notes III, RHA 25, 1967, s.141vd.
- Güterbock 1967a H.G.Güterbock, The Hittite Conquest of Cyprus Reconsidered, JNES 26/2, 1967, s.73vd.
- Güterbock 1971 H.G.Güterbock, Ivory in Hittite text, Anadolu 15, 1971, s.1vd.
- Güterbock 1979 H.G.Güterbock, Some stray Boğazköy tablets; Florilegium Anatolicum, 1979, s.137vd.
- Güterbock 1983 H.G.Güterbock, Hethitische Götterbilder und Kultobjekte, Fs Bittel, 1983, s.203vd.
- (Güterbock 1986 H.G.Güterbock, A Religious Text from Maşat, An. Araşt. 10, 1986, s.205vd.
- Güterbock 1995 H.G.Güterbock, Reflections on the Musical Instruments *arkammi*, *galgalturi*, and *ḫuḫupal* in Hittite, Fs Houwink ten Cate, 1995, s.57vd.
- Güterbock-Hout 1991 H.G.Güterbock-Th.P.J. van den Hout, The Hittite Instruction for the Royal Bodyguard, AS 24, 1991.
- Güterbock-Kendall 1995 H.G.Güterbock-T.Kendall, A Hittite Silver Vessel in the Form of a Fist, Fs Vermeule, 1995, s.45vd.
- Haas 1970 V.Haas, Der Kult von Nerik. Ein Beitrag zur Religionsgeschichte, (StPohl 4) Rom 1970.
- Haas 1982 V.Haas, Hethitische Berggötter und Hurritische Steindämonen. Riten, Kulte, and Mythen, Mainz 1982.

- Haas 1988 V.Haas, *Magie in Hethitischen Gärten*, Fs Otten, 1988, s.121vd.
- Haas 1994 V.Haas, *Geschichte der hethitischen Religion*, (HdOr 1/15) Leiden 1994.
- Haas bkz. ChS
- Haas-Thiel 1978 V.Haas-H.Thiel, *Die Beschwörungsrituale der Allaiturah(ḫ)i und verwandte Texte*, (AOAT 31) Neukirchen-Vluyn 1978.
- Haas-Wäfler 1976 V.Haas-M.Wäfler, *Bemerkungen zu Éḫešti/a-* (1. Teil), UF 8, 1976, s.65vd.
- Haas-Wäfler 1977 V.Haas-M.Wäfler, *Bemerkungen zu Éḫešti/a-* (2. Teil), UF 9, 1977, s.87vd.
- Haas-Wegner 1995 V.Haas-I.Wegner, *Die Axt der Ištar, Akyurt-Devam Anı Kitabı*, 1995, s.167vd.
- Haas-Wegner 1996 V.Haas-I.Wegner, *Die Orakelprotokolle aus Kuşaklı - Ein Überblick*, MDOG 128, 1996, s.105vd.
- Haas-Wilhelm 1974 V.Haas-G.Wilhelm, *Hurritische und Luwische Riten aus Kizzuwatna*, (AOATS 3) Neukirchen-Vluyn 1974.
- Haase 1968 R.Haase, *Die Fragmente der Hethitischen Gesetze (Transkribiert und nach Paragraphen Geordnet)*, Wiesbaden 1968.
- Haase 1984 R.Haase, *Texte zum hethitischen Recht: Eine Auswahl*, Wiesbaden 1984.
- Hagenbuchner 1989 A.Hagenbuchner, *Die Korrespondenz der Hethiter*, THeth 15-16, 1989.
- Hall 1930 H.R.Hall, *A "Mascot" Rein-Ring from Boghaz Kyöi*, AAA 17, 1930, s.3, 2 Taf.
- Hall-Steadman 1991 M.E.Hall-S.R.Steadman, *Tin and Anatolia: Another Look*, JMA 4/1, 1991, s.217vd.
- Hauptmann-Palmieri 2000 A.Hauptmann-A.Palmieri, *Metal Production in the Eastern Mediterranean at the transition of the 4th/3rd millennium: Case Studies from Arslantepe*, *Anschnitt B13*, 2000, s.75vd.

- Hazenbos 1996 J.Hazenbos, Die in Kuşaklı gefundenen Kultinventare, MDOG 128, 1996, s.95vd.
- Hecker 1990 K. Hecker, Hitit Çivi Yazısının Kökeni, Uluslararası 1. Hititoloji Kongresi Bildirileri (19-21 Temmuz 1990), Ankara 1990, s.43vd.
- Heinhold-Krahmer 1977 S.Heinhold-Krahmer, Arzawa: Untersuchungen zu seiner Geschichte nach den hethitischen Quellen, THeth 8, 1977.
- Heinhold Krahmer ve diğer. 1979 S.Heinhold-Krahmer-I.Hoffmann-A.Kammenhuber-G.Mauer, Probleme der Textdatierung in der Hethitologie, THeth 9, 1979.
- Heltzer 1977 M.Heltzer, The Metal Trade of Ugarit and the Problem of Transportation of Commercial Goods, RAI XXIII [1976], 1977, s.203vd.
- Heltzer 1978 M.Heltzer, Goods, prices and the organization of trade in Ugarit. (Marketing and transportation in the Eastern Mediterranean in the second half of the II millennium. B.C.E), Wiesbaden 1978.
- Heskel-Karlovsky 1980 D.Heskel-C.C.L.Karlovsky, An Alternative Sequence for the Development of Metallurgy: Tepe Yahya, Iran, The Coming of Age of Iron, New Haven, 1980, s.229vd.
- Hodges 1964 H.Hodges, Artifacts, An introduction to early materials and technology, [Reprinted with corrections, London 1996] London 1964.
- Hoffmann 1984 I.Hoffmann, Des Erlaß Telipinus, THeth 11, 1984.
- Hoffner 1964 H.A.Hoffner, Jr., An Anatolian cult term in Ugaritic, JNES 23, 1964, s.66vd.
- Hoffner 1967 H.A.Hoffner, Jr., An English-Hittite Glossary, RHA 25, 1967, s.7vd.
- Hoffner 1968 H.A.Hoffner, Jr., Birth and name giving in the Hittite texts, JNES 27, 1968, s.198vd.
- Hoffner 1968-1969 H.A.Hoffner, Jr., A Hittite text in epic style about merchants, JCS 22, 1968-1969, s.34vd.

- Hoffner 1974 H.A.Hoffner, Jr., *Alimenta Hethaeorum*, AOS 55, New Haven 1974.
- Hoffner 1976 H.A.Hoffner, Jr., A join to the Hittite Mita text, JCS 28, 1976, s.60vd.
- Hoffner 1988 H.A.Hoffner, Jr., The Song of Silver. A Member of the Cycle of "Songs", Fs H.Otten, 1988, s.143vd.
- Hoffner 1990 H.A.Hoffner, Jr., Hittite Myths, (WAW 2) Atlanta 1990.
- Hoffner 1997 H.A.Hoffner, Jr., The Hittite Laws: A Critical Edition, (DMOA 23) Leiden 1997.
- Hogarth 1920 D.G.Hogarth, Hittite Seals, with particular reference to the Ashmolean collection, Oxford 1920.
- Hout 1990 T.van den Hout, Maße und Gewichte, RIA 7 7/8, 1990, s.517vd.
- Hout 1995 T.van den Hout, Der Ulmitešub-Vertrag: Eine prosopographische Untersuchung, StBoT 38, 1995.
- Hout 1998 T.van den Hout, The Purity of Kingship, An Edition of CTH 569 and Related Hittite Oracle Inquiries of Tuthaliya IV, Leiden 1998.
- Houwink ten Cate 1961 Ph.H.J.Houwink ten Cate, Luwian Population Groups of Lycia and Cilicia Aspera during the Hellenistic Period, Leiden 1961.
- Houwink ten Cate 1970 Ph.H.J.Houwink ten Cate, The Records of the Early Hittite Empire (c.1450-1380 B.C.), (PIHANSt 26) Leiden 1970.
- Houwink ten Cate 1992 Ph.H.J.Houwink ten Cate, The Hittite Storm God: his Role and his Rule According to the Hittite Cuneiform Sources, Natural Phenomena (edd., D.J.W.Meijer, Amsterdam) 1992, s.83vd.
- Hrozny 1919 B.Hrozny, Hethitische Keilschrifttexte aus Boghazköi in Umschrift, Übersetzung und Kommentar, (BoSt 3) Leipzig 1919.

- Hutter 1988 M.Hutter, *Behexung, Entsühnung und Heilung: Das Ritual der Tunnawiya für ein Königspaar aus mittelhethitischer Zeit* (KBo XXI 1 - KUB IX 34 - KBo XXI 6), (OBO 82) Göttingen 1988.
- İlaslı 1993 A.İlaslı, *A Hittite Statue Found in the area of Ahurhisar*, Fs N.Özgüç, 1993, s.301vd.
- Imparati 1964 F.Imparati, *Le leggi ittite*. Rome 1964.
- Imparati 1977 F.Imparati, *Le istituzioni des ^{na4}hekur e il potere centrale ittita*, SMEA 18, 1977, s.19vd.
- Imparati 1987 F.Imparati, *Il culto della dea Ningal presso gli ititi*, P.Meriggi dicata, 1987, s.293vd.
- Imparati 1992 F.Imparati, *Hitit Yasaları*, (İtalyan Kültür Heyeti) Ankara 1992.
- Imparati-Saporetti 1965 F.Imparati-C.Saporetti, *L'autobiographia di Hattušili I*, SCO 14, 1965, s.40vd.
- İzbırak 1945 R.İzbırak, *Türkiye'de Madencilik*, DTCFD 3/2, 1945, s.213vd.
- Jakob-Rost (=Jakob-Rost, Lianc:) bkz. → Rost
- Jean 1999 É.Jean, *Le fer chez les Hittites: un bilan des données archéologiques*, Actes de la Table ronde internationale L'Afrique et le bassin Méditerranéen: aux origines de la Métallurgie du fer, (Méditerranéan Archeology [2001 baskıda]).
- de Jesus 1972 P.S.de Jesus, *Prehistoric metallurgy - another look*, Anadolu 16, 1972, s.129vd.
- de Jesus 1976 P.S.de Jesus, *Metalurgical Practices in Early Anatolia*, MTAED 87, 1976, s.49vd.
- de Jesus 1977 P.S.de Jesus, *The metallurgy of Prehistoric of EBA Troy and its relationship with grater Anatolia*, Transactions from the IVth International Colloquium on Aegean Prehistory, (Sheffield 13-16 Nisan 1977).
- de Jesus 1978 P.S.de Jesus, *Metal Resources in Ancient Anatolia*, AnSt 28, 1978, s.97vd.

- de Jesus 1980 P.S.de Jesus, The Development of Prehistoric Mining and Metallurgy in Anatolia, BAR Intern. Ser. 74, Oxford, 1980. 1976, s.49vd.
- Jie 1994 J.Jie, A Complete Retrograde Glossary of the Hittite Language, Leiden 1994.
- Joannès 1993 F.Joannès, Metalle und Metallurgie (In Mezopotamien), RIA 8 1/2, 1993, s.96vd.
- Kammenhuber 1961 A.Kammenhuber, Hippiologia hethitica, Wiesbaden 1961.
- Kammenhuber 1971 A.Kammenhuber, Das Verhältnis von Schriftduktus zu Sprachstufe im Hethitischen, MSS 29, 1971, s.75vd.
- Kammenhuber 1971a A.Kammenhuber, Heth. *ḫaššuš 2-e ekuzi* "der König trinkt zwei", SMEA 14, 1971, s.143vd.
- Kammenhuber 1973 A.Kammenhuber, Materialien zu einem hethitischen Thesaurus, Heidelberg 1973vd.
- Kammenhuber 1976 A.Kammenhuber, Die hethitische Göttin Inar, ZA 66, 1976, s.68vd.
- Kammenhuber 1976a A.Kammenhuber, Orakelpraxis, Träume und Vorzeichenschau bei den Hethitern, THeth 7, 1976.
- Kammenhuber 1986 A.Kammenhuber, Hethitische Opfertexte mit *anaḫi*, *aḫrušḫi* und *ḫuprušḫi* und hurrischen Sprüchen. Teil I, Orientalia 55/2, 1986, s.105-130.
- Kammenhuber 1986a A.Kammenhuber, Hethitische Opfertexte mit *anaḫi*, *aḫrušḫi* und *ḫuprušḫi* und hurrischen Sprüchen. Teil II, Orientalia 55/2, 1986, s.390-423.
- Kammenhuber 1996 A.Kammenhuber, Eisen anhand des hethitischen Schriftmaterials, BMECCJ 9, 1996, s.209vd.
- Kaptan 1977 E.Kaptan, Murgul Madenindeki Anayatak Kökenli eski devirlere ait buluntu, MTAED 89, 1977, s.90vd.
- Kaptan 1978 E.Kaptan, Ancient Miners Shovels and Ore Carrier Discovered in Espiye-Bulancak Area, MTAED 91, 1978, s.99vd.

- Kaptan 1979-1980 E.Kaptan, Türkiye Madencilik Tarihine ait Tokat Bölgesini Kapsayan Yeni Buluntular, MTAED 93-94, 1979-1980, s.150vd.
- Kaptan 1981-1982 E.Kaptan, Türkiye Madencilik Tarihine ait Kütahya-Gümüşköy ve Yöresini Kapsayan Buluntular, MTAED 97-98, 1981-1982, s.140vd.
- Kaptan 1995 E.Kaptan, Eski Anadolu'da Madencilik, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.189vd.
- Karasu 1990 C.Karasu, Hitit Katipleri Üzerine Bazı Düşünceler, Uluslararası 1. Hititoloji Kongresi Bildirileri (19-21 Temmuz 1990 Çorum), Ankara 1990, s.224vd.
- Karasu 1997 C.Karasu, Hattuša-Boğazköy Arşiv-Kitaplık Sistemleri Üzerine Bazı Yorumlar, ArAn 3 (=Gs Bilgiç), 1997, s.215vd.
- Kassianidou 1999 V.Kassianidou, Bronze Age Smelting technology in Cyprus - The evidence from Politiko Phrades, Metals in Antiquity 1999, s.91vd.
- Kellerman 1978 G.Kellerman, The King and the Sun-God in the Old Hittite Period, Tel Aviv 5 3/4, 1978, s.199vd.
- Kellerman 1980 G.Kellerman, Recherche sur les rituels de fondation hittites, (diss., University of Paris) Paris 1980.
- Kempinski 1983 A.Kempinski, Syrien und Palästina (Kanaan) in der Mittelbronze IIB - Zeit, (KAT 4) Wiesbaden 1983.
- Kempinski-Koşak 1977 A.Kempinski-S.Koşak, Hittite Metal 'Inventories' (CTH 242) and Their Economic Implications, Tel Aviv 4, 1977, s.87vd.
- Kestemont 1974 G.Kestemont, Diplomatie et Diplomatie droit international en Asie occidentale (1600-1200 av. J.C), (Publications de l'Institut Orientaliste de Louvain 9) Louvain-la-Neuve 1974.
- Kestemont 1978 G.Kestemont, Les travailleurs dans le monde hittite, OA 17, 1978, s.17vd.

- Kılıç 1996 S.Kılıç, Sihirli Taşlardan Savaş Kılıçlarına Uzanan Öykü, Bilim ve Teknik, Sayı 341, Nisan 1996, s.42vd.
- Kinal 1965 F.Kinal, Amarna Arşivinde Bulunan Babil Mektupları, DTCFD 23 (3/4), 1965, s.171vd.
- Kinal 1983 F.Kinal, Eski Mezopotamya Tarihi, (AÜDTCFY No. 337) Ankara 1983.
- Kinal 1991 F.Kinal, Eski Anadolu Tarihi, (TTKY 13/7b [3. baskı]) Ankara 1991.
- Klein 1983-1984 H.Klein, Tudittum, ZA 73, 1983-1984, s.255vd., 2 Taf.
- Klengel 1963 H.Klengel, Zum Brief eines Königs von Hanigalbat (IBoT I 34), Or 32, 1963, s.280vd.
- Klengel 1965,1969,1970 H.Klengel, Die Geschichte Syriens im 2.Jahrtausend, Berlin 1965,1969,1970.
- Klengel 1975 H.Klengel, Zur Ökonomischen Funktion der Hethitischen Tempel, SMEA 16, 1975, s.181vd.
- Klengel 1975a H.Klengel, Condizioni ed effetti del Commercio Siriano nell'Età del Bronzo, SMEA 16, 1975, s.201vd.
- Klengel 1979 H.Klengel, Handel und kaufleute im hethitischen Reich, AoF 6, 1979, s.69vd.
- Klengel 1996 H.Klengel, Handwerker im Hethitischen Anatolien, AoF 23, 1996, s.265vd.
- Klinger 1996 J.Klinger, Untersuchungen zur Rekonstruktion der hattischen Kultschicht, StBoT 37, 1996.
- Knapp 1999 A.B.Knapp, The Archaeology of Mining: Fieldwork Perspectives from the Sydney Cyprus Survey Project (SCSP), Metals in Antiquity 1999, s.98vd.
- Knudtzon 1902 J.A.Knudtzon, Die zwei Arzawa-Briefe: Die ältesten Urkunden in indogermanischer Sprache, Leipzig 1902.
- Knudtzon 1915 J.A.Knudtzon, Die El-Amarna Tafeln, Leipzig 1915.

- Korfman 1997 M.Korfman, Troia 1995 Kazıları, KST 18/1, 1997, s.213vd.
- Koşak 1978 S.Koşak, The Inventory of Manninni (CTH 504), Ling. 18, 1978, s.99vd.
- Koşak 1982 S.Koşak, Hittite Inventory Texts, THeth 10, 1982.
- Koşak 1986 S.Koşak, "The Gospel of Iron", Kanişşuvar 1986, s.125vd.
- Koşak 1992 S.Koşak, Konkordanz der Keilschrifttafeln I. Die Texte der Grabung 1931, StBoT 34, 1992.
- Koşay 1938 H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı. 1936'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor, (TTKY 5/2) Ankara 1938.
- Koşay 1951 H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı. 1937-1939'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor, (TTKY 5/5) Ankara 1951.
- Koşay 1976 H.Z.Koşay, Keban projesi Pulur Kazısı 1968-1970, ODTÜ Keban Projesi Yayınları III/1, Ankara 1976.
- Koşay-Akok 1966 H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca Höyük Kazısı, 1940-1948'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor, (TTKY 5/6) Ankara 1966.
- Koşay-Akok 1973 H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca Höyük Hafriyatı, 1963-1967'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor, (TTKY 5/2) Ankara 1973.
- Kroll 2002 S.E.Kroll, Metalle und Metallurgie in Nordwest-Iran und Armenien im Chalkolithikum und in der Frühen Bronzezeit, Anschnitt B15, 2002, s.131vd.
- Kronasser 1961 H.Kronasser, Fünf hethitische Rituale, Die Sprache 7, 1961, s.140vd.
- Kronasser 1962 H.Kronasser, Das hethitische Ritual KBo IV 2, Die Sprache 8, 1962, s.89vd.
- Kronasser 1963 H.Kronasser, Die Umsiedlung der Schwarzen Gottheit; das hethitische Ritual KUB XXIX 4 (des Ulippi), (SÖAW, Phil.-hist. Kl. 241.3) Wien 1963.

- Kronasser 1966 H.Kronasser, Etymologie der hethitischen Sprache, Band 1. I. Zur Schreibung und Lautung des Hethitischen.II. Wortbildung des Hethitischen, Wiesbaden 1966.
- Kühne 1980 C.Kühne, Die Bronzestatuetten aus dem "spätbronzezeitlichen" Tempel. R.Hachmann, Kamid el-Loz 1968-70, Bonn 1980, s.63vd.
- Kühne-Otten 1971 C.Kühne-H.Otten, Der Saušgamuwa-Vertrag, StBoT 16, 1971.
- Kümmel 1967 H.M.Kümmel, Ersatzrituale für den hethitischen König, StBoT 3, 1967.
- Labat 1932 R.Labat, L'Akkadien de Boghaz-Köi, Bordeaux 1932.
- Labat 1976 R.Labat, Manuel d'épigraphie akkadienne, 5th ed. Paris 1976.
- Lamb 1936 W.Lamb, Excavations of Kusura Near Afyon Karahisar, Oxford 1936.
- Landsberger 1934 B.Landsberger, Die Fauna des alten Mesopotamien nach der 14. Tafel der *ĪAR.RA* = *ḫubullu*, Leipzig 1934.
- Laroche 1947 E.Laroche, Recherches sur les noms dieux hittites, (RHA 7/46) Paris 1947.
- Laroche 1950 E.Laroche, Études de vocabulaire II, RHA 51, 1949-1950, s.19vd.
- Laroche 1951 E.Laroche, Recueil d'onomastique hittite, Paris 1951.
- Laroche 1952 E.Laroche, Quelques valeurs rares du syllabaire hittite, RHA 7, 1952, s.161vd.
- Laroche 1956 E.Laroche, Noms de dignitaires, RHA 14, 1956, s.26vd.
- Laroche 1957 E.Laroche, Études de vocabulaire VI, RHA 15(/60), 1957, s.9vd.
- Laroche 1960 E.Laroche, Les Hieroglyphes Hittites I, Paris 1960.
- Laroche 1961 E.Laroche, (Comptes Rendus) H.Otten, Hethitische Totenrituale, BiOr 18, 1961, s.83vd.

- Laroche 1964-1965 E.Laroche, La prière hittite: vocabulaire et typologie, (École pratique des Hautes Études, V^e section, Sciences Religieuses; Annuaire, tome 72) Paris 1964-1965.
- Laroche 1965 E.Laroche, Textes mythologiques hittites en transcription. Première partie mythologie anatolienne, RHA 23(/77), 1965, s.61vd.
- Laroche 1965a E.Laroche, Études de linguistique anatolienne, I, RHA 23, 1965, s.33vd.
- Laroche 1966 E.Laroche, Les Noms des Hittites, (Études Linguistiques IV) Paris 1966.
- Laroche 1966a E.Laroche, Études de linguistique anatolienne II, RHA 24, 1966, s.160vd.
- Laroche 1967 E.Laroche, Comparaison du louvite et du lycien (suite), BSL 62, 1967, s.46vd.
- Laroche 1968 E.Laroche, Textes de Ras Shamra en langue hittite, Ugaritica 5, 1968, s.799vd.
- Laroche 1968a E.Laroche, Documents en Langue Hourrite Provenant de Ras Shamra, Ugaritica 5/2, 1968, s.447vd.
- Laroche 1970 E.Laroche, Études de linguistique anatolienne III, RHA 28, 1970, s.22vd.
- Laroche 1981 E.Laroche, Les Noms des Hittites: supplément, (Hethitica 4, s. 3-58) Louvain-la-Neuve 1981.
- Larsen 1967 M.T.Larsen, Old Assyrian caravan procedures, İstanbul 1967.
- Larsen 1976 M.T.Larsen, The Old Assyrian city-state and its colonies, Copenhagen 1976.
- Larsen 1977 M.T.Larsen, Partnerships in the Old Assyrian Trade, RAI XXIII [1976], 1977, s.119vd.
- Lebrun 1976 R.Lebrun, Samuha, foyer religieux de l'empire hittite, (Publications de l'institut orientaliste de Louvain 11) Louvain-la-Neuve 1976.
- Lebrun 1979 R.Lebrun, Lawazantiya, foyer religieux kizzuwatnian, Florilegium Anatolicum, 1979, s.197vd.

- Lebrun 1980** R.Lebrun, *Hymnes et Prières Hittites*, (Homo religiosus 4) Louvain-la- Neuve 1980.
- Legrain 1912** L.Legrain, *Le temps des rois d'Ur*, Paris 1912.
- Lepinski 1977** E.Lepinski, *An Ugarit Letter to Amenophis III concerning trade with Alašiya*, RAI XXIII [1976], 1977, s.213vd.
- Liverani 1988** M.Liverani, *Antico Oriente, Storia società economia*, Roma 1988 [1991].
- Lloyd 1960** S.Lloyd, *Beycesultan*, 1959, AnSt 10, 1960, s.31vd.
- Lloyd-Mellaart 1955** S.Lloyd-J.Mellaart, *Beycesultan Excavations: First Preliminary Report*, AnSt 5, 1955, s.39vd.
- Lloyd-Mellaart 1956** S.Lloyd-J.Mellaart, *Beycesultan Excavations: Second Preliminary Report*, AnSt 6, 1956, s.101vd.
- Lloyd-Mellaart 1957** S.Lloyd-J.Mellaart, *An Early Bronze Age Shrine at Beycesultan*, AnSt 7, 1957, s.27vd.
- Lloyd-Mellaart 1957a** S.Lloyd-J.Mellaart, *Beycesultan Excavations: Forth Preliminary Report*, AnSt 8, 1957, s.93vd.
- Lloyd-Mellaart 1962** S.Lloyd-J.Mellaart, *Beycesultan I*, (BIAA) London 1962.
- van Loon 1980** M.N.van Loon, *Korucutepe, Final Report on the Excavations of the Universities of Chicago, California (Los Angeles) and Amsterdam in the Keban Reservoir, Eastern Anatolia 1968-1970*, (Volume 3) Amsterdam 1980.
- van Loon 1985** M.N.van Loon, *Anatolia in the Second Millennium B.C.*, Leiden 1985.
- Luckenbill 1926** D.D.Luckenbill, *Ancient Records of Assyria and Babylonia*, 1 (=ARAB 1), New York 1926.
- Luraghi 1990** S.Luraghi, *Old Hittite Sentence Structure*, (Theoretical Linguistics) London 1990.
- von Luschan 1943** F.von Luschan [-W.Andrae], *Die Kleinfunde von Sendschirli*, Berlin 1943.
- Macqueen 1986** J.G.Macqueen, *The Hittites and their contemporaries in Asia Minor*, (2nd ed.) London 1986.

- Maddin ve diğer. 1980 R.Maddin-T.S.Wheeler-J.D.Muhly, Distinguishing Artifact Made of Native Copper, JAS 7, 1980, s.211vd.
- Maddin ve diğer. 1991 R.Maddin-T.Stech-J.D.Muhly, Çayönü Tepesi, The Earliest Archeological Metal Artifacts, Découverte du Métal Méditerranée Orientale et Proche-Orient, Paris 1991, s.375vd.
- Makkay 1987 J.Makkay, Archeological Examples of Gold-Masked Statue and Mace, Or 56, 1987, s.69vd.
- Malamat 1971 A.Malamat, Syrio-Palestinian Destinations in a Mari Tin Inventory, IEJ 1971, s.31vd.
- Marazzi 1986 M.Marazzi, Beiträge zu den akkadischen Texten aus Boğazköy in Althethitischer Zeit, Biblioteca di ricerche linguistiche e filologiche 18, Rome 1986.
- Marazzi 1990 M.Marazzi, Il Geroglifico Anatolico - Problemi di Analisi e Prospettive di Ricerca, Roma 1990.
- Mascheroni 1979 L.M.Mascheroni, Un'interpretazione dell'inventario KBo XVI 83+XXIII 26 e i processi Per malversazione alla corte di Hattuša; apud StMed P.Meriggi dicata, II, 1979, s.353vd.
- Maxwell-Hyslop 1946 K.R.Maxwell-Hyslop, Daggers and Swords in Western Asia. A Study from Prehistoric Times to 600 B.C., Iraq 8, 1946, s.1vd.
- Maxwell-Hyslop 1971 K.R.Maxwell-Hyslop, Western Asiatic Jewellery, c. 3000-612 B.C., London: Methuen 1971.
- Maxwell-Hyslop 1972 K.R.Maxwell-Hyslop, The metals *amūtu* and *asī'u* in Kültepe texts, AnSt 22, 1972, s.159vd.
- Maxwell-Hyslop 1977 K.R.Maxwell-Hyslop, Sources of Sumerian Gold, The Ur Goldwork from the Brothorn Library, University of Leeds. A preliminary Report, RAI XXIII [1976], 1977, s.83vd.
- Maxwell-Hyslop 1980 K.R.Maxwell-Hyslop, A Note on the Jewellery Listed in the Inventory of Manninni (CTH 504), AnSt 30, 1980, s.85vd.

- Maxwell-Hyslop 1993 K.R.Maxwell-Hyslop, A Note on the Techniques used by Jewellers at Carchemish, Fs N.Özgüç, 1993, s.297vd.
- Maxwell-Hyslop 1998 K.R.Maxwell-Hyslop, A Note on the Purpose and use of Copper- Bronze Axeheads, RAI XXXIV [1987], 1998, s.33vd.
- McMahon 1986 G.McMahon, The Hittites and their contemporaries in Asia Minor, London 1986.
- McMahon 1991 G.McMahon, The Hittite State Cult of the Tutelary Deities, AS 25, 1991.
- Meisner 1969 J.Meisner, Ein Pferdeamulett aus Boğazköy, AA 84, 1969, s.179vd.
- Melchert 1984 H.C.Melchert, Studies in Hittite Historical Phonology, (KZ Erg. 32) Göttingen 1984.
- Melchert 1994 H.C.Melchert, Anatolian Historical Phonology, (Leiden Studies in Indo- European 3) Amsterdam, Atlanta 1994.
- Mellaart 1960 J.Mellaart, Anatolia and the Balkans, Antiquity 34, 1960, s.270vd.
- Mellaart 1995 J.Mellaart, Beycesultan III. Late Bronze Age and Phrygian Pottery and Middle and Late Bronze Age Small Objects, (BIAA) London 1995.
- Memiş 1990 E.Memiş, Bakır Madeninin Eski Anadolu Medeniyetinin Gelişmesindeki Rolü, TTK Bildirileri X/2, 1990, s.22vd.
- Meriggi 1962 P.Meriggi, Hieroglyphisch-Hethitisches Glossar. Zweite, völlig umgearbeitete Auflage. Wiesbaden 1962.
- Meriggi 1962a P.Meriggi, Über einige hethitische Fragmente historischen Inhaltes, WZKM 58, 1962, s.66vd.
- Meyer 1953 G.R.Meyer, Zwei neue Kizzuwatna-Verträge, MIO 1, 1953, s.108vd.
- Michel 2001 C.Michel, Correspondance des Marchands de Kanish, Littératures Anciennes du Proche-Orient 19, Paris 2001.

- Michel 2005 C.Michel, La production textile privée à Assur au début du IIe millénaire avant J.-C., Cahier des thèmes transversaux ArScAn 5, 2003/2004, 2005, s.162vd.
- Michel-Garelli 1997 C.Michel-P.Garelli, Tablettes Paleo-Assyriennes de Kültepe 1, Paris 1997.
- Millard 1973 A.R.Millard, Cypriot copper in Babylonia, c. 1745 B.C., JCS 25, 1973, s.211vd.
- del Monte 1973 G.F.del Monte, La porta nei rituali di Boğazköy, OA 12, 1973, s.107vd.
- del Monte 1978 G.F.del Monte, Utruna e la festa *purulli*-, OA 17, 1978, s.179vd.
- del Monte 1986 G.F.del Monte, Il trattato fra Mursili II di Hattusa e Niqmepa de Ugarit, (OAC 18) Rome 1986.
- del Monte 1992 G.F.del Monte, Die Orts- und Gewässernamen der hethitischen Texte, (Supplement) RGTC 6/2, 1992.
- del Monte 1993 G.F.del Monte, L'annalistica ittita, (TVOa 4.2) Brescia 1993.
- del Monte-Tischler 1978 G.F.del Monte-J.Tischler, Die Orts- und Gewässernamen der hethitischen Texte, RGTC 6, 1978.
- Moorey 1994 P.R.S.Moorey, Ancient Mesopotamian Materials and Industries, The Archeological Evidence, Oxford 1994.
- Mora 1987 C.Mora, La glittica anatolica del II millennio A.C.: Classificazione tipologica, Bd.I-II (Primo supplemento) StMed 6, Pavia 1987.
- Mortgat-Correns 1993 U.Mortgat-Correns, Ein kleiner reliefierter Bronzeteller aus der hethitischen Grossreichszeit, Fs N.Özgüç, 1993, s.121vd. 1 Taf.
- Muhly 1973 J.D.Muhly, Copper and tin: the distribution of mineral resources and the nature of the metals trade in the Bronze Age, New Haven 1973. [Suppl. Trans. of the Conn. Ac. of Arts and Sc. 46, 1976, s.77vd.]

- Muhly 1977 J.D.Muhly, The Copper Ox-hide Ingots and the Bronze Age Metals Trade, RAI XXIII [1976], 1977, s.73vd.
- Muhly 1985 J.D.Muhly, Sources of Tin and the Beginnings of Bronze Metallurgy, AJA 89, 1985, s.275vd., 5 Abb.
- Muhly 1991 J.D.Muhly, Egypt, The Aegean and Late Bronze Age Chronology in the Eastern Mediterranean: A Review Article, JMA 4/1, 1991, s.235vd.
- Muhly 1993 J.D.Muhly, Metalle (Archäologisch), RIA 8 1/2, 1993, s.119vd.
- Muhly 1995 J.D.Muhly, Mining and Metalwork in Ancient Western Asia, Civilizations of the Ancient Near East, Vol. 3, 1995, s.1501vd.
- Muhly 2002 J.D.Muhly, Early Metallurgy in Greece and Cyprus, Anschnitt B15, 2002, s.77vd.
- Muhly ve diğer. 1998 J.D.Muhly-T.Stech-R.Maddin, Çayönü and the Beginnings of Metallurgy in Anatolia and Mesopotamia, RAI XXXIV [1987], 1998, s.533vd.
- Muhly ve diğer. 1985 J.D.Muhly-R.Maddin-T.Stech-E.Özgen, Iron in Anatolia and the Nature of the Hittite Iron Industry, AnSt 35, 1985, s.67vd.
- Müller-Karpe 1987 A.Müller-Karpe, M.Ö.III ve II. Binde Anadolu'da El Sanatları Konusunda Yapılan Araştırmalar (1986), AST 5/2, 1987, s.203vd.
- Müller-Karpe 1993 A.Müller-Karpe, Hethitische Dechsel, IM 43 (=Fs Neve), 1993, s.227vd.
- Müller-Karpe 1993a A.Müller-Karpe, Yeni Bir Hitit Merkezi Kuşaklı (Başören/Sivas) 1992 Yılı Yüzey Araştırması, AST 11, 1993, s.259vd.
- Müller-Karpe 1994 A.Müller-Karpe, Anatolisches Metallhandwerk, Neumünster 1994.
- Müller-Karpe 1995 A.Müller-Karpe (mit Beit. M.Segschneider-H.Stümpel), Untersuchungen in Kuşaklı 1992-94, MDOG 127, 1995, s.5vd.

- Müller-Karpe 1996 A.Müller-Karpe, Untersuchungen in Kuşaklı 1995, MDOG 128, 1996, s.69vd.
- Müller-Karpe 2000 A.Müller-Karpe, Zur Metallverarbeitung bei den Hethitern, Anschnitt B13, 2000, s.113vd.
- Müller-Karpe ve diğer. 1998 A.Müller-Karpe ve diğer., Untersuchungen in Kuşaklı 1997, MDOG 130, 1998, s.93vd.
- Müller-Karpe 2002 M.Müller-Karpe, Zur Metallverwendung im Mesopotamien des 4. und 3. Jahrtausends, Anschnitt B15, 2002, s.137vd.
- Nagel 1984-1985 W.Nagel, Zwei Kupfermodelle eines Kultvagens mit Rinderzweigespann vom zweiachsigen Gatterkanzeltyp aus der Alacahüyük-Kultur im Museum für Vor- und Frühgeschichte Berlin, APA 16-17, 1984-85, 143-151, 23 abb.
- Naumann 1991 R.Naumann, Eski Anadolu Mimarlığı, (Çev. B.Madra, TTKY 4/9b) Ankara 1991.
- Neu 1968 E.Neu, Interpretation der hethitischen mediopassiven Verbalformen, StBoT 5, 1968.
- Neu 1968a E.Neu, Das hethitische Mediopassiv und seine indogermanischen Grundlagen, StBoT 6, 1968.
- Neu 1970 E.Neu, Ein Althethitisches Gewitterritual, StBoT 12, 1970.
- Neu 1974 E.Neu, Der Anitta Text, StBoT 18, 1974.
- Neu 1980 E.Neu, Althethitische Ritualtexte in Umschrift, StBoT 25, 1980.
- Neu 1982 E.Neu, Studie über den Gebrauch von Genetivformen auf -*ušaš* des hethitischen Verbalsubstantivs -*uār*, Gs Kronasser, 1982, s.116vd.
- Neu 1983 E.Neu, Glossar zu den althethitischen Ritualtexten, StBoT 26, 1983.
- Neu 1988 E.Neu, Das Hurritische: Eine altorientalische Sprache in neuem Licht, (AAWLM 1988 no.3) Mainz 1988.

- Neu 1988a E.Neu, Zur Grammatik des Hurritischen auf der Grundlage der hurritisch-hethitischen Bilingue aus der Boğazköy-Grabungskampagne 1983, (Hurriter und Hurritisch) Xenia 21, 1988, s. 95vd.
- Neu 1990 E.Neu, Der alte Orient: Mythen der Hethiter, BAC 2, Bochum 1990.
- Neu 1993 E.Neu, "Baumeister" und "Zimmermann" in der Textüberlieferung aus Hattuša, Fs Neve (=IM 43), 1993, s.59vd.
- Neu 1996 E.Neu, Das hurritische Epos der Freilassung I: Untersuchungen zu einem hurritisch-hethitischen Textensemble aus Hattuša, StBoT 32, 1996.
- Neu 1999 E.Neu, Land aus loser Erde, Häuser aus Silber und Gold. Zu einem hethitischen Textfragment, Hethitica 14, 1999, s.71vd.
- Ncu-Rüster 1975 E.Ncu-Chr.Rüster, Hethitische Paläographie II, StBoT 21, 1975.
- Neumann 1958 G.Neumann, Hethitisch *šuli*- <Blei>, Fs J.Friedrich, 1958, s.347vd.
- Neumann 1961 G.Neumann, Untersuchungen zum Weiterleben hethitischen und luwischen Sprachgutes in hellenistischer und römischer Zeit, Wiesbaden 1961.
- Neve 1987 P.Neve, Die Ausrabungen in Boğazköy-Hattuša 1986, AA 1987, s.381vd.
- Neve 1988 P.Neve, Die Ausrabungen in Boğazköy-Hattuša 1987, AA 1988, s.357vd.
- Neve 1989 P.Neve, Die Ausrabungen in Boğazköy-Hattuša 1988, AA 1989, s.271vd.
- Neve 1989a P.Neve, Eine hethitische Bronzesäge aus Hattuša-Boğazköy, IM 39, 1989, s.399vd. 1 Abb., 3 Taf.

- Neve 1992 P.Neve, Hattuša - Stadt der Götter und Tempel. Neue Ausgrabungen in der Hauptstadt der Hethiter, (Antike Welt. Zeitschrift für Archäologie und Kulturgeschichte. 23. Jahrgang. Sondernummer 1992) Mainz 1992.
- Nibbi 1976 A.Nibbi, Tin from the Eastern desert, GM 19, 1976, s.49vd.
- Niemeier 2000 W.-D.Niemeier, Millet: Knotenpunkt im bronzzeitlichen Metallhandel zwischen Anatolien und der Ägäis?, Anşchnitt B13, 2000, s.125vd.
- North 1955 R.North, Metallurgy in the Ancient Near Eastern, Or 24, 1955, s.78vd.
- Northover 1987 J.P.Northover, Properties and Use of Arsenic-Copper Alloys, Old World Archaeometallurgy, Heidelberg 1987, s.111vd.
- Oddy 1991 W.A.Oddy, Gilding: an Outline of the Technological History or Plating of Gold on to Silver or Copper in the old World, Endeavour NS 15, 1991, s.29vd. 7 photos.
- Oettinger 1976 N.Oettinger, Die Militärischen Eide der Hethiter, StBoT 22, 1976.
- Oettinger 1979 N.Oettinger, Die Stammbildung des hethitischen Verbuns, (Erlanger Beiträge zur Sprach- und Kunstwissenschaft, Band 64) Nürnberg 1979.
- Oettinger 1980 N.Oettinger, Die *n*-Stämme des Hethitischen und ihre indogermanischen Ausgangspunkte, KZ 94, 1980, s.44vd.
- Offord 1911 J.Offord, A Hittite bronze statuette, AAA 4, 1911, s.88vd. 1 Taf.
- Omura 1994 S.Omura, 1992 Kaman-Kalehöyük Kazıları, KST 15/1, 1994, s.273vd.
- Omura 1994a S.Omura, Kaman-Kalehöyük 3, BMECCJ, Japan 1994.
- Omura 1995 S.Omura, 1993 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları KST 16/1, 1995, s.313vd.

- Opitz 1930 D.Opitz, Sculptures Hittites en Métal, Cahiers d'art 4, 1930, s.354vd.
- Opitz 1936-1937 D.Opitz, Eine silberne Stier-Statuette aus Kleinasien, AfO 11, 1936-1937, s.97vd.
- Oppenheim 1949 A.L.Oppenheim, The golden garments of the Gods, JNES 8, 1949, s.172vd.
- Oppenheim 1970 A.L.Oppenheim, Glass and Glassmaking in Ancient Mezopotamia, New York 1970.
- von der Osten 1937 H.H.von der Osten, The Alishar Hüyük. Season of 1930-32, Part II., (OIP 29) Chicago 1937.
- von der Osten-Schmidt 1930 [-32] H.H.von der Osten-E.F.Schmidt, The Alishar Hüyük. Season of 1927, Part I., (OIP 6) Chicago 1930, [Part II. 1932].
- Otten 1940 H.Otten, Ein Bestattungsritual hethitischer Könige, ZA 46, 1940, s.206vd.
- Otten 1942 H.Otten, Die Überlieferung des Telipinu-Mythus, MVAeG 46/1, Leipzig 1942.
- Otten 1950 H.Otten, Mythen vom Gotte Kumarbi, (VIO 3) Berlin 1950.
- Otten 1953 H.Otten, Luvische Texte in Umschrift, (DAW, VIO 17) Berlin 1953.
- Otten 1954-56 H.Otten, Zum hethitischen Gewichtssystem, AfO 17, 1954-56, s.128vd.
- Otten 1955 H.Otten, Beiträge zum hethitischen Lexikon, ZA 51(/NF 17), 1955, s.124vd.
- Otten 1958 H.Otten, Hethitische Totenrituale, (VIO 37) Berlin 1958.
- Otten 1959 H.Otten, Ritual bei Erneuerung von Kultsymbolen hethitischer Schutzgottheiten, Fs J.Friedrich, 1959, s.351vd.
- Otten 1961 H.Otten, Eine Beschwörung der Unterirdischen aus Boğazköy, ZA 54(/NF 20), 1961, s.114vd.
- Otten 1969 H.Otten, Sprachliche Stellung und Datierung des Madduwatta-Textes, StBoT 11, 1969.

- Otten 1969a H.Otten, Noch einmal hethitische "Löwe", WO 5, 1969, s.94vd.
- Otten 1971 H.Otten, Ein hethitisches Festritual (KBo XIX 128), StBoT 15, 1971.
- Otten 1971a H.Otten, Materialien zum hethitischen Lexikon (Wörter beginnend mit zu ...), StBoT 15, 1971.
- Otten 1973 H.Otten, Eine althethitische Erzählung um die Stadt Zalpa, StBoT 17, 1973.
- Otten 1976 H.Otten, Bemerkungen zum hethitischen Wörterbuch, ZA 66, 1976, s.89vd.
- Otten 1981 H.Otten, Die Apologie Hattušiliš III. Das Bild der Überlieferung, StBoT 24, 1981.
- Otten 1986 H.Otten, Ein Ritual von Ašdu, der Hurriterin, Kaniššuwat, 1986, s.165vd.
- Otten 1987 H.Otten, Das hethitische Königshaus im 15. Jahrhundert v. Chr.: Zum Neufund einiger Landschenkungsurkunden in Boğazköy, (AÖAW 123) Vienna 1987.
- Otten 1988 H.Otten, Die Bronzetafel aus Boğazköy, Ein Staatsvertrag Tuthalijas IV, (StBoT Beiheft 1) Wiesbaden 1988.
- Otten 1989 H.Otten, Tiergefäße im Kult der Späten Hethitischen Grossreichszeit, Fs T.Özgüç, 1989, s.365vd.
- Otten-Souček 1965 H.Otten-V.Souček, Das Gelübde der Königin Puduḫepa an die Göttin Lelwani, StBoT 1, 1965.
- Otten-Souček 1969 H.Otten-V.Souček, Ein Althethitisches Ritual für das Königspaar, StBoT 8, 1969.
- Otten-v.Soden 1967 H.Otten-W.von Soden, Das akkadisch-hethitisch Vokabular KBo I 44+KBo XIII 1, StBoT 7, 1967.
- Otten-Rüster 1972 H.Otten-Chr.Rüster, Textanschlüsse von Boğazköy-Tafeln (1-10), ZA 62, 1972, s.102vd.
- Otten-Rüster 1973 H.Otten-Chr.Rüster, Textanschlüsse von Boğazköy-Tafeln (11-20), ZA 62/2, 1973, s.230vd.

- Ökse-Toy 1992 T.Ökse-N.Toy, Sivas Müzesi'nde Bulunan Tunç Baltalar, TAD 30, 1992, s.135vd.
- Ökse ve diğer. 1992 T.Ökse-M.Akyurt-N.Toy, Sivas Yöresinde Bulunan Bir Altın Yüzük Mühür, TAD 30, 1992, s.135vd.
- Özbal ve diğer. 2002 H.Özbal-N.Pehlivan-B.Earl-B.Gedik, Metallurgy at İkiztepe, Anschnitt B15, 2002, s.39vd.
- Özdoğan 2002 M.Özdoğan, The Bronze Age in Thrace in Relation to the Emergence of Complex Societies in Anatolia and in the Aegean, Anschnitt B15, 2002, s.67vd.
- Özdoğan ve diğer. 1994 M.Özdoğan-A.Özdoğan-D.Bar-Yosef- W. van Zeist, Çayönü Kazısı ve Güneydoğu Anadolu Karma Projesi 30 Yıllık Genel Değerlendirme, KST 15/1, 1994, s.103vd.
- Özdoğan-Parzinger 2000 M.Özdoğan-H.Parzinger, Aşağıpınar and Kanlıgeçit excavations-some new evidence on early metallurgy from eastern Thrace, Anschnitt B13, 2000, s.83vd.
- Özgen ve diğer. 1980 S.Özgen-Ö.Turgay-L.Tümer, Türkiye Maden Envanteri (İllere Göre), (MTAEY No.179) Ankara 1980.
- Özgüç 1947 N.Özgüç, Acemhöyük'te Bulunmuş Olan Bir Fildişi Kutu ve Bir Kurşun Figürin Kalıbı, Belleten 40/160, 1947, s.547vd.
- Özgüç 1949 N.Özgüç, Dövlek Köyünden (Şarkışla İlçesi) Getirilen Eti Heykelciği, TTAED 5, 1949, s.45vd.
- Özgüç 1952-1953 N.Özgüç, Ausgrabungen in Kültepe, AfO 16, 1952-1953, s.152.
- Özgüç 1953 N.Özgüç, 1951 Yılında Kültepe'de Yapılan Kazı Hakkında Önrapor, Belleten 66, 1953, s.289vd.
- Özgüç 1966 N.Özgüç, Acemhöyük Kazıları, Anadolu 10, 1966, s.1vd.
- Özgüç 1977 N.Özgüç, Acemhöyük Saraylarında Bulunmuş Olan Mühür Baskıları, Belleten 41/162, 1977, s.357vd.

- Özgüç 1995 N.Özgüç, Silver and Copper Ingots from Acemhöyük, Fs Boehmer, 1995, s.513vd.
- Özgüç 1950 T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, (TTKY 5/10) Ankara 1950.
- Özgüç 1955 T.Özgüç, Koloni Devrinin Geç Safhasına (Ib) Ait Bir Atölye Hakkında, Belleten 19/73, 1955, s.73vd.
- Özgüç 1963 [1964] T.Özgüç, Yeni Araştırmaların Işığında Eski Anadolu Arkeolojisi, Anadolu 7, 1963 [1964], s.1vd.
- Özgüç 1974 T.Özgüç, A Bronze Hittite Statuette, Fs Güterbock, 1974, s.253vd. 1 Taf.
- Özgüç 1978 T.Özgüç, Maşat Höyük Kazıları ve Çevresindeki Araştırmalar, (TTKY 5/38) Ankara 1978.
- Özgüç 1979 T.Özgüç, A Figurine of a God from Anatolia in the Hermitage Museum in Leningrad, Florilegium Anatolicum, 1979, s.291vd.
- Özgüç 1982 T.Özgüç, Maşat Höyük II. Boğazköy'ün Kuzeydoğusunda Bir Hitit Merkezi, (TTKY 5/38^a) Ankara 1982.
- Özgüç 1986 T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II. Eski Yakındoğu'nun Ticaret Merkezinde Yeni Araştırmalar, (TTKY 5/41) Ankara 1986.
- Özgüç 1988 T.Özgüç, İnandıktepe. Eski Hitit Çağında Önemli Bir Kült Merkezi, (TTKY 5/43) Ankara 1988.
- Özgüç 1995 T.Özgüç, Two Eagle-Shapped Cult Vessels Discovered at Kanish, Fs Boehmer, 1995, s.521vd.
- Özgüç 1999 T.Özgüç, The Metal Figurines of Two Hittite Gods, BMECCJ 11, 1999, s.25vd.
- Özgüç-Özgüç 1949 T.Özgüç-N.Özgüç, Karahöyük Hafriyatı Raporu 1947, (TTKY 5/7) Ankara 1949.
- Özgüç-Özgüç 1953 T.Özgüç-N.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1949, (TTKY 5/12) Ankara 1953.
- Özgüç-Temiz 1993 T.Özgüç-R.Temiz, The Eskiypar Treasure, Fs N.Özgüç, 1993, s.613vd.

- Öztan 1997 A.Öztan, Acemhöyük Gümüş Hazinesi, Belleten 161/231, 1997, s.233vd.
- Özyar 2000 A.Özyar, Noch einmal zu den Standartenaufsätzen aus Alacahöyük, Anschnitt B13, 2000, s.101vd.
- Palmieri ve diğer.1996 A.Palmieri-K.Sertok-A.Hauptmann-K.Hess, Doğu Anadolu'da Madencilikğin Doğuşu ve Gelişimi, AMM 1995 Yıllığı, 1996, s.341vd.
- Parzinger 2002 H.Parzinger, Das Zinn in der Bronzezeit Eurasiens, Anschnitt B15, 2002, s.159vd.
- Pecchioli Daddi 1975 F.Pecchioli Daddi, Il *hazan(n)* u nei testi di Hattuša, OA 14, 1975, s.93vd.
- Pecchioli Daddi 1982 F.Pecchioli Daddi, Mestieri, professioni e dignità nell' Anatolia ittita, (=Incunabula Graeca 79) Roma 1982.
- Pecchioli Daddi- Polvani 1990 F.Pecchioli Daddi-A.M.Polvani, La Mitologia Ittita, (TVOa 4) Brescia 1990.
- Pernicka ve diğer. 1991 E.Pernicka-G.A.Wagner-J.D.Muhly-Ö.Öztunalı, Comment on the Discussion of Ancient Tin Sources in Anatolia, JMA 4/1, 1991, s.91vd.
- Pizchelaury-Pizchelaury 2002 K.Pizchelaury-K.Pizchelaury, Übersicht metallurgischer Entwicklungen von der Bronze- bis zur Eisenzeit in Ostgeorgien, Anschnitt B15, 2002, s.101vd.
- Poetto 1986 M.Poetto, Eteo (URUDU)ša/epik(k)ušta-, Sprache 32 (=Fs Mayrhofer), 1986, s.52vd.
- Poetto-Salvatori 1981 M.Poetto-S.Salvatori, La Collezione Anatolica di E.Borowski, StMed 3, Pavia 1981.
- Polvani 1988 A.M.Polvani, La terminologia dei minerali nei testi ittiti, Parte prima (Eothen 3) Florence 1988.
- Polvani 1988a A.M.Polvani, Un oggetto del culto ittita: GIŠzahurti, Fs Carratelli, 1988, s. 209vd.
- Polvani 1994 A.M.Polvani, Mineralien (In den heth. Texten), RIA 8 3/4, 1994, s.210vd.

macléj

Popko 1978

M.Popko, Kultobjekte in der hethitischen Religion (nach keilschriftlichen Quellen), Warschau 1978.

Popko 1994

M.Popko, Zippalanda: Ein Kultzentrum im hethitischen Kleinasien, THeth 21, 1994.

Porada 1989

E.Porada, An Anatolian Axhead in the Honolulu Academy of Arts, Fs T.Özgüç, 1989, s.442vd.

Potratz 1953

H.Potratz, [Kritik: S.Przeworski, Die Metallindustrie Anatoliens in der Zeit von 1500-700 v.Chr. Rohstoffe, Technik, Production, Leiden 1939], BiOr 10/3-4, 1953, s.123vd.

Potratz 1966

J.A.Potratz, Die Pferdetransporten des Alten Orients, (Pontificio Instituto Biblico) Roma 1966.

Postgate 1970

J.N.Postgate, More Assyrian deeds and documents, Iraq 32, 1970, s.129vd.

Przeworski 1925

S.Przeworski, Chettitsche Bronzestatuette, Kunstchronik 59, 1925, s.280.

Przeworski 1928

S.Przeworski, Bronzowe Naczynie Hetyckie z Ukrainy. (Rekonstrukcja) (Un vase hittite en bronze d'Ukraine reconstruit) Wiadomosci Archeologiczne 10, 1928, s.27vd. (Fr. özet s.35).

Przeworski 1938

S.Przeworski, Varşova'da, Tarsus'tan Gelme Bronzdan Bir Boğa Helkelciği, Belleten 2, 1938, s.183vd. Taf.I-II.

Przeworski 1939

S.Przeworski, Die Metallindustrie Anatoliens in der Zeit von 1500-700 vor Chr. Rohstoffe, Technik, Production, Leiden 1939.

Puhvel 1981

J.Puhvel, "Spider" and Mole" in Hittite, Bono homini donum = Gs Kerns 1981, s.237vd.

Puhvel 1996

J.Puhvel, "Signet of Steel", ArAn 2, 1996, s.61vd.

Pulak 1989

C.Pulak, Uluburun Batığı, Müze/Museum 1, 1989, s.67vd.

- Pulak 2000** C.Pulak, The Copper and Tin Ingots from the Late Bronze Age Shipwreck at Uluburun, *Anschnitt B13*, 2000, s.137vd.
- Rahimova 1994** M.N.Rahimova, Kadim Zamanlarda Kurşundan Yararlanılması Üstüne Bazı Bilgiler, *TTK Bildirileri XI* (1990), Ankara 1994, s.89vd.
- Reichert 1963** P.Reichert, Glossaire inverse de la langue hittite, *RHA* 21, 1963, s.61vd.
- Reiter 1997** K.Reiter, Die Metalle im Alten Orient, unter besonderer Berücksichtigung altbabylonischer Quellen, *AOAT* 249, Münster 1997.
- Renfrey 1967** C.Renfrey, Cyladic Metallurgy and the Aegean Early Bronze Age, *AJA* 71, 1967, s.1vd.
- Rieken 1999** E.Rieken, Untersuchungen zur nominalen Stammbildung des Hethitischen, *StBoT* 44, 1999.
- Riemschneider 1958** K.K.Riemschneider, Die hethitischen Landschenkungsurkunden, *MIO* 6, 1958, s.321vd.
- Riemschneider 1970** K.K.Riemschneider, Babylonische Geburtsomina in Hethitischer Übersetzung, *StBoT*, 1970.
- Riemschneider 1974** K.Riemschneider, Hurritische und hethitische Texte, Munich 1974 (mimeographed).
- Roaf 1996** M.Roaf, Mezopotamya ve Eski Yakındoğu, (İletişim Yay.) İstanbul 1996.
- Roeder 1937** G.Roeder, Bronzefiguren von hethitischer Arbeit, Ägyptische Bronzewerke, Glückstadt-Hamburg-New York, Augustin, 1937, s.7vd.
- Roes 1953** A.Roes, Un grand bronze hittite trouvé en Arabie, *Syria* 30, 1953, s.65vd.
- Rost 1953** L.Jakob-Rost, Ein hethitisches ritual gegen Familienzweist, *MIO* 1, 1953, s.345vd.
- Rost 1956** L.Rost, Die außerhalb von Boğazköy gefundenen hethitischen Briefe, *MIO* 4, 1956, s.328vd.

- Rost 1961 L.Rost, Zu den hethitischen Bildbeschreibungen, I, MIO 8, 1961, s.161vd.
- Rost 1963 L.Rost, Zu den hethitischen Bildbeschreibungen, II, MIO 9, 1963, s.175vd.
- Rost 1965-1966 L.Rost, Beiträge zum hethitischen Hofzeremoniell (IBoT I 36), MIO 9, 1965-1966, s.165vd.
- Rost 1972 L.Rost, Das Ritual der Malli aus Arzawa gegen Behexung (KUB XXIV 9+), THeth 2, 1972.
- Rost 1977 L.Jakob-Rost, Zu hethitisch LÚ^hapija-, AoF 5, 1977, s.263vd.
- Roszkowska 1987 H.Roszkowska, Musical Terminology in Hittite Texts, Orientalia Varsoviensia 1, 1987, s.23vd.
- Rowe 1940 A.Rowe, The Four Canaanite Temples of Beht-Shan Part I The Temples and Cult Objects, Philadelphia 1940.
- Rüster 1972 Chr.Rüster, Hethitische Keilschrift-Paläographie, StBoT 20, 1972.
- Rüster-Neu 1989 Chr.Rüster-E.Neu, bkz. → HZL
- Rüster-Neu 1991 Chr.Rüster-E.Neu, Deutsch-Sumerographisches Wörter-verzeichnis, StBoT 35, 1991.
- Savaş 1997 S.Ö.Savaş, Birkaç Hitit Kentinin Lokalizasyonu Hakkında, ArAn 3 (=Gs Bilgiç), 1997, s.269vd.
- Savaş 1998 S.Ö.Savaş, "Hattuša" Adı Üzerine, III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri (16-22 Eylül 1996 - Çorum), Ankara 1998, s.505vd.
- Savaş 1998a S.Ö.Savaş, Anadolu (Hitit-Luvi) Hiyeroglif Yazıtlarında Geçen Tanrı, Şahıs ve Coğrafya Adları / Divine, Personal and Geographical Names in the Anatolian (Hittite-Luwian) Hieroglyphic Inscriptions, Eskiçağ Bilimler Enstitüsü, Bilimsel Dizi 1, Ege Yayınları, İstanbul 1998.

- Savaş 2001** S.Ö.Savaş, Yumruk Biçimli Gümüş Hitit Kabı ile Fraktin Kaya Anıtı Üzerinde Görülen Bazı Kült Nesnelerinin İdentifikasyonu, Akten des IV. Internationaler Kongresses für Hethitologie (Würzburg 4.-8. October 1999), StBoT 45, 2001, s.610vd.
- Savaş 2002** S.Ö.Savaş, Hittiler'de "Fırtına Tanrısı" ile "Boğa Kültü" Üzerine Bazı Gözlemler ve Yorumlar, ArAn 5, 2002, s.97vd.
- Savaş 2002a** S.Ö.Savaş, Tahtlar ve Asalar: "Hitit tanrılarının ve krallarının gücü" I., Gs Imperati (=Eothen 11), 2002, s.705vd.
- Savaş [2002]** S.Ö.Savaş, Hitit Kültünde Bazı Mimari Unsurlar ve Onların İşlevleri, V. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri (02-06 Eylül 2002 - Çorum), [çıkacak].
- Savaş 2003** S.Ö.Savaş, Hitit Tabletlerinde 'Ullikummi Şarkısı/Efsanesi', Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 66. Kuruluş Yıldönümü Anı Kitabı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 2003, s.77vd.
- Savaş 2006** S.Ö.Savaş, "Fırtına Tanrısının Yumruğu": Yumruk Biçimli Gümüş Hitit Kabı, Hayat Erkanal'a Armağan, Kültürlerin Yansıması, (Homer Kitabevi) İstanbul 2006, s.635vd.
- Savaş [2006]** S.Ö.Savaş, Silahlar: "Hitit tanrılarının ve krallarının gücü" II., [çıkacak].
- Sazcı-Korfmann 2000** G.Sazcı-M.Korfmann, Metallfunde des 3. Jahrtausends v.u.Z. aus Troia-Eine Studie in Verbindung mit den Ergebnissen der neuen Ausgrabungen, Anschnitt B13, 2000, s.93vd.
- Schachner 2002** A.Schachner, Zur Entwicklung der Metallurgie im östlichen Transkaukasien (Azerbaycan and Nahçevan) während des 4. und 3. Jahrtausends v. Chr., Anschnitt B15, 2002, s.115vd.

- Schaeffer 1939 C.F.-A.Schaeffer, *Ugaritica I*, 1939.
- Schaeffer 1956 C.F.-A.Schaeffer, *Triade hittite sur un pendentif en électrum de Ras Shamra*, *Ugaritica III*, 1956, s.94vd.
- von Schuler 1957 E.von Schuler, *Hethitische Dienstanweisungen für höhere Hof- und Staatsbeamte*, (AfO Beiheft 10) Graz 1957.
- von Schuler 1965 E.von Schuler, *Die Kaşkæer. Ein Beitrag zur Ethnographie des alten Kleinasien*, (UAVA 3) Berlin 1965.
- Schuster 1974 H.-S.Schuster, *Die hattisch-hethitischen Bilinguen I/1*, (DMOA 17) Leiden 1974.
- Schwartz 1938 B.Schwartz, *The Hittite and Luwian Ritual of Zarpîya of Kezzuwatna*, *JAOS* 58, 1938, s.334vd.
- Schwartz 1947 B.Schwartz, *A Ritual Text*, *Or (NS)* 16, 1947, s.23vd.
- Seeher 1995 J.Seeher, *Die Ausgrabungen in Boğazköy-Hattuša 1994*, *AA* 1995, s.597vd.
- Seeher-Seeher 1998 A.B.-Seeher-J.Seeher, *Gefäße aus Blei in der Frühen Bronzezeit Anatoliens*, *Fs H.Çambel*, 1998, s.115vd.
- Sertok 1988 K.Sertok, *Güney Doğu Anadolu Bakır Kuşağının Arkeometalürjik Değerlendirilmesi ve Pötürge Çevresindeki Yeni Bulunan Bakır Cevherlerinin Eski Aslantepe Metalürjisi Açısından Önemi*, *AST* 3, 1988, s.245vd.
- Sever 1996 H.Sever, *Asur Ticaret Kolonileri Çağında Anadolu'da Madenler ve Yeni Maden Çeşitleri, III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri (16-22 Eylül 1996 - Çorum)* 1998, s.525vd.
- Sever 1997 H.Sever, *amūtum Madenin Ticaretinin Yapılması Hususunda, Asur Şehir Meclisince Verilmiş Bir Ruhsatnâme*, *ArAn* 3 (=Gs Bilgiç), 1997, s.291vd.

- Siegelová 1971 J.Siegelová, Appu-Märchen und Hedammu-Mythus, StBoT 14, 1971.
- Siegelová 1984 J.Siegelová, Gewinnung und Verarbeitung von Eisen im Hethitischen Reich im 2. Jahrtausend v.u.Z. Annals of the Náprstek Museum 12, Prague 1984, s.71vd.
- Siegelová 1986 J.Siegelová, Hethitische Verwaltungspraxis im Lichte der Wirtschafts-und Inventardokumente, (Národní Muzeum v Praze) Praha 1986.
- Siegelová 1988 J.Siegelová, Ein Adlergewicht in den Sammlungen des Britischen Museums, Fs Otten, 1988, s.317vd.
- Siegelová 1993 J.Siegelová, Metalle und Metallurgie (In den heth. Texten), RIA 8 1/2, 1993, s.112vd.
- Siegelová 1994 J.Siegelová, Anwendung von Kupfer und Bronze in Anatolien anhand der hethitischen Texte, Handwerk und Technologie im Alten Orient (1991) 1994, s.119vd.
- Singer 1975 I.Singer, Hittite *hīlammār* and Hieroglyphic Luwian **hīlana*, ZA 65, 1975, s.69vd.
- Singer 1983 I.Singer, The Hittite KILAM Festival, (Part One) StBoT 27, 1983.
- Singer 1984 I.Singer, The Hittite KILAM Festival, (Part Two) StBoT 28, 1984.
- Singer 1996 I.Singer, Muwatalli's Prayer to the Assembly of Gods through the Storm-God of Lightning (CTH 381), Atlanta 1996.
- Sipahi 1995 T.Sipahi, Eski Tunç Çağı Orta Anadolu Bölgesi Madeni İğneleri, AÜDTCFD 37/1-2, 1995, s.693vd.
- Sipahi 1995a T.Sipahi, Kültepe'den Sepet Kulplu Madeni Bir Kap, AÜDTCFD 37/1-2, 1995, s.712vd.
- Sneed ve diğer. 1954 M.C.Sneed-J.L.Maynard-R.C.Breasted, Comprehensive Inorganic Chemistry, New York 1954.

- Sommer 1932 F.Sommer, Die Ahhijavā-Urkunden, (ABAW, NF 6) Munich 1932.
- Sommer 1940 F.Sommer, Aus Hans Ehelolf's Nachlaß, ZA 12/46, 1940, s.5vd.
- Sommer-Ehelolf 1924 F.Sommer-H.Ehelolf, Das hethitische Ritual des Papanikri von Komana, (BoSt 10) Leipzig 1924.
- Sommer-Ehelolf 1930 F.Sommer-H.Ehelolf, eds., Kleinasiatische Forschungen, (Vol.1) Weimar (1927) 1930.
- Sommer-Falkenstein 1938 F.Sommer-A.Falkenstein, Die hethitisch-akkadische Bilingue des Hattušili I. (Labarna II.), (ABAW, Phil.-hist. Abt., NF 16) München 1938.
- Speleers 1927 L.Speleers, Un bronze hittite, Syria 8, 1927, s.46vd.
- Starke 1977 F.Starke, Die Funktionen der dimensional en Kasus und Adverbien im Althethitischen, StBoT 23, 1977.
- Starke 1982 F.Starke, Ein Amarna-Beleg für *nbw nfr* "gutes Gold", Göttinger Miszellen 53, 1982, s.55vd.
- Starke 1985 F.Starke, Die keilschrift-luwischen Texte in Umschrift, StBoT 30, 1985.
- Starke 1990 F.Starke, Untersuchung zur Stammbildung des keilschrift-luwischen Nomens, StBoT 31, 1990.
- Starke 1995 F.Starke, Ausbildung und Training von Streitwagenpferden: Eine hippologisch orientierte Interpretation des Kikkuli-Textes, StBoT 41, 1995.
- Stech 1986 T.Stech, Copper and Society in Late Bronze Age Cyprus, Prehistoric Production and Exchange: the Aegean and Eastern Mediterranean, L.A. (ed.A.B.Knapp-T.Stech), 1986, s.100vd.
- Stefanini 1964-1965 R.Stefanini, Una Lettera della Regina Puduhepa al Re di Alasija (KUB XXI 38), (AttiAccTosc. 29:3) Florence 1964-1965.
- Steiner 1977 G.Steiner, Kaufmanns- und Handelssprachen im Alten Orient, Iraq 39, 1977, s.11vd.

- Stieglitz 1979** R.R.Stieglitz, Commodity prices at Ugarit, JAOS 99, 1979, s.15vd.
- Stronach 1957** D.B.Stronach, The Development and Diffusion of Metal Types in Early Bronze Age Anatolia, AnSt 7, 1957, s.89vd.
- Sturm 2001** T.Sturm, Puzur-Annā - ein Schmied des Kārum Kaniš, Fs Veenhof, 2001, s.475vd.
- Sturtevant-Bechtel 1935** E.H.Sturtevant-G.Bechtcl, A Hittite Chrestomathy, Philadelphia 1935.
- Summers 1991** G.D.Summers, Metalwork in Gaziantep Museum Said to be a Hoard from the Region of Sakçagözü, AnSt 41, 1991, s.173vd.
- Süel 1985** A.Süel, Hitit Kaynaklarında Tapınak Görevlileri İle İlgili Bir Direktif Metni, (AÜDTCFY Nr.350) Ankara 1985.
- Süel 1991** A.Süel, 1989 Yılı Çorum İli Yüzey Araştırmaları, AST 8, 1991, s.91vd.
- Süel 1998** A.Süel, Ortaköy-Şapinuwa Bir Hitit Merkezi, TÜBA-AR 1, 1998, s.37vd.
- Sürenhagen 1985** D.Sürenhagen, Paritätische Staatsverträge aus hethitischer Sicht, (StMed 5) Pavia 1985.
- Szabó 1971** G.Szabó, Ein hethitisches Entsühnungs-ritual für das Königspaar Tuthaliya und Nikalmati, THeth 1, 1971.
- Taracha 1987** P.Taracha, Göttertiere und Kultfassaden. Ein Beitrag zur interpretation hethitischer Kultdarstellungen, AoF 14, 1987, s.462vd.
- Taracha 2000** P.Taracha, Ersetzen und Entsühnen: Das mittelhethitische Ersatzritual für den Großkönig Tuthaliya (CTH*448.4) und verwandte Texte, (CHANE 5) Leiden 2000.
- Tezcan 1969** B.Tezcan, New Finds from Horoztepe, Anatolia 5, 1969, s.29vd.
- Thompson 1936** R.C.Thompson, A Dictionary of Assyrian Chemistry and Geology, Oxford 1936.

- Ticchioni 1977 A.M.J.Ticchioni, *Il Dumu.Lugal nei testi cultuali ittiti*, SCO 27, 1977, s.137vd.
- Tischler 1981 J.Tischler, *Das hethitische Gebet der Gassulawija*, (IBS 37) Innsbruck 1981.
- Tischler 1995 J.Tischler, *Hethitisch walla- "Keule" und Verwandtes*, Fs Lochner, 1995, s.317vd.
- Toker-Öztürk 1992 A.Toker-J.Öztürk, *Museum of Anatolian Civilisations-Metal Vessels*, Ankara [İstanbul] 1992 [Prepared by A.Toker, Revised and edited by J.Öztürk].
- Toklu 1976 G.Toklu, *Acemhöyük'te Bulunan Bir Kurşun Figürin Grubu*, Belleten 40, 1976, s.561vd.
- Traill 2000 D.A.Traill, 'Priam's Treasure': clearly a composite, *AnSt* 50, 2000, s.17vd.
- Trémouille 1996 M.-C.Trémouille, *Un objet culturel: le šeḫelliški*, SMEA 38, 1996, s.73vd.
- Tuchelt 1962 K.Tuchelt, *Tiergefäße in Kopf- und Protomengestalt untersuchungen zur Formgeschichte tierförmiger Giessgefäße*, Berlin 1962 [IstF 22].
- Tuğrul 1990-1991 B.Tuğrul, *Bir Assur Buluntusunun Radyoaktif İncelemesi*, Müze/Museum 4, 1990-1991, s.21vd.
- Tümer 1993 L.Tümer, *Türkiye Altın ve Gümüş Envanteri*, (MTAEYNo.198) Ankara 1993.
- Tyclote 1962 R.F.Tyclote, *Metallurgy in archeology*, London 1962.
- Tyclote 1976 R.F.Tyclote, *A history of metallurgy*, London 1976.
- Ungnad 1935 A.Ungnad, *Gold*, Or 4, 1935, s.296vd.
- Ünal 1973 A.Ünal, *Zum Status der "Augures" bei den Hethitern*, RHA 31, 1973, s.27vd.
- Ünal 1974 A.Ünal, *Ḫattušili III., Part 1: Ḫattušili bis zu seiner Thronbesteigung*; vol I: *Historischer Abriss* (THeth 3); vol II: *Quellen* (THeth 4). 1974.

- Ünal 1983 A.Ünal, Hitit Sarayındaki Entrikalar Hakkında Bir Fal Metni (KUB XXII 70=Bo 2011), (AÜDTCFY No.343), Ankara 1983.
- Ünal 1987-1990 A.Ünal, Löwe. A. II. Bei den Hethitern, RIA 7, 1987-1990, s.85vd.
- Ünal 1993 A.Ünal, Boğazköy Kılıcının Üzerindeki Akadça Adak Yazısı Hakkında Yeni gözlemler, Fs N.Özgüç, 1993, s.727vd.
- Ünal 1996 A.Ünal, The Hittite Ritual of Hantitaššu from the City of Hurma Againts Troublesome Years, (TTKY 6/45) 1996 Ankara.
- Ünal 1999 A.Ünal, Hititler-Etiler ve Anadolu Uygarlıkları, İstanbul 1999.
- Ünal-Ertekin-Ediz 1990-1991 A.Ünal-A.Ertekin-İ. Ediz, 1991'de Boğazköy-Hattuša'da Bulunan Hitit Kılıcı ve Üzerindeki Akadca Adak Yazıtı, Müze/Museum 4, 1990-1991, s.46vd.
- Veenhof 1972 K.R.Veenhof, Aspects of Old Assyrian trade and its Terminology. Leiden 1972.
- Veenhof 1977 K.R.Veenhof, Some Social effects of Old Assyrian Trade, RAI XXIII [1976], 1977, s.109vd.
- Veenhof 1988 K.R.Veenhof, Prices and Trade. The Old Assyrian Evidence, AoF 15, 1988, s.243vd.
- Vieyra 1967 M.Vieyra, Istar de Ninive, RA 51, 1967, s.130vd.
- Wagner-Öztunalı 2000 G.A.Wagner-Ö.Öztunalı, Prehistoric Copper Sources in Turkey, Anschnitt B13, 2000, s.31vd.
- Wagner ve diğer. 1983-1984 G.A.Wagner-E.Pernicka-T.C.Seeliger-Ö.Öztunalı-I.Baranyi-F.Begemann-S.Schmitt-Strecker, Kuzeybatı Anadolu'nun Erken Metalurjisi Hakkında Jeolojik Araştırmalar, MTAED 101-102, 1983-1984, s.92vd.

- Waldbaum 1978 J.C.Waldbaum, From bronze to iron: the transition from the Bronze Age to the Iron Age in the Eastern Mediterranean, (Studies in Mediterranean archeology, 54) Göteborg 1978.
- Watkins 1979 C.Watkins, NAM.RA GUD UDU in Hittite: Indo-European Poetic Language and the Folk Taxonomy of Wealth, Heth.u.Idg. 1979, s.269vd.
- Wegner 1981 I.Wegner, Gestalt und Kult der Istar-Sauška in Kleinasien, (AOAT 36) Neukirshen-Vluyn 1981.
- Wegner bkz. ChS
- Weidner 1923 (1968) E.Weidner, Politische Dokumente aus kleinasien, (BoSt 8-9) Leipzig 1923 (1968).
- Weisgerber-Cierny 2002 G.Weisgerber-J.Cierny, Tin for Ancient Anatolia?, Anschnitt B15, 2002, s.179vd.
- Weitenberg 1984 J.J.S.Weitenberg, Die hethitischen U-Stämme, Amsterdam 1984.
- Werner 1967 R.Werner, Hethitische Gerichtsprotokolle, StBoT 4, 1967.
- Wheeler-Maddin 1980 T.S.Wheeler-R.Maddin, Metalurgy and Ancient Man, The Coming of the Age of Iron, (ed. T.A.Wedimer, J.D.Muhly), New Haven, 1980, s.99vd.
- Wilhelm 1994 G.Wilhelm, Medizinische Omina aus Ḫattuša in akkadischer Sprache, StBoT 36, 1994.
- Wilhelm 1995 G.Wilhelm, Die Tontafelfunde der 2. Ausgrabungskampagne 1994 in Kuşaklı, MDOG 127, 1995, s.37vd.
- Wilhelm 1997 G.Wilhelm, Keilschrifttexte aus Gebäude A in (Kuşaklı - Sarissa I/1), Rahden/Westf. 1997.
- Wilhelm 1998 G.Wilhelm, Zwei mittelhethitische Briefe aus dem Gebäude C in Kuşaklı, MDOG 130, 1998, s.175vd.
- Wilhelm 1999 G.Wilhelm, *turoni* "Unterseite, Grundplatte, Basis" im Hurritischen von Qaṭna, SCCNH 10, 1999, s.415vd.

- Wiseman 1953 D.J.Wiseman, *The Alalakh Tablets*, London 1953.
- Witzel 1924 M.Witzel, *Hethitische Keilschrifturkunden in Transkription und Übersetzung mit Kommentar*, (Keilschriftliche Studien 4) Fulda 1924.
- Woolley 1921 L.Woolley, *Carchemish. Report on the Excavations at Jerablus on Behalf of the British Museum. Part II: The Town Defences*, London 1921.
- Woolley 1952 L.Woolley, *Carchemish. Report on the Excavations at Jerablus on Behalf of the British Museum. Part III : The Excavations in the Inner Town*, London 1952.
- Woolley 1955 L.Woolley, *Alalakh. An Account of the Excavations at Tell Atchana in the Hatay, 1937-1949*, (RRCSAL 18) Oxford 1955.
- Yakar 1984 J.Yakar, *Regional and Local School of Metalwork in Early Bronze Age*, *AnSt* 34, 1984, s.59vd.
- Yakar 1985 J.Yakar, *Regional and Local Schools of Metalwork in Early Bronze Age Anatolia*, *AnSt* 35, 1985, s.25vd.
- Yakar 2000 J.Yakar, *Ethnoarchaeology of Anatolia, Rural Socio-Economy in the Bronze and Iron Ages*, Jerusalem 2000.
- Yakar 2002 J.Yakar, *East Anatolian Metallurgy in the Fourth and Third Millennia BC: Some Remarks*, *Anschnitt B15*, 2002, s.15vd.
- Yalcıklı 1995 D.Yalcıklı, *Gaziantep ve Şanlıurfa Müzelerinde Bulunan Bir Grup Tunç Mızrak Ucu*, *Akyurt-Devam Anı Kitabı*, 1995, s.389vd.
- Yalçın 1999 Ü.Yalçın, *Early iron metallurgy in Anatolia*, *AnSt* 49 (Anatolian Iron Ages 4), 1999, s.177vd.
- Yalçın 2000 Ü.Yalçın, *Anfänge der Metallverwendung in Anatolien*, *Anschnitt B13*, 2000, s.17vd.

- Yalçın 2000a Ü.Yalçın, Frühchalkolitische Metallfunde von Mersin-Yumuktepe: Beginn der Extraktiven Metallurgie?, TÜBA-AR 3, 2000, s.109vd.
- Yener 1983 K.A.Yener, The Production, Exchange and Utilization of Silver and Lead Metals in Ancient Anatolia, *Anatolica* 10, 1983, s.1vd., 4 Abb.
- Yener 1984 K.A.Yener, Niğde Ulukışla Bolkardağı Kurşun-Gümüş Yatakları İle İlgili Ön Çalışmalar, TÜBİTAK Arkeom. Ün. Bil. Top. Bild. IV, 1984, s.103vd.
- Yener 1986 K.A.Yener, Bolkardağ, Aladağ ve Keban Madenlerinde 1984 Yılı İncelemeleri, AST 1, 1986, s.93vd
- Yener 1986a K.A.Yener, The Arkeometry of Silver in Anatolia: The Bolkardağ Mining Distrct, *AJA* 90, 1986, s.469vd.
- Yener 1995 K.A.Yener, Swords, Armor, and Figurines, *Bibl. Arch.* 58/2, 1995, s.101vd.
- Yener 2000 K.A.Yener, The Domestication of Metals, The Rise of Complex Metal Industries in Anatolia, Leiden 2000.
- Yener-Özbal 1987 K.A.Yener-H.Özbal, Tin in the Turkish Taurus Mountains: The Bolkardağ Mining District, *Antiquity* 61, 1987, s.220vd.
- Yener ve diğer. 1998 K.A.Yener-H.Özbal-L.Barnes-R.H.Brill-E.C.Joel, *Anatolian Metal Trade and Lead Isotope Analysis*, RAI XXXIV [1987], 1998, s.547vd.
- Yener-Goodway 1991 K.A.Yener-M.Goodway, Response to Mark E.Hall and Sharon R.Steadman, 'Tin and Anatolia: Another Look', *JMA* 4/1, 1991, s.77vd.
- Yener-Vandiver 1993 K.A.Yener-P.B.Vandier, Tin Processing at Göltepe, an Early Bronze Age Site in Anatolia, *AJA* 97, 1993, s.207vd.
- Yener-Vandiver 1993a K.A.Yener-P.B.Vandier, Reply to J.D.Muhly, "Early Age Tin and the Taurus", *AJA* 97, 1993, s.255vd.

- Yıldırım 1995 T.Yıldırım, M.Ö. II. Bin'de Anadolu Metal Kemerleri, AÜDTCFD 37/1-2, 1995, s.675vd.
- Yıldırım 1995a T.Yıldırım, Kaniş Karum'unun Ib Katına Ait Bir Körük, AÜDTCFD 37/1-2, 1995, s.683vd.
- Yıldırım 1997 T.Yıldırım, Amasya Müzesi'nde Bulunan Bir Gözlü Balta, TAD 31, 1997, s.411vd.
- Yoshida 1987 D.Yoshida, Die Syntax des althethitischen substantivischen Genitivs, THeth 13, 1987.
- Yoshida 1996 D.Yoshida, Untersuchungen zu den Sonnengotttheiten bei den Hethitern, THeth 22, 1996.
- Zaccagnini 1970 C.Zaccagnini, KBo I 14 e il "monopolio" hittita del ferro, RSO 45, 1970, s.11vd.
- Zettler-Horne 1998 R.L.Zettler-L.Horne, Treasures from the Royal Tombs of Ur (University of Pennsylvania Museum), Philadelphia 1998.
- Zgusta 1964 L.Zgusta, Kleinasiatische Personennamensippen. (Ceskoslovenská Akademie Ved. Monografie Orientálního ústavu CSAV 19) Prag 1964.
- Zwicker 1980 U.Zwicker, Investigations on extractive metallurgy of Cu/Sb/As ore and excavated smelting products from Norşuntepe (Keban) on the Upper Euphrates (3500-2800 B.C.), Aspects of Early Metallurgy, (British Museum Occasional papers No: 17, London) 1980, s.13vd.
- Zwicker 1991 U.Zwicker, Natural copper-arsenic alloys and smelted arsenic alloys and smelted arsenic bronzes in early metal production, Découverte du Métal Méditerranée Orientale et Proche-Orient, Paris 1991, s.331vd.

I. GİRİŞ

Bu çalışma; altın, gümüş, bakır, bronz, kurşun ve kalay (mineralleri) ve onların ürünleri ile ilgili bütün Hitit kaynaklarının sistematik bir incelemesidir. Demir, daha önce detaylı olarak çalışıldığından dolayı (S.Erkut, [doktora tezi]; S.Koşak ve J.Siegelová, Eisen) yeniden ele alınmamıştır, fakat dolaylı olarak konumuz içinde (gerekli olduğu kadarıyla) değinilmiştir.

Bu konuda bazı münferit çalışmalar yalnızca 'envanter metinlerini' göz önünde tutmak suretiyle yapılmışken (C.W.Carter; S.Koşak, Inventory), zaman zaman da değinmeler veya genel anlamda (leksikal) çıkarımlarla oluşturulmuştur (C.-G.von Brandenstein ve L.Rost, Bildbeschreibungen; E.Laroche, Ling. Anatolienne II; J.Siegelová, Verwaltungspraxis). Bunun yanında bazı başlıklar altında toplanan çalışmalar da vardır (Y.Coşkun, Kaplar). [Ayrıca, J.Muhly'nin bakır ve kalay üzerine 300 sayfalık yazısının yalnızca 10 sayfası Anadolu ile ilgilidir.] Yani; yazılı belgelerle arkeolojik buluntuların derlendiği toplu bir çalışma yapılmamıştır.

Hitit ekonomisini oluşturan en önemli unsurların başında yer alan madenleri; Hitit öncesi dönemlerden alarak Hitit Devri yazılı kaynakları ile arkeolojik buluntularına kadar getirmeye; bunun yanı sıra, (bilgilerin yetersiz olmasına rağmen) madenlerin çıkış yerleri ve kullanımları konusunu tarihsel sürecinde irdelemeye çalıştık. Anadolu'da Hitit ve Hitit öncesi dönemlere ait altın, gümüş, bakır, bronz, kurşun ve kalay buluntularını kazı raporlarına göre bir arada toplamak ve sınıflandırmak istedik. [Pek tabii ki kazılardan eski çağlara ait tüm eşyaları bulmak olanaksızdır; zaten bunu zamanında Hitit kayıtları bildirmekteydi¹. Buna rağmen biz yine de, yazılı kaynak bilgilerini, (detaylara girmeden, az da olsa [yüzeysel olarak]) arkeolojik kanıtlarla desteklemeye çalıştık.]

Ayrıca, metinlerde madenlerle ilgili olarak anılan zanaatkarların, işçilerin veya meslek gruplarının yaptığı işlerle, konumları değerlendirilmiştir.

¹ "Adet olduğu üzere, Araunna halkı, kentin bütün bronz eşyalarını yağmaladı" URU-an-na IŞ-TU Ú-NU-TE ša-ak-la-ja-za Ú-NU-UT ZABAR LÚ^{MES} URU^A-ra-ú-un-na ša-ra-qa-ir (KUB XXVI 69 Rs.VI 7vd. krş. A.Kempinski-S.Koşak, Tel Aviv 4, 1977, s.87).

Çalışmanın kapsamında; öncelikle çivi yazılı Hitit kaynaklarının yayınlanmış metin kopyaları (KBo I-XXX, XXXII-XXXVI, XXXVIII-XXXIX; KUB I-LX; IBoT I-IV; ABoT; HT; VBoT; FHG; FHL; Bronz Tablet; Mst, KuT) taranmış ve bunlar üzerine yapılan tüm çalışmalar titizlikle gözden geçirilmeye çalışılmıştır [Hitit Devri öncesi Kültepe belgelerinin ve Mezopotamya kaynaklarının, konumuzla ilgili olarak değerlendirilmiş olanlarından da yararlanılmıştır.]. Anadolu'da, Hitit ve Hitit öncesi bazı merkezlerin (= Alacahöyük, Kültepe, Maşathöyük, Yanarlar, Korucutepe, Tel Açana (Alalah), Alisar, Truva, Kargamış, Gözlükule (Tarsus), Zincirli, Boğazköy, Ortaköy, Eskişehir, Acemhöyük, Kastamonu-Kınık, Beycesultan, Gaziantep Müzesi'nde Bulunan Sakçagözü Buluntuları, Karahöyük (Elbistan), İnandıktepe, Kazankaya Hitit Mezarlığı, Han İbrahim Şah (Keban), Pulur (Keban), Yümüktepe (Mersin), Kaman-Kalehöyük, Kuşaklı, Sivas Müzesi'nde Bulunan Bronz Baltalar), yayınlanmış toplu kazı raporları veya yayınları incelenerek, buralardaki madeni buluntular tespit edilmiş ve Hitit yazılı belgelerinde geçen madenlerle onlardan yapılan alet ve nesneler (le) birlikte verilmiştir.

Altın, gümüş, bakır, bronz, kurşun ve kalay binlerce çivi yazılı Hitit tabletinde yaygın halde ve çok çeşitli içerikli metinlerde geçmektedir. Bu madenler ayrı ayrı ele alınarak başlıklar altında gruplandırılmışlardır. Bu grupları oluşturan sınıflandırma ise; öncelikle maden olarak kendilerinin geçtiği yerler, ardından da bunlardan yapılan alet ve nesnelerin geçtiği yerler olarak leksikografik halde düzenlenmiştir.

Yani; her maden şu plan çerçevesinde işlenmiştir:

- İdeogram veya kelimenin yazılışları
- Kırık veya daha fazla bilgi alınamayan metin yerleri
- Hititçe fonetik tamamlama(ları)
- (İlgili madenden) yapılan alet ve nesneler
- (Anadolu'da) bazı merkezlerdeki (ilgili maden) buluntuları

[Yalnız, bu şablondaki maddelerin hepsi, herbir maden için uygulanamayabilmiştir. Çünkü bazı madenler için, metin ve buluntu verileri bazen daha az veya çok olmuştur. Bundan dolayı da, yeterli olmadıkları için yukarıdaki şablon dışında kalanlar, genel değerlendirme ve yorumlar içerisinde ele alınıp işlenerek Giriş bölümünü izleyen başlıklar altında vermeye çalışılmıştır.]

Nesneler verilirken; Hititçe, Sumerce ve Akadça olarak başlıklar altında alfabetik düzende sıralanmıştır.

Hitit uygarlığının gün ışığına çıkan maddi kalıntıları arasında yazılı belgeleri (tabletler) ile küçük buluntuları (madenler) sayı ve çeşitlilik bakımından en önemli yeri almaktadır. Bu yazılı kaynaklara paralel olarak çok yetersiz olmasına rağmen birçok arkeolojik buluntu vardır. Sayıları ve geçtikleri metin yerleri çok olduğu için tanımlanmaları, yılları kapsayan yorucu ve titiz çalışmaları gerektirmektedir. Yapılan bu tür araştırmalarda verimli sonuçlar alabilmek için maden isimlerini kendi aralarında linguistik bakımdan da incelemek yararlı olmuştur. Ayrıca bu inceleme sırasında kullanılışları açısından özel mi (kült, bayram veya ritüel törenlerinde) yoksa günlük yaşamda mı kullanılan nesneler/aletlerdir, diye bir sınıflandırmaya gitmek zaman zaman güçlükler getirdiği için leksikografik düzende verilirken gruplandırmalar yapılmamıştır, fakat giriş bölümü altında işlenirken bu sınıflandırma yapılmaya çalışılmıştır. İçindekiler kısmından da anlaşılacağı üzere çalışmamız çok yönlü tutulmuş ve tüm ilgili veriler üzerinde detayları ile durulmuştur. Bu oluşum da şu tablo altında yapılmıştır:

A - Maden Elementleri - (sırasıyla alun, gümüş, bakır, (bronz [bir element değil bileşim/alaşım]), kurşun ve kalay)

B - Mezopotamya ve Eski Anadolu'da Maden Konusu - Eski Anadolu'da Madenin Geçmişi

- Önasya'daki Maden Değerlerinin Gümüş Üzerinden Karşılıkları
 (a) - Hitit (Devri) Öncesi Altın [: - Mezopotamya'da Altın (Arkeolojik Buluntular ve Yazılı Belgelerde); - Anadolu'da Altın (Arkeolojik Buluntular); - Kültepe'de Altın (Arkeolojik Buluntular ve Yazılı Belgelerde); - Altının Kaliteleri ve Değer Nispeti; - Altının İhracı] (b) - Hitit (Devri) Öncesi Gümüş [: - Mezopotamya'da Gümüş (Arkeolojik Buluntular ve Yazılı Belgelerde); - Anadolu'da Gümüş (Arkeolojik Buluntular); - Kültepe'de Gümüş (Arkeolojik Buluntular ve Yazılı Belgelerde); - Gümüşün Kaliteleri; - Gümüşün Kullanılışı] (c) - Hitit (Devri) Öncesi Bakır [: - Mezopotamya Buluntuları; - Anadolu Buluntuları; - Kültepe Belgelerinde Bakır; - Bakırın Kaliteleri; - Bakır Ticareti; - Bakırın Kullanılışı] (d) - Hitit (Devri) Öncesi Bronz (e) - Hitit (Devri) Öncesi Kurşun (f) - Hitit (Devri) Öncesi Kalay (ve Kurşun) [: - Mezopotamya Yazılı Belgeleri ve Alaşım Raporları; - Kültepe'de Kalay (Arkeolojik Buluntular); - Anadolu Yazılı Belgeleri ve Alaşım Raporları; - Kalay ve Kurşunun Kullanılışı; - Kalay, Asur ve Anadolu'ya Nereden Geliyordu?

C - Hatti'de Maden, Maden Üretimi ve Metalurji - Hititler Öncesinde Maden Ekonomisi- Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Madenler ve İşlevleri (a) - Başlıca Madenlerin 3 Dildeki Karşılıkları (b) - Madenlerle İlgili Bir Yapı İnşa Ritüeli = KBo IV 1 (c) - Hatti'deki Madenlerin Geliş ve Çıkış Yerleri Konusu (d) - Madenlerin Kullanıldığı Yerler - Çok Zengin Sözcük Referansının Buluştuğu Bir Envanter Metni = "Manninni Envanteri (CTH 504)" (e) - Madenlerin Değer Ölçüsü ve İlişkisi (f) - Madenlerin Nitelendirilmeleri, Nitelikleri ve İlgili Bazı Fiiller - Madenlerle İlgili Bazı Mecazi Anlamlar - Maden Olduğu Düşünülen Diğer Elementler/Cevherler: - (NA4) *ma(r) ru²sa²ha*; - (NA4) *lulluri*; - *parkui* - (h) - Maden İşleyicileri (i) - Maden Üretimi ve İşlenişi (j) - Maden İşleri ile İlgili El Sanatları

A- MADEN ELEMENTLERİ

Altın Elementi² : (Simgesi Au olan kimyasal element) Parlak sarı, yoğun, çok sünek, havadan sudan etkilenmeyen, dövülmeye ve haddelenmeye elverişli, kararır paslanmaz, ısıtılı ve değerli bir madendir (Serbest altın genellikle az veya çok miktarda gümüşle birlikte bulunur). En önemli altın cevherleri, bileşiminde % 40 oranında altın bulunan ve kırmızımsı sarı renkte bir altın-tellür bileşiği olan kalaverit ile % 28'den fazla altın içeren ve çelik grisi renginde bir altın-gümüş bileşiği olan silvanittir. Altının alایش yaptığı bazı madenler vardır; bunlar: gümüş, bakır, nikel, çinko, platin, palyadyum, iridyum'dur. Bu alایشımlara ısıt işlemlerle, istenen özellikler kazandırılabilir: Örneğin, bakır oranı % 10'dan yüksek olan bir alایشıma, dövülebilirlik ve süneklik sağlar; düşük sıcaklıkta menevişlemeyse yapısal sertlik verir. Yaklaşık 10 gr. ağırlığında bir altın kütlesi, 11 m² kadar bir alanı kaplayacak büyüklükte levha haline gelinceye değin dövülebilir (0.00014 mm.'ye kadar inceltmek mümkündür). Saf ve katı altının denge sıcaklığı 1063°C'dir. Az miktarda kurşun (%0.1'den az) altını bilhassa sıcakken kırılan yapmaktadır. Ayrıca bazı hastalıkların (kanser vs.) tedavisinde kullanılmaktadır.

² M.C.Sneed-J.L.Maynard-R.C.Breasted, Inorganic, 1954, s.184vd.; L.Tümer, Türkiye Altın ve Gümüş Envanteri. (MTAEY No.198) Ankara 1993, s.1 vd.; G.Budanur, M.T.A Enstitüsünce Bilinen Türkiye Yeraltı Kaynakları Envanteri. (MTAEY No.168) Ankara 1977, s.18vd.; N.Apaydın-N.Erseçen, Türkiye'nin Bilinen Maden ve Mineral Kaynakları. (MTAEY No.185) Ankara 1981, s.1vd.; AnaBritannica (cilt 2) s.51vd.; Metals in Antiquity 1999, s.1vd.; G.A.Wagner-Ö.Öztunalı, Anschnitt B13, 2000, s.31vd.; J.D.Muhly, Anschnitt B15, 2002, s.77vd.

Bazı altın mineralleri vardır: Bilinen en önemlisi altın-gümüş mineralidir. Altın yüzdesi %24.2-29.9'dur. Rengi gümüş beyazıdır. Altın tellürüt (Kaleverit Au Te_2). Altın, platin ve palladyum ile tam bir katı çözeltileri dizisi oluşturur. Doğal altının % 10'u kadar platin içeren çözeltilerine 'platinli altın' denir. [Bunlardan başka doğada altın içeren başlıca mineraller şunlardır : (Au içeriği % 'si) Krennit: 30.7-43.9, Kostavit :25.7, Pelzit: 18-25.2, Hessit: 4.7, Montbrayit: 38.6-44.3, Nagyatik: 57-65 Rh:35-43, Porpezit:90-95 Pd: 5-10, Aurostibit: 43.5-50.9, Aurobismutinit: 12.3, Aurosmiridital: 19.3].

Saf altın, saf gümüşten daha yumuşaktır; fakat az miktarda biri diğerine karıştırıldığında sertliği artar. Bakır da aynı şekilde bunlara ilave edildiğinde sertlikleri artar. Altın-gümüş alaşımlarında maksimum sertlik alaşımın 1/3'ü gümüş olduğunda elde edilir. Az miktarda gümüş altına ilave edildiğinde onun rengini değiştirse de erime noktasına az tesir eder.

Altın doğada katıksız olarak bulunduğu ve dövülerek biçimlendirilebildiği için, insan tarafından kullanılan ilk ve vazgeçilmez madenlerden biri olmuştur. Altının neolitik çağda kullanılmaya başlandığı anlaşılmaktadır (Ur, Truva, Mykenai'de bulunan mücevherler, heykelcikler vs.). İ.Ö. 2.binyılda altın, bir değer ölçüsü olarak, doğada daha çok bulunan bakır ve gümüşle kullanımını sürdürmüştür. Saray, tapınak vb. önemli yapılarda kısmen yapının saygınlığını ifade etmek için kısmen de kızılötesi ışığı yansıtarak içerisini serin tutmak amacıyla çatıların çok eskiden beri altınla kaplandığı görülmektedir.

Anadolu'da altın üretimi yok denecek kadar azdır (yılda 600-700 kg.).

Anadolu'daki altın-gümüş zuhurları (çıkımları/yatakları) şunlardır: Gümüşhacıköy (Amasya); Çubuk (Ankara); Akerşen (Artvin); Sobucadağ (Aydın); Edremit-Altınoluk (Balıkesir); Söğüt (Bilecik); İnegöl-Sülüklüköy (Bursa); Sarıkaya, Çan-Madendağ, Çan-Kartaldağ, (Çanakkale); Çivril (Denizli); Baskil, Keban madeni (Elazığ); Kisecik köyü (Hatay); Mescitli (Gümüşhane); Karşıyaka-Arapdağ, Ödemiş-Küre, Ödemiş-Zeytinlik, Ovacık, Tire (İzmir); Kağızman Darphane (Kars); İğneada-Kilyos (Kırklareli); Salihli-Sart köyü (Manisa); Bolcardağ (Niğde); Akoluk, Ulubey Sayaca (Ordu); Bayburt (Rize) [altı çizili olanlar sadece altın zuhurlarıdır].

Gümüş Elementi³ : (Simgesi Ag olan kimyasal element) Son derece sünek, parlak, paslanmaz ve değerli beyaz bir maden. Altın, iridyum, pallad-

³ M.C.Sneed-J.L.Maynard-R.C.Brasted, Inorganic, 1954, s.114vd.; L.Tümer, Türkiye Altın ve Gümüş Envanteri. (MTAEY No.198) Ankara 1993, s.16 vd.; G.Budanur, M.T.A Enstitüsünce Bilinen Türkiye Yeraltı Kaynakları Envanteri. (MTAEY No.168) Ankara 1977, s.168vd.; N.Apaydın-N.Erseçen, Türkiye'nin Bilinen Maden ve Mineral Kaynakları. (MTAEY No.185)

yum ve platin gibi az bulunan bir maden olan gümüş, kolayca biçimlendirilebilir ve oksitlenmeye karşı oldukça dirençlidir. Bu özellikleri nedeniyle eski çağlardan beri süs, mücevher, sikke gibi değerli eşyaların yapımında kullanılmıştır. (İ.Ö. 4000'lere ait kral mezarlarında gümüş süslere ve bezemelere rastlanılmıştır.)

Doğada yaygın olarak bulunmakla birlikte gümüşün yer kabuğundaki toplam miktarı diğer madenlere oranla daha azdır (örn. her 10 milyon bölüm demire karşılık 2 bölüm gümüş vardır). Hemen hemen bütün kurşun, bakır ve çinko sülfürler bir miktar gümüş içerir. Gümüşlü cevherlerde eser miktardan yüzde 10'a kadar değişen oranlarda gümüş bulunabilir. Öte yandan altının tersine gümüş, birçok doğal mineralin bileşiminde yer alır (kurşun sülfür, gümüş sülfür, gümüş klorür, gümüş antimon sülfür).

Bütün altın madenleri bir miktar gümüş, gümüş cevherleri de bir miktar altın içerdiğinden, önce cevherlerdeki gümüş ve altın karışımının arıtılması ve daha sonra gümüşün ayrılması gerekir. Cevherlerden çeşitli yollarla elde edilen gümüş ya da gümüş-altın külçelerinin arıtılmasında kullanılan yöntemler külçenin katışkı oranına ve arıtılacak miktara bağlıdır. Büyük miktarda katışkı içeren külçeler küçük bir fırında kurşun oksit, eriticiler ve indirgeciyle birlikte eritilerek cüruf oluşturulur. Bu cürufun bir kurşun ergiticiğinde yeniden işlenmesiyle elde edilen ve gümüş ve altın içeren kurşun külçe, havanın bulunduğu bir ortamda eritilir. Yükseltgenen kurşun buharlaşarak gider ve geriye oldukça katışksız gümüş altın alaşımı kalır.

Oksijeni kolayca soğurabildiğinden mikrop öldürücü bir özelliğe sahip olan gümüş ıpta da kullanılmaktadır (nitrat dağlayıcı ve yara kurutucu olarak veya yeni doğan bebeklerin gözlerini korumak için göz damlası olarak kullanılır). Gümüşün bakırla yaptığı alaşımlar; katışksız gümüşten daha sert, daha tok ve daha kolay eriyebilir olduğundan, mücevher ve para yapımında kullanılır (binde 900'lük bir gümüş-bakır alaşımında [ayarlar binde cinsinden ifade edilir] (900 ayar) % 90 gümüş, % 10 bakır bulunur).

Gümüş, tüm madenlerin en beyazıdır; tam parlattığında kusursuz yansıtıcı bir yüzey elde edilir (ve bu nedenle optik aynalarda kullanılır). Gümüş altundan sonra kolayca yassılaştırılan en sünek madendir. Dövülerek birkaç

mikrometre kalınlığında saydam yapraklar haline getirilebilir. Arı gümüş, turnakla çizilebilecek kadar yumuşaktır.

Anadolu'daki altın-gümüş zuhurları (çıkmaları/yatakları) şunlardır: Gümüşhacıköy (Amasya); Akerşen (Artvin); Sobucadağ (Aydın); Edremit-Alınoluk (Balıkesir); Sarıkaya, Tozludere (Çanakkale); Baskil, Keban madeni (Elazığ); Şebinkarahisar-Asarcık, Harşit Köprübaşı (Giresun); Karşıyaka-Arapdağ, Ödemiş-Küre (İzmir); Gümüşköy (Kütahya); Bolkardağ (Niğde); Bayburt (Rize); Aktepe (Sivas); Akdağmadeni (Yozgat) [altı çizili olanlar sadece gümüş zuhurlarıdır].

Bakır Elementi⁴: (Simgesi 'Cu' olan kimyasal element) Kırmızımsı renkte, ısıyı ve elektriği çok iyi ileten, son derece sünek bir madendir. İran' da Ali Köş'te ya da Anadolu'da Çayönü tepesinde İ.Ö. 9-7 binyıllarda izlerine rastlanmıştır. Doğada serbest maden olarak bulunan bakırı ilk kez Neolitik Çağ insanları (İ.Ö.8000) taşın yerini alacak bir gereç olarak kullanmışlardır. Bakır eritmeciliğinin ilk izleri İ.Ö.7-6 bin arasında Anadolu'da Çatalhöyük sit alanında bulunan cüruflardır. Bakırın eritilmesiyle doğan metalurji, Ortadoğu'da 4. binyıllarda gelişme gösterdi. Mısır'da tavlama işlemleri gördü ve Sumer site devletlerinin kuruluşunda önemli bir rol oynadı. İ.Ö.3500'lerin sonrasında bakır kalay alaşımı (bronz) elde edildi. (Bakırın [yatakları açısından] en önemli işletim yerlerinden birisi ise Kıbrıs'tır).

Bakır; temel olarak ergitme ya da katıdan özütleme (yaş yöntem) yoluyla elde edilir; bu işlemleri genellikle elektrolizle ya da ısı yöntemleriyle artırma işlemleri izler.

Bakır; kopmaksızın biçim değişikliğine uğrayabilen en sünek metallerden biridir, ham dayanıklılığı ve sertliği çok yüksek değildir. Havanın ve deniz suyunun etkilerine karşı dayanıklıdır, fakat uzun süre açık havada kaldığında, üstünde yeşil renkli, ince bir koruyucu bakır karbonat (patina) katmanı oluşur.

⁴ M.C.Sneed-J.L.Maynard-R.C.Brasted, Inorganic, 1954, s.9vd.; Ü.Soydal, Dünyada ve Türkiye'de Metal ve Mineral Kaynaklarının Potansiyeli, Ticareti, Beklenen Gelişmeleri [3], Bakır. (MTAEY No.159) s.1vd.; G.Budanur, M.T.A Enstitüsünce Bilinen Türkiye Yeraltı Kaynakları Envanteri. (MTAEY No.168) Ankara 1977, s.43vd.; N.Apaydın-N.Erseçen, Türkiye'nin Bilinen Maden ve Mineral Kaynakları. (MTAEY No.185) Ankara 1981, s.1vd.; A.Palmieri ve diğer., AMM 1995 Yılı, 1996, s.341-366; T.Stech, Prehis. Produc. and Exch.: the Aegean and Eastern Medit., 1986, s.100vd.; AnaBritannica (Cilt 4), s.165vd.; Metals in Antiquity 1999, s.1vd.; E.N.Chernykh-L.I.Avilova-L.B.Orlovskaya, Anschnitt B15, 2002, s.83vd.; G.A.Wagner-Ö.Öztunalı, Anschnitt B13, 2000, s.31vd.; J.Yakar, Anschnitt B15, 2002, s.15vd.; C.Pulak, Anschnitt B13, 2000, s.137vd.; Ü.Yalçın, Anschnitt B13, 2000, s.17vd.

Bakır I sülfür, doğada kalkozit minerali olarak, siyah toz ya da topaklar halinde bulunur. Geniş ölçekli üretimi, bakır sülfürün (CuS) hidrojen eşliğinde ısıtılmasıyla gerçekleştirilir. Sanayide, bakır oksit cevherleri karışımının fırında 1.030°C 'nin altında kavrulmasıyla elde edilir. Bakır II klorür sarımsı ve kahverengi arası renkte bir tozdur; ancak havanın nemini kolayca soğurarak yeşilimsi mavi renkli hidrata ($\text{CuCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) dönüşür. Hidratlı bakır II klorür genellikle metal halindeki bakırla dondurulmuş bir kuleden klor ve su geçirerek üretilir. Bu bileşiğin 100°C 'ye kadar ısıtılmasıyla da susuz bakır II klorür elde edilir. Kereste ve ağaç eşyayı korumak için, kumaşların boyanmasında ve basma işleminde mordan olarak, mikrop öldürücü, yem katkı maddesi ile camlara ve seramiklere renk verici işlevi için kullanılır. [Ayrıca, bakır-kurşun olarak adlandırılan ve temel bileşenleri bakır ve ikincil bileşeni kurşun olan, ayrıca kalay, nikel ve antimon katkıları içeren alaşım (bakır-silisyum-nikel) vardır. (Yatak alaşımı olarak kullanılır)]

Anadolu'daki en önemli bakır yatakları, denizaltındaki volkanik olaylar sonucunda oluşmuş, katmanlı ve piritli çökellerdir. Kuzeydeki volkan kuşağında Kretase (Tebeşir) Döneminde (136-65 milyon yıl önce) oluşan bakır yatakları da en zengin içerikli damarlardandır.

Anadolu'da bakır madeni yatakları olarak zengin rezervlilerin başında Ergani ve Murgul gelmektedir.

Anadolu'da bakır ve bakırlı pirit cevheri rezervi olan başlıca yataklar şunlardır:

Madenköy (Rize-Çayeli); Çakmakkaya (Artvin-Borçka-Murgul); Anayatak (Artvin-Borçka-Murgul); Anayatak (Elazığ-Ergani); Akersen (Artvin-Borçka-Murgul); Bakibaba (Kastamonu-Küre); Lahanos (Giresun-Espiye); Aşıköy (Kastamonu-Küre); Kızılkaya (Giresun-Espiriye); Kutlular (Trabzon-Sürmene); Harşit-Köprübaşı (Giresun-Tirebolu); Madenköy (Siirt-Şirvan); Kuvarshan (Artvin-Borçka-Murgul); Şihman (Ordu-Gölköy); Muradinköy ve Aksuköy (Sivas-Koyulhisar); Akköy (Giresun-Merkez); Üskühat (Erzurum-Şenkaya); Sinkot (Artvin-Borçka-Murgul); Öksürük [Köstüre] (Gümüşhane-Tortul); Mihrapdağ (Elazığ-Ergani); Demirboku (Balıkesir-Dursunbey); Şemsettinköy (Giresun-Buluncak); Sürmene (Trabzon-Alacadağ); Babadağ (Denizli-Tavas-Kızılcabölük); [Diğer düşük rezervler ise : Sivrikaya (Ankara-Kırıkkale); Istala (Gümüşhane-Torul); İsrail (Giresun-Tirebolu); Harköy (Giresun-Tirebolu); Eskineköy (Giresun-Şebinkarahisar); Değirmenönü (Kastamonu-Küre); Karakoca (Kütahya-Simav); Gümükdere (Ordu-Fatsa)].

Bronz⁵ : Kalıpla kolayca biçim verilebilen yüksek bakır oranlı (çoğunlukla % 80'in üzerinde) bakır-kalay alaşımı. İ.Ö.3000'lerde hazırlanmıştır, fakat sanat yapıtlarında kullanımı daha sonraları yaygınlaşmıştır. Eski eserlerdeki analizlerde bakır ve kalayın oranları büyük ölçüde değişiyordu; günümüze kalan bronz eşyalardaki bakır oranının % 67-95 arasında olduğu saptanmıştır.

Bronz eskiden, bakır ve kalay cevherleri doğrudan indirgenerek elde edilirdi. Erime ve kalıplama kolaylığı, sertlik, mekanik dayanım, tını, parlaklığına, gümüş ve altın gibi özellikleri nedeniyle yaygın kullanım alanı bulmuştur.

Bronz bakırdan daha serttir, daha kolay erir ve daha kolay kalıba dökülür. Bazı alaşımları demirden de serttir (bunlar silah namlusu ve makine yatakları yapımında kullanılır). Aletlerde ve silahlarda bronzun yerini demirin almasının başlıca nedeni, demirin bakır ve kalaya oranla çok daha kolay ve bol bulunmasıdır. Çan ve zil yapımında kullanılan çan alaşımı, yüksek kalay oranlı (-1/7) bir bronz türüdür. Heykel yapımında kullanılan bronzlarda kalay oranı 1/10 bölümüne kadar inebilir, kimi zaman da ek olarak çinko ve kurşun karışımları eklenir. Çinko, bronzun sertliğini artırır; yatak madenlerinin yapımında çoğunlukla katkı maddesi olarak kullanılır. Az miktarlarda eklenen fosfor bronzun sertliğini ve niteliğini artırır. Fosfor bronz, pompaların d alma pistonlarının, vanaların ve burçların yapımında kullanılır. Makine parçalarının yapımında kullanılan bir başka bronz türü de önemli miktarlarda çinko manganez içeren, buna karşılık çok az kalay içeren ya da hiç içermeyen manganez bronzudur.

Bronzlar, dökümden önce bakır ve kalayın yükseltgenmiş bileşenleri, fosforla indirgenerek elde edilen döküm alaşımlardır. Kalay oranı % 10'dan düşük olan bronz külçeleri soğukta dövme, haddelenmeyle ya da çekme ile biçim değiştirebilir. Bronzların kalay yüzdesi daha yüksek olursa sıcakta işlenir. [Bu alaşımlar kullanım koşullarına göre şu oranlarda kalay içerirler: - % 3 ile 8 kalayla (tekfazlı alaşım); haddelenmiş pullardan madalya ve para yapılır. Yıpranmaya karşı iyi dayanım gösteren bu dövülgen bronzlar verilen rengi ve parlaklığı korurlar. Bu bronzdan ayrıca, mücevhercilikte ya da

⁵ AnaBritannica (cilt 30), s.250vd.; Büyük Larousse (cilt 4), s.1943vd.; Metals in Antiquity 1999, s.1vd.; U.Esin, Bakır ve Bronz Madenciliği, 1969; Der Anschnitt, B13, 15 = Anatolian Metal 1, 2, 2000, 2002.

süslemede kullanılan çubuklar ve teller elde edilir; - % 8 ile 12 kalay içeren bronzlardan, deniz suyunun ya da belli kimyasal ortamların (karter, musluk) etkilerine dayanabilecek mekanik parçalar, dişliler ve her tür eşya üretilir; - % 13 ile 20 kalay bulunan bronzlardan, sürtünmeyle karşılaşan parçalar (yastıklar, yataklar vb.) yapılır; - % 20 ile 30 kalay taşıyan bronzlardan çan ve zil dökülür. Bu tür bronzların, titreşimleri sönümleme gücü zayıftır; bu yüzden tını uzun sürer; - % 30 ile 40 kalay içeren bronzlar, eskiden ayna yapımında kullanılırdı. Sert ama kırılğan olan bu beyaz alaşımlar (bronzun rengi, kalay oranı artukça pembeden yeşilimsi sarıya ve gri-beyaza kadar değişir) parlatıldığında çok iyi sonuç veriyordu.]

Kurşun Elementi⁶ : (Simgesi Pb olan kimyasal element) Grimsi renkli (ya da gümüşsü beyaz), yumuşak, çok dövülgen, sünek ve yoğunluğu çok yüksek bir madendir. Yenime (korozyon) karşı çok dayanıklıdır (kurşun eski çağlarda tartı ağırlıklarında, paralarda, süs eşyalarında, gümüş arıtımında, lehimlerde, kapların sırlanmasında kullanılmaktaydı.).

Kurşunun ilk kullanımı, demirden daha önceki devirlere rastlamaktadır. Kurşun, bakır ve gümüş ile birlikte sülfür ve oksit cevherlerden izabe edilen ilk madenlerden biridir. Zuhurlarının oldukça yaygın oluşu, yumuşaklığı, kolayca şekil alabilme gibi özellikleri nedeniyle tarihi devirlerden beri değişik alanlarda kullanılmıştır. Kurşun boya ları vardır ve bunlar yaklaşık 8 ayrı renk içerir.

Kurşundan yapılmış en eski buluntu İ.Ö. 3800 yıllarına ait bir heykeldir (Mısır'ın Abydos kentinin Dardaneller bölgesinde Osiris tapınağında bulunmuştur). (Bunu izleyen yüzyıllarda Mısır, Girit ve Babilliler tarafından gümüşle birlikte kurşun elde edilerek dökümlerde, çömlek sırrı olarak kurşun levhalar halinde (Anadolu'da da) lehimcilikte, ayrıca bronzun ilave maddesi olarak kullanılmıştır. [İ.Ö.2000 yıllarında Çinliler kurşun paralar kullanmaktaydılar] Babilliler ise tapınak ve diğer binaların çatı kap-

⁶ E.Ulusı-Ö.Turgay, Türkiye Kurşun-Çinko Envanteri. (MTAEY No.199) Ankara 1993 s.1vd.; G.Budanur, M.T.A Enstitüsünce Bilinen Türkiye Yeraltı Kaynakları Envanteri. (MTAEY No.168) Ankara 1977, s.18vd.; N.Apaydın-N.Erseçen, Türkiye'nin Bilinen Maden ve Mineral Kaynakları. (MTAEY No.185) Ankara 1981, s.1vd.; AnaBritannica (cilt 20), s.22vd.; Büyük Larousse (cilt 14), s.7176vd.; Metals in Antiquity 1999, s.1vd.; N.Özgüç, Belleten 40/160, 1947, s.547vd.; G.Toklu, Belleten 40/160, 1976, s.561vd.; K.A.Yener, Anatolica 10, 1983, s.1vd.; K.A.Yener, TÜBİTAK Arkeom. Ün. Bil. Top. Bild. IV, 1984, s.103vd.; M.N.Rahimova, TTK Bildirileri XI, 1994, s.89vd.; A.B.-Seeher-J.Seeher, Fs H.Çambel, 1998, s.115vd.; Der Anschnitt, B13, 15 = Anatolian Metal 1, 2, 2000, 2002.

lamalarında lehimli kurşun levhalar kullanmışlardır. Bu ülkelerde kullanılan kurşunun bir kısmının, demir izabe tekniğini bulmuş olan Hititler'den (Hatti'den) sağlanmakta olduğu kanısı vardır. İ.Ö. 1600 yıllarına kadar Fenikeliler tarafından Kıbrıs, Yunanistan, Sardunya ve İspanya'daki kurşun madenlerinin işletildiği bilinmektedir. Bolkardağ, Akdağmadeni, Gümüşhacıköy, Gümüşhane, Balya ve Anamur'da eski çağlara ait cüruflar bulunmuştur.

Doğada serbest halde ender olarak bulunan kurşun, birçok mineralde bileşik halde yer alır. Isıl yöntemle, % 99,99 arılıktaki yumuşak bir kurşun elde edilir [(; bu en çok kullanılan bir arıtma yöntemidir ve 3 aşamayı içerir: a) birinci aşamada arsenik, kalay ve antimon yükseltgeme yoluyla uzaklaştırılır; işlem sırasında oksijen bakımından zenginleştirilmiş hava ya da sodyum hidroksit ile sodyum nitrat akışkanlaştırıcısı kullanılır; b) ikinci aşamada altın ve gümüş çinko yardımıyla geri kazanılır; çinko değerli madenlerle köpük biçiminde özütlenen bir alaşım oluşturur. Altın ve gümüş daha sonra ayrılır; c) üçüncü aşamada bizmut, kalsiyum ve magnezyum yardımıyla uzaklaştırılır.))]

Kurşun kesildiğinde hızla yükseltgenerek, kurşun ve kurşunmonoksit karışımından oluşan mat gri renkli bir katmanla kaplanır; bu katman madenin daha fazla yenime uğramasını önler. Ayrıca, bir yüzeyi korumak için saf kurşunla ya da kurşunca zengin bir alaşımla kaplama yapılabilir. Yaprakla kurşun kaplamada; kaplanacak yüzeye yapıştırma ya da mekanik tutturmayla bir kurşun yaprağı tespit edilir. Homojen kurşun kaplamada; bir kurşun katmanı, çelik bir destek üzerine dökülme ya da bir kurşun çubuğunu hamlaçla eriterek (damlatmayla kurşun kaplama) uygulanır. Daldırmayla kurşun kaplamada; parçaların yüzeyi, bir kurşun banyosuna (kalay oranı $\pm$ % 10) daldırılarak ince bir kurşun katmanıyla kaplanır. Kurşun ve bileşikleridir zehirlidir (; bunlar vücutta birikerek ölüme yol açan zehirlenmeler yaratabilir). [Anadolu'da; eritilmiş sıcak kurşunu su dolu bir tasa atarak oluşan şekilleri yorumlayıp fal bakmak ve bazı hastalıkları tedavi etmek inancı ile kullanımı söz konusudur ve eskiden beri yaygındır].

Anadolu'da kurşun-çinko yatakları D.Karadeniz, Mersin ve Elazığ arasındaki Toroslar kesiminde ve B.Anadolu'da yoğun olarak görülür ve şöyle sıralanabilirler (bazı yataklar bakır+kurşun+çinko, bazıları kurşun+çinko'dur): Adana-Tufanbeyli-Beşiktaş; Artvin-Şavşat-Meydancık; Balıkesir-Balya-Dursunbey-Kulatçıftlığı-Demirboku-Edremit-Altınoluk-Göncü-Göybular; Bingöl-Genç-Çobançeşme; Bitlis-Merkez-Zizan; Bursa-İnegöl-Çarkderesi; Çanak-

kale- Biga Madenderesi-Yenice-Arapuçandere-Değirmen-tepe-dere-Kurtbaşı-Alandere; Çanakkale-Yenice-Culfa çukuru-Bağırkaç-Samateli-Handeresi; Diyarbakır-Dicle-Kurşunlu; Elazığ-Keban-Nallıziyaret; Giresun-Tirebolu-Harkköy-Harşit; Giresun-Şebinkarahisar-Asarcık; Gümüşhane-Torul-Öksürük; İzmir-Bayındır-Sarıyurt-Gümlüdür (Gümüşsu); Kayseri-Develi-Kaleköy-Yahyalı - Karlık - Çakılıpınarı - Ağcaşar - Aladağ - Celaldağı - Sağirdili - Derteköy-Denizovası Kızıltepe-Tuğrulocağı; Kütahya-Merkez-Geriniktepe-Emet-Eğrigöz; Konya-Bozkır-Hadim Bölgesi; Malatya-Darende-Alvar-Yeşilyurt-Cafana; Manisa-Selendi-Rahmanlar; Niğde-Çamardı-Tekneli-Yaylaocakları-Ulukışla-Bolkardağı; Ordu-Gölköy-Şihman; Rize-Çayeli-Madenköy; Sivas-İmranlı-Aktepe-Koyulhisar-Sisorta-Aksu; Trabzon-Vakfikebir-Ken-maden.

Kalay Elementi⁷ : (Simgesi Sn olan kimyasal element) Gümüş beyazlığında, yumuşak (kurşundan daha az yoğun ama daha sert), zehirli olmayan, sünek ve dövülgen bir madendir; haddeleme, döndürme ve ekstrüzyon gibi çeşitli soğuk işlem teknikleriyle işlenebilir. Erime noktasının düşük olması ve demir, çelik, bakır ve bakır alaşımlarının temiz yüzeylerine sıkıca tutunabilmesi nedeniyle yükseltgenmeyi önleyici kaplama malzemesi olarak kullanılır. Kalay, beyaz (beta) kalay ve gri (alfa) kalay olmak üzere iki ayrı biçimde bulunur. Beyaz kalayın sünek ve dövülgen olmasına karşılık gri kalay toz halindedir ve kullanımı yaygın değildir. Gri kalay 13,2°C'nin üstünde beyaz kalaya dönüşür; 100°C'nin üstündeki bu dönüşüm çok hızlı gerçekleşir (Parlak beyaz madenin düşük sıcaklıklarda ani olarak gri biçime dönüşmesi ise "kalay vebası" olarak adlandırılır. Bu dönüşüm -50°C'nin altında çok hızlıdır. Bu nedenle madenin çok soğuk bölgelerde kullanılması çok ciddi sorunlara yol açar. Ama ticari değeri yüksek olan tenörlü kalay cevherlerinde kalayla birlikte yer alan az miktarlardaki antimon, bizmut, bakır, kurşun, gümüş ve altın bu dönüşmeyi önler.). Arı halde kalay başta teneke yapımında olmak üzere dökme demir, bakır ve bakır alaşımlarından yapılan eşyaların kaplanmasında, damıtık su borularında, elektrik sigortası tellerinde vb. kullanılır. Sünekliği ve kolay işlenebilirliği pek çok madenden üstün olan sert kalay da (kral madeni) antimon ve bakır içeren bir kalay alaşımıdır. Çe-

⁷ M.E.Hall-S.R.Steadman, JMA 4/1, 1991, s.217vd.; E.Pernicka-G.A.Wagner-J.D.Muhly-Ö.Öztunalı, JMA 4/1, 1991, s.91vd.; K.A.Yener-M.Goodway, JMA 4/1, 1991, s.77vd.; Ana Britannica (cilt 17), s.400vd.; G.Budanur, M.T.A Enstitüsünce Bilinen Türkiye Yeralı Kaynakları Envanteri. (MTAEY No.168) Ankara 1977, s.170vd.; Büyük Larousse (cilt 12), s.6207vd.; Metals in Antiquity 1999, s.1vd.; K.A.Yener, The Domestication of Metals, 2000, s.111vd.; G.A.Wagner-Ö.Öztunalı, Anschnitt B13, 2000, s.31vd.; C.Pulak, Anschnitt B13, 2000, s.137vd.; G.Weisgerber-J.Cierny, Anschnitt B15, 2002, s.179vd.; J.Yakar, Anschnitt B15, 2002, s.15vd.; H.Parzinger, Anschnitt B15, 2002, s.159-177.

şitli baskı işlemlerinde kullanılan hurufat alaşımı ise değişen oranlarda kalay, antimon ve kurşundan hazırlanmaktadır. Bronz, kalay oranı fazla bir bronz türü olan çan alaşımı, fosforlu bronz ve basınçlı döküm alaşımı da önemli kalay alaşımlarıdır. *Cevher hazırlama, ergitme ve arıtma*: Birikinti çökellerinden elde edilen derişkiler doğrudan ergitilebilir; ama yüzde 40-60 oranında kalay içeren maden damarlarındaki çökeller önce alu yanına odalı fırında (Herreshoff fırınında) 650°C-760°C'de kavrulur ve daha sonra hidroklorik asitle yıkanarak kükürt ile öbür maden katışkılarından temizlenir. Yıkama ve kurutmadan geçen cevher ergitmeye hazır duruma gelir. Kesikli bir işlem halinde sürdürülen ergitme işlemi, 1200°C-1.300°C'de 10-12 saatte tamamlanır, daha sonra fırın içindekiler bir çöktürücüye alınır ve üstteki cüruf genellikle bir dökme demir potaya çekilir. % 10-25 kalay içeren cüruf aynı tür bir fırında, ama bu kez 1.480°C gibi daha yüksek bir sıcaklıkta yeniden ergitilir. Öte yandan malzemenin erimesini ve indirgenmesini kolaylaştırmak üzere fırına kireçtaşı ve demir madeni de katılır.

Kalayın bakırlı alaşımı olan bronzun kullanımı eski çağlara dayanmaktadır. Irak'ta İ.Ö. 3500'lere tarihlenen % 10-18 oranında kalay içeren bronz aletlere rastlanmıştır. Anadolu-Asur ticari ilişkileri bahsinden sonra, İ.Ö. 1500'lerde Kafkasya'da ve daha sonra İran'da, İngiltere'de, Fransa'da ve İspanya'da kalay madenciliği yapıldığına ilişkin kanıtlar vardır. *Cevher hazırlama, ergitme ve arıtma*: Gallen minerali % 86,6 kurşun içerirse de, çoğunlukla başka minerallerle birlikte bulunur (Bazı yerlerde % 3-30 arası gibi düşük oranda kurşun içeren cevherler de çıkarılır). Kurşun cevherinin yansımalı fırınlarda (reverber) kavrulması ya da yüksek fırında kavrulup ergitilmesi yoluyla elde edilir. Cevher kavrulmadan önce öğütülür, yuzdürme yoluyla ayrılır ve deriştirilir (ayırıştırma işlemi yine bazı metodlarla devam eder). Derişkide % 45-60 arası kurşunla birlikte, % 10-30 arası kükürt, % 15 çinko, % 8 demir, % 3 kalsiyum oksit, % 3 bakır, % 2 antimon ve düşük miktarda arsenik, bizmut, altın, gümüş ve başka elementler de bulunur. *Alaşımları*: Kurşuna % 12'ye kadar antimon katılmasıyla oluşan alaşımın kopma dayanımı katışksız kurşununkine göre dört kat fazladır ve erime noktası düşüktür. % 2-70 arasında değişen oranlarda kalay içeren alaşımlardan da faydalanılmaktadır (lehimleme işlemlerinde) Kalay oranının artmasıyla alaşımın dayanımı artar ve erime noktası düşer. Antimon ve kalay içeren kurşun alaşımlarından döküm özelliği çok iyi ve erime noktası düşük birçok hurufat alaşımı hazırlanır.

Anadolu'da kurşun çıkarılan yatakların hemen hepsi çinko, bakır ve pirit içerdiğinden, kurşun üretimi genellikle bu madenlerin üretimiyle birlikte gerçekleştirilir. Ama Kütahya-Geriniktepe ve Kütahya-Eğrigöz yataklarından yalnız kurşun çıkartılır.

B- MEZOPOTAMYA VE ESKİ ANADOLU'DA MADEN KONUSU

Çağlar, maden⁸ isimleriyle adlandırılmıştır: Bakır Çağı, Bronz Çağı, Demir Çağı. Maden Çağları'nda insan, madenle yaşamayı, onu geliştirmeyi ve araç haline dönüştürmeyi en iyi biçimde gerçekleştirmiştir. Taş kullanımının ardından madene geçişin öyküsü tam olarak bilinmese de; buluntular ışığında yapılan araştırmalar az da olsa bazı ipuçları vermektedir. Genellikle değerli sayılan madenden başlayıp adları yazılı kaynaklarda önemle anılmıştır. İncil ve Budist öğretilerde (en değerli olandan başlayarak) altın, gümüş, bronz ve demir sıralaması, tanrısal yasalardan uzaklaşıkça her şeyin kötüleştiğini göstermek için kullanılmıştır⁹. Hesiodos, Bronz Çağı ile Demir Çağı arasında bir de Kahramanlar Çağı'nı katmaktadır. Ama genel sıralama çoğunlukla hep aynı gibidir. Altınçağ, Gümüşçağ, Bronzçağ, Demirçağ¹⁰.

Metallurjinin evrimi şöyle görülmektedir¹¹:

1. evre; minerallerin taşlardan ayırdedilmediği ya da bir tür taş olarak görüldüğü doğal maden evresi,
2. evre; bakır, altın, gümüş ve meteor demirinin dövme, kesme gibi işlemlere tabi tutulduğu doğal maden evresi,
3. evre; karışımın birinci etmen olduğu, madenin cevherinden alınıp işlendiği, alaşım düşüncesinin doğduğu maden evresi. Bu evrede kurşun, gümüş, bakır, antimon, kalay gibi madenlerle bronz ve pirinç gibi alaşımlar bulunmaktadır,

⁸ Maden/metal sözcüğü Latince *metallum*'dan gelmesine karşın Yunanca *metallao* 'aramak, bir şeylerin peşine düşmek' anlamına gelmektedir. Bundan *metelleia* 'madencilik ya da maden aramak' sözcükleri türemiştir. *Metallon* ise 'maden ya da maden ocağını' belirtmektedir. (Bu sözcük belki 'arama yeri' anlamında kullanılmıştır. Ayrıca altın aramanın, bir 'arama eylemi'ne karşılık geldiği düşünülebilmektedir.).

⁹ Örneğin; Eski Ahit'te, Daniel, Nabukadnezar'ın düşünü anlatırken en son evreye balçığı katarak bu dört madenin adını anmaktadır.

¹⁰ XIX. yüzyılda yapılan arkeolojik sınıflandırmada Kuzey Avrupa'daki kültürlerin evrimi esas alınmış ve çağdaş bilimsel dilde kullanılan "Bronz Çağı, Taş Çağı" gibi deyimlerin isim babası 1816 yılında Danimarka Ulusal Müzesine kuratör olarak atanan Christian Jurgensen Thomsen olmuştur. XIX. yüzyılın başlarında yayınlanan bir bilimsel makalede, İskandinavya'nın en eski sakinlerinin, silahlarını önceleri taş ve ağaçtan, sonraları bakır, bronz ve en sonunda demirden yaptıkları 1819 yılından başlayarak duymaya başlamışlardır. 1839 yılında bu adlandırma müze rehberine geçirilerek resmileştirilmiştir. 1876'da Budapeşte'de düzenlenen Uluslararası Arkeoloji Kongresinde F. von Pulski'nin önerisi ile, "Bakır Çağı" günümüze kadar gelen bu çizelgedeki yerini almıştır. S.Kılıç, Bilim Teknik, Sayı: 341, Nisan 1996, s.42vd.

¹¹ R.J.Forbes, Studies in Ancient Technology (Vol.8-9. Leiden: E.J.Brill) 1972.

4. evre; dökme demir ve çeliği işlemenin temel etmen olduğu demir evresidir.

Ağaç ve taştan sonraki bu geçiş ve gelişim içinde, (madeni) dövmenin, tavlamanın, kesmenin ve öğütmenin yöntemler olarak yapılabilme pratiğine dönüşmesi ve sonrasında madenlerin eritilip dökülebildiğinin anlaşılması ile metalurji, artık insanla yaşamaya dönüşmüştür. Tüm bu unsurlar zaman içinde; gözlemler, araştırmalar, denemeler, ince ve detaylı hesaplar ve de kültür alışverişleriyle kendini geliştirmiştir.

Metallurjinin ilk dalı bakır olarak kabul edilmektedir¹². Her ne kadar altın daha öncesinden (ilk bilinen madeni) bilinmesine karşın daha çok sembol ve süs eşyası olarak kullanılmıştır¹³.

Madenin ilk kez nerede (ve nasıl) bulunduğu ve işlenip kullanılışı hakkında çeşitli düşünceler ve savlar varsa da, bunlar yapılan arkeolojik kazıların verilerine göre değişmektedir¹⁴.

¹² Bronz Çağı öncesi bakır atölyelerinin en iyi örneği olarak (yaklaşık) İ.Ö.4500'e tarihlenen Tepe Gabristan'da (Tahran'ın hemen batısı) dönem 119'dandır. Buradaki kazılarda potalar, kalıplar, körük borusu, bir ocak ve bir kapla birlikte 20 kg.dan fazla, küçük parçalarda bakır cevheri bulunmuştur. Değirmen-tepe'deki Geç Ubaid safhasından bir bakır atölyesi, Fırat'ın doğusunda ve yaklaşık İ.Ö.4000 tarihli Kalkolitik dönemli Norşuntepe'den (Keban Bölgesinde) bakır atölyesi olarak sadece kısa ön raporlardan bilinir. Tepe Gabristan'dan gelen malzemeyi özel kılan şey endüstriyel bölgede bulunan bakır atölyeleridir. Yerleşimin güney tarafında iki bakır atölyesi, kuzey tarafında da üç çömlek atölyesi vardır. Siqimim'in Kalkolitik yerleşimi Negev'de de (4.bin ortasında) atölyeciliğin uygulandığı tespit edilmiştir (Potaların, cürufaların ve bakır cevherlerinin düzenli sıralanışı görülmüştür). (Bakır ergitmesinin olup olmadığı hala tartışmalı olan) Abu Matar'ın yakınındaki yerde, bir cürufu kase ocağının, bakır cevheri parçasının varlığı ve fayalit bakır ergitme cürufu bulunmuştur [Her iki yerleşim de Güney Filistin'in Gassulian-Beerseba Kalkolitik kültürüne aittir]. Maden işçiliği; Nahal Mismar'da, (Ölü Deniz'in batı kenarında) bir mağaranın (sazla örtülmüş) odalarının birinde 400'den fazla madeni obje saklandığını bulunuşuyla daha da iyi anlaşılmıştır [Kaybolan-mum (*cire perdue*) yöntemiyle kalıba dökülmüş bu karmaşık objelerin saklandığı tarih (hakkında pekçok tartışma vardır) yaklaşık İ.Ö.4.binyıl ortasına verilmektedir]. Potalar, kalıplar ve kap altları Mezopotamya kazılarında İ.Ö.3.binyıldan önce tanımlanmıştır. İran'da Susa yerleşiminde yaklaşık İ.Ö.4000 (-yeni kalibre edilmiş radyocarbon kronolojisi; 4500'lere-) tarihlenen bakır ya da arsenik bakırın yapımı, yassı aynalar ve iğneler, keskinler, küçük ve büyük yassı baltaların zengin bir koleksiyonunu içeren madeni nesneler bulunmuştur. J.D.Muhly, CANE 3, 1995, s.1503vd.

¹³ Fakat altın işleyicisinin çalışmaları metalurjiye yön ve katkı sağlamıştır.

¹⁴ Arkeolojik kazıların ve yüzey araştırmaların verilerine göre; araştırmacılar (de Jesus, 1977; de Jesus, 1980; Muhly, 1978, s.43-48; Muhly, 1980, s.25-67; Stronach, 1957, s.89-125; Giles-Kuijpers, 1974, s.823-825; Zwicker, 1977, s.13-26; Yakar, 1984, s.59-86; Yakar, 1985, s.25-38) Anadolu'da maden işleme tekniklerinin gelişim süreciyle ilgili başlıca iki görüş öne sürmüşlerdir. Birinci görüş; Anadolu'daki maden işleme tekniklerinin gelişim sürecini dışarıdan gelen etkilerin belirlediğini savunan, yayımlacı görüştür. Arkeolojik bulgular, Eski Avrupa kültürleriyle Anadolu arasındaki ilk etkileşimin İ.Ö.5.binyılda başladığını ve Bronz Çağı boyunca da devam ettiğini göstermektedir. Çok sayıda gösterge dikkate alındığında, göçebe nüfusunun etkinliğini gözardı etmeyen, Batı Anadolu ve Kafkasya üzerinden gelen kavimlerle Anadolu'da yaşayanların karışımından ortaya çıkan bir sentez olduğu ortaya çıkıyor. Bu görüşü savunanlar, Güneydoğu

1) Eski Anadolu'da Madenin Geçmişi¹⁵ :

Son bulgular, Diyarbakır yakınlarında bulunan Çayönü höyüğünde¹⁶ maden eserlerin İ.Ö.7250-6750 arası döneme tarihlenebilmesi ile Ana-

Avrupa'da, Kalkolitik dönemde, Anadolu ve Ege'ye koştur olmayan, oldukça gelişmiş bir maden işleme kültürünün varlığından söz ederek, Anadolu'daki maden işçiliğinin gelişmesinin bütünüyle bağımsız olamayacağını belirtmektedirler (J.Yakar, AnSt 34, 1984, s.63). Yayılmacı görüş için (Forbes); metal işleme tekniklerinin yalnızca ticaret ilişkileriyle değil, ticaretin yanı sıra, bu teknikleri bilen zanaatkarların, göçler yoluyla ortaya çıkan mekansal hareketliliğiyle de açıklanabileceğini söylemektedir. Forbes'e göre; Hazar Denizi'nin çevresinde, Elbruz Dağları ve Toros Dağları'nın eteklerindeki verimli alanlarda yaşayan insan toplulukları, İ.Ö. 6000-3700 yılları arasında "Bereketli Hilal"ın verimli düzlüklerine indiler. Bu gruplar, daha İ.Ö.5000 yıllarından beri, altın ve bakırı tanıyorlar ve basit yöntemlerle işliyorlardı. Eritilmiş bakır ve bakırdan yapılmış aletlerin üretilmesi, İ.Ö.4000 yıllarında Batı Asya'ya yayıldı (R.J.Forbes, *Studies in Ancient Technology*, (Vol.8) 1964 [2nd edn.1971], s.16,20-22.). İkinci görüşü savunanlar ise; eski çağlarda maden işleme tekniklerinin gelişiminin, yayılmacı ve bütünüyle bağımsız gelişme gibi kuramsal yaklaşımlarla ele alınamayacağını savunarak, teknoloji transferinin, kolonizasyon yöntemiyle değil, uzun mesafe ticaret ilişkileri nedeniyle gerçekleştiğini vurgulamaktadırlar. (Muhly'e göre:). İ.Ö. 3.binyılda Anadolu'da, madencilik gelişmesinin Hurritler veya Hint-Avrupalılar gibi kavimlerin göçleriyle açıklanamayacağını, elimizde, Erken Bronz Çağı'nda metal işçiliğinde uzmanlaşmış bir grubun varlığını gösteren kanıtlar bulunmadığı gibi, göçler ve kolonizasyon süreçleriyle ilgili kuram geliştirmek için de gerekli veriler bulunmadığını savunmaktadır (J.D.Muhly, *The Coming Age of Iron*, 1980, s.29). (Forbes'e göre:) en eski maden gereçlere, Hazar Denizi'nin güneyinde, Elbruz, Hindu Kuş ve Tien Şan Dağları eteklerinde, Baykal Gölü'nün güneyindeki alanlarda rastlanılmıştır. Buradan çiftçiler eliyle, Kafkasya, Elam, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz'e yayılmış, buradan da, üçüncü kademeye merkezler olan, Phrygia, Lydia, Kıbrıs, Balkanlar ve Tuna vadisi yoluyla batıya doğru yayılmaya devam etmiştir. (Yapılan arkeolojik kazılarda, maden işlemede kullanılan aletlerin, bu çok geniş alanlar içinde hemen hemen birbirinin aynı olduğu saptanmıştır) (Forbes, *Ancient Technology*, (Vol.8) 1964, s.63.). Değerlendirmeler için ayrıca bkz. S.Aktüre, Anadolu'da Bronz Çağı Kentleri, 1994, s.92vd. Son zamanlarda ise arkeolojik çalışmalarda metalin ilk kullanımının yaklaşık olarak İ.Ö.7000'den önce olduğu ileri sürülür. J.D.Muhly, *CANE* 3, 1995, s.1501vd. (ayrıca bkz. s.1521'deki bibliyografyaya). I.Caneva, *Anschnitt* B13, 2000, s.69vd.; E.N.Chernykh-L.I.Avilova-L.B.Orlovskaya, *Anschnitt* B15, 2002, s.83vd.; T.Efe, *Anschnitt* B15, 2002, s.49vd.; U.Esin, *Anschnitt* B13, 2000, s.13vd.; H.Genz-A.Hauptmann, *Anschnitt* B15, 2002, s.149vd.; S.Gülçur, *Anschnitt* B15, 2002, s.27vd.; A.Hauptmann-A.Palmieri, *Anschnitt* B13, 2000, s.75vd.; S.E.Kroll, *Anschnitt* B15, 2002, s.131vd.; J.D.Muhly, *Anschnitt* B15, 2002, s.77vd.; M.Müller-Karpe, *Anschnitt* B15, 2002, s.137vd.; W.-D.Niemeier, *Anschnitt* B13, 2000, s.125vd.; M.Özdoğan, *Anschnitt* B15, 2002, s.67vd.; M.Özdoğan-H.Parzinger, *Anschnitt* B13, 2000, s.83vd.; H.Parzinger, *Anschnitt* B15, 2002, s.159vd.; K.Pizchelaury-K.Pizchelaury, *Anschnitt* B15, 2002, s.101vd.; A.Schachner, *Anschnitt* B15, 2002, s.115vd.; G.A.Wagner-Ö.Öztunalı, *Anschnitt* B13, 2000, s.31vd.; G.Weisgerber-J.Cierny, *Anschnitt* B15, 2002, s.179vd.; Ü.Yalçın, *AnSt* 49, 1999, s.177vd.; —, *Anschnitt* B13, 2000, s.17vd.; J.Yakar, *Anschnitt* B15, 2002, s.15vd.

¹⁵ Ayrıca bkz. K.A.Yener, *The Domestication of Metals*, 2000, s.1vd.; U.Esin, Bakır ve Bronz Madenciligi, 1969; —, *Anschnitt* B13, 2000, s.13vd.; J.Yakar, *AnSt* 34, 1984, s.59vd.; —, *AnSt* 35, 1985, s.25vd.; —, *Anschnitt* B15, 2002, s.15vd.; Ü.Yalçın, *AnSt* 49, 1999, s.177vd.; —, *Anschnitt* B13, 2000, s.17vd.

¹⁶ Çayönü Kazısının, Güneydoğu Anadolu Karma projesi altında 30 yıllık genel değerlendirilmesi yapılırken; madencilik sanılandan çok önce başladığı, insanların kilden çanak çömlek yapımını bulmadan önce, bakır gibi madenleri ısıtarak biçimlendirdiklerinin anlaşılması ortaya çıkmıştır. Yakın Doğu'da olduğu gibi Anadolu'da çanak çömleksiz Neolitik döneme ait bir-

dolu'nun, maden tarihini gerilere götürmüş olduğunu göstermektedir¹⁷. Bir diğeri ise Doğu Karadeniz ile Toros Dağları'nın kuzeyi arasında kalan bölge olarak dikkat çekmektedir¹⁸. Ayrıca, alınan sonuçlara göre, Anadolu'da "ekstratif" madenciliğin "başlangıcı" ve maden döküm tekniğinin ilk defa Mersin Yümüktepe'de belgelenmesi¹⁹ sözkonusudur.

çok yerde bakır ve malahit buluntulara rastlanmıştır; ancak bu tür ilk madencilik dönemi buluntularının sayısı hiçbir kazı yerinde 5-10'u geçmemektedir. Çayönü yerleşmesi ise Neolitik Çağ madenciliği için ayrı bir önem taşımaktadır; son kazı mevsimine kadar Çayönü'nde ele geçen ve işlenmiş ve işlenmemiş durumda bakır ve malahitün toplam ağırlığı 5.5 kg.'ı geçmiştir. İşlenmiş 555 malahitün toplam ağırlığı 600 gr., 100 kadar bakırın da 140 gr.'dır. Kuşkusuz bunda yerleşmenin Ergani bakır madenine olan yakınlığı ve çevrede doğal bakır külçelerine yüzeyle bile sık rastlanması önemli etkindir. Daha çok bezeme amaçlı ve takı olarak değerlendirilen, malahit, tipolojik olarak benzeri olan taş buluntular ile aynı yöntemle işlenmiştir. Buna karşılık doğal bakırın hem işleme tekniği hem de kullanılışı farklıdır; bakır önce ısıtılıp dövülerek levha haline getirilmiş ve daha sonra olasılıkla kemikten bir sapın çevresinde döndürülerek bız, iğne, boncuk gibi biçimlere sokulmuş, en sonunda da yeniden dövülerek yapım izleri giderilmeye çalışılmıştır. Bu teknolojik açıdan pyrometallürji olarak kabul edilmektedir. Maden buluntularının arasında çeşitli boncuklar, kakma ve levhalar, daha ender olarak kanca, bız ve iğneler görülür. (Çayönü insanlarının ısı ile deneyler yaptığı, maden ve kireç buluntularından anlaşılmaktadır): M.Özdoğan-A.Özdoğan-D.Bar-Yosef-W.van Zeist, KST 15/1, 1994, s.109vd.

¹⁷ Yakın zamana kadar bakırın keşfedilişi; İ.Ö. 5000 yıllarında Hazar Denizi'nin doğusunda Türkistan ve Tibet'te, madenciliğin ilk büyük adımı olarak bakırın tavlınması ile başladığı düşünülmekteydi. Aynı zamanda İ.Ö. 4000'lerde Güneybatı Asya'ya ve Kuzey Afrika'ya yayılan kültürün bu tekniği bildiği anlaşılmıştır. Ayrıca Sialkot ve Hassuna'da ele geçirilen buluntular, doğal altın ve bakırı toplamaya başlayıp tavladıklarını göstermektedir. Anadolu'da ve Kuzey Irak'ta İ.Ö.6000'lerden kalma bakır ve kurşun parçalar bulunmuştur. 5000'lerden itibaren altın buluntularının sayısı artmaktadır. Bakırın tasfiye edilmiş kullanımı ve üretimi İ.Ö.4000'lerde Batı Asya'ya yayılmıştır. Mısır'da Amratien kültürde de doğal bakır kullanıldığı; fakat cevherin çıkarılıp tavlınmasına ilişkin bilginin, bu dönemin son evresinde, İ.Ö.3800-3700'de ya da Gerze Kültürünün ilk dönemlerinde oluşabildiği anlaşılabilmektedir. İ.Ö. üçüncü binyılda Kafkaslar'daki kültürler altın, gümüş, kurşun, bakır ve arsenik alaşımlarının kullanımında önemli gelişmeler göstermiştir. Mezopotamya kültüründe altın ve bakır gibi madenler, İ.Ö. 3500'de bölgeye ulaşmış; bundan yaklaşık üç yüzyıl sonra, Mısır'da da bu evreye erişilmiş, 2500'de Nil çağılayanları ile Indus arasındaki bütün bir bölgede maden cevheri üretilir olmuştur. S.Kılıç, Bilim Teknik, Sayı: 341, Nisan 1996, s.45.

¹⁸ Toros ve Amanos bölgelerinde yakın zamanda yapılan arkeometalürjik çalışmalar, birçok değerli kaynakların varlığını ortaya koymuştur (aynı durum Karadeniz dağları için de geçerlidir). Bu veriler; Hititler döneminde Kargamış, Halep ve Alalah'ın politik ve ekonomik açıdan neden bu kadar ilgi odağı olduğunun cevabını ortaya koymaktadır (Mısır ve Hitit arasındaki büyük çekişmeye neden olan konu yine bu zengin mineral kaynaklarının olduğu bölgelerdir.).

¹⁹ İyi tarihlenmiş XVI. kültür tabakası (İ.Ö. 5000) maden buluntuları dünyanın ilk aletlerini oluşturmakta ve böylece madenin günümüzden 6 binyıl önce günlük yaşama girdiğini belgelemektedirler: iki keski, bir balta ve beş rulo başlı iğne bakırdan dökme tekniği ile yapılmış ve daha sonra çekiçlenerek son şekli verilmiştir. Kullanılan bakır ise cevherden izabe yoluyla kazanılmıştır. Bu değerlendirme ve ayrıntılar için bkz. Ü.Yalçın, TÜBA-AR 3, 2000, s.109vd.;—, Anschnitt B13, 2000, s.17vd.; I.Caneva, Anschnitt B13, 2000, s.69vd.

Anadolu, metalurjinin beşiği olarak nitelendirilmiştir. Bu nitelendirme, Anadolu'da İ.Ö. 9 ile 7 bininci yıllara uzanan, insanlık tarihinin ilk metalurjik kalıntılarının kanıtlarından kaynaklanmaktadır. Bu kalıntılar, Çayönü tepesi ve Çatalhöyük'te bulunmuş olan bazı bakırdan yapılmış eşyalardır. Bunlar arasında bakır ve kurşun taneleri olan bir zincir de vardır. İ.Ö. 6 bininci yılın ikinci yarısından sonra Anadolu'daki bakır buluntuları çoğalır. Katkı maddeli ilk bakır alaşımları, özellikle arsen katkılı "arsen bronzları" 4 bininci yıldan itibaren özellikle Yukarı Fırat ve Kilikya yörelerinden bilinmektedir. Kalay bronzları, ilk kez İ.Ö. 3000 yıl dolaylarında ortaya çıkarlar. Erken Bronz Devri'nin başlangıcının bu zamanlarında, bakıra kalay karıştırmanın avantajları, herşeyden önce dökümden sonra alaşımın kazandığı sertlik keşfedilmiştir. Bu önemli aşamanın, beklenileceği gibi, erken metalurjinin beşiği olan Orta Anadolu'da değil, o zamana kadar metalurjinin gelişmesinde hiç rol oynamamış olan bir kenar bölgede gerçekleştirilmiş olması ilginçtir. Bu kenar bölge, Kuzeybatı Anadolu ve önündeki Limni ve Midilli adalarıdır. Gerçekte, erken metalurjinin gelişmesi sadece bakır madeni ve alaşımlarını içermemiştir. İ.Ö. 4. bin yılda, altın, gümüş ve kurşun da biliniyor idi (Anadolu'da ilk demir buluntuları, İ.Ö. 3. binin katmanlarında ortaya çıkar. Ancak gerçek anlamda demir üretimi ise 2. bin yılın sonlarına doğru devreye girmiştir.)²⁰.

²⁰ G.A.Wagner, MTAED 101-102, 1983-1984, s.92vd.: (Truva'nın kurşun ihtiyacını sağlayan yer olarak Kuzeybatı Anadolu'nun en büyük maden bölgesi olan Balya olduğu düşünülmektedir. Çeşitli çağlardan kalma çok sayıdaki maden işletmesi kalıntıları, Balya'nın tarih öncesi çağlardan beri gümüş ve kurşun üretimi için olağanüstü önemde bir hammadde merkezi olduğunu kanıtlamaktadır. Kuzeybatı Anadolu erken metalurjisi incelenirken bölgede ele geçen (Gümüşköy'de) cevher hazırlamada kullanılan taş örs ve çekiçler bulunmuştur. Cevherler; taştan balyoz, çekiç ve örsler kullanılarak kırılıp ufalanmış ve küçük şamot fırınlarında ergitilmişlerdir. Hava miktarını çoğaltmak amacıyla körüklü üfleçlerin ucuna killi topraktan yapılan uçlar takılmıştır. Erken Bronz Çağı'nda Ege Bölgesi, Troas'tan (esas itibarıyla Biga yarımadası) Makedonya'ya, Girit'e hatta Yunanistan'ın batı kıyılarına kadar oldukça homojen bir kültür görünüşü ile karakterizedir. Maden olarak alun, gümüş, kurşun, bakır, kalay ve kalay bronzları kullanılmıştır. Fakat incelemelere göre; özellikle kalay bronzlarının büyük çoğunluğu Troas cevherlerinden üretilmemişlerdir. Buna benzer diğer örneklerden yola çıkılacak olursa sadece kalayın değil, bakırın da halen bilinmeyen ticari yollarla Troas'a getirildiği anlaşılmaktadır. Bu ticari malın, kalay değil, külçeler veya eşya halinde kalay bronzları olduğuna dair birçok kanıt bulunmaktadır. Şimdiye kadarki incelemelere göre; kalay bronzları üretiminin başlangıcı, Kuzeybatı Anadolu'da olmamıştır. Demir için bkz. Ü.Yalçın, AnSt 49, 1999, s.177vd.

Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz bölümünde yer alan Tokat (bölgesi), Anadolu'daki eski yerleşim merkezlerinin dışında kalan ve İlk Bronz Çağı'na ait bakır cevherlerinin ergitilmiş olduğu önemli bir yerdir²¹.

İkiztepe'de, Geç Kalkolitikten İlk Bronz Çağı sonuna kadar olan dönemde, kültür katları ve mezarlık kesiminde bulunan zengin madeni eserler vardır²².

Hattušaş'taki kazılar, Hititler'in İ.Ö. 8000'lerden itibaren Anadolu'da eşsiz bir gelişme gösteren maden teknolojisinin mirasçıları olduklarını göstermektedir. Boğazköy'e yakın Sungurlu bölgesi, zirai açıdan verimli olmasının yanı sıra, mineral ve orman bakımından da zengin bir çevreye sahiptir (kuzeyde Karadeniz ve güneyde Toros). Bundan dolayı Hitit endüstrisi, maden yataklarına ve ormanlara kolaylıkla ulaşabilmesi açısından düzlüklerdeki devletlere göre stratejik açıdan daha çok avantaja sahip olmayı çok iyi kullanmıştır. Güneyde bulunan Kizzuwatna, Tarhuntaşşa, "Gümüş Dağı" Toroslar ve Amanos bölgeleri önele elde tutulmuş ve onlardan büyük ölçüde yararlanılmıştır. Kaynak alanları ile takas ağının kurulması, Hititlerin parlak dönemlerinin öncesine gitmektedir. Bu takas ağı Hitit döneminde de güçlenmiş ya da en azından durumunu korumuştur²³.

²¹ Tokat ilinin Almus ilçesi yöresindedir. (Ayrıca Erbaa ilçesinde yıllarca önce açığa çıkarılmış olan Horoztepe buluntuları, İ.Ö. 2100 yıllarını içeren genellikle bronz ve elektrondan (altın+gümüş) yapılmış eski metalurjinin kanıtı sayılan dökümcülükte ileri bir tekniğe ulaşmış, anılmaya değer çeşitli madeni materyaller vermiş örnek yerler arasındadır. Almus Bakımlı köyü bakır cürufu buluntuları, Anadolu'da maden cevherinin bilinçli ve başarılı olarak ergitilmiş olduğu Eski Bronz Çağına (İ.Ö.3000-2000) ait nadir örnek buluntulardır. Yine aynı çevrede Gevrek köyü, Kozlu cüruf buluntusu vermiştir: E.Kaptan, MTAED, 93-94, 1979-1980, s.150vd.

²² Silahlar: mızrakucu, hançer, okucu; aletler: iğne, saç iğnesi, firkete, saç halkası, küpe, kolye ve boncuklar, bilezik, yüzük, halhal; semboller: amulet, idoller. Yapılan eser element analizleri sonucunda İkiztepe'de Geç Kalkolitik'ten İlk Bronz Çağı sonuna kadar bulunan maden eserlerin % 99'unun arsenli bakırdan yapılmış olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca İ.T.Ç II-III'te kurşun, gümüş ve altından yapılmış eserler de bulunmuştur. Buna karşın yerleşim yerinde madencilikle ilgili cüruf, maden filizi, üfleç gibi malzeme bulunamamıştır. Bugüne kadar yapılan araştırmalarda İkiztepe'ye, Bakırçay bakır yataklarından daha yakın bir bakır yatağı saptanamamış olması ve Bakırçay'ın batısındaki Gümüşhacıköy'de, Gümüş köyü civarında toplanan örneklerde yapılan analizlerde, kurşunun yoğun bulunduğu, demir ve arsen madenlerinin bulunduğu anlaşılmıştır. U.B.Alkım-H.Alkım-Ö.Bilgi, İkiztepe I, 1988, s.1vd; Ö.Bilgi, Orta Karadeniz Bölgesi Madencileri, 2001, s.1vd.; H.Özbal-N.Pehlivan-B.Earl-B.Gedik, Anschnitt B15, 2002, s.39vd.

²³ Bronz Çağı'nda ticaret ağı hakkında ayrıntılı inceleme için bkz. H.Klengel, SMEA 16, 1975, s.201vd.

Hitit madenciliği (ve madeni eserler) hakkında bilinenler²⁴; Boğazköy, Maşat, Alacahöyük ve diğer birçok (Hitit ve) Geç Bronz Çağı yerleşmelerinde yapılan kazılarda (veya kazı dışı çeşitli yollarla çıkarılan veya kaçırılanlarla) ele geçen madeni buluntularla elde edilmiştir²⁵. Lüks eşyaya ilişkin kayıtlar, Hitit İmparatorluğu'nun taşınabilir ve depolanabilir servetinin boyutlarını göstermektedir. Kayıt listelerinden ve kazılarda bulunan madeni eserlerden, Hititler'in çok kademeli ve karmaşık bir üretim endüstrisine sahip oldukları anlaşılmaktadır²⁶.

²⁴ Buluntu olarak ele geçenler arasında sembolik özelliklerle anlamlandırılanlar ağırlıktadır. Bunlardan özellikle Kral Anitta'nın bronz bir hançer/mızrak ucu (üzerindeki "Kral Anitta'nın Sarayı" yazısı) ile II.Tuthaliya'nın "batı Aşşuya başarısı"nın ilanı olan (üzeri Akadça yazılmış) bir kılıç (A.Ünal-A.Ertekin-İ.Ediz, Müze/Museum 4, 1990-1991, s.46vd.; A.Ertekin-İ.Ediz, Fs N.Özgüç, s.719vd.; A.Ünal, Fs N.Özgüç, s.727vd.) ve diğer bir örnek olan, ünik bir mızrak ucu üzerindeki *Uluaziti* "Büyük Yazman" (Ö.Bilgi-A.Dinçol, Fs T.Özgüç, 1989, s.29vd.) yazıtlı materyaller, epigrafik özellikler taşımasıyla da ayrıca önem taşımaktadırlar. Bronzdan, döküm tekniği ile hazırlanmış olan IV.Tuthaliya ve Tarhuntaşa kralı Kurunta arasında yapılan yazılı antlaşmanın (Bronz Tablet) ele geçmesi de diğer bir eşsiz örnektir (H.Otten, Bronzetafel, 1988; P.Neve, Antike Welt 23, 1992, s.19vd.). Hitit maden sanatının önemli diğer belli başlı bazı örnekleri ise şöyle sıralanabilir: Norbert Schimmel koleksiyonunda bulunan gümüşten geyik ve boğa ritonları; Dövk (An. Med. Müzesi) ve Konya'dan (Tübingen) bronz tanrı figürinleri; çekiç başlı gümüş mühürler ve silindirik başlı, aslan pençesi biçimli üç ayaklı gümüş alışımlı mühür (İst. Eski Şark Es. Müzesi); altundan (*Lalası*'nın hiyeroglif yazıtlı) yüzük mührü; Alacahöyük, disk başlıklı oturan tanrıça (bronzdan) (An. Med. Müzesi); benzer tasvirli altundan Çiftlik heykelciği (Kayseri Müzesi); Boğazköy oturan tanrıça² (altın) (An. Med. Müzesi); bronzdan Amasya-Doğantepe heykelciği (Amasya Müzesi); bronzdan Boğazköy, -ayakta duran erkek tanrı² heykelciği (Berlin, Doğu Eserleri Müzesi); bronzdan Lazkiye-Suriye -ayakta duran tanrı² heykelciği (Paris Louvre Müzesi); Norbert Schimmel Koleksiyonu'ndan Anadolu kökenli (buluntu yeri bilinmeyen) disk başlıklı oturan tanrıça -kucağında bir erkek çocuk- altundan; buluntu yeri belli olmayan Anadolu kökenli 2 altın tanrı heykelciği (biri Paris, Louvre Müzesi; diğeri Londra British Museum); Kargamış'tan tanrı heykelcikleri altın ve lapislazuli (Londra, British Museum); Anadolu (Malatya²) ayakta tanrı heykelciği, bronz (İstanbul, Sadberk Hanım Müzesi); Alacahöyük, kanatlı güneş kursunu taşıyan boğa adamlar -kült plaketi- bronz (An. Med. Müzesi); Şarkışla (Kayseri), betimli tören baltası, bronzdan (K.Bittel, Les Hitites, 1976'da özel bir koleksiyonda; M.Darga, Hitit Sanatı, 1992, s.92'de Norbert Schimmel Koleksiyonu'nda vermiştir); Gümüş ve bronz yüzük mühürler (Toronto, E.Borowski Koleksiyonu -M.Poetto-S.Salvatori StMed 3, 1981), [Bunlar için genel olarak bkz. M.Darga, Hitit Sanatı, 1992, s.34vd.]; yumruk biçimli (kabartmalı) gümüş kap (Boston, Museum of Fine Arts- H.G.Güterbock-T.Kendall, Fs Vermeule, 1995, s.45vd.); Truva (iki yüzü) bronz mühür (M.Korfmann, 18. Kazı Son. Top. I, 1996, s.229; Anadolu kökenli balta başı (Honolulu Academy of Arts, E.Porada, Fs T.Özgüç, 1989, s.442vd.).

²⁵ Son yıllarda ise Ortaköy (Çorum), Kuşaklı (Sivas), Kınık (Kastamonu) buluntuları ile bu zincire dahil edilmektedir.

²⁶ Kültepe'deki maden işleme merkezi ve Kestel'deki kalay madeninden elde edilen verilere göre, bu aşama Erken Bronz Çağı'ndan bu yana uygulanmaktaydı. Düzlükte yer alan şehirlerde maden endüstrisinin ikinci kademesinin yürütüldüğü atölyeler bulunmuştur. Şehir atölye-

Maden bakımından zengin dağlık bölgeler ile şehir merkezleri arasındaki ticaret, en azından maden üretimi ile madeni eşya tüketimi arasındaki bağı sağlaması açısından, sosyal bir güçtü²⁷.

Toroslar'ın Aladağ bölgesindeki cevher kaynakları zenginliği önceki dönemlerden beri bilinip kullanılmaktaydı²⁸. Hititler'in de, Orta ve Geç Bronz Çağları'nda Toros kaynaklarını kullandıkları düşünülmektedir²⁹.

lerinde; alayım, hazırlama, döküm, kakma, biçimlendirme ve diğer tasfiye işleri yapılmaktaydı (En çok rastlanan alayım türü arsenikli bakırdır). Hitit'in geç dönemlerinde sanat eserlerinde nikel, kalay ve kurşun alayımları vardır. Madenlerin çeşitliliği ve üretim teknolojileri, dağlardaki özel işlevli endüstriyel merkezlerle bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir. İ.Ö. üçüncü binyıl ortalarından itibaren, Anadolu'nun birçok yerinde ve Akdeniz kıyılarındaki yerleşmelerde de kalay bronz bulunmuştur. Kestel'de, Erken Bronz Çağı'na ait kalay madeninin keşfedilmesi, bu en eski alayımları teknolojik açıdan önemli klmaktadır. İzotop oranları, küçük heykellerdeki gümüş ile bronzdaki kalayın aynı madenden gelmiş olabileceğini göstermektedir. Kestel madeni nedense İ.Ö. üçüncü binyılın sonunda üretimi bırakmıştır. K.A.Yener, Bibl. Arch. 58/2, 1995, s.103 (ve ayrıca Kestel Kazısının detayları için bkz.: Kazı ve Araştırma Sonuçları Toplantı Bildirileri, ilgili yerler); K.A.Yener, The Domestication of Metals, 2000, s.71vd. Hititler'de, yapım ve üretim teknikleri için ayrıca bkz. A.Müller-Karpe, Anschnitt B13, 2000, s.113vd.

²⁷ Yazılı kaynakların mevcut olduğu erken tarihi çağlarda dahi (Asur Ticaret Kolonileri ve Hititler Dönemi'nde), kırsal toplumların ekonomik faaliyetleri veya organizasyonları hakkında fazla bilgiye sahip olunmadığı görülmektedir. J.Yakar'ın), Ethnoarcheology of Anatolia: Rural Socio-Economy in the Bronze and Iron Ages, (Tel Aviv, 2000), kitabında (belirttiği gibi), gerek arkeolojik veriler sayesinde gerekse yazılı belgelerin ışığında Hitit devletinde tarımın ve hayvancılığın ülke ekonomisinin temel direği olduğu vurgulanmıştır. Ülke ekonomisinin önemli bir bölümünü merkezi devlet yönetiminin doğrudan veya dolaylı denetimi altında tutulduğu anlaşılmaktadır. Şahıslardan toplanan vergilerin bir bölümü Hattı ülkesinin değişik bölgelerinde bulunan devlete ait ve görevliler tarafından denetlenen depolarda tutulurken diğer bölümü Hitit başkentine transfer ediliyordu. Hitit kırsal kesiminin ekonomik organizasyonu ve kapasitesi hakkında yazılı kaynaklar fazla bilgi vermedikleri için, yine etnografik belgelere başvurarak durumu etnoarkeolojik açıdan da incelemekte yarar vardır. Bununla beraber, Hitit kırsal kesimindeki bazı ekonomik (tarım-hayvancılık ve maden) koşulların incelenmesi ile sosyo-ekonomik yapının oluşumu ve gelişimi çok açık olmasa da görülebilmektedir.

²⁸ Amuk'ta bulunan, Kalkolitik ve Erken Bronz Çağı'ndan kalma çok sayıda eser Toros'taki cevherlerle ilişkili bulunmuştur. En erken örnekler, Tell Judeidah'da bulunmuştur. Elletinde sopa ve uzun bir mızrak tutan küçük bir çıplak erkek heykelinin gümüş ve altın miğferinden bir parça incelenerek G düzeyine ait olduğu anlaşılmıştır. Bu kazıda bulunan bir kadın heykelciğinin burma kolyesinden alınan örnek de bu grupta uyumludur. Hem miğfer hem de kolye, esas elementler olarak gümüş, bakır ve altın; ikinci derece elementler olarak da bismut, krom, kurşun, silis ve kalay içermektedir. Heykellerin kendileri ise kalay bronzdur. Bunlar dünyanın en eski kalay alayımı örneklerinden bazılarıdır. K.A.Yener, Bibl. Arch. 58/2, 1995, s.105.

²⁹ Orta Bronz Çağı gümüş buluntularından alınan örnek ile Suriye'de Tell el-Quitar'da bulunmuştur. Geç Bronz Çağı'na ait gümüş örneği, Aladağ'daki Toros cevheri ile bağıntılı bulunmuştur. Suriye Tel al-Rimah'tan çıkarılan İ.Ö.1500 tarihine ait kurşun iğne ve Kuzey Mezopotamya'daki Asur'da bulunan İ.Ö.1300 tarihine ait kurşun blok, Hitit döneminde büyük çekişmelere yol açan güney sınırlarındaki şehir merkezleri ile Anadolu'nun etkileşimini göstermektedir. Kaş Uluburun'daki batığa ait gemideki ağ kurşunu ve kalay mataradan alınan örnekler de; Tayinat'ta (Amuk) bulunmuş Geç Bronz Çağı zırhına ait bir levha da (benzer zırh levhalarından yakın zamanda Boğazköy'de de bulunmuştur) Toros dağlarındaki cevherlerle ilişkili görülmektedir. Geç Bronz Çağı yerleşmelerinden çıkarılan çok sayıda eser ile incelendiğinde,

Önasya devletleri arasında; madenlerin en önemli değişim ve kullanım maddesi olarak farklı değerlerle ölçüldüğü ve onun güç kaynağı-sembolü olarak elde tutulmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Önasya'daki Maden Değerlerinin Gümüş Üzerinden Karşılıkları (şöyledir)³⁰:

	Ugarit	Kassit Babil	Nuzi	Hitit İmp.	Mısır	Mari	Eski Asur
Altın →	3-4:1	9:1	16-48:1	16-48:1 ³¹	5:3 ³² / 2:1 ³³	4-4.4:1	9:1
Kalay →	1:227	-	1:220-520	-	-	1:10-14 ³⁴	1:6-15
Bakır →	1:200-235	-	1:340-480	1:160	1:96-104	1:120-150	1:80-240

Toros ve Karadeniz madenlerinin her ikisinin de hammadde kaynağı oluşturduğu görülmektedir. K.A.Yener, *Bibl. Arch.* 58/2, 1995, s.105.

³⁰ M.Heltzer, *RAI XXIII* [1976], 1977, s.203vd. Ayrıca bkz. H.Th.Bossert, *HK*, 1944, s. 153vd. ile 164vd.

³¹ Hitit minası 40 şekeldi; şekeli de yaklaşık 1,5 Ugarit şekeline denk olmuş olsa gerek; krş. N.F.Parise, *DA* 1 (1970-71), s.22vd.; H.Otten, ("Zum hethitischen Gewichtssystem") *AfO* 17 (1954/57) s.128-131. Hitit kaynaklarında altının değeri doğrudan anılmaz, ancak R.Werner, *St-BoT* 4, 1967, 73, fr. 2270/c, satır 2-5: 'ineklerin (ya da öküzlerin) iki şekel altına (4 inek (öküz) - 1 şekel altına) satın alındığı' aktarır. Yasalarda (A.Goetze, *Kleinasien*, 1957, s.121) inek ile öküz türlerinin ederi 4-12 şekel gümüş idi; demek en düşük ederi alırsak, 1 şekel altın karşılığında 16 şekel gümüş alırsız [: eğer en yüksek oran 48:1 ise ve de eğer bir şekel altın ortalama 32 şekel gümüş ise]. M.Heltzer, *RAI XXIII* [1976], 1977, s.205 ve d.n.27.

³² İ.Ö. 15. yüzyıl.

³³ İ.Ö. 12. yüzyıl.

³⁴ Mari'den gelen külçe (Akadça *lê'u*) formundaki kalayın göreceli değeri birtakım fikirler vermektedir: kalay: 10:1 oranında gümüş (en yaygın oran; birkaç metin oranları verir (:1'den 15:1'e kadar): Bir kalayın izole edilmiş referansları için karşılaştırma: altın miktarı (48:1), karışık bir gümüş: hem 4:1 hem de 2:1 altın miktarı ve bir kurşun: gümüş miktarı (1200:1). Normal bakır: rafine olmamış "dağ" bakırı için Mari'de gümüş oranı 180:1'di. Rafine ile birlikte (literatür olarak "yakamış") bakırın değeri 150:1'de saptandı. Bunun anlamı kalay genellikle bakırdan 15-18 kez daha değerliydi. Kalayın fiyatı Mari'nin Elam ile savaşta veya barışta olup olmamasına göre değişmiş gibi görünüyor (Mari'de kullanılan kalayın Elam içinden geldiği de buradan anlaşılmaktadır). Tüm dönemlerden Mezopotamya metinlerinde pek çok maden oranları vardır. Mari materyalini bu kadar önemli kılan şey, bir nesilden değil tümünün farklı bir yerden ve zamandan gelmesidir. Daha sonraki metinlerde (İ.Ö.15.yy.) Nuzi'deki eşyalarda kalay miktarı üzerinden değer biçildi. Bir öküzün fiyatı 36 mina, bir eşek ise 24 mina kalaydı. Orta Asur Dönemi içinde kalayın önemli bir maden olarak işlem gördüğü anlaşılır. Örneğin; ülkenin arsaları (geçici olarak alınıp gümüş yerine geçen) kalayla satın alındı, hatta mahkemenin para cezaları kalayla ödendi (Belki buradaki kalayın (değişken) göreceli değerinin nedeni, onun bolluğuyla bağlantılıdır). J.D.Muhly, *CANE* 3, 1995, s.1509.

a) Hitit (Devri) Öncesi Altın :

i - Mezopotamya'da altın³⁵ (Arkeolojik buluntular³⁶ ve yazılı belgelerde):

Mezopotamya'da altın çok eski tabakalarda bulunmuştur³⁷.

Arkeolojik buluntuların bolluğuna rağmen Eski Sumer metinlerinde altından bahsedilmemesi ilginçtir. Altın (GUŠKIN) kelimesine ilk olarak Akad Devri'ne ait Lagaş'ta bulunmuş bir Sumerce metinde rastlanılmıştır³⁸. Burada gümüşe nispetle 8/1'dir. İ.Ö.II.binyıl ortalarında Kasların kurduğu III.Babil sülalesi hakim olduğunda, dış ticarete yine Batı ve Akdeniz ticareti önde geliyordu. Babil krallarının Mısır'daki El-Amarna arşivinde bulunan

³⁵ Mezopotamya'da altın konusunda teknolojik ve endüstriyel açılardan da kaynaklarıyla inceleme yapılmış olan çalışmalardan biri olan P.R.S.Moorey, Materials and Industries, 1994, s.217vd.'a ve R.C.Thompson, Assyrian Chemistry, 1936, s.58vd. bkz.

³⁶ Gudea altını Hahhūm'dan ve Meluḥḥa'dan getirmekte idi. Amarna Devri yazışmalarından ise Babil ve Asur'a altın'ın Mısır'dan gönderildiğini öğrenmekteyiz. III. Tiglatpileser (İ.Ö.745-727) Med memleketinde Sikraki adındaki yeri altın memleketi olarak anmaktadır (Asur Devri'ne ait bir listede efsanevi nitelikte olmak üzere altın memleketi diye cehennem gösterilmiştir.). Persler zamanında altın Sard şehri civarında geçen Paktolos ırmağı havzasından elde edilmekteydi. [[Gudea silindir yazıtlarında Lagaş tanrısı Ningirsu'nun tapınağını yaptırmak için gerekli malzemeyi nereden getirdiğini şöyle anlatmaktadır: "Amanoslar'daki Sedir ormanları dağlarından (±)25-30m. boyunda Ukarinu tomrukları, Urşu memleketindeki İdeki İbla dağlarından Zabulu ve Asuhu ağaçları ile cınar ağaçları, getirttiğini, Menua dağlarındaki Urmanu'dan, Amurru (Suriye) dağlarındaki Basalla'dan büyük taş blokları, Amurru dağlarındaki Tidanur'dan mermer blokları, Kimaş (İran) dağlarındaki Kaalgal'den ham bakır, Meluḥḥa'dan toz altın cevheri, Gubin'deki Hūluppu ormanlarından Hūluppu ağacı, nehir kıyısındaki Magda dağlarından zift getirttiğini" anlatır. F.Kınal, Eski Mezopotamya Tarihi, 1983, s.158vd.]].

³⁷ Cemdet-Nasr Çağı'na denk gelen tabakalarda altın eşya ve elektron ele geçmiştir. Daha sonraki zamanlarda Ur Mezarları'nda bulunan altın eşyanın bolluğu (altından hançer, taç, bilezik vs. ve kraliçe Sub'at'ın zengin mezarı ve Meşkalamdug'un altın miğferi) dikkat çekmektedir. R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998, s.21vd.; V.Christian, Altertumskunde des Zweistromlandes I, 1940, s.165,202-203,219,234. M.Roaf, Mezopotamya, 1996 (s.103:) Ur'daki yapıların içeriği ve donanımı antik dönemlerde yağmalanmıştır; ama kalan parçalardan kapıların altın varaklarla kaplı olduğu, levha altınla bezenmiş duvarlarda akik ve lapislazuli kaknalar bulunduğu, tavanların altın ve lapislazuliden yapılmış küçük yıldızlar ve güneş ışınlarıyla süslendiği anlaşılmaktadır. (s.66:) Tepe Gavra'da bir mezarda 25.000'i aşkın boncuk buluntusunu oluşturanlar arasında altın ve elektron olanları da vardır. Mezarlardan altın rozetler, altın ve gümüşün doğal alaşımı olan elektrondan yapılmış küçük bir kurt başı [tek parça madenden yapılmış, ama kulaklar bakır çivilerle yerine oturtulmuş, oynak altı çene bir elektron çivi ile tutturulmuş, dişler ise elektron telden yapılmış]. Tel Brak'taki sunakta, renkli taş şeritler arasına yerleştirilen altın bantlar, altın başlı gümüş çivilerle tutturulmuşlardı. (s.89:) Bir metinde geçen İbbi-zikir'in her yıl 5 kiloya eşit ağırlıkta altın ve 500 kiloya eşit gümüş aldığı ifadesinden Ebla'nın ne denli varlıklı olduğu anlaşılmaktadır. (139:) [Asur döneminde] Aşur-uballit, Amarna mektupları arasında bulunan iki mektubunda firavuna beyaz atlı bir savaş arabası ve lapislazuliden bir mühür gönderdiğini belirtir; buna karşılık yeni sarayını süslemek için "Mısır ülkesinde toz gibi" olduğunu söylediği altın istemektedir.

³⁸ F.Thureau-Dangin, RA 8, s.92.

mektuplarında firavundan daima altın istiyorlardı³⁹. Ur'da bulunan Larsa Devri belgeleri üzerindeki çalışmalar ise, bizim Uzak Doğu dediğimiz ülkelerle güney Mezopotamya arasındaki deniz yolu trafiğinin işlediğini göstermiştir⁴⁰. Bir belgede (UET V 592) Tilmun seferinden dönen gemicinin mal listesinde kırmızı altın, bakır, lapislazuli ve fildişi kakma masalar, inci vardır⁴¹.

ii - Anadolu'da altın (Arkeolojik buluntular):

Alacahöyük mezarlarında çok miktarda altın eşya meydana çıkarılmıştır. Mezopotamya'da olduğu gibi burada da elektron bulunmuştur (bu da, altın-gümüş alaşım tekniğinin Anadolu'da da bilinip kullanıldığını göstermektedir).

iii - Kültepe'de altın (Arkeolojik buluntular ve yazılı belgelerde):

Kültepe kazılarınının madenler için verdiği bilgiler⁴²; bugüne kadar Anadolu'nun ilk tarih çağlarında Truva ve Alacahöyük'ün zengin altın eşyasıyla eşimsenebilecek eserlerin ele geçirilmediğini göstermektedir. Bu bakımdan Kârum kazılarının bu ticaret kolonisinin adeta ruhunu teşkil eden altın hakkında ne söyleyebildiği önemlidir. Sandukalarda bulunan altın eşyalar metinlerde anılanlarla birbirine uymaktadır. Alişar'da, Kaniş'dekilerle çağdaş mezarların çokluğuna rağmen, altın ve gümüşten ölü hediyelerinin miktarı daha azdır.

Tüccarların mektup ve kontratlarında en çok adı geçen madenlerden birisi de altın (ḫurāsum)'dır. Belgelerde altının üretim tarzından ve çıktığı yerlerden açıkça bahsedilmemesine karşın, Koloni Devri'nden yaklaşık 250 yıl kadar önce Gudea'nın Ḫaḫḫum'dan altın getirttiğini Mezopotamya kaynaklarından öğrenmiş bulunuyoruz⁴³.

³⁹ F.Kınal, DTCFD 23 (3/4), 1965, s.171vd.

⁴⁰ L.Oppenheim, JAOS 74, 1954, s.6vd. Bu belgelerden anlaşıldığına göre, Larsa'dan veya Ur'dan deri, yün, kumaş, zahire, hurma, ve kurutulmuş balık gibi mallarla yüklü gemiler Tilmun (Bahreyn) adasına, körfezin doğusundaki İran sahillerine ve Bau Hindistan sahillerine giderek, dönüşlerinde Mezopotamya'ya ingotler halinde bakır, lapislazuli gibi kıymetli taşlar, fildişi ve inci getiriyorlardı.

⁴¹ F.Kınal, Eski Mezopotamya Tarihi, 1983, s.16.

⁴² T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s. 87-89.

⁴³ Anadolu'nun bausında Tire ve Ödemiş'te ve Muğla civarında Omurbaba ile Çina'da, ayrıca Doğu Anadolu'da Sivas ili çevresinde Zara ve Asabköy'de tespit edilen altın cevheri bazı soraulara az da olsa ışık olabilir (Philipson, Kleinasien, s.158). E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.942.

iv - Altının kaliteleri ve değer nispeti :

Hem Anadolu ve hem de Asur'da 6/1 ile 9/1 arasında değişim gösterdiği görülmektedir (Kaniş'de Asur'dakinden bir misli yüksektir)⁴⁴.

Altın cinsleri : *- ħurāšum "altın"; *- ħurāšum pašallum "saf altın"; *- ħurāšum damqum "iyi altın" (*- ħurāšum SIG₅ DIRIG); *- ħurāšum ku-biršinum / kuburtānum 'değeri 6,8/1'dir.

v - Altının ihracı :

Anadolu'da satılan mal karşılığında elde edilen ve çok defa ikişer mana' yı geçmeyen altınlar mühürlü olarak Asur'a gönderilmektedir. Gönderilen altınlardan vergi ve komisyon alınmaktaydı. Kültepe belgelerinde gümüşün olduğu gibi altının da Asur'dan başka bir yere gönderildiğine dair bilgiye henüz rastlanılmamıştır.

vi - Altının kullanılışı :

Sermayenin özünü teşkil etmesi yanında süs eşyası veya bazı nesneler yapılmıştır (altın bir kap ve altın güneş kursu Asur'a gönderilmiştir)⁴⁵.

b) Hitit (Devri) Öncesi Gümüş :

i - Mezopotamya'da gümüş⁴⁶ (Arkeoleojik buluntular ve yazılı belgelerde) :

Mezopotamya'da gümüş, değerli maden ve süs eşyası olarak çok eskiden beri buluntular arasında yer almaktadır⁴⁷.

Akadlı Sargon'dan öncceki devre ait Sumerce metinlerde, bunların en eskisi olan Fara tabletlerinde KÙ.LUH.ĦA (=tasfiye edilmiş gümüş) şeklinde

⁴⁴ "... ve 2 mina altınımı için 8 mina gümüşü ona ödettiniz." (Kt.h/k-20 str.13-14); "Puzur-Aššur'un 3 mina altınının karşılığı olan 7 mina gümüşü Enna-Su'en bir yıl için aldı." (str. Ay.20-24), H.Sefer, III.Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.529.

⁴⁵ E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.945.

⁴⁶ Mezopotamya'da gümüş konusunda teknolojik ve endüstriyel açılardan da kaynaklarıyla inceleme yapılmış olan çalışmalardan biri olan P.R.S.Moorey, Materials and Industries, 1994, s.232vd. ve R.C.Thompson, Assyrian Chemistry, 1936, s.61vd.'na bkz.

⁴⁷ Cemdet-Nasr kültürü çağından itibaren Uruk'da gümüş eşyaya rastlanmaktadır. Tepe-Gavra'nın ve diğer yerlerin değişik tabakalarında gümüş, hatta altın-gümüş alaşımı olan elektron ele geçmiştir. Er Hanedan Çağı'nda Ur Mezarları'nda, Lagaş'da ve başka kazı yerlerinde gümüşten hancılar, yüzükler, teller bulunduğu gibi altın-gümüş alaşımı döküm tecrübesi konusunda buluntular ele geçmiştir. Christian, Altertumskunde des Zweistromlandes I, s.137; 202-206,219, 234; 236.; R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998, s.16vd.

ve Lagaş Devri belgelerinde, çeşitli zamanlarda görülen KÜ.BABBAR (=beyaz gümüş) olarak bulunmaktadır. Akadlı Sargon, tanrı Enlil'in kendisine, Yukarı Memleket'i, Mari, Yarmuti, Ebla'yı ve sedir ormanlarıyla gümüş dağlarını verdiğinden bahseder. Oğlu Maniştisu ise çok uzak ocaklardan gümüş getirttiğini söyler. Bu Gümüş Dağı denen yerin Toroslar'daki Bolkardağı olması düşünülmektedir. Lagaş şehirbeyi Gudea ($\pm$ İ.Ö.2250) yazıtlarından birinde yine Toroslar bölgesinden gümüş ve diğer şeyler getirttiğini anlatmaktadır. III. Salmanassar (İ.Ö.859-825) Tunni adında bir gümüş dağından bahsediyor. I. Tiglat-Pileser ($\pm$ İ.Ö.1100) ve II. Sargon'da (İ.Ö.722-705) Tunna ve Atunna, Yunan kaynaklarında Tynna şeklinde geçen bu yerin bugünkü Bolkardağı olacağı tahmin edilebilir. Yine Asurlulara ait başka bir listede gümüş memleketi olarak yeri bilinmeyen Zarsu geçmektedir⁴⁸.

ii - Anadolu'da gümüş (Arkeolojik buluntular) :

Burada da gümüş, Bakır Çağı diye adlandırılan devrin oldukça bol ve değerli maden buluntusunu oluşturmaktaydı (örneğin; Alacahöyük buluntuları). Kazılarda gümüş eşyanın bol bulunması, Sumer-Akad krallarının da onu Anadolu'dan getirmiş olmaları eskiden beri gümüşün Anadolu'da üretildiğini göstermektedir⁴⁹. Bugün özellikle Kebanmaden, Bolkardağı ve Gümüşhane çevresinde önemli gümüş cevherlerinin bulunduğu bilinmektedir. Simli kurşun denilen kurşun-gümüş cevheri ise Anadolu'nun birçok yerlerinde görülen bir elementtir.

⁴⁸ E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.936. Eski Mezopotamya'da, bronzdan sonra en çok kullanılan maden gümüş idi. Daha Urukagina metinlerinde gümüş, para birimi olarak geçmektedir. Eşnunna Yasalarında bakırın gümüşe oranı 1/3 idi. Dış ticarete değişim vasıtası en eski devirlerden beri "gümüş"tü (BiOr 20 (3/4), 1964, s.138) [Fakat, gümüş(ün) esası da tahıla dayanıyordu: 1 GUR (120 litre) tahılın (arpa) karşılığı = 1 şekel gümüş idi; büyük miktarlardaki alış-verişlerde gümüş veya altın çubuk demetleri, halkalar veya öküz gövü biçiminde dö-külmüş bronz ingotlar kullanılırdı. Gümüşün ağırlıkları arasındaki oran, çok eski devirlerden beri sexagesimal idi: gümüşün ağırlık birimi "şekel (8 gr.)" idi; 60 şekel = 1 mana (480 gram) idi]. (III.Ur Sülalesi zamanındaki mabet veya saray ekonomisinden özel sermaye ekonomisine geçiş devri olması, Larsa Devri ekonomisinin en önemli karakteri olarak görülmektedir.) III.Ur Sülalesi zamanında gümüşle ödenmiş ithalat yapıp yapılmadığı çok tartışma konusu olmuştur. Sonuçta, tüccarların dengeli borçlar listelerinde görülen fildişi, inci (balık gözü) ve lapislazuli gibi lüks mallarla, bakır, kalay, reçine, tomruk gibi sanayi hammaddelerinin gümüş karşılığında ithal edildiği anlaşılmıştır (JCS 17/2, 1963, s.59vd.). Bir belgede (UET V 279) Avel-Sin isminde bir tüccar, Tilmun seferinden (Kaskal Dilmun) salimen döndüğü için Ur'un ay tanrısına gümüş bilezikler, (inci ve yakut taşları takdim ediliyor [F.Kıral, Fski Mezopotamya Tarihi, 1983, s.161,168,171; R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998, s.21vd.]. Bir meünde geçen İbbi-zikir'in her yıl 5 kiloya eşit ağırlıkta alun ve 500 kiloya eşit gümüş aldığı ifadesinden Ebla'nın ne denli varlıklı olduğuna dikkat çekmektedir. M.Roaf, Mezopotamya, 1996 s.89.

⁴⁹ Agade krallarının göz diktikleri kaynaklardan biri de Anadolu'nun gümüş madenleriydi. Alacahöyük'te 12 zengin mezarı kazılmıştır. Alun, gümüş, elektron ve bakır gibi madenlerden yapılan buluntular arasında kaplar, iğneler ve silahlar vardı. M.Roaf, Mezopotamya, 1996 s.103.

iii - Kültepe'de gümüş (Arkeolojik buluntular ve yazılı belgelerde) :

Kültepe kazılarınının gümüş için verdiği bilgiler⁵⁰; metinlerde daima geçen gümüşle, arkeolojinin sağladıkları arasında tam bir tezat vardır. Tüccarların ev-mağazalarında bir değişim aracı olan gümüş külçelerine rastlanmamıştır. Aslında yangın, saldırı gibi felaket anlarında ilk kurtarılacak eşyanın bu türlü değerli madenlerin, daha doğrusu paranın olacağı şüphesizdir. Bunun için de kazılarda da değerli gümüş artıklarına rastlanamayacağını düşünmek gerektir. Gerçekte; eski kültür bölgelerinin hemen hemen hepsinde gümüş veya altın eşyalar genellikle soyulmayan, ilk hallerini koruyan mezarlardan çıkarılmıştır. 2 numaralı sandukada, yani Kārum'da küp ve toprak mezarlardakine bakınca, daha yüksek tabakaya ait olduğu anlaşılan bir mezar türünden çıkarılan küpe ile iğne; bu kültürde yaşayan halkın bu çağdan en az beşyüz yıl önce de gümüşten bol miktarda süs eşyası ve hatta günlük eşyayı da üretme sanatını öğrenmiş olduğunu göstermektedir. Kolonistler, Anadolu'ya bu geçiş safhası kapandıktan sonra nüfuz etmişlerdir.

Külçe halindeki paradan ve tüccarların mallarıyla değişim yaptıkları bir maden olan gümüşten hemen her belgede bahsedilmiştir (ve çok defa Asur'a gönderilmiştir). Üretim tarzı ve yerleri hakkında tatmin edici bilgi yoktur. Ancak üretim yerlerine veya pazarlarına göre adlandırılmış birer gümüş türü sayılan kaspum ša Šalatıqar, kaspum ša Šalaḫšuḫa ve kaspum ša Binarama'daki adlardan ibarettir.

Gümüşten, (biltum ile değil fakat) biltum'un 1/60'ı olan 'mana' ile bahsedilir. Anadolu'da satılan eşya karşılığında elde edilen bu maden Asur'a ağırlığı 10-30 mina arasında değişen ve nēpešum adını alan, biçim verilmiş ve mühürlenmiş külçelerle naklediliyordu (bazen de daha küçük demetler halinde). Genellikle gönderilen gümüşten ve altından Asur'da gümrük vergisi ve oraya varmadan Anadolu içerisinde de komisyon alınmakta idi.

iv - Gümüşün kaliteleri :

*- Kaspum šarrupum "tasfiye edilmiş (arıtılmış) gümüş"; *-kaspum "adi gümüş"; *- kaspum damqum "iyi gümüş"; Düşük kalitedekiler: *- kaspum lidi damqum "iyi gümüş"; *- kaspum lidi damqum ša Kaniš "Kaniš'in iyi gü-

⁵⁰ T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s. 87-89.

ümü"; Daha adi kalitedekiler⁵¹ : *- kaspum lidi; *- kaspum tiri ve ayrıca orijinine göre kaspum amurru "Amurru gümüü"⁵² bulunmaktadır⁵³.

v - Gümüün kullanılışı :

Her devrin en geçerli parasını teşkil eden gümüü⁵⁴; tüccarlar ve yerliler arasında ve ayrıca tüccarlar tarafından yerli halka ödünç veriliyor, bazen bir maden olarak Asur'a götürölünceye kadar bir yerde külçe halinde depo ediliyor veya birisine teslim ediliyordu.

Az da olsa gümüün çeşitli süs eşyası yapmak amacıyla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Arkeolojik buluntuların analizlerinin gösterdiği üzere ve kaspum lidi ve kaspum tiri'den sonuç çıkarmak istenildiği şekilde gümüü, bakırla alaşım yapmak için de kullanılmıştır. En önemli nokta ise, gümüün para veya maden olarak Asur'a ihraç edilen maden oluşudur⁵⁵.

c) Hitit (Devri) Öncesi Bakır :

i - Mezopotamya⁵⁶ buluntuları⁵⁷:

Güney Mezopotamya sitelerinde yapılan kazılarda, Sumerlerin daha El-Ubeyd devrinde bakırı eritecek ve onu başka madenlerle birleştirecek tek-

⁵¹ Alacalıhöyük gümüü buluntularının analizleri sonucunda bunların % 15 kadar bakırı içerdikleri görülmüştür. Bu gümüü-bakır alaşımına 'kaspum lidi' denmesi olasıdır. E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.939.

⁵² (str.20-21) "[...x] mina Amurr[um] gümüünü temizlediler" AKT 1, 1990, s.49vd. (No.28).

⁵³ E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.939; ayrıca bkz. T.Sturm, Fs Veenhof, 2001, s.475vd.

⁵⁴ N.Özgüç, Fs Bochmer, 1995, s.153vd.

⁵⁵ E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.940.

⁵⁶ Mezopotamya'da bakır konusunda teknolojik ve endüstriyel açılardan da kaynaklarıyla inceleme yapılmış olan çalışmalardan biri olan P.R.S.Moorey, Materials and Industries, 1994, s.242vd. ve R.C.Thompson, Assyrian Chemistry, 1936, s.63vd.; M.Müller-Karpe, Auschnitt B15, 2002, s.137vd. (bibl. ile).

⁵⁷ Bakır eşyaya Uruk sitesinde XI. Kültür tabakasında rastlanılmıştır. Ninive, Arpaçya, Tel-Halaf katlarında saf bakırdan yapılan bazı eşyalar bulunmuştur. Daha çok miktarlarda bakır malzemeler Cemdet-Nasr kültürü katında ele geçmiştir (Bunlar arasında Lagaş'da bulunan bakır kaplar ve aynalar, Ur'da bulunan anahtarlar ve Uruk'ta bulunan diğer eşyalar sayılabilir. V.Christian, Altertumskunde des Zweistromlandes I, 1940, s.120,130,157; R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998). Burada yazılı kaynakların Anadolu'ya göre çok daha erken başlaması bunlarda özellikle URUDU=bakır'ın çok görülmesi arkeolojik buluntularla birlikte tatmin edici bilgiler vermektedir. Sumer ve Babil kaynaklarında bakır URUDU = erüm şeklinde geçmektedir. En eski zamanlarda Mezopotamya'ya bakırın Magan'dan getirildiği kaydedilmektedir (Magan'ın yeri zayıhtır. Arabistan'ın doğu veya Hindistan'ın batı sahilinde olacağı söylenmektedir.) E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.926 ve d.n.75'teki lit.; W.Röllig, RIA VI, 1980-1983, s.345vd. Bakır kaynakları Mezopotamya'nın maden endüstrisinde açığa çıkarılmaya başlanması ve Güneydoğu Anadolu'dan Irak'a kadar yayılan mineralizasyon kuşağındaki tabakaların herhangi birinden

niğe sahip olduğunu gösteren madeni nesneler bulunmuştur. Bakır ve bronzun Mezopotamya'ya geliş yoluyla ilgili olarak, Ur'da bulunan Larsa Devri belgeleri bronz ithalatının Tilmun adasından yapıldığını göstermiştir⁵⁸. Eski Babil devrinde herşey gibi, dış ticarete de reform yapılmış, Akdeniz ticareti Basra ticaretinin önüne geçmiştir. Hammurabi devrinde bakırın batıdan ithal edilmesi de bunu destekler niteliktedir⁵⁹. Eski Babil devrindeki maden endüstrisi hakkında özellikle Mari mektuplarında önemli bilgiler bulunmaktadır⁶⁰.

gelebilir. Aynı zamanda İran'da zeugün yerel bakır tabakaları vardır. Mezopotamya bakırı, en az Susa'da kullanılan kadar iyi, Talmessi madeninden gelir. Yaklaşık İ.Ö.2500'den önce İranlılar'ın metalurjisi (Filistin'in de) ve Mezopotamyalılar'ın karakteristik arsenik bakırı temin edildi. Ayrıca Oman'ın bakır yatakları ve ergitme atölyesi oldukça büyüktür ve araştırılmıştır. Omani bakır tabakalarının Bronz Çağı işletmeleri büyük ihtimalle iki bağlantılı olayla çakışır gibi görünür. 1-Mezopotamyalılar'ın metinlerinde Mogan'dan bakır için ve Dilmun'un (Bahreyn adası) -bakır Dilmun'dan gelmedi ama Dilmun'dan geçti- orta acentası içinden veya Magan'dan direk olarak ya da bu bakırı sağlamak için bahsedilir ve 2- İndus vadisi uygarlığının Matura Harappan evresinin dönemi. Mezopotamya ve İndus Vadisi (Meluhha ülkesi) arasındaki bu bağlantı, denizde açık bir şekildeydi, Arap Denizi'nin karşısından ve Pers Körfezi'nin içinden geçerek ürünler getirilmiş olmalıdır. Bu ürünler Magan bakırı içeriyordu. Onlar aynı zamanda Afganistan ve merkezi Asya kalayı içerdi mi? Belki bu kalay Gudea, Lagaş kralı tarafından Meluhha'nın kalayı gibi düzenlendi; görüşü de vardır. J.D.Muhly, CANE 3, 1995, s.(1501vd.) 1504-1505 (ayrıca bkz. s.1521'deki bibliyografyaya).

⁵⁸ (R.J.Forbes, Metallurgie in Antiquity, 1950, s.114) Örneğin, UET V 22,29,71,81 ve 796 numaralı iş mektuplarında tüm 13 000 mana bakır, Tilmun ölçüsüne göre, herbiri 4'er talentlik ingotlar halinde getirilmiştir. UET V 81'deki mektupta ise tüccar EA-nısı, iyi bakır ingotlar (Gubarum) göndermeyi vaatetmiş olduğu halde, fena ingotlar gönderilmesinden yakınıyor. İngotlardan bir kısmı saf, yani "karışık değil (variam la damgam)", bir kısmı ise "karışık (variam damgam)" idi. Tilmun ingotlarının biçimleri, II. binyıl başlarından beri Akdeniz ticaretinde kullanıldığını Mısır belgeleriyle bildiğimiz Girit ve Kıbrıs ingotları gibi, Tilmun ingotlarının da bir öküz derisi şeklinde olması olasıdır (Aynı zamanda krş. Finike'nin doğusunda ve bugünkü Beşadalar olarak bilinen Gelidonya batığı bakır külçeleri ile benzer Kaş Uluburun batığı öküz derisi şeklindeki bakır külçelerini [C.Pulak, Müze/Museum 1, 1989, s.72; -, Aunschnitt B13, 2000, s.137vd.]). Her biri 4 talent ağırlığında olduğuna göre ingotlar 4x26-104 kg. ağırlıkta idi. Bu ingotlar yanında Tilmun'dan bakırdan yapılmış eşyalar da ithal ediliyordu (örneğin, UET V 5'de: içi 15 sila su alan bakırdan kazanın getirildiği bildiriliyor). Ur kral mezarlarında tek veya çift ağızlı bronz baltalar, hançer veya bıçak ağızları, mızrak uçları bulunmaktadır. F.Kınal, Eski Mezopotamya Tarihi, 1983, s.166vd.; R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998, s.21vd.

⁵⁹ A.L.Oppenheim, JAOS 74, 1954, s.16.

⁶⁰ I.Şamsi-Adad, Mari kralı yaptığı küçük oğlu Yasmah-Adad'a gönderdiği bir mektubunda (ARM I 21): "Bakır madeni istihsaline gelince, mükemmel. Hamallar madeni on ile yirmi çift saatlik bir mesafeye taşıdıklarında büyüklerin, Uşmuların ve müfetüşlerin çocuklarına madenin birikmesi için emir ver. Onlar.... yardımıyla pislikleri temizlesinler, iyice temizledikten sonra temizlenmiş madeni su ile yıkasınlar" demektedir (:bu bakır ocağını yeri bilinmemektedir). Fakat Kargamış kralı Aplahanda'nın Yasmah-Adad'a gönderdiği ARM V 6'da: "Ziranim'de çok bol bakır var" dedikten sonra, "ocakların genç adamlar tarafından Mari kralı için bekletildiğini

ii - Anadolu buluntuları :

Anadolu'da Kalkolitik Devir'de seyrek olmakla beraber gerçek katıksız bakır eşya bulunmuştur. Bakır Çağı'nda da saf bakır eşyanın bulunduğu görülmektedir.

iii - Kültepe belgelerinde bakır :

Anadolu'da bugün Erganimaden, Balyamaden, Bolkardağı, Kuvareshane vs. yerlerde ve hatta % 95 cevheri içeren yatakları bulunan bakır Kültepe metinlerinde çok kere Sumerce ideogramıyla ve seyrek olarak fonetik yazılmaktadır. Bu fonetik yazılışlardan Babilcede erûm olarak söylenen kelimenin o zaman Asurlular tarafından erium diye söylendiği öğrenilmektedir⁶¹. 2230 kg.'a varan miktarlarla bakır Anadolu'nun iç ticaretinde en önemli ve büyük yeri işgal eden madendir. Fakat üretim yeri hakkında bazı şüpheli kayıtlar vardır⁶².

ve madenin taşındığını" söylemektedir. Şamşı-Adad'ın bakır ocaklarının Ziranim ocakları ile aynı olup olmadığı belli olmamakla birlikte, bu mektuplar sayesinde Eski Babil devrinde Fırat nehrinin Anadolu toprakları üzerindeki bölgede bakır ocaklarının işletildiğini öğrendiğimiz gibi halitasının da yapıldığını ve bronz eşyalar yapıldığını anlıyoruz. Çünkü, ARM V (s) 126'da Mari kralı Zimri-Lim'in memuru Yarim-Lim'e, beyine "bronzu görmeye gittim, 3 günden beri imalat devam etmektedir. Bronz eşyaları bu gece göndereceğim" diye yazıyordu. F.Kınal, Eski Mezopotamya Tarihi, 1983, s.167.

⁶¹ E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.926 ve d.n.71.

⁶² (Bir mektup;) CCT IV 27, 4vd. : " - Sen bakırı iyileştiriyorsun da niçin habercinin gelişinde bakır yollamıyorsun? - [x] ay önce sana mektup gönderdim ve şöyle yazdım: Tişmurna'da iyileştirmek (ka'unum) için bakır yoktur ve 1 biltum bakır bile iyileştirmedim ve herhangi bir şey satıp para kazanmadım..... Tişmurna'da iyileştirmek için bakır olmadığından Amur-İstar ve Püşü-kin'e gidip şöyle dedim : Tişmurna'da iyileştirmek için bakır yoktur. Bakırı Durhumit'e getireyim orada iyiye çevirelim. - Onlar şöyle dediler: Kârüm senin buraya getirmemene karar verdi ve beş defa haberimiz Amur-İstar'a gitti. - Ben bakırı getireyim, iyiye çevireyim dedim. Onlar şöyle dediler: - Sen buraya getirmeyeceksin. 1 biltum iyi bakırı Tişmurna'da iyileştirdim." Benzer ifade bir başka metinde de geçmektedir. (Bakırın adını aldığı diğer şehirler Haburata ve Kunanamit'dir.) Buna göre bakır ocaklarının bu şehirlerin yakınlarında olması gerekmektedir. Yeri henüz bilinmeyen Tişmurna (yine Kültepe metinlerinde geçen Dikurna gibi yerlilere has olması gereken 'urn, urna' ekini taşımaktadır. Bu ek bugün 'Symrna=İzmir' ile yaşamaktadır. Durhumit Hitit kralı II.Murşili'nin yıllığında da 'Turmitta' şeklinde Gaşkalar'ın bir şehri olarak geçmektedir. (KBo III 4 Vs.I 30,31,41; A.Goetze Ann. D. Murş., s.22vd.) Kunanamit'in CCT II 23, 4vd.'na göre Savit memleketi yakınında olduğu düşünülüyor. Savit'in, Anadolu'nun batısındaki bir yer olacağı zannediliyor. Haburata hakkında çok fazla bilgi edinilememekle birlikte *daima bakır çıkan bir yer* olarak bilinmektedir. E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.927 ve d.n.82,83; ayrıca bkz. AKT 1, 1990, s.35vd.; H.Sefer, III. Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.528vd. F.Cornelius Tişmurna =(Hitit) Zişparna (lat. Sibora) = Akdağ Maden ve M.Forlanini, Tişmurna = Karaali identifikasyonunu yapmaktadır: krş. H.Nashef, RGTC 4, 1991,

iv - Bakır kaliteleri :

- a- Temiz bakır cinsi: Bu cins bakırların kıymeti bir yere göre 1/46 gümüş üzerindendir. (*-erī'um masium dammuqum šabburum "doğada saf olarak bulunmuş en arı bakır"; *- erī'um masium šabburum "halis bakır"; erī'um masium "temiz bakır").
- b- İyi bakır cinsi: Daha ucuz. Değeri 1/70 (;1/60)'e kadar inmektedir. (erī'um damqum "iyi bakır"; *- erī'um dammuqum "iyileştirilmiş bakır". Bununla URUDU SIG₅ arasındaki ilişki ve fark belli değildir; *- erī'um damqum Tišmurnāium "Tišmurna'nın (şehir) iyi bakırı"; *- erī'um damqum šaburātāium "šaburata'nın iyi bakırı" (Bu grupta yalnız bu bakır vardır. Bunun kalitesi gümüşe nispetle 1/55'tir).
- c- Düşük kaliteli bakır cinsleri: *adi bakır; *... bakır; *siyahlaştırılmış bakır; *fenalaştırılmış bakır; *Kunnannimit bakırı.

v - Bakır ticareti ⁶³:

Bakır; kalay gibi büyük yüklerle veya ayrı olarak ve adını alan büyük veya küçük denklemler² veya da fiçılarla² ve araba ile sadece Anadolu içerisinde şehirlerden şehire, pazardan pazara taşınıp satılan bir ticari mal olarak görülür.⁶⁴ Bakırın Anadolu'da bol bulunup Asur'a ihracı deliline rastlanılmamıştır. Ancak hediye olarak az miktarda gönderildiğine dair birkaç kayıt vardır. Asur'a ihraç edilen alun ile gümüş ve ithal malı olan kalay ve elbiselerden vergi alındığından bahsedilmiş olmasına karşın bakırdan böyle bir verginin alınmadığı onun Asur'a ihraç edilmediğine işarettir. Esasen Asur'un ve genellikle Mezopotamya'nın bakır ihtiyacını, Doğu Anadolu'dan ve daha doğuda bulunan büyük bakır yataklarından temin ettiği anlaşılmaktadır.

Babil ve Asur'da bakır yatakları olmadığı için maden dökülmüş; külçe (Akadça *kubārum*) veya paketlenmiş (šuqlum) olarak dışarıdan gel-

s.121-122 (İhaburata için s.44-45; Kunnamit için de bkz. s.73'e). J.G.Dercksen, Copper, 1996, s.255 harita'da Kunnamit, Sayit ve Turhumit'i, Ankara'nın güneydoğusuna yerleştirmektedir.

⁶³ E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.932-933 ve J.G.Dercksen, Copper, 1996, ilgili yerler; W.Röllig, RIA VI, 1980-1983, s.345vd.; N.Özgüç, Fs Boehmer, 1995, s.513vd.

⁶⁴ (Puzur-Ištar'ın Enna-Su'en ve Amur-ili adlı şahıslara yazdığı Kt.h/k-40 numaralı mektupta str.5-21) "Sen buraya geldin ve 14 mina kalayı bana getirdin. Senin kalayına yirmişer minadan iyi cins bakır verdim. Ayrıca, 1/3 gümüş değeriyle 26 mina iyi cins bakırı sana verdim. 1/3 mina gümüş ise, Uaḫšušana'da o elde etmeye çalıştı. Tamamı 2/3 mina gümüş etmektedir. Ben 'kız kardeşine parayı ver' diyorum. Sen de 'kız kardeşime gidip 1 mina gümüşü ona vereceğin' diyorsun." H.Sever, III.Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.531vd.

mekteydi⁶⁵. Bakırı sağlayan güneyde Pers Körfezi kuzeyinde Tilmun Ülkeleri de bilinmektedir⁶⁶. Mari ve daha sonra Babil krallığı bakır madenini adını aldığı (*aes cyprum*) Alaşia (=Kıbrıs)'dan almışlardır⁶⁷. Tilmun (Basra körfezi içindeki Bahreyn adası) ingotlarının biçimleri, II. binyıl başlarından beri Akdeniz ticaretinde kullanıldığını Mısır belgeleriyle bildiğimiz Girit ve Kıbrıs ingotları gibi, Tilmun ingotlarının da bir öküz derisi şeklinde olması olasıdır (Her biri 4 talent ağırlığında olduğuna göre ingotlar 4x26-104 kg. ağırlıkta idi.). Bu ingotlar yanında Tilmun'dan bakırdan yapılmış eşyalar da ithal ediliyordu. (Finike'nin doğusunda) bugünkü Beşadalar olarak bilinen Gelidonya batığı bakır külçeleri ile benzer Kaş Uluburun batığı öküz derisi şeklindeki bakır külçelerini bilmekteyiz⁶⁸. Kaynağı henüz kesinlikle saptanamama-

⁶⁵ D.O.Edzard, Tell ed-Dēr, 1970, s.189.

⁶⁶ (Mezopotamya'da) Gudea silindir yazıtlarında Lagaş tanrısı Ningirsu'nun tapınağını yaptırmak için gerekli malzemeyi nereden getirdiğini anlatırken: "Kimaş (İran) dağlarındaki Kaalgal'den ham bakır, Meluḫḫa'dan toz altın cevheri," getirdiğini belirtir. Akad Devri'ne ait bir belgede "Tüccar Ur-Enki, Elūm'a 270 GUR arpa götürdü. Tilmun memleketinden 234 mana halita bakır getirdi" diye bahsedilmektedir. III.Ur sülalesinin son kralı İbi-Sin'in 4.senesine ait bir belgede Lu-Enlil-la isimli bir tüccar gemisine Nannar tapınağının depolarından aldığı yünlerin, kumaşların ve derilerin karşılığında Magan'dan bakır yüklediğini bildirir (UET III 1511=Oppenheim, JAOS 74, 1954, s.6vd.). İsin-Larsa Devri ekonomisinde, tüccarların dengeli borçlar listelerinde görülen fildişi, inci (balık gözü) ve lapislazuli gibi lüks mallarla, bakır, kalay, reçine, tomruk gibi sanayi hammaddelerinin gümüş karşılığında ithal edildiği anlaşılmıştır (JCS 17/2, 1963, s.59vd.). Ur'da bulunan Larsa belgelerinden anlaşıldığına göre (A.L.Oppenheim, JAOS 74, 1954, s.6vd.), Larsa'dan veya Ur'dan deri, yün, kumaş, zahire, hurma, ve kurutulmuş balık gibi mallarla yüklü gemiler Tilmun (Bahreyn) adasına, körfezin doğusundaki İran sahillerine ve Batı Hindistan sahillerine giderek, dönüşlerinde Mezopotamya'ya ingotlar halinde bakır, lapislazuli gibi kıymetli taşlar, fildişi ve inci getiriyorlardı. Bir diğer belgede (UET V 592) Tilmun seferinden dönen gemicinin mal listesinde kırmızı altın, bakır, lapislazuli ve fildişi kakma masalar, inci vardır. Larsa belgeleri Güney Mezopotamya sitelerinin bakır ihtiyacının Tilmun adasından karşılandığını gösterirler. Örneğin, UET V 796'da 13000 mana bakır, Tilmun ölçüsüne göre, herbiri 4 talent (±104kg.) ağırlığında ingotlar (gubarum) halinde ithal edilmiştir. Bunlardan bazıları halita bakır idiler. Larsa devrinde yaşayan ithalatçı tüccar El-nasir'a, Tilmun'daki meslektaş: "19 talent bakır, sizin hesabınıza saraya, 18 talent de Şumi-Abum'a teslim ettim. Buna dair Şamaş tapınağının önünde mühürlü senedi yapuk" diye yazıyordu (UET V 81). [III.Ur Sülalesi yıkıldıktan sonra, Magan ve Meluhha memleketlerinin yerini Tilmun adası almış gibi görünmektedir.] F.Kinal, Eski Mezopotamya Tarihi, 1983, s.158-162.; R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998, s.2vd.

⁶⁷ W.Röllig, RIA VI, 1980-1983, s.345vd.; J.D.Muhly, Anschnitt B15, 2002, s.77vd.; W.-D.Niemeier, Anschnitt B13, 2000, s.125vd.

⁶⁸ [C.Pulak, Müze/Museum 1, 1989, s.71vd.; -, Anschnitt B13, 2000, s.137vd.] Yapılan incelemeler sonucunda Gelidonya'da 1960 yılında bulunan benzer bakır külçeleri ile diğer buluntuların İ.Ö.1200 yıllarında batan bir Suriye veya Kıbrıs gemisine ait olduğu anlaşılmıştır. Uluburun batığındaki (İ.Ö.14.yy. sonlarına doğru batmıştır) en belirgin malzeme geminin ana yükünü oluşturan ve geminin ambarına üç veya dört dizin olarak yerleştirilen bakır külçeleridir

yan bu bakır külçelerinin büyük olasılıkla Kıbrıs cevherlerinden elde edildiği düşünülmektedir. Külçelerin hayvan postunu andıran tipik şekilleri ise Yakın Doğu etkisi taşımaktadır. "Öküz-gönü" adı verilen bu külçelerin dökümünde kullanılan kalıbın tek örneği Suriye kıyısındaki bir saray yıkıntısında bulunmuş olmasına rağmen aynı tipteki külçelere Akdeniz'deki birçok merkezde ve hatta Karadeniz kıyılarında bile rastlanmıştır⁶⁹.

vi - Bakırın kullanılışı :

En fazla bronz yapımında kullanılmıştır. Ayrıca gümüş-bakır alaşımı yapmak üzere Alacahöyük'te kullanıldığı görülmüştür. Eskiden olduğu gibi kaplar (kazan veya tencere-kase); orak, kapak, halka, çivi kelimeleri metinlerde kendini göstermektedir. Ayrıca özel olarak yerliler arasında ufak para olarak kullanılmakta idi.

d) Hitit (Devri) Öncesi Bronz :

Anadolu'da çıkan çok miktardaki bakırla Asur'dan getirilen kalaydan Koloni Devri'nde fazlaca bronz yapıldığı bir gerçektir. Buna rağmen Kültepe belgelerinde bronzdan çok bahsedilmemektedir (bir yerde 2-3 kg.'ı geçmeyen bronz vardır). Çünkü bronz bir ticari madde değildir. Bronz, daha ziyade, eşya yapmak üzere kullanılıyordu⁷⁰. Anadolu kültür tabakalarında, Kalkolitik Çağ'ı takibeden Bakır Çağı vardır. İ.Ö. 3000-2200 arası gösterilen bu devir bakır eşyaları ve bunların analiz raporları göz önüne alınacak olursa çok az saf bakırdan imal eşya bulunduğu ve Koloni Devri'nden en az birkaç yüzyıl önceye konulan Alacahöyük mezarlarında ve diğer kazı yerlerinde ele geçen ve bakır denen eşyaların özellikle bakır-kalay ve bazen de gümüş-bakır

(200 kadar külçe). Yeniye her biri 27 kg. ağırlığındaki eski tartı birimine veya bu birimin belirli oranlarına göre ayarlanmış olması gereken "bakır külçeleriyle birlikte çok sayıda kalay külçesi de bulunmuştur" (Genelde, bakırdan çok daha kötü durumda olmasına rağmen, ele geçen örneklerden kalayın Geç Tunç Çağında bakır ile aynı biçimdeki külçeler şeklinde piyasaya sürüldüğü anlaşılmaktadır).

⁽⁶⁹⁾ Her ne kadar Mısır'da "öküz-gönü" biçiminde bir bakır külçesi bulunmuş değilse de, bu tipteki külçelerin Mısır'a ulaştığını duvar resim ve kabartmalarında kıymetli mallarla birlikte külçelerin de gösterilmesinden anlamaktayız (Aynı duvar resimlerinden geminin batışı döneminde bu külçelerin Mısır'a Suriyeliler tarafından getirildiği anlaşılmaktadır).

⁽⁷⁰⁾ Bir belgede, sırtı alından olmak üzere bronzdan, boynuz şeklinde yağ kabı; diğer bazı metinlerde yine bronzdan bir tabak, bir tür bıçak ve ne oldukları bilinmeyen iki nesne vardır. E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.934-935.

alaşımından ibaret olduğu görülür⁷¹. Erken Bronz Çağı⁷² bronz eşyasının bileşiminde listelerde gösterildiği üzere % 9-17 arasında değişen kalay bulunmaktadır. İ.Ö.2200 tarihlerinde Alishar'da olduğu gibi diğer yerlerde de çok az bronz eşya bulunmuştur. Bundan dolayı bu az sayıdaki buluntuya dayanarak, Bronz Çağı denilen devirde daha başka ve gelişmiş bir bronz işleme tekniğinin meydana geldiğini söylemek güçtür. Pompeipolis buluntularının bileşiminde % 0,5-12 arasında ve daha sonra gelen Hitit Devri'ne ait bronz eşyalarda da yine buna yakın nisbette kalay vardır⁷³. Buna karşın bütün devirlerdeki bronz bileşiminde asıl bakır cevheriyle karışık olarak bulunmaktadır⁷⁴.

Birçok nesne ve aletin yapımında kullanılmasına rağmen, Hitit Devri bronzunu daha çok heykelcik/figürinler temsil etmektedir⁷⁵.

e) Hitit (Devri) Öncesi Kurşun :

Metinlerde kurşun = A.GAR₅ = *şuli(ja) / şulai* (Akadçısı *ABĀRU*) olarak geçmektedir. Mezopotamya'da⁷⁶ kurşun; Güney Mezopotamya'nın en eski yerleşim kültürlerinde ele geçmiştir⁷⁷. Anadolu kültür tabakalarında, çeşitli

⁷¹ H.Z.Koşay, Alacahöyük H. 1936, maden analiz cetveli, S.Przeworski, Metallindustrie, 1939, s.94-99.

⁷² Bakır Devri bölümünü, eğer madeni buluntulara göre Anadolu kültür çağlarını adlandırmakta gerçek bir neden varsa İlk Bronz Çağı diye almak daha yerinde olabileceği görüşü (von der Osten tarafından İlk Bronz Çağı diye alınan: İ.Ö.2200 tarihleri) hakimdir, bkz. E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.917.

⁷³ Pompeipolis = Mersin civarında, K.Bittel, ZA 46, s.200.

⁷⁴ Bkz. S.Przeworski, Metallindustrie, 1939, s.103-104; E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.916 ve d.n.13 ve 14.

⁷⁵ Bu heykelcikler bulundukları yerler bakımından Anadolu ve Kuzey Mezopotamya-Suriye bölge dağılımını gösterirler. Kesin olarak Hitit heykelleri olduğu bilinen birçok örnek de Hitit uygarlık bölgesinin sınırları dışında bulunmuştur (Mısır, Güney Rusya, Batı Karadeniz ve Orta Avrupa). Hitit-Suriye bronz grubu olarak adlandırılanlar ise Kargamış ve Zincirli sanat çevreleriyle yakın bir ilişki gösterip 10.yy.'dan 8.yy.'a kadarki zaman dilimine girer. Hitit bronzları arasında çok sayıda "adımlayan/yürüyen adam (veya tanrı)" tasvir edilir ve bazen de hayvan sırtında gösterilir (ancak, bu figürlerin birçoğunun sıfatları ve silahları belirgin halde kalmamıştır). Bu karşılaştırmalar en belirgin özellikleri ile tanrı tasvirleri ve envanter metinlerinde görülmektedir. S.Przeworski, RIA 2, 1938, s.71vd.

⁷⁶ Mezopotamya'da kurşun konusunda teknolojik ve endüstriyel açılarından da kaynaklarıyla inceleme yapılmış olan çalışmalardan biri olan P.R.S.Moorey, Materials and Industries, 1994, s.292vd.'na Asur'daki kurşunla ilgili olarak da aynı zamanda R.C.Thompson, Assyrian Chemistry, 1936, s.116vd.; M.Müller-Karpe, Anschnitt B15, 2002, s.137vd. (ve bibl.) bkz.

⁷⁷ El-Ubeyd kültür çağından da daha eski olduğu kabul edilen, Tel-Halaf kültürü devrine ait olmak üzere, Haface'de ilk olarak ele geçmiştir. Diğer taraftan Ur'da dahi Cemdet-Nasr'a karşılık gelen tabakalarda bulunmuştur. Yine Ur Mezarları'nda bulunan eşyanın bileşiminde

devirlere ait kurşun buluntuları göz önüne alınacak olursa kurşunun diğer madenler kadar zengin yazılı kaynak bilgilerini içermediğini görmekteyiz. Kurşundan imal eşyanın bulunduğu Acemhöyük, Alishar, Boğazköy, Konya-Karahöyük, Kültepe, Tel-el-Cüdeyde, Truva, Zincirli gibi bazı merkezler vardır⁷⁸. Bunun yanı sıra bütün devirlerdeki bronz bileşiminde asıl bakır cevheriyle karışık olarak bulunması ve teknik noksanlıklar nedeniyle ayrılamaması yüzünden az nispette kurşun bulunduğunu ve hatta 2200 tarihlerinden sonra saf olarak elde edilebilen kurşundan, levhalar ve idoller yapıldığı görülmüştür⁷⁹.

Kültepe'de kurşun (Arkeolojik buluntular):

Kültepe kazılarının madenler için verdiği bilgiler⁸⁰; Filologların ifadesine göre, kurşun metinlerde çok geçmemiş olmasına, yani Ticaret Kolonileri Çağı'nda diğer maden çeşitleri yanında büyük bir yer tutmamış olmasına rağmen, Kaniş Kārumu'nda bakır veya bronzdan sonra en çok bulunan bir maden türünü temsil etmektedir. Bu durumun Asurca tabletlerin bulunduğu Alishar'da da aynı şekilde yinelenmesi tesadüf sayılmamalıdır. Bununla birlikte kurşun İ.Ö.3. bine ait Anadolu medeniyetlerinde hiçbir zaman bu seviyeye yükselememiştir.

kurşun nispetinin % 0,5-1,6 kadar olması ve kalayın bundan çok daha fazla karıştırılması bize kurşun değil fakat kalayın alaşım maksadıyla kullanıldığını gösterir. Ancak statüler ve süs eşyası yapmak için gerekli olan bakır - kalay bileşimine, daha güzel bir renk vermek ve kolay eriyebilir ve akıcı bir hale getirmek gayesiyle % 8-9 nispetinde kurşun ilave edildiği ve bunun bazen % 18'e bile vardığı görülüyor. Fakat kurşun, katılaştıran (sertleşen) bileşime kolay kırılma özelliği de verdiğinden silah, tencere vs. yapımında kullanılacak bronzların bileşimine hiç karıştırılmamıştır (S.Przeworski, Metallindustrie, 1939, s.104; -, RIA 2, 1938, s.69,70; R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998, s.Ivd.). Bkz. E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.916 ve d.n.16 ve 17.

⁷⁸ Bu merkezlerdeki kurşun buluntuları ve taş kalıpları tüm detayları ile K.Emre, Anadolu Kurşun Figürinleri ve Taş Kalıpları, 1971'de toplu halde işlenmiştir. Burada, buluntuların devirlerine ve konularına göre incelenmesi yapılmıştır: A- Eski Tunç Devrinin son safhasına ait olan kurşun figürin ve taş kalıpları = "çıplak kadın" B- Kaniş Karumu'nun IV. ve III. katları ile çağdaş olan figürinler = "tanrı üçlüsü" C- A.T.K. Devrinin erken safhası (Kaniş Karumu'nun II. tabakası) ile çağdaş olan figürinler ve kalıplar = a) "Tanrı ve tanrıçalar" 1- "Hayvanlar hakimesi" 2- "Hayvanlar hakimi" 3- "Tanrı üçlüsü" 4- "Kılıçlı, çıplak tanrı" 5- "Elleri ile göğüslerini taktım eden tanrıça" b) "Karışık varlıklar" 1- "Boğa-adam" D- A.T.K. Devri'nin geç safhası (Kaniş Karumu'nun IIb katı) ile çağdaş olan figürinler ve kalıplar a) "Tanrı ve tanrıçalar" 1- "Antilop standardlı tanrı 'Amurru' ve eşi" 2- "Mızraklı tanrı ve ailesi" 3- "Elinde 'çift gözlü' balta ile 'uebat' tutan tanrı ve ailesi" 4- "Elinde 'çift gözlü' balta taşıyan tanrı ve eşi" 5- "Silahı orak biçiminde olan tanrı" 6- "Eşek üzerinde duran tanrı" 7- "Kanatlı tanrılar" 8- "Kanatlı tanrıça" 9- "Kuşlu tanrıça" 10- "Tek tanrıçalar" 11- "Tanrı üçlüsü" b) "Karışık varlıklar" 1- "Sfenks"

⁷⁹ Bkz. S.Przeworski, Metallindustrie, 1939, s.103-104; E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.916 ve d.n.13 ve 14.

⁸⁰ T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s.87-89.

f) Hitit (Devri) Öncesi Kalay (ve Kurşun) :

Metinlerde kalay = NAGGA (/AN.NA) = ANĀKU/ANNAKU olarak geçmektedir. Mezopotamya'daki buluntularda kalayın bakır ile karıştırıldığı ve alaşım yapıldığı anlaşılmaktadır⁸¹. Anadolu buluntuları: Anadolu kültür tabakalarında, Kalkolitik Çağ'ı izleyen Bakır Çağı vardır; İ.Ö. 3000-2200 arası gösterilen bu devir bakır eşyaları ve bunların analiz raporları göz önüne alınacak olursa çok az saf bakırdan imal eşya bulunduğu ve Koloni Devri'nden en az birkaç yüzyıl önceye konulan Alacahöyük mezarlarında ve diğer kazı yerlerinde ele geçen ve bakır denen eşyaların özellikle bakır-kalay ve bazen de gümüş-bakır alaşımından ibaret olduğu görülür⁸². Erken Bronz Çağı⁸³ bronz eşyasının bileşiminde listelerde gösterildiği üzere % 9-17 arasında değişen kalay bulunmaktadır. İ.Ö.2200 tarihlerinde Alishar'da olduğu gibi diğer yerlerde de çok az bronz eşya bulunmuştur. Bundan dolayı bu az sayıdaki buluntuya dayanarak, Bronz Çağı denilen devirde daha başka ve gelişmiş bir bronz işleme tekniğinin meydana geldiğini söylemek güçtür. Pompeipolis buluntularının bileşiminde % 0,5-12 arasında ve daha sonra gelen Hitit Devri'ne ait bronz eşyalarda da yine buna yakın nispette kalay bulunmaktadır⁸⁴.

i - Mezopotamya⁸⁵ yazılı belgeleri ve alaşım raporları :

→ Fara (Şuruppak)'da ele geçen en eski okul tabletlerinde NAGGA (/AN.NA) kelimesi "URUDU=bakır" ve "ZABAR=bronz" arasında geçmektedir⁸⁶.

⁸¹ Tepe-Gavra'nın Cemdet-Nasr kültür çağına çağdaş olan tabakalarında, bileşiminde % 6 ve az sonraya düşen Ur Kral Mezarları'nda % 2,5-14 arasında değişim gösteren kalayı içeren bronz eşya bulunmuş ve Akad Devri'nde dahi bileşiminde kalay bulunan materyal ortaya çıkmıştır (Cristian, *Altertumskunde des Zweistromlandes I* s.126 ve Wooley, *Ur Excavation I*, s.126; R.L.Zettler-L.Horne, *Ur*, 1998, s.3vd.). Bkz. E.Bilgiç, *Maden Ekonomisi*, 1940-1941, s.916 ve d.n.13 ve 14.

⁸² H.Z.Koşay, Alacahöyük H. 1936, maden analiz cetveli, S.Przeworski, *Metallindustrie*, 1939, s.94-99.

⁸³ Bakır Devri bölümünü, eğer madeni buluntulara göre Anadolu kültür çağlarını adlandırmakta gerçek bir neden varsa İlk Bronz Çağı diye almanın daha yerinde olabileceği görüşü (von der Osten tarafından İlk Bronz Çağı diye alınan: İ.Ö.2200 tarihleri) hakimdir, bkz. E.Bilgiç, *Maden Ekonomisi*, 1940-1941, s.917.

⁸⁴ K.Bittel, *ZA* 46, 1940, s.200.

⁸⁵ Mezopotamya'da alaşım konusunda teknolojik ve endüstriyel açılardan da kaynaklarıyla inceleme yapılmış olan çalışmalardan biri olan P.R.S.Moorey, *Materials and Industries*, 1994, s.297vd.'na bkz. Ayrıca, M.Müller-Karpe, *Anschnitt B15*, 2002, s.137vd. (ve bibl.).

⁸⁶ Yazılı bulunan miktarları çok küçüktür. Bakır ve bronz arasında geçmesi, AN.NA'nın arkeolojik buluntu tahlillerinin gösterdiği üzere kalay olduğunu ve bronz imalinde kullanıldığını ifade eder, bkz. A.Deimel, *Sumerisches Lexikon II* 1'de AN.NA; *RIA* 2, 1938, s.69.

→ Akadlı Sargon'dan önceki devre ait olan (İ.Ö.±2700) bir Lagaş metninde gerçek bir alaşım raporu bulunmaktadır. Bu metne göre: "1 mina, 4 şıqlum bakır, 10 2/3 şıqlum NAGGA, 2/3 şıqlum NE.KU ve 1/2 şıqlum 21 şe'u SU.KAM" karıştırılarak bronz (ZABAR) yapılmıştır⁸⁷.

→ 3. Ur Hanedanı zamanında⁸⁸, Lagaş şchirbeyi (PA.TE.SI) Gudea'nın yazıtlarında; Eninnu tapınağının bakır ve NAGGA ile yapılmasından ve bu işi yapmak için Nin-tu(d)-kalam-ma'nın rahiplerini dökümcü sıfatıyla çağırdığından bahsetmektedir (Bu da, bu iki madenin alaşım yapılarak kullanıldığını göstermektedir).

→ İ.Ö. 1200'lerdeki bir Asurca metinde "1 mana bakır ve 7,5 şıqlum NAGGA alaşımını size getir[dim]. Demirciye traş bıçağı yapmak için veriniz. 10'ar şıqlum'dan olmak üzere bir çift traş bıçağı (yapmak için) Ma'maiê ve Aşşur-bêl-şalim'in hesabına alaşım yapsın."⁸⁹ şeklinde geçmektedir.

ii - Kültepe'de kalay (Arkeolojik buluntular):

Kültepe kazılarınının madenler için verdiği bilgiler⁹⁰: (Bu sene) Asur'dan ithal edilen maddelerin yüzde 40'ını oluşturan kalaya ait bir ize rastlanmamıştır. Bunun sebebini E.Bilgiç'in de belirttiği gibi, asıl bronz üretiminde kullanılan kalayın hassasına uyularak şu veya bu işe yarayan eşyanın bu maden çeşidinden yapılmaması, şekillendirilmiş örneklerinin elimize

⁸⁷ [mana yaklaşık yarım kg. ağırlığındadır. biltum bunun altmış misli, şıqlum ise 1/60'ıdır. ŞE (tane, arpa) da şıqlum'un 1/180'idir.] O halde bileşiminde % 81,5 nispetinde bakır ve % 16,7 kalay bulunuyor demektir, ki bu gördüğümüz şekilde gerçek bronz analizlerinin verdiği rakamlara uymaktadır. Daha az miktarda karışırılan diğer iki madenin ne oldukları belli değildir (F.Thureau-Dangin, RA 6, s.142 = Reissner, TU Nr. 124 Rs. 3 =) E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.918.

⁸⁸ Bir metinde: AN.NA'nın gümüşe nispetinin Kültepe tabletlerinde göreceklere yakın ve onlardan biraz daha pahalı olması, değer sırasında daima altın ve gümüşten sonra gelen bu madenin kalay olacağını ifade eder. Aynı zamanın diğer bir metni: Bunlarda AN.NA ZABAR ve URUDU ZABAR tabirlerini içermektedir. Sonuncusu ise Hitit metinlerinde dahi bulunur: Bu şekilde AN.NA ve URUDU kelimelerinin ayrı ayrı ZABAR kelimesiyle bir arada bulunmaları bunların bronz yapmaya has kalay ve bakır olduklarına işaret sayılabilir. Diğer taraftan URUDU AN.NA KUN.NA, AN.NA KUN.NA ve LUL.LA tabirleri görülmektedir. Sumerce KUN "açık, net", LUL ise "sahte" anlamındadır. AN.NA'nın bu yerlerde kalay karşılığına geldiği anlaşılmaktadır. E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.918.

⁸⁹ Buradan da AN.NA'nın kalay olduğunu ve bronzdan bıçak vs. yapan demircinin o devirde bronz da kendisinin döktüğünü anlamaktayız. Nitekim aynı maksatla AN.NA'nın demirciye verildiğine birkaç Kültepe metninde de rastlanılmaktadır. E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.918 ve d.n.34a.

⁹⁰ T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s.87-89.

geçmemesine neden olmaktadır. Yalnız kazı sahasının genişletilmesi, tam teşkilatlı binaların ışığa çıkarılması, aynı zamanda “ufak para olarak” kullanılan kalaya ait belgeleri de bulmamızı sağlayabilir. Yalnız, bugüne kadar Anadolu’da M.Ö. 3. ve 2. bin yıla tarihlenen madeni eserler arasında kalay olduğunu kesinlikle iddia edebilecek tek alete veya çubuğa dahi rastlanamamıştır. Bunun için bahis konusu olan devirlerde kalaydan alet yapılmadığı, kazıların bu konuda gerçek bir ipucu sağlayamayacakları, bu bakımdan yukarıdaki görüşün arkeoloji ile de destekleneceği ifade edilebilir.

Bu çağda bakırdan bol miktarda kap kakac yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu yılki kazıda bronz eşyanın diğer bütün maden çeşitlerinden yapılan aletlerden kat kat fazla oluşu, E.Bilgiç’in “Anadolu’da çıkan çok miktardaki bakırla Asur’dan getirilen kalaydan Koloni Devri’nde fazlaca bronz yapıldığı” şeklindeki ifadesini doğrulamaktadır. Bununla beraber, Anadolu’da hem bundan önceki hem de bundan sonraki çağlarda bol miktarda bronz imal edildiğini gösteren arkeolojik belgelerinin çokluğu bilinmektedir. İ.Ö. 2600-2000 medeniyetlerinde bronz üretiminde en yüksek seviyeye erişen Anadolu, bu gelenek ve kabiliyetini bu devirde sadece devam ettirmiştir.

iii - Anadolu yazılı belgeleri ve alayım raporları :

Bir Kültepe mektubunda: “Burada bakırimızla karıştırmak için NAGGA yoktur. Aşşur-bani’nin orada olup olmadığını sorunuz. Eğer (orada) ise malımı (getirmek) için Timelkia’ya geçsinler. Karayolu uygun ise karayolunu (takip etsinler), kalayımı (NAGGA) ve iyi elbiselerimi, geçirebildikleri kadarını (getirsinler), kervanla buraya gelsinler. Karayolu uygun değilse kalayı Hıramma’ya taşınsınlar...”

Babil ve Asur kaynaklarında çok geçen ve A.GAR₅=abārum şeklinde yazılan madene Kültepe metinlerinde iki kez a-ba-ri-(im) olarak rastlanılması ve birincisinde Şalaḫšua’ya alun tedariki için gidilip orada abārumdan başka bir şey bulunmadığının söylenmesi, genellikle Kültepe Asurcası’nda dahi kurşunun abārum ile gösterildiğini ve onun Anadolu’da çok bol bulunduğunu anlatmaktadır.

[Sonuç: Arkeolojik delillere ve yazılı belgelere ilave olarak, bir (satılık) mal gibi işlem görmeyen kurşunun Asur’dan getirilmesinin çok yersiz ve gereksiz olacağı; bundan dolayı da NAGGA’nın eskiden beri Anadolu’da ihtiyaca yetecek kadar üretilen kurşun değil fakat kalay olması gerektiği çıkmak-

tadır⁹¹. Kalayın Asur'dan getirilen maddelerin hemen hemen % 40'ını oluşturması ve ekseriye, kervanlarla 300 kg.'a varan miktarlar dahilinde Anadolu'ya nakli, ithal esnasında diğer eşyadan Hahhum sarayında % 5 gümrük vergisinin ve diğer birtakım vergilerin alınmasına karşı kalaydan % 2,3-3 nispetinde nishatum alınması⁹² ve diğerlerinin hiç alınmaması dahi yine bunun Anadolu'da çok sarfedildiğine ve gerekli olduğuna kuvvetli bir işarettir. Demek ki kalay Asur'dan getiriliyor ve en belli başlı ticari maddelerden biri olarak görülüyordu⁹³.]

iv - Kalay ve kurşunun kullanılışı:

- Kalayın bronz yapımı için kullanıldığını arkeolojik ve yazılı belgeler açıkça göstermektedir.
- Kalay ufak para olarak da kullanılmıştır.
- Kurşun (ucuzluğundan dolayı ticari kullanımı doygun değildir fakat) tanrı idollerinin yapımında kullanılmıştır (Kultepe ve Boğazköy'de ele geçen örneklerine göre).

v - Kalay; Asur⁹⁴ ve Anadolu'ya nereden getiriliyordu ?:

- Kafkaslar'da ön tarih devirlerinden beri kalay üretildiği, Azerbaycan'da bugün dahi kalay cevheri bulunduğu ve Belucistan'ın önemli bir

⁹¹ E.Bilgiç'in, B.Landsberger'in değişen düşüncesine göre olan bildirgesidir. Çağdaş belgelerde kalayın Asur'da alınıp fiyatı ile Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde satılıp fiyatı arasında büyük bir fark bulunması ve orada Asur'daki alınıp fiyatının iki misline veya daha fazlasına satılması bu madene (önemle) olan ihtiyacın bir ifadesidir. Kalayın umumiyetle Asur'da 1/17 ile 1/12,5 gümüş üzerinden alınıp Kaniş'te ve diğer kârum ve xabartum'larda 1/10 ile 1/5,5 gümüşe satıldığı görülmektedir (Yalnız iki tablete istinaden kalayın Hahhum'da 1/9,5 veya 1/7,5 gümüş nispetinde satın alındığına rastlanılmıştır). E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.921 ve d.n.41,42.

⁹² (Aşşur-malik ve Enna-Su'en adlı tüccarların meslektaşları Aşşuriştikal'e yazdıkları Kt.h/k-114 numaralı bir ticari mektupta [str.1-8]:) 'kalay'dan alınacak olan nishatum vergisine ve diğer mallardan alınacak olan tâtum vergisine karşılık olmak üzere kalay verilmesi istenmektedir: "(4-7) İster senin kalayının nishatum vergisini, ister diğer malının tâtum vergisini sen Aşşur-malik'e 38 2/3 mina 5 şeql kalay olarak ödeyebilirsin. ..." H.Sefer, III.Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.532.

⁹³ Asur'da veya kısmen Hahhum'da satın alınan kalayın eşek katar veya kervanlarıyla nakledilebilmek üzere suqlum adını alan büyük yükler² veya 'riksum' adı verilen küçük bağ veya demetler³ haline sokulup mühürlendiği anlaşılmaktadır. Kalayla birlikte AN.NA ulivîtim veya AN.NA ulivissu şeklinde sık sık rastlanan tabirden bu livîtim'un kalayı örtmeye yarayan bir nevi sargı olabileceği ve mühürün de bunun ağzı için yapılmış olabileceği düşünülebilir.

⁹⁴ Asur'daki kalayla ilgili olarak aynı zamanda bkz. R.C.Thompson, Assyrian Chemistry, 1936, s.116vd. ile K.R.Veenhof, Aof 15, 1988, s.243vd. ve de s.244'deki Asur- (Anadolu) Kaneş arasındaki alış-veriş çizelgesini.

kalay yatağı olduğu bilinmektedir. Zamanında Suriye’de dahi biraz kalay üretilmekteydi. Bir maden kültürü devri diye adlandırılabilir Alacahöyük mezarları çağında ve onlardan birkaç asır sonra Kültepe belgelerinin ait olduğu zamanda kalay, Anadolu içerilerine bu mıntıkaların herhangi birisinden getirilmiş olabilir. Koloni Devri’nde Anadolu’ya Asur kanalıyla getirilen kalayın, (bu sırada) Asur’a da Kafkaslar veya Azerbaycan’dan getirildiği olasılığı düşünülemez. Büyük Hitit İmparatorluğu zamanında ve daha sonraki çağlarda Anadolu’ya hatta bütün Önasya’ya *kalayın Ege denizi ve Akdeniz yoluyla batıdan getirildiği* iddia edilmektedir⁹⁵.

→ Asur ile Anadolu arasındaki ticaretin temelini, Asur’dan Anadolu’ya kalay ve dokuma ürünleri dışalımını, karşılığında da Anadolu’dan genellikle gümüş, bazen de altın dışsatımı oluşturmaktaydı. Anadolu’dan Asur’a bakır dışsatımı yapıldığı bilinmekteyse de, bakır ticaretinin Kaneş kârumu’nda ele geçen belgelerde bakır yollanması ile ilgili bir şey yoktur. Büyük olasılıkla bakır ticaretini elinde tutan ve Fırat yakınındaki Ergani bakır madenleri ile ilişkili olan bir kârüm bulunmaktaydı. Asurlu tüccarların Anadolu’ya getirdikleri *kalayın da Mezopotamya’dan değil, İran’da bulunan kalay kaynaklarından alındığı* sanılmaktadır⁹⁶.

⁹⁵ S.Przeworski, *Metallindustrie*, 1939, s.103; F.M.Heichelheim, *Wirtschaftsgeschichte des Altertums*. Bd. I, s.128. Ayrıca buluntular ve değerlendirmeler için bkz. G.Weisgerber-J.Cierny, *Anschnitt B15*, 2002, s.179vd.; C.Pulak, *Anschnitt B13*, 2000, s.137vd.; G.A.Wagner-Ö.Öztunalı, *Anschnitt B13*, 2000, s.31vd.; S.E.Kroll, *Anschnitt B15*, 2002, s.131vd.; A.Schachner, *Anschnitt B15*, 2002, s.115vd.

⁹⁶ A.Dinçol, *AUA 1*, 1982, s.21. *Annakum* kuşkusuz bronzun temel öğelerinden biri olan ve artık daha önceki yüzyıllarda arsenikli bakırın yerini alan kalaydır. Mari ve Sippar’dan biraz daha geç tarihli metinlerde, *annakum* Elam’dan Mari’ye getirilmekte sonra batıya satılmaktadır. Elam’da kalay madenciligi ya da kalay kaynaklarına ilişkin bir kanıt bulunmadığından, Elamlılar kalayı daha doğudan getirmiş olabilirler. Dilmun ile Ur arasındaki körfez ticaretinde kaydedilen mallar arasında *annakum* bulunmaktadır. Ama, Asur’un doğusundaki dağlarda, Süsarra’da bulunan metinler, *annakumun* İran Yaylası’ndan, hatta daha öteserden, belki de bakır madenlerinin İ.Ö. üçüncü binyıldan başlayarak işletildiği sanılan Afganistan’dan getirildiği fikrini vermektedir. (Her çeşğın taşıdığı yaklaşık 90 kiloluk yük, ya 30 dokumadan (kumaş parçası) ya da 10 dokumayla 130 mina (65 kilo) kalaydan oluşur, ayrıca yolculukta çıkabilecek masraf ve vergiler için 10 mina bozuk kalay bulundurulurdu. Asur’dan çıkarken malların değerinin 1/120’si oranında vergi verilmesi gerekirdi. 2/65’lik Kaneş’e giriş vergisi yerel yöneticiye ödenirdi. Yayınlanan metinlerde Asur’dan Kaneş’e yaklaşık 800 eşek yüküne eşit olan 13,5 ton dolayında kalay ve 17.500 dokuma götürülmüştür. Bu olasılıkla gerçek toplamın onda biri kadardır. Buna karşılık Asur’a gümüş ve altın getirilirdi (ama çeklerin dönüş yolculuğunda yük hayvanı olarak kullanıldığından hiç söz edilmediğine göre bunların çoğu Anadolu’ya varıldığında satılmış olabilir, görüşü vardır) M.Roaf, *Mezopotamya*, 1996, s.113.

Kalayın nereden getirildiği sorusuna yanıt olarak bu iki farklı yöndeki (bölge itibarıyla da zıt) iddia henüz kesinlik kazanmamıştır.

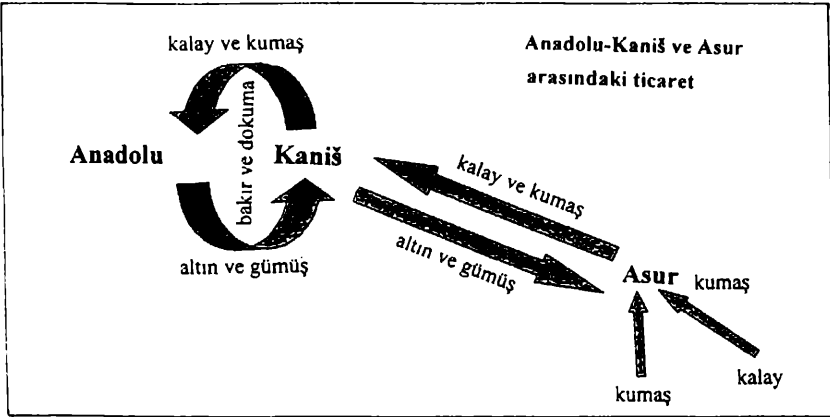

Fig.1. Anadolu Kaniš ve Asur arasındaki ticaret:
(K.R.Veenhof, AoF 15, 1988, s.244 ve C.Michel, ArScAn 5, 2005, s.163).

C) HATTİ'DE MADEN, MADEN ÜRETİMİ VE METALURJİ:

1) Hititler Öncesinde Anadolu Maden Ekonomisi⁹⁷:

Asurlular Anadolu'da kurdukları büyük ticaret pazarlarına: "kārūm (=Asurca liman ve rıhtım)", küçük pazarlara: "ḡabartum (=misafir [/istas-yon, yabancı ikametgahı])" adını veriyorlardı⁹⁸. Asurlu tüccarların iktisadi ve ticari işlerle meşgul olmaktan başka yerliler üzerinde idari ve siyasi bakımdan

⁹⁷ Bu konuyu E.Bilgiç, "Asurca Vesikalara Göre Etillerden Önce Anadolu'da Maden Ekonomisi, Sumeroloji Araştırmaları (DTCF Sumeroloji Enstitüsü Yay. No.1) 1940-1941, s.913-950'de toplu halde ve etraflıca işlemiştir [Aynı zamanda, bakır konusunu J.G.Decksen, "The Old Assyrian Copper Trade in Anatolia" (PIHANS, 75), 1996 (279 s., 2 harita, indeks ile ele almıştır.]; H.Th.Bossert, HK, 1944, s.163vd. Ayrıca bkz. bir sözlük adı altında toplanan Asur kimyası ve jeolojisi için R.C.Thompson, Assyrian Chemistry, 1936, s.58-122.

⁹⁸ Asurlu tüccarların belirli bir serbesti içinde yaşayıp mesleklerini icra ettikleri, adına kārūm denilen ve Asurca liman ve rıhtım anlamına gelen yerleşmeler, büyük yerleşmelerdi. Diğer yerleşme ise Asurca ubrum/ḡabrum sözcüğünden türetilmiş olan ḡabartum'lar (anlamı mi safır) bulunmaktaydı ki, bunlar herhalde ana merkezler arasında tüccarların konakladıkları,

hiçbir tesir ve nüfuzları yoktu. Fakat koloni teşkilatının sevk ve idaresi noktasından da doğrudan doğruya merkeze yani Asur şehrine bağlı idiler. Asur'da büyük sermaye sahipleri ve onların kurduğu şirketler, kolonilerde ise umumiyetle onlar hesabına alış-verişte bulunan Asurlu tüccarlar vardı. Koloni'nin yıkılmasından ve Asurlu tüccarların çekilip girmesinden sonra da Anadolu'da bir dahili ticaret sistemi varlığını korumuş ve Hititler zamanına kadar devam etmiştir.

Ticaret Kolonisi'nin gayesi; Anadolu'da bol miktarda üretilen bazı madenlerle Asur kumaş ve imal tuhafıye maddelerini değişim etmekti; fakat Anadolu'ya getirilen maddeler arasında özellikle, orada geniş ölçüde üretilen bakır ile karıştırarak bronz yapımına yarayan kalay en önemli yeri almaktaydı. Önceden Doğu Anadolu'dan pek az miktarda elde edilen kalay, zamanın maden üretim ve yapım merkezi haline geldiği (arkeolojik buluntularla da doğrulanan) Anadolu'nun bronz yapım ihtiyacına yetmez olmuştu. Bunun için metinlerde hep Asur ve Hahhum pazarlarından sağlanarak Anadolu içlerine sevk edilen büyük miktarda kalaydan bahsedilir. Bronz, metinlerde bir ticari mal olarak çok geçmemektedir. Tüccarların Asur'a götürmeyip de, bakır gibi içerde alıp satmak suretiyle kazanç sağlamaya çalıştıkları diğer madenler ve değerli taşlar da vardır.

2) Hitit Devri Yazılı Belgelerinde Madenler ve İşlevleri :

Hitit metinleri iyi gelişmeler göstermiş bir metalurji ortaya koymaktadır; hatta en eski yazıtlar bile altın, gümüş, demir, bakır, kalay ve bronz madenlerini işlevli nesneler için kullandıklarını belirtmektedir.

belki mallarını geçici olarak depoladıkları, bir çeşit kervansaraylardı. Ticaret Kolonisi terimi Asur'un Anadolu içine uzanan siyasal egemenliği olarak anlaşılmamalıdır. Bunlar, hem Asurlu tüccarlara hem de koruması altına girdikleri kent beylerine karşılıklı çıkarlar sağlayan bir ticaret sisteminin parçalarıydı. Ayrıca bu kolonilerin uluslararası bir karakter göstermesi de çok önemli bir noktadır. Bkz. A.Dinçol, AUA 1, 1982, s.21.

a) Başlıca madenlerin 3 dildeki karşılıkları⁹⁹⁾ şu şekildedir :

Sumerce	Akadça	Hititçe	Anlam
GUŠKIN ¹⁰⁰	HURĀŠU	[Hur. <i>ḫeġari</i>]	altın
KÜ.BABBAR	KASPU ¹⁰¹	<i>ḫarki</i> - ² [Hatt. * <i>ḫattuš</i> ; Luv. <i>ḫarraja</i> - ¹⁰² ; Hur. <i>uṣḫuni</i> - ¹⁰³]	gümüş
URUDU	ERŪ	ku(ua)nnan ¹⁰⁴ [Hur. ka- bali ¹⁰⁵]	bakır (cevheri)

⁹⁹⁾ Krş. E.Laroche, RHA 24, 1966, s.175vd.; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.49; V.Haas, Berggötter, 1982, s.176; HED, (L), s.117-118.

¹⁰⁰⁾ Altın, Hititçe metinlerde ideogram biçiminde geçer (GUŠKIN). Bunun temelinde bir -n- kökü vardır: GUŠKIN-an SIG₅-andan "iyi altın" (282/t+Rs.II), GUŠKIN^{UL.A}-uṣ (Bo 415 III 4). Aynı biçimde Hatticede de altın için kullanılan kelime bilinmemektedir. Hurrice *ḫijari*- (Var, *aġarabḫi*)'dir. Kelime dizimi "gümüş, altın" biçimindedir (Akadça eşanlamı *kaspu hurāšu* bazen de "altın gümüş" olarak geçer). H.Otten, RIA 3, 1957-1971, [1971], s.515vd.; V.Haas, Berggötter, 1982, s.176; E.Neu, StBoT 32, 1996, s.307.

¹⁰¹⁾ Kaspum "gümüş"ün konteks ve fonetik komplementli yazım biçimi KÜ^{Pi}'ye bağlı olarak ortaya çıkan, KÜ şeklindeki dikkat çekici yazım biçimi KÜ.BI daima bir hesabın sonunda yer alır ve "onun (malın) gümüş olarak değeri" anlamını taşır. Yorum ve değerlendirmeler için bkz. K.Hecker, Uluslararası I.Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1990, s.48.

¹⁰²⁾ H.A.Hoffner, Jr., RHA 25, 1967, s.80 ve d.n.154; -, JCS 22, 1968, s.41vd. = KÜ.BABBAR-i = *ḫarki* eşitliği "beyaz (maden)" karşılığında olabileceği tezi renginden dolayı öne sürülen nedenlendendir. Ayrıca bkz. F.Starke, StBoT 31, 1990, s.424 ('te = *ḫargi*-n. "gümüş" ("beyaz") = KÜ.BABBAR; çivi yazısı Luviceci : **ḫarraja*-(/i)- "beyaz" dan *ḫarraja*-n. "gümüş"; hiyeroglif Luviceciindeki "ARGENTUM"-sa, ARGENTUM-za, "ARGENTUM"-ri-i "gümüş"ün karşılıklarına; krş. V.Haas, Berggötter, 1982, s.176; G.G.Giorgadze, Aof 15, 1988, s. 69vd. ve S.Ö.Savaş, III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.505vd.

¹⁰³⁾ GLH, s.289; E.Neu, Hurriter und Hurritisch, Xenia 21, 1988, s.99; -, StBoT 32, 1996, s.298, 304vd., 307 [*iṣuḫni*].

¹⁰⁴⁾ Bakır, Hititçe metinlerde ideogram (/determinatif) biçiminde URUDU = *kuuanna*(n), *kunnan*(n)- olarak eşanlamında kullanılmaktaydı (HED, s.308vd.; HEG, s.688vd. ki ilgili lit.). Bakır = Akadça *UQNŪ*; Yunancada *χρυσός* (ve *Κυπρός* "Kıbrıs"); Latince *cuprum* (**kup(a)ro* ve *kuwano*- ile krş.) Hititçe *kuuanna*- bir renk terimi olarak da görülmektedir (E.Laroche, RHA 24, 1996, s.180-181). İçeriği çok açık olmayan bir ^{NA4}*ku-un-na-ni-ša-tar* vardır (KUB XXXV 145 Vs.II 11; F.Starke StBoT 30, 1985, s.230). Nehir ve kaynak adlarında yine *kuuanna*- görülmektedir: ^{TUL}*Ku-ua-an-na-ni*[- (:nehir) (KUB II 8 Vs.III 9); ^{TUL}*Ku-ua-an-na-ni-ša* ve ^{TUL}*Ku-ua-an-na-ni-ja-aš* (:kaynak, pınar) (KUB II 8 Vs.II 28 ve Rs.IV 21), ^{TUL}*Ku-un-na-ni-ja* (KUB LVII 97 Vs.I 5,8,10). Luviceci *kuuannani*- "kaş" karşılığı için bkz. CLL, s.115. Daha detaylı karşılaştırmalar ve linguistik yorumlar için bkz. HED, s.308vd.; W.Röllig, RIA 4, 1980-1983, s.345vd.; A.Goetze, JCS 1, 1947, s.307vd.

¹⁰⁵⁾ E.Neu, Hurriter und Hurritisch, Xenia 211, 1998, s.99; -, StBoT 32, 1996, s.149vd., 156, 159.

ZABAR	SIPARRU	(ḫaraṣu-) / (parkui- ¹⁰⁶)	bronz
A.GAR ₅	ABĀRU	ṣul(a)i ¹⁰⁷ [Hur.ḫumari ¹⁰⁸]	kurşun
NAGGA (/AN.NA)	ANĀKU/ ANNAKU	*dankui-; [Luv. dankul] ¹⁰⁹	kalay
(AN.BAR)	(PARSILLU)	[Hatt.-Hur.ḫapalki; Luv.kiklubašsar ¹¹⁰]	(demir)
AN.BAR GE ₆ /KÜ.AN	AMŪTU=AŠI'U		meteor de- miri/platin

Meteor demiri¹¹¹ ve kurşun her ne kadar orta Hitit çağı belgelerinde saptanmış olsalar bile, bunların bir tesadüf sonucu bu çağda belgeye alınma-

¹⁰⁶ F.Starke, StBoT 31, 1990, s.72 ve d.n.192; 424 (ve d.n.192'de, H.Otten-W. von Soden, StBoT 7, 1968, s.17 karşılığına); CHD, s.163-167. Ayrıca krş. S.Alp, HBM, 1991, s.394 ("saf, temiz, katışıksız").

¹⁰⁷ G.Neumann, Fs Friedrich, 1958, s.347vd.; E.Neu, StBoT 26, 1983, s.173; *ṣulāi/ṣulij-* c. "kurşun" = A.GAR₅ F.Starke, StBoT 31, 1990, s.424.

¹⁰⁸ Bir maden (veya değerli bir mineral); altınla beraber geçmekte: [*ḫu*]ma-ar-ri-ra ḫijarri-ra (KBo XVII 92 11) diğer örnek metin yerleri için bkz. GLH, s.113; V.Haas, Berggötter, 1982, s.182.

¹⁰⁹ F.Starke, StBoT 31, 1990, s.421 ve d.n.1919; 424 Luv. *dankul-* n. "kalay" ("siyah"). (Renginden ötürü), diğer madenlerde olduğu gibi renk olarak görünümünün adlandırılmalarına da yansıdığı anlaşılmaktadır.

¹¹⁰ F.Starke, StBoT 31, 1990, s.421'de kesin olarak Luvice *kiklubašsar* = demir eşitlemesini yaparken; J.Puhvel, ArAn 2, 1996, s.61vd. "çelik" için dikkat çekmektedir ve (krş.) HED, s.174-175'te ise "demir, çelik" karşılığı verilmiştir.

¹¹¹ *AMŪTU(M)* madeni sorunu: (Kultepe metinlerinde;) Bu sorunlu konuyu, E.Bilgiç, Maden Ekonomisi, 1940-1941, s.945-948'de detaylı olarak tartışmıştır. Son olarak da S.Çeçen, Belleten 161/231, 1997, s.219-232 ve H.Sever, ArAn 3 (Gs Bilgiç), 1997, s.291-299'da yer vermişlerdir: "Bu madene verilen isimler KÜ.AN=amütum= aši'um=Meteorik demir, platin'dir. Rimuş'un Sumerce-Akadça yazıtında kalay ile aynı değerde bir maden olarak anılmaktadır. III. Ur-Hanedanı zamanına ait bir tablette 36 kg. amütum'un gümüş karşılığı 18 gr.dır (oldukça ucuz). Amarna çağı mektuplarında amütum'dan yapılmış bir şişenin Mitanni kralı Tušratta tarafından III. Amenofis'e (İ.Ö.1447-1421) hediye edildiği ve kral hediyesi olması nedeniyle çok değerli olduğu anlaşılmaktadır. Kultepe metinlerinde ise amütum 1 mina=yaklaşık 500 gr. olarak geçmektedir. Diğer Kultepe metinlerinde ise şekel/siklum'dan daha fazla ağırlıkta anılmayan ve parça parça toplanan ve değeri ise, iki yerde bahsedildiği şekilde alından beş misli daha değerli görülen bu madenin, diğer bir metinde (Kt. S/k-89) ise "1 1/3 GÍN amütum 1 1/2 mana TA KÜ.BABBAR^{AP}-ká 2 mana 15 GÍN.TA = 1 1/3 şekel amütum senin 1.5 mina gümüşünden (=gümüşün karşılığı olarak) 2 mina 15 şekel eder" şeklinde geçmesinden dolayı, amütum'un burada gümüşten 90 misli daha değerli olduğunu açıklayan ilk ve (şimdilik) tek belgedir. Asırlı tüccarların yerli sarayların tekelinde olan amütum, "aši'um, birtum ve ḫaraṣum" gibi madenlerin ticaret yapma yetkisine sahip olmadıkları da anlaşılmaktadır. Kt. 92/k-200, Kt. 92/k-203 ve Kt.92/k-221 no.lu mektuplarda: amütum madeninin ticaretinin yapılması hususunda verilmiş olan Asur ülkesinin direktiflerini kapsamakta olup, bu direktiflerin bütün kârum ve

sını kabul etmek gerek, çünkü arkeolojik bulgular bu iki madenin daha eski dönemlerde kullanıldığını göstermektedir¹¹². (Boğazköv'de ele geçen) Hitit metinlerinde, Anadolu'daki maden üretimi hakkında verilen bilgilerin yetersizliği ve eksikliği görülmektedir; çünkü veriler sadece tapınak ve saray ticaretini ve bunlardan da neredeyse sadece Hattuşa'da olanları içermektedir¹¹³.

Hititlerin yaşamında, madenler en önemli unsuru oluşturan elementlerdi. Bu düşünceden hareketle (Hititler); söz konusu bu madenleri (altın, gümüş vs.), törensel ayinlerle çevrelerinde bulunan her alanda, istedikleri biçimde (manevi) bir bağlantı kurmak amacıyla kullanır ve bunu da bir dini törene dönüştürürlerdi. Bu düşünce, bir tapınağın temelinde kalıp olarak kullanılan bu tür madenlerden üretilen etkileyici yapı ve süsleme nesneleri olarak temel konulduğu Hitit yapı inşa ritüellerinde de kendini gösterip, geçerliliğini sürdürmüştür:

ıabartımlara sistemli bir şekilde ulaştırılması da sağlanmıştır. Kt. C/k- 18 40-42'de amütum'dan taç yapılmış olduğu görülmektedir. Yine Kt.n/k-757, 6-8'de "(amütum) miktarca, eritme esnasında azaldı" denmektedir. Kt. N/k-1686 no.lu mektupta: "Demirci ile, ufalanmış amütum için 2 1/2 şekel mamul altın karşılığı, anlaşukları" belirtilmektedir; bundan dolayı amütum madenin eritilip, kuyumcu tarafından işlenilebilen bir maden olduğu kanaati çıkmaktadır. Ayrıca Kt. N/k-695 no.lu metinde (sr.16) amütum'dan yapılmış olan 'gerdanlık' vardır. Genel görünüm olarak Kaniş'ten diğer eyaletlere gönderilen ve Anadolu içerisinde alınıp, satılmakta olan bu madenin, Asur ülkesine veya başka ülkelere gönderildiği hakkında henüz kayda rastlanılmadığı anlaşılmaktadır. Kt. 92/k-564b no.lu metinde ise, amütum madenin ticaretinin yapılabilmesi için bir tür 'Ticari Ruhsatname' verilmesi konusundaki Asur Şehir Meclisinin kararı ortaya çıkmaktadır. Yine bir mektupta (Hrozny, I, 24-61) Hatti ülkesinden satın alınan amütum ticaretinin gizli olarak yapıldığı ve alım-satım işlerinin de sadece Kuşara sarayının yetkisinde olduğu söylenmektedir. Bu madenin ne şekilde nereden tedarik edildiği veya nereden çıkarıldığı konusunda bilgiye henüz sahip olunamamıştır.

¹¹² Krş. K.Emre, Kurşun Figürinleri, 1971, s.1vd.

¹¹³ Hitit Krallığındaki ticari yaşam için bkz. H.Klengel, AoF 6, 1979, s.69vd.

b) Madenlerle ilgili bir yapı inşa ritüeli = KBo IV 1 Vs.1¹⁴:

- 1 [GIM-an] É.DINGIR^{LIM} GIBIL na-aš-ma
ÉMEŠ GIBIL^{MEŠ} dam-me-li¹ pí-di ú-e-
da-an-zi
2 na-aš-ta ma-aḫ-ḫa-an ša-ma-nu-uš iṣ-ḫu-u-
ḡa-an-zi nu ša-ma-na-aš kat-ta-an
3 ki-iš-ša-an ti-an-zi 1 MA.NA URUDU dan-
na-nu-ḡa-an-za 4 G¹ŠGAG ZABAR
4 1 G¹ŠNÍG.GUL AN.BAR TUR nu iṣ-tar-
na pí-di G¹Šku-ra-ak-ki-ja-aš pí-di da-ga-
an-zi-p[an]
5 pád-da-i nu-kán URUDU an-da da-a-i
nam-ma-an IŠ-TU G¹ŠGAG^{HLA} a-ra-aḫ-
za-an-da
6 tar-ma-iz-zi nu EGIR-an-da IŠ-TU
G¹ŠNÍG.GUL AN.BAR ḡa-al-aḫ-zi
7 na-aš-ta an-da ki-iš-ša-an me-ma-i

1-7 Ne zaman ki yeni bir tapınak veya yeni evler el değmemiş bir yerde inşa edilirse, temeller atıldığı zaman temel taşlarının altına şunlar yerleştirilir: 1 mina dannuqant¹¹⁵ bakırı, 4 bronz çivi/kazık ve demirden küçük bir çekiç. Ortada ağaç direğin yerinde toprağı kazar(lar) ve içerisine bakır koyar(lar) ve sonra etrafına çiviler/kazıklar çakılır ve sonra demir çekiçle vurulur ve orada içeriye doğru şöyle söylenir.

¹¹⁴ CTH 413 Yapı İnşa Ritüeli = [M.Witzel, Hethitische Keilschrift-Urkunden, (=Keilinschriftliche Studien 4) 1924, s.76-87; A.Goetze, ANET 3, 1955 (2. ed. ekleri ile ANET 1969), s.356vd.; H.G.Güterbock, RHA 74, 1964, s.103vd.; V.Haas, KN, 1970, s.74vd.; H.Otten-Chr. Rüster, ZA 62, 1972, s.105vd. (Nr. 6); H.S.Schuster, HIB, 1974, s.59vd.; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.96vd.; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.32vd.; N.Boysan-Dietrich, THeth 12, 1987, s.43vd.; A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.41vd.] Bo 2030 KUB II 2 CTH 413 (Aynı zamanda krş. CTH 725.A; J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.272vd.; V.Haas, GHR, 1994, s.251 d.n.7, 9; s.262 d.n.82; G.Torri, StudAs 2, 2003, s.87 ve 127vd. (Bo 2030 + VAT 13568 KUB XLVIII 1). Bo 3160 KUB LIX 51 CTH 413 (dupl. KBo IV 1 (= Bo 2010) I 35vd., KUB II 2 (= Bo 2) I 44vd.). Bo 3370 CTH 413.H (dupl. KBo IV 1 (= Bo 2010). Bo 3821 KUB LIII 27 CTH 413.G. (=A I 14-35 B I 14-43). Bo 4811 CTH 413 (I.Wegner, ChS I/3-2, 2002, s.228 (Nr.113); D.Groddek, DBH 5, 2002, s.113 (Lit. ile). dupl. 199/r + HFAC 13, KBo XXII 142 (=476/z). KUB XL 79 (=Bo 7705). Bo 7705 KUB XL 79 CTH 413 (dupl. 199/r + HFAC 13, KBo XXII 142 (=476/z). Bo 4811; C.Kühne, ZA 61, 1972, s.261). 237/n KBo XLIV 16 CTH 413. 199/r KBo XLVI 15 CTH 413 (dupl. KBo XXII 142 (=476/z) Rs.IV 4'-11', Bo 4811 I 20'-22'; G.Beckman-H.A.Hoffner, Jr., JCS 37, 1985, s.3; E.Rieken, StBoT 44, 1999, s.450 (199/r (+)NBC 11786 HFAC 13). 1970/u CTH 413 (dupl. KBo IV 1 (= Bo 2010); G.Beckman, JAOS 100, 1989, s.689). 1177/v CTH 413.A (H.Otten-Chr. Rüster, ZA 62, 1972, s.105vd. (Nr. 6); G.Kellerman, Diss., 1980, s.125vd.; J.Catsanicos, BSL 81, 1986, s.125 d.n.15; V.Haas, GHR, 1994, s.126 d.n.99; s.197 d.n.91; s.252vd. d.n.11vd.; J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.274; J.Boley, IBS 97, 2000, s.69, 84, 192, 207, 215, 242, 346; G.Torri, StudAs 2, 2003, s.86vd., 127vd. (1177/v + Bo 2010 KBo IV 1). 1209/v KBo XVIII 169 CTH 413.D G.Kellerman, Diss., 1980, s.125vd.; N.Boysan-Dietrich, THeth 12, 1987, s.43vd.). 476/z KBo XXII 142 CTH 413 (A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.61). Bo 2030 KUB II 2 CTH 413 (Aynı zamanda krş. CTH 725.A; J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.272vd.; V.Haas, GHR, 1994, s.251 d.n.7.9; 262 d.n.82; G.Torri, StudAs 2, 2003, s.87, 127vd. (Bo 2030 + VAT 13568 KUB XLVIII 1).

¹¹⁵ [dannuqant (bakır) sözcüğü bir hapax olarak M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.41 (not) 'ta tespit edilmiştir: Satır 3 ve 8'in karşılaştırılmasını bu sözcüğün anlamının pahşuqant'a yakın olduğunu, her ikisinin morfolojik strüktürünün aynı olması belirtilmektedir (aynı zamanda krş. A.Goetze, ANET 3, 1955, s.356'da 'refined=saf, arınmış' olarak vermiştir; ayrıca Yazılılıkaya 2, s.69].

- 8 *ka-a-aš-ua ma-aḥ-ḥa-an* URUDU *pa-aḥ-ḥa-aš-nu-ua-an-za nam-ma-ua-ra-aš uk-tu-ri-[iš]*
- 9 *ke-e-ja-ua* É.DINGIR^{LIM} QA-TAM-MA *pa-aḥ-ḥa-aš-nu-ua-an-da cš-du*
- 10 *nu-ua-ra-at-ša-an da-an-ku-ua-i ták-ni-i še-ir uk-tu-u-ri e-eš-du*
- 11 EN SÍSKUR-*ja-kán ŠUM-an ḥal-za-a-i ke-e-ja-ua* É.DINGIR^{LIM} *ku-iš ú-e-te-it*
- 12 *nu-ua-ra-aš* DINGIR^{MEŠ}-*aš pí-ra-an QA-TAM-MA uk-tu-u-ri-iš e-eš-du nu-ua-za-kán ke-e* É.DINGIR^{LIM}
- 13 DINGIR^{MEŠ}-*aš pí-ra-an TI-an-ni aš-šu-li I-NA EGIR UD^{MI} ḥa-aš-ši-ik-du*
- 14 *nu-ua-aš-ša-an ŠA É^{MEŠ} ma-aḥ-ḥa-an 4 ḥal-ḥal-tu-ma-ri-i-e-c[š da-g]a-an-zi-pí še-er*
- 15 *u-uk-tu-u-ri-i-e-eš nu-ua-ra-at-kán Ú-UL ú-e-ḥa-an-da-ri [Š]A EN SÍSKUR-ja-ua-kán*
- 16 *aš-šu-ul PA-NI DINGIR^{MEŠ} I-NA EGIR UD^{MI} QA-TAM-MA le-e ú-e-ḥ-zi nu-ua-za-kán ki-i* É.DINGIR^{LIM}
- 17 PA-NI DINGIR^{LIM} *aš-šu-li DINGIR^{LAM} AŠ-ŠUM BE-LU-UT-TIM KUR URU Ḥa-at-ti* GIŠŠÚ.A LUGAL^{UT-TI}-*ja*
- 18 TI-an-ni *ḥa-at-tu-la-an-ni i[n-na-r]a-u-ua-an-ni ḥa-aš-ši-ik-du*
- 19 4 *ḥal-ḥal-tu-um-ma-ri-ja-aš-ma ku-e-da-[ni-ja]a A-NA 1 ḥal-ḥal-tu-ma-ri kat-ta-an*
- 20 *ki-iš-ša-an da-a-i 1 ša-ma-na-aš KÙ.BABBAR 1 ša-ma-na-aš GUŠKIN 1 ša-ma-na-aš* NA⁴ZA.GIN
- 21 1 *ša-ma-na-aš* NA⁴DUḥ.ŠÚ.A 1 *ša-ma-na-aš* NA⁴AŠ.NU₁₁.GAL 1 *ša-ma-na-aš AN.BAR*
- 22 1 *ša-ma-na-aš* URUDU 1 *ša-ma-na-aš ZABAR 1 ša-ma-na-aš* NA⁴*ku-un-ku-nu-uz-zi-ja-aš*
- 23 *na-at-kán 4 ḥal-ḥal-tu-um-ma-ri-i-e-eš QA-TAM-MA ḥa-an-da-an-te-eš*

8-10 Bak! Bakır dayanıklı ve de ölümsüz olduğu gibi bu tapınak da öyle dayanıklı olsun ve orada kara topraklar üzerinde ölümsüz olsun.

11-13 Kurban sahibinin adı çağrılır: Kim ki bu tapınağı inşa etti ve o da tanrıların önünde aynı şekilde ölümsüz olsun! Gelecekte tanrıların önünde bu tapınak yaşam ve zenginlikle doyurulsun.

14-18 Bir evin 4 köşesi toprağın üzerinde ölümsüz/sağlam olduğu gibi ve onlar yerlerinden döndürülmediği gibi, gelecek günlerde, tanrıların önünde, Kurban sahibinin varlığı aynı şekilde değişmesin/yerinden oynamasın! Ve bu tapınak, tanrıların önünde, Hatti memleketinin hükümranlılığı için, ve krallığın tahtı için, hayat, sağlık ve kudret ile doyurulsun.

19-23 Fakat 4 köşenin ve her köşenin altına şöyle konulur: gümüşten 1 temeltaşı (deposu veya adağı), altından 1 temeltaşı, lapislazuliden 1 temeltaşı, dağ kristali/kuarzdan bir temel taşı, su mermerinden 1 temeltaşı, demirden 1 temeltaşı, bakırdan 1 temeltaşı, bronzdan 1 temeltaşı, kireçtaşından 1 temeltaşı, 4 köşe de onlarla aynı şekilde hazırlanmıştır.

24 A-NA 4 ku-ra-ak-ki-ja-aš-ša ku-e-da-ni-ja A-NA 1 ku-ra-ak-ki kat-ta-an ki-iš-ša-an

25 da-a-i 1 ku-ra-ak-ki-in KÙ.BABBAR 1 ku-ra-ak-ki-in GUŠKIN 1 ku-ra-ak-ki-in NA⁴ZA.GÌN

26 1 ku-ra-ak-ki-in NA⁴DUĤ.ŠÚ.A 1 ku-ra-ak-ki-in AN.BAR 1 ku-ra-ak-ki-in NA⁴ku-un-ku-nu-zi-ja-aš

27 1 ku-ra-ak-ki-in URUDU 1 ku-ra-ak-ki-in ZABAR da-a-i nu-kán an-da ki-iš-ša-an me-ma-i

28 ka-a-ša ke-e ku-e É.DINGIR^{LIM} tu-uk A-NA DINGIR^{LIM} ú-e-tum-me-en DINGIR^{LIM}-ja-kán

29 ŠUM-ŠU ħal-za-a-i ú-e-da-an-zi-ja-at ki-e-da-ni nu-ya-ra-at Ú-UL

30 an-za-a-aš ú-e-tum-me-en DINGIR^{MEŠ}-ya-ra-at ħu-u-ma-an-te-eš ú-e-te-er

31 DINGIR^{MEŠ} LÚ^{MEŠ}-ya-ra-at LÚNAGAR-az ú-e-te-er ša-ma-nu-uš-ma-ya kat-ta-an

32 ^DTe-li-pí-nu-uš da-iš še-er-m[a-aš-š]a-an ku-ud-du-uš ^DÉ-A-aš ħ[a-ad-da-an-na-aš]

33 LUGAL-uš ú-e-te-et GIŠ-ru-ma NA₄[-ja ħu]-u-ma-an-te-eš ĤUR.SAG^{MEŠ} ú-[e-te-er]

34 pu-u-ru-ut-ma [DINGIR^{MEŠ} MUNUS^{MEŠ} ú-e]-te-er

24-27 Ve 4 direğin herbirinin altına şöyle konulur : 1 gümüş direk, 1 altın direk, 1 mavi taş(dan) direk, 1 kuarz/dağ kristali direk, 1 demir direk, 1 ki-reçtaşı direk, 1 bakır direk, 1 bronz direk koyar. Ve içeriye şöyle söylenir:

28-30 Bak! Bu tapınak ki, sana/sen Tanrı'ya inşa ettik -hangi tanrı için inşa edilir (ise) adı söylenir-, ve onu biz inşa etmedik! Onu bütün tanrılar inşa ettiler!

31-34 Onu erkek Tanrılar marangoz gibi inşa ettiler. Fakat temeltaşlarını Tanrı Telipinu alta koydu; orada onların üzerine duvarları, Bilgelğin Kralı Tanrı Ea inşa etti. Fakat ağaç(lar) ve taş(lar) bütün dağlardan getirildi (dağ tanrıları getirdi) ve toprağı Tanrıçalar getirdi.

35 *ša-ma-nu-uš kat-ta-an ŠA KÙ.BABBAR*
GUŠKIN-ja da-a-ir GUŠKIN URU Pí-r[u-un-
du-um-me-ja-az]

36 *ú-te-er KÙ.BABBAR ku-uz-za-az ú-te-er*
NA4ZA.GÌN HUR.SAG Tá-k-ni-ja-ra-az [ú-te-
er]

37 *NA4AŠ.NU11.GAL KUR URU Ka-ni-iš-ħa-az*
ú-te-er NA4DUḪ.ŠŪ.A KUR URU I-la-am-da-
az

38 *ú-te-er NA4ku-un-ku-nu-uz-zi-in da-ga-an-zi-*
pa-az ú-te-er

39 *AN.BAR GE6 ne-pí-ša-aš ne-pí-ša-az ú-te-er*
URUDU ZABAR URU A-la-ši-ja-az

40 *HUR.SAG Tá-g-ga-ta-az ú-te-er*

41 *nu ka-a-ša ša-ma-na-aš kat-ta-an ša-ma-na-*
an-ni GUŠKIN da-a-ir nu GUŠKIN ma-aḫ-
ħa-an

42 *uk-tu-u-ri nam-ma-at pâr-ku-i da-aš-šu-ja*
na-at-ša-an DINGIR^{MES}-aš NÍ.TE-aš

43 *uk-tu-u-ri na-at-kân DINGIR^{MES}-aš an-tu-*
uḫ-ša-aš-ša a-aš-šu ke-e-ja-kân Ê.DINGIR^{LIM}

44 *A-NA DINGIR^{LIM} uk-tu-u-ri QA-TAM-MA*
a-aš-šu e-eš-du

35-40 Temellerin altına gümüş ve altın koyarlar. Pirundummeja¹¹⁶ şehrin-den altın getirdiler, Kuzza'dan¹¹⁷ gümüş getürdiler, Takniğara dağından mavi taş getirdiler, su mermerini Kaniş(ħa) memleketinden getirdiler, dağ kristali/kuarzı Ilam (/Elam) memleketinden getirdiler, kireçtaşını topraktan getirdiler, siyah gökdemirini gökten getirdiler; bakırı, bronzu Alaşiğ'a'nın Taggata dağından¹¹⁸ getirdiler.

41-44 Bak! Temellerin dibine, altını temele koydular; ve altın gibi ölümsüz başkaca saf, dayanıklı ve bizzat Tanrılara da ölümsüz olduğu gibi ve o (...) Tanrılara ve insanlara iyi (olsun)! Ve bu tapınak, aynı şekilde Tanrı'ya ölümsüz (ve) iyi olsun! (sonsuzlukta yaşasın!)

¹¹⁶ Yeri bilinmiyor: bkz. H.Ertem, Dizin, 1973, s.111 (KUB II 2 Vs.I 44); krş. G.del Monte-J.Tischler, RGTC 6, 1978, s.315 (ve 170'de Kanişħa altına). Ayrıca bkz. E.Laroche, RHA 24, 1966, s.171vd.

¹¹⁷ Mısır'daki Ku s eyaleti belki?

¹¹⁸ Alaşiğ memleketi - Kıbrıs adasındaki Taggata dağından (Kıbrıs'ta bakır cevheri çıkarılan dağın adı, bkz. H.Gonnet, Mont., 1978, s.140; H.Ertem, Dizin, 1973, s.188; G.del Monte-J.Tischler, RGTC 6, 1978, s.385.

45 EN SÍSKUR-ja-kán DINGIR^{MEŠ}.
aš TI-an-ni aš-šu-li I-NA EGIR
UD^{MI} kat-ta h[a-aš-ša]

46 ha-an-za-aš-ša QA-TAM-MA a-aš-
šu e-eš-du

47 9 u-a-al-la-aš KÙ.BABBAR ku-iš-ša
1 GÍN KI.LÁ.BI 9 u-a-al-la-aš
GUŠKIN [ku-iš-ša]

48 1 GÍN KI.LÁ.BI 9 u-a-al-la-aš
AN.BAR 9 u-a-al-l[a-aš ZABAR 1
GÍN KI.LÁ.BI]

Rs.

1 ZAG.GAR.RA-ni kat-ta-an 4 u-a-al-
lu-uš da-a-i ŠÀ^{BA} 1^{EN} ŠA
[GUŠKIN 1^{EN} ŠA KÙ.BABBAR]

2 1^{EN} ŠA AN.BAR 1^{EN} ŠA ZABAR
iš-tar-ni-ja-aš-ša ha-an[-te-iz-zi]

3 ku-ra-ak-ki QA-TAM-MA 4 u-a-al-
lu-uš da-a-i me-na-aḥ-ha-an-da [
1² ku-ra-ak-ki]

4 ta-pu-ua-aš ZAG-ni GÜB-li nu ku-
u-a-pí-ja QA-TAM-MA 4 u-a-al-lu-
u[š da-a-i]

5 [A-N] A 4 ḫal-ḫal-du-um-ma-ri-ja-
aš-ša QA-TAM-MA ku-ua-pí-ja 1-
e-da-ni ḫal-ḫal-d[u-um-ma-rī]

6 [4 u]a-al-lu-uš da-a-i

45-46 Ve Kurban Sahibi ile soyu (çocukları, torunları), gelecek günlerde, aynı şekilde Tanrıların nezdinde gözde (olsun) ve varlık içinde olsun!

47-48 9 gümüş çivi/kazık (alınır), herbirinin ağırlığı 1 *şekel*, 9 alun çivi (alınır), herbirinin ağırlığı 1 *şekel*, 9 demir çivi (alınır), 9 bronz çivi (alınır), herbirinin ağırlığı 1 *şekel*(dir).

Rs.

1-4 Sunağın altına 4 çivi/kazık konulur: İçlerinden biri altın(dan), biri gümüş(ten), biri demir(dan), biri bronz(dan), ve ortamın ilk direğine/ayağına aynı şekilde 4 çivi/kazık konulur. Ve karşısındaki direğin yanına, sağ ve soluna yine aynı şekilde 4 çivi/kazık koyar.

5-6 Ve 4 (köşeye) köşe temel taşına, yine aynı şekilde birer birer (köşeye) köşe taşına 4 çivi koyar.

7 1 UR.MAḪ GUŠKIN ŠA 1 GÍN 2 TA-PAL
GU₄^{HLA} AN.BAR IŠ-TU^{GIŠ} ŠÜDUN
KÛ.BABBAR

8 tu-ri-ja-an-te-eš nu ku-iš-ša 1 GU₄ 1 GÍN
KI.LÁ.BI pal-za-aḫ-ḫa-aš-ma-aš-ma-aš

9 kat-ta-an 1-aš na-at-ša-an 2 GU₄ pal-za-aḫ-ḫi
a-ra-an-da-ri

10 nam-ma-ja-aš-ša-an 2 GU₄ pal-za-aḫ-ḫi a-ra-
an-da-ri

11 pal-za-aḫ-ḫa-aš-ma ga-an-ku-u-ua-ar Ú-UL
du-uq-qa-ri GU₄^{HLA} ja ku-e-iz

12 GIŠ[ŠÜDU]N-it tu-u-ri-ja-an-te-eš nu ga-an-
ku-u-ua-ar a-pa-at-ta-ja Ú-UL

13 [du-uq]-qa-a-ri na-aš iš-tar-ni-ja-aš ḫa-an-te-
iz-zi ku-ra-ak-ki kat-ta-an da-a-i

14 ZAG.GAR.RA-ni-ma kat-ta-an 1
ZAG.GAR.RA KÛ.BABBAR ŠA 1 GÍN 1
ZAG.GAR.RA GUŠKIN ŠA 1 GÍN

15 1 ZAG.GAR.RA^{NA4} ZA.GİN 1
ZAG.GAR.RA «1 ZAG.GAR.RA»¹¹⁹
NA⁴DUḪ.ŠÚ.A 1 ZAG.GAR.RA AN.BAR

16 1 ZAG.GAR.RA URUDU 1 ZAG.GAR.RA
ZABAR 1 ZAG.GAR.RA^{NA4} AŠ.NU₁₁.GAL
1 [ZAG.GAR.RA^{NA4} ku-un-ku-nu-zi-ja-aš]

7-10 1 altın aslan ağırlığı
1 *şekel*, 2 çift demir sığır,
gümüş bir boyunduruk
ile koşulmuş, her sığır 1
şekel ağırlığında, onların
alunda tek bir kaide ve 2
sığır orada kaideye yerleş-
tirilmiştir. Bundan başka
2 sığır daha kaideye yer-
leştirilmiştir.

11-13 Fakat kaidenin
ağırlığı saptanmamıştır.
Ve sığırlar koşulmuş ol-
duğu ve adı geçenin bu
ağırlığı da saptanmamış-
tır, ve onlar ortanın ilk
direğinin altına/dibine
konulur.

14-16 Fakat sunağın al-
tına (konulur): 1 gümüş
sunak, ağırlığı 1 *şekel*, 1
altın sunak 1 *şekel* ağırlı-
ğında; 1 mavi taş(tan)
sunak, 1 dağ kris-
tali/kuartz sunak, 1 de-
mir sunak, 1 bakır sunak,
1 bronz sunak, 1 sunak su
mermeri(nden), 1 sunak
bazalt/kireç taşı(ndan).

¹¹⁹ 15. satırın metin kopyasında: "1 ZAG.GAR.RA^{NA4} ZA.GİN 1 ZAG.GAR.RA 1
ZAG.GAR.RA^{NA4} DUḪ.ŠÚ.A 1 ZAG.GAR.RA AN.BAR" şeklinde "1 ZAG.GAR.RA" daha görül-
mektedir.

17 ŠA-PAL GUNNI 1 GUNNI KÙ.BABBAR ŠA
1 GÍN 1 GUNNI GUŠKIN ŠA 1 GÍN

18 1 GUNNI ^{NA4}ZA.GİN 1 GUNNI
^{NA4}DUḪ.ŠÚ.A 1 GUNNI
^{NA4}AŠ.NU₁₁.GAL

19 1 GUNNI AN.BAR 1 GUNNI ZABAR 1
GUNNI ^{NA4}ku-un-ku-nu-zi-ja-aš

20 4 ṽa-al-li-i-e-eš ŠA^{BA} 1^{EN} ŠA KÙ.BABBAR
1^{EN} ŠA GUŠKIN 1^{EN} ŠA AN.BAR

21 1^{EN} ŠA ZABAR nu [k]u-iš-ša 1 ṽa-al-la-aš 1
GÍN ŠA NA₄ḪI.A-ja

22 ku-i-e-eš GUNNI^{MEŠ} [nu] ku-iš-ša 1 GÍN

23 ŠA-PAL ^{GIŠ}IG-ma 1 [^{NU-TUM}GI]ŠIG
KÙ.BABBAR ŠA 1 GÍN 1^{NU-TUM}GIŠIG
GUŠKIN ŠA 1 GÍN

24 1^{NU-TUM}GIŠIG ^{NA4}ZA[.GİN ŠA 1] GÍN
1^{NU-TUM}GIŠIG ^{NA4}DUḪ.ŠÚ.A ŠA 1 GÍN

25 1^{NU-TUM}GIŠIG AN.BAR [ŠA 1 GÍN] 1^{NU-TUM}GIŠIG
ZABAR ŠA 1 GÍN

26 1^{NU-TUM}GIŠIG ^{NA4}A[Š.NU₁₁.GAL ŠA 1
GÍN 1] ^{NU-TUM}GIŠIG ^{NA4}ŠU.U-aš ŠA 1
GÍN-pát

17-22 Ocağın altına (konulur): 1 gümüş ocak ağırlığı 1 *şekel*, 1 altın ocak ağırlığı 1 *şekel*; 1 ocak mavi taş(tan), 1 ocak dağ kristali/kuartz(dan), 1 ocak demir(den), 1 ocak bronz (dan), 1 ocak kireçtaşı/bazalt(dan), 4 çivi içlerinden biri gümüş (ten), biri altın(dan), biri demir (den), biri bronz (dan) (alınır); çivi kamanın herbiri 1 *şekel*(dir). Taşlardan (yapılmış) ocakların herbiri 1 *şekel*(dir).

23-26 Fakat tahta kapı kanatlarının altına (konulur): 1 adet gümüş kapı kanadı, ağırlığı 1 *şekel*; 1 adet altın kapı kanadı, ağırlığı 1 *şekel*; 1 adet mavi taş(tan) kapı kanadı, ağırlığı 1 *şekel*; 1 adet kuartz/dağ kristali(nden) kapı kanadı, ağırlığı 1 *şekel*; 1 adet demir kapı kanadı, ağırlığı 1 *şekel*; 1 adet bronz kapı kanadı, ağırlığı 1 *şekel*; 1 adet su mermeri(nden) kapı kanadı, ağırlığı 1 *şekel*; 1 adet kireçtaşı kapı kanadı, onun da ağırlığı 1 *şekel*(dir).

27 2 ...¹²⁰ ŠA URUDU *na-aš-k[án KÁ.GAL-aš
an-da] da-a-i ga-an-ku-u-ua-ar-ma-aš Ú-UL*
28 *ku-it-ki du-uq-qa-[a-ri]*
29 16 ^{GIŠ}HAŠHUR ŠÀ^{BA} 4 [^{GIŠ}HAŠHUR ŠA
GUŠKIN] 4 ^{GIŠ}HAŠHUR ŠA KÙ.BABBAR
30 4 ^{GIŠ}HAŠHUR ŠA AN.BA[R 4
^{GIŠ}HAŠ]HUR ŠA ZABAR [*ga-an-ku-u-ua]-
ar-ma-at Ú-UL du-uq-qa-ri*
31 [1 I]M.GÍD.DA NU.TIL¹ *ma-a-an ša-ma-na-
aš kat-ta-an ú-an-zi*

27-28 Büyük kapının içine bakır(dan) 2 ... (tilki?) koyar, fakat onların ağırlığı saptanmamıştır.

29-30 16 elma ağacı (konulur): içinden 4'ü altından elma ağacı, 4'ü gümüşten elma ağacı, 4'ü demirden elma ağacı, 4'ü bronzdan elma ağacı(dır), fakat onların ağırlıkları saptanmamıştır.

31 1. Uzun (tablet) bitti/sonu: Ne zaman ki temellerin altına (temel adakları) yerleştirilir.

Doğa üstü güç haricinde bazı maden çeşitlerine reel (gerçek) özellikler de verilmiştir: → Altın = dayanıklı, saf, katı ve böylelikle tanrılar ve insanlar için değerli¹²¹; Gümüş = arılığın simgesi ve de su arıtma aracı¹²² (belki de bakteri öldürücü etkisini keşfetmişlerdir); Kurşun da buna benzer bir yöntemle ihtiyaç olarak kullanılmıştır¹²³. Bakır, dayanıklılığı ve iletkenliği nedeniyle kullanılmıştır¹²⁴; bakır ve kurşun pratik nedenlerden ötürü cam üretiminde katkı maddeleri olmasını sağlamıştır¹²⁵. Demir, eski Hitit dönemlerinden beri sağlamlığın ve sarsılmazlığın sembolü (özellikle arazi bağış belgelerinde), ayrıca gücün, devamlılığın, iktidarın kavramı olarak kabul edilmektedir¹²⁶.

¹²⁰ KA₅.A² (: tilki).

¹²¹ Bkz. (burada:) KBo IV 1 Vs. 41vd.

¹²² Bkz. KBo LV 2 Rs.IV 55, 61.

¹²³ Bkz. KUB XLIV 61 Rs. 27.

¹²⁴ Bkz. (burada:) KBo IV 1 Vs. 3.

¹²⁵ Bkz. KBo VIII 65 + KBo XVIII 201 Rs.III 3, 4, 9 vd.

¹²⁶ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.80vd.

Bu tür varsayımlar madenlerin - ister hammadde ister donanım nesneleri olarak kullanılsın - mitolojik bağlamlarında, edebi figürlerde veya karşılaştırmalarda ve de sayısız ritüellerde (ve kült ritüellerinde) kullanılmasında etki etmiş olmalıdır. → (Bunlardan bazı örnekler):

KUB XLI 8 Vs.II 32' (69) - 36' (73)¹²⁷:

69 <i>nu KIN-an da-pí-an PA-NI</i> <i>D.A.NU¹.NA.GÉ da-a-i</i>	69 Ritüel techizatının hepsini tanrı ANUNNAGE'nin önüne koyar.
70 <i>KÙ.BABBAR GUŠKIN</i> <i>AN.BAR NAGGA NA₄ Ì LÁL-it</i> <i>Ú-NU-UT GIR₁</i>	70 Gümüş, altın, demir, kalay, taş (ve) yağ, kilden alet (pişmiş top- raktan),
71 <i>Ú-NU-UT AD.KID pár-na-aš</i> <i>pu-u-ru-ut</i>	71 hasır alet, evin balçığı (sıvası/çamuru),
72 <i>Êhi-lam-na-aš pu-u-ru-ut har-</i> <i>nam-ni-ja-zi</i>	72 kapı binasının (yapısının) balçığını karıştırır
73 <i>na-an e-eš-na-aš DINGIR^{LIM} i-</i> <i>ja-zi</i>	73 ve ondan sonra bundan (balçıktan) ('kan) tanrı(sını') yapar ...

Bunlarda madenlerin maddi değer ve saklanılabilirliği önemliydi. "Altın ve gümüş" servetin, maddi değerlerin eş anlamlısı, kültür değişiminin ve geliştirmesinin kavramıydı (ister genel olarak isterse somut nesnelerin toplamı olarak).

KUB XLI 8 Rs.III 18-20¹²⁸:

18 <i>nu-za-kán IGI-an-da pár-ku-nu-ma-aš KIN^{TI}</i>	18 ..ve ritüel için techizatı kontrol et ¹²⁹
19 <i>na-aš-ta KÙ.BABBAR GUŠKIN AN.BAR</i> <i>NAGGA NA₄ZA.GÌN NA₄GUG</i>	19 gümüş, altın, demir, kalay, lapislazuli, akik,
20 <i>IŠ-TU GIŠ.ÉRIN ("NUNUZ") ZI.BA.NA</i> <i>IGI-an-da a-ú</i>	20 terazi ¹ ile kontrol et ¹³⁰

¹²⁷ Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.93-94.

¹²⁸ Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94.

¹²⁹ "und überprüfe die Zurüstung für das Ritual"

¹³⁰ "überprüfe mit der Waage"

KBo XXVI 105 Rs.IV² 17-19 (Kumarbi mit.)¹³¹:

utatten aruni arkamman § [N] ^{A4} kunan NA ⁴ ZA.GİN NA ⁴ parašhaš KÙ.BABBAR GUŠKIN A-ni an[da kittar ² nu=kán ...] / [A]-ni anda peššijaṇeni	"Deniz tanrısına armağan (haraç) getir § kun(n)a(n)-taşı, lapislazuli, parašha-taşı, gümüş, (ve) altın su[da] [durur ²]"
---	---

KBo XV 10 Vs.I 8-9 (ritüel)¹³²:

KÙ.BABBAR GUŠKIN NA ⁴ ZA.GİN NA ⁴ KÁ.DINGIR.RA NA ⁴ parašhaš NA ⁴ DUḪ.ŠŪ.A lulluri NAGGA URUDU kuitt=a parā tepu	"Gümüş, altın, lapislazuli, Babil taşı, parašha-taşı (Marḫaši'den), dağ kristali (kuvars), lulluri-taşı, kalay, bakır hepsinden biraz alır."
---	--

'Altın ve gümüş' adakların ve mezar hediyelerinin özellikle kısaltılmış ifadesiydi. Bununla ilgili bazı durumlarda gümüş (ve) altın'a Yeni Hitit metinlerinde "bronz"la değiştirilebilen "bakır" da eklenmiştir (; bir kez de "kalay" verilmiştir)¹³³.

c) Hatti'deki madenlerin geliş ve çıkış yerleri konusu :

Hatti'de madenler çeşitli kaynaklardan gelmektedir: Savaş ganimeti¹³⁴
("gümüş, altın, kalay ve bakır"¹³⁵; "gümüş ve altın"¹³⁶) veya antlaşmayla belir-

¹³¹ Transkr. ve terc. için bkz. CHD (NA⁴parašha-alunda), s.139.

¹³² Transkr. ve terc. için bkz. CHD (NA⁴parašha-alunda), s.139.

¹³³ J.Siegelová, RIA 8 1/2, 1993, s.113.

¹³⁴ I. Hattušili'nin Güney ve Güneydoğu Anadolu'ya yaptığı seferlerden ve fetihlerden elde ettiği ganimetlerle ilgili metnin (KBo X 1 ve 2) Akadça nüshasından bazı pasajlar: "... Haššuqa kentini bir aslan gibi pençesi ile ezdi. Üstüne toz yağdı ve onun (ganimet) mali ile Hattuša'yı doldurdu. Gümüş ve altının ne başı vardı ve ne sonu. Armaruk'un efendisi Fırına Tanrısını, Halap'in efendisi Fırına Tanrısını, Allatum'u, Adalur'u (ve) Liluriyi, gümüşten iki boğayı, gümüşten ve altundan üç (?) heykeli, iki hanrı-evini(?) ... altınla kaplatım. İyi altundan bir masayı ..., gümüşten üç masayı, iyi altundan kolluklu bir tahu (kıymetli) taşlarla ve altınla kaplatım. (bütün bu ...) Haššu'dan Arinna'nın Güneş Tanrıçasına yukarıya getirdim. Tanrıça Allatum'un kızı Hepat'i, gümüşten üç heykeli, altundan iki heykeli Mezulla'nın tapınağına yukarıya getirdim. /// ... Hahhu'ya karşı gittim ve savaşı üç kez kent kapısına karşı taşıdım ve (kent) tahrip ettim. (Ganimet) mallarını (baş)kentüm Hattuša'ya getirdim. İki yük arabası altın, iki gümüşten mayalı arabası, altından bir masa, gümüşten bir masa. Hahhu'nun bu tanrıları, bir tane gümüşten güçlü bir boğa, ön kısmı gümüşten bir gemi. (Bunları) Büyük Kral Tabarna Hahhu kentinden aldı ve (Arinna'nın) Güneş Tanrıçasına yukarıya getirdi." (H.Otten, MDOG 91, 1958, s.73-84; A.Goetze, JCS 16, 1962, s.24-28; O.Carruba, ZDGM Supp. 1/1, 1969, s.231-234;

lenmiş vergi (Amurru'dan altın¹³⁷); Ugarit'ten altın ve gümüş¹³⁸; Alaşiya'dan altın ve bakır¹³⁹. Fazla bilgi olmaksızın 'altın' Babil'den, Luqqa'dan gelmekteydi¹⁴⁰. Bir yapı inşa ritüeli¹⁴¹; altının daha fazla belgelenmemiş Pirundumneja şehrinden¹⁴², gümüşün Kuzza'dan¹⁴³, meteor demirinin

A.Kammenhuber, KZ 83, 1969, s.264-265, 282; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.40-85; H.C.Melchert, JNES 37, 1978, s.1-22; H.J.Houwink ten Cate, Anatolica 10, 1983 s.91-109; -, Anatolica 11, 1984, s.47-83; H.M.Kümmel, TUAT 1, 1985, s.455-463; S.Ö.Savaş, ArAn 3 (Gs Bilgiç), 1997, s.269vd.). Takip eden zamanlarda Aziru için belirlenen vergi (haraç) "300 şekel arındırılmış iyi altın (her yıl)" (H.Freydank, MIO 7, 1960, s.377); Amarna yazışması ve diğer bir metin yeri çok kısır bilgi vermektedir: KUB XII 1 Rs.IV 20: 1^{EN} GİŞ GĀ.DIR GAB^{URU} Mizri GUŠKIN^{NA4} ZA.GĪN (A.Goetze, JCS 10, 1956, s.33).

¹³⁵ Bkz. KUB XXXI 98b Rs. 14.

¹³⁶ Bkz. KUB XXIV 3 + Vs.II 47vd.

¹³⁷ KBo X 12 Vs.I 9; KBo V 9 Vs.I 30.

¹³⁸ Bkz. RS 17.227 20vd.

¹³⁹ Bkz. KBo XII 38 Vs.I 13, 15.

¹⁴⁰ (Ağırlıklar nadiren verildi): 4 taş-ağırlığında 2 portakal sarısı kutu içinde bulunan en büyük tutar 38 mina altın olduğu [KUB XLII 11 Vs.II 21+KBo XVIII 173 4], sonra 4 mina ve 7 şekel Babil'den [KUB XLII 11 Vs.II 25]; 3 mina ve 4 şekel 1 taş-ağırlığında [KUB XLII 11 Vs.II 22+KBo XVIII 173 5 (17)] ve 2 mina, 2 şekel Lukka'dan [KUB XLII 11 Vs.II 26] geldiğinin anlaşılması bu iki ülkenin gelen altın kaynakları arasında olduğunu (düşük miktarda da olsa) göstermektedir. S.Koşak, HIT, 1982, s.195.

¹⁴¹ Bkz. burada işlenmiş olan KBo IV 1 Vs. 35vd.

¹⁴² Altının çıkarıldığı yer yalnızca bir kez tam olarak söylenir (diğer durumlarda bilinmeyen merkezdir). Detaylı bilgi olarak, burada işlenen 'Yapı İnşa Ritüeli' metnine bkz.: KBo IV 1 (Vs. 35). Altın konusunda pek zengin olan Frijya'nın altın madenlerinin, özellikle Troya'nın kuzeyindeki Astrya madenlerinden çıkarıldığı, Lidya'nın zengin altın hazinelerinin Sart yakınında Boz Dağ'dan çıkıp Gediz nehrine inen vadilerin birinden, Sart Çayı'nın kumları arasından toplanan altınlarla çoğaldığı (; Boz Dağ'ın çevresindeki köy ve kasaba halkının, geçimlerini, derelerdeki kumlar arasında bulunan altınları toplamakla temin ettikleri) kaydedilmiştir. Bugün birtakım izler, türlü çağlarda Boz Dağ'da ve Manisa ile Aydın çevrelerinde, ayrıca kayalar arasındaki altın damarlarının da işletildiğini ve hatta yer yer 60 metre derinliklere bile inilmiş olduğu ihtimalini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, Trabzon çevresindeki dağlarda bulunan altın madenlerinden faydalandığı ve altınların büyük bir kısmının Çoruh Irmağı vadisi ile bazı kolların kumları arasında (bu nehrin iki kıyısında palladium, osmium gibi madenlerle karışık olan altın cevherlerinin) bulunduğu bilinmektedir [İspir (Erzurum) çevresinde işletilen bu madenlerden Osmanlılar Devri'nde faydalanılmış ve sonrasında terkolunmuştur]. R.İzbirak, DTCFD 3/2, 1945, s.214.1

¹⁴³ (1-2) Unapše'den Ehliaddu'ya: (3-4) Benim gümüşüm 1 mana 15 şekel gümüş 25 yıldır senin zimmetinde bulunmaktadır. (5-9) Benim gümüşüm Kaneş şehrinden dışarı çıkmasın, eğer yazmazsan, Tunip'in gümüşüne Kuzzi ülkesinde muamele ettiği gibi, o (ona?) muamele edecektir." Buranın yazımı Karl Hecker tarafından şöyle not verilmiştir: "satır 8vd. Tunip'in nasıl olup da *i-té-ne-pe-šu-ya* (?) *i-pé-eš*₁₅'e yer ismi öznesi olabileceği anlaşılmaz görünmektedir. Ülke bir temsilci vasıtası ile mi ticaret yapılmaktadır? Kuzzi ülkesi adlı bir ülke ise bana bütünüyle yabancıdır." (Uluslararası I. Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1990, s.45, 48) Bizce buradaki Eski Asur belgesindeki Kuzzi ülkesi = (Hitit dönemindeki) Kuzza ile aynı yerdir.

gökyüzünden, bakır ve bronzun Alaşija'dan (Taggata dağından) geldiğini (/getirildiğini) bildirmektedir. Ayrıca kalayın bir kısmının Kizzuṣatna'dan geldiği anlaşılmaktadır¹⁴⁴.

Büyük bir olasılıkla maden ihtiyacının bir bölümü Anadolu köy ve kasabalarından alınan vergilerle karşılanmıştır¹⁴⁵. Bu vergiler maden ağırlığına göre saptanmış ve düzenli olmakla birlikte yılda bir kez olmak üzere veya özel durumlara göre belirlenmiş bakır veya bakır ve kalay¹⁴⁶, bazen de daha düşük miktarlarda gümüş¹⁴⁷ veya demir olarak tahsil edilirdi. Vergiyi ödeme

¹⁴⁴ KBo XVIII 164(+)KUB XXVI 67, bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.77-79 ve 200.

¹⁴⁵ *Mandattu*-metinleri olarak anılan CTH 242 altında listelenen tüm gruplardaki maden ürünlerinin ağırlıkları ve kökenleri açısından incelenmesi sonucunda; bu gruplardaki ortak konunun: "halkın getirip götürdüğü mallardan oluşan hareketlilik" olduğu anlaşılmıştır. Metinlerin anlaşılması *idi* sözcüğünün yorumuna bağlı olarak, malzemelerin hazineye taşınması anlamında mı yoksa hazineden çıkarılması anlamında mı kullanıldığına bağlıdır. Bu cümlelerin ilk bölümünde kişiler ya da anlatıcılar maden ürünleriyle ilişki içinde olarak anlatılırken 2. bölümde 1 veya 2 kişi, bazen yüksek rütbeli görevliler, *idi* 'nin Akadça'da kullanılan anlamıyla hareket ederler (bir yorum: Bu görevliler daha önce malzeme getiren grupların getirdiklerini kontrol ediyorlar biçiminde olabilir). [Bununla birlikte *idû* benzer içerikli Akad belgelerinde kullanılması fakat 'işaret etmek, tanımlamak' (D-stem [=gövde bimli] - *uddû* CAD *idû* altında) anlamındadır. Fakat G-stem Hititçede (Akadçada olduğu gibi) "o biliyordu" anlamında kullanılmıştır. Yani Hititçede "o biliyordu, o tanıdı" olarak da yorumlanabilir]. Burada ilgililenen insanlar, sayıcılar kontrol edip sayıp kayıt yaptıkları için bunların malzeme adlarını bildikleri düşünülebilir. Örnek olarak KUB XL 95 Vs.II 1-18 :

"(1) 1 (külçe) bakır 1 (talent) ağırlığında, 3 riton boncuk 1/2 BÂN boncuk: Maša Halkı (onu teslim etti). Şalıqqa onu kontrol etti. 3 (külçe) bakır, x mızrak(lar), 2 kargı/cirit, 5 yay, 100 ok ucu [yazm]an Pihamuğa için (verildi), Takişarruma ve Zuzuli bunu teslim aldı. (5) 1 (külçe) bakır, 3 riton boncuk, 1/2 BÂN boncuk *paṣala*-halkı kral(a) verdi. 3 külçe bakır, x talent kalay, 2 demir boru, 6 bakır orak, 5 bakır *ṣakšur*-kabi ve 2 riton boncuk, 1/2 BÂN boncuk *paṣala*-halkı ek olarak kral(a) verdi. Zuzuli ve [Ḫuḫ]amiti bunu kontrol etti. 74 (külçe) bakır, herbiri [x] ağırlığında (10) 9 mina []-x-anza : Tarḫundapija kontrol etti. 6 fildişi, 1 (parça) abanoz ağacı İjartapija kontrol etti. 14 (parça) abanoz ağacı Pihamuğa kontrol etti (ve onlar) Şaripija şehrine götürüldü. 1 (talent ağırlığında 1 külçe) bakır ayrıldı. 20 mina ağırlığında x x] yapılar. 6 mina *zapiškuri*; (15) Tarḫundazalma kontrol etti; 15 mina (onları kullanmaları için) 10 adet *zapiškuri*; 7 mina şekelden 10 hançer yapıldı.". Trankr. ve terc. için bkz. A.Kempinski-S.Koşak, Tel Aviv 4, 1977, s.88-89.

¹⁴⁶ Büyük miktar kalay KUB XL 95 11 6 (1? talent) ve KBo VII 24'te en az (toplam) 67 mina ve 28 şekel kalay teslimi görülmektedir. Küçük miktarlar KBo XVIII 164 Vs. 4'te (12 şekel) ve KBo XVIII 162 Vs.I 4'te (15 şekel) verilmiştir.

¹⁴⁷ KBo XVIII 159 değişik süs eşyalarının üretimi için dağıtılan gümüş tutarlarını belirtir. 81 1/2 mina gümüş toplamı eden ağırlıkların korunduğu III 1 (3) 7 tek kısımdır. Diğer döküman olan KBo XVIII 155 külçe şeklinde değişik kentlerden gönderilen vergileri listeler; korunmuş niteliklerin toplamı 179 mina gümüştür. Diğer metinler küçük toplamları içerir (5 mina KUB XXVI 66 Rs.III 1; XLII 10 Vs. 5; 4 mina KUB XLII 10 Vs. 4; 2 1/4 mina KUB XLII 10 Vs. 7; 2 mina KUB XXVI 66 Rs.III 9; 1 mina KUB XXVI 66 Rs.III 10 12; 1/2 mina [20 şekel] KUB XLII 84 Rs. 26; 10 şekel KUB XXVI 66 Rs.III 16; 6 şekel KBo XVIII 176 Vs.I 10). S.Koşak, HIT, 1982, s.197.

şekli doğrudan belirlenmiş görünmemektedir [Örneğin kalay veya altın vergilerinin ödenme şekli belirlenmemiştir; genellikle kesin bir ağırlık ölçüsü belirlenmiş (*şekel* değerinde) ağırlık taşlarının standartlaştırılmasına çalışılmıştır¹⁴⁸]. Bakır daha düşük (*mina* değerlerinde) tahsil edilmiş -hem hammadde, hem de nesne- olarak kayda geçmiştir¹⁴⁹. Söz konusu olan bu nesneler; baltalar, oraklar, ok uçları, bıçak uçları, gem (koşum) takımları, ölçü araçları ve belirtilmiş kap ve araç çeşitleridir ki, bunların ilk üçü (2) *mina*'lık standart ölçüyü oluştururlar ve böylelikle standart bir 'yarım kilo' veya rakamla ifade edilen bir ölçüyü ortaya koyarlar. Gümüş külçe olarak (PAD¹⁵⁰), buna karşılık demir araçlar şeklinde (bıçak uçları, baltalar¹⁵¹) verilir (demir genellikle ağırlık olarak tahsil edilirdi¹⁵²).

Demir olarak verilen vergiler önceden belirlenmiş yerlerde verilirdi. Söz konusu yerler bölgesel yönetim kuruluşları (yerel saraylar) ve yerel kült kuruluşları veya merkezi depo evleridir¹⁵³. Vergiler burada uygun sandıklarda, sepetlerde veya deri çuvalarda saklanır, arşivlenmiş karnelere (/tabletlere) göre sürekli denetlenir ve o zamana göre oldukça yüksek tahsilli (bunlar hazine üst görevlisi veya altın işleyicisinin makamı haricinde yazıcının görevini de üstlenirlerdi) bu işten sorumlu kişilerce¹⁵⁴ denetim altında tutulur ve korunurdu.

¹⁴⁸ Bkz. KBo VII 24 Vs.II. Ağırlıklar için ayrıca bkz. J.Siegelová, Fs Otten, 1988, s.317vd.

¹⁴⁹ Envanter metin kayıtlarında bakır sık sık ağırlık hacmi olarak listelenirken, bitmiş üretimler nispeten seyrektir. Aralarında büyükçe nitelikli 6 talent [GUN, Akadça *BILTU* = 60 mina] (KUB XL 95 Vs.II 1), 5vd.,13'te. Diğer büyük ağırlıklar 153 mina (KBo XVIII 181 Vs. 8), 134 mina (KUB XXVI 67 Vs.II 5), 59 mina (KUB XLII 79 Vs.II 5). İyi cins bakır URUDU *ŞALMU* "mükemmel bakır": KUB XLII 79 Rs.III 6 (50 mina), aynı yer Rs.III 8 (4 mina), KUB XLII 29 Vs.II 14 (99 mina ve 12 şekel), KBo XVIII 181 Vs. 8 (8 mina), aynı yer Rs. 3 (40 mina); krş. aynı zamanda URUDU IGI.DU₈.A: KBo XVIII 181 Vs. 5 (8 mina). Bakır aynı zamanda "kırmızı altın" üretimi için altınla karıştırılmıştır (KBo XVIII 153 Vs. 6,8,10vd.,14,21,23; XLII 43 Vs. 1,4,7,9). S.Koşak, IIIT, 1982, s.198.

¹⁵⁰ Bkz. KBo XVIII 155 ve 156.

¹⁵¹ Bkz. KBo XVIII 158 3.

¹⁵² Bkz.KBo XVIII 62 lk. Rd. 3.

¹⁵³ Hiit yönetim uygulaması için bkz. J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.1vd.

¹⁵⁴ Kült kuruluşları için bkz. KBo II 1 Vs.I 27, Vs.II 8, 19, 45, Rs.III 25; KBo XII 56 Vs.I 9; tacın deposu için bkz. adı geçen mahkeme raporları veya sayım raporları, örneğin KUB XXVI 66 Rs.IV 14.

Maden vergileri zaman zaman ödendikleri şekilde, zaman zaman yönetim kuruluşlarında işlenerek saklanırdı¹⁵⁵.

Bazı yöntemler doğrudan merkezi ekonomi kuruluşlarının¹⁵⁶ atölyelerinde uygulanmış gibi görünüyor¹⁵⁷. Bakır ve kalay sürekli olarak ayrı ayrı ödenirken, depolarda bronz külçelerine (PAD) rastlanabilmektedir. Bu durumlarda bunlar hakkında kayıt tutma gereği duyulmamış olmalıdır¹⁵⁸. Aksine, işlenilmesi için dışarıya hammadde verildiği taktirde hem hammaddenin hem de geri gelen ürünün maden ağırlığının tespiti ile son derece titiz bir şekilde kayıt tutulmuştur:

¹⁵⁵ Vergi listelerinde hiçbir yerde değinilmemesine rağmen bu depolarda küçük ve kullanışlı gümüş külçelerinin (PAD: KBo XVI 64 2; XVIII 156 1, 6; PAD TUR aynı yer 3; XVIII 157 4) yanında altın çubuklar (URĀKI: 2198/c Vs.² 4; KUB XV 5 Rs.IV 14²; KUB XXXI 76 (+) KUB XL 88 Vs.I 1; Col. Univ. Library + KUB XLII 81 Vs.² r. Kol. 1; NĠG.GĠD.DA: KUB XLII 11 Vs.II 29; yapraklar (LĒ'U₅: KUB XVII 20 Vs.II 22); ayrıca meteor demiri çubukları (KUB XLII 11 Rs.V 3, 8, 15) veya demir külçeleri (KUB XLII 76 Vs. 1); bakır ve kalay külçeleri ve "Talentleri" (KUB XL 95 Vs.II 6) kaydedilmiştir.

¹⁵⁶ Hitit tapınaklarının ekonomik işlevleri hakkında ayrıntılı bilgiler için ayrıca bkz. H.Klengel, SMEA 16, 1975, s.181vd.; S.Alp, Tempels, 1983, s.lvd.

¹⁵⁷ III. Hattuşili ve Puduhepa'nın son dönemleri, IV. Tudhaliya'nın ilk yılları arasındaki dönemde Boğazköy'den elde edilen bütün yönetsel dökümanların tamamı belki sarayın ve yönetimin güneyden (Tarhuntaşa) geriye Hattuşa'ya nakledilmesinin yansımalarını içerebilir. Belki bu da bazı şahısların adlarının Tarhuntaşa ve Urikina şehirleri ile ilgili metinlerde 2 kez geçmesi ilişkisini açıklayabilir. Ayrıca Urikina'daki gümüş destekleme sistemleri, imparatorluk periyodunun sonlarına doğru yapılan tapınak restorasyonuna destek olarak görülmektedir. Ayrıca şu da kesindir ki; kayıtlardaki veriler, Nuzi'den, Alalah'tan veya Ugarit'ten gelen demirbaşlarla hiçbir benzerlik göstermemektedir. Dökümanlarda çok sayıda malzeme gösterilmemektedir (Ana arşivin dışında bulunan belgelerden dolayı; bütün imparatorluğun yıllık kaydedilen imparatorluk vergi sistemi ile değil, fakat bazı özel sunuş ve kademeli görevlilerce kişisel yollarla ilgilenildiği düşünülebilir). Bu şöyle özetlenebilir: Devlet ekonomisi ile ilgili bilgi sağlayan Hattuşa arşivleri henüz okunmaya devam etmektedir. Bu konuyla ilgili kayıt düzenlemeleri bazen oldukça karmaşık durumlar almaktadır [Hitit törenleri ve tarihi konusunda ilgi ve bilgi daha fazlayken pratik olarak ticari ve ekonomik yönetim ile ilgili bilgiye yeterince sahip olunamadığı aşkır]. Krş. A.Kempinski-S.Koşak, Tel Aviv 4, 1977, s.91vd.

¹⁵⁸ İlginçtir ama metin kayıtlarına göre bronz çok nadiren rastlanılan bir madendir.

KBo XVI 83 Vs. 5-10¹⁵⁹:

5 SI KÙ.BABBAR GAR.RA ^m Ki-i-da LÚ URU Ka-aš-ta-ma	5 1 gümüş kaplamalı boynuz: Kaştamalı Kida (teslim etti);
6 1 SI KÙ.BABBAR GAR.RA ŠEŠ ^m Ka- qa-ar-na-i-li 2 ŠUL-PÁTKÙ.BABBAR	6 1 gümüş kaplamalı boynuz: Kağarnaili'nin kardeşi (teslim etti); 2 gümüş boru (ve)
7 2 SI KÙ.BABBAR GAR.RA LÚMEŠ URU Tu-u-m-ma-an-na 4 GAL KÙ.BABBAR	7*2 gümüş kaplamalı boynuz: Tummana-halkı (teslim etti); 4 gümüş kap (ve)
8 6 ŠUL-PÁTKÙ.BABBAR LÚMEŠ URU Lu-uq-qa-a 1 ŠUL-PÁT KÙ.BABBAR ^m Kam-ma-li-ja	8 6 gümüş boru: Lukka-halkı (teslim etti); 1 gümüş boru:
9 LÚ URU Tu-u-m-ma-an-na ^m Hi-eš- ni-i-iš I-DI 1 ŠUL-PÁTKÙ.BABBAR	9 Tummanalı Kammaliija (teslim etti). (Bunların hepsini) Hēšni kontrol etti. 1 gümüş boru:
10 ^m AMAR.MUŠEN-na LÚNAGAR ^m Sag-ga-na-aš I-DI	10 marangoz Harana (teslim etti): Saggana kontrol etti.

Genellikle tüm maden türleri -özellikle de gümüş ve bakır- teşekkür ifadesi, ödül veya maaş olarak verilebilmiş veya bazı durumlarda kutlamalar çerçevesinde yarışma ödülü olarak tahsis edilebilmiştir¹⁶⁰. Özellikle gümüş, belirli yerlere veya kişilere belirli kullanımlar için verilmiştir:

¹⁵⁹ Transkr. ve terc. için bkz. A.Kempinski-S.Koşak, Tel Aviv 4, 1977, s.89.

¹⁶⁰ Miktarı belli olmamakla birlikte AN.TAḤ.ŠUM Bayramı esnasında "Altın (ve) gümüş-ten verilen ödül" bkz. KUB II 5 Vs.II 24; KUB XI 13 Rs.V 13-14; Arinna'da düzenlenen AN.TAḤ.ŠUM Bayramı için majesteleri tarafından 100 *šeke*l kullanılmak üzere verilmiştir, bkz. KBo IX 91 Rs. 9-10; KI.LAM-merasimleri esnasında altın, gümüş, demir, bronz veya bakırdan yapılmış kemer ve süs eşyasının hediye edilmesi, bkz. KBo XVI 80+Rs.III 7vd.; KBo XVI 68(+) Vs.I 3vd., KBo X 31 Vs.I 32-34; KI.LAM şöleni esnasında düzenlenen yarışmanın birincisine ödül olarak 1 *mina* değerinde gümüş, bkz. ABoT 5+Vs.II 11, buna karşın daha detaylı bilgi verilme-miş at yarışında (kazanarı) KBo IX 91 Rs. B 4 genellikle 1 bakır *šeke*l/ödül alır; 10 *šeke*l gümüş KUŠARU Bayramı dolayısıyla *tuḥukantū*'ye hediye edilmiştir, bkz. KUB XXVI 66 Rs.III 16-17; fir-tuna ritüelinde (KBo XVII 74 + Vs.I 46vd.) boğaları getiren 20 tane muzrak taşıyıcısının herbiri-nin kral tarafından 10 *šeke*l'lik (toplam 5 *mina*) gümüşle ödüllendirildikleri anlaşılmaktadır. Kült yapılarının yararları için bir sahaf-yapının "İstar"ını kurması için - ve bir rahip - kurban sunması dolayısıyla - birer mutfak bıçağıyla (olasılıkla bakırdan) ödüllendirilmiştir, bkz. KBo XVI 83+Rs.III 2-3. Baş sakatlığının iyileştirilmesi için bir hekime 3 *šeke*l gümüş ödenirken, bkz. Hitit Yasaları § IX=KBo VI 4 Vs.I 25, bir ebeye depodan (sebebi belirtilmeksizin) 1 *mina* 1ık gü-müş maaş olarak verilmiştir.

KUB XXVI 66 Rs.III 9-17 (dupl. KBo XVIII 153)¹⁶¹:

9 2 MA.NA KÙ.BABBAR 1 KI.LÁ TI ₈ ^{MUSEN} mUR.MAḤ-LÚ mPu-pu- liš-ša ḥar-kir	9 1 kartal ağırlığında 2 mina gümüşü Pupulišša ve Uluaziti aldı(lar)
10 na-at MUNUS.LUGAL ka-ru-ú ša- ra-a da-a-aš nu 1 MA.NA KÙ.BABBAR	10 ve (fakat) önce kraliçe onu aldı ve 1 mina gümüşü
11 A-NA MUNUS ḥar-na-ua-aš mLu- ul-lu-uš ^{LÚ} pa-ti-liš pí-e-da-aš	11 ebe ve Patili-rahip Lullu'ya,
12 1 MA.NA KÙ.BABBAR-ma A-NA DINGIR ^{MEŠ} URU Ú-ri-ki-na	12 1 mina gümüşü de Urikina'nın Tanrılarına
13 ḥa-liš-šu-an-zi EGIR-an-da pí-e-ir	13 kaplama (onarım) için verdiler.
14 na-aš-ta nam-ma ḥa-an-di-i 3 MA.NA KÙ.BABBAR da-a-ir	14 Ayrıca 3 mina gümüş ayrıldı
15 na-at a-aš-ga-za GAL DUB.SAR ^{MEŠ} mPu-pu-liš-ša ḥar-kan-zi	15 ve bunu yazınların başı ile Pupuliša dışarıda kullanmak için aldı (Hazine bütçesinden ayrı olarak).
16 na-aš-ta 10 GÍN KÙ.BABBAR da-u- en na-at-kán EZEN ₄ ku-ša-ru	16 10 şekel gümüşü aldık ve onları da kuşaru-bayramında
17 A-NA ^{LÚ} tu-ḥu-kán-ti ÚR-ŠI ti-ja-u- en	17 tuḥukanu'ye (ödül olarak) kucağına verdik.

Bazı durumlarda altın, özel kişilerin elinde bulunabilirdi [: ("annemin altını" deyimi geçmektedir)]¹⁶². Diğer değerli madenler gibi altın nesneler de geleneksel ritüeller sonunda genellikle kralın mezarına bırakılırdı¹⁶³.

Bazı şahıslara pay olarak verilen maden nesnelerin içinde bronz (KUB XXXIV 89 Rs. 2) ve bakır (KBo IX 91 Rs. B 1) bıçak veya hançer, bakır kaseler (KUB XXXIV 88 3), oraklar (KBo IX 94 2,3,4,6,7 veya KBo IX 91 Rs. B 2,3,5.), bronz külçeler veya banyo küvetleri (aynı yer 6,7) de vardır. Askere verilen ücret de maden ürünü olarak ödenebilirdi (altın 'göğüslü' (GABA) bir hançer, aynı yer Vs. 9, gümüş riton ve 2 gümüş bardak, aynı yer 15-17, bakır arazi ve mutfak bıçağı, aynı yer Vs. 12, bunlar garnizon olarak Nerik'te görev yapan *Araunna*-halkı içindi). Buralaki metin yorumları için bkz. J.Siegelová, RIA 8 1/2, 1993, s.114.

¹⁶¹ Transkr. ve terc. için bkz. A.Kempinski-S.Koşak, Tel Aviv 4, 1977, s.89-90; S.Koşak, HIT, 1982, s.66vd.; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.96vd. (str.17'deki ÚR-ŠI belki Hititçe ÚR-ši?).

¹⁶² KUB XIII 35 Vs.II 34.

¹⁶³ Tapınağa bağlı kişilerin mal sahibi olma konusunda, kendilerine ait olmayan malları almalarını engellemek için belirli bir uygulamaya tabi tutulmuşlardır, H.Otten, WO 2, 1959, s.477vd. Ayrıca ölü gömme ritüelleri için önemli bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958 ile (I.M.Akyurt), M.Ö. 2. Binde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri, 1998'de Anadolu merkezlerindeki mezar buluntularına bkz.

Hitit Envanter metinlerinin verdiği bilgiler ışığında; madenlerin (ve madenlerden yapılan eşyaların ve diğerlerinin) kaynak, çıkış veya geliş yerleri olarak bazı bölgeler işaret edilse de, çok açık değildirler¹⁶⁴.

d) Madenlerin kullanıldığı yerler :

Vergi mükelleflerinden doğrudan yardım almalarına rağmen, gümüş, altın, bronz ve bakır nesneler merkezi toplama yerlerince tapınaklara iletildi. İletilen bu madenler ya bir kereye mahsus temel donanımı¹⁶⁵ veya sürekli geçim kaynağı¹⁶⁶ veya kült merasimlerinin ve ayınlarının giderlerini karşılamak için verilirdi.

¹⁶⁴ Hitit ana merkezini teşkil eden Kızılırmak kavsının dışında; kuzeybatıdaki Maşa ve güneyindeki Alhijia; güneyde Lukka ve Aşağı Ülke; Çukurova'da (ve biraz doğusunda) Kizzuwatna ve Suriye'deki Ugarit ve Halpa bölgesini kapsar şekilde sıralanır. Mısır, Babil, Amurru ve Kıbrıs'tan yapılan ithaller de aynı zamanda belirtilir. Maalesef, birçok küçük kentün yerini keşfetmek ve belirli kaynaklardan yola çıkarak isimlerini duyurmak şimdilik olanaksızdır. Bundan dolayı adı anılan birçok kaynak kentü hakkındaki bilgilerimiz sınırlı kalmaktadır. Yerleri bilinen birkaç bölgeden, Maşa ve Alhijia'dan gelen bakır kaplar; Lukka'dan gelen altın; Şaqqamaşa ve kuzeyde merkezi bölgedeki Arpa'dan gelen gümüş; Ankuşa'dan bakır; Kizzuwatna'dan bakır ve kalay; (Kaška-Ülkesi'nden yağlar, ok kılıfları ve ayak bağları; Aşağı Ülke'den [Ikkuşanija, Uaşhanija, Zaruişa, Paşura] ve Kizzuwatna'dan tekstil ürünleri); (Puhand'a'dan [olasılıkla, güneyde Kizzuwatna veya Kuzey Suriye'de?] mor tekstil ve Hurri gömlekleri; Alhişa [Suriye'de?] ve Ugarit'ten abanoz ağacı ve Halep'ten fildişi; Kaşarna'dan [Güney Suriye] tuz ve Kıbrıs'tan keten; Zippalanda'dan marangozlar [bunun belirtisi ağaç zanaat merkezi olabileceği]) sağlandığı metin kayıtlarının kesinliği üzerine yapılandırılır ve bir grubu temsil eder. Bu "envanter metinleri" kapsamındaki bilgilerin Hitit Ekonomisi için kesin veriler olarak alınmaması (metinlerdeki ifade eksikliği ve pratik olarak korunan listelerin amacının ifade edildiği belirteçlerin yokluğundan dolayı) daha temkinli bir sonuç olacaktır. En önemli ipuçları MANDATTU-metinleridir. Bazıları, özellikle krala ait taç giyme töreni için kulaktan duyma bilgilerdir (KUB XLII 22; KUB XLII 23; KBo XVIII 179). İkinci olarak, metinlerde belirtilen birçok kurumun fonksiyonları henüz çok açık değildir ve işlevleri tam anlaşılamamaktadır veya kısmen bilinmektedir (É *harušaš* "gizli ev", É *sinapši*-V.Haas-G.Wilhelm, Riten aus Kizzuwatna, 1974, s.36-38 "Entsühnungshaus"), É.GAL *şulupašši*- (KUB XVI 27 Vs.I 6), É *karupaši*-vs. S.Koşak, HIT, 1982, s.lvd. [ve 203-204] *hakkun(n)ai*- (yağ için DUG determinatifi ile bir kap olarak geçerken; aynı zamanda) bazen, "maden işleyicileri için işlik" te olabilir, KUB XXXI 86 II 19-20: nu ¹⁶⁵URUDU.NAGAR [...] [...] *hakkunnai weteddu* "the coppersmith shall build a *hakkunnai*" HED, (H), s.10vd. *hakkun(n)ai*- (c. and n.), 'term for both an oil-flask and something that a coppersmith is to build inside a fort'; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.64 ve d.n.5.

¹⁶⁵ Lelüani tapınağının donanımı, KBo XX 75 Rs. 6; siyah tanrılık, KUB XIX 4 Vs.I 4vd.; 'hešta'- evi, KUB XXX 32 Vs.I 6-8; (passim) kült idaresinin dökümanları.

¹⁶⁶ Arinna'nın Güneş Tanrısı için yıllık, KUB LVI 24 Vs.I 9-10; her üç yılda bir İşhara tapınağı ve personeli için araç, gereç ve değerli eşya olarak verilir, KUB XL 2.

KUB XIII 6 + KUB XIII 17 + KUB XIII 19 (+) 17/v (+) Bo 69/278 + 754/v Vs.II¹⁶⁷:

30 <i>an-da-ma</i> DINGIR ^{MEŞ} -a[(<i>ş k</i>)] <i>u-it</i> KÙ.BABBAR GUŠKIN TÚG ^{TUM} Ú- NU-UT ZABAR	30 Ayrıca, siz muhafaza ettiğiniz tanrılara ait gümüşün, altının, elbisenin ve bronz aletin
31 <i>šu-ma-aš ħar-te-ni nu-za</i> LÚ ^{MEŞ} UMMEDA-ŠU-NU <i>nu-za</i> DINGIR ^{MEŞ} -aš KÙ.BABBAR- <i>i</i> GUŠKIN- <i>i</i>	31 (yalnızca) bekçilerisiniz. Tanrıların (hangi) gümüşü, altını,
32 TÚG- <i>i</i> Ú-NU-UT ZABAR <i>e-eš-zi</i> NU.GÁL <i>ku-it-kán</i> DINGIR ^{MEŞ} -aš <i>pár-ni</i>	32 elbisesi ve bronz aleti var (ise onlar sizin için) değil (dir). Tanrıların evinde
33 <i>an-da</i> NU.GÁL <i>ku-it ku-it</i> DINGIR ^{LIM} - <i>ni-ma-at e-eš-zi-pát</i>	33 ne (var ise onlar sizin için) değil (dir). Her ne (var ise) onlar tanrıya aittir.
34 <i>nu-za me-ik-ki na-aḫ-ḫa-an-te-eš e-eš-</i> <i>tén nu A-NA L[(Ú)] É.DINGIR^{LIM}</i> KÙ.BABBAR GUŠKIN	34 (onlara karşı) çok dikkatli olunuz. Tapınak adamının gümüşü, altını
35 <i>li-e-pát e-eš-zi A-NA NÍ.TE-ŠU-za-at-</i> <i>kán an-da li-e-pát</i>	35 olmasın. Onu kendi vücuduna
36 <i>pí-e-da-a-i A-NA DAM-ŠU-ja-an-za-an</i> DUMU-ŠU <i>ú-nu-ḫa-aš-ḫa-an</i>	36 götürmesin. Karısına, çocuğuna onu süs
37 <i>li-e i-ja-zi ma-a-an-ma-aš-ši IŠ-TU</i> É.[(GA)]L ^{LIM} AŠ-ŠUM NÍG.BA-ŠU	37 yapmasın. Eğer ona hediye olarak saraydan
38 KÙ.BABBAR GUŠKIN TÚG ^{TUM} Ú- NU-UT ZABAR <i>pí-an-zi na-at lam-ni-</i> <i>ī[(a)]-an e-eš-du</i>	38 gümüş, altın, elbise (ya da) bronz alet verirlerse, o belirtilmiş olsun:
39 <i>ka-a-aš-ḫa-ra-at-ši</i> LUGAL- <i>uš pa-iš</i> KI.LÁ.BI-ŠU- <i>ja-[(at)] ma-ši-ḫa-an</i>	39 “Şu kral onu ona verdi ve onun ağırlığı ne kadar (ise) 40 o kaydedilmiş olsun”
40 <i>na-at i-ja-an-pát e-eš-du</i>	

Verilen nesneler içinde kült heykelcikleri, tanrı ve kült sembolleri, şölen merasimleri veya ayinlerinin giderlerini karşılamak için enstrümanlar, ayrıca esrarlı ritüel davranışlar için modeller ve araç-gereç de vardır. Bunlar arasında bilinen maden çeşitleri yerini almıştır; ama oranları nesnenin kullanımına ve değerine (anlamına), ayrıca tapınağın veya ‘Panteon’daki tanrıların konumuna göre değişmektedir. Böylelikle kült heykelleri, özellikle de

¹⁶⁷ Transkr. ve terc. için bkz. A.Süel, Direktif, 1985, s.5vd., (40vd).

ünlü tanrıların tasvirleri değerli madenlerden yapılmıştır (ya altundan ya da altın kaplama)¹⁶⁸.

Heykellerin boyutları hakkında da bilgiler verilmektedir¹⁶⁹. Metinlerde, özellikle altundan tanrı heykellerinden ve sıkça da altından yapılan hayvan tasvirlerinden ve meyve taklitlerinden söz edilmektedir¹⁷⁰ (ayrıca bir de, kral Uattušili'nin gerçek boyutlarındaki gümüş heykelinin baş, el ve ayakları altından yapıldığından¹⁷¹).

KUB XXVII 67 Rs.III 61-63 (krş. Rs.IV 34-35)¹⁷²:

nu KÛ.BABBAR GUŠKIN NA⁴ZA.GİN NA⁴GUG N[^{A4}? ... N]^{A4} KÁ.DINGIR.RA NA⁴<i>lulluri</i> NA⁴<i>barašhi</i> AN.BAR NAGGA URUDU ZABAR DINGIR^{LIM} <i>kuitta tepu šubhāi</i> ... (... ..)	"gümüş, altın, lapislazuli, akik, [...], Babil taşı, <i>lulluri</i>-taşı, <i>parašha</i>-taşı, demir, kalay, bakır, bronz hepsinden biraz tanrıya döker ... (ve şöyle der : git dağların arasından yolculuk et,... git bütün tanrılara iyi şeyler söyle)."
---	--

Antropomorfik tanrı tasvirleri –özellikle de IV.Tuthaliya'nın kült reformundan sonra- demirden de üretilmekteydi¹⁷³. Kalaydan üretilmiş veya kalayla kaplanmış tanrı heykellerine pek değinilmemektedir¹⁷⁴ (fakat kült reformu sırasında bunların yerini demir almaktadır). Bakır da aynı aralıkla kullanılmaktadır (bir keresinde altın kaplamanın tabanını oluşturmaktadır)¹⁷⁵. Maden dağılımı ile ilgili buna benzer bir tablo zoomorfolojik sanatlarda ortaya çıkmaktadır. Çoğunlukla adak tasvirlerinde, hilal ve yaşam sembollerinde kendini gösteren kült sembolleri; demir, bronz ve bakır olarak da ortaya çıkmaktadır. Bundan ayrılan bir bulgu ise topuzlarda (dağların sem-

¹⁶⁸ Gökyüzünün Fırına Tanrısı, Hepat, İstar, Ninive İstar'ı, ^DLIŠ *halzijauaš* İshara, DIN-GIR.GE₆, ^DLAMMA.LİL ve belki ^DLAMMA U[^{RU} *Halin*]zi^{na}, Zuhapuna, gümüş ve gümüş kaplama olarak panteonun en büyük heykelleri haricinde gökyüzünün güneş tanrısı, Telipinu, Hapetinu, İshara, Zababa, Šulikatı, Nergal, İstar, Ninatta ve Kulitta ve bir de tanrıça Anzili, Suppilulija, Ijaia, Mišini, İshašhurija, Liššeš'den bir çift, ayrıca ismi bilinmeyen heykeller üretilmiştir. Metin yerleri için aynı zamanda krş. J.Siegelová, Eisen, 1984, (§ 1) 121vd., 111 ve d.n.8. Ayrıca bkz. V.Haas, Berggötter, 1982, s.167vd.

¹⁶⁹ "[toplam] 48 (adet) heykel ... [, bunların arasında ...] altundan erkek heykellerinin 2 *še*kan (*še*kan = ağırlığında? : L.Rost, MIO 9, 1963, s.176vd.) ve (18'de str. 2 ve 4:) kadın heykelleri 2 ve 1/5 *še*kan'dır (KUB XXXVIII 17 1 vd.; 18 2 ve 4).

¹⁷⁰ Tüm bu örnekleri için bkz. L.Rost, MIO 9, 1963, s.230vd.; H.Ertem, Fauna, 1965, s.1vd.; -, Flora, 1974, s.1vd.; ayrıca burada sıralananlara.

¹⁷¹ H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.37 ve d.n.5vd.

¹⁷² Transkr. ve terc. için bkz. CHD (^{NA4}*parašha*-altunda), s.140 ve krş. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94.

¹⁷³ Hatta *še*kan değerinin küçük ölçülerinde, bunun için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.109vd.

¹⁷⁴ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.109vd.

¹⁷⁵ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.124 d.n.30.

bolü¹⁷⁶) ortaya çıkmaktadır; öncelikle sadece bronzdan üretilmişlerdir, ancak kült reformundan sonra demirle süslenmişlerdir.

KUB LVIII 109 + IBoT II 126 Vs. 18 dupl. KUB LII 107 Vs. 20 [/Von E.F.Weidner 1911 mitgeteilter Text Vs.I 6-10 (nach Umschrift)¹⁷⁷]:

6 nu ARAD EN SISKUR I NINDA
EM-ZU I-NA É LÜSIMUG.A pí-
e-da-i
7 na-an A-NA LÜSIMUG.A pa-a-i
nu-uş-ši-kán KÜ.BABBAR
GUŠKIN AN.BAR NAGGA
A.GAR₅
8 lu-ul-lu-ri NA⁴ZA.GİN NA⁴GUG
NA⁴DUH.ŠÚ.A
NA⁴KÁ.DINGIR.RA NA⁴pa-ru-
uş-ḫa[(-aš)]
9 ku-it-ta te-pu na-at NINDA-it ḡa-
a-ši na-at-kán A-NA LÜSIMUG.A
GAM-ta
10 ši-ja-iz-zi na-at pár-na pí-e-da-i

6 Kurban sunucusunun bir
hizmetçisi bir demircinin evine
ekşi hamur ekneği getirir
7 ve onu demirciye verir. Bunun
(demircinin) herkesten biraz gü-
müş, altın, demir, kalay, kurşun,
(8) *lulluri*-taşı, lapislazuli, akik,
dağ kristali, Babil-taşı, *paruşa*-
taşı (Markasit)
9 (edinmiştir/almıştır). O
(hizmetçi) ekmek için onu satın
alır (yani ekmekle). Demircinin
orada (yanında) onu
10 mühürler ve onu eve getirir.

Tanrı, kült veya hayvan sembollerinde eğer daha az pahalı ve değerli malzeme kullanıldıysa; görüntüsü ile onun gücünü, görkemini veya özelliklerini etkileyici ve değerli kılmak için detayları (başlar, gözler, göğüs, boyunlar, kuyruk, yular, kamçı, boyunduruk), atribüleri (eşlik eden hayvan şekilleri, işaret, donanım vs.) ve süslemelerine (küpler, ön parçalar, aplikler vs.) genellikle altın veya gümüş kullanılmıştı¹⁷⁸. Altına oranla sadece daha sık kullanılmasıyla değil, aynı zamanda kült taşları (NA⁴ZI.KIN [belki stel?]) gibi büyük kült nesneleri ve heykel kaideleri (*palzaḫa*-) olarak kullanılmasıyla gümüş daha cömertçe kullanılmıştır¹⁷⁹. Fakat ağaçtan yapılmış ancak gümüşle kaplanmış heykel kaideleri de bilinmektedir; nadir olarak demirden yapılmışlarına da rastlanmaktadır¹⁸⁰.

Saray alanında olduğu gibi kültte de sıkça rastlanan maden nesnelerin türü kaplardı. Hem tipolojik hem de maddi açıdan sınıflandırılmışlardır¹⁸¹. Kullanılan maden çeşidi bakımından kap çeşitleri arasında kesin bir ayırım yapılamamasına rağmen, bazı 'farklılıklar' ortaya koyulabilmektedir. Yoğun

¹⁷⁶ Dağlar ve sembolleri için bkz. V.Haas, Berggötter, 1982, s.lvd.

¹⁷⁷ Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.93; V.Haas-I.Wegner, ChS I/5, 1988, s.83vd.

¹⁷⁸ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.122.

¹⁷⁹ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n.16 ve 17.

¹⁸⁰ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.117.

¹⁸¹ Kaplar üzerine tüm detaylı bilgiler ve yorumlar için bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.lvd.; -, Kap, 1979, s.lvd.

bir şekilde kullanılan tören kapları, 'riton'lar ve kurban çanakları (*KUK(K)UBU*, *ZA.ḪUM*, *DUGḪAB.ḪAB*, *tapišana-*) tercihen değerli madenden yapılmaktaydı veya demirden üretilmekteydi (*:KUK(K)UBU*, *işgariḫ*). Hayvan biçimli ritonların (*BIBRU*: *TI₈* [kartal], *GU₄* [sığır], *ŠAḪ* [domuz], *ANŠE.KUR.RA* [at], *aḫiti* [aslan (sfenksi)], *UR.MAḪ* [aslan], *UDU.ŠIR* [koç] vs.) altın veya gümüş olarak yapılması teknolojik açıdan daha uygun olduğu için neredeyse kuraldı. Çoğunlukla değerli madenlerden üretilen diğer kap türleri ise; testiler (*DUGĞİR.GÁN*), kadehler [/bardaklar] (*GAL*) ve kepçelerdi (*DUG.ŠİLA.ŠU.DUḪ.A*). Bunlar arasında alundan yapılmış, krala el yıkaması için verilen *ḫuppar* kabı (kasesi) özel bir yer tutmaktadır. Tören kaplarının (*ZABAR šipantuaš*, *KUK(K)UBU*), kazanların ve bardakların üretimi için de kullanılan bronzdan öncelikle ölçüm kapları (*ḫakšur* veya *PARĪSU*), tencereler (*DUGÚTUL*), küvetler (*NÍG.ŠU.LUḪ.ḪA*), kandiller/lambalar (*šašana-*, *ši(h)ḫal-*) üretilmiştir. Bronz, tedavi alanında ihtiyaç duyulan kap ve araçların (borular *ALAL*, *KUB XLIV 63 Vs.II 13,16*) üretiminde de bir rol oynamıştır. Bakır üretimi kazanlar (*ŠEN*, *ŠU.TÚG.LÁ*, *LAḪTA*, *palḫi*, *lammaia*), banyo küveti (*NÍG.ŠU.LUḪ.ḪA*) ve banyo kovaları (*ḫarpuḫa-*), ibrik (*UGU laḫuḫaš*), tencereler (*DUG*, *ÚTUL*), ölçüm kapları (*ḫakšur*, *kugulla*) üzerinde yoğunlaşmaktadır; bir defasında vergi olarak bakır bir bira fıçısı (*LAḪTA*)¹⁸² ödenmiştir.

Tapınaklara adak olarak kayda değer maden miktarları verilmiştir. Söz konusu olan hem -ağırlık olarak belirlenmiş- değerli eşyalar hem de heykeller ve büstler¹⁸³, çeşitli semboller (hilal ve güneş kursları, yıldızlar, yılların, ayların, günlerin ve gecelerin sembolleri, iyilik veya adalet sembolleri gibi gökyüzü nesneleri), zengin bir şekilde süslenmiş nesneler ve kült kaplarıdır; bunlarda da gümüş ve altın kullanımı hakimdir. (Eğer ki) adak, kült sembolü olarak adanırsa, maddi değerleri ağırlığının belirlenmesiyle ortaya çıkarılmaktadır.

KUB XV 9 Rs.III 2-5¹⁸⁴:

2 D]UTU ^{ŠI} IŠ-TU 1 ME MA.NA	2 Majestem, 100 şekel,
3 KÙ.BABBAR GUŠKIN AN.BAR AN.BAR GE ₆ NAGGA	3 []gümüş, altın, demir, siyah demir, kalay,
4 ḫu-u-ma-an-za nu KI.LÁ.BI 1 ME MA.NA	4 hepsinin ağırlığı 100 şekel
5 [-a]n A-NA DINGIR ^{LIM} pī-iḫ-ḫi	5 [o]nu (onları) tanrıya vereceğim.

¹⁸² Bo. 6119+KUB XLII 28 Rs.IV 10.

¹⁸³ Tanrılardan: *DİSTAR ALAM GUŠKIN*, KUB XV 1 Rs.III 36 veya şahsiyetlerden: *SAG.DU DUTU^{ŠI} GUŠKIN*, KUB XV 17+ Vs.I 8.

¹⁸⁴ Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.95.

Ayrıca değerli madenlerden boy heykelleri, kaplar ve diğer araçlar (örneğin mobilya parçaları ve bölümleri), ayrıca kemik artıklarını toplamak için kerpetenler ve kaşıklar¹⁸⁵ ritüelden sonra ekonomik dönüşümden alınıp Mauseleum'da hediye olarak depolanarak¹⁸⁶ ölüm ayinlerinde kullanılmıştır.

KUB XII 24 Vs.I 3-12¹⁸⁷:

3	3 [Hasta olan adamı çağırır ve şöyle der: Ba[k ² ...] hangi tanrıyı kızdırdı? Eğer [...], eğer herhangi bir talepten dolayı [...]
7 ma-a-an [GUŞKIN ka-a-ša-]	7 Ben tanrıya kurban kestim/verdim; eğer [altunsa bak bu (burada)],
8 ma-a-an KÜ.BABBAR ka-a-ša-at ma-a-an AN.BAR GE ₆ [ka-a-ša-]	8 eğer gümüşse bak bu (burada), eğer siyah demirse [bak bu (burada)],
9 ma-a-an NAGGA ka-a-ša-at ma-a-an AN.BAR ka-a[-ša]	9 eğer kalaysa bak bu (burada), eğer demirse ba[k bu (burada)],
10 ma-a-an URUDU ka-a-ša-aš ma-a-an ^{NA4} ZA.GİN ka-a-š[a-]	10 eğer bakırsa bak bu (burada), eğer lapislazuliye ba[k bu (burada)],
11 ma-a-an TI-an-za NA ₄ -aš ka-a-ša-aš ma-a-an ša-mu[-]	11 eğer hayat taşıysa bak bu (burada), eğer šamu[-],
12 ma-a-an A.GAR ₅ ka-a-ša[-]	12 eğer kurşunsa bak [bu (burada)]...

Madenin zengin kullanımı metinlerden (mahkeme protokolleri, şölen tasvirleri, kehanet/Orakulum¹⁸⁸) anlaşıldığı üzere aynı şekilde saray döşemesi için kullanılmıştır. Saray donanımı için belgelenen: amblemler [: kudret ve paye alametleri] (gümüş kaplama ucu eğri sopa/asa, bir tane de kurşun kaplı¹⁸⁹; altın bir ucu eğri sopa/asa¹⁹⁰); demirden ve başka amblemler (altundan, gümüşten veya bakır veya kalay kaplama kraliyet asası, de-

¹⁸⁵ KUB XXX 15 + Vs. 4; KUB XXXIX 21 Vs.I 7 vb.

¹⁸⁶ KUB XXX 19 + Vs.I 48-49; KUB XXXIX 7 + Vs.II 32.

¹⁸⁷ Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.95-96.

¹⁸⁸ KUB XXII 70 [A.Ünal, Bir Fal Metni (KUB XXII 70-Bo 2011), 1983].

¹⁸⁹ Bo. 3769 lk. Kol. 6-7 (bkz. not. RIA 1993 s.116).

¹⁹⁰ KUB X 21 Vs.I 3.

mirden kraliyet asası¹⁹¹, takılar ve çeşitli süsleme usulleri, altın aplikler ve kumaşlardaki diğer süslemeler (örgü ve dokuma çalışmaları, işlemeler) ('hurri' gömlekleri TÚGGÚ HURRI GUŠKIN MAŠLU, veya GUŠKIN GAR.RA; elbiseler kaluppaš, TÚGmazaganniuš); bel kumaşlarının altınla işlenmesi veya altın kemerler ve duvar süsleri üzerindeki tek tek altın nakışlar; altınla süslenmiş ayakkabılar, sandaletler, eğer örtüsü. Ayakkabıların veya giyim eşyasının gümüşle süslenmesine pek rastlanmaz (TÚG MAŠLU KÚ.BABBAR GAR.RA¹⁹²; gümüş ve altın giysiler NÍG.LÁM¹⁹³; KUŠE.SIR ŠÀ 2 ... GUŠKIN GAR.RA¹⁹⁴). Buna karşılık bronz veya gümüş kemerler daha yaygın kullanım bulmuşlardır.

Çok zengin sözcük referansının bulunduğu bir envanter metni:
"Manninni Envanteri (CTH 504)"¹⁹⁵:

KUB XII 1 Rs.III 1-44:

§(1) Hesap toplamı nakletmek için 3 (alet) [§(2) 30 altın erkek küpesi [(3) 1 parzagulliġa seti [§(4) 1 (adet) altın(la süslenmiş) şerit seti [(5) kinzalpa'nın [§(6) 21 hançer, içlerinden biri Ĥa[ttā şeh-rinden (7) Altın kaplamalı bir kın, çok iyi durumda [(8) alın-bantlarının önü için siyah demirden 2 şerit [(9) alın-bantları 1 bronz şerit üzerinde [... vardır (10) alın-bantları için 11 bronz şerit, başın[ın ... (11) önü kayıp. Çok iyi durumda (12) demir(li) alın-bant	(23) ve 2'si altından, bunlardan 1'i aplik gibi, 2 x [§(24) taş işlemeli 2 çift altın küpe [; ... (25) altından boncuk işlemeli §(26) 3 (adet) işlemeli bel kemeri, bunlardan bir tanesi altın süslemeli keten [§(27) 7 (adet) altın ve taş işlemeli duvar örtüsü, bunlardan biri(ne) iri başlı altın çiv[ilerle² süslenmiş/ çakılmış/ tutturulmuş [(28) altından, 38'i iri başlı altın çiviyle süslenmiş (29) 2 deri kılıf içinde 4 hiyeroglif tableti [§(30) 9 takım işlemeli Hurri gömleġi, bunlardan 4'ü [(31)
---	---

¹⁹¹ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, [§ 1] s.142; 143vd.

¹⁹² KUB XLII 11 Vs.II 7.

¹⁹³ KBo XVIII 133 11-12.

¹⁹⁴ KUB XLII 64 Rs. 13.

¹⁹⁵ Transkr. ve terc. için bkz. S.Kořák, Ling.18, 1978, s.99vd.; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.441vd.

larının önleri[§(13) 1 (adet) siyah demirden yapılmış *şikki* seti, önleri mavi taş(lı) alın-bantı [§(14) 1 altın kolye seti, 1 *ki[pu-]*nun önüne[(15) içinde 1 sıra/dizi altın, 1 altın sfenks (*aḫiti-*)[(16) ile içinde 8 (veya 9²) mavi *kuḫaluti-*. §(17) 1 altın aplik seti, 6 güneş kursu, 2 hilal[(18) altın aplikli 2 *mazagan-ni* giysisi, 1'inin üzerinde [... var(lar) ... (19) diğerinde ise 30 nar var. §(20) (bir parçası) zarar görmüş altın aplik, [...]15[... (21) bunlardan 10 (tanesi) altınlı ve 8 (tanesi) mavi taşlı; 1 *šu-x-ja* taşı[§(22) altın, taş ve siyah demirden 4 *aramni*-kuşu, içlerinden 2['si/siyle...

4 set beyaz, altın işlemeli, 1'i altın işlemeli keten §(32) 9 altın ve taş işlemeli entari, bunlardan biri altın(lı)[(33) 2'si altın(lı) ve mücehver(li), *annantila-x* (34) 4'ü altınla dokuma/ örülmüş (ve süslenmiş). §(35) 2 kırmızı entari, altın ve değerli taşlı[(36) altın *kinzalpa-*, 2 x[(37) 1'i dokuma² altın *ki[nzalpa-* (ile) (38) 6 altın aslan ve 1 sfenks[(39) 3 mavi yelek, 2'si altınla süslenmiş[(40) 1 düz/açık elbise, 1'i *in[tanna-elbise /kumaşı*(na) (41) sarılmış (veya: işlenmiş²) §(42) 1 kırmızı sandık §(43) 4 baş-eşarbi¹[§(44) 7 se[t ...

KUB XII 1 Rs.IV 1-45:

§(1) ... (2)]hiyeroglif [tablet] yazısının x'i[(3)]altından, 2 çift küpe[(4)]altından, 29 (adet) altın küpe sarkacı (5)]x[]sakinin (6)]altından, 1 fildişi kartal, 2 yerinden altın işlemeli/kaplamalı, (7)]x altın kaplamalı, 1 çift küçük *zazapi*-ayakkabısı, (8)]x altın kaplamalı, 7'si yere yatkın, içlerinden 1'i fildişi (9)]altından, ketene (işlenmiş) altın *şuḫruḫḫuḫura* (10)]altından riton, bunlardan 2'si ileri yürüyen antilop şeklinde (11)]x, geriye bakan; 1 kartal-büstü, (12) içlerinden 1'i altından, gümüş ve ağaçtan, altından bir kadın heykeli (13)]altın kaplamalı antilop başları, 4 ^{GI}BAR.KÍN (=kılıf²

§(24)]x] *ḪABANNATU*-kapları, süslenmiş, (ve) *tattapala*, (25) [1] şarap-kabı, altın kaplı. §(26) []altından ve taştan, 2 *kiklimai*-yapraklı, (27) [alt]ın² deri §(28) 2 altın parfüm-şişesi, 1 altın kaşık, 2 *salašturi* (29) ağaç(tan), altın kaplı, içlerinden 7'sinin (başı) fildişi. §(30) Yağ (koymak için) 5 boğa boynuzu, 4'ü altın kaplı, 1'i gümüş kaplı. §(31) 1 gümüş güneş kursu altın kaplı, 2 bal çanağı (32) içlerinden 1'i *ḫunta'* (dır) [-] altın ve taş(tan), diğeri dem<i>rden, 2 altın ^{GI}BAR.KÍN (=kılıf² (/yaldızlı/ süslü) §(33) 1 x x x x[ç]ifti, içinde altın ve taşlar (vardır). §(34) 6 çift ayakkabı, içlerinden 2 çift[ti] altın

(/yaldızlı/süslü) (14)]bitmemiş. §(15)]x 1 altın güneş tanrısı atribüsü parlak taş(lı) (16)]altından ve taştan, içlerinde 2'si ayakta duran adam (ve) 2'si kadın, kadınlardan biri oturuyor. (17)]x 2 uyuyan sfenks, 6 aslan başı, (18) x, 6 altın ve taştan dağ, 12 altın tel ve 12 altından ve taştan sarkaç/pendantif, (19)]x §(20) [x] kırmızı sandıklar, 1 (tanesi) Mısır tarzı altın ve mavi taşlı öne sahip, 6 altın riton, (21) [aralar]ında ileri yürüyen 4 boğa, bunlardan 3'ü altın (ve) taştan, 1 altın boyun (22) zarar görmüş, taşları gevşemiş. 1 aslan büstü (23) [alt]ın(dan) ve taş(tan), 1 altın <i>šaiu</i>,	süslü (/çivili,, (35) 3 çift <i>MARḤUM</i>-ayakkabısı, 3 çift, içlerinden 1 set altın süslü(/çivili) (36) 3 çift altın <i>purana</i>-, altın[kap]lı §(37) 4 çift altın erkek küpesi, içlerinden [3 çift küpe altın ve]taş(lı) (38) 2 altın küpe. §(39) 1 kadın küpesi seti, altın ve taş işlemeli §(40) 61 bronz çivi, onların başları altın(dır). §(41) 3 çift Hurri gömleği, altın süslemeli, içlerinden bir set altın süslemeli, (42) 1 altın işlemeli kemer §(43) 2 mavi kenar(lı) başlık, yıpranmış, (44) 4 baş¹² altın ve taş(tan), içlerinden 3'ü <i>lalinai</i>-²lenmiş §(45) Manninni envanterinin 2. tableti tamamlanmamış.
--	--

KUB XLII 78 Vs.II 3-26:

§(3) 1 set küpe taş ve al[tın(dan)] (4) güneş kursları, hilaller[(5) parçalanmış, ... -lanmış §(6) 16 altın şiş, içlerinden 5'inin tutacağından ... (7) 10 tutacak (/sap) üzerinde Babil taşları (var). §(8) 1 güneş kursu altın ve taşlardan, altında ve arkasında (9) <i>pennati</i>-boncuk/incileri, 3'ü k[akmalı (10) 16 <i>appanzija</i>- x[... §(11) 1 güneş kursu, etrafı mavi taşlar(la)] (12) boncuk/inci, altın ve taşlar; onun adı[... §(13) 1 güneş kursu, mavi taş, siyah demir (ve) altın(la) kaplı[	(14) arkası işlenmiş²; <i>appan</i>[<i>zija</i>- §(15) 1 hilal, mavi taş(tan) il[eri (16) 3 hilal, altın (ve) taş(tan)] (17) antiloplar, arkaları boncuk/inci, altın (ve) taş(la) işlenmiş §(18) 12 ön (yüz) altın (ve) taş(tan)[(19) 1 set altın bilezik (20) etrafında[(var) §(21) 8² içgiyim aksesuarı, <i>lalinai</i>-lenmiş (22) 2 süs, altın aplik (işçiliğinde), içlerinden (23) 2 altın zincir, içlerinden bir [(24) x[]arkada. §(25)]x, altın (ve) taş(tan) (26) 11 altın bant, içinde.
--	---

KUB XLII 69 Vs. 2-26:

§(2)]süslemenin önüne yapılmış altın aplik (3) içinde altın (ve) taş(la) süslenmiş (var). §(4)]x, altın (ve) taş(tan), (onun adı:) Azzi (şehri)'nin Şanslı Günü (: ^DUD.SIG₅-me-iš) (5)] içinde altın (ve) taş(la) süslenmiş. (6)]x altın arkada. §(7) 3 ar]amni-kuşu altın (ve) taş(tan), 1'inin üzerinde 7 altın (ve) taş bant (var), içinde (8)]1'inin [üzerinde] altın (ve) taş(tan) 9 bant (var), onların içinde 9 meyve (var), (9)]1'inin [üzerinde] altın (ve) taş(tan) 9 bant (var), içlerinde. §(10) x a]ramni-kuşu ve peri-kuşları içinde 12 bant (var). §(11)]altın (ve) taş(tan), örülme/dokuma, üzerinde 1 sfenks, mavi taş(tan) (12)]x altın(dan), 1'inin üzerinde bir kurt, altın (ve) taş(tan),

(13)]x, altın bir kalmaşu- taşıyorlar, içinde altın (var). §(14)]altın (ve) taş(tan), altın (ve) taş(tan) meyveler, içine işlenmiş, parlatılmış (15)]boncuk/inci, altın (ve) taş(lı) §(16)]altın küpeler, aralarında 4'nün altın (ve) taş sarkaçlı, (17)]küpe(ler) altın (ve) taş(tan): erkekler için; (18)](taşımaya için) tabla/tepsi altın(dan); 34'ü parlatılmış[§(19)]altın aplik (işleri), süslenmiş, (20)]x altın (ve) taş(tan), 1 kolye seti (21)]mavi yün(den), 3 iç giysisi (22) ke]narları yı[pr]anmış/yıpratılmış [(23)]x mavi, lalinai-lenmiş §(24)]altın küpeler, 1 set altın (ve) taş(tan). §(25)]Hatta şehrinden hançerler, etrafın[da (26)]x altın süslü/kakmalı[

KUB XLII 69 Rs. 2-17:

§(2)]10 (adet) kırmızı duvar örtüsü (3)]altın kaplı §(4)]kumaş/elbise §(5) ar]amni-kuşları altın (ve) taş(tan), 2 heykel (6)]3² DUG¹ aššuşaş (içine malların konulduğu kap^{2?}) altın (ve) taş(tan), (7)]kaldırırlar; altında 3 as[lan (8) 2 altın masa

(9)]sandalye, altın ve taş(lı), (10)]ayakta duruyor, 2 (erkek) geyik, altın kaplı (11)]altından, 4 ayak hareket halinde (12)]x, 2 panter, 4 ayak hareket hali[nde (13)]x, 8 altın bant[(14)]x (15)]x, 3 meyve kayıp (16)]altın işlemeli §(17)]parlatılmış.

Bu Envanter Metni, Hitit madeni eşyaları hakkında çok çeşitli ve zengin bilgileri içermesi nedeniyle oldukça önemlidir. Çağdaş arkeoloji buluntularıyla bağdaştırılan envanterlerin incelenmesi, Hitit kuyumcuları ve altın işçilerinin ürünlerinin değerini daha detaylı biçimde bilmeye yardımcı olabilir.

Manninni Envanterinde bulunan farklı çeşitteki mücevheratın belirlenmesiyle ilgili bazı öneriler getirilmiştir. Ayrıca Hitit etkisi olan yerlerin ötesindeki merkezlerden yola çıkılarak bunların çağdaş ve Hitit envanterindeki dönemle bağlantılı olduğu söylenebilir¹⁹⁶.

¹⁹⁶ K.R.Maxwell-Hyslop, AnSt 30, 1980, s.85-90'da Manninni Envanterinde listelenen mücevherler üzerine (buluntularla) bir karşılaştırma ve örneklendirme çalışmasıyla büyük katkı yapmıştır. [Manninni Envanteri J.Friedrich-A.Kammenhuber tarafından 13.yy. ile bağdaştırılırken, S.Koşak Hitit İmparatorluğu döneminde oluşturulmuş olduğu fikrindedir: HW², s.77a, S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.119]. K.R.Maxwell-Hyslop'un tespitleri şöyledir: Erkekler için dört çift alun küpenin anlamı, bir Orta Asur mezarında, erkek iskeletinin sağ omuzunda bulunan bir çift büyük alun küpeden tekinin bulunmasıyla daha iyi anlaşılmıştır (Şek.1) (İ.Ö.1244-1208). Bu seçkin parça, küpe ucunda düz yuvarlak ve nilüfer şekilli lületaşından yapılmış ve alun parça bağlanmış altı küpeden oluşmaktadır. Bu tür küpenin daha incelikli ve küçük versiyonu dışı bir iskeletin sol kulak tarafında *in situ* bulunmuştur. Küpenin yanına bağlanan alun rozeti, alun tellerden bükülmüş taş yapraklarıyla dekore edilmiştir (=alun ve taşlardan oluşan bir çift alun küpe seti). 45 no.lu mezarda yapılan kazılarda kadın iskeletinde bulunan basit şekilli, düz, bir çift yüzük HUB.BI GUŞKIN'in kullanımına karşı *is-ta-ma-ḫu-ru-uš* tipi olabilir (KUB XII 1 Rs.IV 38-39). Baş/alın-bantlarının (başlık) ön tarafında iki şerit siyah demir bulunmaktadır (Şek.4). Bu siyah demir parçaları ve şeritler olasılıkla süsleme veya özel amaçlı olarak kullanılmıştır. Bu süslemeye; bakır, bronz veya altın taşı başlık hatta taşla alun üstüne başı çevreleyen ön parça bandını süslemek için; siyah demir, mavi taş veya alun yerleştirilebilir. Kolyeler ve pandantifler, KUB XII 1 Rs.IV 18: 12 DUR-RU GUŞKIN 12 *ku-u-la-aš* GUŞKIN NA₁ "12 alun bağ ile 12 taş (ve) alun pandantif" KUB XLII 78 Vs.II 3: 1^{NU-TUM} *ma-an-ni-in-ni-uš* NUNUZ GU[ŞKIN AŞ-ME GUŞKIN *ar-ma-an-ni-uš* x] "1 set kolye, alun (ve) taş(tan), al[tun güneş kursu, hilal .." Boğazköy I no.lu tapınak civarından gelen bakır perçinli gümüş bir hilal örneğiyle Asur'da bulunan yarı değerli taş ve alun takıların zengin koleksiyonu arasında (: alun, damarlı taş ve üç sıra iyi granülle süslenmiş bir taş set) bağlantılar bulunmaktadır (Şek.8). Bu da *in situ* halde kadın iskeletinin Adem Elması bölümünde bulunmuştur. Bunlar arasında düşünce ve tarz olarak benzerlikler olduğu anlaşılmaktadır. Elbise takıları ve tokalar; *kinzalpa*-kelimesi Manninni Envanterinde takılar ve boyun bağları (kayışlar) ile bağlantılı olarak kullanılır (KUB XII 1 Rs.III 4: 1^{EN} KUŞTA-ḪAP-ŠI GUŞKIN (5): *ki-in-za-al-pa-aš-ši-iš*). Bu eşya ve süsleme parçasının mümkün olan tanımı Asur'daki 45 no.lu mezardan çıkan (Şek.9) çift süs ürünleridir. Bunlarda, ilmik halkaları arasından geçen iplikle eşya üzerine dizilmesi için dizayn edilen parçacıklar olabilir. Eğer kalın ip ya da ince kayış her çift halkanın ortasından geçerse, elbisenin iki ucunu kapatmak için çıtçıtl görevini yapar. Çift takı ya da Asurlular'ın çift halkasıyla karşılaştırıldığında (dügmeli iğneden bahsedilmezse) elbisenin alun aksesuarı olarak kullanılabilir veya gösterilebilir. Bronz bir güneş kursunda tasvir edilen: bir boğa-adam tasviri, kutsal ağaca yaklaşan aslanlar ve boğalarla birleştirilen büyük bir disk, Meander nehri üzerindeki Magnesia yakınındaki bir mezardan çıkmıştır. Ayrıca Hitit çocuğunun uçan kartallı bileziği (British Museum'da) bulunmaktadır. Bunların İ.Ö.1300 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir [Diskin arkasındaki kopça, Asurlular'ın 45 no.lu mezar eşyasıyla yine karşılaştırılabilir.]. Asur mezarında bulunan kadın iskeleti üzerindeki alun, lapislazuli, süs eşyasına benzeyen mücevherler (Şek.10) → "*ḫa-an-ti-iš*" (:KUB XLII 78 Vs.II 18) terimiyle ifade edilebilir. Manninni Envanteri (KUB XII 1 Rs.IV 21) dört (adet) ilerleyen boğadan bahseder. Bu boğalardan üçü alun ve taştan oluşmaktadır. Bunların modeli iyi yapılmış boğa ayağı küpe süsleri (pandantif) 45 no.lu Asur mezarında bulunmuştur. Bu pandantifler; vücuda asılan altından, kırmızı-kahverengi süslerden yapıldır. Bunlar da *in situ* erkek is-

Takıların üretiminde madenler üstün bir rol oynarlardı. Alın taçlar ve alın bağları (GILIM / KILULU), saç iğneleri (*KIRISSUM*), küpeler¹⁹⁷, boyun zincirleri, boğaz bağları ve boğaz halkaları (*kuttanalli*-, *huhurtalla*-, *ĤAR.GÚ*, *GÚ.ĤAL*), kolyeler (*manninni*-), zincirler/bantlar (*TURRU*), çeşitli zincir parçaları ve takılar, iğneler, şişler (*işpatar*), broşlar (*iştaratar*), süs eşyaları (ağız tıkaçları, topuzlar, kabzalar) (*penki(t)*-/*PENKI*), amblemler (*ŠU.NIR* / *ŠURINNU*), kumaş iğneleri (*TUDITTUM*), göbek kordonları (*LI.DUR*), bilezik/kol bandı (*ĤAR.ŠU*), kol ve ayak-halkaları (*ĤAR.GİR*) demirbaş listelerinde veya parça olarak merasimli antlaşmalarda belgelenirken bunların içinde küpeler, zincirler, zincir öğeleri, yüzükler ve kumaş iğneleri en fazla ortaya çıkanlardır. Gümüş takılar değer bakımından daha düşük olma farkıyla aynısı gümüş süs eşyası için de geçerlidir. Demirden üretilen süs eşyası daha da az sayıda belgelenmiştir¹⁹⁸ [Söz konusu olan yüzükler (*KAMKAMMATUM*), bir ayak halkası (*ĤAR.GİR*), kumaş iğneleri (*TUDITTUM*, demir gövdede altınla kaplanmış). Bronz ve bakır süs eşyaları öncelikle kullanım değerine sahiptir: Söz konusu olan (kumaş) iğneler(i) (*UMBIN*, *šepikkušta*-, *ZI.KIN.BAR*, *işpatar* veya *TUDITTUM*), bağ kancaları ve kemerler (*ER.İB*), ayrıca bir bronz alın bağı (*KILULU*) ve bir boyun zinciri (*kuttanalli*-)¹⁹⁹].

Silahların üretiminde madenler çok amaçlı kullanılmıştır. Metin durumu nedeniyle söz konusu silahlar aynı zamanda merasim anlamı taşıyan ve sıkça görülen süs silahlarıdır (sarayın veya kralın mızrağı, kraliyet asası ve hançer); merasimler için bunlar ya alından ya da demirden üretilirdi²⁰⁰. Ritüel yapılan alanda veya adak hediyeleri olarak adananlarda, altın ve gümüş

keletinin yanında bulunmuştur. Boğazköy'deki boğa pendants (Büyükkale III dönemi) 12., 13., 14. yüzyıllarda moda olan tipik küpe süsleridir.

¹⁹⁷ Basit ve takılı, erkek için mi yoksa kadın için mi olduğu, kraliçenin küpesi mi veya özellikle de kral kıyafetinin mi olduğunun tespit sorunu vardır.

¹⁹⁸ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, [§ 1] s.127vd.

¹⁹⁹ Madeni olanlar dışında floral ve zoomorfolojik belirti elementleri KBo XVIII 165'te belgelenmiştir.

²⁰⁰ Bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, [§ 1] s.131vd., 143vd. Birçok nesnenin yanı sıra silahlar da; Hitit öncesi veya sonrası dönemler içinde krali mezarlarda bulunan eşyalar arasında önemli bir yere sahipti. Bunlardan Alacahöyük, Arslantepe (vs.) gibi bazı merkezlerden ele geçen örnekler ve değerlendirmeleri için bkz. K.Sertok, AST 3, 1988, s.245vd.; S.Gülçur, Anschnitt B15, 2002, s.27vd.; Ü.Yalcın, Anschnitt B13, 2000, s.17vd.; A.Hauptmann-A.Palmieri, Anschnitt B13, 2000, s.75vd.; A.Özyar, Anschnitt B13, 2000, s.101vd.; T.Efe, Anschnitt B15, 2002, s.49vd.; M.Özdoğan, Anschnitt B15, 2002, s.67.; E.N.Chernykh-L.I.Avilova-L.B.Orlovskaya, Anschnitt B15, 2002, s.83vd.; K.Pizchelaui-K.Pizchelaui, Anschnitt B15, 2002, s.101vd.

kalkanlar, baltalar, kral asaları, hançerler (veya kılıçlar) yaylar ve kılıflar veya demir baltalar ve hançerler (kılıçlar) ortaya çıkmaktadır. Demirbaş protokolü, toplam 3 mina'lık ağırlığı olan iki kaskı da içermektedir²⁰¹.

Haşşuua'dan I.Ĥattuşili tarafından getirilen ganimet²⁰² cömertçe işlenmiş süs silahlarının bir koleksiyonunu içermekteydi: bel destekli (*IMITTU*) alt[ın] / gü[müş]²⁰³, bir mızrak, altın bir kral asası, beş gümüş topuz ve çift taraflı altın bir balta.

Genellikle baltalar, bıçaklar (hançerler veya kılıçlar); bakırdan veya bronzdan üretilirdi. Bronz, muhafız mızrağının malzemesiydi²⁰⁴; bu alışımdan topuzlar ve miğferler de işlenmiştir (*GURPISU*)²⁰⁵. Nadiren mızraklar daha ucuz bir biçimde bakırdan üretilmiştir²⁰⁶. Çok sayıda ihtiyaç duyulan ok uçları (*GI/GİŠKAK.Ú.TAG.GA*)²⁰⁷ genellikle bakırdan üretilmiştir.

Değerli olmayan madenler; orakların, kazmaların ve küreklerin, ayrıca eğer malzemelerinin (= koşum takımı) (*şurzi*, *ŞERINNATUM*) veya kerpetenler² gibi tarımsal aletlerin üretimi için oldukça uygundu. Belirgin kalıplara vurulan oldukça sağlam kilitler de metinlerin ifadelerine göre bakırdandı.

Materyal olarak belgelerde anılmış olan madeni tabletler önemli antlaşmaların ve diğer belgelerin yazılımında ön plana çıkmaktadır²⁰⁸.

²⁰¹ KUB XXVI 66 Rs.III 6.

²⁰² KBo X 2 Vs. II 41-43. Akadça ve Hititçe iki versiyonda yazılan bilenk metin (KBo X 1 ve 2) için ayrıca bkz. H.Otten, MDOG 91, 1958, s.73-84; A.Goetze, JCS 16, 1962, s.24-28; H.G.Güterbock, JCS 18, 1964, s.1-6; O.Carruba, ZDGM Supp. 1/1, 1969, s.231-234; A.Kammenhuber, KZ 83, 1969, s.264-265, 282; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.40-85; H.C.Melchert, JNES 37, 1978, s.1-22; H.J.Houwink ten Cate, Anatolica 10, 1983 s.91-109; -, Anatolica 11, 1984, s.47-83; H.M.Kümmel, TUAT 1, 1985, s.455-463; S.Ö.Savaş, ArAn 3 (Gs Bilgiç), 1997, s.269vd.

²⁰³ KUB XXVI 69 Rs.VII 12 mahkeme protokolünde de demir olarak geçmektedir.

²⁰⁴ IBoT I 36'da ilgili saurlar.

²⁰⁵ KBo XV 9 Rs.IV 19; R.H.Beal, THeth 20, 1992, s.150-153 ve özellikle d.n. 548-552.

²⁰⁶ IBoT I 31 Rs. 5; KUB XL 96 r. Kol. 15, 19; KUB XIII 34 + Vs.I 5.

²⁰⁷ Vergi ödenekleri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.657.

²⁰⁸ Gümüş Tablet: III.Ĥattuşili ve II.Ramses arasındaki barış antlaşması (KBo XXVIII 1 Vs. 10; KBo IX 144 5);

Altın Tablet: I.Šuppiluliuma ile Šarri-Kuşuh arasında Kargamiş'ta yapılan antlaşma (KUB XIX 27 lk. Rd. 6);

Demir Tablet: IV.Tuthaliya ile Tarḫuntaša'lı Ulmi-Tešup arasındaki antlaşma (KBo IV 10 Rs. 22 [-T.van den Hout, StBoT 38, 1995, s.46-47-];

Ayrıca bir de 'I.Šuppiluliuma'nın heykelleri'nin²⁰⁹ ve LÜDUGUD'un görevlerinin bronzdan olduğu bildirilmektedir²¹⁰.

Bunların arasında bir de gümüş yazı-kalemi²¹¹ ve bir altın kral mührü vardır.

Anlamları bilinemeyen bazı nesneler kalaydan yapılırken²¹², kalayın büyük kapların ve olukların astarlanmasında kullanıldığı görülmektedir²¹³.

e - Madenlerin değer ölçüsü ve ilişkisi:

Değer ölçüsü ve genel nitelik olarak Hattü'de ve de Önasya'da²¹⁴ gümüş kullanılırdı. Bakır da eşzamanlı kullanılmasına rağmen Anadolu'da gümüş ödeme aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Bronz ve altın sadece küçük bir rol oynuyordu. Standartlaştırılmış bakır nesnelere karşılık gümüş için bir ölçüt yok gibidir. Bunun sonucunda miktarlar sürekli olarak ağırlık (*şekel* ve *mina*)²¹⁵ olarak ifade edilmiştir. Aynı şekilde değişim değerleri, fiyatlar ve di-

Bronz Tablet: Kurunta ile IV.Tuthaliya arasındaki antlaşma [Başkent Hattuša'da bulunmuş -H.Otten, StBoT Beiheft 1, 1988-].

²⁰⁹ KBo V 6 Rs. IV 17.

²¹⁰ KUB XXVI 24 + 40 15 Rs.IV 10 ve KUB XL 92 Rs. 13 (bkz. RIA 8 1/2, 1993, s.117).

²¹¹ KUB XVII 20 Vs.II 25.

²¹² KBo XVIII 165 4 ve KBo XVIII 165a 3.

²¹³ KUB XLII 11 Rs.V 22.

²¹⁴ H.Th.Bossert, HK, 1944, s.161vd.

²¹⁵ MANA (= MANŪ): "bir ağırlık ölçüsü" HW, s.285; tml. metin yerleri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.266. MANA GUŠKIN: KBo XVIII 153 Vs. 2'; 3'; 4'; 8; 18' 21'; 23; XVIII 173 Rs. 4; KUB IV 25 Vs. 2; XXXIX 21 Vs.I 7; LVIII 59 Vs.I 11; VBoT I 31; MA.NA GUŠKIN GAL: IBoT I 31 Ay. 3; MA.NA GÍN GUŠKIN: KBo XVIII 153 Vs. 11; XVIII 173 Rs. 5; 9; 10; IBoT I 31 Ay. 3; MA.NA KŪ.BABBAR: KBo VI 2 Vs.I 3; 4; 10; 24; Rs.IV 16; 41 VI 3 Vs.I 10; 12; 17; 33; 64; Rs.IV 11; 39 VI 4 Vs.I 3; 5; 7; 8; 10; 15; 34; 36; VI 5 Vs.I 13; VI 20 Vs.II 19; 28; Rs.III 20; VI 13 Vs.I 11; VI 20 Vs.II 7; VI 26 Vs.II 2; 39; Rs.III 9; 11; IX 15 1; IX 36 Vs. 1'; IX 117 Rs.IV 10; XVI 61 Vs. 2'; 10; XVIII 153 Vs. 17'; Rs. 8'; XIX 3 Rs.IV 9; XXII 195 Rs.III 8' [I.Singer, StBoT 28, 1984, s.34]; XXII 208 Vs.II 4; XXV 180 Vs. 2' 9; XXVIII 144 10; XXXIX 90 Vs. 3'III 4; KUB IV 3 Vs. 19; XV 29 Vs. 2' 3; XXVI 66 Rs.III 1; 6; 7; 9; 14; XXIX 3 Vs.I 5; XXIX 18 3; XXIX 29 Vs. 10; XXXI 76 Vs. 10; 18; Rs. 18; XXXIV 89 Rs. 3-4; XXXIV 123 Vs.I 20; XLVIII 9 Vs.II 22; MA KŪ.BABBAR [S.Koşak, HIT 93-94; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.112-113]: KUB XLII 10 Vs. 1; 2; 3; 4; 5; MA(.NA) ŠA KŪ.BABBAR: KUB XVIII 172 Vs. 13; (20) MANA (20) GÍN KŪ.BABBAR: KBo XVIII 159 Rs.III 7; MA.NA-*ga* KŪ.BABBAR: KUB XV 5 Vs.II 23; MA.NA URUDU: KBo IX 71 Vs. 9; XVIII 161 Rs. 1' [S.Koşak, HIT, 1982, s.103]; 3; 5; 7; 9; 10' [S.Koşak, HIT, 1982, s.103]; XVIII 164 Vs. 2' 5; XXII 199 Vs.I 6'; XXXV 115 Vs. 2' 7; KUB VII 9 3; IX 13 12; XXIV 5 Vs. 4; 24 [H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.10]; XXIV 12 Rs.III 30; XXXV 135 Vs.I 12; XLII 83 Rs.III 6; 8; 10; 14; MA.NA-na URUDU-ŠU-NU: KUB XXXIV 89 Rs. 4; MA.NA A.GAR₅: KUB XXIV 5 Vs. 25; MA.NA NAGGA: KUB XXIV 5 Vs. 4; 25; MA.NA .. GÍN NAGGA: KBo XVI 66 Rs.IV 5 (Bo 7846).

ğer değerler, maaş tutarları, kiralara, zarar karşılama miktarları ve cezalar hesaplanmıştır²¹⁶.

Altının ağırlık olarak bildirilmesi nadiren verilir veya kayıt tutulurdu.

Hitit yasalarının II. tabletinde (§ 66), 4 *mina* bakırın 1 *şekel* gümüşe eş değer olduğu ortaya çıkmaktadır, yani 160:1'lik bir ilişki vardır²¹⁷.

Gümüş ile altın arasındaki değer farkını; bağışta bulunan kadının 1 *mina*'lık 1 gümüş heykeli ayrıca 1 (bir) (aynı değerde) 20 *şekel*'lik altın İstar-heykeli sipariş vermek istediği yemin ortaya çıkarmaktadır²¹⁸.

Altın bakır ilişkisinin büyüklük değerini de bir vergi geliri sayımı ile ilgili metin ortaya çıkarmaktadır "[x] *şekel* gümüş, 10 *şekel* altın, 2 külçe bakır"²¹⁹. Bir mahkeme protokolüne göre de "2 *şekel* altın için 8 koyun" alınabilmektedir²²⁰.

Kullanılan miktarlar 1/2 *şekel* ile 20 *mina* ağırlığı arasındadır (Mısır'dan gelen bir hediye söz konusu)²²¹.

f- Madenlerin nitelendirilmeleri, nitelikleri ve ilgili bazı filler:

tagi(še)- (=ZALAG): "güzel" gümüş sıfatı²²²

şinite-: "Bronz, bronz filizi"²²³

dannatta(a/i)-: "açık, işlenmemiş/açılmamış"²²⁴

²¹⁶ J.Friedrich, HG, 1959; F.Imparati, Hitit Yasaları, 1992; H.A.Hoffner, Jr., Laws, 1997, ilgili metin yerleri.

²¹⁷ KUB XL 2 63'e göre 10 bronz bardağın 1 *mina* gümüş ve Bo 6606 Rs. 9'a göre 10 bakır bardağın 5 *şekel* (gümüş) ettiği bu karşılaştırmaya göre bronz ve bakır karşılaştırması 1/8'dir. KUB XL 91 (+) XL 87 Rs. 11-12. 16'ya göre 2 gümüş *mitešnaš* bardağın 1 *mina* 20 *şekel* gümüş değerinde olduğunda bronz gümüş *mitešnaš* oranısı ise 1:6'dır, krş. RIA, 8 1/1, 1993, s.117.

²¹⁸ KUB XLVIII 123 Vs.I 18'e göre değerlendirilmiştir (bkz. RIA, 8 1/1, 1993, s.117).

²¹⁹ [x] GİN KÜ.BABBAR 10 GİN GUŠKIN 2 GÜN URUDU: KUB LVI 24 Vs.I 9.

²²⁰ (Env. no.) 2270/c, II 5.

²²¹ Ağırlık miktarları: KUB VII 56 Vs.I 18; Mısır hediyesi: VBoT I 31.

²²² GLH, s.249.

²²³ (Hattice) HW, Erg. 2, s.35 *şinite*- "Bronze, Erz" (in unveröff. Bil. 1700/c + = Idgr. URUDU; Schuster brieflich).

²²⁴ HW, s.209; HEG, s.99-102 "leer; unangebaut, abgeert (Ackerland); wüst, öde" [*še-er-re-aš-ša-an šu-la-in dan-na-an-ta-an da-a-i* "darauf legt er 'leeres' Blei" (onun üzerine 'boş' kurşunu koyar: burada 'boş'un anlamı '(pislikten) arındırılmış'ur): KUB XLI 7 Rs.VI 2; URUDU *dannanuqant*- 'geläutertes Kupfer': KBo IV 1 Vs. 3 (=krş. burada işlenen yapı inşa ritüeli ile)].

mitešnaš, :*mintesnaš*: “kaliteli gümüş”²²⁵

aššu = SIG₅: “iyi (altın vs.)”²²⁶

DINGIR^{LIM}*aš* KÜ.BABBAR-*i*: “tanrıların gümüşü”²²⁷

ḫališšija / GAR.RA: “bir şeyi değerli bir madenle kaplama”²²⁸

EGIR-*pa ḫališšija*: “(kaplamanın kazınarak veya dökülmesi sonucu ortaya çıkan zararların(ın) restore edilmesi) yeniden kaplamak”²²⁹

²²⁵ [PAN]I ABI^DUTU-*šl-ḫa*za 2 GAL KÜ.BABBAR *mi-te-eš-n[a-aš]* *tajaen* “Majestelerini-
zin babası zamanında *mitešnaš*-kalitesinde iki tane gümüş kap çaldık (her kap 20 şekel = 1/2
mina ağırlığındaydı)” KUB LX 91 Rs.III 8-9 (depos.), ed. StBoT 4, 1967, s.30: [nu A]BI^DUTU-
šl KI.LAL.BI *mi-te-eš-na-aš* [ḫekta²] / [1 MA.NA 2]0 GÍN KÜ.BABBAR x [...]x “Ondan sonra
majestelerinizin babası *mitešnaš*ın ağırlığını [sordu, geri istedi (?)] (yani) bir mina ve 20 şekel
gümüş [...]” aynı yer III 15, StBoT 4, 1967, s.30; krş. aynı zamanda 4² MA.NA KÜ.BABBAR *m[i-
i]* u-[*de-eš*]-*na-aš* KÜ.BABBAR *pa-x*[...] KBo XVI 61 Vs.I 10 (depos.), StBoT 4, 1967, s.60vd. [...] KÜ.BABBAR :*mi-en-te*-[*eš*-...] KBo III 15 9 (depos.), StBoT 4, 1967, s.69. → CHD, s.305; HEG,
s.220; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.31,61,69.

²²⁶ Altınla ilgili referansların çoğunluğunun sade farklılıklarından, yalnız GUŠKIN anla-
mının ne olduğunun bilinmemesine rağmen de saflığının hakkında herhangi bir standart
yoktu. Aynı zamanda isimce “iyi altın” vardır; KBo XVIII 168 6; KUB XLII 73 Vs. 9. Fakat so-
rumlu olan görevlinin göz kararı ile iki değişik altının envanter kaydını nasıl ayırt ederek yaptı-
ğını anlamak zordur. Dıştan görünüşe göre farklı “kırmızı altın” idi. Bakır ilaveli altın (GUŠKIN
QADU URUDU: KBo XVIII 153 Vs. 6,8,10,11,14-16; GUŠKIN SIG₅ QADU URUDU: KUB XLII
73 Vs. 1,4,7) gibidir. Bu bilgilerin yanı sıra, altına bakır ilave edilmediğine dair belirtiler vardır:
(GUŠKIN URUDU NU.GÁL: KBo XVIII 153 Vs. 16). J.Siegelová, Fs Otten, 1988, s.317vd.

²²⁷ KBo I 42 Rs. IV 9 ; H.A.Hoffner, Jr., RHA 25, 1967, s.80 ve d.n.154.

²²⁸ Kaplamalar; ağaç, gümüş, bronz, bakır, demir, meteor demiri üzerine yine bunlardan
bazıları gümüş veya altın, özellikle teknik açıdan yapılabilir uygulamalardır. HW², s.4-50.
ḫališšija - : “kaplanmış (kaplamak)” (krş.→ GAR.RA ve ARĀMU) HW, s.272; HZL, s.319, No.369.
GAR.RA (*tijant*-): “kaplanmış” (→ krş. *ḫališšija* ve ARĀMU) GUŠKIN GAR.RA: KBo XI 26 Rs.
16; XVIII 170 Rs. 8; XVIII 172 Vs. 9; Rs. 9; XXV 170 4; XXVI 147 3; XXVI 148 3; KUB XII 1
Rs.IV 8; XXX 24 Vs.I 8; XXXVIII 38 Vs.² 6; 11; XL 81 Vs. 6; XL 93 6; XLII 11 Vs.I 15; XLII 39 11;
XLII 40 Rs.IV 7; XLII 69 Rs. 3; XLII 100 Rs.IV 5; LVIII 104 Vs.II 11; [IŠ-]TU KÜ.BABBAR
GUŠKIN *ḫa-li-iš-ši-j[a-an²]*: KBo X 2 Vs.II 30 (**) KÜ.BABBAR-*it ḫa-li-eš-ši-(ja)-an*: KBo XX 104
Vs.² 5; 10; XXIV 12 Vs.I 4; KÜ.BABBAR GAR.RA: KBo XXVI 228 8; KUB XVII 18 Rs.III 29;
XXXIV 87 Vs. 14; 15; 19; XXXVIII 21 Rs. 4; XXXVIII 38 Vs.² 11; XLII 41 Rs.² 7; LX 161 Vs.II 50;
IBoT II 105 5; IŠ-TU KÜ.BABBAR GAR.RA:KBo XIII 253 Vs. 6; Rs. 8; XIV 103 Rs.IV 24;
JGAR.RA 1 NAGGA GAR.RA 2 GU₄.AMAR KÜ.B[ABBAR GAR.RA: KUB XXXVIII 11 Vs.² 12;
]x^{UL.A}-ŠU NAGGA GAR.RA: KUB LVII 106 Vs.II 25;]x-ta-x[]-x NAGGA GAR.RA: KUB LVII
106 Vs.II 40; ARĀMU : “kaplamak” (→ krş. *ḫališšija* ve GAR.RA) AHw, s.64; ŠJA KÜ.BABBAR A-
RA-AM: KBo XIII 127 2.

²²⁹ Kaplamanın kazınması *arḫa arrira*-KUB V 7 Vs. 10; dökülmesi *arḫa iššūya*-KUB V 7 Rs.
19-20; restore edilmesi EGIR-*pa ḫališšija*-Alalah 454 II 19.

GUŞKIN *lapanu* : “altını kor haline getirmek”²³⁰

zanu : “(altını) kaynatmak/arıtmak (işlemek/rafine etmek)”²³¹

laḫuṣai : “dökmek”²³²

EGIR-*pa laḫuṣai* : “(bir külçeden belirli nesneler) dökmek”²³³

UGU *la-ḫu-aš* : “bir döküm aleti ‘pota’”²³⁴

arha duṣarnai : “(madeni ihtiyaç duyulan miktarda) kopartmak”²³⁵

TAMLU : “kakma, süsleme, kaplama”

MAŞLU : “tasfiye edilmiş, temizlenmiş, süslenmiş, saf, kalite”²³⁶

MANDATTU : “vergi, kira”²³⁷

ÊŞÂ.TAM : “hazine, devlet hazinesi”

LÚŞÂ.TAM : “hazinedar”

PAD : “topak, çubuk, maden külçesi”

URĀKU / URĀKI : “külçe (altın için)”²³⁸

(W)URRĪQUM : “altın-alışımı (halita)”²³⁹

²³⁰ GURUN GUŞKIN NA₁ *la-ap-pa-nu-ṣa-an an-da* [...]: KUB XLII 69 Vs. 14; [...] GUŞKIN *la-ap-pa-nu-an* [i-...] KUB XXXII 76 20, bkz. CHD, s.46 (*lappu*, *lappanu*).

²³¹ (1) 9 GĪN GUŞKIN *GI-RI-ZUM i-en-zi ŠU* ^m*Zu-zu-ṣi* [i-ḫi] (2) 1 MA.NA GUŞKIN GAL *i-en-zi ŠU* ^m*Eḫ-ḫi* ^D[SIN] (3) 1 MA.NA 15 GĪN GUŞKIN ^{1.1}*MEŠKŪ.DĪM za-nu-ma-an-zi* “9 alun şekel(den)1 büyük kadeh yapılacak: Zuzu[li]’nin eli (2) 1 alun mina(dan) 1 büyük kadeh yapılacak: Eḫli-[Kuṣuḫ]’un eli (3) alundan 1 mina, 15 şekel kuyumcularca mücevherle işlenecek”: IBoT I 31 Rs. 1-3, bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.5,7. *zanu*- kelimesini ayrıca krş. G.Wilhelm, MDOG 130, 1998, s.186 ve d.n.34 (Burada, eritilmek istenen alun kaplardan bahsedilmektedir [Metin yerini krş. burada daha ilerideki *zanu*- ile ilgili dipnot ile]).

²³² CHD, s.13vd.

²³³ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.224; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.604.

²³⁴ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.224; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.604.

²³⁵ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.624-625.

²³⁶ Bkz. HW, s.310; S.Koşak, HIT, 1982, s.58, 288-289; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.696vd.; -, RIA 8 1/2, 1993, s.116, GUŞKIN MAŞLU-Ú: KUB XLII 42 Rs.IV’ 2.

²³⁷ Bkz. J.J.Finkelstein, JCS 10, 1956, s.101vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.289; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.695.

²³⁸ HZL, No.195, s.186 (II *Ú-RA-KI* GUŞKIN: “2 alun külçe”).

²³⁹ [(W)URRĪQUM=] *U-RI-QUM* olarak ABoT 1k. Kol. 4’te geçmektedir. S.Koşak, (HIT, 1982, s. 291) 1.c. 18’de: *RI-KUM*, “empty (:boş)” olarak almıştır. Akadça (W)URRĪQUM=Aḫw, s.1497a(‘da), 1.*eine Goldlegierung*, 2. *Ein gelber Stein, zu erwägen? Der Wortanfang jedoch sehr unsicher* [‘(sarı bir taş’ olabilir mi? Kelimenin başı kayıptır)] olarak J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.132 ve d.n.2’de değerlendirilmiş ve s.706’da karşılığı “Goldlegierung” verilmiştir. Bunun yanı sıra aynı kelime *RĪQU*= “leer” karşılığında da ikinci bir değerlendirmeye alınmıştır (s.132-133 ve d.n.2 ile s.700 ve d.n.8).

purpura : "topak, küçük top / külçe (demir ve gümüş)"²⁴⁰

KI.LÁ: "ağırlık"²⁴¹

DÜ (=ija-) : "yapmak (madenden bir şey yapmak vs.)"

(AN.BAR) GUNNI: "fırından alınan ham maden 'ham demir'"²⁴²

ŠALMU : "(bakır için) kalite / miktar"²⁴³

KÜ.BABBAR-ja ija- : "para yapmak / zengin olmak"²⁴⁴

KÜ.BABBAR har(k)- : "birisinde parası olmak/birisinin yanında para tutmak"²⁴⁵

ki-e-en KÜ.BABBAR = ŠUKUN KASPI : "gümüş depoziti / yatağı"²⁴⁶

šupešduğara(nt)- : "parlak, parlamlı/süslü"²⁴⁷

fNÍG.GA.GUŠKIN; mKÜ.BABBAR-DLAMMA, (<m>)KÜ.BABBAR(-) "Altın ve Gümüş'ten şahıs adları"²⁴⁸

¹ÜKUŠ₇.GUŠKIN: "(Altın unvanlı →) altın seyyis adamı / altın saray görevlisi"²⁴⁹

²⁴⁰ LÚMEŠ AN.BAR 20 [pur]-pu-ru-uš AN.BAR šuhhanz[i] LÚMEŠ KÜ.BABBAR 20 [pur]-pu-ru-uš KÜ.BABBAR šuhhanz[i], KBo XVII 46 Vs. 27(+XXXIV 2 50): I.Singer, StBoT 28, 1984, s.163; CHD, s.390.

²⁴¹ J.Siegelová, Fs Otten, 1988, s.317vd.

²⁴² KUB XLII 21 Vs. 6.

²⁴³ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.292; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.701.

²⁴⁴ HW, s.281.

²⁴⁵ HW² (14), s.281, 288.

²⁴⁶ HED, s.167 (kešhi- altına bkz.).

²⁴⁷ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.237; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.618.

²⁴⁸ fNÍG.GA.GUŠKIN (HZL, No. 369; T.van den Hout, Purity, 1998, s.34 [KBo V 6+XVIII 54 Rs.III 32]) ile krş. HW² (14), s.282'deki Ü-NU-UT MUNUS NÍG.GA GUŠKIN-ja harganzi "Frauengerät und Besitz aus Gold, halten sie"; ve mKÜ.BABBAR-DLAMMA (HZL, No. 69). (<m>)KÜ.BABBAR(-) adı ise "gümüş'ün şarkısı" olarak Kumarbi efsane zincirine bağlı metinlerde görülür. Burada pantheonun iyi bilinen tanrılarında Gümüş'ün pek çok bakımdan önemli/büyük olduğu görülür. Kendisine ait bir kültü olmasına rağmen, o yoktur. Gümüş hakkında bilgi veren kaynaklardan birinde şarkıcı olarak tanımlanır ve ardından bilge adamlar olarak karşımıza çıkar. (Bilge adamlar Kumarbi'de geçer). -Gümüş'ün Şarkısı - Gümüş'ün Doğumu - Gümüş ve Yetim Çocuk - Gümüş'ün Kumarbi'yi araması - Gümüş, Ay ve Güneş'i tehdit eder - Taşınmış ve Teşup-içerikli parçaları bulunmaktadır. Metin yerleri ve ayrıntılar için bkz. H.A.Hoffner, Jr. Fs Otten, 1988, s.143vd. ile (-), Hittite Myths, 1990, s.45vd.

²⁴⁹ F.P.Daddi, Mestieri, 1982, s.41; IIZL, s.333 No.151. GİŠTUKUL ŠA LÚKUŠ₇.GUŠKIN-ma-káu: Bronz Tablet Vs.I 44, 72 (= "Goldknappen") H.Otten, StBoT B1, 1988, s.12-13, 35, 80; P.Cotticelli-Curras, THeth 18, 1991, s.45.

Madenlerle ilgili bazı mecazi anlamlar :

- “kalbe koymak: (Ben) kral Labarna onların kalbine kalay (ve) demir(i) (koyuyorum)”²⁵⁰;
- “para yapmak / zengin olmak” (KÜ.BABBAR-ja ija-)²⁵¹;
- “birisinde parası / gümüşü olmak // birisinin yanında para/gümüş tutmak” (KÜ.BABBAR har(k)-)²⁵²;
- “(erkekliğin) bronz gibi (karışması = bakır ile kalay alaşımı gibi)” (ZABAR ma-a-an)²⁵³;

g- Maden olduğu düşünülen diğer elementler/cevherler :

(NA4) ma(r)ruaşḫa-²⁵⁴:

Sg. A. mar-ru-ua-aš-ša-an	: KUB VIII+XLIV 63 Rs.III 10; 11; 15;
[NA4] mar-ru-ua-aš-ḫa-[an]	: KUB XLII 118 Rs. 5;
ma-ru-ua-aš-ḫa-aš	: KUB XI 15 2;

(NA4) ma(r)ruaşḫa-, envanter içerikli bir paragrafta taş ve diğer minerallerle birlikte geçer. Bir hastanın gözünü iyileştirme ile ilgili olarak kullanıldığı²⁵⁵: *našmaš išḫaḫru iḫau[ua]n² mar-ru-ua-aš-ḫa-an [... (fil) ...] unima mar-ru-ua-aš-ḫa-an šar[ā^U]RU Alašijaz a[ruan] zi tāiḫiši SÍGḫandal[a-x] maḫḫan nammašš[i] puppušatari nan t[ar]nāi nan ki-na-iz¹-zi nammakán pūḫāizzi nuk[ā]n ANA GAL ZABAR GEŠTIN-[an] lāḫuḫai uniḫa mar-ru-[u] a-aš-ḫa-an menaḫḫanda peššiazzi nan anda ḫarnamniḫazzi “veya (eğer) o (hasta) gözyaşından yoksunsa², iḫauḫan (ve) ma(r)ruaşḫa-, onlar, Kıbrıs’tan gözü için ḫandal[a-x] yünü gibi ma(r)ruaşḫa-minerali ge[üir]ler. Sonra (ma(r)ruaşḫa-minerali²) tekrar tekrar onun (-ši) için öğütülür. O (hekim) ...’i yapar (ma(r)ruaşḫa-minerali), ve’i yapar. Daha sonra*

²⁵⁰ KUB XXIX 1 Vs.I 48vd. E.Laroche, RHA XV/60, 1957, s.14.

²⁵¹ HW, s.281.

²⁵² HW² (14), s.281, 288.

²⁵³ HW, Erg. 3, s.41. LÜ-nataršetkán ANA ^DKumarbi ŠÀ-ŠU anda ZABAR ma-a-an ulišta [“His (Anu’s) manhood blended with Kumarbi’s interior like bronze”] “Anu’nun erkekliği, bronz gibi Kumarbi’nin içi ile karıştı” (bronzun bakır ve kalayın alaşım formu gibi) KUB XXXIII 120 Vs.I 25-26, krş.CHD, s.145 (mān alunda).

²⁵⁴ E.Laroche, RHA 16/63, 1958, s.113 d.n.67; BSL 53/1, 1958, s.195, d.n.3; C.Burde, St-BoT 19, 1974, s.33vd., 67 ‘Substanz rötlicher Färbung’; H.Berman, KZ 91, 1977, s.234; F.Starke, KZ 93, 1979, s.256; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.607 ‘Rotstoff’²; S.Košak, HIT, 1982, s.227 ‘a mineral’; HEG, s.76; CHD, s.202-203 ‘a mineral imported from Cyprus’; A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.65vd. ‘verderame?’, ‘crisocolla?’

²⁵⁵ Transkr. ve terc. için bkz. CHD, s.202-203.

(tekrar) onu öğütür. Bronz bir kadehe şarap döker. Ve bu *ma(r)ruşaşha*-mineralini (şarabın) içine atar ve karıştırır" (ve onu, ona gece veya gündüz sürdüğü zaman ... ve *şıpa*-'yı sıcak su ile siler.).

Kırmızımsı bir mineral olarak Kıbrıs'tan getirildiği için belki bakırla ilişkili olduğu düşünülmektedir²⁵⁶. Gözlerinden hasta olanların, bir ilaç olarak kullanabilmesi özelliği ile de dikkat çekicidir.

(NA4) *lulluri*²⁵⁷ :

- Sg. N. c. *lu-ul-lu-ri-iş* : HT 3, 7; Frankfurter text, 5;
 Sg. N. n. *lu-ul-lu-ri* : KBo XI III 3;
 Sg. A. n. NA4 *lu-ul-lu-ri* : KUB XXVII 67 Rs.III 62; Rs.IV 35;
 Sg. A. n. NA4 *lu-ul-lu-ri* : KUB XXVII 67 Vs.II 60;
 Sg. A. n. *lu-ul-lu-ri* : KUB XLII 60 Rs.IV 13; XLII 107 Vs.I 7;

(NA4) *lulluri*-, ritüellerde, çeşitli maden ve mineraller arasında sıralanır : KÜ.BABBAR GUŠKIN ZA.GİN NA4KÁ.DINGIR.RA NA4*paraşhaş* NA4DUH.ŠŪ.A *lu-ul-lu-ri* NAGGA URUDU *kuitta parā tepu dai* "gümüş, altın, lapislazuli, Babil taşı, *paraşha*-taşı, kuartz, *lulluri*, kalay, bakır, herbirinden biraz alır"²⁵⁸; 1 GÍN NAGGA 1 GÍN *lu-ul-lu-ri* "1 şekel ağırlığında kalay, 1 şekel ağırlığında *lulluri*"²⁵⁹; [1?] MA.NA AN.BAR 1 MA.NA *lu-ul-lu-ri* "[1?] mana ağırlığında demir, 1 mana ağırlığında *lulluri*"²⁶⁰; *nuššan* KÜ.BABBAR GUŠKIN NAGGA AN.BAR URUDU A.GAR5 *lu-ul-lu-ri* "(bir masa) üzerinde gümüş, altın, kalay demir, bakır, kurşun (ve) *lulluri*"²⁶¹.

Ayrıca cam yapımında kullanılan elementler arasında da yer alır²⁶². A.M.Polvani, kelime için "antimonio??" (antimon) maden niteliğindeki element olarak nitelendirmektedir²⁶³.

²⁵⁶ 'Kırmızımsı' rengi, İD.SA5=İD.Maraşşanta eşitliği ile ilgili olarak kelimenin yapısından dolayı değerlendirilmektedir (krş. *maru'ai*, adj. ile). Kıbrıs, bakır açısından ünlü ve önemli idi.

²⁵⁷ HEG, s.152; CHD, s.83-84; A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.59vd. "antimonio??" ; HED, (I), s.117-118 "a metallic mineral, probably 'iron ore, hematite'".

²⁵⁸ KBo XV 10 Vs.I 8-9 (: kan tanrılarını yatıştırma ritüeli), krş. G.Szabó, THeth 1, 1971, s.12vd. ve ayrıca KUB XXVII 67 Vs.II 60; Rs.III 62; Rs.IV 35 (Ambazzi ritüeli).

²⁵⁹ KBo XI 11 Rs.III 3 (Uruşanda ritüeli).

²⁶⁰ KBo XXII 142 Rs.IV 3-4 (ritüel).

²⁶¹ KUB XLIII 60 Rs.IV 12-13 (ritüel).

²⁶² *tarnaş uzapiliāš tarnaş lu-ul-lu-ri-iş tarnaş* URUDU: HT 3 6-8; B.Rosenkranz, ZA 57, s.238vd. ve A.L.Oppenheim, Glass and Glassmaking in Ancient Mesopotamia, 1970, s.67; *ḫulubaš lu-ul-lu-ri-i[s] ḫulubaš uzabiliāš ḫulubaš turis ḫulubaš* URUDU: Frankfurt text 5-8, K.K.Riemschneider, Fs Güterbock, 1974, s.267vd.

²⁶³ *Antimon*: (Lat. *Antimonium*) Arseniğe çok benzeyen katı cisim. (Sb simgeli kimyasal element). En yaygın biçimiyle antimon, madenlere benzeyen ama kolay kırılan ve toz haline ge-

Asur ve Babil metinlerinde de geçen *lulium*²⁶⁴ = "maden cevheri" (kelimesinin Hititçe) = *hulluri*- ('antimon') ile eşitlenebileceğini düşünebiliriz.

parkui-²⁶⁵:

parkui- için 'belki bir maden, belki bronz' (CHD'nin) yorumu, (H.Otten'in) *harašu*'nun bronz karşılığına getirilmiştir. (Sumerce) SİLA ZABAR = (Akadça) QA-A ZABAR "bir QÜ-ölçüsü bronz kap" = (Hititçe) *pâr-ku-ja-aš ha-zi-la-aš* "bir *hazila*-ölçüsü bronz kap"²⁶⁶ değerleri ile düşünülmektedir²⁶⁷.

[...]/ *pâr-ku-ja-ja-aš hašši* [...] "bir bronz ocağın üstünde/içinde" = GUNNI ZABAR "bronz ocak", (GUNNI KÜ.BABBAR ... GUNNI GUŠKIN ... GUNNI NA⁴ZA.GÍN ... GUNNI AN.BAR ... GUNNI ZABAR; AN.BAR-aš GUNNI; ŠA SIG₄ GUNNI^{MEŠ}), örnekleri benzerlik açısından gösterilebilecek veriler olarak alınmaktadır (şüpheli).

ZABAR = *parkui-* eşitliğinin uygun görülmesinin yanı sıra, *parkui-* "bronz" adlandırması; açıkça, adj. *parkui-* "temiz, saf, alaşımız" anlamını da vermektedir.

lebilen gümüş beyazlığında bir katıdır. Yavaş yavaş soğutulduğunda, arseniğin eş yapılı romboedrleri biçiminde kristalleşir. Ayrıca gri antimon ve sarı antimon gibi başka allotropi türleri de bilinmektedir. Kimyasal açıdan, metallerle ametaller arasında yer alan bir metali ya da yarı metaldir. Eskiçağ'da antimon madeninin taındığı kuşkuludur (en azından Yunanlılar'ın *sümimi* ve Romalılar'ın *sübun* adını verdikleri sülfürüyle karıştırılıyor, altınla kolayca alaşım oluşturmaktan dolayı, soy metal özellikleri taşıdığı sanılmaktaydı). Kullanım alanı olarak; antimon arı halde kullanılmaz, ama çok sayıda madenle alaşım yaparak onları sertleştirir (Kurşun ve kalayla yaptığı alaşım matbaa harflerinin üretiminde kullanılır). Ayrıca bir de antimonit denilen element, antimon (Sb) ile bir ya da daha çok madenin bileşiminden oluşan ve doğada ender bulunan bir grup mineralin ortak adıdır. Tüm antimonitler maden parlaklığındadır; ışıyı geçirmezler, özgül ağırlıkları yüksek, sertlikleri orta ile düşük arasındadır.

Mezopotamya'da gümüş konusunda teknolojik ve endüstriyel açılardan da kaynaklarıyla inceleme yapılmış olan çalışmalardan biri olan P.R.S.Moorey, Materials and Industries, 1994, s.240vd.'a bkz.

²⁶⁴ "(i-šü-tü ha-tim-ma 10 GÜ lu-lá-am ...) Hattum'dan 10 talent (ağırlığındaki) maden cevherini ve 6 adet kara eşiği 1/2'şer mina gümüş üzerinden..." (Kt. H/k-38 Ay. 25-28); ana Lu-li-i-kâ ana 1 bil-tim 20 ma-na. TA ihlilu kalıbı ile KTS 7a, 4'te geçtiği görülmektedir. Ayrıca, Asur ve Babil metinlerinde de geçmekte olan bu kelime AHw, s.562a'da: "bir maden cevheri!", CAD L., s.243a'da ise: "antimon" olarak tanımlanmaktadır. Bu maden cevheri ile ilgili olarak AKT 1, 1990, s.83 (No:64)'de ise: adı anılmayan bir kişinin *ikrubum* = 'kurban parası'nı Salatuvar şehrinde girişinde "lilium" adını verdiği maddenin satışından elde edeceği parayı kurban parası olarak gümüş çevireceğinden sözünesi oldukça ilgi çekicidir: "Bende mevcut olan 2/3 mina 1 seçel. Kurban paramı Salatuvar'a varışında, lilium satışı ile kurban param 1 mina 1/2 seçel gümüş olarak artacak (gümüşe yükselecek)." bkz. H.Sefer, III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.530vd.

²⁶⁵ CHD, s.163-167.

²⁶⁶ KBo XIII 1 Vs.I 52 (Erimbuş Bogh.), ed., StBoT 7, 1968, s.11,17 (H.Otten, Hititçe *parkui-*'yi adj. gibi transkr. ve terc. etmiştir: "des reinen *hazila*-Maßes" veya "*hazila*-Maß des Reinen"), MSL 17, s.104, krş. T.van den Hout, *RIA* 523b, 524b. Ayrıca, *parkui-*'nin nominal (*pâr-ku-ja-aš*) veya adjectival (*pâr-ku-ja-ja-aš*) durumu için bkz. CHD, s.167. Ayrıca krş. S.Alp. Maşat, 1991, s.394 ("saf, temiz, katıksız" karşılığı ile).

²⁶⁷ [...] *jaš pâr-ku-ja-ja-aš* ^{GIS}MAR-an KBo XXVI 105 Rs.IV² 8, krş. ^{GIS}MAR ZABAR "bronz kürek/bel" H.Otten tarafından delil olarak gösterilmiştir (StBoT 7, 1968, s.17).

parkui-, bronz karşılığı olarak Hititçe *ḫarašu* ile çatışmaktadır²⁶⁸. Bu noktada; *ḫarašu* veya *parkui-* 'nin "bronz" karşılığında olması filolojik verilerle henüz kesin bir sonuca ulaşamamaktadır. Kanımızca, yukarıda açıklanan savunulara göre *parkui-*'nin de "bronz" olabileceği olasılığını dikkatle değerlendirmek gerekir.

* I→ **kurupšini-** (**kurupzina-**) Stanım-form "bir maden (veya kalitesi)" KUB X 89 Vs.I 38-39: LUGAL MUNUS.LUGAL GUB-aš ^{DUDAM} (/DUTUAM) *IŠ-TU BI-IB-RI ku-ru-up-ši-ni a-ku-ua-an-zi* "kral ve kraliçe oturarak *kurupšini*-den bir ritonla gün (/güneş) tanrıyı (/tanrısını) içerler (şerefine içerler)". 99/1 Vs.II 1-3: ^{DUDAM} (/DUTUAM) [*IŠTU BIBRI?*] *šu[pp]eštuuarit kurup[šini] akuuānzi* "(onlar) temiz görünümlü bir *kurupšini*(den) ritonla gün (/güneş) tanrıyı (/tanrısını) içer(ler) (şerefine içerler)". Metinlerde *BIBRU GU₄.MAḪ*, *BIBRU ŠAḪ*, *BIBRU ANŠE.KUR.RA*, *BIBRU UR.MAḪ* vb. şeklinde hayvan adını taşıyan hayvan şeklinde kaplar geçtiği gibi *BIBRU GUŠKIN*, *BIBRU KÜ.BABBAR* şeklinde de kabın altından ve gümüşten olduğunu gösteren ifadeler vardır. Buradaki *kurupšini* kelimesi için önce bir hayvan adı olabileceği söylenmişse de daha sonra, Kültepe metinlerinde geçen *KUPURŠIN(N)UM*'un karşılaştırılmasıyla, bir maden olabileceği düşünülmüştür. *kurupšini* değerli bir maddeyi, daha doğrusu bir madeni göstermektedir ve *KUPURŠIN(N)UM*'un metatezli yazılışını oluşturmaktadır ve bu Hititçedekiyle karşılaştırılıp 'altının herhangi bir kalitesi anlamını' verdiği kanaatine varılır²⁶⁹]

* I→ **ḫarara-** c./n.(?): "bir maden" ²⁷⁰]

²⁶⁸ CHD belgelerinde bulunmayan, fakat (henüz yayınlanmamış) bir metne göre verilen bu karşılığı izleyenler olmuştur: E.Laroche, RHA 24, 1966, s.181, 184; J.D.Muhly, Copper and Tin, 1973, s.177.

²⁶⁹ *KUPURŠIN(N)UM*: metinlerde dört cins altın arasında en düşük kaliteyi göstermek üzere daima *ḫurāšum kupuršinnum* şeklinde, altın ile birlikte görülen bu kelimenin kökünün *Kupurnat* yer adının ilk kısmı ile kelime olarak ilgisi olması olası ise de kesinlik kazanarak iddia edilemez. E.Bilgiç, Kapadokya Metinlerinde geçen Yerli Appellatüfler, 1953, s.36; H.Ehrlolf, ZA 45, 1939, s.72; K.Balkan, OLZ 60, 1965, s.151; E.Neu, StBoT 12, 1970, s.68; F.P.Daddi, Mestieri, 1982, s.41; H.Ertem, Fauna, 1965, s.265; O.Carruba, Kadmos 6, 1967, s.91; HEG, (K) s.664-5; HED, (K) s.279-280; J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.508-509 ve 779 ("einem Rhyton aus *kurupšini*-Metall"; "mindere Goldqualität"). Ayrıca, KUB XII 8 Rs. IV 6-7'de: (LÜ^{MES}ku-ru-up-zi-na-ma KUŠ GU₁ dagān šallannāi) olarak *kurupzina-adamları* olduğunu da görmekteyiz.

²⁷⁰ HW² (14), s.272: KBo XXIV 52 7'deki *ḫarara*- "ein metall" olarak "bir maden"e karşılık kelime olarak yorumlanmıştır. Bir önceki saurda geçen *ḫapalki*-den dolayı düşünülmesi olasıdır, ancak buradaki *ḫapalki*- mecazi anlamda kullanılmış gibi görünmektedir: (6) *lipi*[r] *ḫapalki lipi*[r] (7) *ḫa-ra-a-an li'pi*[r] "Sie (Hunde) [leckten X]. Sie leckte[n] das Eisen. (7)] Sie leckte[n] das *ḫarara*".

h - Maden işleyicileri:

Ünvanları anılan maden ile ilgili işlerle uğraşanların adlandırılmaları şöyledir²⁷¹:

■ Altın (cı)	→	LÚ ^(MEŞ) GUŠKIN.DÍM.DÍM
■ Altın (cı) /Kuyumcu	→	LÚ ^(MEŞ) EPIŠ GUŠKIN
■ Gümüşçü	→	LÚ ^(MEŞ) KÙ.BABBAR.DÍM.DÍM
■ Gümüşçü	→	LÚ KÙ.BABBAR
■ Demirci	→	LÚ ^(MEŞ) AN.BAR.DÍM.DÍM
■ Bakırcı	→	LÚ ^(MEŞ) URUDU.DÍM.DÍM
■ Gümüş(çü) adam	→	LÚ KÙ.BABBAR
■ Demir (ci) adam	→	LÚ AN.BAR
■ Demirci	→	LÚ ¹ SIMUG(.A) (=LÚ ¹ E.DÉ.A)
■ Kuyumcu	→	LÚ ¹ KÙ.DÍM
■ Demirci (Genel anlamda)	→	LÚ ¹ SIMUG
■ Maden işçisi [=bakırcı])	→	LÚ ¹ TIBIRA (=LÚ ¹ URUDU.NAGAR [=bakırcı])
■ Kurşun işçisi	→	LÚ ¹ A.GAR ₅ (/A.BÁR) [=kurşuncu])
■ Bakır işçisi (???)	→	LÚ ¹ kuṣana-
■ <i>kurupzina</i> (madeni) işçisi (???)	→	LÚ ^(MEŞ) kurupzina

Demirciler (LÚSIMUG²⁷²) olarak adlandırılan maden işçileri, hem her türlü maden çeşidini işlemiş hem de bunlardan herhangi bir ürünü üretmiş gibi görünmektedirler²⁷³. Madenin işlenişiyle LÚTIBIRA da ilgilenmiştir

²⁷¹ Tüm bunların işlevsel özelliklerini gösteren metin yerleri ile detaylar için bkz. F.P.Daddi, *Mestieri*, 1982, indeksteki ilgili yerlere. Ayrıca H.Klengel, *AoF* 23, 1996, s.265vd.; Chr.Rüster-E.Neu, *StBoT* 35, 1991, s.7vd.,(63); HZL, s.93 ile 304vd.

²⁷² LÚSIMUG=Hurricesi *tabli* [*ta-bal-li-iš* (<**tabli*¹*ni*=š)] için bkz. E.Neu, *StBoT* 32, 1996, s.143 ve d.n.94.

²⁷³ Bunun Hitit öncesi Ticaret Kolonileri Devrinden beri de süregeldiğini; 'bronzdan bıçak vs. yapan demircinin o devirde bronzu da kendisinin dökmesinden' anlamaktayız. Nitekim aynı maksatla 'kalayın demirciye verildiğine' birkaç Kültepe metninde de rastlanılmaktadır. E.Bilgiç, *Maden Ekonomisi*, 1940-1941, s.918 ve d.n.34a.

(Eski Hitit belgelerinde geçmektedir)²⁷⁴. 15. veya 14. yüzyıla tarihlenebilen KI.LAM (-şöleni) Bayramı'na ait iki tablet maden işçileri hakkında bilgiler vermektedir:

KBo XVII 46 (: 23-28) + KBo XXXIV 2 (: 47-53)²⁷⁵:

47 LÚ ^{MEŞ} GUŠKIN.DÍM.DÍM ú-en-zi[	47 Altın işçileri (kuyumcular) gelirler;
48 ne ú-i-en-zi [LU] GAL-uš TUŠ-aš ^D [	48 [k]ral oturarak "[tanrı x] 'i içer ('nin "şerefine içmek") ²⁷⁶ ;
49 LÚ ^{MEŞ} GUŠKIN.DÍM.DÍM SİR ^{RU} [	49 Altın işçileri şarkı söyler[
50 LÚ ^{MEŞ} AN.BAR 20 [pur-]pu-ru-uš AN.BAR šu-uḫ-ḫa-an-z[i]	50 Demir işçileri 20 [t]op demiri etrafa dağıtırlar (saçarlar),
51 LÚ ^{MEŞ} KÙ.BABBAR 20 [pur-]pu-ru-uš KÙ.BABBAR šu-uḫ-ḫa-an-z[i]	51 gümüş işçileri 20 [t]op gümüşü etrafa dağıtırlar,
52 LÚ ^{MEŞ} URUDU.DÍM.DÍM ša-am-na-an-zi x [	52-53 bakırcılar ve [] bir şey taşırlar.
53 [] x-u-lu-ma-aš ša-me-en-zi LÚ ^M EŠ	

KUB XXX 32 Vs.I 6-8 (dupl. KBo XVIII 190)²⁷⁷:

6 LÚ ^{MEŞ} SIMUG.A ^{URU} A-ri-in-na I-NA É ḫe-eš-ta-[(a DINGIR ^{MEŞ} ti-a)n-zi]	6 Arinna'lı demirciler ḫešta evin[(e tanrıları yerleştiri)rler]
7 ši-it-ta-ra-an Ú-NU-UT ^{HLA} ḫu-u-ma-an ŠA KÙ.BABBAR [(GUŠKI)N]	7 güneş kursu (biçimli) aletlerin hepsi gümüş ve [(altı)n]
8 na-at EGIR-pa tág-ḫa-an-zi KÙ.BABBAR GUŠKIN [(ap-pa-a)n-zi]	8 ve onlar tekrar gümüş (ve) altın (ile) donatırlar (kaplarlar)...

²⁷⁴ túbira / tabira "bakırcı"nin Hurric-Urartuca bağlantısı ve Hurric *taḫ*- "Metall gießen" ta-ḫa, -aš-tu-u-um ilgisi için bkz. E.Neu, StBoT 32, 1996, s.184 ve d.n.176; -, Fs Neve, 1993, s.62.

²⁷⁵ I.Singer, StBoT 28, 1984, s.91; -, StBoT 27, 1983, s.77; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.154; CHD (*purpura* altında), s.389.

²⁷⁶ I.Singer, StBoT 27, 1983, s.77'de "The goldsmiths and the silversmiths come; "Drinking to" []; sitting. The gold-smiths sing".

²⁷⁷ V.Haas-M.Wäfler, UF 8, 1976, s.96vd; F.P.Daddi, Mestieri, 1982, s.39; N.Boysan-Dietrich, THeth 12, 1987, s.19vd., 112; V.Haas, GHR, 1994, s.585 d.n.294, 666 d.n.206, 720 d.n.99.

Kuyumculuk yapan demircilerin aldıkları bu ünvanın bir genel adlandırma olduğu anlaşılmaktadır²⁷⁸:

KUB XXIX 4 Vs.I 6²⁷⁹:

6 LÚ ^{MEŞ} SIMUG.A-ma DINGIR ^{LAM} GUŠKIN i-en-zi	6 Demirciler ise altın (dan) tanrı heykeli yaparlar
--	--

KUB XXXVIII 12 Vs.I 1-2²⁸⁰:

1 [(A-NA)] ^D LAMMA ^{URU} Ka-r[a-a] ħ-na KÙ.BABBAR GUŠKIN kap-pu-u-ya-an É DINGIR ^{LIM} -ši	1 Karahna şehri Koruyucu tanrı[sına] gümüş ve altın sayılmıştır, onun tapınağının
2 [(an-tu)]r-za IŠ-TU ^{LÚ} KÙ.DÍM ^{LÚ} BUR.GUL SIG ₅ -ah-ħa-an	2 [iç]i kuyumcu (ve) mühürcü/mühürtaş kazıyıcısı tarafından düzenlenmiştir.

KUB XXXVIII 37 Rs.III 16-20²⁸¹:

16 UM-MA ^m Ħa-ar-ħa-ša-zi ^D UTU ^{URU} PÚ-na-ħa	16 Ħarħaşı söyle (söyler): Arinna'nın güneş tanrıçasının
17 ALAM MUNUS ^{TID} U ^{URU} PÚ-na-ša ALAM LÚ	17 bir kadın heykelini ve Arinna'nın Fırtına Tanrısının erkek heykelini
18 ŠA A-BU-NI nu-ša-ra-aš-za ši-ip-pa-an-za-ki-mi	18 babamız için ve ben onları (/devamlı olarak) kutsayacağım (kurban sunacağım).
19 KÙ.BABBAR-ma-ħa ŠA DINGIR ^{LIM}	19 Tanrının gümüşünü (heykelini)
20 ^m Pi-ħa-A.A UGULA SIMUG.A i-ħa-at	20 demircilerin başı Piħā(muħa) yaptı.

LÚKÙ.DÍM ünvanlı görevli altın işleriyle ilgilidir (özel mallar ve sarayın gereçlerinin tamir işine de bakar)²⁸².

²⁷⁸ Yazılı belgelerde LÚSIMUG.A'nın demirci olarak ünvanlandırılmasına rağmen, altın, gümüş ve bakır işleri yapıkları da görülmektedir. Bu adlandırma maden işi yapanlara verilen genel anlamda kullanılanlardan biridir. Bunların detayları için ayrıca bkz. F.P.Daddi, Mestieri, ilgili yerler.

²⁷⁹ H.Kronasser, Schwarzen G., 1963, s.6-7; aynı yer str. 13-18'de; bir rahip tarafından siyah tanrıçanın tapınağı için, demircilere yaptırılan çeşitli kült eşyaları bulunmaktadır.

²⁸⁰ M.Darga, Karahna, 1973, s.7,13.

²⁸¹ L.Jakob-Rost, MIO 9 2/3, 1963, s.199; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.56vd.

²⁸² Bu meslek "taş kesen, oymacı, mühürcü" (LÚBUR.GUL) mesleği ile görünür (KUB XXXVIII 12 Vs.I 2); daha belirgin olarak "kuyumcu" LÚ^{MEŞ} GUŠKIN.DÍM.DÍM, LÚ^{MES}

Kuşaklı'da bulunan bir tablette; Šarišša şehrinde geçtiği anlaşılan, yeniyl bayram töreni esnasında (kralın da içinde bulunduğu anlaşılan bir heyetin şehre girişinde) kuyumcuların/gümüşçülerin (=LÚ^{MEŠ} KÙ.DÍM) görev aldıkları görülmektedir:

KuT 19 Vs.I 9-12²⁸³:

9 [A]-[N]A ^{URU} Ša-ri-eš-ša-ma- ¹ kán ¹ pí-ra-an	9 Fakat Šarišša şehrinin önünde
10 [ša-ni]- ¹ ja ¹ UD.KAM-ti LÚ.MEŠ KÙ.DÍM KASKAL ^{NI}	10 kuyumcular / gümüşçüler [aynı] gün (aynı) yolda
11 [xxx]x-an-zi na-an EN ^{URU} Ša-ri-eš-ša	11 [...(yap ²)]arlar. Ve onu Šarišša kentinin beyi
12 [xxx(x)-z]i na-an- ¹ kán ¹ NA ⁴ hu-u-ua-ši-ja-aš	12 [...(yap ²)]ar ve onu huuaşı-taşı

Maden işçileri (de diğer işçiler gibi yasalarla belirlenen ve) devlete resmi olarak kült işlerini ve eşyalarını yapmakla yükümlü olmanın yanısıra, halka günlük işlerde ücretini almak koşuluyla iş yapabilmekteydiler:

KBo VI 26 Vs.I 13-17²⁸⁴:

13 ták-ku LÚ ¹ SIMUG.A Š[A 1 ME] MA.NA URUDUŠEN a-ni-ja-zi	13-15 Eğer bir demirci [100 (/1 1/2?)] mina ağırlığında bakırdan (bir) boru/çörten yaparsa, onun fiyatı 100 PA arpa(dır). Kim 2 mina ağırlığında bakırdan balta yaparsa onun fiyatı 1 PA buğday(dır).
14 1 ME PA ŠE ku-uš-š[a-n]i-iš-ši-it (š) ŠA URUDU a-te-eš	16-17 Eğer 1 mina ağırlığında bakırdan balta yaparsa, onun fiyatı bir PA arpa(dır).
15 ŠA 2 MA.NA [KI].LÁ.BI a-ni-ja-zi 1 PA ZÍZ ku-uš-ša-ni-iš-ši-it	
16 ták-ku URUDU a-[t] e-eš ŠA 1 MA.NA KI.LÁ.BI a-ni-ja-zi	
17 1 PA ŠE ku-uš-ša-ni-iš-ši-it	

Buradaki bilgiler maden işçiliğinin birim değerini ortaya çıkardığı için rastlanan önemli bilgilerden biridir ve metindeki ilginç şifrede bir ipucu vardır. Eğer hafif bir çubuk borunun değeri, bir keserden 100 kat fazla ise,

KÙ.BABBAR.DÍM.DÍM'den ayrılırken; LÚ^{MEŠ} <E>PIŠ GUŠKIN'de görülür (IBoT II 131 Vs. 32) krş. F.P.Daddi, Mestieri, 1982, s.43 ve diğer ünvanlarla ilgili yerlerle.

²⁸³ G.Wilhelm, MDOG 127, 1995, s.38; -, Kuşaklı-Sarissa I/1, 1997, s.17vd.; A.Müller-Karpe, Anschnitt B13, 2000, s.113vd.

²⁸⁴ Transkr. ve terc. için, son çalışma olarak bkz. H.A.Hoffner, Jr., Laws, 1997, s.127-128, 211 (§160/*45); F.Imparati, Hitit Yasaları, 1992, s.150-151.

bu büyük fark yalnızca boruyu yapmak için teknik yetenek ve daha büyük bir emek gerekliliği ile açıklanabilir. Bir başka deyişle; aynı miktar madeni işlemenin fiyatı çalışma koşullarına göre değişir. [Jansen, Mısır toplumunda el emeğinin değeri ile ilgili soruyu; ürünün ana maddesi, emek, belirsiz bir değere sahip olduğu sürece ürünlerin fiyatlarını ilişkilendirmenin zor olacağı yanıtı ile ortaya koymuştur] Fakat örnek bu metin göstermektedir ki, Hititler, emeğin karşılığını, ürünün fiyatı ile birleştirmişlerdir²⁸⁵.

Yasalarda; yetiştirilmek üzere çırak olarak alınan bir çocuğun karşılığı 'bir insan'dır:

KBo VI 26 Rs.IV 27-31²⁸⁶:

27 ták-ku DUMU-an an[-na-nu-ma-]¹ an-zi¹	27, eğer bir kimse [yetiştirilmek için] bir çocuğu
28 ku-iş-ki pa-a-i LÚNAGAR n[a-aş-ma LÚSIMUG.A L]ÚUŞ.BAR¹	28 verirse ya marangoz y[a da demirci, d]¹okumacı¹,
29 na-aş-ma LÚAŞGAB na-aş-ma LÚÁZLAG n[u an-na-nu-um-m] a-aş	29 ya derici olarak ya da terzi/keçeci [olarak o yetiştiril]ir
30 6 GÍN KÜ.BABBAR pa-a-i ták-ku-an L[ÚU]M².[M]E²¹A²¹[-a]š² ua-al-ki-iş-ša-ra[-aḫ-ḫi]	30 6 şekel gümüş verir. Eğer onu u[st]a² olarak yetiştirir[rse]
31 nu-uş-ši¹ SAG.DU pa-a-i	31 ona bir kişi verir.

Maden işi yapmakta olan bir demirci çırağının satış (/transfer) fiyatı yasalarca 10 şekel olarak belirlenmiştir:

²⁸⁵ Değerlendirmeler için aynı zamanda bkz. A.Kempinski-S.Koşak, Tel Aviv 4, 1977, s.92.

²⁸⁶ Transkr. ve terc. için, son çalışma olarak bkz. H.A.Hoffner, Jr., Laws, 1997, s.158-159 (§200b/*86b); krs. F.Imparati, Hitit Yasaları, 1992, s.184-185'te 30. satırdaki LÚUM.ME.A yerine Ú-UL ile.

KBo VI 26 Vs.II 23-26²⁸⁷:

23ták-ku DUMU UM-MI-A-AN	23-24, eğer bir kimse bir çırağı satın alırsa : çömlekçi, demirci, marangoz,
24 ku-iš-ki ıa-a-ši na-aš-šu LÚBÁĦAR LÚSIMUG.A LÚNAGAR	25 derici, terzi/keçeci, dokumacı veya çorapçıyı
25 LÚAŠGAB LÚÁZLAG LÚUŠ.BAR na-aš-šu ²⁸⁷ E-PIŠ ²⁸⁸ KA-BAL-LI	26 saun alırsa 10 şekel gümüş verir.
26 ku-iš-ki ıa-a-ši 10 GÍN KÙ.BABBAR pa-a-i	

KBo XXXII 14'de anlatılan anekdotlardan bir pasaj²⁸⁸ oldukça ilgi ekicidir:

"(Bir zamanlar) bir bakır ustası büyük bir özenle bir tas yapmıştır. Onu kalıba dökmüş, güzelce işlemiş ve kakmalarla süslemiştir. (Kabın) içini(?) perdahlamıştır (veya kalaylamıştır). Nankör bakır, kendisini kalıba döküp işleyen ustaya lanetler yağdırmaya başlamıştır: 'Beni kalıba döken eller kırılsın. Sağ tarafındaki sinirler tutulsun!' Bakır ustası (bunu duyunca, kalbinin derinliklerinde kırıldı. Bakır ustası kendi kendine dedi ki: 'Kalıba döktüğüm bakır beni niçin lanetliyor (acaba)' (Şimdi) usta da tası lanetlemeye başladı: 'Fırtına Tanrısının hışmına uğrayas! Kakmaları dökülesil' Ama söz konusu bir tas değil, bir insanoğludur. O insanoğlu büyüyünce babasına düşmancıl duygular beslemeye başladı. Delikanıllık çağına gelince de babasının yüzüne bile bakmaz oldu. (Ama) onu babasının tanrıları lanetledi".

²⁸⁷ Transkr. ve terc. için, son çalışma olarak bkz. H.A.Hoffner, Jr., Laws, 1997, s.140-141 §176a/*61); F.Imparati, Hitit Yasaları, 1992, s.164-165.

²⁸⁸ E.Neu, StBoT 32, 1996, s.74vd.; A.Ünal, Hititler-Eteler, 1999, s. 119.

i - Maden üretimi ve işlenişi:

Hitit metinleri; günlük olgulara (yaşama), ekonomiye ve el sanatlarına çok detaylı değinmediği için, ham madde kaynakları hakkında elimizde yeterli bilgi bulunmamaktadır. Ham madde üretimi ve maden işleme (ve de demir üretimi) hakkındaki bilgiler ya çok noksandır ya da tarihleri tespit edilememiştir²⁸⁹.

Bunun yanı sıra, bazı metin verilerine göre de, ham madde öncelikle ayıklanmış ve her aktarımında dikkatlice tarulmuştur²⁹⁰.

²⁸⁹ Ancak, Mezopotamya çivi yazılı arşivleri "yapım/üretim yöntemleri [/tarif]" metinlerinin bir bölümünü içermektedir. Bakır ve kalayın verilen miktarları bronzun özel/özellik miktarını oluşturmakta kullanılıyordu. Bu gibi metinlerin en erkenlerinden biri Ebla'da G Sarayındaki kayıtlarda: Her biri 10 şekel gelen 200 bronz nesne üretmek için 3 mina 20 şekel kalayın, 30 mina bakırla alaşıma girdiği görülmüştür. Yani başka bir deyişle, 2,000 şekel bronz üretmek kalayın 200 şekeli, bakırın 1,800 şekeliyle karıştı (-% 10 kalay-). Teima'dan bir Mari metni, (şehir kapısını kilitlemek üzere) bir anahtar yapımı için, 20 şekel kalayın, 170 şekelin rafine bakıra eklenmesiyle, 190 şekel bronzun 1:8 oranında üretildiğinden bahseder (Burada belirtilen miktarların çok fazla net olmadığı veya tam görünmediği anlaşılmaktadır). [Yani bakırın sadece 160 şekeli olmalıydı], ama sadece metalik kalay, bronz üretmek için metalik bakıra eklenmeye başladıysa; bu, buna benzer anlatımlı metinlerin anlaşılmasını sağlayabilir: Bunun anlamı, madenciler Mari'de -kalay ve bakırla- kendi kendilerine madenleriyle çalışıp üretim yapıyorlardı (cevher veya minerallerle değil). Bu, Mari Sarayı'nın civarında izabe etmeden/ergitmeden uygulama yapıldığını göstermektedir (Zimri-Lim sarayının 216-218 nolu odaları bakır atölyelerinin bir serisi gibi tanımlanmıştır [eğer *bit šuripim* metinlerindeki anlatımlara güvenilirse]). *Šuripum* kelimesi "bakır madeni" gibi çevrildi ve Mari mektuplarından biri (ARM 1 21), ergitmeden önceki bakır cevherinin hazırlanmasının tarifi gibi tercüme edildi. Şimdi biliniyor ki; bu kelimenin "bakır cevheri işlemek için bir yer"den başka, *šuripum*'un "[ice=]buz, soğutma" ve *bit šuripim* da "[ice house=] soğutma-mahseni/buz-evi" olduğudur [Mari'de buz büyük miktarlarda üretilip stoklanmıştır (şaraplar soğutulup içilmiştir -biralar ılık-)]. Mari'deki metinlerde, bakırın "yıkınması" için pek çok referansın bulunduğu bakır-arıtma operasyonları görülmektedir. Burada sadece bir "arıtma operasyonu"ndan sözedilebilir, (dolayısıyla, külçe bakır, o süre içinde çok karışık bir durumdaki Mari'ye gelmiş olmalı; ilk arıtmada ham madenin 3/1 kadar kaybı için referanslar (ARM 24 106) vardır. Böyle bir arıtma olabilir, aynı zamanda bir ikincisi hatta üçüncüsü uygulanmış olabilir: Mari'deki bronz endüstrisi üzerine yapılan araştırma-çalışmalarda, ham madenin ortalama % 20'sinin bu arıtma operasyonunda kaybedildiği anlaşılmıştır. Arıtılmış bakır, "dağ(in) bakırı" gibi bilinen kabarcıklı bakırdan veya orijinal ham bakırdan ayırt edilmiştir. Alaşija'dan gelen bakırın genelde rafine bakır olduğu tanımlanmış ve Kıbrıslıların sadece arıtılmış bakır gönderdiği anlaşılmıştır.) J.D.Muhly, CANE 3, 1995, s.1509vd.; -, Anshmitt B15, 2002, s.77vd. Ayrıca bkz. M.Müller-Karpe, Anshmitt B15, 2002, s.137vd.; R.L.Zettler-L.Horne, Ur, 1998, s.1vd.

²⁹⁰ E.Laroche, Ugariüca 5, 1968, s.773vd.'na göre altın madeni, GUŞKIN-aş karşatar (RS 25.421 Vs. 23); gümüş madeni büyük bir ihtimalle krallığa ait mektuplarda (KBo II 11 Rs. 15vd.

KBo XII 42 Rs.10-14²⁹¹:

10 a-aš-šu-u-ja-ya KÜ.BABBAR
GUŠKIN NA⁴ZA.GİN [NA⁴GUG]
11 NA⁴KÁ.DINGIR.RA NA⁴DUH.ŠÚ.
A AN.BAR URU[DU ZABAR]
12 [A]N.NA^{HI.A} ku-it ku-it im-ma
[Ú-NU-TU₄]
13 [š] a-ak-la-a-iš nu-ya hu-u-m [a-an
me-ik-ki]
14 [pí-]e har-ú-e-ni []

10 Ve iyi(sinden): gümüş, altın,
lapislazuli (lacivert taş), [akik],
11 Babil taşı, dağ kristali (kuvars),
demir, bak[ır, bronz],
12 kalaylar(a), bu [eşyalara]
13 [a]det olduğu üzere hep[sin-
den bolca]
14 [sah]ip olacağız.

Maden eritilmiş (*zanu-* "kaynatmak"²⁹²; GUŠKIN *lapanu-* "altını kor haline getirmek"²⁹³) ve külçeler halinde, standartlaştırılmış yarım kilolar veya tamamlanmış ürünler olarak dökülmüştür (*lahıuāi-*). Bir külçeden belirli nesneler dökmek için (EGİR-*pa lahiuāi-*) ihtiyaç duyulan miktar (*arha duuarnāi-*) koparılmıştır. Madenlerin açıklanması mevcut olan farklı kaliteler sayesinde belirginleşmektedir.

Fırından alınan ham maden ("ham demir" AN.BAR KI.NE)²⁹⁴, alışlagelmiş standart ürün (daha detaylı bilgi olmaksızın maden isimleri) ve sonuç olarak da "en iyi" kalite (GUŠKIN SIG₅, KÜ.BABBAR SIG₅, AN.BAR SIG₅) birbirinden ayırt edilmektedir. Hem materyal²⁹⁵ hem de tamamlanmış ürünler için geçerli olan gümüş kalitesi KÜ.BABBAR :*mi(n)tešnaš* dir. ŞALMU olarak adlandırılan bakır miktarı kaliteyi değil, gerçekten de mevcut

konu edilmiştir; "sınıflandırılmış siyah (meteor) demiri" (AN.BAR GE₆ *ki-i-na-an*) (KUB XLII 14 Vs.I 11) görülmektedir: krş. RIA 8 1/2, 1993, s.118.

²⁹¹ Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.92.

²⁹² İşlenmesi için arıtılması: *zanu-* : "kaynatmak (pişirmek)" IBoT I 31 Rs. 3 (A.Goetze, JCS 10, 1956, s.32vd.). *zanu-* kelimesini ayrıca krş. G.Wilhelm, MDOG 130, 1998, s.184vd. ve de d.n.34 [(Burada eritilmek istenen altın kaplardan bahsedilmektedir)]: (48) *nu* GUŠKIN *a-šu-ši-es hi-in-ku-ya-aš* (49) *MA-HAR BE-LÍ-IA ku-it e-eš-zi* (50) *na-at* EGİR-*pa up-pí na-at ša-ni-ja* (51) *pé-e-ta za-nu-uz-zi* ... "Und was an goldenen *ašuša*-Gefäßen des Ehrengeschenks vor meinem Herrn vorhanden ist, das schicke zurück! Er wird es 'an denselben Ort' einschmelzen. Ferner, die Arbeitsleistung, die du, ..." [48-55 Efendimin elinde onun armağanlarından altın *ašuša*-kaplarından ne varsa (mevcutsa) onları geri gönderiyorum! Benim efendim onu "aynı yerde" eritecek. Bunun yanı sıra, sen (ey efendim) ona işler buyuracaksan bana yaz, ben Walwalli'ye onu etraflica anlatacağım].

²⁹³]GUŠKIN *lappanu*an ("kızıl parıltı / kızılaltırmak") işlemleri bilinmektedir: KUB XXXII 76 20.

²⁹⁴ KUB XLII 21 Vs. 6.

²⁹⁵ KBo XVI 61 Vs. 10.

miktarı belirtmektedir.²⁹⁶ Alaşım oluşturma sanatı bronzun anılmasıyla metin karnelerinde belgelenmektedir. Bu doğrultuda, işlemeler ve kıyafet süslemeleri (GUŠKIN QADU URUDU²⁹⁷) gibi üretilen ve kült nesneleri olarak kullanılan bakırla altın alaşımları da (GUŠKIN SIG₅ QADU URUDU²⁹⁸) vardır (buna karşılık zincir üretiminde bu alaşım kullanışsızdır: GUŠKIN URUDU NU.GÁL²⁹⁹).

Maden ya sıvı bir biçimde ya da katı olarak devamında işlenmiştir. Metinler, yöntemler hakkında bilgi içermiyor. Korunabilen döküm kalıpları ve kapları döküm tekniğinde hem tek parçalı, açık hem çok parçalı, kapalı hem de kaybolan, yani mum döküm yönteminin varolduğunu ve nesnelerin tam döküm ya da boş döküm olarak üretildiklerini öğretmektedirler. Demircilikte, tel ve farklı kalınlıklarda (ta ki ince folyolara (=LE'U₅) kadar) teneke/levha üretimi gibi soğuk maden teknikleri sayesinde çeşitli takılar, süs eşyaları, kaplar vs. üretilmiştir.

Bazı değersiz materyaller kalay kaplamalarla (ağaç çekirdek üzerine, altlık belirtilirse örneğin NAGGA GAR.RA veya NAGGA *hališšija*³⁰⁰); gümüş kaplamalarla (ağaç üzerine ve bronz üzerine³⁰¹) veya altın kaplama (ağaç üzerine; bakır üzerine; meteor demiri üzerine; gümüş üzerine³⁰²) değer kazandırılmıştır. Metinler altın kaplamanın (nadiren!) yapıldığını söylemektedir; ancak ne şekilde, tabaka tabaka mı, yaprak yaprak mı veya ateşli kaplama mı olduğunu belirtmemektedir (GAR.RA, *hališšija*-³⁰³). Kaplamanın kazınarak (*arḫa arrira*³⁰⁴) veya dökülmesi (*arḫa išḫuqa*³⁰⁵) sonucu ortaya çıkan zararlar restore edilmiştir (EGIR-pa *hališšija*-)³⁰⁶.

²⁹⁶ Bkz. nesne olarak verilen bakırların ağırlık olarak hesaplanması, Bo 6119+KUB XLII 28(+) -ilgili yerlerde: J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.149,548,701.

²⁹⁷ Bo. 4965 Vs. 10, KBo XVIII 153 Vs. 6,8,10,11,14,15,21,23.

²⁹⁸ KUB XLII 73 Vs. 1,4,7; J.Siegelová, *Fs Otten*, 1988, s.317vd.

²⁹⁹ KBo XVIII 153 Vs. 16'ya göre.

³⁰⁰ KUB XXXVIII 10 Rs.IV 1 ve KUB XXXVIII 1 Rs.IV 4.

³⁰¹ KUB XLII 75 Vs. 7,10.

³⁰² KUB XLII 75 Vs. 7,10; KUB XXXVIII 38 Vs. 2,7,14,15; KUB XXIX 4 Vs.I 22, KUB XII 1 Rs.IV 40; KUB XXIX 4 Vs.I 19; KUB XLII 75 Vs. 10, KUB XLII 78 Vs.II 13; KUB XII 1 Rs.IV 31.

³⁰³ İşleme biçimi olarak *hališšija*- = GAR.RA "kakna, kaplama" vardır: "Tahtadan kuşlar yapıldı, bunları gümüşle kapladılar ... başlarını ise altınla" GAR.RA (KUB XXXIX 7+II 8 vd.) gibi bazı örneklerle rağmen *hališšija*- = GAR.RA eşitliği, maden işleme bilgisinin yetersizliğinden dolayı ayrıntılı bilgi vermemektedir.

³⁰⁴ KUB V 7 Vs. 10.

³⁰⁵ KUB V 7 Rs. 19-20.

³⁰⁶ Alalah 454 Vs.II 19

Değerli nesneler, çizmekle, oymakla (*guls*-), kabartmayla, kakmayla, geçirme tekniğiyle süslenmiştir (arkeolojik bulgularla belgelenen tekniklerin metinler terminolojisiyle uyumu henüz mümkün olmamıştır!). Nesnelerin oluşumundaki önemli parçaların değerli maden olarak sunulması hem etkili hem de ucuz olmuştur. Birçok maden parçalarından oluşan nesneler çivilerle, lehimlerle veya montajla (gümüş küpeler ANNU/NAGGA - A.GAR₅ *taiman*³⁰⁷) birleştirilmiştir. Süs araçları, takılar ve mobilyalar, altın tellerin örülmesiyle³⁰⁸ oluşabilirdi; gümüş üstlüklerle (meyve, çiçek, zoomorfolojik görünümünde) ya da içeriklerle (fildişi, ağaçta altın³⁰⁹) süslenmiştir. Değerli taşlar (lapislazuli, akik) altına tutturulmuş, değerli madenden takılar sıkça değerli taş boncuklarıyla bezenmiştir.

Bazı zamanlarda da üreticinin adı (zanaatkarın imzası?) altında nesneler liste olarak kaydedilir³¹⁰.

j - Maden işleri ile ilgili el sanatları³¹¹:

Bronz devrinde aletlerin büyük kısmını tahta işçiliğinde (yani marangozlukta) kullanılan baltalar oluşturmaktadır. Yassı ve kolcuklu baltaların³¹² kullanma izlerinin incelenmesi sonucunda bunların çoğunlukla silah değil de, alet vazifesi gördükleri anlaşılmaktadır³¹³.

³⁰⁷ KUB XLII 64 Rs. 18, KUB XLII 38 Vs. 18.

³⁰⁸ KUB XLII 38 Vs. 8.

³⁰⁹ KUB XLII 46 4,6, KUB XLII 75 Rs. 8-9.

³¹⁰ H.Otten, AFO 17, 1954-1956, s.130 ve d.n.120.

³¹¹ M.Ö.III. ve II. binde Anadolu'da el sanatları konusunda detaylı araştırmaları için bkz. A.Müller-Karpe, AST 5/2, 1987, s.203vd.; -, IM 43, 1993, s.227vd.; -, Anschnitt B13, 2000, s.113vd.

³¹² H.Ertem, (Korucutepe I, 1988, s.27vd.): "‘Kolcuklu balta’ olarak adlandırılan bu aletlerin kullanımını ve şekil bakımından bazı şüphelerini şöyle açıklamaktadır: 1. Bazı örneklerde küt olan kısmın ucuna sanki bir şeyle vurulmuş gibi bronz, darbeden dolayı kenarlara taşmış ve darbe izleri meydana gelmiştir. 2. Bazı örneklerde görüldüğü gibi çeşitli işaretler bu kısımda da yer almıştır. 3. Keskin kısım, sanki el kavrayacak gibi konkav bir şekilde yapılmıştır. 4. Eğer bu alet ağaçtan bir sapa takılıp balta olarak kullanılıyor idiye bunun balta olarak kullanmada ağaç sapa monte edilmesi hem zor, edilse bile kullanmadan dolayı sapın kısa bir süre sonra eskieceği ve bunun pratik bir yol olamayacağı kanısını uyandırmıştır. Buna göre bu alet, belki marangozlukta elle tutulup küt kısma çekiç gibi bir aletle vurulmak suretiyle, ağaç ya da tahta yontmakta kullanılmış olabilir." Bu görüşler bizim için de yol göstericidir (Baltalar için ayrıca bkz. H.Erkanal Axtc und Beile, 1977).

³¹³ Fonksiyon bakımından namlusu sapa paralel olarak bağlanmış olanlar balta ve sapa, cuine bağlanmış olanlar ise keser olarak nitelendirilebilmektedir. Keserlerin yandan görünüşleri ya asimetrik olarak bileğlenmişlerdir ya da namlularının tümü bükülmüşlerdir. Keser, marangozların tahta ve kiriş yontmacılığında kullandıkları tipik bir alet olmakla beraber diğer balta çeşitlerine oranla çok daha az sayıda ele geçmiştir. İnce işlerde, örneğin tıkaç deliklerinin oyulmasında kovanlı keskiler Kârum devrinden itibaren kullanılmaya başlanmışlardır. Bu kovanlı keskilerin eskiden tahtadan yapılmış sapları vardır.

Testerele buluntu olarak çok ender rastlanmaktadır. Bunlardan bir tanesi Eskişehir Müzesi'ndedir³¹⁴, diğer iki örnek de Boğazköy'den tanınmaktadır³¹⁵.

El sanatlarının ikinci büyük kolunu maden işçiliği oluşturmaktadır. Bakır ve bronzdan üretilmiş çok sayıda malzeme elimize ulaşmasına karşın, bunların yapımında kullanılan aletler ise çok seyrek³¹⁶. Taş çekiçlerin yanı sıra madenden yapılmış olanları da şekil itibarıyla kolcuklu baltayı andırmaktadır³¹⁷. Diğer bir önemli demirci aleti olan pense örneğine de henüz rastlanılmamıştır³¹⁸. Buna karşılık çeşitli tiplerde bol sayıda murç ve kalem keski vardır. Bunlar genelde maden işçiliğinde yararlanılan araçlardır³¹⁹. Madeni levhalar ile tel ve çubukların kesilmesinde geniş kalemler, ince oyma işlerinde ise ufak murçlardan yararlanılmıştır.

Demirci aletlerinin yanı sıra, bakır ve bronzun işlenmesinde döküm sırasında gerekli olan araçlardan kalıplar vardır³²⁰.

³¹⁴ Buluntu yeri belli olmayan bu aletin kesiti baklava şeklinde olup, ortası kenarlarına oranla daha kalındır. Böylelikle kesim işlemi sırasında sadece birkaç milimlik bir oluk oluşturduktan sonra, lama araya sıkışmakta ve bu testereyle daha derince kesmek mümkün olmamaktadır.

³¹⁵ Boğazköy testerelelerinden biri çok ince bir testerenin parçasıdır. Yalnız 2 cm.lik bir kısmı elimize geçmiştir. Burada testerenin dişlerinin bazılarının kullanma nedeniyle kırıldıkları ve yerlerine yenilerinin yapıldığı görülmektedir. Marangozların kullandığı büyük testere ise 1977 yılında Boğazköy Aşağı Şehir'de bulunmuştur. 67,5 cm. uzunluğunda olan bu aletin şimdiye kadar Anadolu'da başka benzerlerine rastlanamamıştır. Ağırlığı 2,5 kg. olup, bir ucu kırık. Dişleri bir kalemlle mihlanmıştır. Bu işlem sonucunda metal yivler arası iki yana doğru kabarmıştır. Bu sayede aletle kesim yapılırken, hem kendisinin araya sıkışması önlenmiş hem de oluşan talaşın kolayca dağılması sağlanmıştır. (Bu parçanın benzerlerine Kıbrıs'ta ve Girit'te rastlanmıştır).

³¹⁶ Burada madeni nesnelerin üretimi sırasında sadece madeni alet ve gereçlerin kullanılmadığı gibi, maden levhaların dövülmesinde de yararlanılan çekiçlerin büyük bir kısmının taştan yapılmış olması gerekir. Taş çekiçlerin kullanılmasında önemli olan örslerin de taştan yapılmış olmasıdır. Yoksa madenden örs kullanıldığı zaman ortaya çıkan değişik frekanslar nedeniyle çekiçler kolayca kırılabilirler. Taştan yapılmış örsler kazılarda fazla dikkat çekmemektedirler; çünkü bunları normal taşlardan ayırt edebilmek zor olsa gerektir.

³¹⁷ Bu alet Pelit Büyükköy'den ele geçen örneğiyle tanınabilmektedir. Profilden görünüşünde; bir kesici kısmının olmadığı, bunun yerine kör bir vurma yüzeyinin yer aldığı görülmektedir. Bu parçanın çekiç olarak kullanıldığı düşünülebilir. A.Müller-Karpe, AST 5/2, 1987, s.204 ve Resim.6.

³¹⁸ Kıbrıs'ta ve Ege'de örnekler vermesine karşın Anadolu'da (Kaş yakınlarındaki Uluburun bahu hariç) bulunamamıştır.

³¹⁹ Bu aletler taş ve organik maddelerin işlenmesinde de kullanılmışlardır.

³²⁰ Çeşitli yerlerden ele geçen kalıp buluntu sayısı yüze yakındır. Bunların % 43'ünü bir kısmı, açık fırın döküm kalıpları diye adlandırılan grup oluşturmaktadır. Döküm sırasında kalıplar yatay durumda tutuluyorlardı. Bu sayede sıvı maden doğruca istenilen döküm sahasına doluyordu. Bu en eski ve ilkel maden döküm tekniği olmasına karşılık İ.Ö. 2.binde Anadolu'da çoğunlukla bronz malzemenin yapılmasında kullanılmıştır. Biraz daha gelişmiş olarak yapılmış iki yüzü kalıplar ise % 28 oranındadır. Burada kalıbın iki yüzü üst üste konur, dik olarak

Madenlerin eritilmesi işlerinde kullanılan körükler; ocak ya da fırına, etkili ve kontrollü bir hava akışını sağladığından dolayı madencilikte çok önemli bir yere sahiptir³²¹.

Arkeolojik buluntular arasında; yapım ve üretim teknikleri hakkında bilgi veren alet örnekleri oldukça azdır³²².

tutulur ve döküm kanalı yardımıyla sıvı maden kalıp içine doldurulur. Sap delikli baltaların dökümünde de kullanılan üç kısımlı kalıplarsa % 28 kadardır. Çeşitli buluntu yerlerinde iki tip potaya rastlanılmıştır. Bunlar basit tasçıklardır ve bazıları akıtacaklı ve tutamaklı olup, bazıları da tutamaksızdır. Potaların ağız kenarı ve içi, alt kısımlarına oranla daha fazla cüruflaşmıştır (bu durum; bugün de yapıldığı gibi, potaların maden eritilmesi sırasında alttan değil de yukarıdan ısıtıldıklarını mı gösterir?). Bu işlem sırasında gerekli olan hava, (bir kaç kazıda da ele geçmiş) bükülü üfleçlerin yardımıyla doğrudan potanın ağızına tencere şeklinde körükten pompalanabilmektedir. Bilgiler ve değerlendirmeler için bkz. A.Müller-Karpe, AST 5/2, 1987, s.205; -, Anschmitt B13, 2000, s.113vd. Ayrıca bkz. M.Müller-Karpe, Anschmitt B15, 2002, s.137vd.

³²¹ Kültepe/Kaniş maden atölyelerinde ele geçen üretim araçlarında bir grubu, pişmiş topraktan yapılmış çanak biçimli körükler oluşturmaktadır (T.Özgüç, Belleten 19/73, 1955, s.73vd.). Ağız çapları 25-55 cm. arasında değişen bu körüklerin ağız kenarlarının hemen altında, deriyi bağlamaya yarayan girintiler bulunmaktadır. Körük işlevi gören kabın dip kısmında ise, silindirik şeklinde bir emzik yer almıştır. Hava akımı, bu emziğe bağlanan üfleç yardımıyla ocağa yönlendirilir. Kaniş atölyelerinde ele geçen körükler, metalurjik faaliyetlerin varlığını gösteren diğer üretim araç ve gereçleriyle birlikte bulunmuşlardır. Körüklerin hemen yanında ocak, üfleç, pota ve dökümde kullanılan kalıp örnekleri bulunmuştur. Ayrıca Acemhöyük'ün II. yapı katında pişmiş topraktan bir diğer körük bulunmuştur (K.Emre, Anadolu 10, 1966, s.53vd.). Bunun, Acemhöyük sarayında maden üretimini/ücretini belgeleyen çok sayıdaki somun biçimli bakır külçelerinin varlığı ile de bağlantısı kurulabilmektedir (N.Özgüç, Belleten, 41/162, 1977, s.357vd.; ayrıca bkz. -, Fs Boehmer, 1995, s.513vd.). Alacahöyük'teki Hitit katarından tanınanlar (H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca Höyük, 1973, s.18-19 ve ilgili levhaları) ile Boğazköy'dekiler [her ne kadar sağlam olarak ele geçmemiş iseler de] (H.G.Bachmann, Boğazköy VI, 1984, s.107vd.), maden üretimi açısından önemli kanıtlardır. T.Yıldırım, AÜDTCFD 37/1-2, 1995, s.684vd. Bu konuda; Boğazköy, Kültepe, Kuşaklı, Norşuntepe, Alacahöyük ve Açına için bkz. A.Müller-Karpe, Anschmitt B13, 2000, s.113vd.

³²² A.Müller-Karpe, AST 5/2, 1987, s.205-206'da örnek olarak incelediği Eskişehir Müzesi'ndeki Geç Bronz Devrine ait bir bıçağı vermektedir. Bu parça iki yüzlü bir kalıpta dökülmüş, sonra bir çekiçe üzerinde çalışılmış ve bileylenmiş, daha sonra bir murçla (kalemle) sırtına balıksırtı deseni kazılmıştır. Bir diğer çalışma yöntemi ise sapın ucunun yapımıdır: Önce sapın ucuna mumdan bir topuz şekli verilmiş; bunun üzeri bir açıklık bırakılarak kille kaplanmış, bu kil manto fırınlanmış; bu işlem sırasında da içteki mum erimiştir. Daha sonra yukarıdaki işlem neticesinde oluşmuş olan bu kabuğun içine bırakılan açıklıktan sıvılaştırılmış maden dökülmüş; madenin soğumasından sonra bu kil kaplama kırılmış ve şimdiki şekil ortaya çıkmıştır. Böylelikle bu işlem, bıçak kaplama döküm tekniğinin Anadolu'da tanındığının bir kanıtı olarak görülmektedir. Sınıflandırma ve değerlendirmeler için ayrıca bkz. A.Müller-Karpe, Anschmitt B13, 2000, s.113vd.

II. ÇİVİYAZILI BOĞAZKÖY METİNLERİNDE ALTIN, GÜMÜŞ, BAKIR, BRONZ, KALAY, KURŞUN³²³ VE BUNLARDAN YAPILAN ALET VE NESNELER

A- GUŞKIN (=HURĀSU): Altın

1) Yazılışları:

Sg. n o r m a l	G	KBo II 8 Vs.I 2; 12; III 22 (VAT 7479) Rs. 71 ³²⁴ ; IV 1 Vs. 35; 41; Rs.
	U	20; V 6 Rs.III 40; VII 22 Vs.I 4; 10 Rs.III 7; IX 92 5; IX 96 Vs.II 7;
	Š	IX 54 2; IX 146 Vs.24(!); X 1 37; 40; 42; X 45 Vs.II 67; Rs.III 28;
	K	XI 14 Vs.I 9; Vs.II 8; XIII 170 3; 5; 240 Vs. 5; XIV III 12; XV 10
	I	Vs.I 8; Vs.II 41;46; XV 24 Vs.II 43; XVI 78 Rs.IV 4; XVI 85 Vs.I 6;
	N	XVII 93 Vs. 18; XVII 104 Vs.II 6; XVIII 171 3; XVIII 172 Vs. 14;

³²³ Hititçe metinlerde madenlerin (diğer minerallerle de) birlikte geçtikleri bazı yerler:

KUB XXVII 67 (Vs.II 59-61, Rs.III 61-63, Rs.IV 34-35): KÜ.BABBAR GUŞKIN^{NA4}ZA.GİN^{NA4}GUG^{NA4}KĀ.DINGIR.RA^{NA4}lulluri^{NA4}Ti^{NA4}paraşhaş AN.BAR NAGGA URUDU ZABAR "gümüş, altın, lapislazuli, kırmızı taş (akik), Babil taşı, lulluri, "yaşam"-taşı, paraşha, demir, kalay, bakır, bronz"

KUB XXIX 4 Vs. 9-10 ve 16-17: KÜ.BABBAR GUŞKIN^{NA4}ZA.GİN^{NA4}GUG^{NA4}KĀ.DINGIR.RA^{NA4}NIR^{NA4}DUH.ŠU.A^{NA4}AŞ.NU¹¹.GAL "gümüş, altın, lapislazuli, kırmızı taş (akik), Babil taşı, ...-taşı, kuartz, alabaster"

KUB XXIV 12 Vs.II 26-27: KÜ.BABBAR GUŞKIN^{NA4}ZA.GİN^{NA4}GUG^{NA4}NAGGA AN.BAR URUDU "gümüş, altın, lapislazuli, kırmızı taş (akik), kalay, demir, bakır" (Vs.II 17) KÜ.BABBAR GUŞKIN^{NA4}ZA.GİN URUDU NAGGA AN.BAR "gümüş, altın, lapislazuli, bakır, kalay, demir" (Rs.III 12) ^{NA4}kū-ua-an-na KÜ.BABBAR^{IIJA}ijanzi- "bakır(lar) (ve) gümüşler ..."

KBo XII 42 (=ABOT 49) 10vd.: a-aš-šu-u-ja-ja KÜ.BABBAR GUŞKIN^{NA4}ZA.GİN [(11) ^{NA4}KĀ.DINGIR.RA^{NA4}DUH.ŠU.A AN.BAR URU[DU (12) [N]AGGA^{IIJA}ku-it ku-it im-ma[ZABAR ".... gümüş, altın, lapislazuli, kuartz, demir, bak[ır, [k]alaylar ..."

KUB XXIV 5+IX 13 Vs. 24-25: KÜ.BABBAR GUŞKIN URUDU NAGGA AN.BAR A.GAR₅ "gümüş, altın, bakır, kalay, demir, kurşun"

KBo XI 14 Vs.I 9-10: GUŞKIN KÜ.BABBAR^{NA4}ZA.GİN^{NA4}GUG^{NA4}paraşhaş^{NA4}Ti^{NA4}KĀ.DINGIR.RA "altın, gümüş, lapislazuli, kırmızı taş (akik), paraşha-taşı, 'yaşam'-taşı, Babil taşı"

KUB XII 24 8vd.: [GUŞKIN] KÜ.BABBAR AN.BAR GE₆ NAGGA AN.BAR URUDU ^{NA4}ZA.GİN^{NA4}tianzanaš šamu[]A.GAR₅ "[altın], gümüş, siyah demir, kalay, demir, bakır, lapislazuli, [], kurşun"

(* E. von Schuler, Die Kaşkæer, 1965, s.152vd.) Vs.II 15: ŠA KÜ.BABBAR GUŞKIN ZABAR URUDU^{IIJA} = Rs.III 23: ŠA KÜ.BABBAR GUŞKIN ZABAR kunnašaš ".... gümüş, altın, bronz, bakırlar," Rs.III 1-2: KÜ.BABBAR GUŞKIN BIBRI^{IIJA} 4 GAL^{IIJA} ŠA KÜ.BABBAR GUŞKIN kunnašaš UNUTE^{MES}-KUNU-ja ŠA ZABAR "gümüş, altın gümüş, altın, bakır, ...bronz"

KUB XXXII 129+814/b(+)/FHG 13 Vs.I 13: ^{NA4}IIJA hu-u-ma-an-da AN.BAR AN.BAR GE₆ AN-NA-KU ku-it-ta te-[pu "taşlar ... demir, siyah demir, kalay ..." Aynı zamanda krş. CTH ve E.Laroche, RHA 79, 1966, s.171vd.

³²⁴ Metin yeri ve taml. için bkz. E.Neu, StBoT 18, 1974, s.14.

XVIII 174 2; XVIII 190 Vs. 2; XIX 51 Rs. 9; XIX 52 6; XX 59 14; XX 75 Rs. 6; XX 129 Vs.I 31; XXI 81 Vs. 3; XXI 87 Vs.II 11; 12; XXII 48 9; XXVI 100 Rs.IV 3; XXVI 105 Rs.²IV² 18; XXVI 218 5; XXIX 2 Vs.II 6; XXX 13 Vs. 7; KBo XXXII 176 Rs. 6; XXXIII 207 Vs.I 7; XXXV 109 2; XXXV 115 Vs.² 8; XXXV 246 Vs. 12; 16; KUB II 2 Vs.I 44; II 5 Vs.II 24; III 64 6; IV 63 Vs.II 18; V 7 Vs. 56; VI 24 Vs. 7³²⁵; VII 38 Vs. 17; X 3 Rs.IV 13; Rs.V 1; XI 13 Rs.V 13; XII 51 Vs.²I 13; XIII 4 Vs.II 25;29; 32; XIII 5 Vs.II; 34; 38; [41]; XIII 6 Vs.II 17; 18; 21; 24; 38; XIII 18 Vs.II 5; XIII 34 Vs.I 17; XIII 35 Vs.II 34; XIII 35 Vs.II 30; Rs.III 45; Rs.IV 9; XIV 7 Vs.I 12; 13; XV 3 Vs.I 44; XV 9 Rs.² 3; XV 15 Rs.IV 9; XV 23 Vs. 4; 5; XV 27 Vs.II 10; XV 28 Vs.II 4; XV 29 Vs.²I 10; XVI 16 Rs. 11; XVII 21 Vs.II 15; XX 47 Vs.I 4; XXIII 72 Rs. 55; XXIV 1 Vs.II 1; Rs.IV 2; XXIV 2 Rs. 7; XXIV 3 15³²⁶; 26; XXIV 3 Rs.III 2³²⁷; XXIV 12 II 17; 26; XXVI 43 Vs. 51; KBo XXVI 64 II 10; XXVII 67 Vs.II 59; 63; Rs.IV 34; XXIX 8 Vs.I 32; 38; 42; XXX 15 Vs. 27; 33; XXX 19 Vs.I 42; XXX 22 7; KUB XXX 23 Vs.II 15 (GUŠ]KIN-*ma*); XXX 32 Vs.I 7;8; XXX 41 Vs.I 16; XXXI 93 3; KBo XXXII 38 r.kol. 5; XXXIII (+119+120+XXXVI 31) Rs.III 66; KUB XXXV 16 Vs.II 4³²⁸; XXXV 54 Vs.II 27; XXXVI 20 Rand² 2; XXXVI 31 4; XXXVI 68 Vs.I 8; KUB XXXVII Rs. 4; XXXVII 44 8; XXXVII 57 2; KUB XXXVIII

³²⁵]x KÙ.BABBAR IŠ-TU GUŠKIN-*ja* olarak görülmektedir.

³²⁶ Metin yeri ve tml. için bkz. O.R.Gurney, AAA 27, 1941, s.18.

³²⁷ Metin yeri ve tml. için bkz. O.R.Gurney, AAA 27, 1941, s.34-36.

³²⁸ Metin yeri ve tml. için bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.93.

	4 Vs.I 7 ³²⁰ ; XXXVIII 9 12; XXXVIII 12 Vs.I 1; Vs.II 12; XXXVIII 19 Vs.15; KUB XXXVIII 37 Rs.III 15 ³³⁰ ; XXXIX 7 Vs.II 32; XXXIX 19 Vs.28; 33; XXXIX 53 Vs.II 14; 16; Rs.III 14; XL 84 Rs. 9; KUB XL 88 Vs.III 14; XLI 8 Vs.II 33; Rs.III 19; XLI 41 Rs.V 22; XLII 73 Vs. 1; 4; 7; 9; XLII 78 Vs.II 12; 16 ³³¹ ; XLII 97 3; XLIII 60 Rs.III 9; Rs.IV 10; XLVI 38 Vs.II 20 ³³² ; XLVI 40 Vs. 13; XLVI 42 Rs.IV 3; 5; L 122 Vs. 13 ³³³ ; LVI 24 Rs. 4; LVI 28 Vs. 4; LVI 29 Vs. 5; LVII 60 Vs.II ² 4; 63; Vs.II 9; LVII 79 Rs.IV 2; LVII 124 4; LVIII 29 Rs.IV 6; Bo 3310 7 ³³⁴ ; Bo 3980 18 ³³⁵ ; VAT 8304 Vs. 14 ³³⁶ ; VBoT 13 2; IBoT III 93 Öy.I 11; III 148 Ay.III 24; IV 45 Öy. 2;
--	---

Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri:

KBo	IV 1 Rs. 1 ³³⁷ ; VII 10 Rs.III 10; VII 46 Vs.I 9; VIII 118 5; IX 43 Vs. 25; IX 92 1 ³³⁸ ; 6; IX 146 Rs. 29 ³³⁹ ; X 1 42; 2 Vs.II 24 ³⁴⁰ ; X 2 Vs.II 34; X 24 Vs.II 14; XII 38 Vs.I 5; 13; 15; 17; 19 ³⁴¹ ; XIII 114 Vs.II 13 (=XV 24 Vs.II 41-49); XIV 21 Vs.II 29; XIV 34 Rs.IV 6 ³⁴² ; XIV 111 19; XV 7 Vs. 17 ³⁴³ ; XVI 62 Rs.IV 9 ³⁴⁴ ; XVI 64 4; XVI 68 Vs.I 3 (4 ³⁴⁵); XVI 85 Vs.I 9; 10 ³⁴⁶ ; XVII 32 Vs. ² I 4; XVIII 72 Vs. 8; XVIII 154 4 ³⁴⁷ ; XVIII 165b 5; XVIII 170 Vs. 2; 3; XVIII 172 Vs. 18; Rs. 8; 11; 12; 14; XVIII 178 Vs. 2; XVIII 187 8; XVIII 192 Rs. 7; XIX 27 L.Rd. 6; XXI 30 Vs.I 11; XXI 58 1; XXI 85 Vs.I 9; XXI 87 Vs.II 7; XXII 138 10; XXII 193 Vs.I 6; XXIII 78 Rs. 15; 16; XXIII 113 Rs.III 15; XXIV 68 Vs. 7; XXIV 86
------------	--

³²⁰ Metin yeri ve tml. için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.22.

³³⁰ Metin yeri ve tml. için bkz. L.Rost, MIO 9, 1963, s.199.

³³¹ Metin yeri ve tml. için bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.112.

³³² Metin yeri ve tml. için bkz. A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.150-151.

³³³]-a 5-ma-SUM-aš IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN x[olarak görülmektedir.

³³⁴ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11a.

³³⁵ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11b.

³³⁶ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11a.

³³⁷ Metin yeri için bkz. M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.36.

³³⁸ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.161.

³³⁹ Metin yeri için bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.406.

³⁴⁰ Metin yeri için bkz. JNES 37, 1978, s.16.

³⁴¹ Metin yeri için bkz. H.G.Güterbock, JNES 26, 1967, s.75vd.

³⁴²]IŠ-TU GUŠKIN) olarak görülmektedir.

³⁴³ -z]i-a IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN olarak görülmektedir: belki ^(URUDU) şurzi- olabilir?

³⁴⁴ Metin yeri için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.12.

³⁴⁵ GUŠK]IN: metin yeri için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.117 d.n.7.

³⁴⁶ Metin yeri için bkz. H.Kronasser, Schwarzen G., 1963, s.6.

³⁴⁷]x.RA GUŠKIN metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.163.

	Rs.III 20; XXV 176 Rs. 28; XXV 184 Vs.II 59; XXVI 130 Rs.III 7; XXVI 132 9; XXVI 147 13; XXVI 164 1; XXVII 42 Vs.I 44; XXVII 60 12; XXVIII 6 4; XXVIII 15 Rs. 4; XXVIII 32 Vs. 2; XXVIII 33 4; 11; (14 ²); XXVIII 44 Vs.13; XXVIII 47 Rs. 4; XXVIII 48 Vs. 27; 28; XXVIII 72 Rs. 9; XXVIII 133 2; XXXII 204 4; 5; XXXIV 145 5; XXXIV 216 Vs.(II) 3; XXXIV 145 2; XXXV 94 Rs.IV 8; XXXV 110 lk.kol.2 ³⁴⁸ ; XXXV 162 6; XXXV 193 r.kol. 7; XXXV 227 Rs. ² 4; XXXV 230 8; XXXV 246 Vs. 7; 8; 18 ³⁴⁹ ; XXXIX 127 r.kol. 3; XXXIX 185 Vs. 17; XXXIX 286 Rs.III 36;
KUB	I 16 Vs.II 79; II 2 Vs.I 51; III 56 Rs. 4; III 70 Rs. 11; III 73 Rs. 78; III 84 Vs. 16; VII 38 Vs. 17; XII 1 Rs.IV 2; 4; 6; 9; 16; 26; 27; 33 ³⁵⁰ ; XV 5 Vs.II 12; Rs.IV 14; XV 8 Rs. ² IV 5; XV 11 Rs.III; 16; 18; 23; XV 7 6; 7; XVI 66 5; XXIII 23 Vs.II 18; XXV 1 Vs.II 24; Vs.III 61; Rs.VI 4; XXVI 82 5; XXVII 69 Rs.VI 16; XXX 41 Vs.I 18; XXXI 76 Vs. 11; XXXIII 117 Vs.I 8 ³⁵¹ ; XXXVIII 1 Vs.II 9; 21 ³⁵² ; XXXVIII 3 Vs.I 22-23 ³⁵³ ; XXXVIII 4 Vs.I 7; 8 ³⁵⁴ ; XXXVIII 9 6; 7 ³⁵⁵ ; XXXVIII 12 Vs.I 1; Vs.II 12 ³⁵⁶ ; XXXVIII 18 Vs. 4 ³⁵⁷ ; XXXVIII 37 Vs.II 10; XXXVIII 38 Vs. ² 3; 9; 13; 15 ³⁵⁸ ; XL 86 Vs. 1; 14; XL 87 Rs. ² 3; XL 93 7; 10; XLI 6 15; XLI 11 Rs. 13; XLI 40 Vs.I 9; XLII 11 Vs.I 15; 19; II 5 ³⁵⁹ ; XLII 34 Vs. 18 ³⁶⁰ ; XLII 40 Rs.IV 2; 8; XLII 42 Vs.I 11; 13; 17 ³⁶¹ ; XLII 43 Vs. 3; 5; 8; 10 ³⁶² ; XLII 64 Rs. 4 ³⁶³ ; XLII 67 11 ³⁶⁴ ; XLII 69 Vs. 4; 6; 11; 12; 14; 15; 20; 27 ³⁶⁵ ; XLII 78 Vs.II 25; XLII 84 Vs. 7 ³⁶⁶ ; XLII 100 Rs.IV 14; XLII 106

³⁴⁸ Metin yeri için bkz. StBoT 30, 1985, s.410 (Luvace metin, bu kelime yok!).

³⁴⁹ Metin yeri için bkz. tml. KBo XXXV s.VII, Nr.246.

³⁵⁰ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.102.

³⁵¹ *û-uk-ıma-qa-ra-an İŞ-TUGUŞKIN* olarak görülmektedir.

³⁵² Metin yeri için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14; L.Rost, MIO 8, 1961, s.180.

³⁵³ Kırık metin yerinin tamamlama olarak tercümesi: [x Sonnescheiben aus Gold, davon x aus Silber, der Göttin] an [ihrer Brust, (23) [3 Paar Ohringe - davon 1 aus Gold, 2 aber] aus² Glanzstein... L.Rost, MIO 8, 1961, s.183'te verilmiştir.

³⁵⁴ Metin yeri için bkz. C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.22.

³⁵⁵ Metin yeri için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.190.

³⁵⁶ Metin yeri için bkz. M.Darga, Karahna, 1973, s.7,9,11,15.

³⁵⁷ Metin yeri için bkz. L.Rost MIO 8, 1961, s.15.

³⁵⁸ Metin yeri için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.

³⁵⁹ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.31,35.

³⁶⁰ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.55.

³⁶¹ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.57.

³⁶² Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.111.

³⁶³ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.148.

³⁶⁴ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.187.

³⁶⁵ Metin yeri için bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.115.

³⁶⁶ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.154.

	Rs. 6; 7 ³⁶⁷ ; XLV 22 Vs.I 12 ³⁶⁸ ; XLV 37 Vs.II 5; XLVI 5 Rs. 3; XLVI 40 Vs. 13; XLVI 48 Vs. 5; XLVI 71 Rs. 6; XLVIII 123 Rs.IV 16; XLVIII 126 Vs.I 2; 18; 27; LIII 13 Vs.II 7; LIII 34 Vs. 4; LIV 36 Vs. 6 ³⁶⁹ ; 7; LIV 64 Rs. 10; LIV 74 8; LIV 88 Vs.I 7; LV 26 10; LV 31 Rs. 6; LV 57 Vs.I 13; LVI 15 Vs.II 27; 31; LVI 20 5; LVI 23 Vs. 14; LVI 28 Vs. 3; LVI 29 Vs. 7; 31; Vs. ³ I 5; LVI 31 Vs. ³ 10; LVI 35 Vs.I 10; LVII 48 2; LVIII 59 Vs.I 13; LVIII 63 Vs.II ³ 5; LVIII 59 Vs.I 13; LVIII 109 Vs. 12 ³⁷⁰ ; LIX 44 Rs. 8; LIX 71 Vs.I 6;
	VBoT 87 Rs.IV 1; IBoT I 20 Ay. ² 2; II 131 Öy. 32; III 43 11; III 148 Öy.II 36; Ay.III 47; 51; HFAC 14 2 (=A 6723), JCS 37, 1985, s.24; JCS 24/7 (2463) Vs.10;

Hititçe fonetik tamamlama:

Sg. N.	GUŠKIN- <i>uš</i>	KBo XXIII 52 Vs.II 7; KUB XXII 52 Vs.II 7;
Sg. A.	GUŠKIN- <i>an</i>	KBo XXIV 56 Vs. ³ I A 13; KUB XXXV 53 Vs.II 8 ³⁷¹ ; IBoT II 121 Ay. 16;
Sg. G.	GUŠKIN- <i>aš</i>	KBo X 31 Rs.IV 32; XI 3 Rs.III 14; XIII 86 6; XIII 46 Vs. 6; XXX 18 Rs.IV 32 ³⁷² ; XXX 83 Vs.I 7; XXXIX 12 6; XXXIX 15 Rs.III 8; XXXIX 16 r.kol. 4; 5; KUB XXIV 8 Vs.I 13; XLVIII 98 Rs.IV 1 ³⁷³ ;
Sg. D.-L.	GUŠKIN- <i>i</i>	KBo XXXIX 179 3; KUB XIII 4 Vs.II 26; XIII 5 Vs.II 35;
Sg.Instr.	GUŠKIN- <i>it</i>	KBo III 43 Rs. 13; 14; KUB XXXVI 98b Rs. 14;

³⁶⁷ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.138.

³⁶⁸ Metin yeri için bkz. ChS 1/5, s.403.

³⁶⁹ (6)]-an-ni-in-da GUŠKIN ŠA DŠar-ru-ma 1 RI-ĦI GUŠKIN (7)]x GUŠKIN da-a-i olarak görülmektedir.

³⁷⁰ Metin yeri için bkz. S.de Martino-H.Otten, ZA 74, 1984, s.301.

³⁷¹ GUŠKIN-a[*n*] Metin yeri için bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.63.

³⁷² Tml. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.105.

³⁷³ Dupl. KBo XXII 6 Rs.IV 4 vd.

2) Altundan yapılan alet ve nesneler (Hitit Devri yazılı belgelerinde geçen):

(DUG) **aḫrušḫi-** : (n./c.) "buhur kabı"³⁷⁴

Sg. N. GU]ŠKIN *aḫ-ru-uš-ḫi-iš*³⁷⁵ : KUB XXV 49 Vs.II 20;

Sg. A. *aḫ-ru-uš-ḫi-in* GUŠKIN : KBo XXXV 193 r.kol. 3;

GIŠ**alluša-** : (n.) "bir alet"³⁷⁶

Pl. N. GIŠ**al** [-*lu-uš-ša-aš* GUŠKIN GAR.RA

: KUB LVIII 100 Vs.II 4;

GI[Š(a) *l-lu-uš-ša-aš* GUŠKIN GAR.RA

: KUB XLII 45 6;

annantilaš-x : "bir elbise süsü (veya takısı)"³⁷⁷

GUŠKIN NA₄ *an-na-an-ti-la-aš-x*[: KUB XII 1 Rs.III 33;

aramni- : (c.) "bir kuş (tasviri) (/bir kült aleti)"³⁷⁸

Sg. N. *a-r]* *a-am-ni-iš*³⁷⁹ GUŠKIN : KUB XLII 69 Vs.II² 7;
Rs.III² 5

Pl. N. *a-ra-am-ni-uš* GUŠKIN : KUB XII 1 Rs.III 22';

arimma- : (c.) "bir nesne"³⁸⁰

Sg. N. *a-ri-im-ma-aš-ša* GUŠKIN KÜ.BABBAR

: KBo XVI 65 Vs.I 9;

³⁷⁴ HW, s.17; HW², s.46-47; HEG, s.5; HED, s.12-13; A.Dinçol, RHA 84-85, 1969, s.28,36; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.18-24; M.Salvini-I.Wegner, AZU-P., ChS I/1, 1986, s.43-45; A.Kammenhuber, Or 55, 1986, s.105-130; 390-423.

³⁷⁵ Bkz. Y.Coşkun, Kap, 1979, s.20 ve d.n.70.

³⁷⁶ H.Otten, ZA 66, 1976, s.100; S.Koşak, HIT, 1982, s.181,206.

³⁷⁷ *Hapax* : A.Goetze, Corolla Linguistica (1955), s.55 (13. yy.); HW², s.77a; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.101,104,109: (32) 9 ^{TI}GE.IB GUŠKIN NA₄ ŠÁ^{BA} 1^{EN} GUŠK[IN (33) 2 GUŠKIN ^{NA}NUNUZ *an-na-an-ti-la-aš-x*[(34) 4 *ba-aš-ta-i-me-en-zi* GUŠKIN (32) 9 altın ve taş işlemeli elbise (entari), içlerinden 1'i altın(lı) (33) 2'si altın(lı) ve mücevher(li), *annantilaš-x*[(34) 4'ü örgü (ve süs) altın(lı) süslü).

³⁷⁸ HW, s.29; HW², s.249; HED, s.127-128; HEG, s.53; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.80-1; H.Ertem, Fauna, 1965, s.207-209; H.Kronasser, EHS, 1966, s.102; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.99vd., 111; -, HIT, 1982, s.208; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.444-5,452,456-7; A.Archi, SMEA 16, 1975, s.142 ve d.n.52; M.Marazzi, Geroglifico An., 1990, s.145-146 no.130; S.Ö.Savaş, SilboT 45, 2001, s.612vd.

³⁷⁹ J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.584-585'te Nom. Pl. olarak verilmiştir, burayn kış. HW², s.249'da (wohl Sg. N.) ile.

³⁸⁰ HW², s.297; HdW, s.6; HED, s.139; G.F.del Monte-J.Tischler, RGTC 6, 1978, s.94.

armanni- (c.) [= U₄.SAKAR=ASKARU]: “hilal, yarım ay”³⁸¹

(Sg./Pl. N.)	<i>ar-ma-an-ni-iš</i> GUŠKIN	: KBo X 23 Rs.IV 6;
Pl. N.	<i>ar-ma-an-ni-iš</i> GUŠKIN	: KUB XLII 78 II 16;
	<i>ar-ma-a</i> [<i>n-ni</i> - GUŠKIN ^(?)] ³⁸²	: KUB XII 1 Rs.III 17;
Pl. A.	(AŞ.ME) GUŠKIN <i>ar-ma-an-ni-uš</i>	: KUB XLII 78 II 4;

	<i>ar-ma-an-ni-uš-ša</i> ŠA KÜ.BABBAR	
	GUŠKIN ZABAR URUDU ^{HLA}	: KUB XVII 21 Vs.II 14-15;
	<i>ar-ma-an-ni-uš-ša</i> ŠA KÜ.BABBAR	
	[GUŠKIN ZABAR <i>k</i>]unnanaš	: KUB XVII 21 Rs.III 22;
(-nt-)	<i>ar-ma-an-da</i> GUŠKIN ³⁸³	: KBo XVIII 191 Rs.11;
	(42) U ₄ .SAKAR GUŠKIN	: KUB XLII 40 Rs.IV 5;
Abl.	^D U ₄ -aš.SAKAR-za ³⁸⁴ GUŠKIN NA ₄	: KUB XII 1 Rs.IV. 15;

arme- (/arma-) : (c.) “(Öküz koşumunun bir parçası)”³⁸⁵

Pl. N.	[<i>a-a</i>]r-me-eš-ša GUŠKIN-aš	: KBo XXIII 52 Vs.II 10 ³⁸⁶ ;
	<i>a-a</i>]r-me-eš-ša GUŠ[KIN-aš [?]	: KBo XX 104 Vs. [?] 4;
	<i>a-ar-me-a</i> [š-ša GUŠKIN-aš	: KBo XX 104 Vs. [?] 9;

³⁸¹ HW, s.31; HW², s.324-326; HED, s.151-155; HEG, s.62; F.Sommer, ZA 46, 1940, s.7vd., 41vd.; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.10-14, 47; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.99vd.; -, HIT, 1982, s.209; K.R.Maxwell-Hyslop, AnSt 30, 1980, s.88vd.; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.585-586,681; -, Eiscn, 1984, s.117vd.; H.C.Melchert, CLL, 1993, s.28-29; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.107, 544 d.n. 2014; H.Ertem, Korucutepe I, 1988, s.37 ve Kat.No.113; L.Wooley, Alalakh, 1955, s.272-273 Pl.LXIX; H.G.Güterbock, SBo II, 1942, s.24 (Nr.102).

³⁸² Bkz. HW², s.325 ile kış. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100.

³⁸³ Form için bkz. H.Kronasser, EHS 1966, s.222,262 ve S.Koşak, HIT, 1982, s.65,209 (with the -nt- formans instead of the usual *armanni*).

³⁸⁴ (15) [1 ^{GLŠ}tup-]pa-aš ^{1EN}UD-aš.SAR-za GUŠKIN NA₄ *šu-u-pi-eš-du-ša-ra-an* “[1 ölç]ek (/kap), altın (ve) değerli taş(tan) yapılmış hilale kaplanmış”. *a-* köküne göre terim burada (ilk defa) tanımlanmıştır, KUB XXXVI 89 Vs.6: *ku-iš-ša* UD.SAR-aš; Abl. Z.B. KBo II 1 III 14 vd.: 1 ^{GLŠ}TUKUL *ši-it-tar-za i-ni-ša-an* “bir ^{GLŠ}TUKUL, güneş kursu (ve) hilale süslü.” Ideogram-eki tekildir (belki de yanlışlıkla). Geçen kelimenin değerlendirmesi için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.448 ve d.n.14 ve HW², s.325-326.

³⁸⁵ HW², s.327.

³⁸⁶ KBo XX 104 (=187/b) ’nin genişletilmiş kopyasıdır, bkz. KBo XXIII (Inhaltsüb.) s.V. [Š] A 1 ZI-IM-TI GU^{HLA}.ŠU-NU SI^{HLA}.ŠU-NU ŠA GUŠKIN (10) [*a-a*]r-me-eš-ša GUŠKIN-aš Ü ^{GLŠ}ŠU.ŠÜDUN-ŠU-NU (11) KÜ.BABBAR-*it* *halešši*[*ant*]a “bir koşumun altın boyuzlu öküzleri (10) *arme*’leri altından boyunduruk (11) gümüş ile kaplı (dizginler için)”, transkr. ve terc. için bkz. HW², s.327.

GIŠ³⁸⁷ašara/i- : (c.) "bir nesne"³⁸⁷

Pl. A. GIŠ³⁸⁸a-ša-ri-uš GUŠ[KIN : KUB XLIII 49 Rs. 28;

aššu- (n.) (=SIG₅) : "iyilik 'sembol(ü)'"³⁸⁸

Sg. N.-A. a-aš-šu GUŠKIN : KUB XXXVIII 2 Vs.I 10;

[(a-aš-š)]u KÙ.BABBAR GUŠKIN : KUB XXIV 3 Vs.II 47³⁸⁹;

Sg. Abl. a-aš-šu-ša-az-ma-a)]t IŠ-TU K[Ù.BABBAR GUŠKIN] : KUB XIX 10 Vs.I 22³⁹⁰;

a-aš-šu-ya-az-ma-at I[(Š-TU KÙ.)]BABBAR GUŠKIN : KUB XIX 11 Rs.IV 31³⁹¹;

Sg. Instr. a-aš-šu-mi-it KÙ.BABBAR GUŠKIN : KUB XXIV 4 Rs.I 5;

Pl. N.-A. a-aš-šu-u-ja-ya GUŠKIN : KBo XII 42 Rs. 10;
aš-šu-u KÙ.BABBAR GUŠKIN : KUB XVII 20 Vs.I 11;
SIG₅ GUŠKIN : KUB XXXVIII 1 Rs.IV
11; XXXVIII 2 Vs.I 24;
XXXVIII 29 Rs. 8; KUB
XLII 42 Vs.I 14;

GUŠKIN SIG₅ : KBo VII 10 Vs.II 7; 11;
Rs.III 3;

GU]ŠKIN SIG₅ : KBo VII 10 Vs.II 11;

IŠ-TU GUŠKIN SI[G₅ : KBo XVIII 168 6;

³⁸⁷ HW², s.384-385; HdW, s.9. KUB XLIII 49 Rs. (26) iš-ḫu-u-an-zi 1 GUNNI KÙ.BABBAR 1 GÍN.GÍN 1 GUNNI GUŠKIN 1 GÍN.GÍN DÜ-an-[zi (27) 1 É KÙ.BABBAR 1 GÍN.GÍN 1 É GUŠKIN 1 GÍN.GÍN DÜ-an-zi (28) 1^{NU-TIM} GIŠ³⁸⁸a-ša-ri-uš KÙ.BABBAR 1 GÍN.GÍN 1^{NU-TIM} GIŠ³⁸⁸a-ša-ri-uš GUŠ[KIN 1 GÍN.GÍN DÜ-an-zi (29) [] na-aš-kán a-pí-da-ni-pát A-NA KUR^{TI} ša-ra-a ti-ša-[an-zi (26) dökerler. 1 gümüş ocak 1 şekel, 1 altın ocak 1 şekel yaparlar (27) 1 gümüş ev 1 şekel, 1 altın ev 1 şekel yaparlar (28) 1 gümüş aşara/i-gereci 1 şekel, 1 al[tun] aşara/i-gereci [1 şekel yaparlar] (29) ve onu oraya ülkeye koya[rılar (yerleşt]irirler). [GIŠ³⁸⁸ašara/i-, gümüş ve altın (birişim) olarak, (yine gümüş ve altından ve ayrıca kilden yapılmış) ocaklar, evler, ülkeler, şehirler, dağlar, nehirlerle birlikte yeni Hitit dönemine ait bir telafi-ritüelinde geçmektedir].

³⁸⁸ HW², s.492vd.; HED, s.199vd.

³⁸⁹ Tml. için bkz. O.R.Gurney, AAA 27, 1941, s.24-30.

³⁹⁰ Metin yeri için bkz. H.G.Güterbock, JCS 10, 1956, s.65-66.

³⁹¹ Metin yeri için bkz. H.G.Güterbock, JCS 10, 1956, s.65-66.

aššuzeri- : (n.) "bir kap"³⁹²

Sg. N./A. *a-aš-šu(-) zé-e-ri* GUŠKIN : KUB I 17 Vs.I 5;

ašša- : (c.) "halka [(salkın) küpe, (süs takı), (yüzük)]"³⁹³

Sg. N. *a-šu-ša-aš* GUŠKIN : KBo XVIII 172 Vs. 2; 3;

a-šu-ša-aš GUŠKIN : Bo 3826 Rs.III 9³⁹⁴;

GUŠKIN *a-šu-ši-eš* : KuT 50 (Ku 97/25) Rs. 48³⁹⁵;

auuauu- : (c.) "bir hayvan; (kurbağa? / örümcek?)"³⁹⁶

Sg. A. *BI-IB-R]A/I*³⁹⁷ GUŠKIN *a-u-u-a-u-u-a-an* : KBo XVI 101 6

G. *BI-IB-RA* GUŠKIN-*ja-ša-ma-aš a-u-u-a-u-u-a-an*
: KUB LIV 10 Vs.II 8;

³⁹² J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.422-423,329vd.; HHw, 2001, s.28: 'Kanne, Becher' (DUG)ZA.HUM?).

³⁹³ HW, Erg.2, s.9; HW², s.537; HED, s.220-222; HEG, s.90-91; HdW, s.10; S.Alp, Beamten-namen, 1940, s.14 ve d.n.1; A.Kammenhuber, MSS 29, 1971, s.101; H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.122-124,216; H.Kronasser, 1966, s.176,189,260; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.112 d.n.1; -, Fs Friedrich, 1959, s.357; -, ZA 54/NF 20, 1961, s.150; -, StBoT 11, 1969, s.15 d.n.2; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.22; E.Neu, StBoT 25, 1980, s.164; H.G.Güterbock, Fs Bittel, 1983, s.208; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.411,552 ve d.n.2044; H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca-H.K.1940-1948, 1966, s.78 ve Lev.43; T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II, 1986, s.71 ve Lev. 128,10.

³⁹⁴ Bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.112.

³⁹⁵ (48) *nu* GUŠKIN *a-šu-ši-eš ši-in-ku-ša-aš* (49) *MA-ĪAR BE-LÍ-ĪA ku-it e-eš-zi* (50) *na-at EGIR-pa up-pí na-at ša-ni-ja* (51) *pé-e-ta za-nu-uz-zi* "Und was an goldenen *ašša*-Gefäßen des Ehrengeschenks vor meinem Herrn vorhanden ist, das schicke zurück! Er wird es 'an denselben Ort' einschmelzen." olarak tercüme edilirken aynı yer satır 44 ile bağlantı kurularak yorumlanmıştır. Bunun için bkz. G.Wilhelm, MDOG 130, 1998, s.184vd. ile d.n.33'e.

³⁹⁶ HW², s.636-637; HED, 244-245; HEG, s.98; HdW, s.10; H.Otten-W.von Soden, StBoT 7, 1968, s.11,16; E.Laroche, Noms, 1966, s.50 (Nr.215); G.Neumann, Untersuch, 1961, s.80; H.Ertem, Fauna, 1965, s.138; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.34-46 [38]; J.Puhvel, Bono homini donum=Gs Kerns, 1981, s.237-242; Y.Arıkan, ArAn 3 (Gs Bilgiç), 1997, s.19vd. (örümcek olamayacağı görüşü vardır).

³⁹⁷ Tml. için bkz. HW², s.636.

aṭiti- (auṭiti-, aṭi-) : (c.) “aslan sfenksi”³⁹⁸

Sg. N.	<i>a-ṭi-ti-iš</i> GUŠKI[N]	: KUB XII 1 Rs.III 15 ³⁹⁹ ;
	<i>a-ṭi-ti-iš</i> [GUŠKIN [?] /KÙ.BABBAR [?]	: KUB XII 1 Rs.III 38 ⁴⁰⁰ ;
?	<i>a-ṭi₅-ti</i> GUŠKIN- <i>kán</i>	: KUB XXXVIII 1 Vs.II 8 (=VAT 6688+Bo 2496) ⁴⁰¹ ;
	<i>BI-IB-RI a-ú-ti</i> GUŠKIN	: KUB II 10 Rs.V 39 ⁴⁰² ;
Sg. D.-L.	<i>a-ú-i-ti-ja-kán</i> KUN KÙ.BABBAR GAR.RA GAB-ŠU GUŠKIN	: KUB XXXVIII 2 Vs.I 12 (=Bo 2383);

KUŠḫalaliija (bkz. =**zuḫaliija** aluna)

(DUG)ḫal(u/i)ṽani-⁴⁰³ (c.) (=ZA.ḪUM)⁴⁰⁴ : “bir içki kabı (riton)”

Sg. A.	<i>ḫal-ṽa-ni-in</i> GUŠK[IN]	: KBo XXXV 156 Vs. 2;
	<i>ḫal-ṽa-ni-in</i> ŠA GUŠKIN	: KBo XXIII 67 Vs.II 20;
	<i>ḫa-a-al-ṽa-n</i> [<i>i-i</i>]n GUŠKIN	: KBo XXXV 246 lk. Rd. 1; KUB XXXII 86+KBo XX 29 Rs. lk. Rd. 1 ⁴⁰⁵ ;
[(!)]	ŠA GUŠKIN <i>ḫa-lu-ṽ</i> [<i>a-ni</i> -	: KBo VII 46 Vs.I 9;

³⁹⁸ HW, s.39; HW², s.637-638; HED, s.246-247; HEG, s.99-100; HdW, s.10; CHD (3/2, 1983), s.170; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.4,6,14,32-33,64-65,67-69,91; L.Rost, MIO 8, 1961, s.175, 180,198; H.G.Güterbock, Or 15, 1946, s.484; H.Ertem, Fauna, 1965, s.260-265; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100-101; -, HIT, 1982, s.210; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.38; H.Kronasser, EHS, 1966, s.162,239; E.Laroche, BSL 62, 1967, s.59-60; F.Steinherr, WO 4, 1968, s.320; H.Otten, WO 5, 1969, s.94; -, ZA 71, 1981, s.143; P.Meriggi, HHG, 1962, s.58-59; M.Marazzi, Geroglifico An., 1990, s.142 no.111; K.Tuchelt, IstForsch. 22, 1962, s.49vd.; O.Carruba, Kadmos 6, 1967, s.88vd.; A.Ünal, RIA [1987-1990], s.85-88.

³⁹⁹ Bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100.

⁴⁰⁰ “6 UR.MAḪ GUŠKIN 1^{EN} *a-ṭi-ti-iš* [“ olarak, S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.101’de kırık yere gelen kısımlar bu şekilde transkr. ve terc. edilmiştir. Biz burayı “[GUŠKIN (veya) KÙ.BABBAR” olarak tamamlamayı teklif ediyoruz.

⁴⁰¹ Bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.4.

⁴⁰² Bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.38 ve d.n.12.

⁴⁰³ Bkz. HW, s.48; HW², s.89-90; HED, s.138-139; HED, s.51-52; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.80-82.

⁴⁰⁴ Bkz. HW, Erg. 1, s.30; HW², s.89-90; HEG, s.138-139; HED, s.51-52; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.6-9; L.Rost, MIO 8, 1961, s.176-177; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.73-79.

⁴⁰⁵ Metin yeri için bkz. HW², s.90.

Sg. Instr. *ḫal-] ḫa-ni-ḫ* GUŠK[IN : KBo XXIV 68 Vs. 7;
 ZA.ḪUM GUŠKIN : KUB XXXIV 87 Vs. 5; 9;
 LVI 24 Rs. 10;
 ZA.ḪUM (^{NA4}GUG) GUŠKIN GAR.RA
 : KUB XLII 100 Rs.IV 7;

ḫant- : (c.) "ön, önparça (bir nesne: 'alın süsü')"⁴⁰⁶

Pl. N. *ḫa-an-ti-iš* GUŠKIN (NA₄) : KUB XLII 78 Vs.II² 18
 SI.GU₄ GUŠKIN GAR.RA *ḫa-an-ti-ja-ra-aḫ-ḫa-aš-ša* GUŠKIN¹⁰⁷
 : KUB XL 102 Vs.I 18;

(GIŠ)*ḫapšalli-* / (GIŠ)*ḫaššalli-* : (n.) (=GIŠGİR.GUB?) "(ayaklı) tabure"⁴⁰⁸

Sg.(/Pl.) N.-A. ^{GIŠ}*ḫa-a]p-šal-li* URUDU GUŠKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.² 12⁴⁰⁹;
 Sg.(/Pl.) G. ^{GIŠ}*ḫa-aš-ša-al-li-ja-aš* GUŠKIN : KUB XXX 24 Vs.II 16⁴¹⁰;

ḫarant- : (c.) "(elbisenin aplik ile süslendiği) bir nesne?"⁴¹¹

Sg. N. (1^{EN}) *ḫa-ra-an-za ša-kán-ta-me-en-za* GUŠKIN⁴¹²
 : KUB XII 1 Rs.III 20;

ḫarišana- : "bir nesne"⁴¹³

Pl. N.-A. *ḫa-ri-ša-nu-uš-ua ...* GUŠKIN⁴¹⁴ : KUB V 7 Rs. 20;

⁴⁰⁶ S.Koşak, HIT, 1982, s.211; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.588; A.Dinçol-B.Dinçol, Anatolica 22, 1996, s.195vd. bu konu detaylı açıklamalar ile "*ḫantıjarahḫa-*" altında işlenmiştir.

¹⁰⁷ Metin yeri için bkz. A.Dinçol-B.Dinçol, Anatolica 22, 1996, s.195vd. ("zwei mit Gold belegte Rinderhörner(tüllen) und (zwei) goldene Stürnschmücke").

⁴⁰⁸ Bkz. HW, s.55; HEG, s.167; HED, s.128-129; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209; HW² (14), s.251vd.; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.708vd. ve d.n.15.

⁴⁰⁹ Metin yeri için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.

⁴¹⁰ Metin yeri için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.60.

⁴¹¹ S.Koşak, HIT, 1982, s.212; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.589; HW², (14), s.272. (bir kuş formu olabilir; olasılıkla kartal?).

⁴¹² (Str.20:) "hasar görmüş altından bir aplik parçası '1 damaged (piece) of golden appliqué,'" S.Koşak, Ling, 18, 1978, s.100, 104; "1 ḫ., (in der) š.(-teknik olarak-Technik mit) altınla süslenmiştir 'Gold verziert'" J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.444-445.

⁴¹³ A.Goetze, ANET, 1950, s.498.

⁴¹⁴ 2 *ḫa-ri-ša-nu-uš-ua* 1^{EN} ŠA GUŠKIN Û ŠA KÙ.BABBAR.

(GİŞ) **ḫarnašalla-** (/ḫurnašal(l)a-): (n.) “kutu (/mücevher kutusu)

(krş. **ḫaršanalli-** (=GILIM = **KILILU**))¹¹⁵

Sg. N. **ḫar-na-]ša-al-la** GUŠKIN : KUB XLII 40 Vs. I 2¹¹⁶;

ḫaršanalli- : (n.) bkz. → (=GILIM = **KILILU**)

ḫaša- bkz. → **GUNNI** (=KINŪNU): “ocak, ocak-altar”

ḫati-/ḫata- : (c.) “bir süs eşyası veya bir nesne”¹¹⁷

Pl. N. **ḫa-a-ti-iš** GUŠKIN : KUB XLII 42 Vs. I 15; 17;

(GİŞ) **ḫattalla-** : (n.) “topuz, güroz, topuz biçiminde merasim asası”¹¹⁸

Sg. N.-A. **GİŞ ḫa-at-tal-la-an** GUŠKIN : KUB XLI 28 Vs. II 6-7;

ḫeḫati- : (n.) /:**ḫeḫatti-** -(c.) “bir nesne”¹¹⁹

Sg. A. **ḫi-el-ua-ti-in** GUŠKIN : KUB LVI 28 Rs. 12;

GİŞ ḫenapi- : (n.) “bir nesne”¹²⁰

Sg. N. **GİŞ ḫi-na-pi-iš** KÙ.BABBAR GAR.RA: KUB XXXIV 87 Vs. 11;

ḫešḫi- (/kešḫi-, gešḫi-, kišḫi-, kiški-, ḫišḫi-) : (n.) (=GİŞŠÚ.A) : “sandalye, koltuk, taht”¹²¹

Sg. N. **ḫi-eš-ḫi** GUŠKIN : KBo XVIII 172 Vs. 13;

¹¹⁵ HW, s.60; S.Koşak, HIT, 1982, s.178; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.589.

¹¹⁶ Tml. için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.178 ve lit. için de HED, s.173vd.; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.589.

¹¹⁷ S.Koşak, HIT, 1982, s.57,59,213; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.590.

¹¹⁸ HW, Erg. 1, s.5; S.Koşak, HIT, 1982, s.212; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.590.

¹¹⁹ Bkz. R.Lebur, Şamuha, 1976, s.212-213: 10' []-aš-za KUR.KUR^{MES} LU KUR NIM.LÁL-aš :tu-u-ua-an-ta-an-za 11' []nu A-NA DINGIR^{LIM} :tu-u-ua-an-ta-an-za KUB.BABBAR 12' [] :ḫi-el-ua-ti-in GUŠKIN KIL.LAL.BI NU.GÁL DÙ-mi . Ayrıca krş. HEG, s.237; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.475vd., A 1806.

¹²⁰ J.Jie, Retrograde Glossary of the Hittite Language, Ned. Hist.-Arch. Inst., 1994, s.30.

¹²¹ Kelimenin özellikleri ve varyantları için bkz. HEG, s.254, 590-591'de **GİŞkišḫi-**: “Stuhl” (Hurr. varyantı **ki-iš-ḫi**); krş. GLH, s.144; HED, (kešḫi- altına), s.165-167.

huenu- : (n.) “altundan bir nesne?”¹²²

Sg. N. *hu-u-e-nu* GUŠKIN-*ma-ya-za-kán* : HFAC(=YBC 16149) 3, JCS 37/1, 1985, s.20;

huhurtalla- : (n.) “gerdanlık (/boru)”¹²³

Pl. N. *hu-uh-hu-ur-tal-la* GUŠKIN : KUB LVIII 59 Vs.I 8;
hu-uh-hur-tal-la GUŠK[(IN : KUB XLII 43 Vs.7;
hu-hur-tal-al-la [GUŠKIN? : KUB XLII 69 Vs.II(?) 20;
hu-hur-tal-la GUŠKIN : KBo XVIII 170 4;

hulpanzana- / hu(ua)lpa(n)zena- : (c.) “süs, kabartma (toka/çengelli iğne/düğme/topuz/çivi)”¹²⁴

Pl. N. *hu-ul-pa-an-zé-na-aš* GUŠKIN : KUB XII 1 Rs.III 28;
 ? *hu-ul-pa-an-za-na-aš* GUŠ[KIN : KUB XLII 69 Vs. 25;
hu-ul-pa-an-zé-ni-eš-mi-ša GUŠKIN Û ŠA KÙ.BABBAR : KUB XXX 20 Rs.III 12;

hu(ua)lpa(n)zinai(ma/i)- : (c./n.) “kabartmalı bir süs”¹²⁵

Sg. N.-A. (n.) partic.(Luv.) *hu-ul-pa-an-zi-na-i-ma-an*¹²⁶ GUŠKIN : KUB XLII 69 Rs. 16;
 Pl. N.-A. (n.) GUŠKIN *hu-ul-pa-an[-* : KUB XIII 29 Rs. IV 5;

(GIŠ)hulukan(n)i- : (c.) “(iki tekerlekli hafif binek) araba(sı)”¹²⁷

Pl. N. *hu-l[u]-ga-[a]n-ni-iš-ša* GUŠKIN GAR.RA : KUB XI 43 Vs.I 21;

¹²² Kelimenin özelliklerini krş. HW, s.78; HEG, s.321-325'te *hūuāi-/hūja-* altında *huenu-* ile.

¹²³ J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.590; S.Erkut, *Belleiten* 151/199, 1987, s.11vd.

“*huhurtalla*=PISÂN = boru” karşılığı verilmiştir.

¹²⁴ Bkz. HEG, s.281; HED, s.424-426; S.Koşak, *Ling.* 18, 1978, s.100,104,108,118; -, *HIT*, 1982, s.215; I.Singer, *StBoT* 28, 1984, s.139; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.593.

¹²⁵ Bkz. HEG, s.281; HED, s.425-426; S.Koşak, *Ling.* 18, 1978, s.100,104,108,118; -, *HIT*, 1982, s.215; I.Singer, *StBoT* 28, 1984, s.139; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.593.

¹²⁶ Krş. H.C.Melchert, *CLL*, s.72.

¹²⁷ HW, s.74; HED, s.370vd.; S.Alp, Tempels, 1983, s.182, 184-185; H.Otten, *StBoT* 13, 1971, s.20vd.; H.G.Güterbock-T.van den Hout, *Bodyguard*, AS 24, 1991, s.49, 72.

ḥuppar- : (n.) [=ḥuppara- : (c.)] “çanak, tas, kase”⁴²⁸

Sg.(/Pl.) N.-A.	<i>ḥu-up-pár</i> GUŠKIN	: KBo IV 9 Rs.IV 16; X 26 Vs.I 24; KUB X 17 Vs.II 20;
	<i>ḥu-up-pár</i> [GUŠKIN ⁴²⁹	: KBo IV 9 Vs.III 42;
	<i>ḥu-u[p-pár</i> GUŠKIN ⁴³⁰	: KBo X 26 Rs.V 2;
	<i>ḥu-u-up-pár</i> GUŠKIN	: KBo XXV 184 Vs.II 6; XXX 76 lk.kol. 10; KUB II 15 Vs.I 11; X 3 Vs.I 32-33; XI 16 Rs.IV 6; XXVII 1 Vs.I 46;
	<i>ḥu-u-up-pár</i> GUŠK[IN	: IBoT III 56 9; III 62 Ay. ² V 3;
	DUG <i>ḥu-u-up-pár</i> GUŠ[KIN	: KUB X 21 Vs.II 32; X 54 Vs.II 7;
	DU] <i>ḥu-u-up-pár</i> GUŠKIN	: KUB XXV 2 Vs.I 22;
Sg. D.-L. ⁴³¹	<i>ḥu-up-ri</i> GUŠKIN	: KUB XXV 2 Vs.I 22;
Sg. Instr.	<i>ḥu-up-pa-ri-it</i> GUŠKIN	: KBo XI 38 Vs.I 14;
	<i>ḥu-u-up-pár-ri-it</i> GUŠKIN	: KBo XXVII 42 Vs.I 27;
	<i>ḥ[u-u-u]p<pár>ri-it</i> GUŠKIN ⁴³²	: KBo XI 38 Vs.I 14;
	<i>ḥ[u] -up-ri-it</i> GUŠKIN	: KUB XXV 1 Vs.II 18;

ḤUPPI (/ḤUPPU) “küpe” = bkz. **ištamaḥura-**

ḥūrišaimi- : (c.) “bir süs eşyası”⁴³³

Pl. N. *ḥu-u-ta¹-an-ni-in* GUŠ[KIN] : KUB XV 11 Rs.III 16;

ḥurtai- : (c.) “lanet modeli (sembolü veya nesnesi)”⁴³⁴

Sg. N. *li-in-g[a]-e-ma ḥu-ur-ta-iš-ša ..* GUŠKIN⁴³⁵
: KUB XXIX 7 Rs. 41;

⁴²⁸ HW, s.74; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.46vd.; HED, s.387vd.

⁴²⁹ Tml. S.Alp, Tempels, 1983, s.49.

⁴³⁰ Tml. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.41vd.

⁴³¹ Krş. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.140 ile.

⁴³² Krş. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.48-49.

⁴³³ S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.118; -, HIT, 1982, s.215; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986,

s.592.

⁴³⁴ Bkz. HED, s.434vd.; CHD, s. 69'da “models of ... curse” olarak alınmıştır, krş. HW,

s.129.

⁴³⁵ *li-in-g[a]-e-ma ḥu-ur-ta-iš-ša ŠA KÙ.BABBAR* GUŠKIN TUR^{TIM}; metin yeri için bkz. CHD, (L), s.69; A. KUB XXIX 7 + B. KBo XXI 41 Rs. 50: *li-in-g[a-iš]-ma ḥu-ur-ta-iš-ša* R. Lebrun, Šamuḥa, 1976, s.124, 131 (=str. 50); V.Haas, Fs Otten, 1988, s.131 (=str. 50).

hurupi- : (c.) (=HURUPPU) "bir kap"⁴³⁶

Sg. N. *hu-u-ru-pi* Š[A G]UŠKIN : KBo VII Vs.I 10;

hutanni- : (c.) "bir kap (şarap için?)"⁴³⁷

Sg. N. *hu-u-ta'-an-ni-in* GUŠ[KIN] : KUB XV 11 Rs.III 16;

hutuši- : (c.) "şarap kabı"⁴³⁸

Sg. N. DUG] *hu-u-tu-ši-iš* GUŠKIN GAR.RA
: KUB XII Rs.IV 25;

iparušša (/ipa(r)uši-) : (c.) "fal kuşu"⁴³⁹

:] *i-pár-ua-aš-ha-aš* 1 KÙ.BABBAR 1 GUŠKIN
: KUB XV 26 [8³]; 10;

iškaratar- : (n.) "broş"⁴⁴⁰

Sg. (/Pl.?) N.-A. *iš-g[a-r]a-tar* GUŠKIN : KUB XLII 43 Vs. 4;

išgaruḥ- / iṣgarīḥ- : (n.) "libasyon kabı"⁴⁴¹

Sg. N.-A. *iš-ka-ru-uḥ* GUŠKIN : KBo XX 61 Rs.III 47; XX 81
Vs. II 11;

iš ga-r]u-uḥ GUŠKIN : KBo XX 61 Vs.I 24;

iš-qa-ru-uḥ [GUŠKIN : KBo XXX 14 Vs.I 12;

iš-qa-]ri-iḥ KÙ.BABBAR GUŠKIN : KBo XXX 148 1;

Sg. Instr. *iš-ka-ru-ḥi-it* GUŠKIN : KBo X 25 Vs.I 20; XVII 75
Rs.IV 22; 38; XXVII 42
Vs.III 56;

⁴³⁶ Akadça HURUPPU(M) kelimesidir. Krş. AHw I, s.360; HEG, s.13; HW, s.77.

⁴³⁷ Bkz. HW, s.78; HEG, s.319; HED, s.416.

⁴³⁸ Bkz. HW, s.78; HED, s.417; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.8-9; L.Rost MIO 8, 1961, s.177; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.102,105.

⁴³⁹ Bkz. HW, s.83; HED, s.374-375; H.Ertem, Fauna, 1965, s.215-216.

⁴⁴⁰ Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.484-5; S.Koşak, HIT, 1982, s.218; HW, s.88; HEG, s.416vd.; HED, s.399. EGIR-an *iš-ga-ra-an-ta-ja-aš-ši* ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN ^{NA4}ZA.GIN: KUB XXIX 4 Vs.I 16 bkz. H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.6-7 ile de krş.

⁴⁴¹ Bkz. HW, s.88; HEG, s.400; HED, s.419-420; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.91vd. "kurban kabı".

išpantuz(z)i(i)aššar- : (n.) **išpantuz(z)i(i)aššara-**: (c.) "libasyon kabı"⁴⁴²

Sg. (/Pl.) N.-A. *iš-pa-an-du-uz-zi-aš-šar* GUŠKIN : KUB LIX 21 Vs.II 7;

iš-pa-an-tu-[uz-zi-aš-šar² GUŠKIN² : KUB LIX 21 Vs.II 11;

iš-pa-an-tu-] uz - <zi>-aš-šar GUŠKIN: KBo XXX 148 8;

(*iš-pa-a*)] *n-tu-uz-zi-aš-šar* GUŠKIN: KUB X 23 Rs.IV 12;

iš-pa-a] *n-du-zi-ja-aš-šar*[GU]ŠKIN⁴⁴³: KBo XVI 78 Rs.IV 3-4;

išpatar-: (n.) "şiş, kebab şişi/mızrak?"⁴⁴⁴

Sg. (/Pl.) N.-A. *iš-pa-tar* GUŠKIN : KUB XLII 78 Vs.II 6;

iššaralladdara-: (n.) "bir mücevher (bilezik)"⁴⁴⁵

Pl. N.-A. *iš-ša-ra-al-la-ad-da-a-ra* GUŠKIN : KUB XLII 78 Vs.II 19;

ištamaḥura-: (c.) =**ḪUPPI (/ḪUPPU)** "küpe"⁴⁴⁶

Pl. (N.-) A. *iš-ta-ma-ḥu-ru-uš* GUŠKIN : KBo XII 1 Rs.IV 38; XVIII
170 Rs. 2; KUB XLII 69 Vs.
16; LIX 30 Vs. 13;

GUŠ(KIN *iš-dam*)]-*ma-ḥu-ru¹-uš*: KBo XVIII 191 Rs. 10⁴⁴⁷;

GUŠ]KIN *iš-dam-ma-ḥu-ru-uš* : KBo XVIII 192 Rs. 6⁴⁴⁸;

⁴⁴² Bkz. HW, s.89; HED, s.439-441; HEG, s.415-416.

⁴⁴³ (3) *iš-pa-a*] *n-du-zi-ja-aš-šar* RE-QU-TIM 1 ŞA KÜ.BABBAR (4) ...[GU]ŠKIN "bir (ölçek) gümüş(lük) [ve altın(lık)] boş *išpantuzzieššar-* kabından" sözedilmektedir, bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/34, 1969 [1972], s.5 ve 10.

⁴⁴⁴ Bkz. HED, s.449-450 ("spit, skewer" şiş, kebab şişi); krş. HW, s.90 (^{URUDU}) *išpatar-* "SpieB(?)" mızrak) ve HEG, s.420 ("SpieB" mızrak); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596 ("Nadel" iğne, çuvaldız vb.); G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.105.

⁴⁴⁵ S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.112; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596.

⁴⁴⁶ Bkz. HED, s.452; HW, s.90; HEG, s.421; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596; S.Koşak, HIT, 1982, s.218. Akadça "**ḪUPPU**" kelimesi bazı yazarlar tarafından "**ḪUB.BI**" ldgr. olarak yazılmaktadır (Örneğin: J.Friedrich, Chr.Rüster-E.Neu, S.Koşak, I.Singer).

⁴⁴⁷ Tml. S.Koşak, HIT, 1982, s.64.

⁴⁴⁸ Tml. S.Koşak, HIT, 1982, s.65.

Glš⁴⁴⁹kalmuš- : (n. s-St.) "lituus², kraliyet asası"⁴⁴⁹

Sg. N.-A. Glš⁴⁴⁹*kal-mu-uš* GUŠKIN : KUB X 21 Vs.I 3;

Sg. A. Glš⁴⁴⁹*kal-ma-šu-un* GUŠKIN : KUB XLII 69 Vs. 13;

(DUG)kaltı- : (n.) "(seremonik) bir kap; tuvalet kabı"⁴⁵⁰

Sg. N.-A. Glš⁴⁴⁹*kal-ti* GUŠK[IN] : KUB X 13 Rs.IV 9;

(TÚG)kalu(p)pa- : (c.) "bir elbiseye ait süs 'jüpon'"⁴⁵¹

Sg. N. *ka-lu-pa-aš* GUŠKIN : KUB XLII 64 Rs. 17;

kalupašši- : (c.) "bir elbiseye ait iğne"⁴⁵²

Sg. N. *ka-lu-up-pa-aš-ši-iš* GUŠKIN : KBo XVIII 170 5;

ka-lu-[up-]pa-aš-ši-iš GUŠK[IN] : KUB XLII 64 Rs. 6;

ga-lu-pa-aš-ši-iš GUŠKIN : KUB XLII 84 Vs. 6;

ka-lu-up)-pa-aš-ši-iš GUŠKIN⁴⁵³ : [(A.)KBo XVIII 170(+) 170a] (B.)KUB XLII 43 B Vs. 9;

Pl. N. *ka-lu-up-pa-aš-ši-iš ...* GUŠKIN : KUB XLII 78 Vs.II 21;

(DUG)kantašu(ū)alli- : (c./n.) "bir kap"⁴⁵⁴

Sg. N. DUG⁴⁵⁵*kán-ta-š]u²-a-al-li* GUŠKIN⁴⁵⁵

: KBo XXV 184 Vs.II 59;

⁴⁴⁹ Bkz. HW, s.96; HEG, s.469; S.Alp, JCS 1, 1947, s.164-175; H.Kronasser, EHS, 1966, s.328; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.144; yayınlanmamış metin yeri 'altundan *kalmuš*': Bo 5572 Vs.²7 için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.142; KUB XLII 69 Vs. 13: *kalmašun* GUŠKIN *karappan ḫarkánzi* GUŠKIN *anda* "they hold a raised a golden *kalmuš*, [with] gold inside" HED, s.28vd.; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.720vd.

⁴⁵⁰ Bkz. HW, s.96; HEG, s.470; H.Kronasser, EHS, 1966, s.237; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.144 (ve detaylı bilgi için Part I s.104vd.).

⁴⁵¹ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.219; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.597.

⁴⁵² Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.219; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.597.

⁴⁵³ Metin yeri ve tml. için J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.484.

⁴⁵⁴ Bkz. HW, s.98; HEG, s.487.

⁴⁵⁵ Tml. için bkz. T.van den Hout, Atti II CIH, 1993 [1995], s.204 vd. d.n.50.

kapur- : "bir nesne"⁴⁵⁶

Sg. N.-A. *ka-a-pu-u-ra* GUŞ[KIN?/KÜ.BABBAR?; KBo XXXV 246 Vs. 6;
XXI 87 Vs.II 6;

(DUG)**kattakurant-** : (c.) "bir kap"⁴⁵⁷

Sg. A. ^{DUG}*kat-ta-ku-ra-an-ta-an* GUŞKIN
: KUB II Rs.IV 19;

kinzalpa- : (c.) "bir elbise süsü (takısı)"⁴⁵⁸

Pl. N.² *ki-in-za-al-pa-aş* GUŞKIN : KUB XII 1 Rs.III 36;
(Sg.²/Pl.²) N. GUŞKIN *ša-ri-ja-an-za ki-i[n-za-al-pa-aş*² : KUB XII 1 Rs.III 37;

(NA4)**kirinni-** (/girenni-): (c.) "bir nesne, süs"⁴⁵⁹

Sg. N.-A.² *ki-ri-in-na* GUŞKIN : KUB XLII 64 Rs. 8;
: *ki-ri-in-na* GUŞKIN : KUB XLII 84 Vs. 7;

kula- : (c.) "asılı duran bir süs eşyası (mücevherat)"⁴⁶⁰

Sg. N. *ku-u-la-aş* GUŞKIN : Bo 3778⁴⁶¹;

⁴⁵⁶ GİŞ KA.A.BU.ÚR (L.Jakob-Rost, MIO 11, 1966, s.196: IBoT 1.36 III 58) wird man wegen *ka-a-pu-u-ra* KÜ[in KBo 21.87+Vs.6 eher hethitisch interpretieren wollen: ^{GİŞ}*ka-a-pu-úr* :bunun için bkz. HZL, (133), s.156.

⁴⁵⁷ Bkz. HW, s.105; HEG, s.542; H.Kronasser, EHS, 1966, s.159, 258; Y.Coşkun, Kap. 1979, s.83vd.; krş. = ^{DUG}HAB.HAB ile.

⁴⁵⁸ (35) 2 ^{TÜGE}E.İB SA₅ GUŞKIN ^{NA4}NUNUZ[(36) *ki-in-za-al-pa-aş* GUŞKIN 2 [UR.MAḪ? (37) 1 ^{EN}GUŞKIN *ša-ri-ja-an-za ki-i[n-za-al-pa-aş* (38) 6 UR.MAḪ GUŞKIN 1 ^{EN} *a-qi-ti-iš*["(35) 2 kırmızı tunik altın ve taş (boncuk?) (36)altın *kinzalpa-*, 2 x[(37) 1 altın *ki[nzalpa-]*lı dokuma (38) 6 altın aslan ve 1 *ayıti-*[". Transkr. ve terc. için bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.101,104 (açıklama için de 107'ye); Bkz. DLL, s.55; HEG, s.581; CLL, s.104; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.601.

⁴⁵⁹ (^{NA4}*kirinni-* = ^{NA4}GUG: kızıl bir taş olarak 'porfir, somaki taşı' veya 'akik' karşılığında iken;) *kirinna-* GUŞKIN kullanımı ise anlaşılamayan bir nesne olarak görülmektedir. KUB XLII 64 Rs.8: 1 ^{NU}*ki-ri-in-na* GUŞKIN ^{NA4}[x] 1 GU.ḪAL GUŞKIN ve KUB XLII 84 Vs. 7: []x GUŞKIN 1 ^{NU-TUM}*ki-ri-in-na* GUŞ[KIN. Bkz. A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.29vd. ve d.n.16; IIEG, s.584; H.Kronasser, EHS, 1966, s.244; S.Koşak, HIT, 1982, s.148,149,154,156.

⁴⁶⁰ Bkz. HW, s.115; HEG, s.619-620; S.Koşak, HIT, 1982, s.55,57,138,149,223; -, Ling. 18, 1978, s.110; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.602.

⁴⁶¹ Bo 3778 numaralı metin KUB XLII 42 yakın benzerlik göstermektedir (V.Souček ile kollasyon yapılmıştır) tespit için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.476.

- Pl. N. *ku-la-aš* GUŠKIN : KUB XII 1 Rs.IV 4; 18; XLII 19 Rs.² 3; XLII 42 6; XLII 64 Rs. 14; XLII 106 Rs. 6;
- ku-u-la-aš* GUŠKIN : KUB XLII 42 Vs.I 14;
- Sg./Pl. N. *ku-] u-la-aš* GUŠKIN : KUB XLII 42 Vs.I 7;
- (GIŠ)**kurakki-** : (c.) “sütun, direk (evin bir kısmı)⁴⁶²”
- Sg. A. *ku-ra-ak-ki-in* GUŠKIN : KUB IV 1 Vs. 25;
- kuttanalli-** : (n.) “gerdanlık⁴⁶³”
- Sg./Pl. N. *ku-ut-ta-na-al-li...* GUŠKIN : KUB LIX 75 Vs.I 7⁴⁶⁴; LX 158 Vs. 8⁴⁶⁵;
- kuḫalma-** : (c.) “bir kült nesnesi⁴⁶⁶”
- Sg. N. *ku-ḫa-al-ma-aš* GUŠKIN : KUB XLII 19 Rs.² 5;
- kuḫaluti-** : (c./n.²) “bir süs eşyası⁴⁶⁷”
- Sg. N.c. *ku-u-ḫa-lu-ti-iš* GUŠKIN : KUB XLII 42 Vs.I 15;
- k] u-u-ḫa-lu-ti-iš* GUŠKIN : Bo 3778 11⁴⁶⁸;
- Sg. N.-A.n./Stammf.²⁴⁶⁹ *ku-u-ḫa-lu-ti* GUŠKIN : KUB XLII 42 Vs.I 4;

⁴⁶² Bkz. HW, s.117; -, Erg. 3, s.20; HEG, s.644-645; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.34,39 (açıklama için s.55) | (24) A-NA 4 *ku-ra-ak-ki-ja-aš-ša ku-e-da-ni-ja A-NA 1 ku-ra-ak-ki kat-ta-an ki-iš-ša-an* (25) *da-a-i 1 ku-ra-ak-ki-in KÜ.BABBAR ku-ra-ak-ki-in GUŠKIN 1 ku-ra-ak-ki-in* NA⁴ZA.GİN (26) *1 ku-ra-ak-ki-in* NA⁴DUḪ.ŠÚ.A 1 *ku-ra-ak-ki-in AN.BAR 1 ku-ra-ak-ki-in* NA⁴*ku-un-ku-nu-zi-ja-aš* (27) *1 ku-ra-ak-ki-in URUDU 1 ku-ra-ak-ki-in ZABAR da-a-i* “Ve 4 direğin herbirinin altına şöyle konulur: 1 gümüş direk, 1 altın direk, 1 mavitaş(dan) direk, 1 kuarz/dağ kristali direk, 1 demir direk, 1 kireçtaşı direk, 1 bakır direk, 1 bronz direk koyar.]; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.40.

⁴⁶³ Bkz. HW, s.121; HEG, s.668-700; H.Otten, Kanišsuwar, 1986, s.168.

⁴⁶⁴ 1 *ku-ut-ta-na-al-li KÜ.BABBAR GUŠ[(KIN ZAB)AR (=Bo 2495 + 2000/g)*, tml. için bkz. H.Otten, Kanišsuwar, 1986, s.168.

⁴⁶⁵ 1 *ku-ut-t]a-na-al-li KÜ.BABBAR GUŠKIN ZAB[AR krş.(=Bo 2495 + 2000/g)*, H.Otten, Kanišsuwar, 1986, s.168 str.7 ile.

⁴⁶⁶ Bkz. HEG, s.687; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.603.

⁴⁶⁷ Bkz. HW, 122; HEG, s.687-688; S.Koşak, HIT, 1982, s.224; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.603.

⁴⁶⁸ Tml. için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.476,603.

⁴⁶⁹ Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.603.

laḥanni- : (c.) (=LAḤANNU) (=DUG.LAḤAAN) “şişe (veya) testi”¹⁷⁰

- Pİ. A. GUŠKIN *la-ḥa-an-ni-uš*^{H1.A} : KUB XLII 42 Vs.I 15;
ṣi-i-te-na-aš GUŠKIN *la-ḥa-an-ni-uš*^{H1.A}¹⁷¹
 : KUB XXXIX 100 6;
 LA-ḤA-AN-NI GUŠKIN : KBo XXIV 78 Rs.[?] 3; KUB
 XXXII 128 Vs.I 14; 23;
 LA-ḤA-AN-NI GUŠKIN : KBo XX 118 Vs.II 8;
 LA-ḤA-AN-NI G[UŠKI]N¹⁷² : KUB XXVII 19 Rs.III 12;

laḥ(h)anza(na)-(MUŠEN) / laḥ(h)anzana/i-(MUŠEN) : (c.) “bir kuş
 (ördek?)”¹⁷³

- Sg. D.-L. *la-ḥa-an-za-ni* ... GUŠKIN GAR.RA¹⁷⁴ : KUB XXXIX 7 Vs.II 9-10;

(GIŠ)laḥḥura- : (c.) (GIŠGAN.KAL = GIŠLAḤḤURA) : “sunu masası veya
 ayaklığı”¹⁷⁵

- Sg. N. *la-aḥ-ḥu-ra-aš* IŞ-ŠI GUŠKIN GAR.RA
 : “Col. Univ. Library” + KUB
 XLII 81 Vs.[?] (2’);

laḥ-x- : “bir nesne”¹⁷⁶

- Sg. N. *la-aḥ-x-aḥ* GUŠKIN-ja : KBo XXXV 246 Vs. 5;

¹⁷⁰ Bkz. HW, 124; HEG, s.11-12; CHD, s.6; AHw, s.527vd.; A.Dinçol, RHA 84-85, 1969, s.33
 ve d.n.8.

¹⁷¹ Tml. için bkz. CHD, s.6.

¹⁷² Tml. için bkz. CHD, s.6.

¹⁷³ Bkz. HW, Erg. 2, s.16; HEG, s.12-13; CHD, s.5,6; H.Ertem, Fauna, 1965, s.226; H.Ötten, Totenrituale, 1958, s.36-37.

¹⁷⁴ (7) I-NA UD 13^{KAM} *na-aš-ta É-ri an-d[a] la-aḥ-ḥa-an-za-na-aš*^{MUŠEN} (8) *ḥi-mu-uš i-ja-an-zi nu ŠA GIŠ*^{H1.A} 10 *la-ḥa-an-za*^{MUŠEN} *i-ja-an-za* (9) *nu-uš IŠ-TU KÙ.BABBAR ḥa-liš-ši-ja-an-zi nu A-NA 5 la-ḥa-an-za-ni* (10) SAG.DU^{MES} *ŠU-NU GUŠKIN GAR.RA*^{SIG} *i-ja-at-na-aš-ša* 10 *la-ḥa-an-za*^{MUŠEN} (11) *i-ja-an-za iš-na-aš-ša* 10 *la-aḥ-ḥa-an-za*^{MUŠEN} *i-ja-an-za na-aš* 30 (12) *la-aḥ-ḥa-an-za ḥu-u-i-iš-ṣa-an-te-iš-ša na-aḥ-ḥu 5 la-aḥ-ḥa-an-za* (13) *na-aš-ma 6¹ la-ḥa-an-za*^{MUŠEN} *ap-pa-an-zi ma-a-an la-ḥa-an-za-ina Ú-U[L]* (14) *me-ḥur nu MUŠEN ḤUR-Rİ*^{H1.A} *ap-pa-an-z[i]*; transkr. ve terc. için bkz. H.Ötten, Totenrituale, 1958, s.36-37.

¹⁷⁵ Bkz. HW, 125; CHD, s.15; HEG, s.16; S.Košak, HIT, 1982, s.224; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.480,604.

¹⁷⁶ Metnin kopyasında *la-aḥ-*’tan sonra silik olarak görünen yerdeki işaret *d*’u’yu andırmaktadır.

lammami- : (c.) “bir nesne”⁴⁷⁷

Sg. N. *lam-ma-mi-iş* GUŞKIN : KUB XII 1 Rs.IV [21-22²] 26;
Pl. N. *lam²-ma²-m²-i-en-zi* GUŞKIN : KUB LXII 69 Rs.III² 27;

lingai- : (n.) “(bir yemin [/ant] modeli veya nesnesi)”⁴⁷⁸

Sg. N. *li-in-g[a]-e-ma ...* GUŞKIN⁴⁷⁹ : KUB XXIX 7 Rs. 41;

(TÚG/GAD)**lupa(n)ni-, luḡanni-** : (c./n.²) “(kılıç, bıçak) bir hançere ait kısım”⁴⁸⁰

Pl. N. *lu-pa-an-ni-eş* GUŞKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.² 5;
lu-pa-an-ni-eş GUŞKIN GAR.RA : VBoT 87 Rs.IV 2;

mallitalli- : (c.) “bal için muhafaza (kabı)”⁴⁸¹

Pl. N. *mal-li-ta-al-li-en-zi ...* GUŞKIN : KUB XII 1 Rs.IV 31-32;

manni(n)ni- : (c.) “kolye, boyunluk”⁴⁸²

Pl. N. (1-NUTUM) *ma-an-ni-ni-iş* GUŞ[KIN GAR.R]A⁴⁸³
: KUB XII 1 Rs.III 14;
(1-NUTUM) *ma-an-ni-ni-uş ...* GUŞ[KIN ...]
: KUB LXII 78 Vs.II 3;

ma²ranti- / ku²ranti- : (c.) “bir nesne”⁴⁸⁴

⁴⁷⁷ Bkz. HEG, s.27; CHD, s.30-31; S.Koşak, HIT, 1982, s.225; -, Ling. 18, 1978, s.118; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.605.

⁴⁷⁸ 1 *li-in-ga-in-na* URUDU *ḡa-aš-ši-kán an-da pí-eš-ši-e-iz-zi* CHD, s.[64 ve] 69'da “models of oaths” olarak alınmıştır, krş. HW, s.129.

⁴⁷⁹ *li-in-g[a]-e-ma ḡu-ur-ta-iš-ša ŠA KÙ.BABBAR* GUŞKIN TUR^{TIM}; metin yeri için bkz. CHD, s.69.

⁴⁸⁰ Bkz. HW, s.131; HED, s.77,78; CHD, s.85,86; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209; S.Koşak, HIT, 1982, s.225; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.606 ve ayrıca detayları incelemek için bkz. B.Dinçol, AnAr 14 [A.Erzen'e Armağan], 1996, s.217vd.

⁴⁸¹ Bkz. DLL, s.66; HED, s.107; CHD, s.131; CLL, s.123; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.102,106; -, HIT, 1982, s.226; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.606.

⁴⁸² Bkz. HW, s.135; HED, s.171-173; CHD, s.170; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.104,107; -, HIT, 1982, s.226; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.607.

⁴⁸³ Metin yeri ve tml. için krş. CHD, s.170.

⁴⁸⁴ ŠA.BA [...ḡASS]INNU GAL GUŞKIN NA⁴ZA.GİN NA⁴TI AN.BAR.GE₆-ja [...] / *šermašša[n ... 1-E]N ŠA NA⁴TI 1-EN-ma ma²(ku²)-ra-an-ti-iš* GUŞKIN-[i[a ...] *piran š[a-...]* [krş. CHD, (M), s.181 ilgili yorum ve terc. ile: (KUB 32.86 obv. 1-3 + KBo 20.103:2-4 + KBo 21.87 obv. 10-12)].

Sg. N. *ku-ra-an-ti-iš* GUŠKIN-*ī*[a² : KBo XXXV 246 Vs. 11;

GIŠ_{māri}- (/GIŠ_{mārit}- krş. GIŠ_{ŠUKUR} = *tūri*): (c.) "mızrak², kargı² (bir silah)"⁴⁸⁵

Sg. N. [GIŠ_{ma-a-ri-iš} GUŠKIN : Bo 5982 Rs.III 4⁴⁸⁶;

Sg. A. GIŠ_m[a]-*ri-ī* GUŠKIN : KBo XIV 21 Vs.II 29;

GIŠ_{ma}]-*a-ri-in* ... GUŠKIN GAR[.RA : Bo 3769 lk. Kol. 8-9⁴⁸⁷;

(TÚG)*mazakanni*- : (c.) "bir elbise parçası"⁴⁸⁸

Sg. N. *ma-za-kán-ni-iš* GUŠKIN GAR.RA

: KUB XLII 64 Rs. 14;

TÚG*ma-za-ga¹-an-ni-iš* HAŠ-MAN-NI IŠ-TU GU[ŠKIN²/KÙ.BABBAR² : KUB XLII 84 Vs. 3;

Pl. A. TÚG*ma-za-ga-an-ni-uš* GUŠKIN (*šakántamenzī*)

: KUB XII 1 Rs.III 18;

GIŠ_{palzaḥḥa}- : (c.) "heykeller için düz yer, heykel kaidesi"⁴⁸⁹

Sg. N. GIŠ_{pal-za-ḥa-a-aš} URUDU GUŠ[KIN GAR.R]A⁴⁹⁰

: KUB XXXVIII 38 Vs.² 14;

TÚG/GAD_{parna}- : (n.) "kilim (benzeri duvar veya yer örtüsü)"⁴⁹¹

Sg. G. TÚG_{pār-na-aš} GUŠKIN⁴⁹² : KUB XII 1 Rs.III 27;

⁴⁸⁵ HW, s.136; HEG, s.133-134; CHD, s.183-184; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.139-141; L.Rost, MIO 8, 1961, s.176; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.152.

⁴⁸⁶ Tml. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.141.

⁴⁸⁷ Tml. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.140: (8) GIŠ_{ma}]-*a-ri-in* (9) [Š]A AN.BAR GUŠKIN GAR[.RA *ḥar-zi*.

⁴⁸⁸ HW, Erg. 1, s.14; HEG, s.169; CHD, s.214-215; S.Koşak, HIT, 1982, s.149,228.

⁴⁸⁹ HW, s.157; CHD, s.86-87; S.Koşak, HIT, 1982, s.230; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596.

⁴⁹⁰ Tml. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n.17.

⁴⁹¹ CHD, s.176; S.Koşak, HIT, 1982, s.231; -, I.ing. 18, 1978, s.108; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.612.

⁴⁹² Krş. CHD, s.176.

b/mašta- : (c.) “bir süs (dekor) parçası”⁴⁹³

Pl. ² N.	<i>ba-aš-ta-aš</i> GUŠKIN	: KUB IX 92 5;
	GUŠKIN <i>ba-a[š-ta-a-aš]</i> ⁴⁹⁴	: KUB XLI 43 Vs. 9;
	<i>maš-ta-aš</i> GUŠKIN GAR.RA	: KUB XLII 34 Vs. 19;

b/mašta- , baštaimi- : (c.) “dokuma, filigran, nakış, dekoratif şerit, bant”⁴⁹⁵

Pl. N.	<i>ba-aš-ta-i-me-en-zi</i> GUŠKIN	: KUB XII 1 Rs.III 34;
--------	-----------------------------------	------------------------

penki(t)- : (c.) “bir süs eşyası”⁴⁹⁶

Pl. N.	<i>pí-en-ki</i> GUŠK[IN KÙ.]BABBAR ⁴⁹⁷	: KUB XLII 64 Rs. 7;
	<i>p]í-en-ki</i> GUŠKIN	: KUB XLII 11 Vs.I 6; XL 93 9 ;
	<i>pí-en-gi</i> GUŠKIN	: KUB XLII 59 Vs. 6; 7; 8; 9'; 10; 11'; 12'; 13; 14'; 15;

pennati- : (c.) “bir süs eşyası”⁴⁹⁸

Pl. N.	<i>pí-in-na-ti-iš ...</i> GUŠKIN ⁴⁹⁹	: KUB XXXVIII 3 Vs.I 12;
	[<i>pí-in-na-ti-iš ...</i> GUŠKIN ...] ⁵⁰⁰	: KUB XXXVIII 3 Vs.I 21;
	<i>pí-en-na-ti-iš</i> GUŠK[IN] ⁵⁰¹	: KUB XLII 64 14;

⁴⁹³ CHD, *parta/i-* altında s.197-198 ve *bašta-* altında s.209-210; DLL, s.70; CLL, s.172; S.Koşak, HIT, 1982, s.55-56,112; -, Ling. 18, 1978, s.101,104,109; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.611.

⁴⁹⁴ Tml. S.Koşak, HIT, 1982, s.112.

⁴⁹⁵ CHD, (P), s.209-210; DLL, s.70; CLL, s.172; S.Koşak, HIT, 1982, s.55-56,112; -, Ling. 18, 1978, s.101,104,109; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.611.

⁴⁹⁶ S.Koşak, HIT, 1982, s.6,14,31,35,149,232; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.699('da Akadogram olarak alınmış); A.Ünal, *Bir Fal Metni*, 1983, s.86; -, THeth 6, 1978, s.112; CHD, (P), s.267vd.; HEG, (P), s.562; F.Starke, *StBoT* 31, 1990, s.217vd.; AHw, s.864.

⁴⁹⁷ Tml. için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.149.

⁴⁹⁸ C.-G. von Brandenstein, *MVAeG* 46/2, 1943, s.9,13,16-17,19,24; L.Rost, *MIO* 8, 1961, s.182-183; S.Koşak, HIT, 1982, s.232; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.611.

⁴⁹⁹ 8 *pí-in-na-ti-iš* GUŠKIN ŠÀ 3 (?) KÙ.BABBAR ...

⁵⁰⁰ Metin yeri ve tml. için bkz. L.Rost, *MIO* 8, 1961, s.182-183.

⁵⁰¹ Metin yeri ve tml. için bkz. J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.428.

purungi-/purunga- : (c.) “bir süs eşyası”⁵⁰⁹

Pl. N.	<i>pu-ru-un-gi-eş</i> GUŞKIN	: 354/c+1620/c+523/c(KBo XXX 20)+ KBo XVI 80 Rs.III 8’;
	<i>pu-ru-un-gi-eş</i> GUŞK[IN	: 354/c+1620/c+523/c(KBo XXX 20)+ KBo XVI 80 Rs.III 4’ [=17];

şaiu- : (c.) “bir hayvan”⁵¹⁰

Sg. N.	<i>ş-a-a-i-tü-uş</i> GUŞKIN	: KUB XII 1 Rs.IV 23;
--------	-----------------------------	-----------------------

şakantami- : (c.) “(elbisenin aplik ile süslenmesi)”⁵¹¹

Pl. N.	TÜG <i>ma-za-ga-an-ni-iş</i> GUŞKIN <i>ş-a-kán-ta-me-en-zî</i> ⁵¹²	: KUB XII 1 Rs.III 18;
Pl. A.	<i>ha-ra-an-za ş-a-kán-ta-me-en-za</i> GUŞKIN ⁵¹³	: KUB XII 1 Rs.III 20;

şakantatar : (n.[r/n-St.]) “(kumaş elbisenin üzerine takılan) bir süs”⁵¹⁴

Sg. N.-A.	<i>ş-a-kán-ta-tar</i> GUŞKIN	: KUB XII 1 Rs.III 17;
Sg. N.-A. ²	<i>ş] a-kán-ta-tar</i> GUŞKIN	: KUB XLII 69 Vs. 2; Bo 3778 10;
Pl. N.-A.	<i>ş-a-kán-t] a-ad-da-ra</i> GUŞKIN	: KUB XLII 69 Vs. 19;
	<i>ş-a-kán-ta-at-ta-ra</i> GUŞKIN	: KUB XLII 42 Vs.I 9;

⁵⁰⁹ I.Singer, StBoT 28, 1984, s.164; CHD, (P), s.393; HEG, (P), s.667.

⁵¹⁰ HW, s.175; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.24; H.Ertem, Fauna, 1965, s.166; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.101,105; -, HIT, 1982, s.234; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.614.

⁵¹¹ S.Koşak, HIT, 1982, s.234; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.615.

⁵¹² (str.18:) “2 *mazaganni-* garments with golden applique,” S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100,104; “2 Kleider m. (mit) Gold (in der) *ş*-(Technik) verziert;” J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.444-445.

⁵¹³ (str.20:) “hasar görmüş alundan bir aplik parçası ‘1 damaged (piece) of golden appliqué,” S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100,104; “1 *h.*, (in der) *ş*-(technik olarak- Technik mit) alunla süslenmiştir ‘Gold verziert[’” J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.444-445.

⁵¹⁴ S.Koşak, HIT, 1982, s.149,234; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.615; CHD, (Ş), s.40 (: KBo XVIII 23 Vs. 11vd. [... *şakant]atarşa ŞA* GUŞKIN).

ša-kán-ta-ad-da-ra pal-ḫi GUŠKIN: KUB XLII 78 Vs.²II 22;**ša-kuwal(li)-** : (n.) “(ölünün gözüne kapatılan) göz-plakası”⁵¹⁵Pl./coll. N.-A. (*ša-ku-ṣa-a*)-*l-l*i GUŠKIN : KBo XXV 184 Vs.II 4 (dupl.
= KUB XXXIX 22 Rs.III 8);**ša-laš-turi-** : (n.) “(ağaçtan yapılmış) bir alet / nesne”⁵¹⁶Sg./Pl.² N.-A. *ša-a-la-aš-tu-ri IŠ-ŠI* GUŠKIN GAR.RA

: KUB XII 1 Rs.IV 28;

ša-ma-na- : (c.) “temel (temel taşı)”⁵¹⁷Sg. N. *ša-ma-na-aš* GUŠKIN : KBo IV 1 Vs. 20; KUB II Vs.I
22;Sg. N.-A. *ša-ma-na-an* GUŠKIN : KUB IX 33 Vs. 18 (dupl.
KBo IV 1 26);Sg. D.-L. *ša-ma-na-an-ni* GUŠKIN : KBo IV 1 Vs. 20;Pl. A. *ša-ma-nu-uš* GUŠKIN : KUB II 2 Vs.I 50;*ša-ma-nu-uš* KÙ.BABBAR GUŠKIN-*ja*
: KBo IV 1 Vs. 35; KUB II 2
Vs.I 43;[(*ša-ma*)]-*nu-uš* KÙ.BABBAR GUŠKIN-*ja*
: KUB IX 33 Vs. 10 (dupl.=
KBo IV Vs.I 26);**GIŠšarpa-** (n.²) **GIŠESI** : “döşeli koltuk; sandalye”⁵¹⁸Sg. N.-A. **GIŠšarpa** **GIŠESI** GUŠKIN : KUB XVIII 172 Vs. 18;

⁵¹⁵ *nu-ššan* (3)[*akkantaš p*] *ūriyaš šer pūriya* GUŠKIN ANA IG^{HIA}-*aš* (4) [*šer* (*ša-ku-ṣa-a*)]-*l*i GUŠKIN *tianzi* “They place a lip-cover of gold over the lips [of the deceased], (and) [eye-cov]ers of gold [over] the eyes”: (Ölüm ritüeli:) KBo XXV 184 Vs.II 2-4 = dupl. KUB XXXIX 22 Rs.III 8, T.van den Hout, StMed 9, 1995, s.201vd.; CHD, (š), s.57’de *ša-kuwal* ve CHD, (P), s.388’de *puriya*: “(lip-cover=) ölünün ağzına/dudaklarına kapatılan ‘ağız/dudak plakası’”.

⁵¹⁶ S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.102,106,111; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.615.

⁵¹⁷ HW, s.180; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.34-35; N.Boysan-Dietrich, THeth 12, 1987, s.40vd.

⁵¹⁸ (Altınla kaplanmış **GIŠESI**’den [=abanoz ağacı] **GIŠšarpa**) Metin yeri için bkz. L.Rost, MIO 4, 1956, s.339; H.Ertem, Flora, 1974, s.89. Kelime için aynı zamanda krş. S.Koşak, HIT, 1982, s.236; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.707vd.

GIŠ⁵¹⁹ *šar-pa* GUŠKIN GAR.RA : KUB XLII 21 Vs. 9;
 GIŠ⁵¹⁹ *šar-pa* [... GUŠKIN²] GAR.RA⁵¹⁹
 : VBoT 1 36;

šena- : (c.) “figür(in), model”⁵²⁰

Sg. A. *še-e-na-an IŠ-ŠÍ IGI^{H1.A} GUŠKIN GAR.RA⁵²¹*
 : KBo XV 2 Vs.I 6;
še-e-n] a-an IŠ-ŠÍ IGI^{H1.A} GUŠKIN [GAR.RA
 : KBo XV 9 Vs.I 3;

šittar (n./c.) (=AŠ.ME = ŠAMŠATU) : “güneş kursu”⁵²²

Sg. N.-A. *ši-it-tar GUŠKIN* : KBo XVIII 172 Vs. 3; 5; 8;
 KUB XXXVIII 3 Vs.I 13;
 XLVIII 122 Rs.IV 5; LVI 24
 Vs. 14;
ši-i[t-tar] GUŠKIN : KUB XXXVIII 35 Vs.I 5;
ši-it-tar ... GU[ŠKIN] GAR.RA : KBo XII 1 Rs.IV 31;
 Pl. N. *še-it-ta-ri-iš ... GUŠKIN⁵²³* : KUB LV 53 Vs. 6;
 AŠ.ME GUŠKIN : KBo XXV 10 Vs.I 2; KUB
 XXIX 4 Vs.I 13; XXXVIII 37
 Rs.III 9; 14; XLII 43 Vs. 4';
 XLII 64 Rs. 9; XLII 78 Vs.II
 4; 8; XLII 84 Vs. 13; IBoT II
 127 Öy.II 2;
 AŠ.ME GUŠKIN : KUB XLII 84 Vs. 13;
 AŠ.ME GUŠKIN ŠÀ 17 AŠ.ME TUR
 : KUB XLII 42 Vs.I 13; 16;
 AŠ.ME ... GUŠKIN GAR.RA : KUB XLII 78 Vs.II 13;

⁵¹⁹ 3 GIŠGU.ZA GIŠ⁵¹⁹ *šar-pa* BA-NA[-A² GUŠKIN²] GAR.RA “3 sessel mit schönem² *šarpa* [mit Gold²] einbelegt”, transkr. ve terc. için bkz. L.Rost, MIO 4, 1956, s.335-336 ve 338-340: aynı okunuşlar için krş. VBoT 1 36 ve Bo 703.

⁵²⁰ HW, s.190; H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.56,221.

⁵²¹ (6) ... *nu-kán še-e-na-an GIŠ⁵¹ IGI^{H1.A} GUŠKIN GAR.RA* (7) *HUP-P^{H1.A} GUŠKIN-kán ki-it-ta-ri* “(6) ... ein Ersatzbild aus Holz, die Augen mit Gold belegt (7) daran sind Ohrringe aus Gold belegt”. Transkr. ve terc. için bkz. H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.56-57.

⁵²² F.Sommer-H.Ehelolf, ZA NF 12, 1940, s.5vd.; HW, s.194; S.Košak, Ling. 18, 1978, s.102,106; -, HIT, 1982, s.237; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.617.

⁵²³ 5 *še-it-ta-ri-iš ŠÀ^{BA} 1^{EN} GUŠKIN 1^{EN} ŠAKÜ.BABBAR 1^{EN} ŠA AN.BAR 1^{EN} ŠA NA₁* : krş. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.126 ve d.n.45.

şuḫruḫ(ḫ)uḡatra- : (n.) “bir mücevher, süs”⁵²⁴

Pl. N.-A. *šu-uḫ-ru-uḫ-ḫu-u-ḡa-at-ra* GUŞKIN

: KUB XII 1 Rs.IV 9;

šuppešduḡara- [=išpištuḡara-] : (c.) “(madeni bir kabın) kaplama(sı)”⁵²⁵

Pl. N. *šu-up-pí-iš-du-ḡa-ri-eš* GUŞKIN : KUB XLII 69 Vs. 18;

šu-u]p-pí-iš-du-ḡa-ri-iš GUŞKIN : KUB XLII 69 Vs. 3; 5;

iš-piš-du-ḡa-ra-a-aš GUŞKIN-pát : KUB XLII 64 Rs. 2;

(DUG/GİŞ)**talla(i)-** : (n.) “küçük bir parfüm veya yağ şişesi (kabı)”⁵²⁶

Sg./Pl.[?] N.-A. *tal-la-a-i* GUŞKIN : KUB XII 1 Rs.IV 28;

Pl. A. *ta]l-la-an* GUŞKIN : KUB XV 3 Vs.I 20;

dapanza: (Stamm.[?]) “değerli bir nesne (/kap[?])”⁵²⁷

Sg.(?/!) *da-pa-an-za* GUŞKIN : KUB XL 2 Rs. 33;

(DUG)**tapišana-** (c.) ((?)(DUG)GİR.GÁN?⁵²⁸(?)) : “bir kap, ‘gök hiyeroglifi biçimli kap’”⁵²⁹

Sg. N.-A. *ta-pí-ša-ni-in* GUŞKIN : KUB XX 87 Vs.I 4;

ta-pí-ša-ni-in GUŞKIN-ja : KUB XI 23 Rs.V 13;

[t]a-pí-ša-ni-in GUŞ[KIN : KUB XL 107 Vs.[?] 14;

ta-pí-ša-na-an GUŞKI[N : KUB XL 148 Vs.I 17;

[ta[?]]-pí-ša-na-an GUŞKI[N : KUB LVIII 40 Rs.V 17;

⁵²⁴ S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.101,105; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.618.

⁵²⁵ S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.115-116; -, HIT, 1982, s.148,237vd.; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.169; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.618.

⁵²⁶ HEG, s.56; C.-G.von Brandenstein, MVAG 46/2, 1943, s.14-15; L.Rost, MIO 8, 1961, s.181; S.Koşak, HIT, 1982, s.239; -, Ling. 18, 1978, s.102,106; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.620-621.

⁵²⁷ HEG, s.115; A.Goetze, Kizz., 1940, s.66-67.

⁵²⁸ Karşılığı için bkz. E.Neu, StBoT 26, 1983, s.188.

⁵²⁹ HW, s.212; HEG, s.129-131; Y.Coşkun, DTCFD 27, 1972, s.17-21; S.Koşak, HIT, 1982, s.240; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.622; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.154vd., 161 ve Şek.47.

GUŠKIN-aš *ta-pí-aš-na-an* : KBo XX 88 Rs.IV 15;

GU]ŠKIN-aš *ta-pí-aš-na-a[n* : KBo XXV 65 Vs.I 5;

Sg. A. *ta-pí-ša-ni-iš* GUŠKIN : KUB XI 34 Vs.I 48;

(GIŠ)taptappa- : (c.) "kafes"⁵³⁰

Pl. N. *tap-tap-pa-aš* GUŠKIN : KUB XLII 35 2;

Étarnu(za)- : (c.) "bir kült yapısı, çevre/temenos duvarı"⁵³¹

Pl. A. Étar-nu-za-an ŠA GUŠKIN : KUB XV 1 Vs.II 41;

tarša- : (n.) "filiz, fidan"⁵³²

Pl. N.-A. tar-ša ŠA GUŠKIN : KBo XVIII 23 Vs. 11;

GIŠtarše- : (c.) "'tablet², masa²'"⁵³³

Pl. N. GIŠtar-še-eš-ma [... ... (GUŠKIN KÙ.BAB)BAR GAR.RA⁵³⁴
: KUB XXXIX 7 Vs.I 15;

(GIŠ)tuppa- : (c.) "bir ölçü, (kap, muhafaza, zarf)"⁵³⁵

Pl. G. GIŠtup-pa-aš-ıa-kán ŠA GUŠKIN⁵³⁶ : KUB XIII 33 Vs.II 13;

tuppi- : (n.) bkz. → TUPPU

ulipna/i- : (c.) "kurt"⁵³⁷

⁵³⁰ Bkz. HW, s.212; HEG, s.135; H.Kronasser, EHS, 1966, s.121; H.Ertem, Flora, 1974, s.166.

⁵³¹ Bkz. HEG, s.199vd.; E.Laroche, Syria 40, 1963, s.288vd.; S.Ö.Savaş, V.Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri (02-06 Eylül 2002-Çorum); -, H.Erkanal'a Armağan, 2006, s.635vd.

⁵³² Bkz. HW, s.216; HEG, s.220-221; H.A.Hoffner, Jr., Alimenta, 1974, s.143.

⁵³³ Bkz. HW, s.216; HEG, s.224; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.32-33.

⁵³⁴ (15) GIŠtar-še-eš-ma ka-ru-ıı ü-da-an[-za ... KÙ.BAB)BAR GAR.RA "Ein Tablett² ist bereits herbeigebracht [, mit Gold und] Silber belegt;" Transkr. ve terc. için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.32-33 [KUB XXX 19 Vs.I 9 (XXX 19+20+21+22+XXXIX 7)].

⁵³⁵ HEG, s.441-444; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.82; H.Otten, StBoT 17, 1973, s.16vd., 77; -, StBoT Beiheft 1, 1988, s.40; E.Neu, StBoT 26, 1983, s.201; (geçtiği diğer metin yerleri için özellikle bkz.:→) S.Koşak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.624.

⁵³⁶ Transkr. ve terc. için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.34-35.

⁵³⁷ S.Koşak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.625.

(Sg.[?]) Pl. N. *ú-li-ip-ni-eš* GUŠKIN : KUB XLII 69 Vs.II[?] 12;

unu-*ṣaš-ḫa* : (c.) "bir mücevher (takı, süs eşyası)"⁵³⁸

Pl. N. *ú-nu-ṣa-aš-ḫa-aš* [GUŠKIN[?] : KUB XLII 69 Vs.II 2-3;

Pl. A. *ú-nu-ṣa-aš-ḫu-uš-mu-uš* KÙ.BABBAR-aš GUŠKIN-aš
: KBo X 31 Rs.IV (dupl.
38/c(KBo XXX 18)= A
IV 28'-34vd.) 31-32⁵³⁹;

uppija- : "bir nesne"⁵⁴⁰

Sg. N. *up-pí-ja-aš* GUŠKIN : KUB LVI 13 Vs. 9;

uraš-ti- : (c.) "bir mücevher (süs eşyası)"⁵⁴¹

Sg. N. *ú-ra-aš-ti-iš* GUŠKIN : KUB XLII 64 Rs.12;

(URUDU) **ṣakšur-** : (n.) "bir kap ve nispeten özel yemekler koymaya yarayan kap, gipeššar ölçüsü(nün tali aksamından bir parça)"⁵⁴²

Sg. N.-A. GUŠKIN *ṣa-ak-šur* : KUB XLII 11 Vs.II 29;

ṣalla- : (c.) "aldık[?], ayaklık[?]"⁵⁴³

Sg. N. *ṣa-al-la-aš* GUŠKIN : KBo IV 1 Vs. 47; KUB II
2 Vs.I 57;

⁵³⁸ S.Koşak, HIT, 1982, s.243; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.625; I.Singer, *StBoT* 27, 1983, s.163vd.; -, *StBoT* 28, 1984, s.177.

⁵³⁹ I.Singer, *StBoT* 28, 1984, s.105.

⁵⁴⁰ H.Kronasser, EHS, 1966, s.547-548 ile krş.; HHw, 2001, s.186.

⁵⁴¹ HW, s.234; S.Koşak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.625.

⁵⁴² HW, s.242; C.-G.von Brandenstein, *MVAeG* 46/2, 1943, s.10-11; L.Rost, *MIO* 8, 1961, s.178; HdW, s.94; S.Koşak, HIT, 1982, s.243; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.626.

⁵⁴³ KBo IV 1 Rs. 1-4 (// KUB II 2 Vs.II 1-4)'te sunağın altına gümüş, altın, demir, bronz'dan 4 adet *ṣalla*/i- konulmaktadır, aynı zamanda oda içinde bulunan direklerin altına da aynı şekilde yerleştirildiği anlaşılmaktadır. KBo IV 1 Rs. 17-22 (// KUB II 2 Vs.II 20-26)'da ocağın altına gümüş, altın, demir bronz'dan birer şekel ağırlığında bu nesneden konulmaktadır. KUB II Vs.I 57-60 (// KBo IV 1 Vs. 47-50 // KUB IX 33 Vs. 25-27)'de sunağın altına herbirinin ağırlığı bir şekel olan 9'ar adet gümüş, altın, demir, bronz *ṣalli*-konulmaktadır. HW, s.242; S.Alp, *Anadolu* 2, 1957, s.26; H.Kronasser, EHS, 1966, s.203; A.Goetze, *ANET* 3, 1956, s.356'da "prop"; E.Laroche, *RHA* 24/79, 1966, s.172'de "cheville au clou"; S.Koşak, HIT, 1982, s.244'te "smooth"; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.626'da "glatt, unverziert, geschoren"; J.Tischler, *Fs Lochner*, 1995, s.317-322 [(Hethitisch) *walla*-] "Keule"; J.Klinger, *StBoT* 37, 1996, s.805'te "ein gegenstand".

- [(.. *ya-al-la-aš* GUŠKIN)] : KBo IX 33 Vs. 25 (dupl. KBo IV 1 26);
- ya-al-li-iš* GUŠKIN : KUB II 2 Vs.II 24;
- Pl. A. *ya-al-lu-uš* GUŠKIN : KUB II 2 Vs.I 60;
- MUL***yaannup(p)aštal(l)i-* : (c.) "kuyruklu yıldız (Komet)"⁵⁴⁴
- Sg. N. **MUL***ya-an-nu-up-pa-aš-tal-li-iš-ša ŠA KÙ.BABBAR* GUŠKIN : KUB XXIX 4 Vs.I 11;
- zaḥa-** : bkz.→ (GIŠ)**zau-** *aluna*⁵⁴⁵
- (GIŠ)**zaḥurti-** : (c.) "sandalye, iskemle"⁵⁴⁶
- Sg. N. *za-ḥu[r-t]i-iš* URUDU GUŠKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.²12;
- zalḥai-** : (n.) "bir ritüel kabı"⁵⁴⁷
- Sg. N.-A. *za-al-ḥa]-a-i* GUŠKIN : KBo XXX 58 Vs.²II 18 (Tml. IBoT II 14) ;
- Sg. Abl. *za-al-ḥa-ja-az* GUŠKIN : KUB XXVII 69 Vs.III 8-9;
- Sg. Instr. *za-al-ḥa-it* GUŠKIN : IBoT II 14 Öy. 10;
- za-al-ḥa-it* GUŠ]]KIN : KBo XXX 58 Vs.²II 18 (Tml. IBoT II 14);
- (GIŠ)**zau-**⁵⁴⁸ : (n.) "bir nesne, alet, kap, mızrak? (; kült-sembol⁵⁴⁹)"
- Sg. A. *za-a-u* GUŠKIN : KBo XI 38 Vs.I 9; KUB XX 28 Vs.I 4; 11;
- za-a]-u* GUŠKIN : KUB XXV 2 Vs.I 3; 10; [16]⁵⁵⁰

⁵⁴⁴ HW, s.244; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.6-7.

⁵⁴⁵ *za-ḥa* GUŠKIN / KÙ.BABBAR yazılımları: S.Alp, Beamtennamen, 1940, s.15-19'da KUB II 3 Vs.I 42 ve XX 28 Vs.I 4'te çok açık olarak görülmekte olan *za-a-u* yanlış okunarak kayda *za-ḥa* (HW, s.257 ve EHS, 1966, s.345 de dahil) geçtiği anlaşılmaktadır. Krş. Y.Coşkun, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Anma Kitabı (AÜDTCF No.239), 1974, s.437-441; E.Neu, StBoT 5, 1968, s.141; J.J.S.Weitenberg, U-Stämme, 1984, s.269.

⁵⁴⁶ HW, s.258; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.245; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.628; A.M.Polvani, Fs Carratelli, 1988, s.209vd.

⁵⁴⁷ HW, s.258; J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.526-527, 806.

⁵⁴⁸ Y.Coşkun, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Anma Kitabı (AÜDTCF No.239), 1974, s.437-441; E.Neu, StBoT 5, 1968, s.141; J.J.S.Weitenberg, U-Stämme, 1984, s.269; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.181; HHw, 2001, s.206.

⁵⁴⁹ M.Popko, THeth 21, 1994, s.330.

⁵⁵⁰ Krş. H.Gonnet, Anadolu 19, (1975-76) 1980, s.127vd.

zizzašdu- : (c.) "bir nesne"⁵⁵¹

Sg. A. *zi-iz-za-aš-du-un* GUŠKIN : IBoT III 57 8;

zuḫalali(ia) (-) : (Subst.) (^{KUŠ}ḫalali^{ia}) "9200 gr.'lık bir nesne veya bir ölçü kabı"⁵⁵²

Sg. N.-A *zu-ḫa-la-li-ia* GUŠKIN : VBoT 1 30;

zu-ḫa-la-li-ia GUŠKIN-aš : VBoT 1 15;

zuppari- : (n.) "meşale"⁵⁵³

Sg. N.-A. *zu-up-pa-ri* GUŠK[IN] : KBo XXVII 41 6;

Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri:

]-it-ta-li- : " ... "⁵⁵⁴

]-it-ta-li GUŠKIN : KUB XLII 16 Rs.V² 4;

]-x-pí-ia

]-x-pí-ia GUŠKIN : KUB XV 9 Rs.III² 8;

...] AŠRU : "yer"⁵⁵⁵

] 8 AŠ-RA GUŠKIN GAR.RA : KBo XVIII 154 5;

] GUŠKIN AN.BAR GE₆ ŠÀ^{BA} 1^{EN} GUŠKIN
: KBo XVIII 170 3;

z] i-ia IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN
: KBo XV 7 Vs. 17;

] ŠA GUŠKIN : KBo XXVII 25 Vs. 2;

] IŠ-TU GUŠKIN GAR.RA : KBo X 2 Vs.II 35;

] IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN : KUB XVII 32 Vs.²I 4;

] ma-a-an IŠ-TU GUŠKIN : KUB XV 3 Rs.IV 3;

⁵⁵¹ H.Berman, Stemformation, 1972, s.67; J.J.S.Weitenberg, U-Stämme, 1984, s.55 (B 77), 564.

⁵⁵² L.Rost, MIO 4, 1956, s.334-335,338; H.Otten, StBoT 15, 1971, s.1 [krş. J.A.Knudtzon, Amarna-Tafeln s.273 *suḫalali*= "Kanne". HW², s.18'de ^{KUŠ}ḫalali^{ia} olarak alınmıştır (str. 15vd.): 1^{EN} ^{KUŠ}ḫa-la-li-ia GUŠKIN-aš /SIG₅-anta (str. 30vd.): [1^{EN} ^{KUŠ}ḫa-la-li-ia GUŠKIN KI.LAL.BI / 20 MA.NA GUŠKIN

⁵⁵³ HW, s.263; H.Otten-V.Souček, StBoT 8, 1969, s.128; H.Otten, StBoT 11, 1969, s.6vd.

⁵⁵⁴ Metin yeri için bkz. S.Košak, HIT, 1982, s.41-42.

⁵⁵⁵ HW, s.306; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.688 (=kutu biçimli kap).

] x KÙ.BABBAR IŠ-TU GUŠKIN-ja	: KUB VI 24 Vs. 7;
] KI.LÁ GUŠKIN	: KUB IV 95 Rs. 10;
] x LUGAL-uš IŠ-TU GUŠKIN	: KBo XIII 257 Rs. 9;
] x GUŠKIN GAR.RA	: KBo XXXI 53 7;

a) Sumerogramlar:

ALAM (= *cs(ša)ri* = *ŠALMU*) : "heykel, kaide"⁵⁵⁶

ALAM	: KBo X 1 Vs. 44; X 2 Vs.II 39; KUB XV 1 Vs.I 7; XXIV 12 Vs.II 16; XL 86 Vs. 3; XLII 11 Vs.II 18; LVII 48 6;
ALAM ŠA GUŠKIN	: KBo X 1 Rs. 14;
ALAM [GUŠKIN ²] ZI ^{TUM} GUŠKIN	: KUB XXXVIII 13 Rs. ² 8-9;
ALAM KÙ.BABBAR GUŠKI[N	: VBoT 13 6;
ALAM KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KUB LVII 108 Vs.II 10;
ALAM KÙ.[BABBAR / GUŠKIN	: KUB XXXVIII 35 Vs.I 9;
ALAM ^{HI.A} KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KBo XXXIV 106 Vs.I 3;
ALAM ^{HI.A} KÙ.BABBAR Û GUŠKIN	: KBo X 1 39; KUB XV 28 Vs.II 4;
ALAM ^{HI.A} -KU-NU ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KBo XVII 21 Vs.I 14;
ALAM GUŠKIN LÚ	: KUB XXXVIII 1 Vs.II 2; 7; XXXVIII 2 Vs.I 21;
ALAM LÚ GUŠKIN	: KUB XXXVIII 17 Rs.IV 2;
A]LAM LÚ ŠA GUŠKIN-ma	: KUB L 89 Rs.III 13;
ALAM LÚ GUŠKIN GAR.RA	: KUB XXXVIII 2 Vs.II 8;
ALAM GUŠKIN MUNUS ^{TI}	: KUB XII 1 Rs.IV 12;
ALAM [MUNU]S GUŠKIN	: KUB XLIV 1 Rs. 4;

⁵⁵⁶ HW, s.264; HED, s.313-315.

- ALA]M MUNUS GUŠKIN : KUB XXXVIII 18 Vs. 2;
 ALAM MUNUS^{TI} GUŠKIN : KUB XXXVIII 31 Vs. 7;
 ALAM TUR MUNUS^{TI} GUŠKIN : KUB XXXVIII 34 Vs.[?] 5;
 ALAM GIŠ MUNUS^{TI} DÚR-an : *ḫu-u-pí-ta-a-u-ṣa-an-za* ŠA 1
 [SIG.Ú] SAG.DU-ZU GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 1 Rs.IV 2-3;
 ALAM-IA ŠA GUŠKIN : KBo X 2 Rs.III 21;
 (an-na-li) DINGIR-ni KÙ.BABBAR GUŠKIN⁵⁵⁷ : KUB XLVI 40 Vs. 7;
 DINGIR^{LAM} GUŠKIN⁵⁵⁸ : KUB XXIX 4 Vs.I 6;
 DINGIR^{LUM} GUŠKIN : KUB XXIX 4 Rs.IV 38;
 ALAM LÚ a-ša-a[*n* IGI-ŠU GUŠKIN GAR.RA] : KUB XXXVIII 2 Vs.II 4;

- ALAM LÚ GUB-an IGI-ŠU GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 2 Vs.II 24;
 ALAM MUNUS^{TI} KAR.LÍ[L *i-ṣa-a-r*[?] : *ḫu-*]u-pí-da¹-an-za
 IGI^{H1.A} ŠU GUŠKIN GAR.R[A] : KUB XXXVIII 2 Rs.III 12-13;

- ALA]M[?] URUDU GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 38 Vs.[?] 7;
 ALAM LÚ AN.BAR 1 *še-kán* MAŠ-ŠE-KÁN-NA 1/2 *še-kán*
 IGI^{H1.A} GUŠKIN : KUB VII 24 Vs. 2-3;
^DI-la-ṣa-aš IGI^{H1.A} ŠU-NU GUŠKIN-[*l*]t [*ḫa-li-iš-ši-ja*²-an]-te-
 eš⁵⁵⁹ : KUB XXXVIII 22 Rs. 2-3;
] IGI^{H1.A} GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 5 Rs. 2;
 KAXU KUN GUŠKIN : KUB XXXVIII 9 9;
 KÙ.BABBAR-i GUŠKIN-an *ši-ú-na-aš*[: IBoT II 121 Öy. 16;
^DUTU-aš-ra-za GUŠKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.[?] 9;

⁵⁵⁷ ... all'antica (statua della) divinità argento, oro,... : metin yerinin transkr. ve terc. için

bkz. A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.151

⁵⁵⁸ (6) ^{L1}MEŠE.DÉ.A-ma DINGIR^{LAM} GUŠKIN *i-en-zi* A-NA DINGIR^{LIM}-ma (7) *a-ni-u-r-še-it* ma-aḫ-ḫa-an na-an a-ni-ja-u-ṣa-a-an-zi (8) QA-TAM-MA *ša-ra-a* ti-it-ta-nu-ṣa-an-zi EGIR-an *iš-ga-ra-an-ta-ja-aš-ši* (9) ^{NA4}ku-un-na-na-aš ma-aḫ-ḫa-an ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN ^{NA4}ZA.GİN ...

Transkr. ve terc. için bkz. H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.6-7.

⁵⁵⁹ Transkr. ve terc. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.211.

^DUTU-aš-šar-za GUŠKIN : KUB XII 1 Rs.IV 15;

SAG.DU ^DUTU GUŠKIN : KUB XXXI 61 Vs.I 8;

(2) [(*nam-ma*) *ma-aḫ-ḫ*] a-an *Ú-NU-TE*^{MEŠ} *ir-ḫa-a-it-ta-ri nu-uš-ša-an* (3) [(^{GIŠ}*p*)] *u-u-ri-ja-aš še-er pu-u-ri-ja-al* GUŠKIN A-NA IGI^{HLA}-aš (4) [*še-er (ša-ku-ḡa-x)-l*] *i* GUŠKIN *ti-an-zi* ..⁵⁶⁰

: KBo XXV 184 Vs.II 2-4;

(GU⁴)AMAR : “dana, buzağı, genç bir hayvan”⁵⁶¹

IŠ-TU BÍ-IB-RI AMAR GUŠKIN : KBo XXV 173 Vs.I 7;

ANŠE.KUR.RA : “(genel anlamda) at”⁵⁶²

ANŠE.KUR.RA GUŠKIN : KUB XXXVIII 4 Vs. 8;

BÍ-IB-RU ANŠE.KUR.RA GUŠKIN-*ja-ḡa-aš-ši*

: KUB XV 5 Vs.II 36;

BÍ-l *B-RU* ANŠE.KUR.RA GUŠKIN

: KUB XXXVIII 4 Vs. 8;

BABBAR (= *ḫarki* = *PIŠŪ*) : “beyaz”⁵⁶³

(4 *TA-PAL*) BABBAR GUŠKIN *MAŠ-LU*⁵⁶⁴

: KUB XII 1 Rs.III 31;

^{GIŠ}BAN bkz. → ^{GIŠ}PAN

^{GIŠ}BANŠUR (= ^{GIŠ}*papū* = *PAŠŠŪRU*) : “masa”⁵⁶⁵

⁵⁶⁰ (1) *ma-a-a-an* MUNUS-*za-ma na-aš-ta Ú-NU-TE*^{MEŠ} MUNUS^{TI} *an-da pé-e-da^I an^I-[zi]* (2) [(*nam-ma*) *ma-aḫ-ḫ*] a-an *Ú-NU-TE*^{MEŠ} *ir-ḫa-a-it-ta-ri nu-uš-ša-an* (3) [(^{GIŠ}*p*)] *u-u-ri-ja-aš še-er pu-u-ri-ja-al* GUŠKIN A-NA IGI^{HLA}-aš (4) [*še-er (ša-ku-ḡa-x)-l*] *i* GUŠKIN *ti-an-zi* “...[if is a woman, how]ever, the[y] bring in a woman’s attributes. (2) When they finish dealing with the attributes, (3) [the ...] place on the lips? a gold mouth? (and) on the eyes (4) a gold eye ornament/inlay’, and a great <meal> is announced” : transkr. ve tercüme için bkz. T.van den Hout, Atti II CIH, 1993 [1995], s.202,206.

⁵⁶¹ HW, s.305-306; H.Ertem, Fauna, 1965, s.44,47; HZL, s.306, No.155.

⁵⁶² HW, s.305-306.

⁵⁶³ HW, s.266; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.632-633; S.Košak, Ling. 18, 1978, s.101,104.

⁵⁶⁴ (30) 9 *TA-PAL TÚG.GU.È.A HUR-RI MAŠ-LU ŠÀ^{BA}* 4[(31) 4 *TA-PAL* BABBAR GUŠKIN *MAŠ-LU* 1^{NU-TUM} *GAD* GUŠKIN *MAŠ-LU*] (30) 9 set of Hurrian shirts, Trimmed, among them 4[(31) 4 sets of white, trimmed with gold, 1 of linen trimmed with gold] : Transkr. ve terc. için bkz. S.Košak, Ling. 18, 1978, s.101,104.

⁵⁶⁵ HW, s.266; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.633; CHD s.108 (^{GIŠ}*papū*?).

GIŠBANŠUR GUŠKIN : KBo X 2 Rs.III 13; X 1 40;
XXIII 77 Vs.II 9; 10(?);
XXXIX 127 r.Kol.5; KUB
XLII 69 Rs.8; XLIII 49 Rs.
31; IBoT 98 Ay.V 3; 5;

GIŠBANŠUR ŠA GUŠKIN : KBo X 1 41;
GIŠBAN[ŠU]R ŠA GUŠKIN : KBo X 1 Rs. 7;
GIŠBANŠ[(UR GUŠKIN)] : KUB X 17 Vs.III 8;
GI]ŠBANŠUR GUŠKIN : KBo XXXII 138 9;
GIŠBANŠUR GU[ŠKIN] : KUB LVII 48 1;
[GIŠBANŠU]R GUŠKIN TAM-LU-Ú

: KBo X 1 Rs. 7;

[GIŠBANŠUR] I GUŠKIN TAM-LU-Ú

: KUB LVII 48 1;

GIŠBANŠUR GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 38 Vs.² 4;

GIŠBAR.KÍN (=SIHPU) : “kılıf”⁵⁶⁶

GIŠBAR.KÍN GUŠKIN : KUB XII 1 Rs.IV 32; XLII
81 Vs.² 5 (iki kez); 6 (iki
kez); 11; 12;

ŠÍ-IH-PU GUŠKIN : KUB XLII 69 Vs. 7; 8; 9; 10;
Rs. III² 13; XLII 78 Vs.II 26;

ŠÍ-IH-PU GUŠKIN : HFAC 9 (=NBC 11796) JCS
37, 1985, s.22;

BIL.ZA.ZA (=NE.ZA.ZA) : “kurbağa”⁵⁶⁷

BIL[.ZA.ZA GUŠKIN]⁵⁶⁸ : KBo XVIII 165b 2;

BURU₅ : “çekirge”⁵⁶⁹

BURU₅ GUŠKIN : KUB XLII 11 Vs.I 10;

⁵⁶⁶ J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.634, 700; S.Košak, Ling. 18, 1978, s.113,115,118;

–, HIT, 1982, s.98-99, 248; HZL, s.309, No.20; krş. AHw, s.1034 (se/işpu).

⁵⁶⁷ HW, 286; H.Ertem, Fauna, 1965, s.138; S.Košak, HIT, 1982, s.166,269; HZL, s.309, No.169.

⁵⁶⁸ Tml. için bkz. S.Košak, HIT, 1982, s.166; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.502.

⁵⁶⁹ CHD, s.203-204 “maša- = BURU₅ = çekirge”; HZL, s.310, No.39 (2).

GIŠDAG (= *ḫalmašutt*-) : “taht”⁵⁷⁰

GIŠDAG-iš GUŠKIN NA₄ : KUB XLII 69 Rs. 9;

DÀRA.MAŠ =AIALU [=LU.LIM=LULĪMU] = “geyik”⁵⁷¹

DÀRA.MAŠ GUŠKIN⁵⁷² : KBo X 23 Rs.VI 13;

GIŠDUB.ŠEN (/GIŠ·UM.MIŠ') : “tablet kabı”⁵⁷³

GIŠDUB.ŠEN KAXUD AM<.SI> QA-DU GIŠESI TUR GUŠKIN
MAŠ-LU⁵⁷⁴ : KUB XLII 75 Rs. 8-9;

GIŠDÙG.GAN (=TUKKANNU) : “kap², kın²”⁵⁷⁵

DÙG.GAN GUŠKIN : KBo XVIII 178 Vs. 2; KUB
XLII 16 Rs.²IV 16;

GIŠDÙG.GAN GUŠKIN GAR.RA ŠU-RU-Uḫ-D[U
: KBo XVIII 178 Vs. 2;

KUŠE.SIR : “ayakkabı”⁵⁷⁶

3 TA-PAL KUŠE.SIR ŠÀ 2 URU Z[a-ga]-pu-ra GUŠKIN GAR.RA

1 KÙ.BABBAR GAR.RA : KUB XLII 64 Rs. 13;

KUŠE.SIR GUŠKIN : KUB XLII 64 Rs. 18;

KUŠE.SIR^{HI.A} GUŠKIN : KUB XIII 34 Vs.I 10;

KUŠ]E.SIR^{HI.A} GUŠKIN-ja-aš-š⁵⁷⁷
: KUB XV 54 78;

6 KUŠE.SIR^{HI.A} ŠÀ^{BA} 2 TA[-PAL] GUŠKIN ḫu-ul-pa-an-zi-na-i
me-eš⁵⁷⁸ : KUB XII 1 Rs.IV 34;

⁵⁷⁰ HW, s.267; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.634; S.Koşak, *Ling.* 18, 1978, s.117-118; -, *HIT*, 1982, s.249; S.Ö.Savaş, *Gs Imparati*, 2002, s.706vd.

⁵⁷¹ H.Ertem, *Fauna*, 1965, s.130-134; HZL, s.310, No.71.

⁵⁷² (16) [EG]IR-ŠU-ma DÀRA.MAŠ KÙ.BABBAR (17) SI^{HI.A} ŠU Ì.GÁL ... (21) [EG]IR-ŠU-ma DÀRA.MAŠ KÙ.BABBAR (22) [S]I^{HI.A} ŠU Ì.GÁL GUŠ[KIN]: İlgili metin yerleri için bkz. I.Singer, *StBoT* 28, 1984, s.15-16.

⁵⁷³ S.Koşak, *HIT*, 1982, s.280; HZL, s.311, No.99.

⁵⁷⁴ (8) (Total :) 7 pyxides of ivory (9) trimmed small (pieces of?) ebony and gold. Transkr. ve terc. için bkz. S.Koşak, *HIT*, 1982, s.189-190.

⁵⁷⁵ J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.636; S.Koşak, *Ling.* 18, 1978, s.100,103, -, *HIT*, 1982, s.250; HZL, s.312, No.335.

⁵⁷⁶ HW, s.269.

⁵⁷⁷ Aynı metin satır 75'te]^{HI.A} GUŠKIN-ji[a-? burası gibi tamamlanabilir?

⁵⁷⁸ Transkr. ve terc. için bkz. S.Koşak, *Ling.* 18, 1978, s.102,106.

TÚG/KUŞE.İB (= TÚG *gapari*): “kemer, hafif tunik”⁵⁷⁹

TÚG E.İB GUŠKIN : KUB XII 1 Rs.III 32;

TÚG E.İB SA₅ GUŠKIN : KUB XII 1 Rs.III 35;

É (= *par-*, *pir* = *BĪTU*) : “ev”⁵⁸⁰

É GUŠKIN : KUB XLII 49 Rs. 27;

É^{MEŠ} DINGIR^{MEŠ}-*ta pár-ku IŠ-TĪ U KÙ.BABBAR GUŠKIN* ‘ú-

*nu-ua-an-ta*⁵⁸¹ : KUB XXIV 1 Vs.I 25 :

(dupl.) KUB XXIV 2 Vs.I

21 (krş. KUB XXXVI 81

Vs.+ 12-13, dupl. KUB

XXIV 3 Vs.I 12-13);

(UZU)EME (= *lala*-? = *LIŠANU*) : “bıçak ağzı”⁵⁸²

EME GUŠKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.[?] 3;
XLII 49 Rs.[?] 33;

(6) EME AN.BAR (6) EME ZABAR GUŠKIN AN.BAR

: KBo XVIII 172 Vs. 14;

GIŠÉ^{ÉRIN} ZI.BA.NA / GIŠ.É^{ÉRIN} ZI.BA.NA : “terazi”⁵⁸³

GIŠ.É^{ÉRIN} ZI.BA.NA KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XII 53 11;

GIŠ[?].É^{ÉRIN}?] ZÉ[!].BA.NA KÙ.BABBAR GUŠKIN

: IBoT III 112 Öy.[?] 7;

(UZU)GABA : “göğüs”⁵⁸⁴

GABA GUŠK[IN : KUB XLVIII 123 Vs.II 8;

GABA-ŠU GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 2 Vs.I 25;

(TÚG)GADA : “(keten) elbise”⁵⁸⁵

GADA GUŠKIN MAŠ-LU : KUB XII 1 Rs.III 26; 31;

⁵⁷⁹ HW, Erg. 2, s.29; S.Košak, Ling. 18, 1978, s.101,104; HZL, s.313, No.187.

⁵⁸⁰ HW, s.269.

⁵⁸¹ INA KUR ^{URU}Hatti=[*pát*] [*ešzi*] Metin yeri için bkz. O.R.Gurney, AAA 27, 1941, s.16-18; CHD, (*parku*- *altunda*), s.161b..

⁵⁸² HW, s.271; J.Siegelová Eisen, 1984, s.149-154.

⁵⁸³ HZL, s.316, No.178,327.

⁵⁸⁴ HZL, s.318, No. 164.

⁵⁸⁵ HZL, s.318, No. 173.

(GİŞ/URUDU) GAG (= *tarma-* = *SIKKATU*) : “kazık”⁵⁸⁶

GAG GUŠKIN : KBo XVIII 168 2;
 GAG GUŠKIN *TAM-LU-Ú* : KUB XLII 57 3;
 GAG ZABAR SAG-ZU GUŠKIN GAR.RA
 : KUB XII 1 Rs.IV 40;

(DUG) GAL : “kadeh, bardak”⁵⁸⁷

GAL GUŠKIN : KBo XVI 65 Vs.I 8; XX 103
 2; XXI 34 Rs.III 10; XXI 87
 Vs.II 10; XXV 184 Vs.II 57;
 XXVIII 72 Rs. 12;15; XXX
 166 Rs.IV 14; XXXIV 178
 Vs.I 4; XXXV 193 r.Kol. 6;
 KUB IV 95 Rs. 6; XI 13
 Vs.III 3; XV 3 Vs.I 9; XV 16
 Vs.I 9; XV 17 Vs.I 7; XVIII
 79 7; XXX 23 Vs.II 11;
 XXXI 53 Vs. 1; XXXI 61
 Vs.I 7; XXXII 128 Vs.I 17;
 XL 102 Vs.II 9; XLII 42
 Rs.IV² 8; XLII 84 Vs. 16;

GA[L] GUŠKIN¹ : KuT 50 (Ku 97/25) Rs.
 44⁵⁸⁸;

GAL GUŠKIN *DAM-LU-Ú* : KUB XLII 67 4; 6; 7;

GAL GUŠKIN TUR^{TIM} : KUB XXXI 52 Rs. 5; XXXI
 54 16;

GAL GUŠKIN *na-ta-an-te-eš* TUR^{TIM}
 : KUB XXX 53 Vs. 1;

GAL GUŠKIN *na-ta-an-te-eš* [(TU)]R^{TIM}
 : KUB XXX 53 Vs. 2;

GAL GUŠKIN-*ja-aš-š* : KBo XVII 102 Rs. 9;

GAL GUŠKIN(-)x[(-)]⁵⁸⁹ : KUB XXXVI 110 Rs. 6;

GAL^{HIA} GUŠKIN : KBo III 60 Rs.III 16;

⁵⁸⁶ HW, s.279; HZI., s.318 No. 75.

⁵⁸⁷ HW, s.272; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.21vd.

⁵⁸⁸ Tıml. ve metin yeri için bkz. G.Wilhelm, MDOG 130, 1998, s.184.

⁵⁸⁹ GUŠKIN-a[š / a[z : metin yeri için bkz. E.Neu, StBoT 25, 1980, s.227.

GAL^{HI.A} ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XXXI 124 Vs.II 13;

GAL^{HI.A} SIG₅-an-da GUŠKIN-an SIG₅-an-da

: KBo XXV 122 Vs.II 11;

GÉŠPU : “kol[?], yumruk[?] (kuwet, güreş); *Klammerhaken* (kancalı-maşa)”⁵⁹⁰

GÉŠPU GUŠKIN⁵⁹¹

: KBo XXI 34 Vs.II 45; 49;

(GIŠ)GEŠTIN : “üzüm asması”⁵⁹²

GEŠTIN GUŠKIN

: KUB XXXVIII 25 Vs.II[?] 9;

GEŠTU (=ištamana- =UZNU) : “kulak”⁵⁹³

GEŠTU GUŠKIN

: KUB XV 1 Vs.II 27; XV 9
Rs.III[?] 7;

GI (=QANŪ) : “kamış”⁵⁹⁴

GI GUŠKIN GAR.RA

: KBo XVIII 172 Vs. 13; KUB
XLII 69 Rs. 36'; 37;

GIŠ/URUDUGIDRU / GIŠ/URUDUPA (=HAṬṬU) : “asa (hükümdar asası)”⁵⁹⁵

GIŠGIDRU GUŠKIN

: KBo X 2 Vs.II 41; Bo
67/767 Rs.[?]III 6⁵⁹⁶;

GIŠGIDRU GUŠKIN-ja

: IBoT I 8 Ay.VI 10;

GIŠGIGIR MAJALTU (=NARKABTU) : “araba”⁵⁹⁷

GIŠGIGIR MA-IA-AL-TUM GUŠKIN

: KUB LVII 48 3;

⁵⁹⁰ İşaretin okunuşu ve değerlendirilmesini krş. HZL, No.68 ile J.Siegelová, Eisen, 1984, s.120.

⁵⁹¹ ŠA D^U-ma-kán GÉŠPU GUŠKIN “Klammerhaken des Wettergottes (aus Gold)” (krş. [aynı yerde] str. 31 ile de): bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.120; S.Ö.Savaş, H.Erkanal'a Armağan, 2006, s.635vd.

⁵⁹² HW, s.272; H.Ertem, Flora, 1974, s.120.

⁵⁹³ HW, s.273.

⁵⁹⁴ HW, s.273; HZL, s.320, No.30.

⁵⁹⁵ HW, s.289; HZL, s.320, No.174; S.Ö.Savaş, III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.505vd. ile d.n.42; -, Gs Imparati, 2002, s.706vd.

⁵⁹⁶ Yayımlanmamış metin: bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.144 d.n.13.

⁵⁹⁷ HW, s.273.

GILIM (= *KILILU* = *haršanalli*-) : “taç, çelenk, diadem”⁵⁹⁸

	GILIM GUŠKIN ⁵⁹⁹	: KUB XXII 70 Vs. 14; 22;
	GILIM GUŠKIN- <i>ma-ḡa</i> ⁶⁰⁰	: KUB XXII 70 Vs. 23;
Sg. G.	ŠA GILIM GUŠKIN- <i>pār</i> ⁶⁰¹	: KUB XXII 70 Vs. 71;
	<i>KI-LI-LU</i> GUŠKIN	: KUB XV 23 Vs. 14;
	<i>KI-LI-LU ša-ri-an-da</i> GUŠKIN ⁶⁰²	: KUB XLII 38 Vs.22;
	<i>KI-LI-LU</i> GUŠKIN	: KUB XXII 70 Vs. 12;

GÍN / GÍN.GÍN (= *ŠIQLU*) : “şekel (ağırlık ölçüsü)”⁶⁰³

	GÍN GUŠKIN	: KBo V 9 Vs.I 30; X 12+13 Vs.I 9'; XIV 132 Rs.III 6'; XVIII 153 Vs. 6'; 10; 13; 17; XXII 199 Vs.I 6; XXVI 130 Rs.III 4; XXXIX 33 Vs.(I) 11; KUB IX 13 12; XXIV 5 Vs. 24 ⁶⁰⁴ ; XXVIII 33 10; XXXI 76 Vs. 14; 15; XXXII 129 Vs. 11; L 79 Rs. [?] 11; XLII 11 Vs.II 25; 26; XLIII 49 Rs. 24; LVI 24 Vs. 9; LVIII 100 Vs.II 3; LVIII 59 Vs.II 7'; LVIII 100 Vs.II 3; LX 71 4; 7; IBoT I 6 Ay.VI 10; I 31 Ay. 1; III 61 8; VBoT 108 Rs.IV 4;
	GÍN GUŠKIN SIG ₅	: KUB III 70 Rs. 15;
	GÍN.GÍN GUŠKIN	: KBo XVIII 196 Rs. 6; XXI 23 Vs.I 21; KUB XXX 26 Vs.I 6; XLII 93 Vs. 1;
	GÍN GUŠKIN- <i>ja</i>	: KBo XXI 34 Rs.IV 10;

⁵⁹⁸ HW, s.60,309; HED, s.186-187; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.16-19; L.Rost, MIO 8, 1961, s.182-183; S.Koşak, HIT, 1982, s.148,178; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.589.

⁵⁹⁹ Bkz. HED, s.186vd.

⁶⁰⁰ Bkz. HED, s.186vd.

⁶⁰¹ Bkz. HED, s.186vd.

⁶⁰² *şarijant* : örgü(lü) bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.148.

⁶⁰³ HW, s.273; HZL, s.321, No.209 (2).

⁶⁰⁴ Metin yeri için bkz. H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.8-10.

GİR : “bıçak, hançer”⁶⁰⁵

GİR GUŠKIN

: KBo XVIII 176 Vs.I 7; KUB
XXXVIII 1 Vs.II 5; LI 19 Vs.
4; Bo 7757 2'⁶⁰⁶;

GİR^{MEŠ} GUŠKIN

: KBo XVIII 176 Vs.II 9;

GİR : “ayak”⁶⁰⁷

GİR GUŠKIN

: KUB XXXVIII 8 7;
XXXVIII 9 5;

GİR GUŠ[KIN

: KUB XXXVIII 9 1;

GİR^{MEŠ}.ŠU ŠA GUŠKIN

: KUB XXI 27 Rs.III 40;

GİR^{MEŠ} GUŠKIN

: HFAC 9 (=NBC 11796), JCS
37, 1985, s.22;

GUŠKIN-aš DINGIR^{LIM} [Gİ]R-a[n

: KUB X 88 Rs.V 4;

GİR UR.MAŠ GUŠKIN GAR.RA : KBo XVIII 175 Rs.V 14;

GİR^{HIA} GUŠKIN-uš

: KUB XXII 52 Vs.II 7;

GIŠGİR.GUB (= (GIŠ)hapšalli-) : “ayaklık, tabure”⁶⁰⁸

GIŠGİR.GUB GUŠKIN GAR.RA : KUB XLII 21 Vs. 9;

GIŠ.ĤUR : “tahta tablet”⁶⁰⁹

GIŠ.ĤUR GUŠKIN

: KBo XVIII 172 Vs. 9; 10;

GIŠ.ĤUR^{HIA} GUŠKIN

: KBo XVIII 172 Vs. 15;

GIŠ.KİN : “ağaç (meyvesi)/ fındık”⁶¹⁰

GIŠ.]KİN GUŠKIN⁶¹¹

: KBo XVIII 154 2;

⁶⁰⁵ HW, s.274.

⁶⁰⁶ Metin yeri için bkz. Siegelová, Eisen, 1984, s.150 d.n.10.

⁶⁰⁷ HW, s.274; HZL, s.321, No.301.

⁶⁰⁸ HW, s.274; HZL, s.321, No.301; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.708 ve d.n.15.

⁶⁰⁹ HZL, s.322, No.178; S.Koşak, HIT, 1982, s.258.

⁶¹⁰ HZL, s.322, No.178; S.Koşak, HIT, 1982, s.258.

⁶¹¹ Tml. için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.163.

GIŠGU.ZA (=KUŠŪ) : “taht”⁶¹²

GIŠGU.ZA GUŠKIN

: KBo X 1 41; KUB XXX 24
Vs.II 15; XXXVIII 7 Vs.I 37;
XLI 43 Rs.²9; LVI 48 2;

GIŠGU.ZA GUŠKIN GAR.RA

: KUB XXXIV 66 (+XXXIX
7 [dupl. XXXIX 8]) Rs.III
2; XXXIX 7 Rs.III 2;

GIŠGU.ZA NĪ-ME-DI : “divan”⁶¹³

GIŠGU.ZA NĪ-ME[-DI] <GUŠKIN> TAM-LU-Ū⁶¹⁴

: KBo X 2 Vs.II 33;

GIŠGU.ZA GUŠKIN NĪ-ME-DI GUŠKIN TAM-LU-Ū

: KBo X 1 Vs. 41;

(UZU)GÚ : “boyun (/büst)”⁶¹⁵

GUŠKIN GÚ-ŠŪ

: KUB XXXV 92 Rs. 29;

(UZU)GÚ AMAR : “dana, buzağı, genç bir hayvan büstü”⁶¹⁶

GÚ AMAR GUŠKIN

: KUB XLIV 1 Rs. 8;

(UZU)GÚ.ĦAL : “boğazın bir kısmı”⁶¹⁷

GÚ.ĦAL GUŠKIN

: KBo IX 92 2; 3; 4⁶¹⁸; KUB
XLII 64 Rs. 8;

(UZU)GÚ TI₈(/Á)MUŠEN : “kartal büstü”⁶¹⁹

GÚ TI₈MUŠEN ... GUŠKIN

: KUB XII 1 Rs.IV 11-12;

GU₄ : “sığır, öküz”⁶²⁰

GU₄ĦIA GUŠKIN-luš

: KBo XXIII 52 Vs.II 7;

BÍ-IB-RU GU₄ GUŠKIN

: KBo XXXIV 151 Vs.II 26;

BÍ-IB-RI GU₄ GUŠKIN

: IBOT I 16 Öy. 12;

⁶¹² HW, s.274; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.707vd.

⁶¹³ HW, Erg. 2, s.34; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.51,78.

⁶¹⁴ Transkr. ve terc. için bkz. F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.51,78.

⁶¹⁵ HZL, s.322, No.201.

⁶¹⁶ HZL, s.322, No.201.

⁶¹⁷ HZL, s.322, No.201.

⁶¹⁸ S.Košak, HIT, 1982, s.161.

⁶¹⁹ S.Košak, Ling. 18, 1978, s.101,105.

⁶²⁰ HW, s.275; HZL, s.323, No.157.

- IŠ-TU BÍ-IB-RI* GU₄ GUŠKIN : KBo XVII 75 Rs.III 34;
Rs.IV 21; KUB I 17 Vs.II 33;
[(*IŠ-TU BÍ-IB*)]-RI GU₄ GUŠKIN
: KUB II 10 Vs.I 27;
† *BÍ-IB-RI* GUŠKIN GU₄ : KBo XXV 191 Rs.² 5; 6;
BÍ-IB-R] U GU₄ AŠ-RA GUŠKIN GAR.R[A
: KUB XLII 42 Rs.IV² 11;
BÍ-IB-RU GÚ.GU₄ GUŠKIN : KUB XXXVIII 2 Vs.I 20;
BÍ-IB-RU GU₄ GIŠ NÍG.KI.GUB KÙ.BABBAR GAR.RA
SAG.DU-ZU GAB^{HI.A} GUŠKIN GAR.RA
: KUB XXXVIII 1 Vs.I 30;

GU₄.MAḪ : “boğa”⁶²¹

- GU₄.MAḪ KÙ.BABBAR GUŠKIN GAR.RA
: KUB XXXVIII 12 Vs.II
13⁶²²;

GUNNI⁶²³ (=ḫašša-⁶²⁴ (c.) =*KINŪNU*): “ocak, ocak-altar”

- GUNNI GUŠKIN : KBo IV 1 Rs. 17; KUB XLIII
49 Rs. 26;
... GUNNI GUŠKIN (ŠA) ... : KUB II 2 Vs.II 21;

GURUN (=INBU) : “meyve”⁶²⁵

- GURUN GUŠKIN : KUB XXXVII 1 Vs.I 33⁶²⁶;
XXXVIII 1 Vs.I 13; 17; Vs.II
16; XLII 40 Rs.III 6;
GURUN G[UŠKIN⁶²⁷ : KUB XLII 35 3;
GUR]UN GUŠKIN : KUB XXXVIII 1 Vs.I 21;
GURUN GUŠKIN-*kán* : KUB XXXVIII 3 Vs.I 11; 20;
GURUN GUŠKIN-*ši-kán* : KUB XXXVIII 1 Vs.II 5;
GURUN-*ja-aš-ši-kán* GUŠKIN : KUB XLII 69 Vs. 8;

⁶²¹ HW, s.275; HZL, s.323, No.126.

⁶²² DINGIR^{LIM} DINGIR^{LIM}-tar GU₄.MAḪ 4 GUB-an KÙ.BABBAR GUŠKIN GAR.RA: metin yeri için bkz. M.Darga, Karahna, 1973, s.9,15; L.Rost, MIO 8, s.200-201.

⁶²³ Bkz. HW, s.276; HED, s.221vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.260.

⁶²⁴ Bkz. HW, s.62; HED,221-224; S.Koşak, HIT, 1982, s.212.

⁶²⁵ HW, s.276; H.Ertem, Flora, 1974, s.120.

⁶²⁶ Metin yeri için bkz. H.Ertem, Flora, 1974, s.120.

⁶²⁷ Tml. için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.177,178.

DUG⁶²⁸ḪAB.ḪAB (=DUG⁶²⁸KUKUBU/KUKKUBU (=kattakurant-[?]): “güğüm[?],
ibrik[?], (bir kurban kabı) ”⁶²⁸

DUG⁶²⁸ḪAB.ḪAB GUŠKIN : KUB XLII 19 Vs.[?] 6;

DUG⁶²⁸ḪAB.ḪAB GUŠKIN-ja : KUB X 13 Rs.IV 13;

ḪAR.GÚ : “boğaz halkası, gerdanlık”⁶²⁹

ḪAR.GÚ GUŠKIN : KBo XVIII 161 Vs. 8;

ḪAR.GÚ GUŠ[KIN : KUB XLII 64 Rs. 4;

ḪAR.ŠU : “bilezik”⁶³⁰

ḪAR.ŠU GUŠKIN : KUB XLII 38 Vs. 2; 3; 4; 5;
6; 7; 8; 10; 11; XLII 64 Rs.
11;

GIŠ⁶³¹ḪAŠḪUR : “elma (ağacı) ”⁶³¹

G[⁶³¹ḪAŠḪUR ŠA GUŠKIN⁶³² : KBo IV 1 Rs. 29;

ḪUR.SAG : “dağ”⁶³³

ḪUR.S[AG[?] GUŠKIN⁶³⁴ : KUB XXXVIII 17 Rs.IV 4;

-]ḡa-ar-du-li-iš ḪUR.SAG GUŠKIN
: KUB LVIII 109 Vs. 12;

GIŠ⁶³⁵IG (= DALTU) : “kapı”⁶³⁵

GIŠ⁶³⁵IG GUŠKIN : KBo IV 1 Rs. 23;

[GIŠ⁶³⁵]IG-ja IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN
: KBo X 2 Vs.II 31;

IGI⁶³⁶ḪIA (= šakuḡa- = ĪNU) : “göz(ler)”⁶³⁶

IGI⁶³⁶ḪIA GUŠKIN KÙ.[BABBAR : KBo XII 56 Vs.I 15⁶³⁷;

⁶²⁸ HW, Erg. 2, s.30; Y.Coşkun, Kap. 1979, s.59-62.

⁶²⁹ HZL, s.324, No.333; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.654.

⁶³⁰ HZL, s.324, No.333; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.654.

⁶³¹ HW, s.276; H.Ertem, Flora, 1974, s.60-63.

⁶³² Tml. M.Darga, Hitit Mimariğı, 1985, s.38.

⁶³³ HW, s.276.

⁶³⁴ Tml. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.208; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.126.

⁶³⁵ HW, s.277.

⁶³⁶ HW, s.277.

⁶³⁷ Str. (13) [A]LAM KÙ.BABBAR 1[?] [... ... (15) ... 1 še-kán IGI⁶³⁶ḪIA GUŠKIN KÙ.[BABBAR

IGI^{HLA} -ŠU GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 14 Vs. 3;

ITU^(KAM) (= AR^{HU}) : "ay(lar)"⁶³⁸

ITU GUŠKIN : KUB XXXI 52 Rs. 5;

IT)JU GUŠKIN : KUB XXXI 54 17;

ITU^{HLA} KÙ.BABBAR GUŠKIN : KUB XXXI 61 Vs.I 7;

ITU^{KAM} ^{HLA} KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XV 16 Vs.I 8; XLVIII
116 Vs.I 8;

KÀ.SÚM (=KÀ.SÚM) : "kadeh, bardak"⁶³⁹

KÀ.SÚM ŠA GUŠKIN SIG₅ : KBo XXVIII 44 Vs. 13;

KÀ.SÚM ŠA GU[ŠKIN : KBo XXVIII 47 Rs. 4;

KÁN.DU.NA (/KÁN.UM.NA) : "'HAPAX' (bir nesne)"⁶⁴⁰

KÁN.DU.NA GUŠKIN GAR.RA : KUB XLII 81 Vs.² 4;

KASKAL (= *palša* = *ḪARRĀNU*) : "yol (yolculuk, kere, defa)"⁶⁴¹

KASKAL KÙ.BABBAR 1 KASKAL GUŠKIN-*ja*

: IBoT III 148 Öy.I 20;

(UZU)KAXU (= *aiš* = *PŪ*) : "ağız"⁶⁴²

KAXU KUN GUŠKIN : KUB XXXVIII 9 9;

KAXU-*iš* ... IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN⁶⁴³

: IBoT III 148 Rs.III 50-51;

NA⁴KIŠIB (= **šijatar* ? = *KUNUKKU*) : "mühür"⁶⁴⁴

NA⁴KIŠIB GUŠKIN

: KUB XL 84 28; 29;

⁶³⁸ HW, s.278; H.Otten-V.Soucek, StBoT 1, 1965, s.34.

⁶³⁹ HZL, No.159 ve 300; E.Edel, SAK 1, s.113vd., 116, 120; ĀĀ, 65i d.n.75; Pašijara, s.126, 135 d.n.1; G.Beckman, Hittite Diplomatic Texts, 1996, s.123-124 (str.13-14): "One cup of good gold. Its weight is 49 shekels."

⁶⁴⁰ S.Košak, HIT, 1982, s.99,100.

⁶⁴¹ HW, s.280, Erg. 2, s.19; HZL, s.330, No. 259.

⁶⁴² HW, s.279.

⁶⁴³ (50) *na-aš-kán* KAXU-*iš* (51) *ki-iz-za* IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN NINDA.GUR₄.RA-*ja* (52) *iš-tap-pa-an-za e-eš-du* "let his mouth be plugged [partitive apposition] with this silver, gold, and thick bread" : transkr. ve terc. için bkz. HED, s.473 *ištap(p)*-aluna.

⁶⁴⁴ HW, s.281.

KU₆ (= *parḫu* = *NŪNU*) : “balık”⁶⁴⁵

K]U₆? GUŠKIN⁶⁴⁶

: KBo XVIII 187 9;

(UZU)**KUN** (= *ZİBBATU*) : “kuyruk”⁶⁴⁷

KAXU KUN GUŠKIN

: KUB XXXVIII 9 9;

URUDULAḤTA : “bir kap (bira kabı, çamaşır kazanı)”⁶⁴⁸

LAḤTA^{HI.A} GUŠKIN

: KUB XLV 47 Vs.I 33;

LI.DUR : “(göbek ile ilgili) bir süs nesnesi”⁶⁴⁹

LI.DUR GUŠKIN

: KUB XXIX 4 Vs.I 13;

LU.LIM ([= *LULĪMU* = *DÀRA.MAŠ* = *AĪALU*]) : “geyik”⁶⁵⁰

A-NA LU.LIM GUŠKIN-*kán* NÍG.KI.GUB GUB-*ri*

KŪ.BA[BBAR ...]⁶⁵¹

: KUB XXXVIII 1 Vs.II 6;

LU.LIM GUŠKIN GAR[.RA

: KUB XLII 69 Rs. 10;

GIŠMAR.GÍD.DA (= *ŠUMBU*) : “yük arabası”⁶⁵²

GIŠMAR.GÍD.DA ŠA GUŠKIN

: KBo X 1 Rs. 6;

GIŠMÁ : “gemi”⁶⁵³

GIŠMÁ SAG-ZU GUŠKIN GAR.RA

: KBo X 2 Rs.III 15;

GIŠMÁ.TUR : “küçük kayak, sandal”⁶⁵⁴

GIŠMÁ.TUR *IŠ-TU* KŪ.BABBAR GUŠKIN *te-pu ḫa-l[i-iš-ši-ja-an]-da-an an-da tar-na-an-zi*

: KUB XXIX 7 Rs. 49;

⁶⁴⁵ HW, s.281; H.Ertem, Fauna, 1965, s.127-129.

⁶⁴⁶ J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.480.

⁶⁴⁷ HW, s.282; L.Rost, MIO 8, s.190-191.

⁶⁴⁸ HW, Erg. 3, s.41; HZL, s.334, No.232; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.661.

⁶⁴⁹ HW, Erg 1, s.27; HZL, s.334, No.343.

⁶⁵⁰ H.Ertem, Fauna, 1965, s.130-134; HZL, s.334, No.210.

⁶⁵¹ “Gümüşle kaplanmış kaide üzerinde alun(dan bir) geyik ayakta durur.” Terc. için bkz.

H.Ertem, Fauna, 1965, s.133. NÍG.KI.GUB okuyuşunun farklı görüşleri için de bkz. HW, s.288’e.

⁶⁵² HW, s.285; HZL, s.336, No.191.

⁶⁵³ HW, s.285; HZL, s.336, No.87.

⁶⁵⁴ HW², s.49; HZL, s.336, No.87; V.Haas, Fs Otten, 1988, s.131 (“GIŠMÁ TUR”).

MU^(KAM) (= *mitt* = *ŠATTU*) : “yıl”⁶⁵⁵
 [MU^{KAM} H^{I.A}] GUŠKIN⁶⁵⁶ : KUB XLVIII 116 Vs.I 8;
 MU^{H^{I.A}} GUŠKIN : KUB XV 16 Vs.I 8; XV 17
 Vs.I 7; XXXI 61 Vs.I 6;
 MU^{KAM} GUŠKIN : KUB XXXI 53 Vs. 2;

MUŠEN (= *uattai*² = *IŠŠŪRU*) : “kuş”⁶⁵⁷
 MUŠEN GUŠKIN : KUB LVI 15 Vs.II 27; LVI
 28 Rs. 15;
 MUŠEN^{H^{I.A}} KŪ.BABBAR GUŠKIN
 : KUB XXXI 69 Rs.² 4;

GIŠNÁ : “yatak”⁶⁵⁸
 NÁ¹ GUŠKIN : KUB XLII 57 2;

NÍG : “bir nesne”⁶⁵⁹
 NÍG^{H^{I.A}} GUŠKIN-*ja-kán* : KUB LVI 13 Rs. 7;

NUNDUN/M : “dudak, kenar, kıyı”⁶⁶⁰
 NUNDUN^{H^{I.A}} GUŠKIN GAR.RA
 : KUB XLII 11 Vs.I 5;

(NA4)NUNUZ : “boncuk”⁶⁶¹
 NUNUZ GUŠKIN : KUB XLII 43 Vs. 3; 7;
 NUNUZ GUŠKIN *i-pu-ul-li-aš*⁶⁶² : KUB XLII 11 Vs.I 5;

⁶⁵⁵ HW, s.286.

⁶⁵⁶ Tml. ve metin yeri için bkz. H.Otten, Puduhepa, 1975, s.23 ve d.11.52.

⁶⁵⁷ HW, s.286; H.Ertem, Fauna, 1965, s.171-176.

⁶⁵⁸ HZL, s.322, No.314 (=GIŠ.NÁ); S.Koşak, HIT, 1982, s.270; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.667.

⁶⁵⁹ HZL, s.340, No.369.

⁶⁶⁰ S.Koşak, HIT, 1982, s.270; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.667; HZL, s.344, No.328.

⁶⁶¹ S.Koşak, HIT, 1982, s.270; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.667; HZL, s.344, No.328.

⁶⁶² S.Koşak, HIT, 1982, s.31,35,270 = “scales (with) golden handle”; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.398-399 = “Perle(n) (aus) Gold auf den Schnuren” olarak tercüme etmişlerdir. HZL, s.344, No.328'de ^(NA4)NUNUZ = “yumurta biçiminde (süs) taşı, boncuk”.

GIŞPAN (=QAŞTU) : “ok yayı”⁶⁶³

GIŞPAN GUŞKIN : KUB XXXVIII 1 Vs.II 3;

GIŞPAN^{HI.A} GUŞKIN GA[R.RA-*ma-ya-za*?
: KUB XIII 35 Vs.II 28⁶⁶⁴;

GIŞPAN 3 AŞ-RA GUŞKIN GAR.RA
: KBo XVIII 172 Vs. 8; [9
(KÙ.BABBAR?)]

(GIŞ)PISAN : “kutu, sandık, kap”⁶⁶⁵

PISAN SA₅ 1^{EN} GAB URU *Mi-iz-ri-i* GUŞKIN
: KUB XII 1 Rs.IV 20;

GIŞPISAN DUĞ.ŞÚ.A GUŞKIN : KUB XLII 11 Vs.II 21;

SI (=kara_{yar} = QARNU) : “boynuz”⁶⁶⁶

SI GU₄ IÀ ŠA^{BA} 4 GUŞKIN GAR.RA 1^{EN} KÙ.BABBAR
GAR.RA

: KUB XII 1 Rs.IV 30;

SI^{HI.A} ŠU-NU ŠA GUŞKIN : KBo XXIII 52 Vs.II 10⁶⁶⁷;

SI.GU₄ GUŞKIN GAR.RA *ha-an-ti-ja-ra-ah-ja-aš-ša* GUŞKIN⁶⁶⁸
: KUB XL 102 Vs.I 18;

SI GUŞKIN-*ya* ŠA^D *Pitenhinipi* : KUB V 10+16, 33+83 Vs.
49⁶⁶⁹;

SIM (MUŞEN) (/NAM^{MUŞEN}) : “kırlangıç”⁶⁷⁰

SIM GUŞKIN : KUB XLII 11 Vs.I 10;

SIM^{MUŞEN} GUŞKIN-*ja-ya* : KUB XVI 33 16;

⁶⁶³ HW, s.266; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.633

⁶⁶⁴ Metin yeri için bkz. R.Werner, *StBoT* 4, 1967, s.8.

⁶⁶⁵ HW, s.289; HZL, s.344, No.56; S.Koşak, *Ling.* 18, 1978, s.102,105; -, *HIT*, 1982, s.33,35.

⁶⁶⁶ HW, s.291, J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.667.

⁶⁶⁷ KBo XX 104 (=187/b)'nin genişletilmiş kopyasıdır, bkz. KBo XXIII (Inhaltsüb.) s.V, [Š]A 1 ZI-IM-TI GU₄ HI.A ŠU-NU SI^{HI.A} ŠU-NU ŠA GUŞKIN (10) [a-a]r-me-eš-ša GUŞKIN-aš Ū GIŞŠU.ŠUDUN-ŠU-NU (11) KÙ.BABBAR-it *ha-lešši*[ant]a “bir koşumun altın boynuzlu öküzleri (10) *arme*'leri altından boyunduruk (11) gümüş ile kaplı (dizginler için)” Transkr. ve terc. için bkz. HW², s.327.

⁶⁶⁸ Metin yeri için bkz. A.Dinçol-B.Dinçol, *Anatolica* 22, 1996, s.195vd.

⁶⁶⁹ *IHW*², (14), s.299.

⁶⁷⁰ S.Koşak, *HIT*, 1982, s.31,35,270 = “golden vase?”; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.398-399 = “Schwalbe (aus) Gold” olarak tercüme etmişlerdir; HZL, s.348, No.39'da SIM^{MUŞEN} = “kırlangıç” olarak verilmiştir. Kelimenin değerlendirmeleri için aynı zamanda bkz. H.Értem, *Fauna*, 1965, s.231'e.

ŞAḤ.TUR (=ŞAḤU) : “domuz yavrusu”⁶⁷¹

(6) EME ANBAR (6) EME ZABAR GUŠKIN ANBAR

GIŠŠUKUR A-NA ŠAḤ.TUR EGIR-an-da GUŠKIN GAR.RA

: KBo XVIII 172 Vs. 14;

GIŠŠÚ.A (=kešhi, hešhi) : “sandalye, koltuk, taht”⁶⁷²

GUŠKIN-aš GIŠŠÚ.A x[: KBo XXII 6 Rs.IV 4⁶⁷³;

GUŠKIN-aš-kán GIŠŠÚ.A-ḫi-a-aš[

: KBo XXII 6 Rs.IV 6⁶⁷⁴;

GIŠŠU.ŠÜDUN : “boyunduruk”⁶⁷⁵

GIŠŠU.ŠÜDUN 4 AŠ-RA GUŠKIN

: KBo XVIII 154 7;

GIŠŠUKUR (= (GIŠ)mari-, (GIŠ)turi- [krş. (GIŠ)zau-]) : “mızrak (; kült-sembol”⁶⁷⁶)”⁶⁷⁷

GIŠŠUKUR GUŠKIN

: KBo IV 9 Vs.II 23; 34; Vs.III 27; 29; 37; Rs.IV 7; 29 Rs.V 6; X 28 Rs.V 6; XI 38 Vs.II 8; XI 73 Rs. 21; XIX 128 Vs.I 35; XX 99 Vs.II 1; XXVII 42 Vs.I 4; 6; 7; 13; 35; Vs.II 8; XXX 24 1; XXXIX 86 Rs.V 14; KUB II 3 Vs.I 23; X 1 Vs.II 22; XLI 52 Vs. 9; LVI 34 Vs.II 4; LVIII 22 Vs.II 18; IBOT I 36 Öy.I 66; II 5 Öy. 16; III 59 3; 6; IV 284 Öy. 6;

⁶⁷¹ HW, s.293; H.Ertem, Fauna, 1965, s.71-78.

⁶⁷² Kelimenin özellikleri ve varyantları için bkz. HEG, s.254, 590-591'de GIŠkišhi-: “Stuhl” (Hurr. varyantı ki-iš-ḫi) ; krş. GLH, s.144; HED, (kešhi- altuna), s.165-167; S.Ö.Savaş, Gs. Imparati, 2002, s.707vd.

⁶⁷³ (str.4) LUGAL-iz-na-aš-ya-ta GUŠKIN-aš GIŠŠÚ.A x[(6) EN^{MEŠ}-aš ku-iš GUŠKIN-aš-kán GIŠŠÚ.A-ḫi-a-aš[: metin yerini krş. H.G.Güterbock, MDOG 101, 1969, s.14vd ile.

⁶⁷⁴ (str.4) LUGAL-iz-na-aš-ya-ta GUŠKIN-aš GIŠŠÚ.A x[(6) EN^{MEŠ}-aš ku-iš GUŠKIN-aš-kán GIŠŠÚ.A-ḫi-a-aš[: metin yerini krş. H.G.Güterbock, MDOG 101, 1969, s.14vd. ile.

⁶⁷⁵ HZL, s.353, No.88.

⁶⁷⁶ M.Popko, THeth 21, 1994, s.330.

⁶⁷⁷ HW, s.295; HEG, s.133vd. (GIŠ)māri- altunda), s.455vd. (tūri- altunda); CHD, (M), s.183vd.; HHw, 2001, s.259; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.412 ve d.n.1484 (turi- =GIŠŠUKUR); E.Neu, StBoT 18, 1974, s.29; I.Singer, StBoT 27, 1983, s.58 ve d.n.17, 89vd.; -, StBoT 28, 1984, s.216; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.103.

GIŠŠU[KUR GUŠKIN	: KBo IV 9 Vs.III 45 ⁶⁷⁸ ;
GIŠŠUKUR GUŠK]IN	: KBo X 26 Vs.I 19 ⁶⁷⁹ ;
GI]ŠŠUKUR GUŠKIN	: KBo XXX 24 2;
GIŠŠUKUR GUŠ[KIN	: KBo XXX 24 4; XXX 110 Vs. 3;
GIŠ]ŠUKUR GUŠKIN	: KUB XI 29 Rs.V 14; LVI 34 Vs.III ² 20; IBoT I 7 Ay.IV 3;
ŠUKUR GUŠKIN	: KBo XXI 34 Vs.I 55; Vs.II 31; 50; Rs.III 3; XXVII 42 Vs.II 12;
GIŠŠUKUR ^{HLA} GUŠKIN	: KBo XI 43 Vs.I 18; XXVI 151 Rs.III 9;
GIŠŠ[UKU]R ² [^{HL}]A GUŠKIN ⁶⁸⁰	: KBo XI 43 Vs.I 23;
GIŠŠUKUR GUŠKIN- <i>ja</i>	: KBo IV 9 Vs.III 34;
GIŠŠUKUR GUŠKIN- <i>ma</i>	: KBo XI 38 Vs.I 16; XXIV 103 Vs.III 1; XXVII 42 Vs. 29; IBoT III 62 Ay. ² V 5;
ŠUKUR GUŠKIN- <i>pāt</i>	: IBoT I 36 Ay.IV B 1; 3;
GIŠŠUK]UR GUŠKIN GAR.RA- <i>ja</i>	: IBoT 36 Öy.II 11;
(6) EME AN.BAR (6) EME ZABAR GUŠKIN AN.BAR	
GIŠŠUKUR A-NA ŠAḤ.TUR EGIR- <i>au-da</i> GUŠKIN GAR.RA	: KBo XVIII 172 Vs. 14;

TI₈^{MUŠEN} (/Á^{MUŠEN})⁶⁸¹ (= *ḫara(n)*)-: "kartal"⁶⁸²

TI ₈ ^{MUŠEN} GUŠKIN	: KBo XV 37 Vs.I 21; KUB XXXVIII 1 Vs.II 4; XLII 46 1;
GU]ŠKIN 1-EN TI ₈ ^{MUŠEN} KAXUD AM.SI II AŠ-RA GUŠKIN GAR.RA	: KUB XII 1 Rs.IV 6;
SAG.DU TI ₈ ^{MUŠEN} GUŠKIN	: KUB XXII 70 Vs. 19; 25;

⁶⁷⁸ Metin yeri için bkz. S.Alp, Tempels, 1983, s.49.

⁶⁷⁹ Metin yeri için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.41vdl.

⁶⁸⁰ Metin yeri için bkz. S.Alp, Tempels, 1983, s.182.

⁶⁸¹ TI₈^{MUŠEN}: "kartal" yeni okunuşu için bkz. HZL, s.353, No.215.

⁶⁸² HW, s.264; H.Ertem, Fauna, 1965, s.179vd.

‘SAG’¹.DU TI₈^{MUŠEN}‘GUŠKIN’ *pittaḥanza*
: KBo XVIII 172 Rs. 4⁶⁸³;

TÚG.GÚ(È.A) *HUR-RI*: “bir *hurri* gömleği”⁶⁸⁴

TÚG.GÚ *HUR-RI* GUŠKIN : KUB XV 23 Vs. 10;

TÚG.GÚ *HUR-RI* GUŠKIN-*ua* : KUB V 10 4;

TÚG.GÚ *HUR-RI* GUŠKIN *MAŠ-LU*

: KUB XLII 64 Rs. 15;

(3 *TA-PAL*) TÚG.GÚ.È.A *HUR-RI* GUŠKIN *MAŠ-LU ŠA*^{BA}
1 *NU-TUM* GUŠKIN *MAŠ-LU* : KUB XII 1 Rs.IV 41;

TÚG.G]Ú *HUR-RI* GUŠKIN GAR.R[A

: KUB XLII 67 9;

[TÚG.GÚ *HUR-RI* GUŠKIN GAR.RA]

: KUB XXXIV 45 (=661/b)+
KBo XVI 63 (=2569/c+
2614/c) Vs. 7⁶⁸⁵;

TÚG.GÚ.È.A *HUR-RI* GUŠKIN GAR.RA

: IBoT I 31 Öy.I 23;

TÚG.GÚ.È.A *HUR-RI* GUŠKIN GAR.RA-*mu*

: KUB XXXIV 45 (=661/b)+
KBo XVI 63 (=2569/c+
2614/c) Vs. 10⁶⁸⁶;

GIŠTUKUL (=ḫatanti-² =*KAKKU*): “silah, (topuz-gürz); gereç, alet”⁶⁸⁷

TUKUL GUŠKIN : KUB XXV 184 Vs.II 57;

GIŠTUKUL GUŠKIN-*ja-ua-kán* : KUB XVI 33 17;

GIŠTUKUL^{HI.A} GUŠKIN ḫa-li-iš-ši-ja[-*mi*]

: KUB LVI 31 Rs.²IV 19; 20;

GIŠTUKUL^{HI.A}-*ja-aš-ši ḫa-li-iš-ši-ja-mi* [*I*] Š-TU KÙ.BABBAR
ma-a-an IŠ-TU GUŠKIN : KUB XV 1 Rs.III 37-38;

⁶⁸³ HW², (14) s.270.

⁶⁸⁴ HZL, s.354, No.212.

⁶⁸⁵ Tml. ve metin yeri için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.50.51.

⁶⁸⁶ Tml. ve metin yeri için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.50.51.

⁶⁸⁷ HW, s.296; HZL, s.355, No.206; R.H.Beal, AoF 15, 1988, s.269vd.; S.Erkut, TTK Bildirileri X/2, 1990, s.511vd.; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.115vd.; –, Silahlar: “Hiüt tanrılarının ve krallarının gücü” II., [çıkacak].

(UZU)UBUR “göğüs, göğüs başı”⁶⁸⁸

UBUR GUŠKIN : KUB XV 11 Vs.I 3;

UBUR⁷H^{1.A} GUŠKIN : KBo XXIV 59 Vs.I 12;

UD^(KAM) (=šipatt- = $\bar{U}MU$): “bir nesne; gün”⁶⁸⁹

UD^{KAM} H^[1.A] KÙ.BABBAR UD^{KAM} H^{1.A}] GUŠKIN⁶⁹⁰

: KUB XXXI 61 Vs.I 7;

[(.. UD^{KAM} H^{1.A} KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XV 16 Vs.I 8; XV 17 Vs.I 7;

UD^{KAM} MU-Ú-ŠU GUŠKIN 9 UD GE₆-ja KÙ.BABBAR⁶⁹¹

: KUB XXXI 53 Vs. 3;

(MUL)UD.ZAL.LE: “bir nesne [(/sabah yıldızı, çoban yıldızı, şafak)]”⁶⁹²

[^{MU}]UD.ZAL.L[E GUŠK]IN⁶⁹³ : KUB XXI 34 Rs.III 42;

UD.ZAL.LE GUŠKIN : KUB LVI 20 11;

UDU.KUR.RA : “dağ koyunu / antilop”⁶⁹⁴

UDU.KUR.RA GUŠKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.² 10;
XVIII 172 Rs. 3;

UDU.KUR.RA² BI-ŃB-RU GUŠKIN⁶⁹⁵

: KUB XII 1 Rs.IV 10; 20;

SA]G.DU UDU.KUR.RA GUŠKIN GAR.RA⁶⁹⁶

: KUB XII 1 Rs.IV 13;

⁶⁸⁸ S.Koşak, HIT, 1982, s.180; HZL, s.356, No.189.

⁶⁸⁹ HW, s.297; HZL, s.356, No.316.

⁶⁹⁰ Tml. için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.16-17.

⁶⁹¹ Tml. için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.18-19.

⁶⁹² HW, Erg. 1, s.29, Erg. 2, s.26,32.

⁶⁹³ Tml. için bkz. E.Badali, THeth 14, 1991, s.190.

⁶⁹⁴ HW, s.298; H.Ertem, Fauna, 1965, s.144-146; CHD (^{Glš}parmil [ile bağlantısı için] altına bkz.), s.175; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.280; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.682; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.37.

⁶⁹⁵ Tml. için bkz. H.Ertem, Fauna, 1965, s.145.

⁶⁹⁶ Tml. için bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.102.

UR.MAḪ (=NĒŠU): "aslan"⁶⁹⁷

UR.MAḪ GUŠKIN : KBo IV 1 Rs. 7; X 25 Rs.VI
5; X 23 Rs.V 18; XXX 14
Rs.V 8; KUB II 2 Vs.II 7; XII
1 Rs.III 38; XXXVIII 11 Vs.²
7;

UR.MAḪ GUŠ[KIN : KBo X 23 Rs.V 18;
GÚ UR.MAḪ [GUŠK]IN⁶⁹⁸ : KUB XII Rs.IV 22-23;

IŠ-TU BÍ-IB-RI UR.MAḪ GUŠKIN

: KUB I 17 Rs.V 28;

BÍ-IB-RU UR.MAḪ GUŠKIN : KUB XXXIV 87 Vs. 8;
XLVIII 119 Rs.² 9;

BÍ-IB-RU UR.MAḪ [GUŠKIN]² : KUB XXXIV 87 Vs. 3;

BÍ-IB-RU UR.MAḪ GUŠK[IN : KUB XXXIV 87 Vs. 6;

[IŠ-TU BÍ-IB-RI UR.MAḪ GUŠKIN ..]

: KUB II 10 Rs.V 17;

URU : "şehir (model/maket)"⁶⁹⁹

URU^{LUM} ŠA Û^{TI} KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XLVI 42 Rs.IV 3⁷⁰⁰;

(UZU)ÚR : "uzuv, penis, kucak, bel, kalça, uyluk"⁷⁰¹

ÚR² GUŠKIN : KUB XXXVIII 9 4;

(GIŠ)ZAG.GAR.RA (= iştanana- = AŠIRTU) : "sunak, altar, kaide"⁷⁰²

ZAG.GAR.RA GUŠKIN : KUB II 2 Vs.II 16; KBo IV 1
Rs. 14;

⁶⁹⁷ HW, s.299; H.Ertem, Fauna, 1965, s.151-157.

⁶⁹⁸ Tml. için bkz. S.Košak, Ling. 18, 1978, s.101,105.

⁶⁹⁹ HW, s.299.

⁷⁰⁰ HW² (14), s.241.

⁷⁰¹ HW, s.299; HZL, s.358, No.124.

⁷⁰² HW, s.301.

ZI (= *iştanza(n)* - = *NAPIŠTU*): “(nefes, ruh, soluk, duygu) sembolü bir nesne”⁷⁰³

ZI GUŠKIN : KBo XIII 80 2; XXIII 39 12; XXXV 246 Vs. 18; KUB XV 1 Vs.II 12; XV 8 Vs.?¹ 6; XV 11 Vs.II 22; XV 18 Vs.II 6; XV 19 Vs.?² 5; 9; XLVIII 123 Rs.IV 2; 8; IBoT II 129 Öy. 16;

ZI DINGIR^{LIM}-kán GUŠKIN : KUB LV 54 Vs.I 12;
ZI GU[ŠKIN⁷⁰⁴ : KBo XXI 34 Rs.III 41;
GUŠKIN ZI-a[n : KUB LVIII 79 Vs.I 18;

b) Akadogramlar :

GIŠ⁷⁰⁵ADDU : “bir silah”⁷⁰⁵

GIŠ⁷⁰⁶AD-DU GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXIV 87 Vs. 12;

AJ⁷⁰⁷ALU : “geyik”⁷⁰⁶

A-JA-LU GUŠKIN : KBo X 2 Vs.II 46;

AJ⁷⁰⁸ARU : “rozet, çiçek”⁷⁰⁷

A-JA-RU GUŠKIN-ja-ua-aš-ši : KUB XV 1 Vs.I 8;

KUŠ/URUDU⁷⁰⁹AR⁷⁰⁸TU : “kalkan”⁷⁰⁸

KUŠ⁷⁰⁹A-R]I-TUM KÙ.BABBAR IŠ-TU GUŠKIN MAŠ-LU
 : KUB XV 1 Vs.II 24;

ARNABU : “tavşan”⁷⁰⁹

AR-NA-BU GUŠKIN : KUB XXXVIII 1 Vs.II 4;
AR-NA[?]] -BU GUŠKIN : KUB XV 5 Vs.II 37;

⁷⁰³ HW, s.301, Erg. 2, 32.

⁷⁰⁴ Tml. E.Badalı, THeth 14, 1991, s.190.

⁷⁰⁵ AHw, s.12.

⁷⁰⁶ HW, s.305.

⁷⁰⁷ HW, s.305.

⁷⁰⁸ HW, s.305.

⁷⁰⁹ HW, s.306; H.Ertem, Fauna, 1965, s.123-124.

ĀRTU : “kol, dal”⁷¹⁰

A-AR-]DU GUŠKIN 4-ma KÛ.BABBAR⁷¹¹

: KUB XXXVIII 1 Vs.II 18;

AŪĀTU (= memija(n)- = INIM) : “(söz, kelime) kehanet nesnesi”⁷¹²

[A]-ŪA-AT GUŠKIN

: KBo XXXIII 2 Rs.III 5;

KUB XLV 1 Rs.III 5;

BIBRU : “riton, hayvan şekilli kap”⁷¹³

BÍ-IB-RU GUŠKIN

: KBo VII 46 Vs.I 11; XII 1
Rs.IV 20; XXX 119 Rs.² 17;

KUB LIV 36 Vs. 5;

BÍ-IB-RU GUŠ]KIN

: KBo XXX 119 Rs.² 19;

BÍ-]B-RU GUŠKIN

: KBo XXI 63 Rs.III 5;

B]Í-IB-RU GUŠKIN

: KUB XII 1 Rs.IV 10;

BÍ-IB-RU G[UŠKIN⁷¹⁴

: KUB XXXII 74 Rs.III 12;

BÍ-IB-RU GUŠKIN-ḡa-az

: KUB V 10 Vs. 3;

BÍ-IB-RU GUŠKIN-ja-ḡa-kán

: KUB XLIX 30 Vs.² 17;

BÍ-E-IB-RU GUŠKIN

: KUB LIV 5 Vs.I 4;

BÍ-IB-RI GUŠK[IN

: KUB VII 38 Vs. 12; X 24 Rs.
12;

BÍ-IB-RI GUŠKIN TUR

: KUB XV 34 Rs.III 10; XXI
63 Rs.III 10;

BÍ-]B-RI GUŠKIN TUR

: KBo XV 34 Rs.III 17;

BÍ-IB-RÍ^{H1A} KÛ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XXXVI 81 Vs.² 15; LVI
51 Vs.I 19;

BÍ-IB-RÍ^{H1A} GUŠKIN

: KBo VIII 120 Vs.I 2;

IŠ-TU BÍ-IB-RI GUŠKIN

: KBo XVII 75 Rs.IV 8; KUB
XXVII 1 Rs.IV 22; 32;

⁷¹⁰ HW, s.306; L.Rost, MIO 8, 1961, 180 ve d.n.82.

⁷¹¹ (17) 1 ME 28 A-AR-DU (18) [ŠA 1 ŠU-ŠI 4 A-AR-]DU GUŠKIN ŠU-ŠI 4-ma KÛ.BABBAR[“(17)]128 kol (dal) (18) [içlerinde 64 kol] altundan, fakat 64(‘ü de) gümüşten[” : transkr. ve terc. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.180.

⁷¹² HW, s.306; CHD, s.268-274; ChS 1/1, s.124vd.

⁷¹³ I1W, s.306; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.34vd. (aynı zamanda metin yerlerini de krş.); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.688.

⁷¹⁴ Tml. için bkz. ChS 1/2, s.384.

[IŠ-TU] BÍ-IB-RI GUŠKIN : KUB X 24 Rs.IV 12;
 IŠ-TU BÍ-IB-RI GUŠKIN : KUB XX 90 Rs.IV 14;
 BÍ-IB-RI^{H1.A} ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN
 : IBoT III 148 Öy.I 45;
 KÙ.BABBAR GUŠKIN BÍ-IB-RI^{H1.A715}
 : KUB XXXI 124 Vs.II 13;

HAŞ(Ş)INNU (= (URUDU) ateš(ša) - = PĀŠU [= (šummittanē)] : "balta,
 keser"⁷¹⁶

HA-AŞ-ŠÍ-IN-NU GUŠKIN : KUB XXXVIII 2 Vs.I 23;

HA-AŞ-ŠÍ-Í-IN-NU GUŠKIN : KUB XLV 37 Vs.II 5⁷¹⁷;
 HA-AŞ-ŠÍ-Í-IN-NU GAL GUŠKIN : KBo XXXV 246 Vs. 10;
 HA-AŞ-ŠÍ-Í-IN-NU[?] GUŠKIN/[?] KÙ.BABBAR :
 : KBo XX 103 8;

URUDU HA-AŞ-ŠÍ-IN-NU-ma[?] KÙ.BABBAR GUŠKIN
 : KBo XX I 87 + XX 29 + 103
 + KUB XXXII 86 Vs. 12⁷¹⁸;

HUPPI (/HUPPU) (=ištamaḫura) = "küpe"⁷¹⁹

HUP-PÍ GUŠKIN : KBo XXX 77 Vs.III 4; KUB
 II 13 Vs.I 4; X 17 Vs.I 19; XI

⁷¹⁵ nu-za KÙ.BABBAR GUŠKIN BÍ-IB-RI^{H1.A} GAL^{H1.A} ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN BÍ-IB-RI^{H1.A}

⁷¹⁶ HW, s.38, Erg.1, s.2; HW², s.570-572; HED, 227-228; HEG, s.94; HdW, s.10; H.Kronasser, EHS, 1966, s. 328, 341; R.Haase, Fragmente, 1968, s.72-74; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14,54; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.34; ZA 54, 1961, s.118; B.Schwartz, JAOS 58, 1938, s.336; J.Friedrich, HG, 1959, s.72; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.236, (422) A 1520; N.Oettinger, KZ 94, 1980, s.52. PĀŠU: HW, s.311; HED, s.227-228; H.Otten, ZA 51, 1955 s.124-126; -, Totenrituale, 1958, s.34; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.698; S.Košak, HIT, s.100,102,141,142,143,290;; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.6; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; V.Haas-I.Wegner, ^{SA}ŠU.GI, ChS 1/5, 1988, s.404-405. HAŞ(Ş)INNU: HW, s.307, Erg.1, s.31; HED, s.227; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, 4-5,10-11; L.Rost, MIO 8, 1961, s.175,178,198; E.Laroche, RHA 23/77, 1965, s.74; G.R.Meyer, MIO 1, 1953, s.112vd.; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.46; K.Bittel, Les Hittites, 1976; M.Darga, Hitit Sanau, 1992; H.Erkanal, Äxte und Beile, 1977; V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.167vd.

⁷¹⁷ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148 d.n.4.

⁷¹⁸ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148 d.n.4.

⁷¹⁹ Bkz. HED, s.452; HW, s.90; HEG, s.421; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596; S.Košak, HIT, 1982, s.218. Akadça "HUPPU" kelimesi bazı yazarlar tarafından "HUB.BI" Idgr. olarak yazılmaktadır (Örneğin: J.Friedrich, Chr.Rüster-E.Neu, S.Košak, I.Singer).

	35 Vs.I 11; XII 1 Rs.IV 37 [iki kez]; 39 ⁷²⁰ ; XV 23 Vs. 11; XXXVIII 3 Vs.I 14 ⁷²¹ ; XXXVIII 38 Vs. ² 8 ⁷²² ; XLII 84 Vs. 4 ⁷²³ ;
[H]UP-PÍ GUŠKIN	: KUB X 18 Vs.I 33; XLVI 11 Vs. 6;
HU-UP-PÍ GUŠKIN	: KBo XXIV 96 5; 9;
HUB ⁷²⁴ GUŠKIN	: KUB XLII 10 Rs. 4;
HUB ^{H.I.A} GUŠKIN ⁷²⁵	: KUB XII 1 Rs.III 2 ⁷²⁶ ; 24; XLII 64 Rs. 10;
[HU]P-PÍ GUŠKIN ⁷²⁷	: KUB XLII 69 Vs. [4]; 24;
HUP-PÍ GUŠKIN-az ⁷²⁸	: KBo X 23 Vs.I 15;
[H(UP-PÍ) G]UŠKIN-az ⁷²⁹	: KBo X 51 15;
HUP-PÍ ^{H.I.A} GUŠKIN	: KBo II 20 9; XVIII 170 6; KUB XLII 38 Vs. 15; 16; 19; XLII 58 6; XLII 59 Rs. [?] 6 ⁷³⁰ ; XLII 84 Vs. 4; IBoT I 3 Öy.I 6;
HUP-PÍ ^{H.I.A} G[UŠ]KIN	: KBo XVIII 172 Rs. 1;
HU]P-PÍ ^{H.I.A} GUŠKIN	: KBo LX 63 7;

⁷²⁰ Str. (37) 4 TA-BAL HUB.BI GUŠKIN LÚ ŠÀ^{BA} [3 TA-BAL HUB.BI GUŠKIN] NA₁ (38)
2 iš-ta-ma-ḫu-ru-uš GUŠKIN (39) 1-NU-TUM HUB.BI SAL^{TI} GUŠKIN NA₁ an-da ap-pa-a-a[n
olarak 3 kez geçmektedir, tml. için bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.103.

⁷²¹ Str. (14) 3 TA-PAL HUP-PÍ ŠÀ 1-NU-TUM GUŠKIN 2-NU-TUM-ma^{NA4} ZALAG,
metin yeri için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 42/2, 1943, s.18-19 ve L.Rost, MIO 8, 1961,
s.183.

⁷²² Metin yeri için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.

⁷²³ 1^{NU-TUM} HUP-PÍ NUN[UZ] GUŠKIN MUNUS^{TI} an-da DI[B-an-za: J.Siegelová,
Verwaltungspraxis, 1986, s.126vd.

⁷²⁴ HUB yazılımı HUB<BI> olarak da görülebilir, bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.94, krş.
J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.691.

⁷²⁵ 2 TA-PAL HUB^{H.I.A} ŠÀ 1^{NU} GUŠKIN metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.149.

⁷²⁶ 30 HUB^{H.I.A} ŠA LÚ GUŠKIN x[metin yeri için bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100,103.

⁷²⁷ HU]B.BI GUŠKIN ŠÀ 1^{NU-TUM} GUŠKIN N[A₁ metin yeri için bkz. S.Koşak, Ling. 18,
1978, s.115.

⁷²⁸ Tml. için bkz. S.Alp, Tempels, 1983, s.192; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.9.

⁷²⁹ Tml. için bkz. S.Alp, Tempels, 1983, s.192; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.9.

⁷³⁰ 3 TUG 2 HUB-BI^{H.I.A} MUNUS GUŠKIN li-aš-x[metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982,
s.133, krş. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.340 ve 653'te: GUŠKIN(-)li-aš x[olarak
anılmıştır.

HUP-PI^{HI.A} GUŠKIN-*kán* : KBo XV 2 Vs.I 7⁷³¹; KUB XV 2 Vs.I 9;

HU] *P-PI*^{HI.A} LÚ ŠÀ 1^{EN} GUŠKIN[: KUB XXXI 76 Rs. 19⁷³²

HURPALŪ (= *HUTPALŪ*, *HUPPALŪ*) : “topuz, gürz (topuzlu asa)”⁷³³

HU-U-UR-PA-A-LU-U ŠA GUŠKIN: KBo X 2 Vs.II 42;

GIŠ *HU-UL-P[A]-LU* GUŠKIN : KBo X 1 Vs. 45;

MUŠEN *HURRI* : “*Hurri* kuşu”⁷³⁴

MUŠEN *HUR-RI* GUŠKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.² 8;

] *IŠ-TU* “ile, -den, -dan”⁷³⁵ [*Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri:*]

.. *IŠ-TU* GUŠKIN : KUB XXXIII 117 Vs.I 8;

IŞ(Ş)U (=GIŠ =*taru*-) : “ağaç”⁷³⁶

IŞ-ŞŪ-ši GUŠKIN : KUB XLII 36 Vs. r. Kol. 7;

IŞ-ŞŪ-ši GUŠKIN GAR.RA : KUB XLII 36 Vs. r. Kol. 10;

^D*IŠTAR* : “tanrı Iştar (figürini)”⁷³⁷

^D*IŠTAR* GUŠKIN : KBo XX 29 Vs. 5 (?!); KUB VII 49 9; XLVIII 123 Vs.I 18;

^D*IŠTAR* ALAM GUŠKIN : KUB XV 1 Rs.III 36;

⁷³¹ Metin yeri ve terc. için bkz. H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.56.

⁷³² KUB XXXI 76 (=Bo 543) (+) Bo 4867 (=KUB XL 88) Rs.VI 19, metin yeri için bkz.

R.Werner, StBoT 4, 1967, s.22vd.

⁷³³ HW, Erg. 3, s.44; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.50-51,69,78,82.

⁷³⁴ HW, s.308; H.Ertem, Fauna, 1965, s.194-195.

⁷³⁵ HW, s.308; HZL, s.364, No.151.

⁷³⁶ HW, s.308; S.Košak, HIT, 1982, s.286; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.692.

⁷³⁷ HZL, s.370, No.263.

KAMKAMMATU : “halka”⁷³⁸

KAM-KAM-[M]A-TUM GUŠKIN

: KUB XLII 64 Rs. 12;

KIRISSU : “toka, pin, toplu iğne (perçin)”⁷³⁹

KÍ-RI-SÚM GUŠKIN⁷⁴⁰

: KUB XLII 75 Vs. 8; [9];

KÍ-RI-SÚ AN.BAR GE₆ GUŠKIN ú[-nu-ua-an⁷⁴¹

: KUB XLII 75 Vs. 10;

(9) **GÍN GUŠKIN KÍ-RI-SÚM**⁷⁴² : IBoT I 31 Rs. 1;

DUG KUKUBU/KUKKUBU (=kattakurant² =ḪAB.ḪAB) : “güğüüm², ibrik²,
(bir kurban kabı)”⁷⁴³

IŠ-TU DUG KU-KU-UB GUŠKIN : KUB XXVII 1Rs.IV 47;

GIŠ MADNANU : “yatak”⁷⁴⁴

GIŠ MA-AD-NA-NU GUŠKIN

: KBo X 2 Vs.II 34;

MUŠĀKILU : “kaşık”⁷⁴⁵

MU-ŠA-KI-LU GUŠKIN

: KUB XII 1 Rs.IV 28;

NAMZĪTUM : “mısır kabı”⁷⁴⁶

NA]M-Z[Ī]-TUM ŠA GUŠKIN⁷⁴⁷ : KUB XVII 3 Rs.III 10;

⁷³⁸ HW, Erg. 1, s.31; S.Košak, HIT, 1982, s.149,150,287; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.693.

⁷³⁹ S.Košak, HIT, 1982, s.188,287; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.694.

⁷⁴⁰ (8) 2 **KÍ-RI-SÚM GUŠKIN NA₁ GAR.RA 3 KÍ-RI-S[Ú** (9) **ŠĀ 1 šī-ua-aš-šī-iš** NA¹ZA.GİN **KI RI-S[Ú** (10) 1 **KÍ-RI-SÚ AN.BAR GE₆ GUŠKIN ú[-nu-ua-an**²

⁷⁴¹ J.Siegelová, Eisen, 1984, s.162-163 ve d.n.26'da “Stecknadel = toplu iğne” olarak almıştır.

⁷⁴² J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.84-85.

⁷⁴³ HW, s.309, Erg. 2, s.33; Y. Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.10vd.

⁷⁴⁴ HW, Erg. 2, s.33; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.50-51.

⁷⁴⁵ S.Košak, Ling. 18, 1978, s.102,106; -, HIT, 1982, s.290; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.697.

⁷⁴⁶ HW, s.311.

⁷⁴⁷ Metin yeri için bkz. J.Friedrich, ZA 29, 1929, s.20 (Sumerce olarak kayda geçmiştir).

NÎ-ME-DI bkz. → **GIŞGU.ZA NÎ-ME-DI**

(GIŞ) **NURMU** : “nar”⁷⁴⁸

NU-ÛR-MU GUŞKIN : KUB XII 1 Rs.III 19;

PARĪSU : “bir ölçek (kaular için -bir BÂN’ın iki misli büyüklüğünde-)”⁷⁴⁹

PA-RI-SI GUŞKIN : KBo XI 44 Rs.IV 11;

RĒ/ĪḪU(M) : “bir nesne veya alet”⁷⁵⁰

RI-ḪI GUŞKIN : KUB LIV 36 Vs 6;

RĪTTU(M) : “el (/hayvan eli=ayağı), pençe”⁷⁵¹

RI-IT-TUM GUŞKIN : KUB LVI 30 Vs. 11; Rs. 5;

ŞIḪPU bkz. → **GIŞBARKÍN**

(GI/GIŞ) **ŞULPU** : “içki kamışı”⁷⁵²

ŞU]L-PÁT GUŞKIN : KBo XVI 83 (+ XXIII 26)
Vs.I 4;

ŞUPPATU : “saz (hasır otu)”⁷⁵³

ŞU-UP-PÁT GUŞKIN : KBo XVI 80+523/c+1620/
c Rs.III 8; 13;

KUŞTAḪAPŠU : “kayış”⁷⁵⁴

KUŞTA-ḪAP-ŠI GUŞK[IN : KUB XII 1 Rs.III 4;

⁷⁴⁸ HW, s.311; H.Ertem, Flora, 1974, s.66-67; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100,104.

⁷⁴⁹ HW, s.311; S.Koşak, HIT, 1982, s.290; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.698.

⁷⁵⁰ AHw, s.969 ile krş.

⁷⁵¹ AHw, s.990vd.; KBo X 1 Vs. 35'teki (Akadça versiyondaki) **RI-IT-TI-ŠU** ile KBo X 2 Vs.II 18-19'daki (Hititçe versiyon) **GIṚ^{H1A}-i[t** 'i krş.

⁷⁵² S.Koşak, HIT, 1982, s.293; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.703; HZL, s.368, No.46.

⁷⁵³ I.Singer, StBoT 28, 1984, s.116,229; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.128.

⁷⁵⁴ HW, s.313; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100,103; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.704.

TARZU (krş.=^{GIŞ}tarzu- : (c.)) : "bir nesne"⁷⁵⁵

TAR-ZU-Ú GUŠKIN : KUB XLII 57 4;

TUDITTU(M) : "elbise iğnesi (veya gerdanlık?)"⁷⁵⁶

TU-TI-TUM GUŠKIN : KUB XV 1 Vs.I 10;

TU-DI-IT-TUM GUŠKIN : KBo XIII 170 4;

TU-U-TI-IT-TUM AN.BAR GUŠKIN GAR.RA

: KUB XXIX 4 Vs.I 19;

TU-DI-IT-TUM AN[.BAR GUŠKIN? GAR.RA?

: KUB XXIX 4 Vs.I 3;

ṬUPPU (=tuppi- (n.)) : "tablet"⁷⁵⁷

ṬUP-PI GUŠKIN

: KUB XIX 27 lk. Rd. 6;

ṬURRU : "bant, kayış, şerit (tel, zincir)"⁷⁵⁸

ṬUR-RU GUŠKIN

: KUB XII 1 Rs.IV 18; XLII
69 Rs. 24; XLII 78 Vs.II 23;

ṬUR-RU-ši GUŠKIN

: KUB XII 1 Rs.III 15;

UNŪTU : "alet"⁷⁵⁹

Ú-NU-UT GUŠKIN

: KBo XXIX 18 4;

UDDALŪ : "bir alet veya kap"⁷⁶⁰

UD-DA-LU GUŠKIN

: KUB XIII 34 (=Bo
5626)+Bo 6025+Bo 1613
Rs.IV 9;

⁷⁵⁵ Bkz. HEG, s.251-252; S.Košak, HIT, 1982, s.184-185; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.705; H.Ertem, Flora, 1974, s.168.

⁷⁵⁶ S.Košak, HIT, 1982, s.294; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.705; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.14.

⁷⁵⁷ HW, s.228-229; HEG, s.450-452; S.Košak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.624; -, Eisen, 1984, s.130vd.; S.Heinhold-Krahmer, THeth 8, 1977, s.306.

⁷⁵⁸ S.Košak, Ling. 18, 1978, s.100,102,105,107; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.705.

⁷⁵⁹ HW, s.314; HZL, s.369, No.195; S.Košak, HIT, 1982, s.295; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.706.

⁷⁶⁰ AHW, s.1401 : "ein Metallgefäß" Bo., Nuzi *ud-da-lu siparri, ḫuraši.. / ú-ut-ta-lu-ú* HSS 14, 247, 70; s.13, 435, 18²; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.40-41,4282: "Gegenstand".

URĀKU(M) : "külçe"⁷⁶¹

Ú-RA-KI GUŠKIN

: KUB XXXI 76 Vs. 11; KBo
XXXI 43 Rs. 4; HFAC 8
(=Coll.Unic.Lib.) JCS 37,
1985, s.2 (str.1);

ZURU : "bir nesne"⁷⁶²

ZU-Ú-RU GUŠKIN

: KUB XLII 84 Vs. 11;

3) (Anadolu'da) bazı merkezlerdeki altın buluntuları :

Alacahöyük Madeni Buluntuları (1935)⁷⁶³ : Altın kemer veya çelenk kemeri, toplu iğneler, kupalar (uzun ayaklı, kulplu), ibrik, kılıç veya asa kabzası başı, kabzalar, pullar (kulplu), gerdanlık veya kemer taneleri, yeşil bezelyeyi andıran eserler (47 adet), skarebe sırtı biçiminde eser, pullar (metelik, oval), düğme biçiminde süs taneleri, boncuklar (boru, dört kanatlı çarh), kadeh ayağı, küpeler, bilezikler (helezoni), çelenk parçaları, irili ufaklı kopçalar, süsler (mühür, imame, el, basit Grek süs, yassı boru, yıldız), altın kaplama (T biçiminde iğne [Elektrum?]) AMB (1936)⁷⁶⁴ : İdoller, çengelli haç, altın kaplamalı topraklar, tek kulplu tas, kaplar, diademler, bilezikler, iğneler, süslü başlıklar, gerdanlıklar, süs taneleri, iğne topuzları, ufak boncuk dizileri, elektron kaplamalı boğa heykeli, kurs, testi ve ibrik parçaları; kolyeler, çeşitli nesneler, borular, bantlar, askılar, yapraklar, heykeller, küpeler, süs taneleri, plakacıklar, kaplar, kupalar, topuzlar, hançer çivileri, baldahin sapı başı, idoller, taslar, tokalar, bilezik, kaşıklar (gümüş üzeri altın kaplama) AMB (1936)⁷⁶⁵ : Altın kaplama (Bronz veya bakır çivi olup büyük ve hafifçe kabarık başı altın kaplamadır) AMB (1940-1948)⁷⁶⁶ : Çeşitli nesneler (ortası kubbeli ve yuvarlak delikli, içi kof, dört uçlu; kulplu çan biçiminde; ucu sivri parça), çiviler, kaplamalar (haç şeklinde), küpeler (hilal şeklinde saplı), düğmeler, plakalar ve levhalar (veya parçaları), uçlar,

⁷⁶¹ AHw, s.1427; HZL, s.369, No.195; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.22vd., 73.

⁷⁶² S.Koşak, HIT, 1982, s.154,295.

⁷⁶³ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. R.O.Arik, Alaca Höyük Hafriyatı 1935, 1937, s.CCLCI vd. İNDEX 'teki numaralandırmaya ve sayfaalandırmaya.

⁷⁶⁴ H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1936, 1938, s.90 vd. Alaca-Höyük Bakır Çağı (İ.Ö.2100-2500) Mezarlar Karışık Maden Buluntuları (H), (D), (F), (K), (L), (M.A), (II. Asıl mezarda ağaç giriş altında bulunan); (MC) Mezarı.

⁷⁶⁵ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1936, 1938, s.33. II. Yapı Katı (Hitit Çağı) Madeni Buluntuları.

⁷⁶⁶ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca Höyük Kazısı 1940-1948, 1966, s.66vd. Hitit Çağı Madeni Buluntuları.

altın kaplamalar (bronz çivi; iğne başı için), süs parçası AMB (1937-1939)⁷⁶⁷ : Yaprakcıklar, yüzük, çivi, altın kaplamalar (bakır tel üzerine altın kaplama sivri nesne; bronz tel üzerine) AMB (1963-1967)⁷⁶⁸ : Süs tanesi (yedi yapraklı çiçek şeklinde ortası delik, küçük), plakacık, iğne başı, küpe.

Kültepe (ve Karum) Kazısı Madeni Buluntular (1948)⁷⁶⁹ : Plakalar (Elektron olanlar da vardır), küpeler KKMB (1949)⁷⁷⁰ : Levhalar (ölünün gözünü kapatan), küpeler, iğne KKMB⁷⁷¹ : Diademler, plaklar (göz ve ağzı kapatanlar), plakalar (yuvarlak, dört köşeli, bir kenarı düz, üçü yuvarlak), serpuşlar, küpeler, halkalar (saç vs.), elbise iğneleri, mühürler, çeşitli nesneler (düğme, spatula, kurs, kabza kaplaması, levhalar, serpuş üzerindeki çivi) kadeh, boncuklar.

Maşathöyük Kazısı Madeni Eserler⁷⁷² : Madeni eserler bol ve çeşitli değildir. Hiçbiri yeni bir tipi temsil etmemektedir (Bölgede Eski Bronz Çağı maden eserlerinin bolluğuna karşılık, Hitit şehirlerinde bulunanların azlığına şaşmamak gerekir. Bunun nedeni, yeterince Hitit mezarının keşfedilmemiş olmasıdır. Burada da madeni eserler yangından - felaketten önce ya sahipleri ya da şehri yakan düşmanlar tarafından götürülmüştür.).

Yanarlar Kazısı Madeni Eserler⁷⁷³ : Yanarlar mezarlarında açığa çıkarılan süs eşyası, halkalar ve çeşitli malzemeden yapılmış gerdanlık taneleri ile küçük kurs biçimindeki altın plakadan oluşmaktadır.

Korucutepe Kazısı Madeni Eserler⁷⁷⁴ : Baltalar, süs iğneleri ve süs eşyaları.

Tel-Açana (Alalah) Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁷⁵ : Diskler, (bir sopa için?) boru şeklinde kaplama parçası, püskül (?), broş(?) veya süs eşyası,

⁷⁶⁷ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay, Alaca Höyük Kazısı 1937-1939, 1951, s.36vd. Hitit Çağı Madeni Buluntuları [için Lev. 40-94 birlikte bakılacaktır].

⁷⁶⁸ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca Höyük Kazısı 1963-1967, 1973, s.34vd. Hitit Çağı Maden Eserler.

⁷⁶⁹ T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s.85vd. (:Bu mor fincancıklar ölünün gözlerini kapamak için kullanılmış ve sonradan başın iki yönüne kaymıştır. Diğer iki plakanın da yeri değiştirilen, soyulmak istenen ölünün ağız veya gözlerini örtmüş olmaları gerçeğe en yakın bir ihtimaldir.)

⁷⁷⁰ T.Özgüç-N.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1949, 1953, s.67vd.

⁷⁷¹ T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II, 1986, s.21vd.

⁷⁷² T.Özgüç, Maşat Höyük II, 1982, s.40vd.

⁷⁷³ K.Emre, Yanarlar, 1978, s.34vd.

⁷⁷⁴ H.Ertem, Korucutepe I (1973-1975 kazı yıllarında ele geçen Erken-İmparatorluk Çağı arası buluntuları), 1988, s.15vd.

⁷⁷⁵ L.Woolley, Alalah. An Account of the Excavations at Tell Atchana in the Hatay, 1937-1949, 1955, s.272vd.

merkezde bir disk ile boru dekor (parçası), küpeler, kolyeler, pul, süsler, yüzük, bilezik, halka, kemer tokası.

Alishar Höyük Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁷⁶ : Çeşitli nesneler (halka şekline sokulmuş iki ağzı kavuşturulmuş şerit parçası, uçları açık; eğilmiş bir yüzüğü andıran nesne; mermi biçimli nesne; tepesi disk biçimli; iğne (veya tuğ) biçimli nesneler).

Truva Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁷⁷ : (Elektum/alın) İğneler, benekli boncuk.

Kargamış Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁷⁸ : Püsküller (Pl.63b), altın başlı çiviler (Pl.63b), boncuklar (Pl.63b), diskler (63b), şerit üzerine oturtulmuş figürler ve figürinler (39 adet, 17'si altın) bulunmuştur.

Gözlükule (Tarsus) Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁷⁹ : Pin (EB III= 1 adet), Küpeler (EB II= 2 adet; EB III= 4 adet; GB II= 2 adet), Boncuk (EB II= 1 adet).

Zincirli Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁸⁰ : (Hitit İmparatorluğu Dönemi sonrası) altın, gümüş, bakır, bronz buluntular genellikle Asur ve Aram (laşmış Geç Hitit) özellikler taşıyor ise de yapım ve kullanım özellikleri bakımından Anadolu [*Hitit] gruplarına yakındır.

Boğazköy Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁸¹ : ("eine Kompositfigur stammende Stierrohr"), levhalar, düğme, iğne.

Ortaköy Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁸² : Kalem, takı, rozet, kolye.

Eskiypar Kazısı Madeni Buluntuları⁷⁸³ : Küpeler, saç halkaları, bilezik, burmalı gerdanlık, elbise pinleri.

⁷⁷⁶ H.H.von der Osten, The Alishar Hüyük. Season of 1930-32, 1937, s.253vd.

⁷⁷⁷ (Truva VI Geç Döneme ait buluntulardır) C.Blegen, J.L.Caskey, M.Rawson, Troy. The Sixth Settlement, 1953, s.20vd. [Truva VI tabaka tarihi devir cetveli: Phase VIa. ca. 1725; Phase VIb. 1725-1650; Phase VIc. 1650-1575; Phase VId. 1575-1500; Phase VIe. 1500-1425; Phase VIf. 1425-1375; Phase VIg. 1375-1325; Phase VIh. 1325-1275(?). G.Sazcı-M.Korfmann, Abschnitt B13, 2000, s.93vd.; D.A.Traill, AnSt 50, 2000, s.17vd.

⁷⁷⁸ L.Woolley, Carchemish (III). The Excavations in the Inner Town, 1952, s.250vd.

⁷⁷⁹ J.Garstang, Excavations At Gözlükule, Tarsus II (From the Neolithic through the Bronze Age), 1956, s.281vd.

⁷⁸⁰ F.von Luschan [-W.Andrae], Die Kleinfunde von Sendschirli (V), 1943, s.75vd. Tafel 40-58.

⁷⁸¹ R.M.Boehmer, Kleinfunde 1970-1978, 1979, s.40vd.

⁷⁸² A.Süel, Tüba-Ar 1, 1998, s.45vd.

⁷⁸³ T.Özgüç-R.Temiz, Fs N.Özgüç, 1993, s.613vd.

B - KÙ.BABBAR (= KASPU) : Gümüş**1) Yazılışları :**

S	K	KBo II 1 Vs.II 45; Rs.III 25; II 8 Vs.I 12; KBo II 11 Rs. 16; IV 1 Vs. 36;
g.	Ü.	Rs. 20; V 1 Vs.I 52; Vs.II 28; V 2 Rs.IV 55; 60 ⁷⁸⁴ ; VI 20 Vs.II 4; VII 22
n	B	Vs.I 4; VII 32 11'; VII 46 Rs.IV 2; IX 1 Vs. ³ 8; Rs. ³ 6; IX 6 18; IX 9 2; 6;
o	A	IX 10 8; IX 17 Vs. 6; IX 27 Rs. 8; IX 96 Vs.II 7; IX 146 Vs. 24; X 1 37;
r	B	X 1 Rs. 15 X 45 Vs.I 67; X 45 Rs.III 24; 28; XI 14 Vs.I 8; XII 39 Vs.I
m	B	15 ⁷⁸⁵ ; XII 56 Vs.I 8; XIII 30 7; XIII 80 10; XIII 136 Vs. 8; XIII 240 Vs.
a	A	5; XIV 12 Rs.III 12; XIV 66 Vs.II 8; XV 5 Vs.II 8; XV 10 Vs.I 8; XV 10
l	R	Vs.II 41; 46; XV 24 Vs.II 11; 43; XVI 78 Rs.IV 3; XVII 93 Vs. 18;
		XVIII 153 Rs. 7; XVIII 172 15; XVIII 174 3; XVIII 176 Vs.I 10; XVIII
		190 Vs. 2; 3; XIX 51 Rs. 9; XIX 52 6; XX 75 Rs. 6; XX 129 Vs.I 31;
		XXI 34 Rs.III 41; XXI 81 Vs. 3; XXI 87 Vs.II 12; XXII 48 9; XXII 82
		2; 6; XXIII 18 Rs. 3; XXIII 93 Vs.I 31; XXIII 94 6; XXIV 12 Rs.III 12;
		XXIV 78 Vs.III ³ 8 ⁷⁸⁶ ; XXV 190 Rs. 28; XXVI 10 Rs.IV 3; XXVI 82 5;
		XXVI 105 Rs. ³ 18; XXVI 147 11; 14; XXVI 218 5; XXVII 42 Rs.V 7;
		XXVIII 84 2; XXVIII 156 Vs. 4; XXIX 2 Vs.II 6; XXIX 4 Vs.II 5;
		XXIX 72 Vs. 5; Rs. 18; XXIX 188 Rs.IV 11; XXX 7 Rs.V 2; XXX 16
		Vs. 21; XXX 116 Vs.II 9; XXXII 15 Vs.II 7; XXXII 137 4; XXXIII 2
		Rs.III 6; XXXIII 123 Vs.I 17; 28; XXXIII 207 Vs.I 7; XXXIV 1 Vs. 28;
		32; XXXIV 66 Vs. 3; XXXIV 178 Vs.I 5; XXXV 109 2; XXXV 171 15;
		XXXV 196 8; XXXV 198 Vs. 11; XXXV 199 Vs.I ³ 6; XXXV 246 Vs.12;
		16; XXXVI 18 Vs.II 19; KUB II 5 Vs.II 21; II 11 Rs. 15; III 51 Vs. ³ 31;
		III 56 Rs. 4; III 58 4; III 84 Vs. 16; IV 63 Vs.II 18; V 7 Vs. 56; V 10 9;
		VI 24 Vs. 3; VII 38 Vs. 17; VIII 5 Vs. 11; VIII 35 Vs. 6; VIII 58 9; IX 13
		Vs. 10; 12; X 3 Rs.V 1; XI 13 Rs.V 13; XI 34 Vs.I 7; XII 5 Rs.IV 12;
		XII 24 Vs.I 8; XII 51 Vs. ³ 12; XXII 70 Rs. 33; XIII 4 Vs.II 25 29; 33;
		XIII 5 Vs.II 34; 38; [41]; XIII 6 Vs.II 17; 18; 21; 24 38; XIII 34 Vs.I
		17; XIII 35 Rs.III 45; Rs.IV 9; XIV 7 Vs.I 12; 13; XV 3 Vs.I 14; XV 5
		Rs.III 1; 2; 18; XV 9 Rs. ³ III 3; XV 15 Rs.IV 9; XV 27 Vs.II 9; XV 28

⁷⁸⁴ nu-kán A-NA EN SÍSKUR KÙ.BABBAR IŠ-ŠI-I an-da da-a-i.⁷⁸⁵ É. JDINGIR^{LIM} ŠA^{DUTU} URU^{TÚL-na} IŠ-TU KÙ.BABBAR["Tc]mpel der Sonnengöttin von Arinna mit Silber [und Gold, transkr. ve terc. için bkz. H.Otten, MDOG 94, 1963, s.11-12.⁷⁸⁶ an-da ú-it na-aš KÙ.BABBAR olarak geçmektedir.

Vs.II 4; XV 29 Vs.² 10; XV 31 Rs.III 15; XV 35 Vs.II 6; XVI 16 Rs. 11; XVII 4 (Vs.) 4; XVII 4 (Vs.) 2; 8; XVII 20 Vs.II 25⁷⁸⁷; XVII 21 Vs.II 15; Rs.III 1; XVIII 38 5; XXIII 72 Rs. 55; XXIV 1 Vs.I 25⁷⁸⁸; Vs.II 1; Rs.IV 2; XXIV 2 Vs.I 21; Rs. 7; XXIV 3 12; 15; 26; XXIV 3; Rs.III 2; XXIV 8 Vs.I 13⁷⁸⁹; XXIV 12 Vs.II 6; 17; 26; XXVI 43 Vs. 50; XXVII 67 Vs.II 59; 63; XXIX 4 Vs.I 9; XXIX 8 Vs.I 32; 38; 42; Rs.III 56⁷⁹⁰; XXX 9 Rs.III 8; XXX 15 Vs. 27; XXX 19 Vs.I 42; XXX 22 7; XXX 32 Vs.I 7; 8; XXX 37 Vs.I 7; XXXI 76 Vs. 4; 10; XXXI 93 3; XXXII 128 Vs.I 17; 18; Vs.II 4; XXXIII 115 Rs.IV 2; XXXIII 174 Vs.¹ 7; XXXV 54 Vs.II 27; XXXVI 20 Rand² 2; XXXVI 57 2; XXXVI 68 Vs.I 8; Rs.III 12; XXXVII 5 Rs. 4; XXXVII 44 8; XXXVIII 1 Vs.I 1; Vs.II 12; 22'; XXXVIII 19 Vs. 15; XXXVIII 20 Vs. 1; 5; XXXVIII 37 Rs.III 19; XXXIX 4 Vs.II 37; XXXIX 7 Vs.II 32; XXXIX 19 Vs. 27; XL 8 Vs.II 33; Rs.III 15; 19; XLII 84 Vs. 1; XLII 97 3; XLII 100 Rs.IV 14; XLIV 60 Vs.II 20; XLVI 38 Vs.II 20; XLVI 42 Rs.IV 3; 5; XLVI 123 Rs.III 13; XLVIII 126 Vs.I 11; XLIX 30 Rs.² 27; L 122 Vs. 13⁷⁹¹; LII 43 Vs.I 4; LV 15 Vs.² II² 2; LVII 60 Vs.II² 4; 63 Vs.II 9; LVII 79 Rs.IV 2; LVII 124 4; LVIII 29 Rs.IV 3; 6; LIX 44 Vs. 23; 24; Bo 3310 7'⁷⁹²; Bo 3980 18'⁷⁹³; VAT 8304 Vs. 14⁷⁹⁴; VBoT 13 2; ABoT 44 Ay.IV 9; IBoT III 93 Öy.I 11; III 148 Ay.III 24; IV 194 Öy. 3⁷⁹⁵;

⁷⁸⁷ KÙ.BABBAR GI É TUP-PI KÙ.BABBAR iš- olarak geçmektedir.

⁷⁸⁸ KUB XXIV 1 Vs.I 25; XXIV 2 Vs.I 21; XXIV 3 12'de: É^{MEŠ} DINGIR^{MEŠ}-ta pâr-ku IŠ-T[U (KÙ.BABBAR GUŠKIN [unuṣanta])] I-NA KUR^{URU} Ḫatti= 'pâr [ēšzi] "Only in the land of Ḫatti are your temples high/lofty, adorned with silver and gold": metin yeri ve tml. için bkz. CHD, s.160vd. parku-aluna.

⁷⁸⁹ Metin yeri ve tml. için bkz. J.Siegelová, StBoT 14, 1971, s.4,13.

⁷⁹⁰ Metin yeri için bkz. ChS I/1, s.97.

⁷⁹¹]-a¹ x-ma-SUM-aš IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN x[olarak görülmektedir.

⁷⁹² Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11a.

⁷⁹³ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11b.

⁷⁹⁴ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11a.

⁷⁹⁵]x-in-na KÙ.BABBAR olarak görülmektedir, krş. burada (NA¹) kirinni- ile.

Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri :

KBo	III 22 Rs. 71; IV 1 Rs. 1; V 6 Rs.III 40; VIII 63 Vs.I 12; VIII 113 5; IX 17 9; IX 22 Rs. 5; IX 36 Vs. 5; X 1 45; X 2 Vs.II 24; 33; X 24 Vs.II 17; X 25 Rs.VI 34; X 36 Vs.II ² 15; XII 70 Vs. 20 ⁷⁹⁶ ; XIII 114 Vs.II 13; XIII 125 8; 11 ⁷⁹⁷ ; XIII 239 Vs.I 11; XIV 72 Vs. 3; XV 7 Vs. 17 ⁷⁹⁸ ; XV 15 Vs.II ² 7; XV 50 12; XV 52 Vs.I 53 ⁷⁹⁹ ; XVI 62 Rs.IV 9 ⁸⁰⁰ ; XVI 64 3; XVI 68+I-II (4 ⁸⁰¹); XVI 83 Vs.II 4; XVI 85 Vs.I 8; 10 ⁸⁰² ; XVII 20 Vs.II 28 ⁸⁰³ ; XVII 75 Vs.I 15 ⁸⁰⁴ ; XVII 104 Vs.II 7; XVIII 153a Rs. 5; XVIII 154 3; XVIII 157 1 ⁸⁰⁵ ; XVIII 164 Vs. ¹ 4; XVIII 165 6; XVIII 172 Vs. 10; 16 ⁸⁰⁶ ; 17; Rs. 7; XVIII 176 Vs.I 8; XVIII 181 Rs. 29 ⁸⁰⁷ ; XX 5 14; XX 89 Rs. ² 12; XXI 1 Vs.I 26; XXII 184 8; XXII 198 Vs.I 6; XXII 199 Vs.I 6; XXII 254 Rs. 2; XXIII 36 4; XXIII 39 14; XXIV 47 Rs. ³ IV 12; XXIV 108 Rs. 10 ⁸⁰⁸ ; XXV 192 Ob.Rd. 8; XXV 169 lk.kol. 6; XXV 180 Vs. ² 4; XXV 190 Rs. 28 ⁸⁰⁹ ; XXVI 1 Vs. 10 ⁸¹⁰ ; XXVI 151 Rs.III 14; XXVI 164 2 ⁸¹¹ ; XXVI 197 3; XXVI 224 6; XXVI 228 Vs.(I) 5; 9 ⁸¹² ; XXVII 51 Vs. ² 14; XXVII 60 1; 11; XXVII 150 1; XXVIII 32 Vs. 11; XXVIII 174 2; XXVIII 176 Rs. 9; XXX 14 Rs.VI 2; XXX 20 Rs.III 13; 17; XXX 54 Rs.V 32 ⁸¹³ ; XXX 76 lk.kol. 13; XXX 119 Rs. ² 18; XXX 129 Rs. ³ III 3; XXX 166 Vs.III 6; XXXIII 187 Rs. 2; XXXIV 56 5; 6; XXXIV 79 Vs.II 14; XXXIV 179 Vs. ² 4 ⁸¹⁴ ; XXXV 115 Vs. ² 8; XXXV 198 Vs. 13; XXXV 234 4 ⁸¹⁵ ; XXXV 246 Vs. 16; 19 ⁸¹⁶ ; XXXIX 41 Rs.III 4; XXXIX 89 Rs.V 4; 7; XXXIX 191 Vs.I 7; LV 31 Vs. 15 ⁸¹⁷ ;
------------	--

⁷⁹⁶]x-un LUGAL KÙ.BABBAR ŠU-UK-UD-DU-MA (ŠUKUDU(M)=Sirius yıldızı: AHw. s.1265) (bir öğrenci tablet²) olarak görülmektedir.

⁷⁹⁷]x-na-li-ja KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁷⁹⁸ -z]i-ja IŠTU KÙ.BABBAR GUŠKIN olarak görülmektedir: belki (URUDU) *šurzi*- olabilir?

⁷⁹⁹]x-mi-it KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸⁰⁰ Tml. için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.12.

⁸⁰¹ GUŠKIN: Metin yeri için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.117 d.n.7.

⁸⁰² Tml. için bkz. H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.6.

⁸⁰³ x-x-ua-zi-pa NUNUZ zé-pa-na KÙ[.BABBAR /GUŠKIN olarak görülmektedir.

⁸⁰⁴]-na-an-du-ua-an KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸⁰⁵]-pa-aš KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸⁰⁶ t]a-an-mi-iš KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸⁰⁷]-na-a-aš KÙ.BABBAR olarak görülmektedir. krş. burada *piran pedumaš* altındaki verilerle belki karşılaştırılabilir(?).

⁸⁰⁸]¹¹¹ΔKÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸⁰⁹]-ru-lí-ti KÙ.BABBAR-kán olarak görülmektedir.

⁸¹⁰]-zé-ua ŠA KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸¹¹]-du-an KÙ.BABBA[R olarak görülmektedir.

⁸¹²]-x-u-ua-ši KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸¹³ ku-i-x-x-na KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸¹⁴]x-TUM KÙ.BABBAR ... olarak görülmektedir

⁸¹⁵ -i]a-šar KÙ.BABBAR la-a-ḫu-ua-a-i olarak geçmektedir.

⁸¹⁶]x-ru TUR ŠA KÙ.BABBAR olarak geçmektedir.

⁸¹⁷ x-x-x-mi-in KÙ.BABBAR šu-un-{} olarak görülmektedir.

KUB	I 16 Vs.II 79; II 8 Vs.I 4; IV 63 Rs.III 27 ⁸¹⁸ ; VI 24 Vs. 3 ⁸¹⁹ ; VII 9 1; X 53 6; XII 51 Vs. ² I 9; XII 123 10 ⁸²⁰ ; XIII 18 Vs.II 5; XV 1 Vs.II 50; Rs.III 3; XV 34 Rs.IV 11; XV 50 Vs.I 12; XVI 9 1; XVI 66 5; XVII 32 Vs. ² I 4; XVIII 38 7; XXI 19 Vs.II 38; XXV 1 Vs.III 47; XXVI 23 Vs.II 12; XXVI 71 Vs.I 14; XXVIII 102 Rs.V 12; XXXII 86 Vs. 7; XXXIII 115 Rs.III 12; 16; XXXIII 117 Vs.I 7 ⁸²¹ ; XXXIV 145 7 ⁸²² ; XXXVIII 11 Vs. ² 3; 13 ⁸²³ ; XXXVIII 3 Vs.I 20; 21; 22-23 ⁸²⁴ ; Rs.III 6; XXXVIII 7 Rs. 3; XXXVIII 9 3; XXXVIII 17 Rs.IV 3; 5; XXXVIII 21 Rs. 2; XXXVIII 26 Vs. 39; Rs. 7; XXXVIII 37 Vs.II 25; Rs.III 21; XXXVIII 38 Vs. ² 16 ⁸²⁵ ; XXXIX 8 Vs.I 30; XXXIX 41 Vs.I 11; XXXIX 53 Vs.II 14; 16; XXXIX 56 Vs. 1; XXXIX 71 Vs.I 32; XL 13 Vs. 3; XL 22 4; XL 47 Rs. ² 2; XL 58 6; XL 93 4; XL 122 Vs. 7; XLII 42 Rs.IV 13; XLII 66 Vs. 3; XLII 68 2; XLII 99 Vs. ² 5; XLII 106 Rs. ² 4; 5; XLIV 17 4; XLVI 30 29; XLVI 40 Vs. 13; XLVI 71 Rs. 6; XLVII 49 Rs.IV 4 ⁸²⁶ ; XLVII 70 Rs. 7 ⁸²⁷ ; XLVIII 119 Rs. ² 6; L 95 3; LIII 8 Rs. 11; LIII 16 Vs.I 2; LIII 51 3 ⁸²⁸ ; LIII 59 Rs. 13; LIV 13 Vs.II 12 ⁸²⁹ ; LIV 36 Vs. 15; LIV 46 14; LIV 83 Vs.I 2; 8; LVI 13 Vs. 9; Rs. 13; 17; LVI 20 6; LVI 23 Vs. 14; LVI 24 Rs. 4; LVI 25 Rs. ² IV ² 11 ⁸³⁰ ; LVI 28 Rs. 3 ⁸³¹ ; LVI 31 Vs. ² 10; LVI 44 Vs. ² 20; LVII 31 Rs. 1; LVII 33 Vs. 6; LVII 95 Rs.IV 8; LVIII 25 Vs.I 2; LVIII 33 Rs.IV 34; LVIII 104 Vs.II 26 ⁸³² ; LIX 31 Rs. 1; LIX 44 Rs. 8; LIX 75 Vs.I 10;
VBOT	113 6 ⁸³³ ; 114 Vs.II 4; IBOT II 12 Ay. 10; II 129 Öy. 21; III 60 Öy. 3; III 75 13; III 148 Öy.II 36; IV 151 Öy.II ² 7; IV 183 Öy. 7; IV 289 Öy. 6; JCS 24/74 (=2463) Vs. 10; FHG 15 10;

⁸¹⁸ x-šu-la-ši-x A-NA KÙ.BABBAR i-pa-aš-ša-ra-x olarak görülmektedir.

⁸¹⁹]-pár² IŠ-TU KÙ.BABBAR-ja olarak görülmektedir.

⁸²⁰]-ua-ḫar-pa-al KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸²¹ μ]a-ra-at IŠ-TU KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸²² x-ut-ni-li² KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸²³]x(-)ar-ua-na-li KÙ.BABBAR 5 ^{G15}KAK (krş. L.Rost, MIO 8, 1961, s.198) olarak görülmektedir.

⁸²⁴ Kırık metin yerinin tamamlama olarak tercümesi:]x Sonnescheiben aus Gold, davon x aus Silber, an [ihrer Brust, (23) [3 Paar Ohrringe - davon 1 aus Gold, 2 aber] aus² Glanzstein... L.Rost, MIO 8, 1961, s.183'te verilmiştir.

⁸²⁵]^{ME5}GAM-ra-za KÙ.BABBAR GAR.RA II ^{G15}[BANŠUR olarak görülmektedir, bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.209.

⁸²⁶]x-it KÙ.BABBAR ḫar-mi olarak görülmektedir, bkz. ChS 1/5, s.249.

⁸²⁷]x-ra-aš KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸²⁸]x-ḫa-az-za KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸²⁹]x-ua-an-zi KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸³⁰]j-a-an KÙ.BABBAR olarak görülmektedir, belki tu-u-ri-ja-an olarak okunabilir.

⁸³¹]x-ma-li-in KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸³²]x-x-ḫa-mi KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

⁸³³]x an/^Dtu-uz-zi-aš-šar KÙ.BABBAR olarak görülmektedir.

Hittitçe fonetik tamamlama :

Sg. N.	KÛ.BABBAR- <i>uš</i>	KBo XVIII 159 Rs.III 2;
Sg. A.	KÛ.BABBAR- <i>an</i>	HFAC 12(=A 12232) (str.)7 : JCS 37, 1985, s.23 ⁸³⁴ ;
Sg. G.	KÛ.BABBAR- <i>aš</i>	KBo X 31 Vs.II 13; Rs.IV 32; XIII 231 Vs. ² 1; XXV 12 Vs.I 10; XXX 18 Rs.IV 32; XXX 83 Vs.I 7; XXXIX 12 6; KUB XVI 25 7; 10; XXXI 63 5 *(KÛ.BABBAR- <i>ša-aš</i>); XXXIII 12(+119+XXXVI 31) Rs.IV 17; XXXVIII 21 Rs. 1; LVIII 33 Rs.IV 16;
Sg. D.-L.	KÛ.BABBAR- <i>i</i>	KUB VIII 35 Vs. 14; XIII 4 Vs.II 26; XIII 5 Vs.II 35; XVII 4 (Vs.) 3; [26]; XXXIII 91 [4; 5] ⁸³⁵ ; XXXVI 18 Vs.II 6 ⁸³⁶ ; XXXVI 19 Rs. ² 11; 12; XLII 100 Rs.IV 20; XLIV 60 Vs.II 20 *(KÛ.BABBAR- <i>i-ma-aš-kán</i>); ABoT 21 Ay. 8; IBoT II 121 Ay.16; HFAC 12(=A 12232) (str.9) : JCS 37, 1985, s.23 ⁸³⁷ ;
Sg. Abl.	KÛ.BABBAR- <i>az</i>	KBo V 2 Rs.IV 55 *(KÛ.BABBAR- <i>ni-ua-az</i>); KUB XXVII 27 Vs. 6; XXVII 165 Rs. 17 ⁸³⁸ ; XXX 15 Vs. 33 ⁸³⁹ ; XXXI 76(+)XL 88 Vs.III 19, 20 *(KÛ.BABBAR- <i>za</i>) ⁸⁴⁰ ; XXXIX 19 Vs. 33 ⁸⁴¹ ;
Sg. Instr.	KÛ.BABBAR- <i>it</i>	KUB XXXVI 98b Rs. 14;

⁸³⁴ *x-l̥a-mi-iḫ-l̥i-ja-an* KÛ.BABBAR-*an* *ša-ni-iz-zi* olarak görülmektedir. Kumarbi Efsanesi zincirine bağlı metinler dizisinde "şahıs adı olarak Gümüş=KÛ.BABBAR" yazılımları şunlardır:

KÛ.BABBAR-*an* : HFAC 12 i 7;

KÛ.BABBAR-*i* : HFAC 12 i 9; KUB XVII 4 3; KUB XXXVI 19 11; 12; Bo 5019; (-*i-an-za*) 12; 13

KÛ.BABBAR-*an-za* : KUB XVII 4 2; (-*ma* ile) 6; 8 (iki kez); KUB XXXIII 115 III 12; 16; IV 2; (-*ma* ile) KUB XXXVI 18 II 19; KUB XXXVI 19 9 (iki kez)

KÛ.BABBAR-*ja* : KUB XVII 4 4;

KÛ.BABBAR-*an-ti* : KUB XXXVI 18 II 6; 7;

KÛ.BABBAR-*ua* : KUB XXXVI 19 13;

bkz. H.A.Hoffner, Jr., Fs Otten, 1988, s.143vd.

⁸³⁵ Metin yeri ve tml. için bkz. E.Laroche, RHA 26, 1968, 180vd.

⁸³⁶ Metin yeri ve tml. için bkz. H.Otten, Mythen vom Gotte Kumarbi, 1950; E.Laroche, RHA 26, 1968, 180vd.

⁸³⁷ *ka-ru-ú* KÛ.BABBAR-*i* olarak görülmektedir.

⁸³⁸ KÛ.BABBAR-*ma-za* *ŠA-ME-E*.

⁸³⁹ Tml. için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.68.

⁸⁴⁰ KUB XXXI 76 (=Bo 543) (+)Bo 4867 (=KUB XL 88) Vs.III 19, 20, metin yeri için bkz.

R.Werner, StBoT 4, 1967, s.24-25 ve d.n.* "Lies vielleicht -j]a-ua-za, womit die Übersetzung "Silber" entfällt".

⁸⁴¹ [KÛ.B]ABBAR-*az* GUŠKIN olarak görülmektedir: tml. için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.68-69.

2) Gümüşten yapılan alet ve nesneler (Hitit Devri yazılı belgelerinde geçen):

(DUG) **aḫrušḫi-** : (c.) “buhur kabı”⁸⁴²

Sg. A. *a-ḫ-ru-uš-ḫi-in* KÜ.BABBAR : KBo XXXII 128 Vs.II 5;
Sg. D.-L. *aḫ-ru-uš-ḫi* KÜ.BABBAR : KBo XXIV 78 Vs.III² 6;
Rs.IV 11;

akutalla- / akugalla- (n.²) : “bir su kabı”⁸⁴³

Sg.Instr. *a-ku-ga-al-li-it* KÜ.BABBAR : KUB II 13 Vs.I 8; (dupl.)
KUB IX 20 5

GIŠallušša- : (n.) “bir alet”⁸⁴⁴

Pl. N. *GIŠal-lu-u-uš-ša-aš* KÜ.BABBAR GAR.RA
: KUB LVIII 100 Vs.II 4;
Pl. N. [(GIŠal-)] *lu-uš-ša-aš* KÜ.BABBAR GAR.RA
: KUB XLII 45 6;

aramni- : (c.) “bir kuş (tasviri) (/bir kült aleti)”⁸⁴⁵

Sg. N. KÜ.BABBAR *a-ra-am[-ni-iš]*⁸⁴⁶ : KBo XIII 127 2’;
<a>*-ra-am-ni-iš* ŠA KÜ.BABBAR 1 GÍN
: AT 454 II 15⁸⁴⁷;

Pl. N.]*a-ra-am-ni-eš* ŠA SI KÜ.B[ABBAR²
: Bo 7081 6⁸⁴⁸;
a-ra-am-ni-e[š] KÜ.BABBAR : Bo 2804 Vs. 16⁸⁴⁹;

⁸⁴² HW, s.17; HW², s.46-47; HEG, s.5; HED, s.12-13; A.Dinçol, RHA 84-85, 1969, s.28,36; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.18-24; M.Salvini-I.Wegner, AZU-P., ChS I/2, 1986, s.43-45; A.Kammenhuber, Or 55, 1986, s.105-130; 390-423.

⁸⁴³ HW, s.18; HW², s.53; HED, s.25; HEG, s.11-12; H.Kronasser, EHS, 1966, s.323; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.170 ve d.n.1; F.P.Daddi, Mestieri, 1982, s.572.

⁸⁴⁴ H.Otten, ZA 66, 1976, s.100; S.Koşak, HIT, 1982, s.181,206.

⁸⁴⁵ HW, s.29; HW², s.249; HED, s.127-128; HEG, s.53; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.80-1; H.Ertem, Fauna, 1965, s.207-209; H.Kronasser, EHS, 1966, s.102; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.99vd., 111; -, HIT, 1982, s.208; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.444-5,452,456-7; A.Archi, SMEA 16, 1975, s.142 ve d.n.52; M.Marazzi, Geroglifico An., 1990, s.145-146 no.130; S.Ö.Savaş, StBoT 45, 2001, s.612vd.

⁸⁴⁶ Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.452,584.

⁸⁴⁷ O.R.Gurney-D.J.Wiseman, AJT, s.116-117; H.Ertem, Fauna, 1965, s.207; HW², s.249.

⁸⁴⁸ Bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.81 d.n.2.

⁸⁴⁹ Metin yeri için H.Otten, WO 2, s.478’e, referansı için de H.Ertem, Fauna, 1965, s.207’ye bkz.

Pl. A. (?) ⁸⁵⁰ **SI^{HL}A ŠA KÙ.BABBAR** *a-ra-am-ni-ja-aš-ša*
: KUB XXXIX 14 Rs.III 6;

arimma- : (c.) "bir nesne"⁸⁵¹

Sg. N. **a-ri-im-ma-aš-ša GUŠKIN KÙ.BABBAR**
: KBo XVI 65 Vs.I 9;

armanni- (c.) [= U₄.SAKAR=ASKARU] : "hilal, yarım ay"⁸⁵²

Pl. A. **ar-ma-an-ni-uš-ša ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN ZABAR**
URUDU^{HL}A : KUB XVII 21 Vs.II 14-15;
ar-ma-an-ni-uš-ša ŠA KÙ.BABBAR [GUŠKIN ZABAR
k]unnanaš : KUB XVII 21 Rs.III 22;
U₄.SAKAR KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 1 Vs.I 14;

GIŠašara/i- : (c.) "bir nesne"⁸⁵³

Pl. A. **GIŠa-ša-ri-uš KÙ.BABBAR** : KUB XLIII 49 Rs. 28;

aššu- (n.) (=SIG₅) : "iyilik 'sembol(ü)'"⁸⁵⁴

Sg. N.-A. **[(a-aš-š)]u KÙ.BABBAR GUŠKIN** : KUB XXIV 3 Vs.II 47⁸⁵⁵;
Sg. Abl. **a-aš-šu-ya-az-ma-a)]t [IŠ-T] U K[Ù.BABBAR GUŠKIN]**
: KUB XIX 10 Vs.I 22⁸⁵⁶;

⁸⁵⁰ Bkz. HW², s.249'da Pl. A. (?), ile karşı. H.Ertem, Fauna, 1965, s.207'de Sg. N. alunda.

⁸⁵¹ HW², s.297; HdW, s.6; HED, s.139; G.F.del Monte-J.Tischler, RGTC 6, 1978, s.94.

⁸⁵² HW, s.31; HW², s.324-326; HED, s.151-155; HEG, s.62; F.Sommer, ZA 46, 1940, s.7vd., 41vd.; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.10-14, 47; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178; S.Košak, Ling. 18, 1978, s.99vd.; -, HIT, 1982, s.209; K.R.Maxwell-Hyslop, AnSt 30, 1980, s.88vd.; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.585-586,681; Eisen, 1984, s.117vd.; H.C.Melchert, CLL, 1993, s.28-29; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.107, 544 d.n. A 2014; H.Ertem, Korucutepe I, 1988, s.37 ve Kat.No.113; L.Wooley, Alalakh, 1955, s.272-273 Pl.LXIX; H.G.Güterbock, SBo II, 1942, s.24 (Nr.102).

⁸⁵³ HW², s.384-385; HdW, s.9. KUB XLIII 49 Rs. (26) *iš-ḥu-u-an-zi* 1 GUNNI KÙ.BABBAR 1 GÍN.GÍN 1 GUNNI GUŠKIN 1 GÍN.GÍN DÜ-an-[zi (27) 1 É KÙ.BABBAR 1 GÍN.GÍN 1 É GUŠKIN 1 GÍN.GÍN DÜ-an-zi (28) 1^{NU-TIM} GIŠa-ša-ri-uš KÙ.BABBAR 1 GÍN.GÍN 1^{NU-TIM} GIŠa-ša-ri-uš GUŠKIN 1 GÍN.GÍN DÜ-an-zi (29) [] *na-aš-kán a-pí-da-ni-pát A-NA KUR^{TI} ša-ra-a ti-ja-[an-zi* (26) dökerler. 1 gümüş ocak 1 şekel, 1 altın ocak 1 şekel yaparlar [ar (27) 1 gümüş ev 1 şekel, 1 altın ev 1 şekel yaparlar (28) 1 gümüş *ašara/i*-igerci 1 şekel, 1 al[tın] *ašara/i*-igerci [1 şekel yaparlar (29) ve onu oraya ülkeye koyarlar (yerleştirirler) [GIŠašara/i-, gümüş ve altın (birişir şekel) olarak, (yine gümüş ve altından ve ayrıca kilden yapılmış) ocaklar, evler, ülkeler, şehirler, dağlar, nehirlerle birlikte Yeni Hitit Dönemine ait bir telafi-ritüelinde geçmektedir].

⁸⁵⁴ HW², s.492vd.; HED, s.199vd.

⁸⁵⁵ Tml. için bkz. O.R.Gurney, AAA 27, 1941, s.24-30.

⁸⁵⁶ Metin yeri için bkz. H.G.Güterbock, JCS 10, 1956, s.65-66.

a-aš-šu-ya-az-ma-at I[(Š-TU KÜ.)]BABBAR GUŠKIN

: KUB XIX 11 Rs.IV 31⁸⁵⁷;

Sg. Instr. *a-aš-šu-mi-it KÜ.BABBAR GUŠKIN*

: KUB XXIV 4 Rs.I 5;

Pl. N.-A. *a-aš-šu-u-ja-ya KÜ.BABBAR*

: KBo XII 42 Rs. 10;

aš-šu-u KÜ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XVII 20 Vs.I 11;

ašša- : (c.) "halka [(salkım) küpe, (süs takı), (yüzük)]" ⁸⁵⁸

Sg. N. *a-šu-ša-aš KÜ.BABBAR*

: KBo XVIII 172 Vs. 6; 7;

KUB XLI 11 Rs. 16;

a-š] u-ša-aš KÜ.BABBAR

: KBo XVIII 172 Vs. 8;

Pl. N.-A. *a-šu-šu-uš KÜ.BABBAR*

: KBo XVIII 172 Vs. 7; KUB

XII 8 Vs.I 9;

aṣiti- (auṣiti-, aṣti-) : (c.) "aslan sfenksi" ⁸⁵⁹

Sg. N. *a-ṣi-ti-iš [GUŠKIN?/KÜ.BABBAR?*

: KUB XII 1 Rs.III 38⁸⁶⁰;

a-ti-i-ti-iš KÜ.BABBAR

: KUB XXXVIII 11 Vs.²11

(=Bo1605)⁸⁶¹;

⁸⁵⁷ Metin yeri için bkz. H.G.Güterbock, JCS 10, 1956, s.65-66.

⁸⁵⁸ HW, Erg. 2, s.9; HW², s.537; HED, s.220-222; HEG, s.90-91; IIdW, s.10; S.Alp, Beamtennamen, 1940, s.14 ve d.n.1; A.Kammenhuber, MSS 29, 1971, s.101; H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.122-124,216; H.Kronasser, 1966, s.176,189,260; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.112 d.n.1; -, Fs Friedrich, 1959, s.357; -, ZA 54/NF 20, 1961, s.150; StBoT 11, 1969, s.15 d.n.2; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.22; E.Neu, StBoT 25, 1980, s.164; H.G.Güterbock, Fs Bittel, 1983, s.208; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.411,552 ve d.n.2044; H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca-H.K.1940-1948, 1966, s.78 ve Lev.43; T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II, 1986, s.71 ve Lev. 128,10.

⁸⁵⁹ HW, s.39; HW², s.637-638; HED, s.246-247; HEG, s.99-100; HdW, s.10; CHD (3/2, 1983), s.170; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.4,6,14,32-33,64-65,67-69,91; L.Rost, MIO 8, 1961, s.175,180,198; H.G.Güterbock, Or 15, 1946, s.484; H.Ertem, Fauna, 1965, s.260-265; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100-101; HIT, 1982, s.210; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.38; H.Kronasser, EHS, 1966, s.162,239; E.Laroche, BSL 62, 1967, s.59-60; F.Steinherr, WO 4, 1968, s.320; H.Otten, WO 5, 1969, s.94; ZA 71, 1981, s.143; P.Meriggi, HHG, 1962, s.58-59; M.Marazzi, Geroglifico An., 1990, s.142 no.111; K.Tuchelt, IstF 22, 1962, s.49vd.; O.Carruba, Kadmos 6, 1967, s.88vd.; A.Ünal, RIA [1987-1990], s.85-88.

⁸⁶⁰ "6 UR.MAḤ GUŠKIN 1^{EN} a-ṣi-ti-iš [" olarak, S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.101'de kırık yere gelen kısımlar bu şekilde transkr. ve terc. edilmiştir. Biz burayı "[GUŠKIN (veya) KÜ.BABBAR" olarak tamamlamak istiyoruz.

⁸⁶¹ Bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.198.

a-ú-i-ti-iš KÙ.BABBAR GAR.RA : KUB XXXVIII 2 Vs.I 12
 (=Bo 2383)⁸⁶²;
a-ú-i-ti KÙ.BABBAR : KUB LXII 10 Rs. 6;

Sg. D.-L. *a-ú-i-ti-ja-kán* KUN KÙ.BABBAR GAR.RA GAB-ŠU GUŠKIN
 : KUB XXXVIII 2 Vs.I 12
 (=Bo 2383)⁸⁶³;

(DUG) *hal(u/i)uani*⁸⁶⁴ : (c.) (=ZA.ĤUM)⁸⁶⁵ “bir içki kabı (rhyton)”

Sg. N. *hal-ua-ni-iš* KÙ.BABBAR : KUB XX 35 Vs.III 22;
 Pl. N. *hal-ua-ni-eš* KÙ.BABBAR : KUB XXIX 4 Vs.I 19;
 ZA.ĤUM KÙ.BABBAR : KBo VII 44 Rs. 8; XXVI 154
 3; KUB XI 35 Vs.I 30; XV 5
 Rs.III 8; XXII 70 Rs. 33;
 XXXII 1 Vs.III 6; 13; Rs.IV
 5; XXXII 3 Vs. 2; 9;
 XXXVIII 1 Vs.I 32;
 XXXVIII 2 Vs.II 23; Rs.III
 10; 19; XXXIX 70 Vs. 17;
 Rs.VI 2; 9; XXXIX 71 Vs.II
 8;16; 42; 43; 59; Rs.III ; 6;
 11; 33; 41; 48; 52; 58; Rs.IV
 5; XXXIX 75 Vs. 4; 11;
 XXXIX 78 Rs. 8; XXXIX 79
 5; XXXIX 83 4; XXXIX 91
 7; XL 102 Rs.IV 15; XLII
 100 Rs.IV 19; LI 33 Vs.I 7;
 LVI 24 Rs. 10; VBoT 108 Vs.
 16; 17; IBoT II 108 Ay.[?] 3;
 12; 16; 17; HT 5 12'; 14';
 17';

⁸⁶² Bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14.

⁸⁶³ Bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.6 ve H.Ertem, Fauna, 1965, s.262. L.Rost, MIO 8, 1961, s.175 d.n.63 ve HED, s.246'da KAXUD(?)^{U1A} yerine KUN “kuyruk” olarak okunmaktadır.

⁸⁶⁴ Bkz. HW, s.48; HW², s.89-90; HED, s.138-139; HED, s.51-52; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.80-82.

⁸⁶⁵ Bkz. HW, Erg. 1, s.30; HW², s.89-90; HEG, s.138-139; HED, s.51-52; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.6-9; L.Rost, MIO 8, 1961, s.176-177; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.73-79.

ZA.ḪUM KÙ[BABBAR	: KBo VII Vs. ² II 16; KUB XXXIX 85 8;
ZA.Ḫ]UM KÙ.BAB[BAR	: FHG 3 (MAH 16863) Vs.II 15;
ZA.ḪUM] KÙ.BABBAR	: KUB XXXIX 73 11 (dupl. Nr.71 IV 32vd.);
ZJA.ḪUM KÙ.BABBAR	: KUB XXXIX 77 Rs. 3;
ZA.]ḪUM KÙ.BABBAR	: KUB XXXIX 71 Rs. 6;
ZA.ḪUM KÙ.BABBAR-i	: KUB XLII 100 Rs.IV 20;

ḫapaš-(MUŠEN) : (c.) "nehir-kuşu"⁸⁶⁶

Sg. G. **ḫa-pa-aš**^{MUŠEN} KÙ.BABBAR : KUB LVIII 104 Vs. 24;

(GIŠ)**ḫapšalli-** / (GIŠ)**ḫaššalli-**: (n.) (=GIŠ GİR.GUB²) "(ayaklı) tabure"⁸⁶⁷

Sg.(/Pl.) N.-A. KÙ.BABBAR -aš **ḫa-ap-ša-[al-li** : KBo XX 97 Rs.IV 13⁸⁶⁸;

(DUG)**ḫarḫara-**: (c.) "sıvılar için bir kap"⁸⁶⁹

Sg. D.-L. **ḫa-ar¹-ḫa-ra-a-e** KÙ.BABBAR : KUB X 60 4;

ḫarišana-: "bir nesne"⁸⁷⁰

Pl. N.-A. **ḫa-ri-ša-nu-uš-ua ...** KÙ.BABBAR⁸⁷¹

: KUB V 7 Rs. 20;

ḫaršanalli-: (n.) bkz. → = GILIM = KILILU

ḫašša-(=KINŪNU) bkz. → = GUNNI "ocak, ocak-altar"

ḫazzizzi-, ḫazzizzu-: (n.) / **ḪAŞIŞU(M)** "kulak, akıl, hikmet (nesne)"⁸⁷²

Sg. N.-A. /Pl. **ḫa-zi-zi** KÙ.BABBAR : KUB XV 31 Vs.II 18; KBo XXIV 45 Rs. 9;

⁸⁶⁶ HED, s.114-115.

⁸⁶⁷ Bkz. HW, s.55; HEG, s.167; HED, s.128-129; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209; HW² (14), s.251vd.; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.708vd. ve d.n.15.

⁸⁶⁸ Metin yeri için bkz. HW² (14), s.254.

⁸⁶⁹ HED, s.142.

⁸⁷⁰ A.Goetze, ANET, 1950, s.498.

⁸⁷¹ 2 **ḫa-ri-ša-nu-uš-ua** 1^{EN} **ŠA GUŠKIN Û ŠA KÙ.BABBAR**.

⁸⁷² Bkz. HED, s.284 : **ḫazzizzi-, ḫazzizzu-** "ear; wit(s); wisdom" nom.-acc.sg. (akkadianizing). Krş. AHw, s.330.

ḡa-zi-zi [(KÛ.)]BABBAR : KUB XV 32 Vs.II 13;

ḡa-x []-za : “bir nesne”⁸⁷³

Pl. [] *ḡa-x*-[]-za KÛ.BABBAR : KUB XXXVIII 27 Rs. 8;

ḡuitar (/ḡuedar) : (n.) “vahşi hayvan”⁸⁷⁴

Sg. N. [ḡu-ī]-ta-ar KÛ.BABBAR : KBo XX 33 Vs. 14;

ḡulpanzana- / *ḡu(ḡa)lpa(n)zena-* : (c.) “süs, kabartma (toka/çengelli iğne/düğme /topuz/çivi)”⁸⁷⁵

Pl. N. *ḡu-ul-pa-an-zi-ni-eš-ši-eš* [K]Û.BABBAR

: KUB XVI 68 Vs.I 9;

ḡu-ul-pa-an-zé-ni-eš-mi-ša GUŠKIN Û ŠA KÛ.BABBAR

: KUB XXX 20 Rs.III 12;

ḡuppar- : (n.) [*ḡuppara-* : (c.)] “çanak, tas, kase”⁸⁷⁶

Sg./Pl.) N.-A. *ḡu-up-pár* KÛ.BABBAR : KBo IV 9 Vs.I 16; XIII 142 7; KUB XXX 15 Vs. 3; 4; VBoT 114 Rs.III 3;

ḡu-u-up-pár KÛ.BABBAR : KBo XXV 184 Rs.III 68;

ḡu-u-up-pár KÛ.BAB[BAR] : KUB XXXIX 48 2;

Sg. A. *ḡu-u-up-pa-ra-an* KÛ.BABBAR : KBo XXX 104 Vs. 5;

ḡu-]up-pa-ra-an KÛ.BABBAR : KBo XXV 40 4;

Sg. D.-L. *ḡu-u-up-pa-ri* KÛ.BABBAR : KBo XXIII 64 Rs.III 13;

(DUG / GIŠ)*ḡupparalli-* : (c./n.?) “ayaklı kase”⁸⁷⁷

Sg. N. GIŠ*ḡu-u-up-pár-al-liš* KÛ.BABBAR : KUB XLII 11 Rs.V 28;

⁸⁷³ Metin yeri ve transkr. - terc. için bkz. L.Rost, MIO 9, 1963, s.186vd.

⁸⁷⁴ Kelimenin özellikleri için bkz. E.Neu, StBoT 25, 1980, s.53,54; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.89; HED, s.352-355.

⁸⁷⁵ Bkz. HEG, s.281; HED, s.424-426; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100,104,108,118; -, HIT, 1982, s.215; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.139; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.593.

⁸⁷⁶ HW, s.74; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.46vd.; HED, s.387vd.

⁸⁷⁷ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.34,36,215 (=“tureen-stand”); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.593 (“Ständer”); HED, s.391.

hırtai- : (c.) “lanet modeli (sembolü veya nesnesi?)”⁸⁷⁸

Sg. N. *hıu-ur-ta-iş-ša* ... KÜ.BABBAR⁸⁷⁹ : KUB XXIX 7 Rs. 41;

hıtuşi- : (c.) “şarap kabı”⁸⁸⁰

Sg. N. *hıu-u-tı-ši-iş an-dur-za* KÜ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXVII Rs.III 22;

hıu-u-t[u-ši-iş] an-dur-za KÜ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXVII Rs.III 18-19;

ıntaluz(z)i- : (c./n.) “kürek (veya benzeri)”⁸⁸¹

Sg. N.-A. (n.) *Giš-in-ta-lu-zi* KÜ.BABBAR : KBo XXV 184 Rs.III 58;

Sg. A. (c.) *G₁Iš-in-ta-lu-zi-in* KÜ.BABBAR : KUB XLI 43 Rs² 5;

Giš₁]n-da-lu-uz-zi-in KÜ.BABBAR⁸⁸²

: KUB XXXIX 35 Rs.IV 11;

iparuaşa (/ipa(r)uaşi-) : (c.) “fal kuşu”⁸⁸³

]i-pār-ua-aş-ḫa-aš 1 KÜ.BABBAR 1 GUŞKIN

: KUB XV 26 [8²]; 10;

işhuz(z)i- : (c.) “kemer, bant”⁸⁸⁴

Sg. A. *iş-ḫu-iz-zi-in* KÜ.BABBAR : KUB II 6 Rs.IV 5-6;

işgaruḫ / işgariḫ- : (n.) “libasyon kabı”⁸⁸⁵

Sg. N.-A. *iş-ga-ru-uḫ* KÜ.BABBAR : KUB LI 42 Rs.V² 3; LVIII 6 Rs.V 10; 16;

iş-ga-ru-uḫ KÜ.[BABBAR/GUŞKIN

: KUB XLIV 22 9;

⁸⁷⁸ Bkz. HED, s.434vd.; CHD, s. 69’da “*models of ... curse*” olarak alınmıştır, krş. HW, s.129.

⁸⁷⁹ *li-in-g[a -]e-ma hıu-ur-ta-iş-ša* ŠA KÜ.BABBAR GUŞKIN TUR^{11M}; metin yeri için bkz. CHD, (L), s.69; A. KUB XXIX 7 + B. KBo XXI 41 Rs. 50: *li-in-g[a-iş]-ma hıu-ur-ta-iş-ša* R.Lebur, Şamuha, 1976, s.124,131 (=str. 50); V.Haas, Fs Otten, 1988, s.131 (=str. 50).

⁸⁸⁰ Bkz. HW, s.78; HED, s.417; C.-G.von Brandenstein, MVAG 46/2, 1943, s.21-23; L.Rost MIO 8, s.177.

⁸⁸¹ Bkz. HW, s.83; HEG, s.362; HED, s.373-374.

⁸⁸² Tml. için bkz. CHD, s.122-123 *makkuya(n)*-altuna.

⁸⁸³ Bkz. HW, s.83; HED, s.374-375; H.Ertem, Fauna, 1965, s.215-216.

⁸⁸⁴ Bkz. HW, s.87; HEG, s.395; HED, s.401vd.

⁸⁸⁵ Bkz. HW, s.88; HEG, s.400 (=der silberne Gegenstand ... ist wohl fernzuhalten); HED, s.419-420.

iş-qa-ru-uh KÛ.BABBAR : KUB XX 25 Vs.I 8; IBOT III
17 Öy. 5; 12;

iş-qa-]ri-iḫ KÛ.BABBAR GUŠKIN : KBo XX 61 Vs.I 24;

iş-qa-ri-iḫ KÛ.BABBAR : KBo XI 29 Vs. 8;

Sg. D.-L. *iş-ga-ru-ḫi-ja* KÛ.BABBAR : KUB XVIII 9 Vs.I 8;

Sg. Instr. [*iş-g*] *a-ru-ḫi-it* K[Û.BABBAR]⁸⁸⁶ : KBo XI 35 Rs. 7;

iş-ga-ru-ḫi-i[t] K[Û.BABBAR]⁸⁸⁷ : KBo XXV 1 Vs.III 28;

iškattahḫ- / **iškidaḫḫ-** : (n.[?]) "bir alet"⁸⁸⁸

Sg. N.-A. *iş-ka-ta¹-aḫ* KÛ.BABBAR : KUB LI 42 Rs.V² 3; LVIII 6
Rs.V 10;

išpatar- : (n.) "şiş, kebab şişi / mızrak"⁸⁸⁹

Sg. N.-A. *iş-pa-a-ta* KÛ.BABBAR (TUR^{1?}) : KUB IX 28 Vs.I 15;

DUG **išpanduḫa-** : (c.) "libasyon kabı"⁸⁹⁰

Sg. A. *iş-pa-an-du-ḫa-an* KÛ.BABBAR : KBo XVII 75 Vs.I 15; 59 [IV
49⁸⁹¹]; XXIX 211 Rs.IV² 20;

iş-pa-an-tu-ḫa-an KÛ.BABBAR : Bo 181 II 13 (14);

Sg. Instr. *iş-pa-an-du-it* KÛ.BABBAR : KBo XVII 75 Rs.IV 9; 29;

iş-pa-an-du-it KÛ.[BABBAR] : KBo XVII 75 Rs.III 13
[(28'; 36')⁸⁹²];

išpantuz(z)i(i)aššar- : (n.) **išpantuz(z)i(i)aššara-** : (c.) "libasyon kabı"⁸⁹³

Sg.(/Pl.) N.-A. *iş-pa-an-tu-zi-aš-šar* KÛ.BABBAR : KBo XVII 43 Vs.I 8 (XVII
18 Vs.II 9); XXXIV 155
Vs.²II 15;

⁸⁸⁶ Tml. için krş. Y.Coşkun, Kap, 1979, s.92.

⁸⁸⁷ Tml. için krş. Y.Coşkun, Kap, 1979, s.92.

⁸⁸⁸ Bkz. HW, s.88; HEG, s.403; krş. HED, s.416.

⁸⁸⁹ Bkz. HED, s.449-450 ("spit, skewer" şiş, kebab şişi); krş. HW, s.90 (^(URUDU)*išpatar-* "Spieß(?)" mızrak) ve HEG, s.420 ("Spieß" mızrak); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596 ("Nadel" iğne, çuvaldız vb.); G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.105.

⁸⁹⁰ Bkz. HW, s.89; HEG, s.414-415; krş. HED, s.436.

⁸⁹¹ Bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.5;

⁸⁹² Bu metin yerleri kırıkur; tespiti için bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.5 ve d.n. 1'de lit.

⁸⁹³ Bkz. HW, s.89; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.3vd.; HED, s.439-441; HEG, s.415-416.

GAL-*iš iš-pa-an-tu-uz-zi-aš-šar* KÙ.BABBAR-*aš*

: KBo XX 88 Rs.IV 10;

iš-pa-an] *-du-uz-z[i-ja²-aš-š]* ar KÙ.BABBAR

: KUB LIX 22 Rs.IV 3;

i] *š-pa-an-tu-zi¹-eš-šar* KÙ.BABBAR

: KBo XXII 198 Vs.I 1;

iš-pa-an-t] *u-zi-aš-šar* KÙ.BABBAR

: KBo XXX 54 Vs.I 2;

iš-pa-<an>-du-zi-aš-šar KÙ.BABBAR

: KBo XXX 54 Vs.I 10;

iš-pa-an-tu-uz-zi-ja-aš-šar [KÙ.BABBAR⁸⁹⁴]

: KBo XXX 57 Rs. 20;

iš-] *pa-an-tu-uz-zi-aš-šar* KÙ.BABBAR

: ABoT 13 8; 27; KUB X 23
Rs.IV 12;

iš-pa-an-[t] *u-z[i-e]š-šar* KÙ.BABBAR

: KBo XI 50 Vs.I 24;

iš-pa-a] *n-du-zi-ja-aš-šar* KÙ.BABBAR⁸⁹⁴

: KBo XVI 78 Rs.IV 3;

iš-p] *a-an-tu-zi-aš-šar* KÙ.BABBAR

: KBo XVII 18 Vs.II 9;

iš-pa-] *an-tu-zi-aš-šar* KÙ.BABBAR[R]

: VBoT 113 6;

iš-pa-an-tu-zi-aš²] *-šar* KÙ.BABBAR

: KUB LVI 44 Vs.² 20;

Sg. G. [(*iš-pa-an-tu-u*)] *z-z[i(-)* KÙ.BABBAR

: KUB X 9 1⁸⁹⁵;

ištamaḥura → = *ḪUPPI* “küpe”

(D) *itmari* : “kült kabı”⁸⁹⁶

it-ma-ru KÙ.BABBAR

: KUB VII 38 Vs. 15;

⁸⁹⁴ *iš-pa-a]* *n-du-zi-ja-aš-šar* RE-QU-TIM 1 ŠA KÙ.BABBAR “bir (ölçek) gümüş(lük) boş *išpantuzzieššar*- kabından” sözedilmektedir, bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.10.

⁸⁹⁵ Tml. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.25.

⁸⁹⁶ Str. (20) 2 GAL KÙ.BABBAR 2 *e-et-ma-ri-e-eš* KÙ.BABBAR 2 *e-et-ma-ri-iš* ZABAR (21) *zé-ri-ja-al-li* ZABAR *an-da ap-pa-an-da*. Bkz. HEG, s.447; E.Laroche, Recherches, 1947, s.83; DLL, s.53; H.Otten, Luv. s.29; CLL, s.96.

Pl. N. *e-et-ma-ri-e-eš* KÜ.BABBAR : KUB XXIX 4 Vs.I 20;

iḫaru- : (n.) “armağan, çeyiz”⁸⁹⁷

Sg. Abl. *i-ḫa-ru-ḫa-za* KÜ.BABBAR⁸⁹⁸ : KUB XLI 11 Rs. 23;

kalmar(a)- : (c., Pl. n.) “ışua, ışın, parlıtı”⁸⁹⁹

(Sg.)D.-L. Pl. n. *kal-ma-ra* KÜ.BABBAR : KBo II 1 Vs.II 13; Rs.IV 5;

gal-ma-ra KÜ.BABBAR : KUB XXXVIII 26 Rs. 39;

(GIŠ)**kalmi-** / **GIŠkalmišana-** : (c.) “ateşli/yanan odun; meşale, (kızgın nesne, yıldırım)”⁹⁰⁰

Sg. D.-L. **GIŠkal-mi-ja** KÜ.BABBAR : KUB XXXIX 35 Rs.IV 12;

GIŠkalmuš- : (n. s-St.) “lituus², kraliyet asası”⁹⁰¹

Sg. N.-A. **GIŠkal-mu-uš** KÜ.BABBAR GAR.RA : Bo 3769 1k. Kol 7;

(DUG)**kalti-** : (n.) “(törenselsel) bir kap; tuvalet kabi”⁹⁰²

Sg. N.-A. *kal-di* KÜ.BABBAR : KBo XX 33 Vs. 19;

kal-ti KÜ.BABBAR : KBo XXV 180 Vs.² 6; KUB XLVIII 9 Vs.II 10; 18; LVIII 1 Vs.II 10; LIX 21 Vs.II 9;

⁸⁹⁷ Str. (20) 2 GAL KÜ.BABBAR 2 *e-et-ma-ri-e-eš* KÜ.BABBAR 2 *e-et-ma-ri-iš* ZABAR (21) *zé-ri-ia-al-li* ZABAR *an-da ap-pa-an-da*. Bkz. HEG, s.447; E.Laroche, Recherches, 1947, s.83; DLL, s.53; H.Otten, Luv. S.29; CLL, s.96.

⁸⁹⁸ (23) ... *ka-a-ša i-ḫa-ru-ḫa-za IŠ-TU* KÜ.BABBAR GUŠKIN, bkz. J.J.S.Weitenberg, U-Stämme, s.252-253; H.A.Hoffner, Jr., Fs Gordon, 1973, s.88.

⁸⁹⁹ Bkz. HW, s.96; H.Kronasser, EHS, 1966, s.108, 186; HEG, s.467 *kalmara-* c./n. “Berg(?)”; HHw, 2001, s.70: *kalmara-* c. “Strahl, Sonnenstrahl” (der ältere Bedeutungsansatz ‘Berg, Gebirge’ ist überholt), N.-A. Pl. n. *kalmara* ‘Sonnenscheibe’ (Nach bildung aus Edelmetall); HED, s.26vd. “ray” (KBo II Vs.II 12-13:) 1 ^{NA}ZI.KIN KÜ.BABBAR ^DUTU^{ŠI} *šer-ši-kán kal-ma-ra* KÜ.BABBAR ^{DÜ}-an “one silver idol of the solar deity, at its top are rays of silver”; (Rs.IV 5) *kal-ma-ra* KÜ.BABBAR ^DUTU^{ŠI}; (KUB XXXVIII 26 Rs. 39:) JUGU *gal-ma-ra* KÜ.BABBAR ^DUTU^{ŠI} ^{DÜ}-an-zi “above they make silver rays”.

⁹⁰⁰ Bkz. HW, s.96 “Holzscheit”; H.Kronasser, EHS, 1966, s.182, 183, 186, 220 “Holzscheit”; HEG, s.468-469 “Holzscheit”; HED, s.26vd., 29 “(fire)stück, brand”.

⁹⁰¹ Bkz. HW, s.96; HEG, s.469; S.Alp, JCS 1, 1947, s.164-175; H.Kronasser, EHS, 1966, s.328; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.144; HED, s.28; (metin yeri için de) J.Siegelová, Eisen, 1984, s.142; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.720vd.

⁹⁰² Bkz. HW, s.96; HEG, s.470; H.Kronasser, EHS, 1966, s.237; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.144 (ve detaylı bilgi için Part I s.104vd.).

kal-ti K[Û.BABBAR

: KUB LVIII 1 Vs.II 6;

kal-ti KÛ.B[ABBAR

: KUB LVIII 1 Vs.II 13;

(DUG)**kappi-** : (c.) = **KAPPU** (=DUG**PURSĪTUM**=DUG**BUR.ZI**) : "bir kap"⁹⁰³Sg. D.-L. DUG*kap-pi-ja* KÛ.BABBAR: KUB LX 2 Rs. 30⁹⁰⁴;*KAP-PU* KÛ.BABBAR: KBo II 1 Vs.I 30⁹⁰⁵; KUB
XLII 21 Vs. 10⁹⁰⁶;(DUG)**kattakurant-** : (c.) "bir kap"⁹⁰⁷Sg. A. *kat-t]* *a-ku-ra-an-ta-an* KÛ.BABBAR: KUB II 6 Rs.IV 19; XXIV 89
7;Sg. Abl. *kat-t]* *a-ku-ra-an-ta-az* [?KÛ.BABBAR

: KUB XXIV 89 12;

Pl. A. *kat-t]* *a-ku-ra-an-du-uš* KÛ.BABBAR

: KUB XXIV 89 4;

genu-/ganu-/ginu- : (n.) "diz"⁹⁰⁸Pl. N. (-A.) *gi-nu-ya* KÛ.BABBAR

: KUB XLII 41Rs. ? 3;

URUDU**kugulla-** : (c.) "bir kap / bir ölçü birimi"⁹⁰⁹Pl. N. URUDU*ku-gul-la-aš* ŠA.BA 1^{EN} [KÛ.BAB]BAR⁹¹⁰

: KUB XIII 33 Vs.II 19;

⁹⁰³ Bkz. HW, s.98; HEG, s.491-492; H.Kronasser, EHS, 1966, s.203-224; V.Haas, Nerik, 1970, s.290; A.Goetze, Kizz., 1940, s.66-67; S.Koşak, HIT, 1982, s.287; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.34vd.

⁹⁰⁴ A.Goetze, Kizz., s.66'da str. 30 = 71'i karşılamaktadır.

⁹⁰⁵ Bkz. HED, s.491.

⁹⁰⁶ Krş. S.Koşak, HIT, 1982, s.47.

⁹⁰⁷ Bkz. HW, s.105; HEG, s.542; H.Kronasser, EHS, 1966, s.159, 258; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.83vd.; krş. = DUG**HAB.HAB** ile.

⁹⁰⁸ (2)] É *ši-nap-ši-ja-aš* SAG.DU-za[(3)]1 ^{UZU}UBUR KÛ.BABBAR *gi-nu-ya* KÛ.BABBA[R "... (3) Onun (tanrıça İstar'ın) göğüsleri gümüşten, dizleri gümüştedir." Bkz. HW, s.107; Erg. 2, s.15; HEG, s.552-554; H.Kronasser, EHS, 1966, s.251; S.Koşak, HIT, 1982, s.180,222; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.147.

⁹⁰⁹ Bkz. HW, s.115; Erg. 1, s.10; HEG, s.617; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.34-35; CHD, s.258.

⁹¹⁰ Metin yeri için bkz. CHD, (mema- 5. altına) s.258.

(GIŞ)kurakki- : (c.) "sütun, direk (evin bir kısmı)"⁹¹¹

Sg. N.-A. GIŞku-ra-ak-ki ... KÜ.BABBAR⁹¹² : KUB LVI 23 Vs. 5;

Sg. A. ku-ra-ak-ki-in KÜ.BABBAR : KUB II 2 Vs. 5;

(GIŞ)kurtali- : (n.) "sandık (kapaklı-sepet)"⁹¹³

Sg. D.-L. GIŞkur-ta-li KÜ.BABBAR⁹¹⁴ : KUB XXVII 34 Vs.I 17;

Sg. Abl. IŞ]-TU GIŞgur-ta-li KÜ.BABBAR : KUB XXVII 34 Vs. I 20;

gurzip → bkz. GURPISU (: "miğfer, zırh yelek")

kuttanalli- : (n.) "gerdanlık"⁹¹⁵

Sg./Pl. N. ku-ut-ta-na-al-li KÜ.BABBAR : KUB XXXII 129 Vs. 17;
LIX 75 Vs.I 7⁹¹⁶; LX 158 Vs.
8⁹¹⁷;

kuşalma- : (c.) "bir kült nesnesi"⁹¹⁸

Sg. N. ku-şa-al-ma-aş KÜ.BABBAR : KUB XXXVIII 11 Vs. ? 10;

laḥanni- bkz. → =LAḤANNU (=DUG.LA.ḤA.AN) : "şişe (veya) testi"

⁹¹¹ Bkz. HW, s.117; -, Erg. 3, s.20; HEG, s.644-645; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.34,39 (açıklama için s.55) | (24) A-NA 4 ku-ra-ak-ki-ja-aş-ša ku-e-da-ni-ja A-NA 1 ku-ra-ak-ki kat-ta-an ki-iş-ša-an (25) da-a-i 1 ku-ra-ak-ki-in KÜ.BABBAR ku-ra-ak-ki-in GUŞKIN 1 ku-ra-ak-ki-in NA⁴ZA.GİN (26) 1 ku-ra-ak-ki-in NA⁴DUḤ.ŞÚ.A 1 ku-ra-ak-ki-in AN.BAR 1 ku-ra-ak-ki-in NA⁴ku-un-ku-nu-zi-ja-aş (27) 1 ku-ra-ak-ki-in URUDU 1 ku-ra-ak-ki-in ZABAR da-a-i "Ve 4 direğin herbirinin altına şöyle konulur: 1 gümüş direk, 1 altın direk, 1 mavıtaş(dan) direk, 1 kuarz/dağ kristali direk, 1 demir direk, 1 kireçtaşı direk, 1 bakır direk, 1 bronz direk koyar." | M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.40vd.

⁹¹² (5) ... GIŞku-ra-ak-ki na-at-ta IŞ]-TU KÜ.BABBAR ḫ[a².

⁹¹³ HEG, s.661vd.; HED, s.277vd.; A.Dinçol-M.Darga, Anatolica 3, 1969-1970, s.104; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.281.

⁹¹⁴ V.Haas, Fs Otten, 1988, s.127 "einen Behälter (aus) Silber".

⁹¹⁵ Bkz. HW, s.121; HEG, s.668-700; H.Otten, Kanişşuwar, 1986, s.168.

⁹¹⁶ 1 ku-ut-ta-na-al-li KÜ.BABBAR GUŞ(KIN ZAB)AR (=Bo 2495 + 2000/g), tml. için bkz. H.Otten, Kanişşuwar, 1986, s.168.

⁹¹⁷ 1 ku-ut-ta-na-al-li KÜ.BABBAR GUŞKIN ZAB[AR krş.(=Bo 2495 + 2000/g), H.Otten, Kanişşuwar, 1986, s.168 str.7 ile.

⁹¹⁸ Bkz. HEG, s.687; L.Rost, MIO 8, 1961, s.179; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.603.

laḥ(h)anza(na)-(MUŠEN)/laḥ(h)anzana/i-(MUŠEN): (c.) “bir kuş (ördek?)”⁹¹⁹
 Sg. N. *la-ḥa-an-za*^{MUŠEN} ... KÙ.BABBAR *ḥa-liš-ši-ja-an-zi*⁹²⁰
 : KUB XXXIX 7 Vs.II 8-9;

lakšaiš-: (c.) “bir nesne (bir çeşit iğne?)”⁹²¹
 Sg. N. *la-ak-ša-iš* KÙ.BABBAR TUR : KBo XVII 65 Rs. 55;
la-ak-ša-iš KÙ.BABBAR-i : ABOT 21 Ay. 8;

(URUDU)lappa-: (c.) “bir nesne (kıskaç, kerpeten, maşa?)”⁹²²
 Sg. N. *(IŠ-TU) la-ap-pa* KÙ.BABBAR⁹²³
 : KUB XXX 15 Vs. 4;

lingai-: (n.) “(bir yemin [/ant] modeli veya nesnesi?)”⁹²⁴
 Sg. N. *li-in-g[a]-e-ma* ... KÙ.BABBAR⁹²⁵
 : KUB XXIX 7 Rs. 41;

manaḡa-: (n.) “bir nesne”⁹²⁶
 Sg. N. *ma-na-ḡa* KÙ.BABBAR : KUB XV 5 Vs.II 23;

GIŠmāri- (/GIŠmārit-): (c.) “mızrak?, kargı? (bir silah)”⁹²⁷
 Sg. A. *ma-ri-in* KÙ.[BA]BBAR : KBo XXXVIII 2 Vs.II 25;

⁹¹⁹ Bkz. HW, Erg. 2, s.16; HEG, s.12,13; CHD, s.5,6; H.Ertem, Fauna, 1965, s.226; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.36-37.

⁹²⁰ (7) I-NA UD 13^{KAM} *na-aš-ta É-ri an-d[a] la-aḥ-ḥa-an-za-na-aš*^{MUŠEN} (8) *ḥi-mu-uš i-ja-an-zi nu ŠA GIŠ*^{ULA} 10 *la-ḥa-an-za*^{MUŠEN} *i-ja-an-za* (9) *nu-uš IŠ-TU KÙ.BABBAR ḥa-liš-ši-ja-an-zi nu A-NA 5 la-ḥa-an-za-ni* (10) SAG.DU^{MES} *ŠU-NU GUŠKIN GAR.RA* ^{SIG} *i-ja-at-na-aš-ša* 10 *la-ḥa-an-za*^{MUŠEN} (11) *i-ja-an-za iš-na-aš-ša* 10 *la-aḥ-ḥa-an-za*^{MUŠEN} ^{ULA} *i-ja-an-za na-aš* 30 (12) *la-aḥ-ḥa-an-za ḥu-u-i-iš-ša-an-te-iš-ša na-aš-šu* 5 *la-aḥ-ḥa-an-za* (13) *na-aš-ma* 6¹ *la-ḥa-an-za*^{MUŠEN} *ap-pa-an-zi ma-a-an la-ḥa-an-za-ma Ū-U[L]* (14) *me-ḥur nu MUŠEN HUR-RU*^{UL.A} *ap-pa-an-z[i]*; transkr. ve terc. için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.36-37.

⁹²¹ Bkz. HEG, s.19; CHD, s.20; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.144.

⁹²² Bkz. HEG, s.32-33; CHD, s.40.

⁹²³ Kök kullanımı Akadça prep. *IŠ-TU* 'dan dolayı Instr. olarak CHD, s.40'ta verilmiştir.

⁹²⁴ 1 *li-in-ga-in-na* URUDU *ḥa-aš-ši-kán an-da pí-eš-ši-e-iz-zi* CHD, s.[64 ve] 69'da “models of oaths” olarak alınmıştır, krş. HW, s.129.

⁹²⁵ *li-in-g[a]-e-ma ḥu-ur-ta-iš-ša ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN TUR*^{TIM}; metin yeri için bkz. CHD, s.69

⁹²⁶ Bkz. HW, s.135; HED, s.119; CHD, s.162.

⁹²⁷ HW, 136; HEG, s.133-134; CHD, s.183-184; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.139-141; L.Rost, MIO 8, 1961, s.176; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.152.

GIŞ⁹²⁸*ma-ri-in* KÛ.BABBAR-*an-za* : KUB XXXIII 91 2'⁹²⁸,
XXXVI 19 9'⁹²⁹;

Pl. N. GIŞ⁹³⁰*ma-ri¹-uś* KÛ.BABBAR GAR.RA
: KUB XLII 100 Rs.IV 5;

miteśnaś, : **miteśnaś** : (Nom.; Sg. G.) "kaliteli gümüş"⁹³⁰

Sg. N. KÛ.BABBAR : *mi-en-te*[-⁹³¹*eś-na-aś*]⁹³¹
: KBo III 15 9;
mi-te-eś-na-aś [KÛ.BABBAR]⁹³² : KUB XL 91 Rs. 15;

nepiś- bkz. → **ŠAMŪ**

(TÚG)**palahša** : (c.) "paravan şemsiye"⁹³³

Pl. N.² *pa-la-aḫ-ši-iś* KÛ.BABBAR : KUB XX 29 Vs. 6; KBo
XXXV 246 Vs. 8;

(DUG)**palḫi** : (c./n.) "büyük ve geniş bir kap (kazan, fıç, varil)"⁹³⁴

Pl. N.-A. n. KÛ.BABBAR-*aś pal-ḫi* : KUB LVIII 27 Rs.VI 10;
(Pl. N.-A. n.) "?" KÛ.BABBAR-*aś pal-aḫ*[-⁹³⁵ : KBo X 31 13;

GIŞ⁹³⁶**palzaḫḫa** : (c.) "heykeller için düz yer, heykel kaidesi"⁹³⁶

Sg. N. GIŞ⁹³⁷*pal-za-ḫa-aś* KÛ.BABBAR : KUB XXXVIII 2 Vs.II 12;

⁹²⁸ Tml. için bkz. E.Laroche, RHA 82, 1968, s.67.

⁹²⁹ Tml. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.141

⁹³⁰ [PAN]I ABI^DUTU-ŠI-*ḫa-za* 2 GAL KÛ.BABBAR *mi-te-eś-n[a-aś] tajaḫen* "Majestelerini-zin babası zamanında *miteśnaś* kalitesinde iki tane gümüş kap çaldık" (her kap 20 şekel = 1/2 mina ağırlığındaydı) KUB LX 91 Rs.III 8-9 (depos.), StBoT 4, 1967, s.30; [nu A]BI^DUTU-ŠI KI.LAL.BI *mi-te-eś-na-aś* [ḫekta²] / [1 MA.NA 2]0 GÍN KÛ.BABBAR x [...]x "Ondan sonra majestelerinizin babası *miteśnaś*ın ağırlığını [sordu, geri istedi] (yani) bir mina ve 20 şekel gümüş [...]" aynı yer III 15, StBoT 4, 1967, s.30; krş. aynı zamanda 4¹ MA.NA KÛ.BABBAR *m[i-i]n-[de-eś]-na-aś* KÛ.BABBAR *pa-x*[...] KBo XVI 61 Vs.I 10 (depos.), ed. StBoT 4, 1967, s.60vd. [...] KÛ.BABBAR : *mi-en-te*[-*eś*...] KBo III 15 9 (depos.), ed. StBoT 4, 1967, s.69. → CHD, s.305; HEG, s.220; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.31.61.69.

⁹³¹ Tml. için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.69.

⁹³² Metin yeri için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.30.

⁹³³ HW, s.155; CHD, s.60; S.Koşak, HIT, 1982, s.230; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.610.

⁹³⁴ HW, s.156; CHD, s.65 KUB XLII 78 Vs.II 22: 2 *šakantaddara pal-ḫi* GUŠKIN ŠA.BA 1-*E*[N...] "2 geniş altın *šakantaddara*, içlerinden bi[ri.. (ve) biri ..]"; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.44-48.

⁹³⁵ Metin yeri için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.102, d.n.3 [krş. 1206/v, 2¹ DUG *pal-aḫ-ḫ[i*.

⁹³⁶ HW, s.157; CHD, s.86-87; S.Koşak, HIT, 1982, s.230; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596

- pal-za-ḫa-aš* [KÛ.BABBAR]⁹³⁷ : KUB XXXVIII 2 Vs.II 5;
*pal-z[a-ḫa-aš K] Û.BABB[AR GAR.RA]*⁹³⁸
 : KUB XXXVIII 2 Rs.III 1;
 Giš*pal-za-aš-ḫa-aš* KÛ.BABBAR : KUB XXXVIII 1 Vs.I 31;
 Giš*pal-za-ḫa-aš-ma-aš* GAM-an ŠA Giš [KÛ.BABB]AR GAR.RA
 : KUB XXXVIII 21 Vs. 6-7;
pal-za-ḫa-aš KÛ.BABBAR GA[R.RA]⁹³⁹
 : KUB XXXVIII 2 Vs.I 11;
pal-za-ḫa-aš KÛ.BABBAR [GAR.RA]⁹⁴⁰
 : KUB XXXVIII 2 Vs.II 20;
 GAM-an Giš*pal-za-ḫa-aš K*[Û.BABBAR] GAR.RA IGI-an-da-ma-
 aš SAG.KI GUŠKIN GAR.R[A GAM-an G I Š*pal-za-ḫa-aš*
 KÛ.BABBAR/GUŠKIN] GAR.RA⁹⁴¹: KUB XLIV 1 Vs. 3-4;

penki(t) - : (c.) "bir süs eşyası"⁹⁴²

- Pl. N. *pí-en-ki* GUŠK[IN KÛ.]BABBAR⁹⁴³
 : KUB XLII 64 Rs. 7;

pennati - : (c.) "bir süs eşyası"⁹⁴⁴

- Pl. N. *pí-in-na-ti-iš ...* KÛ.BABBAR⁹⁴⁵ : KUB XXXVIII 3 Vs.I 12;
 [*pí-in-na-ti-iš ...* KÛ.BABBAR ...]⁹⁴⁶
 : KUB XXXVIII 3 Vs.I 21;

purpura - : (c.) "topak, küçük top"⁹⁴⁷

- Pl. A. [*pur*]-*pu-ru-uš* KÛ.BABBAR : KBo XVII 46 Vs. 27
 (+XXXIV 2 50);

⁹³⁷ Tml. için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.6-7.

⁹³⁸ Tml. için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.8.

⁹³⁹ Tml. için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.4; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n. 17.

⁹⁴⁰ Tml. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n. 17.

⁹⁴¹ Tml. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n. 17.

⁹⁴² S.Koşak, HIT, 1982, s.6,14,31,35,149,232; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.699 ('da Akadogram olarak alınmış); A.Ünal, Bir Fal Metni, 1983, s.86; -, THeth 6, 1978, s.112; CHD, (P), s.267vd.; HEG, (P), s.562; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.217vd.; AHW, s.864.

⁹⁴³ Tml. için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.149.

⁹⁴⁴ C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.9,13,16-17,19,24; L.Rost, MIO 8, 1961, s.182-183; S.Koşak, HIT, 1982, s.232; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.611.

⁹⁴⁵ 8 *pí-in-na-ti-iš* GUŠKIN ŠA 3' KÛ.BABBAR ...

⁹⁴⁶ Metin yeri ve tml. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.182-183.

⁹⁴⁷ LÜ^{MEŠ} AN.BAR 20 [*pur*]-*pu-ru-uš* AN.BAR *šuḫḫanz[i]* LÜ^{MEŠ} KÛ.BABBAR 20 [*pur*]-*pu-ru-uš* KÛ.BABBAR *šuḫḫanz[i]*, I.Singer, StBoT 28, 1984, s.163; CHD, s.390.

purungi-/purunga- : (c.) "bir süs eşyası"⁹⁴⁸

Pl. N. *pu-ru-un-gi-eš* KÛ.BABBAR : KBo XVI 68 Vs.I 4;
pu]-ru-un-gi-eš KÛ.BABBAR : KBo XVI 68 Vs.I 10;

šaluṇ / šaluṇant-² : (n.) "bir (kült) nesne(si)"⁹⁴⁹

Sg. N.-A. *šal-u-ṇa-an-za* KÛ.BABBAR⁹⁵⁰ : KBo XIV 96+KBo XXIX 72(join) Rs.III 16; 18; XXIV 31 Vs.² 10;

šamana- : (c.) "temel (temel taşı)"⁹⁵¹

Sg. N. *ša-ma-na-aš* KÛ.BABBAR : KBo IV 1 Vs. 20; KUB II Vs.I 22;

Pl. A. *ša-ma-nu-uš*KÛ.BABBAR GUŠKIN-ja : KBo IV 1 Vs. 35; KUB II 2 Vs.I 43;

[(*ša-ma*)]-nu-uš KÛ.BABBAR GUŠKIN-ja : KUB IX 33 Vs. 10 (dupl.= KBo IV Vs.I 26);

URUDU **šapikkušta-** / URUDU **šepikkušta-** bkz. →URUDU **ZI.KIN.BAR**

šarra- : (c.) "spatula (boya bıçağı)"⁹⁵²

Sg. N.-A. *šar-ra-an* KÛ.[BABBAR : KBo XIII 80 4;

(SI) **šapatar** : (n. *r*-Stamm.²) "boynuz"⁹⁵³

Sg. N.-A. *ša-ṇa-tar* (2 AŠ-RU) KÛ.BABBAR : KUB XXXVIII 1 Vs.I 34;

⁹⁴⁸ I.Singer, StBoT 28, 1984, s.164; CHD, (P), s.393; HEG, (P), s.667.

⁹⁴⁹ CTH 690-694 *Huṇašanna* kültü adı altında KBo XXIX 72 (464/b+4242/w(+236/r) ile join olmaktadır. (krş. CHD, (Š), s.108) Bunu bir kült nesnesi olarak almayı uygun görüyoruz.

⁹⁵⁰ MUNUS *al-ḥu-(i)-it-ra-a šal-u-ṇa-an-za* KÛ.BABBAR EGIR-pa iš-ta-na-a-ni.

⁹⁵¹ HW, s.180; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.34-35.

⁹⁵² Krş. S.Koşak, HIT, 1982, s.235.

⁹⁵³ HW, s.189; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.12-13; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178.

šeḫelli- (c.) : “bir kap veya kase?”⁹⁵⁴

(hurr. Morphem -ū)

še-ḫi-el-li-ti KÙ.[BABBAR] : KBo XXV190 Vs. 31;
še-ḫi-el-li-ū KÙ.BABBAR : KBo XXV 190 Rs. 5;

šittar (n./c.) (=AŞ.ME = ŠAMŠATU) : “güneş kursu”⁹⁵⁵

Sg. N.-A. ši-it-tar KÙ.BABBAR : KUB XI 21 Rs.IV 21;
XXXVIII 10 Rs.III 15; LVI
13 Vs. 3;

ši-it-tar KÙ.BA[BBAR] : KUB XXXVIII 3 Vs.I 13;

ši-it-tar KÙ.BABBA[R] : VBoT 108 Rs.IV 7;

ši-it-tar KÙ.BABBAR ... GAR.RA : KBo XII 1 Rs.IV 31;

Sg. N. [ši-it-ta]-ra-an KÙ.BABBAR : KUB LVIII 17 Vs.III 1;

Pl. N. še-it-ta-ri-iš ... KÙ.BABBAR⁹⁵⁶ : KUB LV 53 Vs. 6;

ši-it-ta-ri-eš KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXIX 4 Vs.I 22;

AŞ.ME KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 21 Vs. 3;
XXXVIII 37 Rs.III 10;

AŞ.ME KÙ[.BABBAR] : KUB XLII 43 Vs.4⁹⁵⁷;

(DUG)**taḫaši-** (c.) “bir kap”⁹⁵⁸

Sg. A. ta-ḫa-ši-in KÙ.[BABBAR?] : KBo XXXIX 191 Vs.I 7;

taḫuštama- : “bir nesne”⁹⁵⁹

Sg. N. [t]a-ḫu-u-uš-ta-ma KÙ.BABBAR : KUB LVIII 48 Rs.III 19;

⁹⁵⁴ HW, s.189'da “Reinheit (?) ['temizlik, halislik']” olarak karşılık verilmiştir. (str. 5) [na-aš-ta^{LÜ} tap-ri]-ja-aš ŠU^{MEŠ}-ŠU A-NA še-ḫi-el-li-ti KÙ.BABBAR šu-up-pi-ja-aḫ-ḫ[i : (Hurrice) metin yeri için bkz. ChS 1/2, 1986, s.425vd. G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.129 ve 295: šeḫelli- “a container(?)”; ayrıca bkz. M.-C.Trémouille, (“Un objet culturel: le šeḫelliški”) SMEA 38, 1996, s.73vd.(84, 86).

⁹⁵⁵ F.Sommer-H.Ehelolf, ZA NF 12, 1940, s.5vd.; HW, s.194,265; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.102,106; -, HIT, 1982, s.237; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.617.

⁹⁵⁶ 5 še-it-ta-ri-iš ŠA^{BA} 1^{EN} GUŠKIN 1^{EN} ŠAKÙ.BABBAR 1^{EN} ŠA AN.BAR 1^{EN} ŠA NA₁ : krş.

J.Siegelová, Eisen, 1984, s.126 ve d.n.45.

⁹⁵⁷ (4) 15 AŞ.ME KÙ[.BABBAR] (5) -(ra-an)]za GUŠKIN 1^{EN} ar-ma-an-ni-eš AN.BAR GE₆ 2 AŞ-RA x[(6) (GUŠKIN)] AN.BAR GE₆ ŠA 1^{EN} GUŠKIN : transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.162 ve d.n.22.

⁹⁵⁸ HEG, s.14-15, A.Kammenhuber, Or 39, 1970, s.563; I.Singer, StBoT 27, 1983, s.162.

⁹⁵⁹ HEG, s.18.

(DUG/GİŞ) **tallā(i)-** : (n.) "küçük bir parfüm veya yağ şişesi (kabı)"⁹⁶⁰

Sg. G. *ta-al-la-aš* KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 1 Rs.IV 12;
Sg./Pl.² N.-A. ² *ta] ĩ-la-a-i* KÙ.BABBAR : KUB XXXV 206 15;

(DUG) **tapišana-** (c.) (=??) (DUG) **GİR.GÁN**⁹⁶¹ : "bir kap, 'gök hiyeroglifi biçimli kap'"⁹⁶²

Sg. N.-A. *ta-pi-ša-ni-iš* KÙ.BABBAR : KUB XXXIV 87 Vs. 13; 17;
ta-p] ĩ-ša-ni-iš KÙ.BABBAR : KUB XXXIV 87 Vs. 16;
ta-pi-ša-na-an KÙ.BABBAR : KBo X 23 Rs.IV (Lücke) 4;
XXV 180 Rs.² 7;
[*ta]-pi-ša-ni-in* KÙ.BABBAR : KUB LVIII 41 Rs.V 5;
ta-pi-ša-na-an KÙ.[BABBAR : KUB XX 61 Rs.III 15;
t] a-pi-ša-n[a-an KÙ.BABBAR : IBoT IV 308 Öy. 7-8;
]*ta-a-pi-ša-na-an ŠA* KÙ.BABBAR

: KBo XIX 138 Vs. 10;

Sg. D.-L. *ta-pi-ša-ni* KÙ.BABBAR : KUB XI 21 Rs. 25;
Sg. Abl. *ta-pi-ša-an-za* KÙ.BABBAR : KBo XV 69 Rs. 14;
Sg. Instr. *ta-pi-ša-ni-it* KÙ.BABBAR : KBo XXX 71 Vs.III 20;
ta-pi-ša-[ni]-it KÙ.BABBAR : KBo XV 68 Vs.III 8; 11;
Pl. A. *ta-a-pi-ša-nu-uš* KÙ.BABBAR : KUB LVIII 41 Rs.V 5;
ta-pi-ša-nu-uš KÙ.BABBAR : KUB XX 80 Rs.III 18;
GİR.GÁN KÙ.BABBAR : KBo XV 37 Rs.IV 43; 48;

Rs.V 8; 17; XV 52 Vs.I 6; XV

58 Rs.V 21; XV 59 Vs.III 11;
XXXIII 201 Vs.III; KUB XX

74 Vs.I 17; XL 97 Vs.III 21;

IŠ-TU GİR.GÁN KÙ.BABBAR : KBo XXV 172 Rs.IV 5;

DUG GİR.GÁN [KÙ.BABBAR/GUŠKIN

: KUB XI 3 Vs.III 9;

DUG GİR.GÁN KÙ.[BABBAR : KUB LVIII 48 Rs.III 20;

DUG] GİR.GÁN KÙ.BABBAR : KUB LVIII 48 Rs.III 26;

⁹⁶⁰ HEG, s.56; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14-15; L.Rost, MIO 8, 1961, s.181; S.Košak, HIT, 1982, s.239; -, Ling. 18, 1978, s.102,106; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.620-621.

⁹⁶¹ Karşılığı için bkz. E.Neu, StBoT 26, 1983, s.188.

⁹⁶² HW, s.212; HEG, s.129-131; Y.Coşkun, DTCFD 27, 1972, s.17-21; S.Košak, HIT, 1982, s.240; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.622; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.154vd.; 161 ve Şek. 47.

GİR.GÁN [KÙ.BABBAR	: KBo XV 69 Vs.I 14;
[GİR.GÁN KÙ.BABBAR]	: ABoT 7 Ay.V 8 ⁹⁶³ ;
[GİR.GÁN] KÙ.BABBAR	: KUB XXXIV 125 Vs. ² I ² 3,
GİR.GÁN KÙ.BABBAR-kán	: KUB XXXIV 125 Vs. ² I ² 10;

(GİŞ)tapri- : (Stamm.?) “koltuk, iskemle, tabure”⁹⁶⁴

Sg. D.-L. GİŞtap-ri-ja-kán (*píran arha*) IŠ-TU KÙ.BABBAR ha-liš-ši-ja-an
: IBoT II 129 Öy. 8;

(GİŞ)taptappa- : (c.) “kafes”⁹⁶⁵

Sg. N. tap-tap-pa-aš KÙ.BAB[BAR : KUB XLII 35 2;

taraḡar- (taraur-) : (n.) “bir kap / bir ölçü”⁹⁶⁶

r/n.-St. ta-a-ra-u-ḡa-ar KÙ.BABBAR : KUB LIX 71 Vs.I 10;

tarnatarna- : (c.) “elbise parçalarının altınla veya gümüşle işlenmiş kısımları
('işlenmiş düğme / madeni pul')”⁹⁶⁷

Pl. N. tar-na-tar-na-aš KÙ.[BABBAR : KUB XLII 55 Vs.I 8;

GİŞtarše- : (c.) “tablet², masa²”⁹⁶⁸

Pl. N. GİŞtar-še-eš-ma [... (GUŠKIN) KÙ.BAB]BAR GAR.RA⁹⁶⁹
: KUB XXXIX 7 Vs.I 15;

URUDUtekan- : (n.) bkz. →= GİŞ/URUDU AL (=ALLU) “(sivri) kazma, balta”

⁹⁶³ Tml. BiOr 8, 1951, s.227.

⁹⁶⁴ Bkz. HW, s.212; HEG, s.131-134; H.Kronasser, EHS, 1966, s.192,225,228; M.Popko, Kultobjekte, 1980, s.80; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.708vd.

⁹⁶⁵ Bkz. HW, s.212; HEG, s.135; H.Kronasser, EHS, 1966, s.121; H.Ertem, Flora, 1974, s.166.

⁹⁶⁶ Bkz. HEG, s.153-154; S.Koşak, HIT, 1982, s.240.

⁹⁶⁷ Bkz. HEG, s.119; H.Kronasser, EHS, 1966, s.121; S.Koşak, HIT, 1982, s.241; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.622.

⁹⁶⁸ Bkz. HW, s.216; HEG, s.224; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.32-33.

⁹⁶⁹ (15) GİŞtar-še-eš-ma ka-u-ú ú-da-an[-za ... KÙ.BAB]BAR GAR.RA “Ein Tablet² ist bereits herbeigebracht [, mit Gold und] Silber belegt;” transkr. ve terc. için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.32-33 [KUB XXX 19 Vs.I 9 (XXX 19+20+21+22+XXXIX 7)].

tilupunai(ja)- : (n.) "bir alet"⁹⁷⁰

Pl. N.-A. *ti-li-pu-na-a-i-ja* KÛ.BABBAR/GUŠKIN⁹⁷¹

: Bo 87/5a Vs.II 24;

tiḡatašša- : (c.) "bir nesne"⁹⁷²

(St.?) *ti-ḡa-ta-aš-ša* KÛ.BABBAR : KUB LVI 24 Rs. 18;

tuppi- : (n.) bkz. → *TUPPU*

turija- : "(araba) koşum(u)"⁹⁷³

Part. *tu-u-ri-ja-an* KÛ.BABBAR : KBo LVI 25 Rs.²IV² 4;

tu²-u²-ri²-ja²-an KÛ.BABBAR : KBo LVI 25 Rs.²IV² 11;

tuḡanta- : "bir nesne"⁹⁷⁴

Pl. A. *tu-u-ḡa-an-ta-an-za* KÛ.BABBAR : KUB LVI 28 Rs. [10]; 11;

ulupanni- : (c.) "bir nesne"⁹⁷⁵

(?) *ú-lu-up-pa-an-ni(-x/ba')* KÛ.BABBAR

: KUB XXXVIII 20 Vs. 6;

unuḡašḡa- : (c.) "bir mücevher (süs eşyası)"⁹⁷⁶

Pl. N. *ú-n] u²-ḡa-aš-ḡa-aš-ša* KÛ.BABBAR

: KBo XVIII 170 Rs. 4;

K]Û.BABBAR ú-nu-ḡa-aš-ḡi-eš : KUB XVI 68(+)79(+)KUB
XXXIV 86 Vs.I 7;

Pl. A. *ú-nu-ḡa-aš-ḡu-uš-mu-uš* KÛ.BABBAR-aš GUŠKIN-aš

: KBo X 31 Rs.IV(dupl. 38/c
(KBo XXX 18)= A IV 28'-
34vd.) 31-32⁹⁷⁷;

⁹⁷⁰ HEG, s.373.

⁹⁷¹ Metin yeri için bkz. HEG, s.373.

⁹⁷² HEG, s.399; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.147; H.C.Melchert, CLL, 1993, s.230.

⁹⁷³ HW, s.229; HEG, s.458-462; H.Kronasser, EHS, 1966, s.(144),499 →:["bespannt" (Wagen)].

⁹⁷⁴ HEG, s.492; R.Lebrun, Samuha, 1976, s.212-213.

⁹⁷⁵ HW, Erg. 3, s.34; L.Rost, MIO 8, 1961, s.213.

⁹⁷⁶ HW, s.234; S.Košak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.625;

I.Singer, StBoT 28, 1984, s.177.

⁹⁷⁷ I.Singer, StBoT 28, 1984, s.105.

(URUDU) **uakšur-** : (n.) "bir kap ve nispeten özel yemekler koymaya yarayan kap, gipeššar ölçüsü (nün tali aksamından bir parça)"⁹⁷⁸

Sg. N.-A. **ua-ak-šur** KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 1 Vs.I 2; Bo 5166+ KUB XLII 10 Rs. 3⁹⁷⁹;

ua^Jakl-[šur]x-ru TUR ŠA KÙ.BABBAR

: KBo XXXV 246+KBo XXXIX 185 (dupl. KBo XXI 30) Vs. 19⁹⁸⁰;

ualla- : (c.) "aldık[?], ayaklık[?]"⁹⁸¹

Sg. N. **ua-al-la-aš** KÙ.BABBAR : KBo IV 1 Vs. 47; KUB II 2 Vs.I 57; IX 33 Vs. 25;

ua-al-li-iš KÙ.BABBAR : KUB II 2 Vs.II 23;

Pl. A. **ua-al-lu-uš** KÙ.BABBAR : KUB II 2 Vs.II 60;

MULuannup(p)aštal(l)i- : (c.) "kuyruklu yıldız (Komet)"⁹⁸²

Sg.N. **MULua-an-nu-up-pa-aš-tal-li-iš-ša** ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XXIX 4 Vs.I 11;

MULua-an-nu-up-pa-aš-ta-al-la-aš KÙ.BABBAR

: KUB XXIX 4 Vs.II 68;

zalḫai- : (n.) "bir ritüel kabı"⁹⁸³

Sg. N.-A. **za-al-ḫa-i** KÙ.BABBAR : IBoT II 14 Öy. 4;

za-al-ḫa¹-a-i KÙ.BABBAR : KBo XXX 58 Vs.²II 22;

⁹⁷⁸ HW, s.242; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.10-11; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178; HdW, s.94; S.Košak, HIT, 1982, s.243; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.626.

⁹⁷⁹ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.114.

⁹⁸⁰ V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.168.

⁹⁸¹ KBo IV 1 Rs. 1-4 (// KUB II 2 Vs.II 1-4)'te sunağın altına gümüş, altın, demir, bronz'dan 4 adet **ualla-i**-konulmaktadır, aynı zamanda oda içinde bulunan direklerin altına da aynı şekilde yerleştirildiği anlaşılmaktadır. KBo IV 1 Rs. 17-22 (// KUB II 2 Vs.II 20-26)'da ocağın altına gümüş, altın, demir, bronzdan birer şekel ağırlığında bu nesneden konulmaktadır. KUB II Vs.I 57-60 (// KBo IV 1 Vs. 47-50 // KUB IX 33 Vs. 25-27)'de sunağın altına herbirinin ağırlığı bir şekel olan 9'ar adet gümüş, altın, demir, bronz **ualli**-konulmaktadır. HW, s.242; S.Alp, Anadolu 2, 1957, s.26; H.Kronasser, EHS, 1966, s.203; A.Goetze, ANET 3, 1956, s.356'da "prop"; E.Laroche, RHA 24/79, 1966, s.172'de "cheville au clou"; S.Košak, IIT, 1982, s.244'te "smooth"; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.626'da "glatt, unverziert, geschoren"; J.Tischler, Fs Lochner, 1995, s.317-322 [(Hethitisch) **walla-**] "Keule"; J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.805'te "ein gegenstand".

⁹⁸² HW, s.244; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.6-7.

⁹⁸³ HW, s.258.

zanzapušši- : (c.) “bir kap (*zinzapu*-kuşu [=“güvercin”⁹⁸⁴] biçiminde bir kap)”⁹⁸⁵

Pl. A. *za-an-za-pu-uš-ši-in* KÛ.BABBAR⁹⁸⁶

: KUB X 91 Rs.III 13;

(GIŠ)**zau-**⁹⁸⁷ : (n.) “bir nesne, alet, kap, mızrak? (; kült-sembol⁹⁸⁸)”

Sg. A. *za-a-u* KÛ.BABBAR : KBo X 26 Vs.I 28; 33; XVI 78 Rs.IV 14; XXVII 42 Vs.I 15; 20 23; XXX 24 6 (=51/u); KUB II Vs.I 42;

[*za-a*]-*u* KÛ.BABBAR : KUB XXX 24 9(=51/u);
Sg. N.-A. GIŠ*za-a-u* KÛ.BABBAR : KBo XXX 13 Vs. 5 (=1834/c); KUB LIX 19 Rs.V 7;

(GIŠ)**zeriġalli-** : (n.) “ayaklı-kupa”⁹⁸⁹

Sg. N-A. *ze²-ri²-ġ² a-al-li* ŠA KÛ.BABBAR : KUB XV 6 Vs.I 19;

zizzuġi- : (n.) “sıvılar için bir kap”⁹⁹⁰

Sg. A. *zi-iz-zu-ġi-i[n] ú-i-te-na-aš* KÛ.BABBAR : KUB XXXII 128 Vs.II 4;

zuppa- : (c.) “sıvılar için bir kap”⁹⁹¹

Sg. A. *zu-u-up-pa-an* KÛ.BABBAR : KUB XXX 41 Vs.II 11;

⁹⁸⁴ Bkz. H.Ertem, Fauna, 1965, s.198-200.

⁹⁸⁵ HW, s.259; HEG, s.324-325.

⁹⁸⁶ Metin yeri için bkz. HEG, s.373.

⁹⁸⁷ Y.Coşkun, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Anma Kitabı (AÜDTCF No.239), 1974, s.437-441; E.Neu, StBoT 5, 1968, s.141; J.J.S.Weitenberg, U-Stämme, 1984, s.269; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.181; HHw, 2001, s.206.

⁹⁸⁸ M. Popko, THeth 21, 1994, s.330.

⁹⁸⁹ HW, Erg. 3, s.38; (= H.G.Güterbock, RHA 22 (f.74), 98f.); H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.8-9; -, EHS, 1966, s.212,225; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.181; N.Oettinger, Atti II CIH, 1993 [1995], s.314.

⁹⁹⁰ HW, s.258 “Cefäß für Wein”, Erg. 1, s.38; A.Dinçol, RIIA 84-85, 1969, s.28,36 “Wasserkrug”.

⁹⁹¹ HW, s.263; H.Otten, StBoT 15, 1971, s.5; H.Kronasser, EHS, 1966, s.172 ve d.n.1.

Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri :

] - <i>hi-ja</i> -az KÙ.BABBAR	: KBo XX 115 3;
]SAG.DU ^{MEŠ} -ŠU-NU	: KUB LX 94 6;
z] <i>i-ja</i> IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN	
	: KBo XV 7 Vs. 17;
]x-ZU [?] KÙ.BABBAR	: JCS 24/72 (2461) 4;
H] ^{1.A} IGI [?] -ŠU [?] KÙ.BABBAR	: JCS 24/72 (2461) 9;
]IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KUB XVII 32 Vs. [?] I 4;

a) Sumerogramlar :DUG_A : “su kabı”

DUG _A KÙ.BABBAR	: KUB LVII 93 Vs.II 7; 9;
----------------------------	---------------------------

(GI)A.DA.GUR (= *ŞULPU* [?]) : “içki kamışı / bir kült kabı”⁹⁹²

A.DA.GUR KÙ.BABBAR	: KBo XIII 239 Vs.I 9; XVIII 172 Vs. 11; KUB XLII 10 Rs. 8;
--------------------	---

AD.KID : “hasır”⁹⁹³

AD.KID KÙ.BABBAR- <i>ja</i>	: KUB LVI 55 Vs.I 12;
-----------------------------	-----------------------

GIŠ/URUDU_{AL} (= *ALLU* = URUDU_{tekan-} : (n.)) “(sivri) kazma, balta”⁹⁹⁴

GIŠ _{AL} KÙ.BABBAR GAR.RA	: KUB LIII 3 Rs.V 4; LIII 4 Rs. 26; LIII 8 Rs. 11
AL KÙ.BABBAR	: KUB XXXVIII 21 Rs. 7;
GIŠ _{AL} ^{H1A} KÙ.BABBAR GAR.RA	: KUB LVIII 30 Vs. 16;

⁹⁹² HW, s.264; S.Košak, HIT, 1982, s.246 “drinking tube”; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.630 “ein kultisches Gefäß”.

⁹⁹³ HW, s.265.

⁹⁹⁴ HW, s.220; HEG, s.300-302; H.Kronasser, EHS, 1966, s.270; E.Laroche, RHA 10/51, 1949, s.20vd.

ALAM (= *eš(ša)ri* = *ŞALMU*) : “heykel, kaide”⁹⁹⁵

ALAM KÙ.BABBAR : KBo II 8 Vs.I 8; X Vs.II 38; XI 69 Vs. 7; XXVI 149 8; XXVI 151 Rs.III 9; XXXIV 145 6; KUB XV 27 Vs.II 4; XXI 27 Rs.III 39-40⁹⁹⁶; XXIV 12 Rs.III 30; XXXVIII 2 Vs.II 17; XXXVIII 7 Rs. 14; XXXVIII 13 Rs.[?] 8; XXXVIII 14 Vs. 3⁹⁹⁷; XXXVIII 31 Vs. 4⁹⁹⁸; LVII 48 5; LVIII 123 Vs.II 16; VBoT 13 6;

ALAM KÙ.[BABBAR / GUŠKIN

: KUB XXXVIII 35 Vs.I 9;

AL]AM KÙ.BABBAR

: KBo X 1 44;

ALAM KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB LVII 108 Vs.II 10;

[A]LAM KÙ.BABBAR

: KBo XII 56 Vs.I 13⁹⁹⁹;

ALAM KÙ.[[?]BABBAR

: KBo XXVI 228 Vs.(I) 14;

ALAM KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB IX 3 Vs.I 20; XXXVIII 22 Rs. 1-4 ([ALAM] ... *ḫališšijanteš*); LIII 8 Rs. 8;

ALAM] KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXVIII 3 Vs.I 19 [ALAM]¹⁰⁰⁰ ...;

ALAM GIŠ KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXVIII 1 Rs.IV 9; XXXVIII 3 Vs.II 7;

(ḪUR.SAG) ALAM LÚ KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXVIII 2 Vs.II 11;

⁹⁹⁵ HW, s.264; HED, s.313-315

⁹⁹⁶ (40) ALAM KÙ.BABBAR ŠA^m *Ḫa-at-tu-ši-li* ^m *Ḫa-at-tu-ši-li-iš ma-ši-qa-an-za* (41) SAG.DU-ZU KÙ.BABBAR GİR^{MEŠ} ŠU ŠA GUŠKIN *i-ja-mi*

⁹⁹⁷ ALAM LÚ KÙ.BABBAR KI.GUB IGI^{LI.A} ŠU GUŠKIN GAR.RA: L.Rost, MIO 8, 1961, s.201.

⁹⁹⁸ ALAM MUNUS KÙ.BABBAR 1/2 *še-kán* IGI^{LI.A} ŠU GU[ŠKIN GAR.RA: L.Rost, MIO 9, 1963, s.190.

⁹⁹⁹ Str. (15) ... 1 *še-kán* IGI^{LI.A} GUŠKIN KÙ.[BABBAR olarak devam etmektedir.

¹⁰⁰⁰ Tml. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.19 ve d.n.93.

- ALAM LÚ KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 2 Rs.III 5;
XXXVIII 7 Rs. 11; XXXVIII
28 Vs. 13; XXXVIII 29 Vs.
4;
- ALAM MUNUS KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 13 Rs.[?] 10;
XXXVIII 17 Rs.IV 3; 4;
XXXVIII 28 Vs.14;
- ALJAM MUNUS KÙ.BABBAR : KBo II 8 Vs.I 1; 3;
- ALAM MUNUS KÙ.[[?]BABBAR : KUB XXXVIII 7 Rs. 12;
XXXVIII 30 Rs. 3;
- ALAM KÙ.BABBAR MUNUS^{TI} : IBOT II 102 Ay. 8;
- ALAJM KÙ.BABBAR MUNUS^{TI}
: KUB LVIII 15 Rs.IV 7;
- ALAM MUNUS GIŠ KÙ.BABBAR GAR.RA
: KUB XXXVIII 1 Vs. 11; 15;
19';
- ALAM GIŠ MUNUS^{TI} KÙ.BABBAR GAR.RA
: KUB XXXVIII 3 Rs.III 12;
- ALAM AD.KID MUNUS^{TI} DÙR-an KÙ.BABBAR GAR.RA
: KUB XXXVIII 3 Vs.I 10;
- DINGIR^{LUM} ALAM KÙ.BABBAR
: KUB LVI 31 Rs.[?]IV 16 ;
- DINGIR^{LUM} ALAM-ŠU KÙ.BABBAR GAR.RA
: KUB XXX 54 Vs.II 17;
(DAM-ŠU-ja-aš-ši) 18;
- DINGIR^{LIM} (GIBIL) ALAM KÙ.BABBAR
: KUB L 89 Rs.III 10;
- ALAM^{HI.A} KÙ.BABBAR : KBo X 1 39; KUB XV 28
Vs.II 4; XXXIV 106 Vs.I 3;
- ALAM^{HI.A} KÙ.BABBAR GAR.RA
: KUB XXXVIII 12 Rs.III 12;
- ALAM-ŠU ŠA KÙ.BABBAR : KUB XXX 37 Vs.I 3;
- ALAM^{HI.A}-KU-NU ŠA KÙ.BABBAR
: KUB XVII 21 Vs.I 14;
- ALAM KÙ.BABBAR TUR : KUB XXXVIII 11 Vs.[?] 5;

(an-na-li) DINGIR-ni KÙ.BABBAR GUŠKIN¹⁰⁰¹

: KUB XLVI 40 Vs. 7;

LÚ ša-an-ku-un-ni-iš GIŠ-ru KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXIX 71 Rs. 9;

DUTUŠI IŠ-TU KÙ.BABBAR : KUB L 125 2;

KÙ.BABBAR-i GUŠKIN-an ši-ú-na-aš[

: IBoT II 121 Öy. 16;

DINGIR^{LIM} IŠ-TU KÙ.BABBAR : KUB XXIX 4 Vs.II 37;

DINGIR^{LIM}-aš ... KÙ.BABBAR TUR¹⁰⁰²

: KUB IX 28 Vs.I 11-13;

ALAM GIŠ GU₄ 4 GUB-an KÙ.[B]ABBAR G[AR.RA]

: KuT 27 Vs. 14¹⁰⁰³;

(GU⁴)AMAR : “dana, buzağı, genç bir hayvan”¹⁰⁰⁴

GU⁴AMAR KÙ.B[ABBAR GAR.RA

: KUB XXXVIII 11 Vs.[?] 12;

ANŠE.KUR.RA : “(gencl anlamda) at”¹⁰⁰⁵

AN]ŠE.KUR.RA KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 21 Rs. 6;

ANŠE.KUR.RA KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXVIII 4 Vs.I 2;

AZ : “ay”¹⁰⁰⁶

AZ KÙ.BABBAR

: KBo X 22 4; X 25 Rs.VI 7;

A]Z K[Ù.BABBAR]¹⁰⁰⁷

: KBo X 22 ((+)23+KBo XI 67) 1;

¹⁰⁰¹ “all’antica (statua della) divinità argento, oro,...” : metin yerinin transkr. ve terc. için bkz. A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.151.

¹⁰⁰² (11) nu DINGIR^{LIM}-aš e-eš-ri i-ja-zi (12) [G¹]ŠGA-AN-NU še-er-ra-aš-ša-an D^{11C} HAB.HAB -aš ú-e-da-an-da (13) šu-u-uš an-da KÙ.BABBAR TUR 7 NA₁^{UJA} TUR iš-ḫu-u-ua-an-te-eš (14) pu- u-ri-ja-aš-ša-aš ú-e-cl-ku-ua-an ša-a-ḫa-an “(11) (S)he makes an image of the deity: [on the ...] is a poststand. On top there is a pitcher (13) full of water, small (pieces of) silver and seven small stones are dropped in, (14) and grass is stuffed in its ‘lips’” transkr. ve terc. için bkz. CHD, (: puri- A aluna) s.386.

¹⁰⁰³ (=Kuşaklı) metin yeri ve tml. için bkz. J.Hazenbos, MDOG 128, 1996, s.100 (ayrıca diğer ALAM’lı metin yerleri için de s.102 d.n. 40) .

¹⁰⁰⁴ HW, s.305-306; H.Ertem, Fauna, 1965, s.44,47; HZL, s.306, No.155.

¹⁰⁰⁵ HW, s.305-306.

¹⁰⁰⁶ HW, s.266; H.Ertem, Fauna, 1965, s.125; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.186.

¹⁰⁰⁷ Tml. için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.14.

A]Z ² K[Û].BABBAR ¹⁰⁰⁸	: KBo X 23 Rs.V 21;
AZ KÛ.[BABBAR] ¹⁰⁰⁹	: KBo X 23 Rs.V 24;
AZ KÛ.BABBAR ¹⁰¹⁰	: KBo X 23 Rs.V 24;
AZ KÛ.BABBAR ¹⁰¹¹	: KBo XXX 14 Rs.V 10;

BABBAR (= ħarki- = PIŞU) : “beyaz”¹⁰¹²

BABBAR KÛ.BABBAR	: IBoT III 123 Öy.I 7;
------------------	------------------------

GIŞBANŞUR (= pāpu-² = PAŞŞŪRU) : “masa”¹⁰¹³

GIŞBANŞUR KÛ.BABBAR	: KBo X 1 Rs. 7; X 2 Rs.III 14;
GI[ŞBANŞ]UR KÛ.BABBAR	: KBo X 2 Vs.II 32 ¹⁰¹⁴ ;
GIŞBANŞUR ŠA K[Û.BABB]AR	: KBo X 1 41;

BIL.ZA.ZA (=NE.ZA.ZA) : “kurbağa”¹⁰¹⁵

BIL.ZA.ZA KÛ.BABBAR	: KBo XVIII 165b 2; IBoT IV 151 Öy.II ² 6;
BIL[.ZA.ZA GUŠKIN	: KBo XVIII 165b 2;

GIŞBUGIN : “sıvı için kap, tekne ve buna benzer kap”¹⁰¹⁶

GIŞBUGIN KÛ.BABBAR GAR.RA	: KBo X 26 Vs.III 9;
---------------------------	----------------------

GIŞBŪGIN : “kuru maddeleri koymaya yarayan bir kap; tekne veya buna benzer kap”¹⁰¹⁷

GIŞBŪGIN KÛ.BABBAR	: KBo XLII 61 Vs. 14;
--------------------	-----------------------

¹⁰⁰⁸ Tml. için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.14.

¹⁰⁰⁹ Tml. için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.14.

¹⁰¹⁰ Tml. için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.14.

¹⁰¹¹ Tml. için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.46'da j/I. ve s.52'de = A. KBo X 25 Rs.VI 7'ye.

¹⁰¹² HW, s.266; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.586.

¹⁰¹³ HW, s.226; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.633; CHD s.108 (pāpu-²).

¹⁰¹⁴ Tml. için bkz. F.Imparati, SCO 13, 1964, s.8.

¹⁰¹⁵ HW, 286; H.Ertem, Fauna, 1965, s.138; S.Košak, HIT, 1982, s.166,269; HZL, s.309

(No.169).

¹⁰¹⁶ HZL, s.309, No.182; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.634.

¹⁰¹⁷ HZL, s.309, No.55; S.Košak, HIT, 1982, s.135,248; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.634.

BUR : “bir nesne”¹⁰¹⁸

KÙ.BABBAR BUR

: KUB XXIV 12 Rs.III 16;

DUGBUR.ZI (= **kappi** = **DUGPURSITUM**) : “kurban kabı”¹⁰¹⁹

DUGBUR.ZI-*ma-aš-ša-an* KÙ.BABBAR

: KUB XLII 58 Vs.I 15;

DÀRA.MAŠ = **AJALU** [=LU.LIM=**LULĪMU**] : “geyik”¹⁰²⁰

DÀRA.MAŠ KÙ.BABBAR¹⁰²¹

: KBo X 23 Rs.VI 16; 21; 25;
X 24 Vs.I 1;

(GIŠ/DUG) **DĪLIM** (/LIŠ).GAL (= **MĀKALTU**) : “(büyük) kap”¹⁰²²

GIŠDĪLIM.GAL KÙ.BABBAR

: KBo XII 122 10; KUB
XXXII 129 Vs. 15; XLIV 49
Rs.² 9; LI 6 Rs. 4; LV 51
Rs.IV² 21;

GIŠDĪLIM.GAL KÙ.BABBAR

: KUB XLIV 1 Rs. 3; 129 Vs.
15;

DUG (= **KARPATU**) : “kap”¹⁰²³

DUG KÙ.BABBAR

: KBo XIX 130 Vs.I 5; 7;

DUG KÙ.BABBAR TUR

: KBo XLII 61 Vs. 14;

¹⁰¹⁸ (16) EGIR-ŠU-za^{LÚ} DUB.SAR GIŠ^{LÚ} *zu-pa-na da-a-i nu-kán* KÙ.BABBAR BUR (17) *da-a-i nu-kán ha-aš-ša-a-aš* ^D*Za-li-pu-ra* (18) *a-pí-e-pít* INIM^{MES} *an-da me-ma-a-i* (19) *nu*^{LÚ} DUB.SAR MĀŠ.GAL *ku-ir-ri nu-kán* EN.SISKUR (20) *iš-tar-na ar-ḥa ú-iz-zi na-aš ḡa-ar-pu-u-ḡa-an²-zi²* (21) *pa-iz-zi nu-za GIM-an ḡa-ar-ap-zi* olarak geçmektedir, transkr. için aynı zamanda krş. F.P.Daddi, Mestieri, 1982, s.162.

¹⁰¹⁹ Bu kabı Y.Coşkun, Kap, 1979, s.39vd. **DUGPURSITUM** altında tüm detaylarıyla işlemiştir ve şöyle demiştir: “Bu kap adının yazılışında en çok dikkatü çeken nokta, metinlerimizde de-ima DUG determinatifiyle geçmiş olmasıdır. Kelimeye Sumerce ve Akadça çiviyazılı belgelerde rastlanıyor. Kelimenin Hititçe karşılığı *kappi*-dir (Hititçe karşılığı *kappi*- gibi, **DUGPURSITUM** da *šipant*- “kurban sunmak” fiiliyle beraber geçmemektedir.) Bu kaba tanrıların kurban yiyecek ve içecekleri konduğundan ve bunların da sembolik ölçüde, miktarda olacağını nazarı dikkate alarak, bu kabın büyük bir kap olmayıp “küçük bir çömlek ya da çanak” diye isimlendiriyoruz. Sumerce, Akadça çiviyazılı belgelerde de geçen ve oradan iktübas edilen bu kap ismine orada da pek çok rastlanmakta; büyük, küçük, kapaklı, kalın kenarlı, renkli seramikten, ağaçtan, alabasterden, gümüşten, altundan, bazalttan yapıldığı; içlerine konulanların sıvılardan katı maddelere kadar çeşitlilik gösterdikleri bilinmektedir.”. Ayrıca bkz. HZL, s.310, No.245.

¹⁰²⁰ H.Ertem, Fauna, 1965, s.130-134; HZL, s.310, No.71.

¹⁰²¹ (16) EGIR-ŠU-*ma* DÀRA.MAŠ KÙ.BABBAR (17) SI^{UL}A-ŠU İ.GÁL ... (21) [EG]IR-ŠU-*ma* DÀRA.MAŠ KÙ.BABBAR (22) [SI]^{UL}A-ŠU İ.GÁL GUŠ[KIN]: İlgili metin yerleri için bkz. I.Singer, StBoT 28, 1984, s.15-16.

¹⁰²² HW, s.268; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.lvd.; HZL, s.311, No.286.

¹⁰²³ HW, s.282 (= **DUGLIŠ.GAL**); HZL, s.311, No.286.

É (= *parn-*, *pír-* = *BĪTU*) : “ev”¹⁰²⁴

É KÙ.BABBAR : KUB XLII 49 Rs. 27;

É-še-ja IŠ-TU KÙ.BABBAR ḫa-li-iš-ši-ja-nu-un¹⁰²⁵

: KBo X 2 Rs.III 23-24;

É^{MEŠ} DINGIR^{MEŠ}-ta pá-ku IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN [ú-nu-ḫa-an-ta]¹⁰²⁶

: KUB XXIV 1 Vs.I 25 :
(dupl.) KUB XXIV 2 Vs.I
21 (krş. KUB XXXVI 81
Vs.+ 12-13, dupl. KUB
XXIV 3 Vs.I 12-13);

TÚG/KUŠE.ÍB (= TÚG *gapari-*) : “kemer, hafif tunik”¹⁰²⁷

E.ÍB KÙ.BABBAR : KUB XVI 68 Vs.I 3;

E.[ÍB? K]Û.BABBAR : KUB XVI 68 Vs.I 18;

E.ÍB KÙ.BABBAR-aš : KUB XVI 68 Vs.I 6;

(UZU)EME (= *lala-*? = *LIŠĀNU*) : “bıçak ağzı”¹⁰²⁸

EME KÙ.BABBAR : KUB XLII 49 Rs.? 33;

GIŠÉRIN ZI.BA.NA / GIŠ.ÉRIN ZI.BA.NA : “terazi”¹⁰²⁹

GIŠ.ÉRIN ZI.BA.NA KÙ.BABBAR GUŠKIN

: KUB XII 53 11;

GIŠ.ÉRIN? ZÉ¹.BA.NA KÙ.BABBAR GUŠKIN

: IBoT III 112 Öy.? 7;

(GIŠ/URUDU)GAG (= *tarma-* = *SIKKATU*) : “kazık”¹⁰³⁰

GAG KÙ.BABBAR : KBo XXVI 152 Vs. 9; KUB
XXX 32 Vs. I 2;

GIŠGAG KÙ.BABBAR : KUB L 42 ? Kol. 6;

GIŠGAG^{HI.A} KÙ.BABBAR : KUB XXVIII 4 Vs. I. kol. 7;

GAG^{HI.A} KÙ.BABBAR : KUB XXXII 123 Rs.III 2;

¹⁰²⁴ HW, s.269.

¹⁰²⁵ Metin yeri için bkz. F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.50-51.

¹⁰²⁶ INA KUR ^{URU} *Ḫatú*=[*pát*] [*ešzi*] Metin yeri için bkz. O.R.Gurney, AAA 27, 1940, s.16-18; CHD, (*parku-* alunda), s.161b.

¹⁰²⁷ HW, Erg. 2, s.29; HZL, s.313. No.187.

¹⁰²⁸ HW, s.271; CHD, (*lala-*) s.21vd.

¹⁰²⁹ HZL, s.316, No.178,327.

¹⁰³⁰ HW, s.279; HZL, s.318, No. 75.

(DUG)GAL : "kadeh, bardak"¹⁰³¹

GAL KÛ.BABBAR

: KBo IX 91 Vs. 17; XI 30 Rs. 2; 9; XIV 88 Vs.II 15; XV 33 Vs.I 27; XV 49 Vs.I 4; 5; XV 83 Vs.II 7; 10; Rs.III 4; XX 114 Vs.I 3; 4; 5; 6; 17; Vs.II 19; XX 118 Vs.II 3; XXII 189 Vs.III 6; XXIX 188 Rs.IV 11; XXIX 189 2; XXX 172 Vs. 8; XXXIV 178 Vs.I 4; XXXV 88 14; XXXV 253 Vs.I 18; 19; 20; 21; XXXV 262 9; 11; KUB II 5 Rs.V 2; X 11 Rs.VI 3; XI 21 Rs.V 18; 21; XII 8 Vs.I 8; XV 3 Vs.I 9; XV 5 Vs.II 5; XV 16 Vs.I 9; XV 17 Vs.I 7; XXVIII 79 7; XXIX 4 Vs.I 20; XXIX 5 Vs.I 4; XXXI 53 Vs. 1; XXXI 61 Vs.I 7; XXXI 68 Rs. 45; XXXII 128 Vs.I 18; XXXII 129 Vs.I 15; XXXVIII 1 Vs.I 12; 17; XXXVIII 2 Rs.III 14; XXXVIII 3 Vs.I 4; XXXVIII 20 Vs. 4; XL 2 Rs. 27 (=68); XL 102 Vs.II 6; [7; 8]; 10; 11; 12; 14; XLII 10 Vs. 1; 2; 3; 4; XLII 11 Rs.V 26; XLII 84 Vs. 17; LVI 51 Vs.II 3; Rs.II 21; LIX 62 Vs.I³ 9; IBoT II 102 Ay. 10;

GA]L² KÛ.BABBAR

[..GAL KÛ.BABBAR]¹⁰³²

GAL KÛ.[BABBAR

: KBo XV 33 Vs.I 31;

: KBo XV 60 Vs.I 2;

: KBo XVI 65 Vs.I 8; XXX 142 Vs.² 6;

GAL K[Û.BABBAR

GA[L²] KÛ.[BA]BBAR²

GAL KÛ.[BABBAR

: KBo XXIX 189 3;

: KUB X 11 Rs.VI 12;

: KBo XVI 65 Vs.I 8; XXX 142 Vs.² 6;

¹⁰³¹ HW, s.272; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.21vd.

¹⁰³² Tml. için bkz. A.Dinçol, RHA 84-85, 1969, s.27.

[GAL KÙ.BABBAR ¹⁰³³	: KUB X 11 Rs.VI 16;
GAL KÙ.BA[BBAR ¹⁰³⁴	: KUB XLIV Rs. [?] 7;
IŠ-TU GAL KÙ.]BABBAR ¹⁰³⁵	: KUB X 11 Rs.VI 16;
IŠ-TU GAL KÙ.BABB[AR ¹⁰³⁶	: KUB XXXVIII 1 (+XXX 16) Vs.II 2;
IŠ-TU GAL KÙ.BABBAR	: KBo XXXIX 91 Vs.II 9; KUB X 11 Rs.V 1; XX 2 Rs.IV 27;
GAL KÙ.BABBAR-ja	: KUB XI 34 Vs.I 7; XV 5 Rs.III 1; 2; XXXII 128 Vs.I 17; XLVIII 126 Vs.I 11;
[GAL] KÙ.BABBAR-ja	: KUB LIX 44 Vs. 24;
GAL KÙ.BABBAR-ja TUR ^{TIM}	: KUB LIX 44 Vs. 23;
GAL KÙ.BABBAR-ma	: KBo XXIX 188 Rs.IV 11; XXXIV 178 Vs.I 5; KUB XXXII 128 Vs.I 18; XXXIII 174 Vs. ¹ 7;
GAL KÙ.BABBAR-µa	: KBo XV 5 Vs.II 8;
GAL KÙ.BABBAR-ja-aš-[ša-an] ¹⁰³⁷	: KUB XXXII 128 Vs.II 4;
GAL KÙ.BABBAR mi-te-eš-n[a-aš] ¹⁰³⁸	: Bo 5503 Rs. 8; XI. 89 Rs.III 8;
GAL ^{HI.A} KÙ.BABBAR-kán	: KUB XXXI 76 Vs. 10;
GAL ^{HI.A} ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KUB XXXI 124 Vs.II 13;
GAL KÙ.BABBAR TU[R	: KBo XV 15 Vs.II 6;
GAL KÙ.BABBAR TUR ^{TIM}	: KUB XLII 94 Vs. 15;
GÉŠPU : “kol ² , yumruk ² (kuvvat, güreş)” ¹⁰³⁹	
GÉŠPU KÙ.BABBAR	: KBo X 2 Vs.I 12; XXXII 129 Vs. 14; XXXVIII 1 Vs.I 5;

¹⁰³³ Tml. için bkz. H.Otten, MDOG 83, 1951, s.58.

¹⁰³⁴ Tml. için bkz. H.Otten, MDOG 83, 1951, s.58.

¹⁰³⁵ Tml. için bkz. H.Otten, MDOG 83, 1951, s.58.

¹⁰³⁶ Tml. için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.20.

¹⁰³⁷ Tml. için bkz. A.Dinçol, RHA 84-85, 1969, s.28,36.

¹⁰³⁸ mitešnaš: (kalite) bir gümüş; bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.30.

¹⁰³⁹ HW, s.273; HZL, s.319, No.68; S.Ö.Savaş, H.Erkanal'a Armağan, 2006, s.635vd.

GEŠTU (=iřtamana- =UZNU) : “kulak”¹⁰⁴⁰

GEŠTU KÙ.BABBAR : KBo XII 125 3; KUB XV 1 Vs.II 27; Rs.IV 20; XLVI 40 Vs. 4; 6;

[1] **GEŠTU 10 GÍN KÙ.BABBAR 1 GEŠTU 1 MA.NA KÙ.BABBAR** : KUB XV 1 Vs.II 27;

GIŠGI : “karnıř”¹⁰⁴¹

GIŠGI KÙ.BABBAR GAR.RA : KBo XXVI 153 Vs. 5;

GIŠ/URUDU GIDRU / GIŠ/URUDU PA (= HATTU) : “asa (hükümdar asası)”¹⁰⁴²

GIŠGIDRU KÙ.BABBAR : KUB XXX 41 Vs.I 30; XXV 49 Vs.II 17; Bo 4911 Rs. 15¹⁰⁴³; Bo 2151 r. Kol. 5¹⁰⁴⁴;

GIŠGIDRU ŠA KÙ.BABBAR : KUB XXXII 129 (+ 814/b) Vs.I 15;

GIŠGIDRU KÙ.BABBAR GAR.RA : KUB XXXII 103 (I) 16;

GIŠGIDRU DINGIR^{LIM} ŠU-ař AŠ-RU KÙ.BABBAR GAR.RA : KUB XXXVIII 1 Vs.I 35;

GIŠGIDRU^{HLA} KÙ.BABBAR : Bo 5478 Rs. 6¹⁰⁴⁵;

GIŠGIGIR (=NARKABTU) : “araba”¹⁰⁴⁶

GIŠGIGIR KÙ.BABBAR : KBo X 1 Rs. 16; XXVI 153 Vs. 5;

GILIM = KILILU (=ħarřanalli- : (n.)) : “taç, çelenk, diadem”¹⁰⁴⁷

GILIM KÙ.BABBAR : KUB XXII 70 Vs. 14;

KI-LI-LU KÙ.BABBAR : KUB V 1 Vs.II 54; XXXVIII 3 Vs.I ; 20; 32;

¹⁰⁴⁰ HW, s.273.

¹⁰⁴¹ HW, s.273.

¹⁰⁴² HW, s.289; HZL, s.320, No.174; S.Ö.Savaş, III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.505vd. ile d.n.42; -, Gs İmparati, 2002, s.706vd.

¹⁰⁴³ Yayınlanmamış metin: bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.144 d.n.12.

¹⁰⁴⁴ Yayınlanmamış metin: bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.144 d.n.12 ve E.Neu, StBoT 25, 1980, s.107-108.

¹⁰⁴⁵ Yayınlanmamış metin: bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.144 d.n.12 ve E.Neu, StBoT 25, 1980, s.107-108.

¹⁰⁴⁶ HW, s.273.

¹⁰⁴⁷ HW, s.60,309; HED, s.186-187; C.-G.von Brandenstein, MVAcG 46/2, 1943, s.16-19; L.Rost, MIO 8, 1961, s.182-183; S.Koşak, HIT, 1982, s.148,178; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.589.

GÍN / GÍN.GÍN (=ŠIQLU) : “şekel (ağırlık ölçüsü)”¹⁰⁴⁸

GÍN KÙ.BABBAR : **KBo** V 1 Vs.I 52; Vs.II 28; V 2 Rs.IV 57; VI 2 Vs.I 10; 12; 13; 14; 15; 19; 21; 23; 44; 49; 50; 52; 55; 57; 58; 59; Rs.IV 6; 7; 8; 17; 18; 19; 33; 35; 36; 39; 41; 44; 50; 52; VI 3 Vs.I 17; 20; 21; 52; 57; 58; 60; 65; 67; 68; 69; Vs.II 51; Rs.III 72; 79; 80; Rs.IV 1; 12; 13; 15; 22; 24; 26; 30; 32; 34; 36; 37; 39; 43; 49; 51; VI 4 Vs.I 10; 15; 17; 19; 21; 25; 28; 29; 32; 37; VI 5 Vs.I 1; 3; 8; 11; 15; 17; 19; 21; 24; Vs.II 3; Rs.IV 10; 11; VI 7 8; 16; VI 10 Vs.I 14; 16; 18; 20; Vs.II 3; 6; 10; Rs.III 36; 38; VI 11 Vs.I 2; 9; 10; 13; 17; VI 12 Vs.II 8; 13; 16; 20; VI 14 Vs.I 14; VI 15 Rs.IV 6; VI 16 Vs.I 2; VI 17 Vs.I 8; 9; 11; 14; Rs.IV 3; 4; VI 19 Vs.II 1; 4; 7; VI 26 Vs.I 2; 3; 5; 18; Vs.II 10; 26; 28; 29; 30; 32; 33; 34; 36; 37; 38; 40; 41; 43; 44; 45; 46; 47; 48; 49; 50; 51; 52; Rs.III 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15; Rs.IV 30; IX 3 1; IX 4 1; IX 5 11; IX 7 Rs. 3; IX 10 1; IX 26 1; IX 27 Vs. 1; 7; 10; Rs 3; IX 38 5; IX 71 Vs. 3'; 4; 5; 9'; IX 39 6; IX 99 6; IX 115 Vs. 5; IX 119 A 6; XII 50 2; XIV 132 Rs.III 6; XV 24 Vs.II 20; XVIII 153 Rs. 8; XVIII 182 3; XIX 7 6; XIX 9 6; 7; 10'; XXI 34 Rs.III 40; XXI 34 Rs.IV 10; XXII 66 Rs.IV 18'; XXII 113 Rs.III 11; XXIV 45 Rs. 9; XXV 180 Vs.² 11; XXVI 153 Rs. 3; XXVI 228 Vs.(I) 6; XXVII 28 Rs.III 2; XXVIII 169 Vs. 4; 6; XXVIII 171 4'; XXXIII 145 Vs. 4; XXXV 178 r.Kol. 11; XXXV 196 7; 8'; 9; XXXV 198 Vs. 13; XXXV 199 Vs.I² 7; XXXIX 33 Vs.² 11; **KUB** IV 3 Vs. 20; VII 20 Vs. 7; IX 13 12'; XII 53 3; XIII 14 Vs. 8; 9; 10; XIII 15 Rs. 3; XV 5 Rs.IV 36; 37; XVII 34 Rs.IV 4; XXIV 5 Vs. 24'; XXVI 66 Rs.III 3; 16; XXIX 4 Vs.I 57; 72; Vs.II 5; 42; 56; XXIX 21 4; 7'; 14'; 16'; XXIX 22 Rs.III 9; 11'; 13'; 14'; XXIX 23 7'; 9; XXIX 25 10; XXIX 26 3; 5; 8'; 9'; XXIX 29 Vs. 6; 13; 16; Rs. 9; 10; XXIX 30 Vs.II 12; 13; 14; 15; XXIX 33 Vs.I 3; 5; 9; XXIX 39 (B. IBoT III 75, C.197/v) Vs. 11; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; XXXII 129 Vs. 11; XXXII 133 Vs.I 13; XXXIV 123 Vs.I 20; XXXV 142 Vs.I¹ 22; XXXVIII 13 Rs.² 3; 5; XL 86 Rs. 3; 12; XL 89 Rs.III 11; 16; XLI 11 Rs. 17; XLII 84 Vs. 26; LVI 24 Vs. 9; LVI 55 Vs.I 13; LVIII 100 Vs.II 3; LIX 67 Vs.II 5; LIX 71 Vs.I 7;

LX 71 1; VBoT 109 Rs.IV 5; IBoT I 6 Rs. 10; I 7 Öy.III 5; III 61 8; III 75 11; 12;

GÍN KÙ.[BABBA]R-*ma* : KBo XXI Rs.II 41; XXIX 4 Vs.II 5;

GÍN KÙ.BABBAR-*aš* : KUB XVI 25 7; 10;

GÍN KÙ.BABBAR-*ja* : KBo V 2 Rs.IV 55; XXIII 18 Rs. 3;

GÍN KÙ.BABBAR-*kán* : KBo XVIII 176 Vs.I 10;

GÍN KÙ.BABBAR-*ja-kán* : KBo X 45 Rs.III 24; KUB XL 8 Rs.III 15;

GÍN KÙ.BABBAR¹⁰⁴⁹ : KBo XXXIV 1 Vs. 28; 32;

GÍN.GÍN KÙ.BABBAR : KBo IV 2 Vs.I 19; VI 4 Vs.I 26; 31 39; 41; 43; VI 7 6; 10; VI 10 Vs.I 2; 6; 7; 13; VI 10 Vs.II 2; 8; 12; 25; 29 31; 34; 36; 37; 40; Rs.III 7; 8; 12; 13; 15; 24; 27; 32; 33; 35; VI 11 Vs.I 3; VI 12 Vs.I 3; 4; 7; 9; 12; 14; 16; 20; 28; Vs.II 4; 6; 12; 18; 22; VI 14 Vs.I 7; 8; 10; 13; 14; VI 19 Vs.II 5; 9; XII 49 Vs.II 2; 3; 4; XVIII 159 Rs.III 1; XVIII 196 Rs. 6; XIX 3 Rs.IV 3; 5'; 8'; 13; XXII 67 3'; XXV 156 9; XXIX 25 11'; XXIX 28 3'; 4'; XXIX 32 3; XXIX 33 Vs.I 7; XXX 26 Vs.I 6; XXXIV 130 Vs.II 1; XLII 93 Vs. 1; XLVIII 78 Vs.II 3'; 5';

GÍR : "bıçak, hançer"¹⁰⁴⁹

(ZAG-ni-it ki-iš-ri-it) GÍR ŠA KÙ.BABBAR

: KUB XXX 37 Vs.I 5;

K[Ù].BABBAR-*aš* GÍR-it¹⁰⁵⁰

: KUB LVIII 33 Rs.IV 16;

G[ÍR KÙ.BABBAR]

: VBoT 13 1¹⁰⁵¹;

GÍR K[Ù.BABBAR]

: KUB LV 28 Rs.III 14; 20¹⁰⁵²;

¹⁰⁴⁹ HW, s.274.

¹⁰⁵⁰ V.Haas, KN, 1970, s.264-265'te -*aš*ı vermemiştir; oysa görülebilmektedir.

¹⁰⁵¹ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.150 d.n.9.

¹⁰⁵² Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.150 d.n.9; A.Ünal, BiOr 44, 1987, s.482 (Kritik); -, JCS 40/1, 1988, s.100vd.

GIŞ : “ağaç”¹⁰⁵³

GIŞ KÙ.BABBAR GAR.RA

: KBo XXVI 147 6; 7;

GIŞ^{H1.A} KÙ.BABBAR

: KBo X 5 Vs.I 3; KUB XXVI
9 Vs.I 14;

GIŞ (D)INANNA : “telli bir müzik aleti, lir”¹⁰⁵⁴

GIŞ ^DINANNA GAL KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXX 25 Vs.I 17;
XXXIX 4 Vs. 25;

[.. GIŞ ^DINANNA GAL KÙ.BABBAR GAR.RA¹⁰⁵⁵

: KUB XXXVIII 5 Rs. 1
(dupl. XXX 25+XXXIV 68+
XXXIX 4);

[GIŞ] ^DINANNA GAL KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXIX 5 Rs. 6; (dupl.
XXX 25+XXXIV 68+
XXXIX 4);

GIŞ.ĦUR : “tahta tablet”¹⁰⁵⁶

GIŞ.ĦUR KÙ.BABBAR

: KBo XVIII 172 Vs. 16 (iki
kez);

GIŞ.KÍN : “ağaç (meyvesi)/ fındık”¹⁰⁵⁷

GIŞ.KÍN KÙ.BABBAR

: KBo XVIII 154 2; 3;

GIŞGU.ZA (=KUŞŞŪ) : “taht”¹⁰⁵⁸

KÙ.BABBAR ^{GIŞ}GU.ZA

: KUB XXXIX 14 Rs.III 6;

¹⁰⁵³ HW, s.274. Genellikle bir figürin olarak (tanrı vb.) kullanıldığı anlaşılmaktadır, krş. aynı zamanda ALAM ile.

¹⁰⁵⁴ HZL, s.321, No.178; E.Neu, StBoT 26, 1983, s.26; S.De Martino, OA 26, 1987, s.171vd.; -, RIA 8 7/8, 1997, s.484vd.; H.G.Güterbock, Fs Houwink ten Cate, 1995, s.57vd.; B.Dinçol, Müzik, 1999, s.20vd., 24.

¹⁰⁵⁵ Metin yeri ve tml. için bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.30-31.

¹⁰⁵⁶ HZL, s.322, No.178; S.Koşak, HIT, 1982, s.258.

¹⁰⁵⁷ HZL, s.322, No.178; S.Koşak, HIT, 1982, s.258.

¹⁰⁵⁸ HW, s.274; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.707vd.

GU₄ : “sığır, öküz”¹⁰⁵⁹

GU₄ KÙ.BABBAR

: KBo X 1 5; 38; X 2 Vs.I 12; 38; XVIII 153 Rs. 4; XXVII 42 Rs.V 17; XXX 122 Rs.IV 1; VBoT 13 6; IBoT III 134 5;

GU₄ KÙ.[BABBAR]

: KBo X 3 Vs.I 10; XXVII 42 Rs.V 15; KUB XLVIII 123 Vs.II 25;

GU₄^{HLA} ŠA KÙ.BABBAR

: KBo X 2 Vs.II 28;

GU₄^{HLA} KÙ.BABBAR

: KBo X 24 Vs.II 19;

GU₄ ... KÙ.BABBAR

: KBo X 1 Rs. 8;

İŠ-TU BI-IB-RU GU₄ KÙ.BABBAR

: ABoT 33 Ay.III 6;

[SAG.DU GU₄ : “sığır, öküz başı”]

SAG.DU GU₄ KÙ.BABBAR

: KBo XI 51 Rs.IV 6; XXII 195 Rs.III 7; XXV 12 Vs.II 10; XXV 20 Vs. 10; KUB II 5 Vs.II 36; XXV 1 Rs.IV 21;

SAG.]DU GU₄ K[Ù.BAB]BAR

: KUB XXV 1 Rs.IV 7;

SAG.D]U GU₄ KÙ.BABBAR

: KBo XXV 1 Rs.IV 15;

SAG.DU^{MEŠ} GU₄ KÙ.BABBAR

: KUB XX 83 Vs.III 11; Rs.IV 2;

(UZU)GÚ Tl₈(/Á)MUŠEN : “kartal büstü”¹⁰⁶⁰

GÚ Tl₈^{MUŠEN} ... KÙ.BABBAR

: KUB XII 1 Rs.IV 11-12;

(UZU)GÚ GU₄ : “sığır, öküz boynu”¹⁰⁶¹

GÚ GU₄ KÙ.BABBAR

: KUB XXXI 76 Rs. 14; XXXVIII 2 Vs.II 14; Rs.III 9; XL 86 Rs. 2; XLII 19 Vs.² 5; XLII 100 Rs.IV² 27; XLIII 11 Rs.V 24; LIV 97 3; LVI 13 Rs. 25;

¹⁰⁵⁹ HW, s.275; HZL, s.323, No.157.

¹⁰⁶⁰ S.Košak, Ling. 18, 1978, s.101,105.

¹⁰⁶¹ HW, s.274; HZL, s.322, No.201.

GÚ.TAR GU₄ : “öküz başının arka tarafı”¹⁰⁶²

GÚ.TAR GU₄ KÙ.BABBAR : KUB LIV 56 Vs. 8;

GU₄.MAḤ : “boğa”¹⁰⁶³

GU₄.MAḤ KÙ.BABBAR : KBo X 2 Rs.III 25;

GU₄.MAḤ KÙ.BABBAR GUŠKIN GAR.RA
: KUB XXXVIII 12 Vs.II
13¹⁰⁶⁴;

GIŠGUB ŠEN : “bir gümüş kazan için sehpa² (-ayaklık)”¹⁰⁶⁵

GIŠGUB ŠEN KÙ.BABBAR : IBoT 31 Öy.I 19;

GUN : “talent (bir ağırlık ölçüsü)”¹⁰⁶⁶

GUN KÙ.BABBAR : KBo III 13 Rs. 10; KUB LVI
13 Rs. 6; 13;

GUNNI¹⁰⁶⁷ (=ḫašša-¹⁰⁶⁸ (c.) =*KINŪNU*): “ocak, ocak-altar”

GUNNI KÙ.BABBAR : KBo IV 1 Rs. 17; KUB XLIII
49 Rs. 26;

... **GUNNI (1) KÙ.BABBAR (ŠA)** ... : KUB II 2 Vs.II 20;

GURUN (=INBU) : “mcyve”¹⁰⁶⁹

GURUN KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 1 Vs.I 13; 17;
22-23;

ÚGURUN KÙ.BABBAR¹⁰⁷⁰ : KUB XXXVII 1 Vs.I 23; 33;

GURUN-ma KÙ.BABBAR¹⁰⁷¹ : KUB XLII 35 4;

¹⁰⁶² HZL, s.323, No.201.

¹⁰⁶³ HW, s.275; HZL, s.323, No.126; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.97vd.

¹⁰⁶⁴ DINGIR^{LIM} DINGIR^{LIM}-tar GU₄.MAḤ 4 GUB-an KÙ.BABBAR GUŠKIN GAR.RA:

metin yeri için bkz. M.Darga, Karahna, 1973, s.9,15; L.Rost, MIO 8, 1961, s.200-201.

¹⁰⁶⁵ HZL, s.323, No. 128.

¹⁰⁶⁶ HZL, s.323, No. 128.

¹⁰⁶⁷ Bkz. HW, s.276; HED, s.221vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.260.

¹⁰⁶⁸ Bkz. 1IW, s.62; HED, s.221-224; S.Koşak, HIT, 1982, s.212.

¹⁰⁶⁹ HW, s.276.

¹⁰⁷⁰ Metin yeri için bkz. H.Ertem, Flora, 1974, s.120.

¹⁰⁷¹ Tml. için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.177,178.

ḪAR.GÌR : “ayak halkası, halhal”¹⁰⁷²

ḪAR.GÌR KÙ.BABBAR TUR : KBo V 1 Vs.II 53;

ḪAR.GÚ : “boğaz halkası, gerdanlık”¹⁰⁷³

ḪAR.GÚ KÙ.BABBAR : KBo XIII 239 Vs.I 7;

ḪAR.ŠU : “bilezik”¹⁰⁷⁴

ḪAR.ŠU KÙ.BABBAR : KBo V 1 Vs.II 53; IX 91 Rs. 6; KUB XXXVIII 1 Vs.I 13;

GIŠḪAŠḪUR (=ḪAŠḪŪRU) : “clma (ağacı)”¹⁰⁷⁵

GIŠḪAŠḪUR ŠA KÙ.BABBAR : KBo IV 1 Rs. 29; KUB II Vs.II 33;

ḪUR.SAG : “dağ”¹⁰⁷⁶

ḪUR.SAG KÙ.BABBAR : KUB XXXVIII 17 Rs.IV 5;

ÍD : “nehir”¹⁰⁷⁷

ÍD KÙ.BABBAR GUŠKIN¹⁰⁷⁸ : IBoT 148 Ay.III 47;

GIŠIG (=DALTU) : “kapı”¹⁰⁷⁹

GIŠIG KÙ.BABBAR : KUB II 2 Vs.II 27;

GIŠIG KÙ.BABBAR : KBo IV 1 Rs. 23;

[GIŠ]IG-ja IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN : KBo X 2 Vs.II 31;

¹⁰⁷² HZL, s.324, No.333.

¹⁰⁷³ HZL, s.324, No.333; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.654.

¹⁰⁷⁴ HZL, s.324, No.333; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.654.

¹⁰⁷⁵ HW, s.276; H.Ertem, *Flora*, 1974, s.60-63; M.Darga, *Hitit Mimarlığı*, 1985, s.38; HZL, s.324, No.219.

¹⁰⁷⁶ HW, s.276.

¹⁰⁷⁷ HW, s.277.

¹⁰⁷⁸ (47) DINGIR^{MEŠ} ÍD-i ar-nu-ua-an-zi nu-kán ŠÀ ÍD KÙ.BABBAR GUŠKIN (48) NINDA.GUR₄.RA pá-r-sa-an-da-an-na piš-ši-an-zi.

¹⁰⁷⁹ HW, s.277.

IGI^{HLA} (= *šakupa* = *ĪNU*) : “göz(ler)”¹⁰⁸⁰

IGI ^{HLA} KÙ.BABBAR	: KBo VIII 61 8; XV 8 Vs. ² 7; LVI 13 Rs. 21;
IGI ^{HLA} GUŠKIN KÙ.[BABBAR	: KBo XII 56 Vs.I 13 ¹⁰⁸¹ ;
IGI ^{HLA} .ŠU KÙ.BABBAR GAR.RA	: KUB XXXVIII 14 Vs. 2;

INIM (= *AṸĀTU* = *uttar*, *memija(n)*-) : “(söz, kelime) kehanet nesnesi”¹⁰⁸²

INIM ² KÙ.BAB[BAR ²	: KBo VIII 40 6;
A-ṸA-AT KÙ.BABBAR	: KBo XXI 24 Rs.IV 11; KUB XXIX 8 Rs.IV 35 ¹⁰⁸³ ; XLV 1 Rs.III 6; 27;

ITU^(KAM) (= *ARḪU*) : “ay(lar)”¹⁰⁸⁴

ITU KÙ.BABBAR	: KBo III 39 8; KUB XXXI 53 Vs. 2; XXXI 54 17;
[ITU KÙ.BABBAR ¹⁰⁸⁵	: KUB XXXI 52 Rs. 5;
ITU ^{HLA} KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KUB XXXI 61 Vs.I 7;
ITU ^{KAM} ^{HLA} KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KUB XV 16 Vs.I 8; XLVIII 116 Vs.I 8;

(UZU)KAXU (= *aiš* = *PŪ*) : “ağız”¹⁰⁸⁶

KAXU KÙ.BABBAR	: KUB XXXIX 37 Vs. 5;
KAXU-iš ... IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN ¹⁰⁸⁷	: KUB XXXVIII 9 9;

KÁ (= *BĀBU*) : “kapı”¹⁰⁸⁸

KÁ KÙ.BABBAR	: KUB XV 22 11;
--------------	-----------------

¹⁰⁸⁰ HW, s.277.

¹⁰⁸¹ Str. (13) [A]LAM KÙ.BABBAR ... (15) ... 1 *še-kán* IGI^{HLA} GUŠKIN KÙ.[BABBAR olarak devam etmektedir.

¹⁰⁸² HW, s.306; CHD, s.268-274; ChS 1/1, s.124vd.

¹⁰⁸³ Metin yeri tercümesi için bkz. ChS 1/1, s.100.

¹⁰⁸⁴ HW, s.278.

¹⁰⁸⁵ Tml. için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.34.

¹⁰⁸⁶ HW, s.279.

¹⁰⁸⁷ (50) *na-aš-kán* KAXU-iš (51) *ki-iz-za* IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN NINDA.GUR₄.RA-ja (52) *iš-tap-pa-an-za e-eš-du* “let his mouth be plugged [partitive apposition] with this silver, gold, and thick bread” : transkr. ve terc. için bkz. HED, s.473 *išap(p)*-altına.

¹⁰⁸⁸ HW, s.279.

KASKAL (= *palša* = *ḪARRĀNU*) : “yol (yolculuk, kere, defa)”¹⁰⁸⁹

KASKAL KÙ.BABBAR 1 KASKAL GUŠKIN-ja

: IBoT III 148 Öy.I 20;

(UZU)KIR₁₄ (/ **(UZU)KAXKAK**) : “burun”¹⁰⁹⁰

KIR₁₄ KÙ.B[ABBAR¹⁰⁹¹

: KUB XXXVIII 11 Vs.² 3;

KU₆ (= *parḫu* [(-) = *NŪNU*) : “balık”¹⁰⁹²

SAG.DU-i KU₆^{HLA}-za KÙ.BABBAR¹⁰⁹³

: KUB XXXVIII 2 Rs.III 6;

KU₆[?] KÙ.BABBAR¹⁰⁹⁴

: KUB XXXVIII 7 Rs. 21;

(GIŠ)KUN₅ (= *SIMMULTU*) : “merdiven”¹⁰⁹⁵

GIŠKUN₅ KÙ.BABBAR

: KBo XXIV 45 Rs. 9; KUB
XV 31 Vs.II 17[(=) XV 32
Vs.II]; XLII 57 11;

LU.LIM ([= *LULĪMU* = *DÀRA.MAŠ* = *AJALU*]) : “geyik”¹⁰⁹⁶

A-NA LU.LIM GUŠKIN-kán NÍG.KI.GUB GUB-ri KÙ.BA[BABBAR ...]¹⁰⁹⁷

: KUB XXXVIII 1 Vs.II 6;

(GIŠ)MÁ : “gemi”¹⁰⁹⁸

GIŠMÁ SAG.DU-ŠÚ ŠA KÙ.BABBAR

: KBo X 1 Rs. 9;

¹⁰⁸⁹ HW, s.280, Erg. 2, s.19; HZL, s.330, No. 259.

¹⁰⁹⁰ HW, s.279; HZL, s.331, No.140.

¹⁰⁹¹ L.Rost, MIO 8, 1961, s.198.

¹⁰⁹² HW, s.281; H.Ertem, Fauna, 1965, s.127-129.

¹⁰⁹³ (5) ^DUTU AN^E ALAM LÚ KÙ.BABBAR *a-ša-an* (6) SAG.DU-i KU₆^{HLA}-za KÙ.BABBAR

“(5) Gögün güneş tanrısı: gümüş(ten), oturan bir erkek heykeli. (6) Başında gümüş(ten) balıklar (vardır)”. Transkr. ve terc. için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.8-9; L.Rost, MIO 8, 1961, s.177 ve d.n.67; H.Ertem, Fauna, 1965, s.129.

¹⁰⁹⁴ Transkr. ve terc. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.193.

¹⁰⁹⁵ HW, s.282; HZL, s.332, No.217; V.Haas-G.Wilhelm, Riten aus Kizzuwatna, 1974, s.156-157.

¹⁰⁹⁶ H.Ertem, Fauna, 1965, s.130-134; HZL, s.334, No.210.

¹⁰⁹⁷ “Gümüşle kaplanmış kaide üzerinde altın(dan bir) geyik ayakta durur.” Terc. için bkz. H.Ertem, Fauna, 1965, s.133. NÍG.KI.GUB okunuşunun farklı görüşleri için de bkz. IIW, s.288’c.

¹⁰⁹⁸ HW, s.285; HZL, s.336, No.87.

GIŠ MÁ.TUR : “küçük kayak, sandal”¹⁰⁹⁹

GIŠ MÁ.TUR IŠ-TU KÙ.BABBAR GUŠKIN *te-pu ha-li-iš-š[i-ja-an]-da-an*
an-da tar-na-an-zi : KUB XXIX 7 Rs. 49-50;

(GIŠ/KUŠ) MÁ.URU.URU₅ : “okluk”¹¹⁰⁰

GIŠ/KUŠ MÁ.URU.JURU₅ KÙ.BABBAR¹¹⁰¹
 : KBo XXII 193 Vs.I 7;

(GIŠ/URUDU) MAR (= MARRU) : “bel, (kürek)”¹¹⁰²

GIŠ MAR KÙ.BABB[AR] : KUB XXXIV 96 4;

GIŠ MAR K[Ù.BABBAR] : KUB XXVII 34 Vs.I 16;

GIŠ MAR GIŠ AL KÙ.BABBAR : KUB LIII 4 Rs. 26;

GIŠ MAR.GÍD.DA (= ŠUMBU) : “yük arabası”¹¹⁰³

GIŠ MAR.GÍD.DA^{MEŠ} IŠ-TU KÙ.BABBAR
 : KBo X 2 Rs.III 11;

MU^(KAM) (= μitt- = ŠATTU) : “yı”¹¹⁰⁴

MU^{KAM} H^{I.A} KÙ.BABBAR]¹¹⁰⁵ : KUB XLVIII 116 Vs.I 7;

MU^{H^{I.A}} KÙ.BABBAR : KUB XV 16 Vs.I 7¹¹⁰⁶; XV 17
 Vs.I 7; XXXI 61 Vs.I 6;

MU^{KAM}-aš KÙ.BABBAR : KUB XXXI 69 Rs.[?] 8;

MUŠEN (= μattai[?] = IŠŠŪRU) : “kuş”¹¹⁰⁷

MUŠEN^{H^{I.A}} KÙ.BABBAR GUŠKIN : KUB XXXI 69 Rs.[?] 4;

¹⁰⁹⁹ HW², s.49; HZL, s.336, No.87; V.Haas, Fs Otten, 1988, s.131 (“GIŠ MÁ TUR”).

¹¹⁰⁰ HW, s.285; HZL, s.135, No.87.

¹¹⁰¹ Tml. HZL, s.135, No.87'deki “okluk” yazılımlarına göre tarafımızdan yapılmıştır.

¹¹⁰² HW, s.285; V.Haas, Fs Otten, 1988, s.127 “Schaufel (aus) Si[lber]”.

¹¹⁰³ HW, s.285; F.Imparati-C.Saporetto, SCO 14, 1965, s.52; HHw, 2001, s.243.

¹¹⁰⁴ HW, s.286.

¹¹⁰⁵ Tml. ve metin yeri için bkz. H.Otten, Puduhepa, 1975, s.23 ve d.n.52.

¹¹⁰⁶ Metin yeri için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.16-17.

¹¹⁰⁷ HW, s.286; H.Ertem, Fauna, 1965, s.171-176.

MUŞEN.GAL : “büyük bir kuş (kaz², ördek²)”¹¹⁰⁸

MUŞEN.GAL KÛ.BABBAR-ma : KBo XX 114 Vs.I 18;

GIŞNÍG.GUL : “çekiç (veya ona benzer bir alet)”¹¹⁰⁹

GIŞNÍG[.GUL K]Û.BABBAR¹¹¹⁰ : KUB XXXIV 87 Vs. 21;

NÍG.SI.SÁ : “adalet, doğru(luk) (bir nesne)”¹¹¹¹

NÍG.SI.SÁ-tar KÛ.BABBAR : KUB XLIV 27 Rs. 6'; 9';

(URUDU)NÍG.ŞU.LUḪ(.ḪA) : “küvet, banyo kabı”¹¹¹²

NÍG.ŞU.LUḪ KÛ.BABBAR : KUB XLII 57 9;

GIŞ/URUDU_{PA} bkz. → GIŞ/URUDU_{GIDRU}

PAD : “topak, parça, maden külçesi”¹¹¹³

PAD KÛ.BABBAR : KBo XVI 64 2; XVIII 155 1;
3; 5; 7; 9; 11; XVIII 156 1; 3;
6; XVIII 157 4;

PİRIG.TUR (=paršana- =NIMRU) : “leopar, panter”¹¹¹⁴

PİRIG.TUR KÛ.BABBAR : KBo X 23 Rs.V 16; X 25
Rs.VI 5; XXX 14 Rs.V 8;

SAG.KI (=ḫant- =PŪTU) : “ön taraf, alın, yüz”¹¹¹⁵

SAG.KI-aš-ša KÛ.BABBAR : KBo XXII 125 9;

¹¹⁰⁸ HW, s.287; H.Ertem, Fauna, 1965, s.228-229.

¹¹⁰⁹ HW, s.288; HZL, s.340, No.369.

¹¹¹⁰ Tml. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.146, d.n.8.

¹¹¹¹ HW, s.288; HZL, s.341, No.369.

¹¹¹² HW, s.288; S.Koşak, HIT, 1982, s.185; HZL, s.341, No.369.

¹¹¹³ HZL, s.344, No.295; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.667.

¹¹¹⁴ HW, s.298; H.Ertem, Fauna, 1965, s.147-148; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.52.

¹¹¹⁵ HW, s.290; HZL, s.346, No.192.

SI (=karaşar = QARNU) : "boynuz"¹¹¹⁶

SI KÙ.BABBAR	: KBo XXII 182 14;
SI ^{HL.A} .ŠU-NU ŠA KÙ.[BABBAR	: KBo XX 104 Vs. 6;
SI KÙ.BABBAR GAR.RA	: KBo XVI 83 Vs.II 2; 5; 6; 7;
SI GU ₄ Ī ŠÀ.BA 4 GUŠKIN GAR.RA 1 ^{EN} KÙ.BABBAR GAR.RA	: KUB XII 1 Rs.IV 30;
1 _{SJ} I ^{HL.A} KÙ.BABBAR	: KUB XXXVIII 1 Rs.IV 20;

SI.GAR : "kolye, boyunluk, zincir kolye"¹¹¹⁷

SI.GAR KÙ.BABBAR	: KBo XXXIII 129 Vs.II 9; KUB LIX 75 Vs.I 10;
SI.GAR KÙ.BABBAR TUR	: KBo KBo IV 1 Vs.II 54;

ŠAḤ (=ŠAḤU) : "domuz"¹¹¹⁸

ŠAḤ KÙ.BABBAR	: KBo XXIII 26 Vs.I 3;
ŠAḤ KAXU KÙ.BABBAR	: KUB XXXIX 35 Vs.I 6;

ŠAḤ.GIŠ.GI (/ŠAḤ.GIŠ^{Šf}) (=ŠAḤAPU) : "yaban domuzu"¹¹¹⁹

ŠAḤ.GIŠ.GI KÙ.BABBAR	: KBo X 23(+)22+KBo XI 67 Rs.V 19; 22; KBo X 25 Rs.VI 6 ¹¹²⁰ ;
----------------------	---

GIŠŠU.NAG.NAG : "yemek ve/veya içki için bir kap"¹¹²¹

GIŠŠU.NAG.NAG KÙ.BABBAR	: KUB XXXII 129 Vs. 16;
-------------------------	-------------------------

GIŠŠU.ŠÜDUN/ŠÜDUL : "boyunduruk"¹¹²²

GIŠŠU.ŠÜDUN KÙ.BABBAR	: KUB II 2 Vs.II 8;
GIŠŠU.ŠÜDUN-ŠU-NU KÙ.BABBAR-it ḥa-li-eš[-ši-an-zi ²	: KBo XXIII 52 Vs.II 9-10;

¹¹¹⁶ HW, s.291; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.667.

¹¹¹⁷ H.Otten, Kanišsuwar, 1986, s.168; HZL, s.347, No.86.

¹¹¹⁸ HW, s.293; H.Ertem, Fauna, 1965, s.71-78.

¹¹¹⁹ HW, s.293; H.Ertem, Fauna, 1965, s.71-77.

¹¹²⁰ Tml. için bkz. I.Singer, StBoT 27, 1983, s.92; -, StBoT 28, 1984, s.14, 52.

¹¹²¹ HZL, s.352, No.68.

¹¹²² HZL, s.353, No.88.

GIŞŞU.ŞÜDUN-ŠU-NU KÙ.BABBAR-it *ḫa-li-eš-ši-a[n-zi]*²

: KBo XXIII 52 Vs.II 15-16;

(URUDU)ŠU.TÚG.LÁ : "bir nesne veya kap"¹¹²³

ŠU.TÚG.LÁ KÙ.BABBAR

: KBo XVIII 72 Vs. 13;

GIŞŞUKUR (= (GIŞ)mari-, (GIŞ)turi- [krş. (GIŞ)zau-]) : "mızrak (; kült-sembol"¹¹²⁴)"¹¹²⁵

GIŞŞUKUR^{HI.A} KÙ.BABBAR : KBo XXVI 152 7;

GIŞŞUKUR KÙ.BABBAR GAR.RA

: KUB XXXIV 113 4;

TI₈MUŠEN (/ÁMUŠEN)¹¹²⁶ (= *ḫara(n)-*) : "kartal"¹¹²⁷

TI₈MUŠEN KÙ.BABBAR

: KUB XXXVIII 3 Vs.II 19;

DUGTU₇ (= *DIQARU*) : "çorba kabı"¹¹²⁸

DUGTU₇ KÙ.BABBAR

: KUB XV 19 Vs.² 13; XLII 61 Vs. 14;

GIŞTUKUL (= *ḫatanti*² = *KAKKU*) : "silah, (topuz-gürz); gereç, alet"¹¹²⁹

GIŞTUKUL KÙ.BABBAR

: KBo X 2 Vs.II 41; XXVII 42 Rs.VI 4; KUB XXXVIII 3 Vs.II 19;

GIŞTUKUL^{HI.A} *-ja-aš-ši ḫa-li-iš-ši-ja-mi* [I]Š-TU KÙ.BABBAR *ma-a-an*

IŠ-TU GUŠKIN

: KUB XV 1 Rs.III 37-38;

¹¹²³ HZL, s.353, No.68.

¹¹²⁴ M.Popko, THeth 21, 1994, s.330.

¹¹²⁵ HW, s.295; HEG, s.133vd. ((GIŞ) māri- altında), s.455vd. (tūri- altında); CHD, (M), s.183vd.; HHw, 2001, s.259; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.412 ve d.n.1484 (turi- = GIŞŞUKUR); E.Neu, StBoT 18, 1974, s.29; I.Singer, StBoT 27, 1983, s.58 ve d.n.17, 89vd.; -, StBoT 28, 1984, s.216; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.103.

¹¹²⁶ TI₈MUŠEN : "kartal" yeni okunuşu için bkz. HZL, s.353 ve No.215.

¹¹²⁷ HW, s.264; H.Ertem, Fauna, 1965, s.179vd.

¹¹²⁸ HW, s.296.

¹¹²⁹ HW, s.296; HZL, s.355, No.206; R.H.Deal, AoF 15, 1988, s.269vd.; S.Erkut, TTK Bildiri-leri X/2, 1990, s.511vd.; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.115vd.; -, Silahlar: "Hiit tanrılarının ve kralarının gücü" II., [çıkacak].

(UZU)UBUR : “göğüs, göğüs başı”¹¹³⁰

UZUUBUR KÛ.BABBAR : KUB XLII 41 Rs.² 3;

UD(KAM) (=šipatt- = ūMU) : “bir nesne; gün”¹¹³¹

UD^{KAM} H^[I.A] KÛ.BABBAR UD^{KAM} H^{I.A}] GUŠKIN¹¹³²

: KUB XXXI 61 Vs.I 7;

[(.. UD^{KAM} H^{I.A} KÛ.BABBAR GUŠKIN¹¹³³

: KUB XV 16 Vs.I 8; XV 17 Vs.I 8;

UD^{KAM} MU-Ū-ŠU GUŠKIN 9 UD GE₆-ja KÛ.BABBAR¹¹³⁴

: KUB XXXI 53 Vs. 3;

(MUL)UD.ZAL.LE : “bir nesne [(/ sabah yıldızı, çoban yıldızı, şafak)]”¹¹³⁵

UD.ZAL.LE KÛ.BABBAR : KBo XXI 34 Rs.IV 11; KUB LVI 20 12; IBoT II 129 Öy. 17;

UDU.KUR.RA: “dağ koyunu / antilop”¹¹³⁶

BIBRU UDU.KUR.RA KÛ.BABBAR : KUB XLII 100 Rs.III 28;

UG.TUR bkz. → PİRIG.TUR

UR.BAR.RA (ulip(a)n(/z)a- = uetn(a)-² = BARBARU) : “kurt”¹¹³⁷

UR.BAR.RA KÛ.BABBAR : KBo X 23 Rs.V 17;

UR.MAḤ (=NĒŠU) : “aslan”¹¹³⁸

¹¹³⁰ S.Koşak, HIT, 1982, s.180; HZL, s.356, No.189.

¹¹³¹ HW, s.297; HZL, s.356, No.316.

¹¹³² Tml. için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.16-17.

¹¹³³ Tml. için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.16-17.

¹¹³⁴ Tml. için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 1, 1965, s.18-19.

¹¹³⁵ HW, Erg. 1, s.29, Erg. 2, s.26,32; HZL, s.356, No.101,316.

¹¹³⁶ HW, s.298; H.Ertem, Fauna, 1965, s.144-146; CHD (^{Gtš} *parmil* [ile bağlantısı için] aluna bkz.), s.175; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209 vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.280; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.682; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.37.

¹¹³⁷ HW, s.299; H.Ertem, Fauna, 1965, s.149-151.

¹¹³⁸ HW, s.299; H.Ertem, Fauna, 1965, s.151-157.

UR.MAḤ KÙ.BABBAR : KBo XVIII 153 Rs. 3; 4;
KUB XLII 10 Rs. 7; XLVIII
126 Vs.I 22; LX 58 7;

UR.MAḤ *pal-za-aḥ-ḥa-aš* KÙ.BABBAR GAR.RA : KBo XXXVIII 2 Vs.II 20;

UJR.MAḤ-*tar* KÙ.BABBAR : KBo VIII 61 3

URU : "şehir (model/maket)"¹¹³⁹

URUDIDLİ ḤIA KÙ.BABBAR-*ja* : KUB XLVI 40 Vs. 4;

URULUM KÙ.BABBAR : KUB XV 1 Rs.III 20; 25; 30;
XV 29 Vs.²I 7¹¹⁴⁰;

(2) URU KÙ.BABBAR : KBo V² Vs.I 44; KUB LVII
48+VBoT 13 1 (//KBo X 2
Vs.II 25)¹¹⁴¹;

URULUM ŠA Û^{TI} KÙ.BABBAR GUŠKIN : KUB XLVI 42 Rs.IV 3¹¹⁴²;

(GİŠ)ZAG.GAR.RA (= *ištanana* = *AŠIRTU*) : "sunak, altar, kaide"¹¹⁴³

ZAG.GAR.RA KÙ.BABBAR : KUB II 2 Vs.II 15;

ZAG.[GAR.R]A KÙ.BABBAR : KBo IV 1 Rs 14;

ZAG².GA]R².RA KÙ.BABBAR : KBo XVIII 169 1;

GİŠ]ZAG.GAR.RA-*ja-at-ta* IŠ-TU *ḥa-li-iš-ši-ja-mi* KÙ.BABBAR : KUB LVI 23 Vs. 6;

ZI (= *ištanza(n)*- = *NAPIŠTU*) : "(nefes, ruh, soluk, duygu) sembolü bir nesne"¹¹⁴⁴

ZI KÙ.BABBAR : KUB XV 1 Vs.II 12; XV 15
Rs.IV 7;

ZI KÙ.BABBAR-*ja* : KBo XV 1 Rs.III 52;

ZITUM KÙ.BABBAR : KUB VI 37 7; XXIX 4 Vs.II
67; KUB XXIX 5 Vs.I 14;

ZITUM KÙ.BABBAR-*ja* : KUB LVIII 9 Vs.I 10;

ZITUM KÙ.BABBAR-*kán* : IBoT II 47 Ay.²III 3;

¹¹³⁹ HW, s.299.

¹¹⁴⁰ (17) .. *nu A-NA DINGIR^{LIM} E-DA-NU KÙ.BABBAR URU^{LIM} KÙ.BABBAR* (18)
NU.]GÁL SUM-*ḥi ka-ru-ū*.

¹¹⁴¹ HW² (14), s.241.

¹¹⁴² HW² (14), s.241.

¹¹⁴³ HW, s.301.

¹¹⁴⁴ HW, s.301, Erg. 2, 32.

[(*ZI-TUM KÙ.BABBAR-kán*)]¹¹⁴⁵ : KBo XXXIII 37 Vs.II² 2;
*ZI-TUM KÙ.BABBAR-ma-aš-ša-an*¹¹⁴⁶ : KUB XLV 24 Vs.I 5;

NA⁴ZI.KIN (= NA⁴*ḫuḫaši-*) : “kült taşı, stel”¹¹⁴⁷

NA⁴ZI.KIN KÙ.BABBAR : KBo II 1 Vs.II 12; KUB
 XXXVIII 17 Rs.IV 6;

URUDU*ZI.KIN.BAR* (=URUDU*šapikkušta-* / URUDU*šepikkušta-*) : (c.) “toka²,
 çengelli iğne², broş, hal hal veya firkete (/pin); *stylus”¹¹⁴⁸

ZI.KIN.BAR KÙ.BABBAR : KBo XIII 239 Vs.I 8;

*LE-U₅ KÙ.BABBAR ZI.KIN.BAR [KÙ.BABBAR...]*¹¹⁴⁹
 : KUB XVII 20 Vs.II 22;

(UZU)ZU₉ (= *šisai-?* = *ŠINNU*) : “diş”¹¹⁵⁰

ZU₉^{HI.A} KÙ.BABBAR GAR.RA : KUB XXXVIII 2 Vs.I 25;

b) Akadogramlar:

ABŪBU : “tufan yarattığı/canavarı”¹¹⁵¹

A-BU-BI KÙ.BABBAR : KUB XLII 10 Rs. 6;

AĪALU : “geyik”¹¹⁵²

A-ĪA-LU KÙ.BABBAR : KBo X 2 Rs.III 13;

¹¹⁴⁵ Metin yeri ve okunuş için bkz. ChS 5/1, s.326.

¹¹⁴⁶ (4) *na-aš-ta* ^{SAL}ŠU.GI NAM-MA-AN-DUM KÙ.BABBAR *ar-ḫa da-a-i* (5) *ZI-TUM KÙ.BABBAR-ma-aš-ša-an an-da ki-it-ta-ri nam-ma* ^{DUG}KU-KU-BU (6) *ŠA KAŠ GEŠTIN Ū ŠA KU₇ ki-it-ta-ri ...* (Dann stellt die Beschwörerin das Meßgefäß (aus) Silber weg; der “Anteil” (an) Silber wird hineingelegt; ferner wird eine Kanne kurun(n)u (6) -Feinbier sowie (eine Kanne) süßer Milch hingestellt. ... Transkr. ve terc. için bkz. V.Haas-I.Wegner, ChS 1/5, s.326.

¹¹⁴⁷ HW, s.301, Erg. 1, s.30; M.Darga, Belleten 33/132, 1969, s.493vd; S.Ö.Savaş, V.Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri (02-06 Eylül 2002 - Çorum), [çıkacak].

¹¹⁴⁸ HW, s.190, 301, Erg. 1, s.28; HZL, s.361, No.313; S.Koşak, HIT, 1982, s.181, 235; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.63; HEG, s.128; M.Poetto, Sprache 32, 1986, s.52vd.

¹¹⁴⁹ İlgili metin yeri H.A.Hoffner, Jr., Laws, 1997, s.204'te, ^{GIŠ}LE'U₅ (/ ^{GIŠ}LE'U / ^{GIŠ}LE.U₅) : “yazı tahtası/levhası (/tahta tablet)” ile ZI.KIN.BAR: “stylus” karşılıkları ile verilmiştir [“a silver writing board and a [silver] stylus”] krş. G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.63-65.

¹¹⁵⁰ HW, s.279; HZL, s.361, No.143.

¹¹⁵¹ S.Koşak, HIT, 1982, s.94-95, 109, 282; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.586.

¹¹⁵² HW, s.305.

ALLĀNU : “meşe palamudu, pelitten yapılmış küçük dil (takaç)”¹¹⁵³

A]L-LA-NI KÙ.BABBAR [: KBo XVIII 165a 5;

KUŠ/URUDU ARĪTU : “kalkan”¹¹⁵⁴

KUŠA-RI-TUM KÙ.BABBAR : KUB LVI 12 6;

KUŠA-RI-TUM KÙ.[BABBAR] ¹¹⁵⁵ : KUB XXXVIII 3 Vs.II 12;

KUŠA-R]I-TUM KÙ.BABBAR IŠ-TU GUŠKIN MAŠ-LU
: KUB XV 1 Vs.II 24;

KUŠA-RI-TUM KÙ.BABBAR GAR.RA : KUB XXXIV 87 Vs. 20;

ĀRTU : “kol, dal”¹¹⁵⁶

A-AR-]DU GUŠKIN 4-ma KÙ.BABBAR¹¹⁵⁷
: KUB XXXVIII 1 Vs.II 18;

AŠĤALU : “bir kutu (/kutu biçimli bir kap)”¹¹⁵⁸

[AŠ]-ĤA-LUM KÙ.BABBAR : KBo XLII 42 Rs.IV² 11;

BIBRU : “riton, hayvan şekilli kap”¹¹⁵⁹

BÍ-IB-RU KÙ.BABBAR : KBo II 11 Rs. 12; VIII 63
Vs.I 7; KUBXXXVIII 2 Vs.II
12; XL 102 8; LIV 36 Vs. 9;
10; 11; LV 15 Vs.²II² 2; LIX
32 Rs.III² 6; Mšt. 108 ü.k. 1;

BÍ-IB-RU KÙ.[BABBAR : KBo XXX 125 Vs.II 10;
KUB XXXVIII 2 Vs.I 6;

¹¹⁵³ S.Koşak, HIT, 1982, s.282; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.502,686 = “Eichen-zäpfchen” olarak vermektedir.

¹¹⁵⁴ HW, s.305.

¹¹⁵⁵ Tml. için bkz. C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.18-19; L.Rost, MIO 8, 1961, s.183-184.

¹¹⁵⁶ HW, s.306; L.Rost, MIO 8, 1961, s.180 ve d.n.82.

¹¹⁵⁷ (17) 1 ME 28 A-AR-DU (18) [ŠA 1 ŠU-ŠI 4 A-AR-]DU GUŠKIN 4-ma KÙ.BABBAR[“(17)]128 kol (dal) (18) [içlerinde 64 kol] alundan, fakat 64(’ü de) gümüşten[” : transkr. ve terc. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.180.

¹¹⁵⁸ HW, s.306; S.Koşak, HIT, 1982, s.163-164; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.478vd.

¹¹⁵⁹ HW, s.306; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.34vd. (aynı zamanda metin yerlerini de kış.); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.688.

<i>BÍ-IB-RU</i> KÙ.BABBAR- <i>ma-kán</i>	: KUB XL 102 Rs.VI 9;
<i>BÍ-IB-R</i> ^{H1.A} KÙ.BABBAR GUŠKIN	: KUB XXXVI 81 Vs. ² 15; LVI 51 Vs.I 19;
<i>BÍ-IB-R</i> ^{H1.A} KÙ.BABBAR	: KBo XVIII 178 Rs. 2;
<i>BÍ-IB-RU</i> GU ₄ KÙ.BABBAR	: KUB LIV 19 11;
<i>IŠ-TU BÍ-IB-RU</i> GU ₄ KÙ.BABBAR	: KBo XVIII 83 Rs.III 6; ABoT 33 Ay.III 6;
<i>BÍ-IB-RU</i> GU ₄ KÙ.BABBAR	: KUB XXXI 76 Rs. 18;
<i>BÍ-IB-R</i> GU ₄ KÙ.BABBAR	: KUB XXXV 2 Rs.III 12; 17;
<i>BÍ-IB-RU</i> UR.MAḪ GUŠKIN	: KUB XLVIII 119 Rs. ² 9;
<i>BÍ-IB-RU</i> UDU.KUR.RA KÙ.BABBAR	: KUB XLII 100 Rs.IV ² 28;
<i>BÍ-IB-RU</i> GU ₄ GIŠ KÙ.BABBAR GAR.RA	: KUB XXXVIII 1 Vs.I 30;
<i>BÍ-IB-RU</i> GU ₄ GIŠ NÍG.KI.GUB KÙ.BABBAR GAR.RA SAG.DU-ZU GAB ^{H1.A} GUŠKIN GAR.RA	: KUB XXXVIII 1 Vs.I 30;
<i>BÍ-IB-R</i> KÙ.BABBAR	: KBo IX 91 Vs. 15; XXII 237 2;
<i>BÍ-IB-RA</i> KÙ.BABBAR	: KBo XXXV 234 6; KUB XXXI 55 Vs. 8; LIII 30 Vs. 18;
[... <i>BÍ-IB-RA</i> KÙ.BABBAR ¹¹⁶⁰	: KUB XXVI 29 8;
<i>BÍ-IB-R</i> KÙ.BABBAR	: KUB LV 83 Vs.I 8;
<i>IŠ-TU BÍ-IB-R</i> KÙ.BABBAR	: [KUB XVII 88 Vs.II 1; 26; 35;] ¹¹⁶¹ ; KUB LV 18 Rs. 2;
<i>IŠ-TU BÍ-IB-R</i> K[Ù.BABBAR	: KUB LV 18 Vs.II 8;
<i>BÍ-IB-R</i> ^{H1.A} KÙ.BABBAR	: KUB XXIV 1 Vs.II 1;
<i>BÍ-IB-R</i> ^{H1.A} ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN	: IBoT III 148 Öy.I 45;

EDĀNU : “vade, ecel (sembolü nesne)”¹¹⁶²

E-DA-NU KÙ.BABBAR : KUB XV 29 Vs.²I 7¹¹⁶³;

ḪAŠŠINNU bkz.→ **PĀŠU**

¹¹⁶⁰ Tml. ve metin yeri için bkz. H.Klengel, ZA 57, 1967, s.226.

¹¹⁶¹ Metin yerlerinin tespiti için bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.40.

¹¹⁶² AHw, s.184-185; IITW, s.307 (=“Termin” (bzw. Hieroglyphe für Termin, Laroche, RA 43, 67).

¹¹⁶³ (7).. *nu* A-NA DINGIR^{LIM} E-DA-NU KÙ.BABBAR URU^{LUM} KÙ.BABBAR (8)NU.] GÁL SUM-*i* ka-ru-*ú*

ḪUPPI (/ḪUPPU) (= ištamaḫura : (c.)) : “küpe”¹¹⁶⁴

ḪUP-PI KÙ.BABBAR	: KBo XXIII 89 12; XXXV 109 7; KUB II 6 Vs.III 26; XLII 40 Rs.III 2; XLII 59 Rs. ² 4; 5; XLII 64 Rs. 18 ¹¹⁶⁵ ;
ḪUP-PI^{HI.A} KÙ.BABBAR	: KUB XLII 59 Vs. 17; [(?) 16];
ḪU]P-PI^{HI.A} KÙ.BABBAR	: KUB XXXVIII 37 Rs.III 6;
[ḪUP][?]-PI^{HI.A} KÙ.BABBAR	: KUB XLIV 16 Vs.I 1;
ḪUB^{HI.A} KÙ.BABBAR	: KUB XVII 14 Rs.IV 5;
ḪUP-PI^{MEŠ} KÙ.BABBAR	: KBo XI 43 Vs.I 15;

ILTUḪU (EL-TÙ-ḪU / IL₅-TÙ-ḪU) : “kamçt, kırbaç (değneği)”¹¹⁶⁶

IL₅-TÙ-ḪU KÙ.BABBAR	: KUB XXXVIII 4 Vs.I 5;
---------------------------------------	-------------------------

(GIŠ/URUDU) IMTTU : “destek”¹¹⁶⁷

GIŠÌ-MI-IT-TI KÙ.BABBAR GAR.RA	: KUB LIII 8 Rs. 8;
GIŠÌ-] MI-IT<TI> TUR KÙ.BABBAR GAR.RA	: KUB LIII 8 Rs. 12;

I-MI-IT-TUM KÙ[.BABBAR/GUŠKIN : KBo X 2 Vs.II 41;

I/ERŠETU (=KI = tekan, daganzipa) : “toprak, yer”¹¹⁶⁸

IR-ŠI-TUM KÙ.BABBAR	: KUB XL 86 Vs. 6;
----------------------------	--------------------

DİŠTAR : “tanrı Istar (figürini)”¹¹⁶⁹

DİŠTAR KÙ.BABBAR	: KUB XLVIII 123 Vs.I 18;
-------------------------	---------------------------

¹¹⁶⁴ Bkz. HED, s.452 ; HW, s.90; HEG, s.421; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596; S.Koşak, HIT, 1982, s.218. Akadça “ḪUPPU” kelimesi bazı yazarlar tarafından “ḪUB.BI” Idgr. olarak yazılmaktadır (Örneğin: J.Friedrich, Chr.Rüster-E.Neu, S.Koşak, I.Singer).

¹¹⁶⁵ ¹NU ḪUB.BI KÙ.BABBAR an-mu-ta-i-ma-an “defines the type or material of ear-rings”, metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.149,150.

¹¹⁶⁶ C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.22; HZL, s.364, No.307.

¹¹⁶⁷ HW, s.308; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.46; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.67, n.41.

¹¹⁶⁸ HW, s.308; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.32-33.

¹¹⁶⁹ HZL, s.370, No.263.

] **IŞ-TU** "ile, -den, -dan"¹¹⁷⁰ [*Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri*]:

.. **IŞ-TU KÙ.BABBAR**

: KUB XXXIII 117 Vs.I 7;

KANKANNU : "kap ayaklığı"¹¹⁷¹

GIŞKAN-ĦA-AN KÙ.BABBAR

: KUB XLII 75 Rs. 7;

KILILU bkz. → **GILIM**

DUGKUKUBU/KUKKUBU (= *kattakurant* ? = **ĦAB.ĦAB**) : "gügüm², ibrik²,
(bir kurban kabı)"¹¹⁷²

DUGKU-KU-UB KÙ.BABBAR

: KBo XVII 103 Vs.I 13; KUB
X 91Vs.II 17; XII 5 18; 21;

DUGKU-KU-U[B KÙ.BABBAR¹¹⁷³

: KBo XVII 103 Vs.I 22;

DU]GKU-KU-UB KÙ.BABBAR-ja

: KUB XLVI 48 Vs. 19;

GURPISU (= *gurzip*) : "miğfer, zırh yelek"¹¹⁷⁴

(3) **MA.NA KÙ.BABBAR** (1) **KI.LÁ TI₈MUŞEN A-NA** (2) **KUR-BI-ŞT**¹¹⁷⁵

: KUB XXVI 66 Rs.III 6;

LAĦANNU (= *laḥanni* : (c.) = **DUG.LA.ĦA-AN**) : "şişe (veya) testi"¹¹⁷⁶

LA-ĦA-AN-NI KÙ.BABBAR

: KBo XX 114 Vs.I 8; XX 118
Vs.II 7; 9'; 20; XXXV 253
Vs.I 21; KUB XXXII 128
Vs.I 13; 22;

GIŞLE'U₅/(GIŞLĒ'U/GIŞLE.U₅) : "yazı tahtası/levhası (/tahta tablet¹¹⁷⁷)"

¹¹⁷⁰ HW, s.308; HZL, s.364, No.151.

¹¹⁷¹ S.Koşak, HIT, 1982, s.190; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.693.

¹¹⁷² HW, s.309, Erg. 2, s.33; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.10vd.

¹¹⁷³ Tml. için bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.12.

¹¹⁷⁴ S.Koşak, HIT, 1982, s.284; T.Kendall, (*gurpišu ša awēli, Studies on the Civilization and Culture of Nuzi and the Hurrians, Wiona lake*) Fs Lachman, s.201-231. Miğfer ve zırhlar (Mitanni, Hitit, Asur ve Mısırlı savaşçıların çizimleri) için ayrıca bkz. Xenia 21, 1988, Abb.5.

¹¹⁷⁵ "3 mina gümüş, bir kartal ağırlığında: 2 zırh yelek için" transkr. - terc. ve yorumlar için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.66,68 ve J.Siegelová, Fs Otten, 1988, s.317vd. ve d.n.7.

¹¹⁷⁶ Bkz. HW, 124; HEG, s.11-12; CHD, s.6; AHw, s.527vd.; A.Dinçol, RHA 84-85, 1969, s.33 ve d.n.8.

¹¹⁷⁷ İlgili metin yeri H.A.Hoffner, Jr., Laws, 1997, s.204'te "a silver writing board and a [silver] stylus" olarak vermektedir. Krş. G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.63-65.

LE-U₅ KÙ.BABBAR ZI.KIN.BAR [KÙ.BABBAR...]

: KUB XVII 20 Vs.II 22;

GIŠMAJALTU(M) : “yük arabası”¹¹⁷⁸

GIŠMA-IA-AL-TUM KÙ.BABBAR : KBo X 1 Rs. 7;

TÚGMAŠLU : “bir elbise”¹¹⁷⁹

TÚGMAŠ-LU KÙ.BABBAR GA[R.RA : KUB XLII 11 Vs.II 7;

(DUG)NAM(M)ANDU / (DUG)NAMMATU : “ölçü (sıvılar için küçük bir kap)”¹¹⁸⁰

NAM-MA-TUM KÙ.BABBAR-i : KUB XXIX 7 Rs. 53;

NAM-MA-AN-DUM KÙ.BABBAR : KUB XLV 24 Vs.I 4;

NAM-MA- <AN>-DUM KÙ.BABBAR : KUB XLV 24 Vs.I 7;

NAM-MA-AN-DUM KÙ.BABBAR-ša-an : KUB XLV 24 Vs.I 2;

x NAM-M]A-AN-TUM KÙ.BABBAR : KUB XII 51 Vs.³I 7; Bo
5166+KUB XLII 10 Vs. 8¹¹⁸¹;

NAM-MA-AN-TUM ŠE.NAGA K[Ù.BABBAR/GUŠKIN

: Bo 5166+KUB XLII 10 Rs.

A 7¹¹⁸²;

DUG]NAM-MA-AN-TUM KÙ.BABBAR : KUB VII 37 7;

NAM-MA-AN-TUM KÙ.BABBAR TUR : KUB XLII 95 15;

GIŠNĒME(/A)TU(M) : “sandalye arkılığı”¹¹⁸³

GIŠNE-ME-TUM KÙ.BABBAR GAR.RA : KUB IX 3 Vs.I 20;

GIŠNE-ME-ET-TA [KÙ.BABBAR GAR.RA¹¹⁸⁴

: KUB LVIII 30 Vs. 16;

¹¹⁷⁸ H.Otten, MDOG 91, 1958, s.83 ve d.n.27; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.79,82.

¹¹⁷⁹ S.Košak, HIT, 1982, s.32,35.

¹¹⁸⁰ AHw, s.725; V.Haas, AoF 11/1, s.63-64; ChS 1/1, s.487; ChS 1/2, s.159; ChS 1/4, s.306; ChS 1/5, s.326.

¹¹⁸¹ Tml. için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.112.

¹¹⁸² Tml. için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.114.

¹¹⁸³ AHw, s.777; V.Haas, AoF 11/1, 1984, s.63-64.

¹¹⁸⁴ Tml. için bkz. V.Haas, AoF 11/1, 1984, s.63-64 ve krş. HW² (14), s.287.

PĀŠU = **ḪAŠ(Š)INNU** [(= (URUDU) *ateš(ša)-* (= *šummittant-*)] : “balta, keser”¹¹⁸⁵

PA-A-ŠU KÙ.BABBAR : KUB XXX 19 Vs.I (=KUB XXX 19+20+21+22+XXXIX 7)¹¹⁸⁶ 53,60; 20 Vs.I 6; LV 28 Rs.III 20;

PA-A-ŠU KÙ.BABBAR-kán : KUB LV 28 Rs.III 14;

PA-A-ŠU KÙ.BABBAR : KUB LV 28 Rs.III 20;

ḪA-AŠ-ŠÍ-NU KÙ.BABBAR : KBo XXVII 60 9;

Ḫ]A-A[Š-ŠÍ-IN-NU QA-TÚ ŠA KÙ.BABBAR
: KBo XXXV 246+KBo XXXIX 185 (dupl. KBo XXI 30) Vs. 19¹¹⁸⁷

ḪA-AŠ-Š[Í-IN-NU²GUŠKIN/²KÙ.BABBAR
: KBo XX 103 8;

URUDU **ḪA-AŠ-ŠÍ-IN-NU-ma² KÙ.BABBAR GUŠKIN**
: KBo XXI 87 + XX 29 + 103 + KUB XXXII 86 Vs. 12¹¹⁸⁸;

(DUG) **QADU** : “parfüm için küçük bir kap”¹¹⁸⁹
QA-DU KÙ.BABBAR : KBo XXXIX 185 Vs. 19; 20¹¹⁹⁰;

¹¹⁸⁵ HW, s.38, Erg.1, s.2; HW², s.570-572; HED, s.227-228; HEG, s.94; HdW, s.10; H.Kronasser, EHS, 1966, s.328, 341; R.Haase, Fragmente, 1968, s.72-74; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14,54; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.34; ZA 54, 1961, s.118; B.Schwartz, JAOS 58, 1938, s.336; J.Friedrich, HG, 1959, s.72; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.236, (422) A 1520; N.Oettinger, KZ 94, 1980, s.52. **PĀŠU**: HW, s.311; HED, s.227-228; H.Otten, ZA 51, 1955, s.124-126; -, Totenrituale, 1958, s.34; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.698; S.Košak, HIT, 1982, s.100,102,141-143,290; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.6; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; V.Haas-I.Wegner, ^{SAL}ŠU.GI, ChS 1/5, 1988, s.404-405. **ḪAŠ(Š)INNU**: HW, s.307, Erg.1, s.31; HED, s.227; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, 4-5,10-11; L.Rost, MIO 8, 1961, s.175,178,198; E.Laroche, RHA 23/77, 1965, s.74; G.R.Meyer, MIO 1, 1953, s.112vd.; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.46; K.Bittel, Les Hittites, 1976; M.Darga, Hitit Sanan, 1992; H.Erkân, Äxte und Beile, 1977; krş. V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.167vd.
¹¹⁸⁶ Bkz. H.Otten, Totenrituale, 1958, s.34.

¹¹⁸⁷ V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.168.

¹¹⁸⁸ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148 d.n.4; krş. V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.167vd.

¹¹⁸⁹ HW, Erg. 3, s.45; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.10-11,44.

¹¹⁹⁰ KUB XXIX 4 Vs.I 42: 1-**NU-TUM ŠA-GA-RU ZABAR 1 QA-TU ZABAR**; krş. KBo XXXV 246+KBo XXXIX 185 (dupl. KBo XXI 30) Vs.20: [.....]x 1 **QA-TU KÙ.BABBAR u-ḡa-an-na-aš**

QĀTU : "el"¹¹⁹¹

KÛ.BABBAR QA-TI-ŠU-pát : KBo XXIX 72 Vs. 5;

RĪTTU(M) : "el (/hayvan eli=ayağı), pençe"¹¹⁹²

RI-IT-TUM KÛ.BABBAR : KUB LVI 30 Vs. 21; 25;

ŠAMŪ (= nepiṣ- =AN) : "gök, gökyüzü, sema (cennet)"¹¹⁹³

KÛ.BABBAR-ma-az ŠA-ME-E : KBo XXVII 165 Rs. 17;

ŠA-ME-E ši-pa-an-du-it KÛ.BABBAR (GEŠTIN-it šipantu)
: KBo XX 64 Vs. 7;

ŠARIS : "bir nesne ?"¹¹⁹⁴

(1) ŠA-RI-ŠA?? KÛ.BABBAR (DUTUŠ^I : KBo XII 53 Rs. 16;

(1) ŠA-RI-ŠA KÛ.BABBAR (DUTUŠ^I pa-a)-i¹¹⁹⁵
: KUB XLVIII 105 Rs. 40;

ŠĒTU : "ağ, file², (bir nesne)"¹¹⁹⁶

ŠE-E-TUM KÛ.BABBAR : KUB IX 3 Vs.I 20;

hu-u-up-ru-uš-ḫi-iš ŠA ZAB[AR....] bkz. V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.168 ve d.n.6.

¹¹⁹¹ HW, s.312; HW² (14), s.285.

¹¹⁹² AHw, s.990vd.; KBo X 1 Vs. 35'teki (Akadça versiyondaki) RI-IT-TI-ŠU ile KBo X 2 Vs.II 18-19'daki (Hititçe versiyon) GİR^{HLA}-i[^t 'i krş.

¹¹⁹³ HW, s.129; CHD, s.448-453; HEG, s.311-312; H.Otten, Kanišşuwar, 1986, s.168; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.66.

¹¹⁹⁴ A.Archi-H.Klengel, AoF 7, 1980, s.146,150'de ilgili satırın transkripsiyon ve tercümesini yapmışlardır, fakat ŠA-RI-ŠA Akadça transkribe edilerek kommentar kısmında açıklanamamış ve tercüme sadece gümüşten bir x olarak (yani bir nesne) metnin işlenişine geçmiştir. Kelime yapısı olarak AHw, s.1187'de šāris ile krş.^{??}

¹¹⁹⁵ 1 ŠA-RI-ŠA KÛ.BABBAR DUTUŠ^I pa-a)-i krş. A.Archi-H.Klengel, AoF 7, 1980, s.146,150.

¹¹⁹⁶ (16) [] x A-NA LÚKÜRMEŠ ŠE-E-TUM tar-na-at-ti (17) [] x-eš IŠ-TU ŠE-E-TI GIM-an (18) [] x-kán GAŠAN-IA A-NA Du-ud-ḫa-li-i[a (19) [] DINGIR^{LIM} ŠE-E-TUM KÛ.BABBAR (20) [] SUM-bi "(16) [] düşmanlara bir ağ bırakacaksın? (17) [] hepsi gibi ağın dışında (18) efendim Tuthaliya'ya (19) [] tanrıya gümüşten bir ağ (20) [] vereceğim": transkr. ve tercüme için bkz. R.Lebrun, Samuha, 1976, s.212-213: "filet, piège". HHw, 2001, s.292: "ŠĒDU (u.B., ein Gerät ?)".

(GI/GIŠ) *ŠULPU* : “içki kaması”¹¹⁹⁷

ŠUL-PÁT KÙ.BABBAR

: KBo XVI 83 (+ XXIII 26)
Vs.II 4; 6; 8; 9; Rs.III 11;

TUDITTU(M) : “elbise iğnesi (veya gerdanlık?)”¹¹⁹⁸

TU-TI-IT-TUM KÙ.BABBAR

: KBo V 1 Vs.II 26; IX 132
Rs.²IV 11; XXIX 4 Vs.I 46;
KUB XV 31 Vs.II 17; XV 32
Vs.II 12=XV 31 Vs.II 17;

ṬUPPU (= *tuppi* : (n.)) : “tablet”¹¹⁹⁹

ṬUP-PU KÙ.BABBAR

: KBo IX 144 5;

UNŪTU : “alet”¹²⁰⁰

*Ú-NU-UT^{MEŠ} ... KÙ.BABBAR*¹²⁰¹

: KUB V 7 Rs. 19-20;

*Ú-NU<UT> KÙ.BABBAR*¹²⁰²

: KUB XVII 20 Vs.II 23;

UPNU (= *ḥazzil*-) : “avuç dolusu (bir ölçü)”¹²⁰³

UP-NI KÙ.BABBAR-[ma²-z] a-kán

: KUB XXXIX 86 Rs.²IV 4; LVI
55 Vs.I 20;

URĀKU(M) : “külçe”¹²⁰⁴

Ú-RA-KI KÙ.BABBAR

: HFAC 8(=CollUnic.Libr.)
JCS 37, 1985, s.22 (str. 2);

¹¹⁹⁷ S.Koşak, HIT, 1982, s.293; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.703; HZL, s.368, No.46.

¹¹⁹⁸ S.Koşak, HIT, 1982, s.294; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.705; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.14; V.Haas - G.Wilhelm, Riten aus Kizzuwatna, 1974, s.156-157.

¹¹⁹⁹ HW, s.228-229; HEG, s.450-452; S.Koşak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.624; -, Eisen, 1984, s.130vd.; S.Heinhold-Krahmer, THeth 8, 1977, s.306.

¹²⁰⁰ HW, s.314; HZL, s.369, No.195; S.Koşak, HIT, 1982, s.295; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.706.

¹²⁰¹ nu LÚ^{MEŠ} É.DINGIR^{LIM} Ú-NU-UT^{MEŠ} DINGIR-*ḡa ku-e* KÙ.BABBAR ŠA KISLAḤ nu-*ḡa IŠ-TU* KÙ.BABBAR ar-*ḡa iš-ḡu-u-ḡa-ar ḡar-kán-zi* (20) nu IŠ-TU KÙ.BABBAR ar-*ḡa iš-ḡu-u-ḡa-an ḡar-zi* 2 ḡa-ri-ša-nu-uš-ḡa 1^{EN} ŠA GUŠKIN Û ŠA KÙ.BABBAR “<We asked> the temple officials <and they said>: “The implements of the god which . . . they have stripped of the silver, he has stripped of the silver. Two ḡarišanaš- of gold and <one> of silver . . .” terc. için bkz. A.Goetze, ANET, 1950, s.498.

¹²⁰² zi-*ḡg* Ú-NU<UT> 1^U NAGAR ŠA KÙ.BABBAR.

¹²⁰³ HW, s.314.

¹²⁰⁴ AHw, s.1427; HZL, s.369, No.195.

3) (Anadolu'da) bazı merkezlerdeki gümüş buluntuları :

Alacahöyük Madeni Buluntuları (1935)¹²⁰⁵: Toplu iğneler, kın veya kılıf parçaları, çeşitli nesneler (boru biçimli), kap kulpu, çanlar, güneş kursu, kasecik, kabza, küçük tas, bilezikler (yassı; ufak kın bilezikleri); gümüş kaplama toka arkası ve bıçak; elektrik çubuklar, iğneler AMB (1936)¹²⁰⁶: Kaplar, hal-kalar, halhal, süs taneleri, topuzlu sap başı, bantlar, çeşitli nesneler (çalpara, kakmalar), testi parçaları, ibrik, güneş kursu, makara, kalkan göbeği, (elektronlu) kupa, hançer, baldahin sapı başı boğa heykeli (kakmalı), idoller, kaşık, çengel, askılar, makara, kovanlar, borular, kuşak kakma parçaları, şeritler, sancak başı, plakalar, tarak parçası, büyük ve tekerlek kapak, başlıklar, tabaklar (ve parçası), kapcık, bilezik, tas, kılıflar, kaplama parçaları.

Kültepe (ve Karum) Kazısı Madeni Buluntular¹²⁰⁷: Küpe ve iğne; (elektron) plaka KKMB¹²⁰⁸: Kefen iğnesi, Lunula, kurs, pendentif, tahtına oturmuş bir kadın profili KKMB¹²⁰⁹: Diademler, plaklar (göz ve ağız kapatan plakalar, yuvarlak ve bir kenarı düz, üçü yuvarlak) serpuşlar, saç halkası (çift ay şeklinde), elbise iğneleri, pendentifler, boncuklar.

Maşathöyük Kazısı Madeni Eserler¹²¹⁰: Bölgede Eski Bronz Çağı maden eserlerinin bolluğuna karşın Maşathöyük'te madeni eserler bol ve çeşitli değildir. Hiçbiri yeni bir tipi temsil etmemektedir.

Korucutepe Kazısı Madeni Eserler¹²¹¹: Gümüş kaplı bakır yüzük.

¹²⁰⁵ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. R.O.Arık, Alaca Höyük Hafriyatı 1935, 1937, s.CCLCI vd. İNDEX'teki numaralandırmaya ve sayfalandırmaya.

¹²⁰⁶ H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1936, 1938, s.90vd. Alaca-Höyük Bakır Çağı (İ.Ö.2100-2500) Mezarlar Karışık Maden Buluntuları (H), (D), (E), (K), (L), (S), (M.A, I. Asıl mezarı örten ağaç kirişler üzerine sonradan konan ve II. Asıl mezarda ağaç kiriş altında bulunan); (M.A'), (M.C.) Mezarı.

¹²⁰⁷ T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s. 85vd.

¹²⁰⁸ T.Özgüç-N.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1949, 1953, s.67vd.

¹²⁰⁹ T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II, 1986, s.21vd.

¹²¹⁰ T.Özgüç, Maşat Höyük II, 1982, s.40vd.

¹²¹¹ M.N.van Loon, Korucutepe (1968-1970), 1980, s.143vd. [Orta ve Geç Bronz Devri buluntuları].

Tel-Açana (Alalah) Kazısı Madeni Buluntuları¹²¹²: Gümüş küpeler, kolye, iki gümüş halka (kasnak) arasında bir düz altın yuvarlak bileşik (karma) formlu bilezik.

Zincirli Kazısı Madeni Buluntuları¹²¹³: Zincirli'de yapılan kazılardaki (Hitit İmparatorluğu Dönemi sonrası) altın, gümüş, bakır, bronz buluntular genellikle Asur ve Aram(laşmış Geç Hitit) özellikler taşıyor ise de yapım ve kullanım özellikleri bakımından Anadolu [*Hitit] gruplarına yakındır.

Beycesultan Kazısı Madeni Buluntuları¹²¹⁴: Gümüş, [bronz, bakır (veya alaşımlı)] silah, ok ucu, halka, bilezik, mühür, iğne (gözlü), pin (spiral veya düz başlı), bıçak (hançer), keski, biz (uç), ocak süngüsü, fonksiyonu anlaşılamayan bir nesne, kap, yassı disk, topuz tipli asa başı, (3 adet) gümüş ve (2 adet) bakır alaşımlı halkalar ele geçmiştir.

Boğazköy Kazısı Madeni Buluntuları¹²¹⁵: *Lunula* (hilal)'lar, bilezik, açık küpe, halkalar BKMB¹²¹⁶: Techizat parçası, boncuk, geyik boynuzu parçası, figürlü pendentif, spiral dişli levha, boğa boynuzu (içi boş), küpe, halka parçaları (ortadan delinmiş), yüzük BKMB¹²¹⁷: Pendentif, *Lunulalar*, levhalar, döküm parçası, iğne, halkalar (spiral; açık).

Ortaköy Kazısı Madeni Buluntuları¹²¹⁸: Çivi ve dairevi plaka.

Acemhöyük Kazısı Madeni Buluntuları¹²¹⁹: Bir testinin içine tamamı gümüşten yapılmış eşyalar konmuştur. Testinin boyun hizasına kadar doldu-

¹²¹² L.Woolley, Alalakh. An Account of the Excavations at Tell Aichana in the Hatay, 1937-1949. 1955, s.272vd.

¹²¹³ F.von Luschan [-W.Andrae], Die Kleinfunde von Sendschirli (V), 1943, s.75vd. Tafel 40-58.

¹²¹⁴ J.Mellaart, Beycesultan III, (The Middle and Late Bronze Age Small Objects) 1995, s.113vd. (Orta ve Geç Bronz Devri Beycesultan tabakalarına göre madeni nesne buluntularının dağılımı şöyledir: I tab.: 22; II tab.: 43; III tab.: 33; IV tab.: 27; V tab.: 21 → Toplam = 146 adet.)

¹²¹⁵ R.M.Boehmer, Kleinfunde 1931-1939 und 1952-1969, 1972, s.168vd.

¹²¹⁶ R.M.Boehmer, Kleinfunde 1931-1939 und 1952-1969, 1972, s.171vd.

¹²¹⁷ R.M.Boehmer, Kleinfunde 1970-1978, 1979, s.39vd.

¹²¹⁸ A.Süel, Tüba-Ar 1, 1998, s.45vd.

¹²¹⁹ A.Öztan, Belleten 161/231, 1997, s.233vd. (Bu hazineye benzer bir başka toplu buluntu, yine Acemhöyük'te 1982 yılında ele geçmiştir. N.Özgüç tarafından yayınlanan söz konusu eserler; birer halka, küpe, altın başlı iğne, helezon ile kesilmiş çubuklar ve yine 22 ingottan oluşmaktadır: N.Özgüç, Fs Boehmer, 1995, s.513-514, Taf.40) Büyük kısmı korozyona uğramış olan gümüşler birbirine iyice kaynamış, testinin içine yapışarak onu çatlatmıştır. Acemhöyük'ün iki hazinesi de çoğunlukla ingot ve bunların kesilmiş parçalarından oluşmaktadır. Bunlar, aralarındaki işlenmiş eşya ve parçaları ile birlikte para karşılığı olarak kullanılmak üzere bir araya

bulmuş 210 parça gümüş eserin toplam ağırlığı 1.804 kg'dır. Bu da yaklaşık 216.48 şekel ya da 3 mina + 36.48 şekele eşdeğerdir. (Bu gümüşlerin bulunduğu durumda toplam ağırlığıdır. Testi içindeki eserler 3 grupta toplanmaktadır. A- Süs eşyaları: a) iğne b) saç halkası c) küpeler d) halkalar; B- Kap ve kap parçaları; C- İngotlar.

Kastamonu-Kınık Kazısı Madeni Buluntuları¹²²⁰: 3 kadar parçadan oluşan gümüş kap koleksiyonu, boğa ritonları ve üç başlı aplikli tripot bulunmuştur. Ayrıca biri sağlam diğerleri dik durumdaki üç boğa ritonunun dışında, iki boğa boynuzu da bulunmaktadır. Grup içindeki diğer kaplar; gövdeleri dilimli maşrapalar, omphaloslu ve omphalosuz taslar ve üç boğa başı protomu ile bezeli bir tripottan oluşmaktadır.

Eskiyapar Kazısı Madeni Buluntuları¹²²¹: Gerdanlık boncukları, omphalos kap, kadeh, kap kulpu, kepçe, küçük kap (elektrum), balta (elektrum), küpeler, pinler, bilezik, gerdanlık taneleri, kaplar (gümüş ve elektrik).

toplanmışlardır. Para karşılığında kullanılan eşyaların başında ingot, yani külçeler gelmektedir (Bunlar; oval, yuvarlak somun biçimlerinde, çubuk, öküz gönü ya da düzensiz şekillerde hazırlanmaktadır).

¹²²⁰ A.Çınaroğlu, Müze/Museum, Ankara, 1990-1991, s.53vd.; (K.Emre-A.Çınaroğlu, Fs N.Özgüç, 1993, s.675vd.) Koleksiyon, Hitit madeni ve özellikle gümüş eşya repertuarının çok önemli bir grubunu oluşturmaktadır. Eserlerin arasında bir tanesi (kapak), diğerlerinden, üzerindeki motiflerle farklılık göstermektedir. Yaklaşık 20 taç yapraklı (petalli) bir rozetin etrafında üç sıra halinde yer alan repoussé tekniği ile yapılmış ortalama 70 kadar figürün işlendiği gümüş kapak ilgi çekicidir. (Bu gümüş kapağın kenarında, kabartma figürlerinin aksine, çizilerek yapılmış hiyeroglif yazıt bulunmaktadır).

¹²²¹ T.Özgüç-R.Temiz, Fs N.Özgüç, 1993, s.613vd.

C - URUDU : (= ^(NA4)ku(ua)nnan(i) - = ERŪ): Bakır¹²²²

1) Yazılışları:

S g.	U	KBo II 2 Vs.I 6; 48; III 13 Rs. 10; III 59 7; IV 1 Vs. 3; 8; 39; VIII 64 6;
Nor	R	XV 10 Vs.I 9; XVIII 153 Vs. 6; 8; 10; 11; 14; 16; 21; 22; XVIII 165b 3;
mal	U	XVIII 201 Rs.III 9; XXI 95 Vs.I 16 ¹²²³ ; XXXIV 106 Rs.IV 24; XXXV
	D	115 Vs. ² 8; KUB II 2 Vs.I 3; IX 33 Vs. 16; XII 3 1; XII 24 Vs.I 10; XIII
	U	35 Vs.I 2; XV 23 Vs. 4; 5 XVII 21 Vs.II 15; XXIII 72 Rs. 56; XXIV 12
		Vs.II 17; 27; Rs.III 2; XXVIII 102 Rs.V 16; XXXV 13 [5 ²]; 6; XL 95
		Vs.II 9-10; LVIII 91 Rs.IV 7; LIX 67 Vs.II 6; Bo 2456 Rs. ² 1 ¹²²⁴ ; VAT
		8304 Vs. 14 ¹²²⁵ ;

Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri:

KBo	KBo IV 1 Rs. 27 ¹²²⁶ ; VII 24 Vs.II 7; VIII 65 Rs. 4; VIII 95 Vs. 19; IX 22 9; IX 94 6; XII 42 Rs. 11 ¹²²⁷ ; XIII 101 Rs. 11; XIV 132 Rs.III 12; XVII 78 Vs.II 11; XVIII 153 Vs. 15 ¹²²⁸ ; XVIII 160 Rs.III 5; XVIII 162 Vs. 15 ¹²²⁹ ; XVIII 168 7; XVIII 180 Rs. 3; XIX 162 Rs. 8; XXI 99 2; XXII 142 Rs.IV 14; XXVIII 74 10; XXIX 175 2; XXXIV 68 Rs.III 19;
KUB	I 16 Vs.II 79; VII 9 3; VII 14 Vs. 15; XXVIII 4 Vs. I. kol 3; XXXIII 66 Vs.I 15; XXXV 135 Vs.I 12; XXXVIII 38 Vs. ² 13; 14; XL 95 Vs.II 3; 4; XL 96 Rs.III ² 5; 6; XLI 43 Rs. ² 10; XLII 28 Vs. 14 ¹²³⁰ ; XLII 29 Vs. ² II ² 6; XLII 39 2 ¹²³¹ ; LI 33 Vs.I 12; LVI 23 Vs. 14; LVIII 85 Rs.IV 3;
VBOT	108 Rs.IV 17; IBOT III 96 Öy.II ² 7; 8; 9; HFAC HFAC 105 (=A 6728); HFAC 75 14 (= YBC 16203); HFAC 13 3; (=NBC 11786) JCS 37, 1985, s.23;24.

¹²²² Tartışma, yorum ve analizler için ayrıca bkz. F.Starke, StBoT 31, 1980, s.422 ve d.n. 1520.

¹²²³ .. ḫa-an-te-iz-zi-aš UD-ti URUDU KASKAL-ni olarak geçmektedir.

¹²²⁴ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11a.

¹²²⁵ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.94 d.n.11a.

¹²²⁶ İşaretler 2 KA₅.A² (= tilki) izlenimi vermektedir; aynı zamanda krş. (paralel) KUB II 2 Vs.II 31 ile.

¹²²⁷ Tml. ve metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.92.

¹²²⁸ S.Košak, HIT, 1982, s.72.

¹²²⁹ S.Košak, HIT, 1982, s.84.

¹²³⁰ S.Košak, HIT, 1982, s.140.

¹²³¹ S.Košak, HIT, 1982, s.152.

Hittite fonetik tamamlama:

Sg. N.	URUDU- <i>iš</i>	KBo IX 145 11; XXIX 9 Vs. 13 ¹²³² ; KUB XXXV 14 Vs.I 11 ¹²³³ ;
Sg. A.	URUDU- <i>an</i>	KBo XXXII 14 Vs.II 53;
Sg. G.	URUDU- <i>aš(-)</i>	KBo IV 14 Vs.II 3; XVII 1 Vs.I 8 (URUDU- <i>aš-ša</i> Partikel -a ile) ¹²³⁴ ; [XXXII 14 Rs. 43'];
Sg. Abl.	URUDU(- <i>ja-ti</i>) ¹²³⁵	KUB XXXII 8(+) Rs.IV 23;
Sg. Instr.	URUDU- <i>it</i>	KUB XXXVI 98b Rs. 14;

(NA4)ku(ṣa)nnan(i) - : (n.) "Bakır"¹²³⁶

Sg. G. c./n.	ku-ṣa-an-na-aš	: KBo IV 2 Vs.I 69;
Sg. G. n.	ku-un-na-na-aš	: KBo X 23 Rs.V 12; KUB XVII 21 Rs.III 2; 23;
	ku-ṣa-an-na-na-aš	: KUB XXIV 12 Vs.II 7;
	NA4ku-un-na-na-aš	: KBo X 25 Rs.VI 3; KUB XXIV 4 Vs.I 9;
Sg. A. n.	[ku]-na-na-an-na-an	: KBo XIII 34 Rs.III ² 22;
	ku-ṣa-an-na-an	: KBo IV 2 Rs.III 18;
	NA4ku-un-na-an	: KBo XIII 188 Vs. 7; KUB IX 11 6=IBoT III 98 12; KUB XXIX 4 Vs.I 71; XXIII 96 Vs.I 9;
	[k]u-un-na-an	: KBo XIII 93 Vs.I 11; 31;
Sg. D. n.	NA4ku-un-na-ni	: KBo XXII 216 3;
	ku-ṣa-an-na-ni	: KBo XIII 236 Vo 6;
Sg. Abl. n.	NA4ku-ṣa-an-na-na-za	: KUB VI 24 Vs. 2;

¹²³² F.Starke, StBoT 30, 1985, s.123.

¹²³³ x-ti-pa URUDU-iš : bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.124.

¹²³⁴ H.Otten-V.Souček, StBoT 8, 1969, s.18; E.Neu, StBoT 26, 1983, s.278.

¹²³⁵ URUDU-ja-ti [tar]-ma-ti "mit kupfernem Nagel" Dupl. KUB XXX 117 Rs.IV 4: URUDU-ja-ti (StBoT 30, 107 ve 122); URUDU-ja-ti KBo XIII 264 8 (StBoT 30, 373); F.Starke, StBoT 31, 1990, s.422 ve d.n.1521.

¹²³⁶ Bkz. HW, s.122; HEG, s.588-692; IED, s.308; H.Kronasser, EHS, 1966, s.183,196; E.Laroche, RHA 24/79, 1966, 180vd.; -, BiOr 11, 1954, s.124; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.422 (A 1520); metin yerlerinin tespiti için aynı zamanda bkz. A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.47vd.

Sg. Instr. n.	<i>ku-un-na-ni-it</i>	: KBo XXI 22 Rs. 42; KUB XXIX 1 Rs.III 39 ¹²³⁷ ;
Pl. A. n.	NA ⁴ <i>ku-ṣa-an-na</i>	: KUB XXIV 12 Rs.III 12;
Pl. D. n.	<i>ku-ṣa-an-na-na-aš</i>	: KUB XXIV 12 Vs.II 7;
Luvce form	NA ⁴ <i>ku-un-na-ni-ša-tar</i> ¹²³⁸	: KUB XXXV 145 Vs. 11;

2) Bakırdan yapılan alet ve nesneler (Hitit Devri yazılı belgelerinde geçen):

akutalla- / akugalla- : (n.[?]) "bir su kabı"¹²³⁹

(St [?] /n [?])	[URUDU <i>a-ku-ga-al-la</i> ¹²⁴⁰	: KBo XVIII 162 Vs.I 8';
	URUDU <i>a-ku[-ga-al-la]</i> ¹²⁴¹	: KBo XVIII 162 Vs.I 11';

URUDU **ankurinu** (bkz. → = URUDU **ANGURINNU**): "evde kullanılan bir alet"

URUDU **ardala-** : "testere"¹²⁴²

Pl [?] . N.A. (/plurale tantum)	URUDU <i>ar-da-a-la</i>	: KUB XXXIII 106 Rs. III 52 (+)KBo XXVI 65 II 18;
--	-------------------------	--

armanni- : (c.) [= U₄.SAKAR=ASKARU] : "hilal, yarım ay"¹²⁴³

Pl. A.	<i>ar-ma-an-ni-uš-ša ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN ZABAR</i>	
	URUDU ^{HIA}	: KUB XVII 21 Vs.II 14-15;

¹²³⁷ *ku-u*]n-na-ni-it tml. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.85 ve d.n.34.

¹²³⁸ Luvce metin yeri için bkz. A.M.Polvani, Minerali, 1988, s.47; HEG, s.689; HED, s.309; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.422 (A 1520).

¹²³⁹ HW, s.18; HW², s.53; HED, s.25; HEG, s.11-12; H.Kronasser, EHS, 1966, s.323; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.170 ve d.n.1; F.P.Daddi, Mestieri, 1982, s.572.

¹²⁴⁰ Tml. için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.170.

¹²⁴¹ Tml. için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.170. S.Koşak, HIT, 1982, s.84 ve HW², s.32'de (*eku-/aku-* alunda) TA URUDU *a-ku-[-ṣa-an-na-aš]* olarak tamamlanmıştır.

¹²⁴² HW, s.33; HW², s.348; HED, s.175; HEG, s.69; H.Kronasser, EHS, 1966, s.84,172; H.G.Güterbock, Kumarbi, 1946, s.78; JCS, 6, 1952, s.41; A.Goetze, ANET 3, 1955, s.125.

¹²⁴³ HW, s.31; HW², s.324-326; HED, s.151-155; HEG, s.62; F.Sommer, ZA 46, 1940, s.7vd.,41vd.; C.-G.von Brandenstein, MVaEg 46/2, 1943, s.10-14, 47; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.99vd; HIT, 1982, s.209; K.R.Maxwell-Hyslop, AnSt 30, 1980, s.88vd.; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.585-586,681; -, Eisen, 1984, s.117vd.; H.C.Melchert, CLL, 1993, s.28-29; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.107, 544 d.n. 2014; H.Ertem, Korucutepe I, 1988, s.37 ve Kat.No.113; L.Wooley, Alalakh, 1955, s.272-273 Pl.LXIX; H.G.Güterbock, SBo II, 1942, s.24 (Nr.102).

ar-ma-an-ni-uš-ša ŠA KÙ.BABBAR [GUŠKIN ZABAR

k] *unnanaš* : KUB XVII 21 Rs.III 22;

URUDU_U₄.SAKAR : KUB XXXVIII 26 Vs. 23;
KBo II 8 Vs.I 9;

[...URUDU_U₄.SAKAR...] ¹²⁴⁴ : KUB XXXVIII 26 Rs. 15;

ašūša- : (c.) "halka [(salkım) küpe, (süs takı), (yüzük)]" ¹²⁴⁵

Sg. N. *a-šu-ša-aš* GUŠKIN URUDU : KBo XVIII 172 Vs. 2; 3;

(URUDU) **ateš(ša)-** (c./n.) [= *PĀŠU* = *HAŠ(Š)INNU* (= *šummittant-*)] : "balta, keser" ¹²⁴⁶

Sg. N.-A URUDU *a-te-eš* : KBo VI 15 Rs.IV 4; VI 17
Rs.IV 3; VI 26 Vs.I 2; 14; 16;
KUB XXIX 31 5;

Instr. URUDU *a-te-eš-ši-it* : KBo X 45 Vs.I 17;
URUDU *a-t[(e-eš-ši-it)]* ¹²⁴⁷ : KUB VII 41 Vs. 24;
URUDU *a-te-eš-še-it* : KBo XXXVIII 206 Vs. 8;

¹²⁴⁴ Tml. için bkz. L.Rost, MIO 9, 1963, s.183.

¹²⁴⁵ HW, Erg.2, s.9; HW², s.537; HED, s.220-222; HEG, s.90-91; HdW, s.10; S.Alp, Beamtennamen, 1940, s.14 ve d.n.1; A.Kammenhuber, MSS 29, 1971, s.101; H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.122-124,216; H.Kronasser, EHS, 1966, s.176,189,260; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.112 d.n.1; Fs Friedrich, 1959, s.357; ZA 54/NF 20, 1961, s.150; StBoT 11, 1969, s.15 d.n.2; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.22; E.Neu, StBoT 25, 1980, s.164; H.G.Güterbock, Fs Bittel, 1983, s.208; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.411,552 ve d.n.2044; H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca-H.K.1940-1948, 1966, s.78 ve Lev.43; T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II, 1986, s.71 ve Lev. 128,10.

¹²⁴⁶ HW, s.38, Erg.1, s.2; HW², s.570-572; HED, s.227-228; HEG, s.94; HdW, s.10; H.Kronasser, EHS, 1966, s.328,341; R.Haase, Fragmente, 1968, s.72-74; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14,54; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.34; ZA 54, 1961, s.118; B.Schwartz, JAOS 58, 1938, s.336; J.Friedrich, HG, 1959, s.72; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.236, (422) A 1520; N.Oettinger, KZ 94, 1980, s.52. *PĀŠU*: HW, s.311; HED, s.227-228; H.Otten, ZA 51, 1955 s.124-126; -, Totenrituale, 1958, s.34; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.698; S.Koşak, HIT, 1982, s.100,102,141,142,143,290; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.6; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; V.Haas-I.Wegner, ^{SAL}ŠU.GI, ChS 1/5, 1988, s.404-405. *HAŠ(Š)INNU*: HW, s.307, Erg.1, s.31; HED, s.227; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.4-5,10-11; L.Rost, MIO 8, 1961, s.175,178,198; E.Laroche, RHA 23/77, 1965, s.74; G.R.Meyer, MIO 1, 1953, s.112vd.; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.46; K.Bittel, Les Hitites, 1976; M.Darga, Hitit Sanatı, 1992; H.Erkanal, Äxte und Beile, 1977; V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.167.

¹²⁴⁷ Tml. için bkz. H.Otten, ZA 54, 1961, s.118.

URUDU <i>a]-te-cš-še-it</i>	: KUB XLI 8 Vs.I 3 ¹²⁴⁸ ;
URUDU <i>PA-ŠU</i>	: Mst. 99 Vs. 3;4; Rs. 5;
URUDU <i>PA-A-ŠU GAL</i>	: KBo XVIII 179 Rs.V (/Vs.II ¹)10; KUB VII 29 Vs. 8; XIII 35 Vs.II 15; Rs.III 47; XXXV 142 Vs.I 19; XLII 29 Vs. ² II 8,10,11; 83 Rs.III 9; 13 ¹²⁴⁹ ; 83 Rs.V 9; 13;
URUDU <i>PA[-A-ŠU GAL</i>	: KBo XLII 29 Vs. ² II ² 6 ¹²⁵⁰ ;
URUDU <i>PA-A-[ŠU GAL</i>	: Bo 6119+KUB XLII 28 Rs.IV 18 ¹²⁵¹ ;
URUDU <i>PA-A-[ŠU</i>	: KBo XVIII 160 Rs.III ² 1;
URUDU <i>PA-A-ŠU</i>	: KBo XVI 83+KBo XXIII 26 Vs.II 2 ¹²⁵² ;
URUDU <i>PA-ŠU GAL</i>	: KUB XLV 22 Vs.I 13 ¹²⁵³ ;
URUDU <i>PA-A-ŠU GAL-ṣa-za</i>	: KUB XIII 35 Vs.I 45; KBo XVI 62 Vs.I 45 ¹²⁵⁴ ;
URUDU <i>PA-ŠU TUR</i>	: KUB XLV 22 Vs.I 14;
3 URUDU 8 <i>PA-A-[ŠU</i>	: KBo XVIII 160 Rs.III ² 3 ¹²⁵⁵ ;
URUDU <i>HA-AŠ-ŠÍ-IN-NU</i>	: KBo XX 29 Vs. 7; KUB XIII 35 Rs.III 47; KUB XXXVIII 1 Vs.I 7;
URUDU <i>HA-AŠ-ŠÍ-IN-NU</i>	: KUB XLII 29 Vs.II 13 ¹²⁵⁶ ;
<URUDU> ² <i>HA-AŠ-ŠÍ-IN-NU</i>	: KBo XXXV 246 Vs.15;
URUDU <i>HA-AŠ-Š[Í-IN-NU</i>	: KBo XX 103 1;
URUDU <i>HA-AŠ-Š[Í-IN-NU</i>	: KBo XX 103 2;
URUDU <i>HA-AŠ-Š[Í-IN-NU</i>	: KBo XXXV 246 Vs.11;

¹²⁴⁸ Okunuş için bkz. H.Otten, ZA 54, 1961, s.118 ve HED, s.227.

¹²⁴⁹ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.142-143.

¹²⁵⁰ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.141. (metin yeri için krş. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.152.)

¹²⁵¹ Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.152. (metin yeri için krş. S.Koşak, HIT, 1982, s.141.)

¹²⁵² Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.262.

¹²⁵³ Bkz. V.Haas-I.Wegner, ^{SAL}ŠU.GI, ChS 1/5, 1988, s.404-405.

¹²⁵⁴ Bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.6.

¹²⁵⁵ Bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.100,102; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.130.

¹²⁵⁶ Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.148.

- URU] DU HA-AŞ-Ş[Ī-IN-NU : KBo XXXV 246 Vs.15; (KBo XXI 87 + XX 29 + 103 + KUB XXXII 86 + 554/c Vs.II 15¹²⁵⁷);
- URUDU HA-AŞ-Ş] Ī-IN-NU-ma ŠA GIŠ : KBo XXI 87 +XX 29 + 103 +KUB XXXII 86+ 554/c Vs.II 13¹²⁵⁸;
- URUDU HA-A[?Š-ŠĪ-IN-NU] : KUB XI 23 Rs.V 9;
- URUDU HA-AŞ-ŠĪ-I[N-NU : KUB XII 49 Vs.I 15;
- URUDU HA-A[Š-ŠĪ-IN-NU : KUB XXVIII 4 Vs. lk.Kol.3¹²⁵⁹;
- URUDU H] A-ŠĪ-IN-NU : KUB XXXV 142 Vs.I¹ 19¹²⁶⁰;
- URUDU HA-ŠĪ-NU : KBo XVIII 175 VI 5; 179 Rs.II¹ (V¹) 10¹²⁶¹; IBOT I 31 Ay. 5; Bo 6606 Rs. 9¹²⁶²;
-]URUDU HA-ŠĪ-N[U] : ABOT 54 lk.Kol. 1;
- URUDU HA-AŞ-ŠĪ-IN-NU-ma : KBo XX 103 4; KUB XII 49 Vs.I 18;
- (URUDU HA-AŞ-ŠĪ-IN-NU-ma)] : KBo XXI 87 Vs.II 12¹²⁶³;
- URUDU HA-AŞ-ŠĪ-IN-NU GAL TIM : KBo XXXV 246 Vs. 9;
- URUDU HA-AŞ-ŠĪ-IN-NU TUR TIM : KBo XXXV 246 Vs. 9;
- URUDU HA-AŞ-Ş] Ī-IN-NU TUR TIM : KBo XXI 87 Vs.II 9;
- URUDU HA-AŞ-ŠĪ-IN-NU-ma² KÙ.BABBAR GUŠKIN : KBo XXI 87 + XX 29 + 103 + KUB XXXII 86 Vs. 12¹²⁶⁴;

¹²⁵⁷ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148.

¹²⁵⁸ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148.

¹²⁵⁹ Bkz. E.Laroche, RHA 23/77, 1965, s.74.

¹²⁶⁰ Bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324.

¹²⁶¹ Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.40.

¹²⁶² Bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.26.

¹²⁶³ Tml. için bkz. S.Košak, HIT, 1982, s.172.

¹²⁶⁴ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148 d.n.4.

(GİŞ) **ḥaḥḥara-**, (GİŞ) **ḥaḥra-** : (c.) "ürmük"¹²⁶⁵

- Sg. N. c. **ḥa-aḥ-ḥar-aš** URUDU¹²⁶⁶ : KUB XII 51 Vs.²I 11;
 N.-A. n. (GİŞ) **ḥa-aḥ-]** **ḥar** URUDU¹²⁶⁷ : KUB LIX 75 Vs.I 14(=Bo 2495¹²⁶⁸ +2000/g (1.D));
 Sg. A. c. [GİŞ **ḥa-aḥ-ra-an** URUDU¹²⁶⁹ : KUB XXXV 54 Vs.I 9;
 [X GİŞ **ḥa-aḥ-ra-a]** **n** URUDU¹²⁷⁰ : IBoT III 96 Vs.¹.I 8;
 GİŞ **ḥa-aḥ-ra-a**[(**n/š**¹ URUDU)]¹²⁷¹ : KUB VII 14 Vs. 14;

URUDU **ḥaḥki-** bkz.→ URUDU **zakki-**

(GİŞ) **ḥapšalli-** / (GİŞ) **ḥaššalli-** : (n.) (=GİŞ GİR.GUB²) "(ayaklı) tabure"¹²⁷²

- Sg.(/Pl.) N.-A. GİŞ **ḥa-a]** **p-šal-li** URUDU GUŠKIN : KUB XXXVIII 38 Vs.² 12¹²⁷³;

ḥuppar- (n.) [**ḥuppara-** : (c.)] : "çanak, tas, kase"¹²⁷⁴

- Sg. G. **ḥu-u-up-pár-aš** URUDU : KBo VIII 64 5;

¹²⁶⁵ HW, s.45; HW², s.8; HED, s.5-6; HEG, s.122; HdW, s.12; DLL, 1959, s.155; CHD, s.319; H.A.Hoffner, Jr., RHA 25, 1967, s.73; F.Sommer-A.Falkenstein, HAB, 1938, s.83; J.Friedrich, ZA 49, 1950, s.214; H.Otten, LTU, 1953, s.56; -, Kanišsuwar, 1986, s.168; -, StBoT 15, 1971, s.21; J.Siegelová, StBoT 14, 1971, s.4; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.55vd.,63,66; L.Rost, THeth 2, 1972, s.60.

¹²⁶⁶ A. KUB XII 51 Vs.I 11-12,14 // (dupl.) B. KUB XLII 99 Vs.I 3-4,6 (:Hurr. rit.). [bkz. H.Otten-Chr.Rüster, ZA 67, 1977, s.62 (foto.) krş. CHD (III), s.319 ve HW², s.8] : *namma=ššan* A-NA GİŞBA[**NŠ**]UR AD.KID 1^{NU}[-^{TI}(^M *šī-šī-ja-am-ma* URUDU **ḥa-aḥ-ḥar-aš** URUDU)] *mu-i-la-aš* URUDU *in-ta-lu-[u]*z-zi-š URUDU [(1^{NU-TIM} *ga-la-am-ma* URUDU)] ... [(... *da-a-i*)]

KUB XXXV 54 II 27-29 [=Purianni rit.] krş. KUB XXXV 52 5-6 [H.Otten, LTU, s.59] (bkz. CHD, s.319): *nu* [*k*]*i* *ḥūman* [(^{GİŞ} **ḥa-aḥ-ra-**)] *an* {(52.5 ^{GİŞ} **ḥa-aḥ-ḥa-ra-an**)} ^{GİŞ}*mu-ū-i-la-a*[*n*] ^{GİŞ}*intaluzi* [...]x ^{GİŞ}*ūddutri katt[a]* *ḥikzi*.

¹²⁶⁷ Tml. için bkz. H.Otten, Kanišsuwar, 1986, s.168.

¹²⁶⁸ Transkr. için bkz. H.Otten, StBoT 15, 1971, s.21.

¹²⁶⁹ Tml. için bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.66.

¹²⁷⁰ Tml. için bkz. HW², s.8.

¹²⁷¹ Tml. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.61'de: -a[(*n*); HW², s.8'de ise: -a[*š*¹ olarak yapılmıştır.

¹²⁷² Bkz. HW, s.55; HEG, s.167; HED, s.128-129; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209; HW² (14), s.251vd., 254; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.708, s.708vd. ve d.n.15.

¹²⁷³ Metin yeri için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.

¹²⁷⁴ HW, s.74; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.46.; HED, s.387vd.

intaluz(z)i- : (c./n.) "kürek (veya benzeri)"¹²⁷⁵

- Sg. N. (c.) **GIŞ***in-ta-lu-zi-iş*[(URUDU)] : KBo VII 14 Vs. 13;
in-ta-lu-[u] z-zi-iş URUDU : A. KUB XII 51 Vs.I 11-12,14
 //(dupl.) B. KUB XLII 99
 Vs.I 4¹²⁷⁶;
in²-ta²-lu²-uz²]-zi-iş URUDU : KBo XVIII 160 Rs.²IV² 2;
 Sg. N.-A. (n.) *in-ta-lu-uz-zi* URUDU : KBo VII 22 Vs.I 5;

URUDU*işpatar-* : (n.) "şiş, kebab şişi / mızrak"¹²⁷⁷

- Sg. (/Pl.) N.-A. **URUDU***iş-pa-a-tar* : KUB VII 1 Vs.II 3;

iştamaḥura- : bkz. → = **ḤUPPI** : "küpe"

URUDU*kaggari-* : (c.) "talent / bir ağırlık veya bakırdan ekmek
 (NINDA*kaggari-*) modeli (?)"¹²⁷⁸

- Sg. N. **URUDU***ga-ag-ga-ri-iş* : KBo XXII 142 Rs.IV 3;

(GIŞ)*galam(m)a-* : (n.) "kapının bir parçası"¹²⁷⁹

- Sg. N. *ka-la-am-ma* URUDU : KUB LIX 75 Vs.I 13;
ga-la-am-ma URUDU : KUB XII 51 Vs.²I 12;

(URUDU)*galgalturi-* = **GIŞ****BALAG(.DI)** = **ḤASKALLATU(M)** (**ḤAŞHALLATU**
 / **ḤAŞHALTU**) : (n.) "çalgı zili, tef, çalpara, (/müzik aleti)"¹²⁸⁰

- Sg. N.-A. **URUDU***gal-gal-tu-u-ri* : KUB X 89 Vs.I 27;

¹²⁷⁵ Bkz. HW, s.83; HEG, s.362; HED, s.373-374.

¹²⁷⁶ A. KUB XII 51 Vs.I 11-12,14 //(dupl.) B. KUB XLII 99 Vs.I 3-4,6 (:Hurr. rit.). [bkz. H.Otten-Chr.Rüster, ZA 67, 1977, s.62 (foto.) krş. CHD (III), s.319 ve HW², s.8].

¹²⁷⁷ Bkz. HED, s.449-450 ("spit, skewer"şiş, kebab şişi); krş. HW, s.90 ((URUDU)*işpatar-* "Spieß(?)" mızrak) ve HEG, s.420 ("Spieß" mızrak); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596 ("Nadel" iğne, çuvaldız vb.); G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.105.

¹²⁷⁸ Bkz. HED, s.462; H.A.Hoffner, Jr., Alimenta, 1974, s.167, 205-207.

¹²⁷⁹ KUB LIX 75 Vs.I 13: Str. (11) [*ne-pé-e*]ş URUDU **ER-ŞE-TUM** URUDU x [(12) [(GIŞ) *ḥa-aḥ-ḥar* URUDU 3 *mu-i-la-aš* [URUDU (13) [1²] *ka-la-am-ma* URUDU 1 ŠU.x [(14) [1 URU]DU² BAL 1 NA⁴ *kar-pu-zi-x* [. Bkz. HW, s.95; HEG, s.463; H.Otten, Kanişuwar, 1986, s.168.

¹²⁸⁰ Bkz. HW, s.95, Erg. 3, s.18; HEG, s.467; HED, (K), s.25vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.219; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596; H.G.Güterbock, Fs Houwink ten Cate, 1995, s.57vd.; S.Alp, Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans, 1999, s.9vd.; B.Dinçol, Müzik, 1999, s.50vd.

(DUG)**kalti-** : (n.) “(seremonik) bir kap; tuvalet kabı”¹²⁸¹

Sg. D.-L. URUDU *kal-ti-ja* : KBo XXII 163 5;

(DUG)**kantašu(ū)alli-** : (c./n.) “bir kap”¹²⁸²

Sg. N. URUDU *kán-ta-aš-ū[a-a]l-l[i-iš]*¹²⁸³ : KUB XXXV 142 Rs.IV 20;

URUDU *kán-ta-š[u-* : KUB XLII 104 Vs. 19;

URUDU **garipa-x** : (c./n.) “bir kap”¹²⁸⁴

Sg. N. URUDU *ga-ri-pa-x*¹²⁸⁵ : KUB XLII 61 Vs. 13;

URUDU **girpuzzi (?)** : “bir alet² / nesne²”¹²⁸⁶

URUDU *kir-pu-uz-zi*¹²⁸⁷ : Mışt. 107 Ay. 18;

URUDU **kugulla-** : (c.) “bir kap / bir ölçü birimi”¹²⁸⁸

Sg. N. URUDU *ku-gul-la-aš* : KUB XIII 35 Vs.II 12;

Pl. N. URUDU *ku-gul-la-aš* ŠĀ.BA 1^{EN} [KÛ.BAB]BAR¹²⁸⁹
: KUB XIII 33 Vs.II 18;

¹²⁸¹ Bkz. HW, s.96; HEG, s.470; H.Kronasser, EHS, 1966, s.237; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.144.

¹²⁸² Bkz. HW, s.98; HEG, s.487; HED, s.56.

¹²⁸³ Tml. için bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324'te sütun Vs.I¹ olarak verilirken, HED s.56'da Rs.IV URUDU *kán-ta-šu-ja-a* [l okunmuştur.

¹²⁸⁴ S.Koşak, HIT, 1982, s.135'te “bakır bir alet” olarak verilmiştir; HEG, s.496-498'de *karap-/karip-* “fressen, verzehren” ile krş.

¹²⁸⁵ (13) 2 *šal-u-ja-aš* KAXUD AM.SI 11 URUDU *ga-ri-pa-x* [(14) 2 DUGTU₇ KÛ.BABBAR 2 GİŞBUGİN KÛ.BABBAR 2 DUG KÛ.BABBAR TUR [(15) ŠĀ.BA 1 TUR ŠĀ.BA 2 ŠĀ KÛ.BABBAR nu x [: S.Koşak, HIT, 1982, s.135.

¹²⁸⁶ S.Alp, Maşat, 1991, 107 no.lu (transkripsiyonu ve tercümesi yok) liste metinde aletler, tahıl, şahıslar ve şehirler arasında bazı aletlerin (baltalar, bıçaklar, oraklar) ardından gelmektedir.

¹²⁸⁷ *kir* işaretinin *gir*, *piš*, (*paš*), *püš*, *biš*, Sum. HĀ₆, Akad. *QIR* okunuşları da göz önüne alınarak kelimeye literatürde rastlanılmamıştır [(Hapax²)]. Bunun yanı sıra kelimenin Akadça olabilmesi de mümkün görülmektedir [*QERBİTU(M)*, *QERBU(M)* I, *QERBU(M)* II ile bağlantılı olabilir? krş. AHw, s.914vd.]. Biz şimdilik¹¹ bunu Hititçe olarak kaydediyoruz.

¹²⁸⁸ Bkz. HW, s.115; Erg. 1, s.10; HEG, s.617; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.34-35; CHD, s.258.

¹²⁸⁹ Metin yeri için bkz. CHD, (mema- 5. altuna) s.258.

URUDU **kullupi-** : (n.) "tarla işinde kullanılan bir alet / saman satırı / orak (?) "¹²⁹⁰

Sg. N.-A. **URUDU** *gul-lu-pí* : KUB VII 41 Vs. 5¹²⁹¹;
Sg. (?) **URUDU** *gul-lu-pí-i[-* : KUB VII 41 Vs. 8;

(GIŞ) **kurakki-** : (c.) "sütun, direk (evin bir kısmı?)"¹²⁹²

Sg. A. *ku-ra-ak-ki-in* **URUDU** : KUB IV 1 Vs. 27;

(URUDU) **kuruzzi-** : (c.?) "keskin bir alet"¹²⁹³

Sg./Pl.² Instr. *U*[**RU**]**DU** *ku-ru-uz-zi-it* : KUB XXXIII 106 Rs.III 42;

URUDU **laḥni-** : (c.) "su veya içki karıştırmaya yarayan alet"¹²⁹⁴

Pl. N. **URUDU** *la-ḥi-ni-eš* : VBoT 4 6;

(UGU) **laḥuaš-** : (Verb. Subst.) "üzerine su dökülen bir alet, pota"¹²⁹⁵

Sg. G. **URUDU** **UGU** *la-ḥu-aš* : KBo XVIII 181 Rs. (Rd.)33;

¹²⁹⁰ Bkz. HW, s.116; Erg. 1, s.10 ve s.41'de (Kapp. Text. = *kulipinnu*); HEG, s.630; H.Otten, ZA 54, 1961, s.116,142; H.Kronasser, EHS, 1966, s.139,224.

¹²⁹¹ (4) *ka-ru-ū-a-ri-ua-ar* ^{1.1} **AZU** *É-ir ḥa-a-ši* [*na-aš-kán an-da*] (5) **URUDU** **AL** **URUDU** **MAR** **URUDU** *gul-lu-bi ḥar-zi* [...] Transkr. (ve terc.) H.Otten, ZA 54, 1961, s.116,142.

¹²⁹² Bkz. HW, s.117; -, Erg. 3, s.20; HEG, s.644-645; M.Darga, Hiüt Mimarlığı, 1985, s.34,39 (açıklama için s.55) { (24) *A-NA* 4 *ku-ra-ak-ki-ja-aš-ša ku-e-da-ni-ja A-NA* 1 *ku-ra-ak-ki kat-ta-an ki-iš-ša-an* (25) *da-a-i* 1 *ku-ra-ak-ki-in* KÜ.BABBAR *ku-ra-ak-ki-in* GUŠKIN 1 *ku-ra-ak-ki-in* NA⁴ *ZAGİN* (26) 1 *ku-ra-ak-ki-in* NA⁴ *DUḤ.ŠÚ.A* 1 *ku-ra-ak-ki-in* AN.BAR 1 *ku-ra-ak-ki-in* NA⁴ *ku-un-ku-nu-zi-ja-aš* (27) 1 *ku-ra-ak-ki-in* **URUDU** 1 *ku-ra-ak-ki-in* ZABAR *da-a-i* "Ve 4 direğin herbirinin altına şöyle konulur: 1 gümüş direk, 1 altın direk, 1 mavitaş(dan) direk, 1 kuarz/dağ kristali direk, 1 demir direk, 1 kireçtaşı direk, 1 bakır direk, 1 bronz direk koyar.]; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.40.

¹²⁹³ Bkz. HW, s.120; HEG, s.668; EHS, 1966, s.241; H.G.Güterbock, JCS 6, 1952, s.59.

¹²⁹⁴ Bkz. CHD, s.12; HEG, s.14.

¹²⁹⁵ (32) *ŠJĀ.BA* 1 *AN.BAR* 1 **URUDU** **DUG.ŠĪLA.ŠU.DU₈.A** *AN.BAR* (33) **URUDU** **ŠU.TÚG.LÁ** *KUR Aḥ-ḥi-ja-u-ua-a* 1 **URUDU** **UGU** *la-ḥu-aš* (34) *ŠA ŠU* ^m *A-pal-lu-ú* 1 **URUDU** **ÚTUL** *KUR Mi-iz-ri* (32) thereof 1 of iron, 1 iron cup-bearer's vessel, (33)] copper *ŠU.TÚG.LÁ* from Aḥḥijaḥ, 1 copper (vessel) of pouring up, (34)] from the hand of Apallu. 1 copper pot from Egypt. Transkr. ve terc. için bkz. S.Košak, HIT, 1982, s.121,124; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.376-377. CHD, s.14.

lakšina- / lakšeniš : (c.) “(anlamı bilinmeyen bir nesne?)”¹²⁹⁶

Sg. A. URU^J_{DU} *la-ak-ši-i-na-an* : KBo XXXII 47c 5; 8;

DUG¹_{lamma} *ja-* : (n.) “bir kap; (kazan?)”¹²⁹⁷

Sg. D.-L. DUG¹ *la-am-ma-ja* URUDU : KUB VII 37 9;

(URUDU) **lappa-** : (n.?) “bir nesne (bir çeşit iğne?)”¹²⁹⁸

Sg. N. URUDU *la-a-ap-pa*¹²⁹⁹ : KUB LVIII 43 Rs.V 4 10;

lingai- : (c.) “(bir yemin modeli, nesnesi?)”¹³⁰⁰

Sg. A. *li-in-ga-in-na* URUDU : KBo XXIV 47 Rs.²III 17
[20'; 22'; 24'];

magareš- : (c.) “(kısmen bakırdan yapılmış bir nesne)”¹³⁰¹

Pl. N. KÜ.BABBAR *ma-ga-a-re-eš-ši-eš* [...] .. URUDU-*ŠU-NU*¹³⁰²
: KBo XXXIV 89 47 Rs. 3-5;

(GIŠ)**muil(a)-** : (n./c.?) “(bir tarım aleti) kazma veya bel küreği”¹³⁰³

Sg. N. GI¹ *šmu-u-i-la-aš* URUDU : KUB XXXV 54 Vs.²I 8;
mu-i-la-aš [URUDU]¹³⁰⁴ : Bo 2495+2000/g Vs.I 14;
GI(¹*šmu*)]-*ú-i-la-aš* URUDU : KUB VII 14 Vs. 14;

¹²⁹⁶ Bkz. HEG, s.19; CHD, s.20; Pl. N. (KBo XXIII 52 Rs.III 3-6): *nu kuišša* LÚ ALAN.Z[U_x1
GIŠ *išhā*] *ur harzi* GIŠ *išhāurra* [(-) ... K]Ü.BABBAR-*it ḫališšian* 1 GÍN.GÍN [KI.LÁ Á^M] UŠEN-*ŠUNU*
la-ak-še-ni-iš-mi-ša Z[ABA]R?

¹²⁹⁷ Bkz. HW, 126; HEG, s.26-27; CHD, s.30.

¹²⁹⁸ Bkz. HEG, s.19,192; CHD, s.20; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.144.

¹²⁹⁹ Metin yeri için bkz. HEG, s.32-33.

¹³⁰⁰ 1 *li-in-ga-in-na* URUDU *ḫa-aš-ši-kán an-da pí-eš-ši-e-iz-zi* CHD, s.[64 ve] 69'da “*models of oaths*” olarak alınmıştır, krş. HW, s.129.

¹³⁰¹ CHD, s.120; HEG, s.97.

¹³⁰² [...] MA.N]A² KÜ.BABBAR *ma-ga-a-re-eš-ši-eš* [...] ...M]A.NA URUDU-*ŠU-NU* [...] :
transkr. ve terc. için bkz. CHD, s.120.

¹³⁰³ HEG, s.226; H.Kronasser, EHS, 1966, s.324; H.A.Hoffner, Jr., RHA 25, 1967, s.89 ve
d.n.161; CHD (III), s.319; H.Otten, Kaniššuwat, 1986, s.168; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.63,67.

¹³⁰⁴ Tml. H.Otten, Kaniššuwat, 1986, s.168; krş. H.Otten, StBoT 15, 1971, s.21.

nepiṣ- (c.) (=ŠAMU = AN) : “gök, gökyüzü, sema (cennet)”¹³⁰⁵

Sg. N.-A. [ne-pí-iš URUDU¹³⁰⁶ : KUB VII 14 Vs. 15; XXXV 54 Vs.[?] I 10;
[ne-pé-e]š² URUDU¹³⁰⁷ : Bo 2495+2000/g Vs.I 13;
ne-e-pí-iš ...URUDU-aš-ša¹³⁰⁸ : KBo XVII 1 Vs.I 8 (FHG 6 + IBoT I 26);

(DUG) **palḫi-** : (c./n.) “büyük ve geniş bir kap (kazan, fıçı, varil)”¹³⁰⁹

Pl. N. c. URUDU-aš pal-ḫa-eš : KUB XXXIII 66 Vs.II 9

GIŠ **palzaḫḫa-** : (c.) “heykeller için düz yer, heykel kaidesi”¹³¹⁰

Sg. N. GIŠ pal-za-ḫa-a-aš URUDU GUŠ[KIN GAR.R]A¹³¹¹ : KUB XXXVIII 38 Vs.[?] 14;

šalli- : (c.) “(büyük!) bir nesne?”¹³¹²

Sg. G. šal-l] a-ja-aš URUDU GUŠKIN GAR.RA : KUB XXXVIII 38 Vs. 2;

šamana- : (c.) “temel (temel taşı)”¹³¹³

Sg. N. ša-ma-na-aš URUDU : KBo IV 1 Vs. 20; KUB II Vs.I 24; LIII 27 Vs.[?] 7;

¹³⁰⁵ HW, s.129; CHD, s.448-453; HEG, s.311-312; H.Otten, Kanišsuwar, 1986, s.168;

F.Starke, StBoT 30, 1985, s.66.

¹³⁰⁶ Tml. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.66.

¹³⁰⁷ Tml. H.Otten, Kanišsuwar, 1986, s.168.

¹³⁰⁸ (7) [úg]a ar-ḫa-ri nu ḫu-ur-ti-ja-al-la-an ḫar-mi ḫu-ur-ti-ja-li-ma (8) [AN.B]AR-aš ne-e-pí-iš [1]^{EN} ki-it-ta URUDU-aš-ša [1]^{EN} ki-it-ta (9) [(tar-m)]a-aš-ša-an 9-an an-da-an ki-it-ta ... (7) duracağım, ve bir ḫurtujalla- tutacağım, ḫurtujalla- 'nın (içinde) (8) bi[r demi]rden ve bir bakırdan gök duruyordu ve (9) 9 çivi de onun içindeydi... Transkr. ve terc. için bkz. H.Otten-V.Soucek, StBoT 8, 1969, s.18-19.

¹³⁰⁹ HW, s.156; CHD, s.65; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.44-48.

¹³¹⁰ HW, s.157; CHD, s.86-87; S.Koşak, HIT, 1982, s.230; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596.

¹³¹¹ Tml. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s. 209vd. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n. 17.

¹³¹² x+2 šal-l] a-ja-aš URUDU GUŠKIN GAR.RA (3)]EME GUŠKIN ḫar-ki-iš KAXUD AM-S[I (2) büyük bakırdan, altınla kaplı [/ gr]oßen aus Erz, mit Gold belegt,} (3)] altın <ve> beyaz fildişinden dil {/ }Zunge aus Gold <und> Weißen Elfenbe[in] : Transkr. ve terc. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.209; HW, s.179; H.Kronasser, EHS, 1966, s.202; F.Starke, StBoT 31,1991 s.358 d.n.1271; CLL, s.186.

¹³¹³ HW, s.180; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.34-35.

URUDU **šankuḡalli-** : (n.) "bir alet"¹³¹⁴

Sg. N.-A. URUDU *ša-an-ku-ḡa-al-li* : KBo VII 10 Rs.III 6;

URUDU **ša(/c)pikkušta-** (=URUDU **ZI.KIN.BAR**): (c.) "çengelli iğne, iğne, broş, halhal veya firkete (/pin)"¹³¹⁵

Sg. G. URUDU *še-pí-ik-ku-uš-ta-aš* : KUB XXIV 4 Rs.III 13;

URUDU *ši-pí-i[k-k]u-uš-ta-aš* : KUB XLV 47 Vs.I 13;

šartal- : (n.) "bir nesne"¹³¹⁶

Sg. N.-A. URUDU *šar-ta-al* : KBo XXII 142 Rs.IV 11;

URUDU *ši-ḡa-al da-aš-šu [(1 š)]i-ḡa-al* SIG [(1 URUDU *šar-ta-al*)]

: (NBC 11786, 3; 199/r+
HFAC 13, 10)¹³¹⁷;

šarupi- : (n.) "bir süs eşyası"¹³¹⁸

Sg. N.-A. *š]a-ru-ú-pí* URUDU : KBo XVI 68 Vs.I 16;

(URUDU) **ši(h)ḡal-** : (n) "lamba/fener/kandil?; (meşale?)¹³¹⁹ [→ krş. **šašanna-** : (c.) "lamba"]

Sg. N.-A. URUDU *ši-ḡa-al da-aš-šu [(1 š)]i-ḡa-al* SIG [(1 URUDU *šar-ta-al*)]

: (NBC 11786, 3;
199/r+HFAC 13, 10)¹³²⁰;

(GIŠ) **šišijam(m)a-** : (n.) "bir ağaç? (veya bir nesne?)"¹³²¹

Sg. N.-A. *ši-ši-ja-am-ma* URUDU : KBo XXVII 147 15; KUB XII 51 Vs.1 11;

¹³¹⁴ HW, s.183; J.Friedrich, HG, s.131.

¹³¹⁵ HW, s.190; Erg. 1, s.28; S.Košak, HIT, 1982, s.181;235; M.Poetto, Sprache 32, 1986, s.52vd.

¹³¹⁶ H.Kronasser, EHS, 1966, s.324.

¹³¹⁷ G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.196; E.Rieken, StBoT 44, 1999, s.450.

¹³¹⁸ I.Singer, StBoT 28, 1984, s.166.

¹³¹⁹ Luvic: HdW, s.77 "ein Gerät?"; CLL, s.194 "sülette (or sim.) < *'sharpness'; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.297 ve d.n.530 "dagger?"; F.Starke, (KZ 95, s.152vd.); -, StBoT 31, 1990, s.342vd., A 287, A 2196 "ein Belcuchtungsgesetz, etwa "Lampe"; E.Rieken, StBoT 44, 1999, s.449 "Lampe?".

¹³²⁰ G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.196; E.Rieken, StBoT 44, 1999, s.450.

¹³²¹ HW, s.194; H.Ertem, Flora, 1974, s.101-102.

URUDU¹³²²*šittar* (n.) (=AŞ.ME) : “güneş kursu”¹³²²

Sg. (/Pl.) N.-A. **URUDU***ši-tar* : KUB XXXVIII 26 Vs. 23;
Rs. 15¹³²³;

ši-tar **URUDU** : KUB LV 15 Rs.III 2¹³²⁴;

URUDU*šummittant-* (c.) [(=**URUDU***HAŞŞINNU*) için bkz. (**URUDU**)*ateš(ša)-altuna*] : “balta”¹³²⁵

Sg. A. [**URU**]^{DU}*šu-um-mi-it-ta-an-da-an-na* : KUB XIII 35 Vs.I 46¹³²⁶;

(**URUDU**)*šurzi* : (n.) “(at veya katur için) gem (ağırlığı)”¹³²⁷

Stammf. **URUDU***šur-zi* : KUB XLII 29 Vs.II 17; XLII
28 Vs. 6; 7;

URUDU^{U?}*šur-z[ī]* : KUB XL 95 Rs.III 5;

Pl. N.-A. **URUDU***šur-zi-ja* : KUB XLII 28 Vs.III 5;

URUDU*dammuri* : (c.) “bir nesne”¹³²⁸

Sg. N.[?]-A.[?] **URUDU***dam-mu-ú-ri-in-na* : KUB XIII 35 Rs.III 4;

URUDU*tampura* : “(müzik aleti) tambur [/tamburin]”¹³²⁹

Pl. (/Sg.) N. **URUDU***ta-am-pu-ra-aš* : Mışt. 108 s.k.1;

¹³²² F.Sommer-H.Ehelolf, ZA NF 12, 1940, s.5vd.; HW, s.194; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.102,106; -, HIT, 1982, s.237; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.617.

¹³²³ Kırık yerin tml. için bkz. L.Rost, MIO 9, 1963, s.183.

¹³²⁴ Kırık yerin tml. için bkz. L.Rost, MIO 9, 1963, s.183.

¹³²⁵ HW, s.197; J.Friedrich, ZA NF 5, s.41vd.; H.Kronasser, EHS, 1966, s.263; S.Koşak, HIT, 1982, s.284-285; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.689.

¹³²⁶ Metin yeri için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.3vd.; KUB XIII 35 Vs.I 46 + KUB XXIII 80+ KBo XVI 62 Vs.I 46.

¹³²⁷ S.Koşak, HIT, 1982, s.238; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.619.

¹³²⁸ HEG, s.89; S.Koşak, HIT, 1982, s.97vd., 239; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.621; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.8vd.

¹³²⁹ Bkz. S.Alp, Maşat Tabletleri, 1991, s.XII No.108 açıklamasına. Ayrıca müzik aleti olarak tamburini başka önerileri ile de karşılaştırmak gerekir. (H.G.Güterbock, Fs Houwink ten Cate, 1995, s.57vd.

(URUDU) **tapulli-** : (n.) "bir çeşit keser ya da bıçak (/bir alet)"¹³³⁰

Sg. A. [URUD] *U ta-pu-ul-li-aš-ša-ma-aš* : KBo III 16 Bo 433=Forrer BoTU 2, 4A Vs. 13;

Sg. Instr. URUDU *ta-pu-ul-li-an-ni-it-ta* : KBo III 16 Bo 433=Forrer BoTU 2, 4A Vs. 7; KUB XXXI 1 Vs.II 8;

URUDU *ta-pu-ul-li-ša-am-mi-it* : KBo III 16 Bo 433=Forrer BoTU 2, 4A Vs. 13;

tarma- : (c.) (=GIŠ/URUDU GAG = **SIKKATU**) : "kazık"¹³³¹

Sg. Instr. URUDU *ja-ti [tar-] ma-ti* : KBo IX 145 lk. Kol. 4;

URUDU **tekan-** : (n.) (=GIŠ/URUDU AL) (=ALLU) "(sivri) kazma, balta"¹³³²

n-St. URUDU *te-e-kán* : KBo XXXIX 8 Vs.I 9; KUB XXXII 115 Vs.I 9; 448/u 3';

DUG/URUDU **tilupi-** : (n.) "bir kap"¹³³³

Sg. N. URUDU *ti-lu-pi-l[is]*² : KBo II 20 Vs.I 10;

GIŠ **tīpa-** (tī/ēpa-) : (c.) "kaşık² (bir alet²)"¹³³⁴ (=MUŠĀKILU : "kaşık")

Sg. A. GIŠ<te>e-pa-an URUDU¹³³⁵ : VAT 8302 6;

URUDU **dupijali-** : (c.²) "(bir nesne /) bir (tip) mızrak² / çekiç"¹³³⁶

Sg.(Pl.) N.(-A.)c. (n.) URUDU *du-pi-ja-* : KBo XVI 83 Vs.II 12(+KBo XXIII 26); KUB XL 95 Vs.II 3;

URUDU *du-pi-ja-l[iš/li]*_x : KBo XVIII 172 Vs. 15;

¹³³⁰ HW, s.212; HEG, s.137-138.

¹³³¹ F.Starke, StBoT 31, 1991, s.53 ve 422 ile d.n.1520; HEG, s.185vd.

¹³³² HW, s.220; HEG, s.300-302; H.Kronasser, EHS, 1966, s.270; E.Laroche, RHA 10/51, 1949, s.20vd.

¹³³³ HEG, s.373.

¹³³⁴ HW, s.224 (: ein Gerät; zusammen mit Eßgeräten genannt); H.Kronasser, EHS, 1966, s.165,184 (: ein Tischgerät); HEG, s.375-377.

¹³³⁵ Transkr. ve terc. için bkz. HED, s.376 (: 'Löffel' aus Kupfer').

¹³³⁶ HEG, s.452; S.Koşak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.624; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.313 A 1083 (Hammer²); H.C.Melchert, CLL, 1993, s.235 (club, mace (or similar)); A.Kempinski-S.Koşak, Tel Aviv 4, 1977, s.91; L.M.Mascheroni, Fs Meriggi, 1979, s.356.

(GİŞ) **turi-** : (n./c.) (= ? GİŞŞUKUR [krş. (GİŞ) **zau**¹³³⁷]) : "mızrak"¹³³⁸

Sg. N.-A. n. URUDU **tu-u-ri** : 46/r Vs.I 10¹³³⁹;
Sg. A. c. GİŞ **tu-u-ri-in ku-ya-an-na-na-aş** : KBo IV 2 Vs.I 69;

URUDU **tūti-** : (c.) "bir alet"¹³⁴⁰

Sg. N. URUDU **tu-u-ti-iş** : VBoT 108 Rs.IV 26;

(URUDU) **uakşur-** : (n.) "bir kap ve nispeten özel yemekler koyınaya yarayan kap, gipeşşar ölçüsü (nün tali aksamından bir parça)"¹³⁴¹

Sg. N.-A. URUDU **ua-ak-şur** : KBo XVIII 160 Rs.²IV 1;
KBo XVI + KBo XXIII 26
Vs.II 2; Rs.III 5¹³⁴²; KUB XL
95 Vs.II 7; XLII 28 Vs. 9; 10;
URUDU_r **ua-ak-şur**¹ : KBo XVI 83 Vs.II 2; Rs.III 5;
URUDU_? **ua-ak-şur** : KBo XVI 91 Vs. 6;
UR]UDU **ua-ak-şur** : KUB XLII 28 Vs. 9;
[UR]UDU **ua-ak-şur** : KUB XL 96+Bo 1016 r. Kol.
19¹³⁴³;
URU]DU **ua-ak-şur** : Bo 6119 + KUB XLII 28
Rs.IV 15¹³⁴⁴;
URUDU **u[a-ak-şur**¹³⁴⁵ : Bo 6119 + KUB XLII 28
Rs.IV 10;
URUD]U **ua-ak-şur**¹³⁴⁶ : Bo 6419 4;

¹³³⁷ Y.Coşkun, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Anma Kitabı (AÜDTCFY No.239), 1974, s.437-441; E.Neu, StBoT 5, 1968, s.141; J.J.S.Weitenberg, U-Stämme, 1984, s.269; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.181 ("kült-sembol" M.Popko, THeth 21, 1994, s.330).

¹³³⁸ HW, s.229; -, Erg. 2, s.26; HEG, s.455-457; H.Kronasser, EHS, 1966, s.204; HHw, 2001, s.259; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.412 ve d.n.1484 (turi- = GİŞŞUKUR); E.Neu, StBoT 18, 1974, s.29; I.Singer, StBoT 27, 1983, s.58 ve d.n.17, 89vd.; -, StBoT 28, 1984, s.216; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.103.

¹³³⁹ Metin yeri için bkz. HEG, s.455.

¹³⁴⁰ HEG, s.474.

¹³⁴¹ HW, s.242; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.10-11; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178; HdW, s.94; S.Koşak, HIT, 1982, s.243; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.626.

¹³⁴² Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.262.

¹³⁴³ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.278.

¹³⁴⁴ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.152.

¹³⁴⁵ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.152.

¹³⁴⁶ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.158.

(URUDU) **uarpu-aş** : (Verb. Subst.) "banyo kabı, küvet"¹³⁴⁷

Sg. G.	URUDU u-a-ar-pu-aş	: KBo XVIII 181 Vs. 16; Rs. 30;
	URUDU u-a-ar-p[u]-aş	: KBo IX 91 Rs. B 7;
	u-a-ar-pu-u-a-aş URUDU	: IBoT I 31 Ay. 4;
	u-a-ar-pu-u-u-a[-aş URUDU	: KUB XLII 30 3;
	URUDU u-a-ar-pu-u-u[a²-aş	: KBo LIX 62 Vs.I ² 10;

URUDU **u-a-r-si-ni-**: (c.) "su kabı"¹³⁴⁸

Sg. N.	URUDU u-a-ar-si-ni-iş	: KUB VII 29 Vs. 10; XXX 37 Vs.I 8 (XI 35 V 17);
	URUDU u-a-ar-si-na-x	: KUB XLIV 4 Vs. 6;

URUDU **u-aş-ş-a-ş-a**(-) : "bir nesne(?)"¹³⁴⁹

?	URUDU u-a-aş-ş-a-aş-ş-a []	: KBo XXXVIII 1 Rs.IV 21;
---	------------------------------------	---------------------------

(Giş) **za-ḥur-ti-**: (c.) "sandalye, iskemle"¹³⁵⁰

Sg. N.	za-ḥu[r-t]i-iş URUDU GUŞKIN	: KUB XXXVIII 38 Vs. ² 12;
--------	------------------------------------	---------------------------------------

URUDU **zak-ki-**: (c.) "sürgü[?]; mandal[?] (anahtar[?])"¹³⁵¹

Sg. N.	URUDU za-ak-ki-iş	: KBo XVI 63 Vs. 9;
	URUDU za-ki-[iş/in	: KBo XIII 58 Vs.II 16;
Sg. A.	URUDU za-ak-ki-in	: IBoT I 36 Ay.IV 27;
	URUDU za^f-ak¹-ki-in	: IBoT I 36 Öy.I 67;
	URUDU za-ak-ki-in	: IBoT I 36 Öy.I 8;

¹³⁴⁷ HW, Erg. 1, s.29; S.Koşak, HIT, 1982, s.244; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.627.

¹³⁴⁸ HW, Erg. 1, s.23; H.Kronasser, EHS, 1966, s.221.

¹³⁴⁹ HdW, s.103; DLL, s.109 **u-aş-ş-a**- alunda; CLL, s.263 **u-aş-ş-a-saur**- alunda ve krş. F.Starke, StBoT 31, 1990, s.534, 547, 548.

¹³⁵⁰ HW, s.258; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.245; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.628; A.M.Polvani, Fs Carratelli, 1988, s.209vd.

¹³⁵¹ HW, s.258; Erg. 1, s.38; H.Kronasser, EHS, 1966, s.221; N.Boysan-Dietrich, THeth 12, 1987, s.133vd., 136: KBo XI 14 Rs.III 25 (dupl. KUB XLIII 57 Rs.III 11): ¹URUDU[**za-a**]k-ki-in-na-pa "kupferne 'Riegelstange'".

	URUDU <i>za¹-ak[-ki-in/uš¹³⁵²</i>	: KBo XIII 58 Vs.II 8 (KBo X 5 Vs.II x+1);
Sg. G.	URUDU <i>za-ak-ki-aš-ma-mu</i>	: KBo XVI 63 Vs.I 10;
Sg. D.-L.	URUDU <i>za-ak-ki-ja</i>	: KBo X 5 Vs.II 1;
	URUDU <i>za-ki-i[a</i>	: KBo XIII 58 Vs.II 2;
	URUDU <i>za-ak-ki-i[a</i>	: KBo XIII 58 Vs.II 6;
Pl. A.	URUDU <i>za-a[k-ki-uš</i>	: KUB XXXIV 45 (=661/b)+ KBo XVI 63 (=2549/c+ 2614/c) Vs. 9 ¹³⁵³ ;
	[URUDU <i>za-ak-ki-uš¹³⁵⁴</i>	: KBo X 5 Vs.II 9;
	URUDU <i>za-a[k-ki-uš</i>	: KBo XIII 58 Vs.II 12;
	URUDU <i>ha¹-aḫ-ki-uš (=?? URUDU <i>za¹-ak¹-ki-uš</i>)</i>	: KBo XIII 58 Vs.II 19;

(URUDU) *zapeškur(i)* - : (n./c.) "bir traş bıçağı tarzında 'ustura'²"¹³⁵⁵

Sg. N.-A. n.	<i>za-pí-eš-gur</i> URUDU	: KUB XLII 39 5;
	<i>za-a[p-pí-eš-gur</i> URUDU ¹³⁵⁶	: KUB XLII 39 2;
Sg. N. c.	URUDU <i>za-pí-iš-ku-ri-i[š</i>	: KUB XLII 83 Rs.V 7;
	URUDU ² <i>za[pí-iš-ku-<ri>iš</i>	: Bo 6419 3;
Sg. A. c.	URUDU <i>za-pí-iš-ku-ri-in</i>	: KUB XII 10 Rs.IV 7;
	URUDU <i>za-pí-iš-ku[-r]i-in</i>	: KUB XL 95 Vs.II 14;
	URUDU <i>z[a-pí-iš-ku-ri-in^(?)1357</i>	: KUB XL 95 Vs.II 15;

URUDU *zina[-* : (c.) "makas² (bir berber aleti)"¹³⁵⁸

Pl. (!)	URUDU <i>zi-na[-</i>	: KBo VI 1 Rs.III 5;
---------	----------------------	----------------------

URUDU *zuzḫitašša-* : (c.) "bir alet (/kap²)"¹³⁵⁹

Sg. N.	URUDU <i>zu-uz-ḫi-ta-aš-ša-an</i>	: 643/z 10;
--------	-----------------------------------	-------------

¹³⁵² URUDU [*ha¹-ak-ki-in-/uš* : KBo X 5 Vs.II 6: metin yeri için bkz. HW², s.11 ve F.P.Daddi, OA 14, 1975, s.102.

¹³⁵³ Bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.50.

¹³⁵⁴ Metin yeri için bkz. F.P.Daddi, OA 14, 1975, s.102.

¹³⁵⁵ S.Koşak, HIT, 1982, s.245; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.628.

¹³⁵⁶ Tml. için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.628.

¹³⁵⁷ Tml. için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.628.

¹³⁵⁸ HW, s.261; HdW, s.110.

¹³⁵⁹ Metin yeri ve açıklamaları için bkz. H.Otten, StBoT 15, 1971, s.16.

a) *Sumeroqramlar* :AD.KID : "hasır"¹³⁶⁰

URUDU AD.KID

: KBo XXII 235a 5; XXIV 69
Rs. 7; 8;GIŞ/URUDU AL (=URUDU tekan-) (=ALLU) : "(sivri) kazma, balta"¹³⁶¹

URUDU AL

: KUB VII 41 Vs. 5; 6;

URUDU AL-ma-at-ta

: KUB XIII 101 Rs. 13;

URUDU AL-ma-at-t[a

: KUB XIII 101 Rs. 12;

URUDU A]L-ma-at-ta

: KUB XIII 101 Rs. 11;

GIŞAL^{HI}AKÛ.BABBAR GAR.RA : KUB VII 41 Vs. 5; 6;ALAM (= eš(ša)ri- = ŞALMU) : "heykel, kaide"¹³⁶²

ALAM URUDU

: KUB XXXVIII 20 Rs. 3;

AL]AM MUNUS^{TI} URUDU

: KUB XLII 42 Rs.III 11;

ALA]M[?] URUDU GUŞKIN GAR.RA: KUB XXXVIII 38 Vs.[?] 7;URUDU BAL : "iğ"¹³⁶³URU]DU[?]BAL: Bo 2495+2000/g Vs.I 16¹³⁶⁴;(GIŞ/DUG) DÍLIM(/LÍŞ).GAL (=MĀKALTU) : "(büyük) kap"¹³⁶⁵

URUDU DÍLIM

: KUB XXXVIII 1 Vs.I 33;

DUG/URUDU DU₁₀XA (/DUG/URUDU ĀBXA) : "su leğeni"¹³⁶⁶URUDU DU₁₀XA-ja-za-kán

: KBo IV 2 Rs.IV 31;

¹³⁶⁰ HW, s.265.¹³⁶¹ HW, s.264; HEG, (T), s.300-302; H.Kronasser, EHS, 1966, s.270; E.Laroche, RHA 10/51, 1949, s.20vd.; V.Haas-G.Wilhelm, Riten aus Kizzuwatna, 1974, s.290; HHw, 2001, s.212.¹³⁶² HW, s.264; HED, s.313-315.¹³⁶³ HZL, s.308, No.4; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.633 (s.450'de KUB XII 1 Rs.IV 33 satırının: GIŞBAL GUŞKIN okunuşu S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.103'de: GIŞBAR.KÍN olarak verilmiştir).¹³⁶⁴ Tml. için bkz. H.Otten, Kanişuwar, 1986, s.168.¹³⁶⁵ HW, s.268; Y.Coşkun, Kap. 1979, s.1vd.; HZL, s.311, No.286.¹³⁶⁶ HW, s.268; HZL, s.305, No.284.

DUG (=KARPATU) : “kap”¹³⁶⁷

URUDU DUG	: KBo XVIII 160 Rs.III ² 6;
GIŞ ^{tup-pa-aš} GAL DUG URUDU	: KUB XLII 22 Vs.II 12;
DUG URUDU	: KUB XLII 84 Rs. 18; 19;

URUDU DUG.SİLA.ŞU.DUĞ.A : “kepçe”¹³⁶⁸

URUDU DUG.SİLA.ŞU.DUĞ.A	: KBo VIII 181 Rs. 32;
-------------------------	------------------------

GIŞ/URUDU GAG (= tarma- = SIKKATU) : “kazık”¹³⁶⁹

GAG URUDU	: KBo XVII 78 Vs.II 11;
GIŞ GAG URUDU	: KBo XXVI 152 Vs. 9; KUB II 2 Rs.IV 7; XII 49 Vs.I 4; XXVII 67 Rs.IV 29; XLVI 44 Rs. 2; VBoT 111 Rs.III 13;
URUDU GAG	: KUB XXXV 142 Vs.I ¹ 21;
URUDU [GIŞ GAG]	: KBo IX 117 Vs.I ² 2;
GIŞ GAG ^{HI.A} URUDU	: KBo XIX 162 Rs. 6; KUB II 2 Rs.IV 7;

(DUG) GAL : “kadeh, bardak”¹³⁷⁰

URUDU GAL	: KUB XL 96 Rs.III ² 4; 5; 13; 15; 17; 28;
-----------	---

GIŞ/URUDU GIDRU / GIŞ/URUDU PA (=HATTU) : “asa (hükümdar asası)”¹³⁷¹

URUDU GIDRU	: KUB XXXVIII 1 Rs.IV 6;
URUDU GIDRU-tar	: KUB XXXII 5 6;

¹³⁶⁷ HW, s.268; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.1vd.; HZL, s.311, No.162; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.636.

¹³⁶⁸ HZL, s.311, No.162A.

¹³⁶⁹ HW, s.279; HZL, s.318, No.75.

¹³⁷⁰ HW, s.272; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.21vd.

¹³⁷¹ HW, s.289; HZL, s.320, No.174; S.Ö.Savaş, III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.505vd. ile d.n.42; -, Gs.İmparati, 2002, s.706vd.

GÍN / GÍN.GÍN (=ŠIQLU) : “şekel (ağırlık ölçüsü)”¹³⁷²

GÍN URUDU	: KBo XXXV 118 4; XXXIV 89 Rs. 2; KUB XLII 83 Rs.III ² 11; IBoT I 6 Ay.VI 14;
GÍN.GÍN URUDU	: KBo XVIII 201 Rs.III 3;
GÍN URUDU-<i>ya-ni</i>	: KBo XX 128 18;

GÍR : “bıçak, hançer”¹³⁷³

URUDUGÍR	: KBo IX 91 B 1; XXII 142 Rs.IV 15; KUB XIII 33 Vs.II 20; XXXV142 Vs.I ¹ 18 ¹³⁷⁴ ; XXXVIII 1 Vs.I 6; Mşt.105 Öy. 4; a.k. 9; Mşt. 107 Öy. 3;
GÍR URUDU	: KBo VII 22 Vs.I 6; XV 11 Rs.III 15 ¹³⁷⁵ ; XIX 162 Rs. 7; KUB II 2 Rs.IV 8; XXVIII 4 Vs. I.kol. 3; XXVIII 87 Rs. 3; XL 95 Vs.II 17; 18 ¹³⁷⁶ ; XLII 83 Rs.III 2; 3; XLV 22 Vs.II 14;
URUDUGÍRHIA	: Mşt. 107 Öy. 9; [Ay. 18] ² ;
GÍR URUDUHIA	: KUB XII 3 10;
URUDUGÍR TUR	: KBo XVIII 160 Rs.III 4;
GÍR URUDU TUR	: KBo XI 11 Rs.III 5;
GÍR URUDU GAL	: KBo XV 11 Rs.III 16; XV 9 Rs.IV 21 ¹³⁷⁷ ;
URUDUGÍR! GAL	: KUB XXXV 142 Vs.I ¹ 19;

GU₄ : “sığır, öküz”¹³⁷⁸

GU₄ URUDU BAR-<i>ja</i>	: KBo XV 24 Vs.II 40;
---	-----------------------

¹³⁷² HW, s.273; HZL, s.321 No.209 (2).

¹³⁷³ HW, s.274. URUDUGÍR okunuşu için krş. S.Koşak, HIT, 1982, s.25.

¹³⁷⁴ Tml. için bkz. F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324.

¹³⁷⁵ Tml. için bkz. H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.66.

¹³⁷⁶ Krş. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.151 ve d.n.11.

¹³⁷⁷ Tml. için bkz. H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.66.

¹³⁷⁸ HW, s.275; HZL, s.323, No.157.

GIŞGUL (𒀭𒄀) : “bir nesne?”¹³⁷⁹

GIŞ²]GUL URUDU¹ : KBo XIX 162 Rs. 7;

GUN (=BILTU) : “talent (bir ağırlık ölçüsü), ağırlık”¹³⁸⁰

GUN URUDU : KBo III 13 Rs. 10; XII 13 Vs.I 13; 15; 17; XII 38 Vs.I 19; KUB XIII 35 Rs.III 17; XL 95 Vs.II 5; 6; 13; XLVI 24 Vs. 9;

URUDUGUNNI.DU.DU : “taşınabilir bir kömür ocağı”¹³⁸¹

URUDUGUNNI.DU.DU : KUB XLII 83 Rs.III 5;

GUR : “ ‘Kor’ (sulu ve taneli maddelerin ölçülmesinde kullanılan bir ölçü birimi)”¹³⁸²

URUDU GUR-an 𒄀a-aš-ši : KBo XVII 61 Vs. 24;

IGI.DU₈.(LIŠ.)A : “iyi, mükemmel, nefis, hediye², vergi ve harçlar²”¹³⁸³

(8 MA.NA) **URUDU IGI.DU₈.A** : KUB XLII 28 Vs. 5;

URUDUKAXPA : “bir alet veya kap”¹³⁸⁴

URUDUKAXPA : KBo X 45 Rs.IV 43;

KI.LÁ TI₈MUŠEN : “kartal şeklinde bir ağırlık”¹³⁸⁵

URUDU KI.LÁ TI₈MUŠEN : KUB XLII 79 Vs.II² 5; 10; Rs.III 5;

¹³⁷⁹ HZL, s.323, No.271 A.

¹³⁸⁰ HW, s.276; HZL, s.323, No.201.

¹³⁸¹ HZL, s.324, No.313; S.Koşak, HIT, 1982, s.100.

¹³⁸² HZL, s.323, No.201.

¹³⁸³ S.Koşak, HIT, 1982, s.140,141; HZL, s.326, No.288.

¹³⁸⁴ HZL, s.328, No.138.

¹³⁸⁵ HZL, s.344, No.295; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.667.

URUDU KILÁ TI₈^{MUSEN} : KUB XLII 79 Rs.III 1¹³⁸⁶;

URUDUKIN : “orak”¹³⁸⁷

URUDUKIN : KBo IX 91 B 2; 3; 4; 5; IX 94 2; 3; 4; 6; 7²; KUB LX 3 5; 7; 8; 9'; 10'; LX 68 6'; 7; 9; 10'; XL 96 Rs.III 14; 17; [ABoT 54 lk. Kol. 8]

URUDUKIN.GAL : KBo VII 24 Vs.II 6; 8; XVIII 162 (+) KBo VII 24 Vs. 12; 17'¹³⁸⁸; ABoT 54 lk. Kol. 8 KUB XIII 33 Vs.II 19;

(GIŞ) KUN₅ (= *SIMMULU*) : “merdiven”¹³⁸⁹

GIŞKUN₅ URUDU : KUB LIX 75 Vs.I 20;

URUDULAHTA : “bir kap (bira kabı, çamaşır kazanı)”¹³⁹⁰

URUDULAHTA : KBo XXIX 123 Rs.² 6; KUB XXXV 88 Rs.III 8';

(GIŞ/URUDU) MAR (= *MARRU*) : “bel, (kürek)”¹³⁹¹

GIŞMAR URUDU : KUB VII 14 Vs. 15;

URUDUMAR : KBo XXXIX 8 Vs.I 9; KUB VII 41 Vs. 5; XXXII 115 Vs.I 9;

URUDUMAR.TUR : KBo XVII 91 Vs.I 5;

¹³⁸⁶ Tml. S.Koşak, HIT, 1982, s.96. Ayrıca ağırlıklar için bkz. J.Siegelová, Fs Otten, 1988, s.317vd. ve d.n.3,8: (8 Minen KUB XLII 71 2) (1) 128 MA.NA [URUDU KILÁ TI₈^{MUSEN}ŞÁBA 1 TI₈^{MUSEN} 40 MA.NA] (2) 2-Ú 40 MA.NA 3-ŠU 40 MA.NA 4-Ú [8 MA.NA] (4) 92 M[A.NA URUDU KILÁ TI₈^{MUSEN}ŞÁBA 1 TI₈^{MUSEN} 40 MA.NA] (5) 2-Ú 40 MA.NA 3-ŠU 10 M[A.NA 4-Ú 2 MA.NA], Paralel KBo XVIII 163 Vs. 2vd.; KUB XLII 79 Vs.II 5-7.

¹³⁸⁷ HW, s.281; HZL, s.331, No.47; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.659.

¹³⁸⁸ J.Siegelová, Eisen, 1984, s.156-157.

¹³⁸⁹ HW, s.282; HZL, s.332, No.217.

¹³⁹⁰ HW, Erg. 3, s.41; HZL, s.334, No.232; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.661.

¹³⁹¹ HW, s.285.

(URUDU)NAG : “içki kabı”¹³⁹²

URUDUNAG

: KUB XXVII 67 Vs.II 58;
Rs.IV 26; VBoT 108 Rs.IV 9;

NAG URUDU

: KUB XXXIV 88 3; XXXIV
89 Vs. [4]^{??}; 5;

GIŞNÍG.GUL : “çekici (veya benzer bir alet)”¹³⁹³

NÍG.GUL URUDU[

: Bo 3591 Rs.III 3;

URUDU-*as* GIŞNÍG.GUL

: Kontext von 412/b + II
13¹³⁹⁴;

(1) GIŞNÍG.GUL (1) MA.NA URUDU-ŞU-NU

: Bo 3296 6¹³⁹⁵;

(URUDU)NÍG.ŞU.LUḪ(.ḪA) : “küvet, banyo kabı”¹³⁹⁶

URUDUNÍG.ŞU.LUḪ.ḪA

: KBo XVIII 181 Rs. 31; KUB
XXXV 142 Vs.I¹ 20; XXXIX
56 Vs. 6;

NÍG.ŞU.LUḪ URUDU

: IBoT I 31 Ay. 4;

PAD : “topak, parça, maden külçesi”¹³⁹⁷

PAD URUDU

: KUB XIII 35 Rs.III 3; 6;
XXXI 50 Rs.2; 3;

(GI/GIŞ)PISAN : “kutu, sandık, kap”¹³⁹⁸

PISAN URUDU

: KUB XXIX 30 Vs.II 21; XL
2 Rs. 62¹³⁹⁹ (=21); 67 (=26);
73 (=32);

URU₁DU₂PISAN

: KUB XXIX 31 4;

¹³⁹² HW, s.287; HZL, s.339, No.148.

¹³⁹³ HW, s.288; HZL, s.340, No.369.

¹³⁹⁴ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.146 d.n.6.

¹³⁹⁵ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.146 d.n.9.

¹³⁹⁶ HW, s.288; S.Koşak, HIT, 1982, s.185; HZL, s.341, No.369.

¹³⁹⁷ HZL, s.331, No.313; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.667.

¹³⁹⁸ HW, s.289; HZL, s.344, No.56; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.102,105; -, HIT, 1982, s.33,35.

¹³⁹⁹ Metin yeri ve satır numaralarını A.Goetze, Kizz., 1940, s.66-67 ile karşılaştır.

DUG/URUDUŞEN (/PISÀN) : "kazan"¹⁴⁰⁰

URUDUŞEN : KBo VI 15 Rs.IV 1; VI 26 Vs.I 13; XVI 83 Rs.III 9; 10; XL 96 Rs.III² 12; 17; 19; 23;
URUDUŞJEN *ḥa-pu-na-aš* : XL 96+60 (Bo 1016) 1 r. Kol. 10¹⁴⁰¹;

URUDUŞEN.TUR : KUB XXIX 4 42;
ŞEN [Š]A 3 ME GÍN URUDU 1 *ḥa-an-da-a-u-ḡa-aš* ZABAR¹⁴⁰²
: KUB XLV 22 Vs.II 12;

URUDUŞÈR.ŞÈR : "zincir, düğüm, bant"¹⁴⁰³

URUDUŞÈR.ŞÈR : IBoT III 90 Öy. 6; FHG 13 Vs.II 31;
URUDJ UŞÈR.ŞÈRH¹⁴⁰⁴A : FHG 13 Rs.III 7;
URUDUŞÈR.ŞÈR-an-za : FHG 13 Rs.III 7;

(URUDU)ŞU.KIN : "orak"¹⁴⁰⁵

URUDUŞU.KIN : KBo II Vs.I 15; Rs.III 4; VBoT 108 Rs.IV 27; IBoT 35 Öy. 4'; Mşt. 105 Öy. 1;2;
URUDUŞU.K[IN : Mşt. 107 a.k. 10;
URUDUŞU.KIN.GAL : KUB XII 2 Rs.IV 5;

(URUDU)ŞU.TÚG.LÁ : "kazan"¹⁴⁰⁵

URUDUŞU.TÚG.LÁ : KBo XVIII 181 Rs. 33;

¹⁴⁰⁰ HZL, s.351, No.230; S.Koşak, HIT, 1982, s.88.

¹⁴⁰¹ J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.273-274; krş. HW² (14), s.255 "bir materyal'den kazan"

¹⁴⁰² Transkr. ve terc. için bkz. ChS 1/5, s.404-405: "ein kasten von 300 Schekel Kupfer, ein Bronze (Kasten) des Zurüstens"; HED, s.104 *ḥantai-aluna*.

¹⁴⁰³ HZL, s.351, No.230; S.Koşak, HIT, 1982, s.88.

¹⁴⁰⁴ HZL, s.352, No.68.

¹⁴⁰⁵ HZL, s.351, No.230; S.Koşak, HIT, 1982, s.88.

GIŠŠUKUR (= (GIŠ)mari-, (GIŠ)turi- [krş. (GIŠ)zau-]) : “mızrak (; kült-sembol¹⁴⁰⁶)”¹⁴⁰⁷

URUDUŠUKUR : KUB XIII 34 + XL 84 Vs.I 5;
XL 96+Bo 1016 r.Kol. 15;
19; IBoT I 31 Ay. 5;

UR₁UDUŠUKUR : KBo IX 94 5;

URUDU?ŠUKUR : KBo XL 95 Vs.II 3; XL
96+Bo 1016 1k. Kol 5²;

URUDU GIŠŠUKUR : KUB XXXVIII 1 Vs.I 6;

(DUG)TU₇ (=DIQARU) : “çorba kabı”¹⁴⁰⁸

URUDU TU₇ : KBo XVIII 181 Rs. 34;

URUDU U₄.SAKAR bkz. → armanni-

(GIŠ)ZAG.GAR.RA (= iştanana- = AŠIRTU) : “altar, sunak, kaide”¹⁴⁰⁹

ZAG.GAR.RA URUDU : KUB II 2 Vs.II 17;

URUDU ZI.KIN.BAR (=URUDU *šapikkušta*-/URUDU *šepikkušta*-) : (c.) “toka²,
çengelli iğne², broş, halhal veya firkete (/pin), *stylus²”¹⁴¹⁰

URUDU ZI.KIN.BAR-aš : KUB XIV 10 Rs.IV 19;
XXIV 3 Vs.II 23;

URUDU ZI[.KIN.]BAR : KUB LVI 39 Vs.I 9;

¹⁴⁰⁶ M.Popko, THeth 21, 1994, s.330.

¹⁴⁰⁷ HW, s.295; HEG, s.133vd. (GIŠ)māri- altunda), s.455vd. (tūri- altunda); CHD, (M), s. 183vd.; HHw, 2001, s.259; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.412 ve d.n.1484 (turi- = GIŠŠUKUR); E.Neu, StBoT 18, 1974, s.29; I.Singer, StBoT 27, 1983, s.58 ve d.n.17, 89vd.; -, StBoT 28, 1984, s.216; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.103.

¹⁴⁰⁸ HW, s.296; S.Košak, HIT, 1982, s.121, 124.: (34) ŠA ŠU m A-pal-lu-ú 1 URUDU TU₇ KUR Mi-iz-ri “from the hand of Apallu. 1 copper pot from Egypt.”.

¹⁴⁰⁹ HW, s.301; HZL, s.360, No.238.

¹⁴¹⁰ HW, s.190, 301, Erg. 1, s.28; HZL, s.361, No.313; S.Košak, HIT, 1982, s.181;235; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.63; HEG, s.128; M.Poetto, Sprache 32, 1986, s.52vd.

b) Akadogramlar:

URUDU **ANGURINNU** (=URUDU *ankurinu*¹⁴¹¹): “evde kullanılan bir alet”¹⁴¹²

URUDU **AN-KU-RI-NU** : KUB XLII 11 Rs.VI 4; XLII 28 9;14;

URUDU **AN-KU-RI-NU** : KUB XLII 11 Rs.VI 5;

URUDU **AN-KU-RI-IN-NU** : Bo 6754 7¹⁴¹³;

KUŞ/URUDU **ARĪTU**: “kalkan”¹⁴¹⁴

URUDU **A-RI-TUM GAL** : KUB XXXVIII 1 Vs.I 6;

A-RI-TUM URUDU.TUR : KBo XIX 131 2;

AŞĤALU: “bir kutu (/kutu biçimli bir kap)”¹⁴¹⁵

AŞĤA-LUM URUDU : KBo VII 22 Vs.I 6;

AŞĤA-A-LUM URUDU : KUB XIII 35 Vs.II 14;

ĤINŠU: “sivri uç, iğne, ok, diken”¹⁴¹⁶

URUDU **ĤI-EN-ZU**¹⁴¹⁷ : KUB II 1 Vs.II 22;

ĤUPPI (/ĤUPPU) (=iştamaḥura- (c.)) : “küpe”¹⁴¹⁸

ĤUP²-PÎ² URUDU : KBo XXXV 115 Vs.² 8;

(GIŞ/URUDU) **IMITTU**: “destek”¹⁴¹⁹

URUDU **I-MI-IT-TUM** : KUB XXXVIII 1 Vs.I 6;

¹⁴¹¹ HW², s.95.

¹⁴¹² S.Koşak, HIT, 1982, s.283; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596.

¹⁴¹³ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.272.

¹⁴¹⁴ HW, s.305.

¹⁴¹⁵ HW, s.306; S.Koşak, HIT, 1982, s.163-164; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.478vd.

¹⁴¹⁶ S.Koşak, HIT, 1982, s.176,285 (=Ḥatarḫa şehrinin Fırtına Tanrısının atribüsü olan **ĤIENZU** ile krş.); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.690 (=“Stachel”); -, Eisen, 1984, s.149 (=KUB XLII 30 6'da 1 **ĤI-IN-ZU** AN.BA[R olarak da geçmektedir]).

¹⁴¹⁷ ZAG-za ŠU-za (23) ^{GIŠ}TUKUL ḥar-zi GÜB-za ^{URUDU}ĤI-EN-ZU ḥar-zi an-n[a-al-l]a-an.

¹⁴¹⁸ Bkz. HED, s.452; HW, s.90; HEG, s.421; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596; S.Koşak, HIT, 1982, s.218. Akadça “**ĤUPPU**” kelimesi bazı yazarlar tarafından “**ĤUB.BI**” Idgr. olarak yazılmaktadır (Örneğin: J.Friedrich, Chr Rüster-E.Neu, S.Koşak, I.Singer).

¹⁴¹⁹ HW, s.308; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.46; F.Imparati-C.Saporetti, SCO 14, 1965, s.67, n.41.

I/ERŞETU (=KI = tekan, daganzipa) : "toprak, yer"¹⁴²⁰

ER-ŞE-TUM URUDU : KUB LIX 75 Vs.I 11¹⁴²¹;

URUDU İŞPARDU : "gem, ağızlık (atın başlık takımı)"¹⁴²²

URUDU İŞ-PAR-DU : KBo XVI 62 Vs.I 41;

[URUDU İŞ-PAR-DU : KUB XIII 35 Vs.I 41¹⁴²³;

GIŞ KANNU : "sehpa, kaide"¹⁴²⁴

GIŞ KA-AN-NU URUDU¹ : KBo XXXII 153 Rs. 6;

(DUG) NAM(M)ANDU / (DUG) NAMMATU : "ölçü (sıvılar için küçük bir kap)"¹⁴²⁵

NAM-MA-AN-TUM URUDU : KUB XIII 35 Vs.II 14;

ŞAK/G/QARU : "maşa, kıskaç; ayça biçimli balta"¹⁴²⁶

ŞA-QA-RU-Ú URUDU : KUB XLII 39 4;

URUDU ŞA-QA-RU-Ú : KUB XXXV 142 Vs.I¹ 18;

URUDU ŞA-QA[-RU² : KUB XXXIV 48 10;

URUDU ŞA-A-QA-RU : KUB VII 29 Vs. 9;

ŞA-GA-RU URUDU : KBo XXI 82 Rs.IV 17;

URUDU ŞA<QA>-RI^{HI.A} : KUB IX 34 Rs.IV 21;

URUDU ŞA-GA¹-RI^{HI.A} ZABAR : KUB IX 34 Rs.IV 20 (dupl. KUB IX 4 IV);

URUDU Š]A-GA-RI^{HI.A} : KUB VII 42 6; 7, (dupl. KUB IX 34 Rs.IV 14-22);

¹⁴²⁰ HW, s.308; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.32-33.

¹⁴²¹ Metin yeri için bkz. H.Otten, Kanişuwar, 1986, s.168.

¹⁴²² Bkz. AHw, s.396; HED, s.419.

¹⁴²³ Tml. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.6.

¹⁴²⁴ HW, s.309= (hethitisch stets ^{GIŞ}gannum schreiben) "Gestell, Untersatz, Topfständer" (besonders für Gefäße mit spitzem Boden; Sg. I. ^{GIŞ}GANNUM-it KBo V 2 IV 36). Ayrıca bkz., S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.708 ve d.n.15.

¹⁴²⁵ AHw, s.725; V.Haas, AoF 11/1, 1984, s.63-64; ChS 1/1, s.487; ChS 1/2, s.159; ChS 1/4, s.306; ChS 1/5, s.326.

¹⁴²⁶ S.Košak, HlT, 1982, s.292; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.701; M.Hutter, Behexung, 1988, s.42vd.; 87vd. ("Streitaxt: teber [: sapı uzun, keskisi ayça biçiminde, küçük ve hafif balta]").

URUDU <i>ŠA-AG-RU-U</i>	: KBo XII 53 Vs.I 15;
URUDU <i>ŠA-QA[-RU-Ú]</i>	: KBo XVII 168 9;

ŠALMU : “iyi, (kalite)”¹⁴²⁷

URUDU <i>ŠAL-MU</i>	: KUB XLII 28 Vs.II 8; 11; Rs. 3; 4; 14;
---------------------	---

ŠERINNATU : “gem, yular (koşum takımı parçası)”¹⁴²⁸

URUDU <i>ŠE-RI-IN-NA-TI</i>	: KBo III 2 Rs. 37; lk. Rd. 2;
URUDU <i>ŠE-RI-IN-NA<-TI></i>	: KBo III 2 Vs. 27;
URUDU <i>ŠE-RI-NA-TUM</i>	: KBo XVIII 179 Rs.V (Vs. ¹ II? 11;
... URUDU <i>ŠI-RI-NA-DU</i> ¹⁴²⁹	: KUB XIII 35 Vs.I 41;
URUDU <i>ŠE-RI-[-IN-NA-TI]</i>	: KUB XXIX 57 7 (KUB I 11+ KUB XXIX 57 I 18 vd., II 17 vd. ve dupl.XXIX 47);

TUDITTU(M) : “elbise iğnesi (veya gerdanlık²)”¹⁴³⁰

URUDU <i>TU-TI-TUM</i>	: KUB XXIX 8 Vs.I 8; 52;
------------------------	--------------------------

UNŪTU : “alet”¹⁴³¹

Ú-NU-UT URUDU	: 2 BoTU 9 Vs.I 13;
---------------	---------------------

¹⁴²⁷ S.Koşak, HIT, 1982, s.140-141; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.701.

¹⁴²⁸ HW, s.313; A.Kammenhuber, OLZ, 1954, s.230 d.n.4; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.7; S.Koşak, HIT, 1982, s.292; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.702; Ayrıca "Kikkuli-Text" altında *ŠERINNATU*’lar için bkz. A.Kammenhuber, Hippologia Hethitica, 1961 (s.60 → Tafel I Vs.II 24=) ^{URUDU} *ŠE-RI-[-N-NA-TI]*; (s.108 → Tafel III Vs.I 24=) ^{URUDU} *ŠE-RI-[-IN-NA-TI]*; (s.114 → Tafel III Rs.III 8=) ^{URUDU} *ŠE-RI-[-N-NA-TI]*; (s.124 → Tafel III Rs.IV 44=) ^{URUDU} *ŠE-RI-[-J]N-NA-[-TI]*.

¹⁴²⁹ Tml. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.6.

¹⁴³⁰ S.Koşak, HIT, 1982, s.294; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.705; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.14.

¹⁴³¹ HW, s.314; HZL, s.369, No.195; S.Koşak, HIT, 1982, s.295; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.706.

3) (Anadolu'da) bazı merkezlerdeki bakır buluntuları :

Alacahöyük Kazısı Madeni Buluntuları (1935)¹⁴³²: Kemer tokaları, halkalar (veya yüzük), çan, kargı ucu veya bizler, kancalar, uçlar, kasecik, güneş kursları, küpe başı, çeşitli nesneler, kulplar, kın?, minik öküz heykeli, çalpara şeklinde kabzalar (?), bilezik, biz AKMB (1936)¹⁴³³: Figürinler, toplar, taslar, taraklar, iğne başları, boncuklar, uçlar, hilal biçimli nesne, güneş kursları, çengeller, asa veya topuz başı, baltalar, keskiler, çalpara biçimli nesne, kamalar, halkalar, kap, boğa heykelleri, ibrikler, bantlar, çiviler, uçlar, ok uçları, asa sapı, mobilya ayağı, çekiç, hançer, tel, delgi, idol, insan idolü, uzun kılıç, çubuk, borucuk, askı, biz, çeşitli nesneler, kamanın namlu parçası, savaş çekici (*Streithammer*), boru başı, geyik heykeli, geyik figürini, boğa heykeli, plakalar (gümüş kaplı), ayna?, iğneler, kapak, sancak başları, kurslar, kakma, tabak, bilezik, borucuk, çiviler, kaplama parçaları AKMB (1936)¹⁴³⁴: İğneler, halkalar, pullar, küre, süs tanesi, takoz, plaka AKMB (1937-39)¹⁴³⁵: İğneler, bilezik ve uçlar.

Kültepe (ve Karum) Kazısı Madeni Buluntuları (1948)¹⁴³⁶: Kaplar, (savaş aletleri:) kargı, mızrak uçları, hançer, iğneler, çiviler, halka, bilezik KKMB (1949)¹⁴³⁷: Hançer-kama, bıçak, kolcuklu balta, ok ve kargı uçları, toplu iğne, çiviler, çubuklar, boğa ve köpek? heykelcikleri, göğüslükler, küpeler, yüzükler.

Korucutepe Kazısı Madeni Buluntuları¹⁴³⁸: Bıçaklar, keskiler, kısaç (pens, cımbız), elek (kalbur), boru (tüp), şiş, hançer uçları, ok veya mızrak uçları, göbekli kalkan, *chapeler*, saç halkası, kolye, boncuk.

¹⁴³² Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. R.O.Arık, Alaca Höyük Hafriyatı 1935, 1937, s.CCLCI vd. İNDEX'teki numaralandırmaya ve sayfalandırmaya.

¹⁴³³ H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1936, 1938, s.90 vd. Alaca-Höyük Bakır Çağı (İ.Ö.2100-2500) Mezarlar Karışık Maden Buluntuları (H), (D), (E), (K), (L), (S), (M.A), (I. Asıl mezarı örten ağaç kirişler üzerine sonradan konan eşyalar, II. Asıl mezarda ağaç kiriş altında bulunan); (MC) Mezarı.

¹⁴³⁴ H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1936, 1938, s.140vd.

¹⁴³⁵ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay, Alaca Höyük Kazısı 1937-1939, 1951, s.50vd. Bakır Çağı Madeni Eserler.

¹⁴³⁶ T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s.85vd.

¹⁴³⁷ T.Özgüç-N.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1949, 1953, s.67vd.

¹⁴³⁸ M.N.van Loon, Korucutepe (1968-1970), 1980, s.143vd. [Orta ve Geç Bronz devri buluntuları].

Alişar Höyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁴³⁹: İğneler, çeşitli nesneler (boru, sivri, yuvarlak, kıvrık, şerit vs. biçimli).

Zincirli Kazısı Madeni Buluntuları¹⁴⁴⁰: (bkz. 'Altın' (buluntular) bölümüne).

Beycesultan Kazısı Madeni Buluntuları¹⁴⁴¹: (bkz. 'Gümüş' (buluntular) bölümüne).

Gaziantep Müzesi'nde Bulunan Sakçagözü Bölgesinden Buluntular¹⁴⁴²: Bakırdan (alaşım) bir erkek heykeli (figürin), boyun bandı altından ve burmalı gerdanlığı gümüştedir.

¹⁴³⁹ H.H.von der Osten, *The Alishar Hüyük. Season of 1930-32, 1937*, s.253vd.

¹⁴⁴⁰ F.von Luschan [-W.Andrae], *Die Kleinfunde von Sendschirli (V)*, 1943, s.75vd. Tafel 40-58.

¹⁴⁴¹ J.Mellaart, *Beycesultan III, (The Middle and Late Bronze Age Small Objects)*, 1995, s.113vd.

¹⁴⁴² G.D.Summers, *AnSt* 41, 1991, s.173vd.

D - ZABAR (=SIPARRU=(ḫarašu-/parkui-¹⁴⁴³, šinite-¹⁴⁴⁴)): Bronz**1) Yazılışları:**

Sg. nor mal	Z	KBo IV 1 Rs. 2; 16; 21; 39; V 6 Rs.III 40; VII 46 Rs.IV 5; VIII 36 Vs.
	A	6 ¹⁴⁴⁵ ; XII 110 5; XIII 35 Vs.II 12; XIII 88 8; XIII 114 Vs.II 11; 32;
	B	35; XIV 12 Rs.III 12; XV 5 Vs.I 16; XVII 65 Vs. 25; XVII 165a 6; 9;
	A	XVIII 165b 3; XX 13 Rs. 15; XXII 142 Rs.IV 7; XXVIII 4 Rs. 18;
	R	XXXII 123 Rs.III 6; XXXIV 23 Vs. [?] I 32 ¹⁴⁴⁶ ; XXXV 246 Vs. 15;
		XXXIX 205 8; KUB II 2 Vs.I 48; IX 33 Vs. 16 (dupl. KBo IV 1 26);
		XII 8 Vs.I 10; XII 42 Rs.IV 5; XVII 21 Vs.II 15; Rs.III 2; XIX 11
		Rs.IV 32; XXIII 72 Rs. 56; XXVII 67 Vs.II 62; Rs.IV 35; XXIX 4
		Vs.I 42 ¹⁴⁴⁷ ; XXXIII 52 Rs.III 11; XXXVIII 8 3 ¹⁴⁴⁸ ; XXXVIII 20 Rs. 1;
		XLV 22 Vs.III 11; XLVIII 122 Vs.I 6; LVIII 79 Vs.I 1; 2 BoTU 34
		Rs.III 40; Rs.IV 32;

Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri:

KBo	VII 46 Rs.IV 3; VIII 82 Vs. [?] 4; VIII 90 Vs. 24; VIII 95 Vs. 16; 17; 21; IX 106 Rs.III 1; XII 42 Rs. 11 ¹⁴⁴⁹ ; XIII 80 10; XIII 129 5; XIV 100 16; XV 24 Vs.II 14; XVI 62 Rs.IV 10; XVII 1 Rs. 16; XIX 45 lk. Rd.; XXI 30 Vs.II 7; XXII 142 Rs.IV 5; 6; 9; XXIII 55 Vs.I 31; 33; XXV 109 Vs.II 7; XXX 20 Rs.III 18; XXXV 115 Vs. [?] 9; XXXV 246 Vs. 21; XXXIX 274 1;
-----	--

¹⁴⁴³ Bkz. burada işlenen *parkui*- aluna.¹⁴⁴⁴ (Hattice) HW, Erg. 2, s.35 *šinite*- "Bronze, Erz" ["Bronz, bronz filizi"] (in unveröff. Bil. 1700/c + = Idgr. URUDU; Schuster brieflich).¹⁴⁴⁵ *Fragmanda*]-aḫ HĀD.DU.A ZABAR olarak görülmektedir.¹⁴⁴⁶ Tml. için bkz. H.G.Güterbock, JCS 10, 1956, s.83-84.¹⁴⁴⁷] DU^cx[]ZABAR.¹⁴⁴⁸ KUŠMEŠ ZA.GİN MŪRUB-ŠU Z[ABAR' tml. ve metin yeri için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.192.¹⁴⁴⁹ Tml. ve metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.92.

KUB	I 16 Vs.II 80; II 2 Vs.I 1; IX 31 Vs.II 43; XVI 7 Vs. ² 20; XXXI 65b 8; XXXIII 120 Vs.I 25 (+119+XXXVI 31); XXXIV 75 12; XXXIV 83 8; XXXV 2 Vs.I 14; XXXVIII 10 Vs. ² 9; Rs.III 20; XXXVIII 20 Rs. 4; XXXVIII 21 Vs. 10; XXXVIII 36 Vs. 6; XXXIX 48 3; XL 56 Vs.I 3; XLII 45 1; 2; XLII 77 Vs. 8; XLII 83 Rs.IV 3; XLIV 6 Vs. 7; XLIV 61 l. Rd. 1; XLVIII 122 Vs.I 2; LIII 51 4 ¹⁴⁵⁰ ; LIV 69 Vs. 4; LVI 23 Vs. 14; LVI 59 Rs.IV 4; LVIII 83 Rs.III 20 ¹⁴⁵¹ ; LX 5 3; LX 29 12; LX 94 2;
VBoT	58 Rs.IV 15, 16, 17; 92 4;
IBoT	III 81 Öy.II 10; HFAC HFAC 13 1, 4 (=NBC 11786), JCS 37, 1985, s.24;

Hititçe fonetik tamamlama:

Sg.Abl.	ZABAR -az	KUB IX 4 Rs.IV 20;
Sg.Instr.	ZABAR -it	KUB XXXV 100 Vs. 15;

2) Bronzdan yapılan alet ve nesneler (Hitit Devri yazılı belgelerinde geçen):

aramni- : (c.) “bir kuş (tasviri) (/bir kült aleti)”¹⁴⁵²

Sg. N. ŠA ZABAR a-ra-am-ni-iš : KUB XXXIX 14 Rs.III 8;

Gišarimpa- : (c.) “kültle ilgili bir alet”¹⁴⁵³

Sg. N. Giša-ri-im-pa-aš ZABAR : VBoT 58 Rs.IV 28;

¹⁴⁵⁰]x-u-ur-li-eš ZABAR olarak görülmektedir.

¹⁴⁵¹ İşaretler]pi-ra-an KA₅.A⁽²⁾ ZA[BAR (= tilki) izlenimi vermektedir (M.Popko, Veitere Frag. Zu CTH 418, s.48, str. 1'-20). Aynı zamanda krş. KBo IV 1 Rs. 27 ve (paralel) KUB II 2 Vs.II 31 ile.

¹⁴⁵² HW, s.29; HW², s.249; HED, s.127-128; HEG, s.53; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.80-1; H.Ertem, Fauna, 1965, s.207-209; H.Kronasser, EHS, 1966, s.102; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.99vd., 111; S.Koşak, HIT, 1982, s.208; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.444-5,452,456-7; A.Archi, SMEA 16, 1975, s.142 ve d.n.52; M.Marazzi, Gerogifico An., 1990, s.145-146 no.130; S.Ö.Savaş, StBoT 45, 2001, s.612vd.

¹⁴⁵³ HW, s.30; HW², s.297-298; HED, s.139; HEG, s.57; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.41,130; H.Ertem, Flora, 1974, s.84; E.Laroche, RHA 23(/77), 1965, s.86; S.R.Bin-Nun, RHA 30, 1972, s.80; V.Haas-G.Wilhelm, Riten, AOATS 3, 1974, s168; E.Neu, StBoT 5, 1968, s.70; H.Kronasser, EHS, 1966, s.184; S.Ö.Savaş, StBoT 45, 2001, s.619vd.

[Giš *a-ri-im-p*] *a-aš* ZABAR¹⁴⁵⁴ : VBoT 58 Vs.IV 16;
 Giš] *a-ri-im-pa-aš* ZABAR : KUB LIII 20 Rs.² 3;

armanni- (c.) [= U₄.SAKAR=ASKARU] : "hilal, yarım ay"¹⁴⁵⁵

Pl. A. *ar-ma-an-ni-uš-ša* ŠA KÙ.BABBAR GUŠKIN ZABAR
 URUDU^{HI.A} : KUB XVII 21 Vs.II 14-15;
ar-ma-an-ni-uš-ša ŠA KÙ.BABBAR [GUŠKIN ZABAR
k] *unnanaš* : KUB XVII 21 Rs.III 22;
 U₄.SAKAR ZABAR : KUBXXXVIII 27 Vs. 8;
 U₄.]SAKAR ZAB[AR¹⁴⁵⁶ : KUB XXXVIII 10 Rs.III 20;

(URUDU) *ateš(ša)-* (n./c.) [= *PĀŠU* = *HAŠ(Š)INNU*
 (*šummittant*)] : "balta, keser"¹⁴⁵⁷

Sg. N.-A. *a-te-eš* [(ZABAR : KBo VI 17 Rs.IV 2
 (Bo.2205, HG 157/42)¹⁴⁵⁸;
a-)] *te-eš* ZABAR : KBo VI 26 Vs.I 1¹⁴⁵⁹;

¹⁴⁵⁴ Bkz. M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.41'de sütun olarak (Vs.)IV yerine II olarak kaydetmiştir.

¹⁴⁵⁵ HW, s.31; HW², s.324-326; HED, s.151-155; HEG, s.62; F.Sommer, ZA 46, 1940, s.7vd.,41vd.; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.10-14, 47; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178; S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.99vd; HIT, 1982, s.209; K.R.Maxwell-Hyslop, AnSt 30, 1980, s.88vd.; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.585-586,681; Eisen, 1984, s.117vd.; H.C.Melchert, CLL, 1993, s.28-29; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.107, 544 d.n.2014; H.Ertem, Korucutepe I, 1988, s.37 ve Kat.No.113; L.Wooley, Alalakh, 1955, s.272-273 Pl.LXIX; H.G.Güterbock, SBo II, 1942, s.24 (Nr.102).

¹⁴⁵⁶ Tml. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.196.

¹⁴⁵⁷ HW, s.38, Erg.1, s.2; HW², s.570-572; HED, s.227-228; HEG, s.94; HdW, s.10; H.Kronasser, EHS, 1966, s.328, 341; R.Haase, Fragmente, 1968, s.72-74; C.-G. von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14,54; H.Otten, Totenrituale, 1958, s.34; ZA 54, 1961, s.118; B.Schwartz, JAOS 58, 1938, s.336; J.Friedrich, HG, 1959, s.72; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.236, (422) A 1520; N.Oettinger, KZ 94, 1980, s.52. *PĀŠU*: HW, s.311; HED, s.227-228; H.Otten, ZA 51, 1955 s.124-126; Totenrituale, 1958, s.34; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.698; S.Kořak, HIT, 1982, s.100,102,141,142,143,290; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.6; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; V.Haas-I.Wegner, ^{SA}ŠU.GI, ChS 1/5, 1988, s.404-405. *HAŠ(Š)INNU*: HW, s.307, Erg.1, s.31; HED, s.227; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.4-5,10-11; L.Rost, MIO 8, 1961, s.175,178,198; E.Laroche, RHA 23/77, 1965, s.74; G.R.Meyer, MIO 1, 1953, s.112vd.; F.Starke, StBoT 30, 1985, s.324; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.46; K.Bittel, Les Hittites, 1976; M.Darga, Hitit Sanatı, 1992; H.Erkanal, Äxte und Beile, 1977; V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.167.

¹⁴⁵⁸ Krş. R.Haase, Fragmente, 1968, s.72'de ZABAR'sızdır.

¹⁴⁵⁹ Bkz. J.Friedrich, HG, 1959, s.72 (42/157).

	<i>a-ti-iš-ša</i> ZA[(BAR) ¹⁴⁶⁰	: KUB IX 31 Vs. 35;
Sg. A.	<i>a-te-eš-ša-an</i> ZABAR	: KUB IX 31 Vs.I 28;
	<i>a-te-eš-ša-na-aš</i> ZABAR ¹⁴⁶¹	: KUB IX 31 Vs.I 27;
Pl. A.c.	<i>a-te-eš-šu-uš-ma</i> ZABAR	: KBo XXIX 199 r. 7;
	<i>PA-A-ŠU</i> ZABAR	: KUB LVI 51 Vs.II 4; Rs.III 22;
	<i>PA-ŠU</i> ZABAR	: KBo XXII 142 Rs.IV [9],13; Mşt. 105 a.k. 8;
	<i>PA-ŠU</i> ZABA<R>	: Mşt. 105 Öy. 3;
	<i>PA-ŠU</i> GAL ZABAR	: KBo XXII 142 Rs.IV 9; Mşt. 99 Vs. 1; Rs. 6;
	<i>PA-A-ŠU</i> ZABAR GAL	: KUB XXV 31 Vs.10;
	<i>PA-ŠU</i> TUR ZABAR	: KBo XXII 142 Rs.IV 9;
	<i>PA-ŠU</i> TUR ŠA ZABAR	: KBo XXXV 115 Vs. ² 9 (=2470/c+2534/c);
	<i>P]A-ŠU^{II.A}</i> GAL ZABAR	: Mşt. 107 Öy. 3;
	<i>HA-AŠ-ŠÍ-IN</i> ZABAR	: KUB XXXIV 1 Vs. 35;
	[<i>HA-AŠ-ŠÍ-IN</i> ZABAR	: KUB XXXIV 1 Vs. 39 ¹⁴⁶² ;
	<i>HA-AŠ-ŠÍ-]N-NU</i> ZABAR	: Bo 7757 3; KUB XLIV 26 Vs. 12 ¹⁴⁶³ ;
	<i>HA-ŠÍ-NU</i> ZABAR	: KUB XXXVIII 11 Vs. ² 8; XXXVIII 20 Rs. 2 ¹⁴⁶⁴ ;
	<i>HA-ŠÍ-IN-NI</i> ZA[BAR	: KBo XIII 162 Rs. 5 ¹⁴⁶⁵ ;

(DUG) *hal(u/i)uani-* bkz. → (=ZA.ĤUM) : “bir içki kabı (riton)”

hašša⁻¹⁴⁶⁶ (c.) (=GUNNI)¹⁴⁶⁷ (=KINŪNU) : “ocak, ocak-altar”

Sg. D.-L.	Z]ABAR <i>ha-aš-ši-i</i>	: KBo XI 13 Rs. 7;
	GUNNI ZABAR	: KBo IV 1 Rs. 19; XXII 142 Rs.IV 5; KUB II 2 Vs.II 22;
	GUNNI ZA[BAR	: KUB XX 59 Rs.IV 8;

¹⁴⁶⁰ Bkz. HW², s.570: “Jheth. N.-A. *a-ti-iš-ša* fragm. XLIII 60 III 27[; als Akkus. B. KUB IX 31 I 35 (// A. HT 1 I 28, CTH 757) [(*nu*)] *atišš=*a ZA[(BAR *p*)] *ara epzi*.”

¹⁴⁶¹ Bkz. HW², s.570 ve HED, s. 227.

¹⁴⁶² Tml. için bkz. G.R.Meyer, MIO 1, 1953, s.112vd.

¹⁴⁶³ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148 d.n.3.

¹⁴⁶⁴ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148 d.n.3.

¹⁴⁶⁵ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148 d.n.3.

¹⁴⁶⁶ Bkz. HW, s.62; HED, s.221-224; S.Košak, HIT, 1982, s.212.

¹⁴⁶⁷ Bkz. HW, s.276; HED, s.221vd.; S.Košak, HIT, 1982, s.260.

heşni- : (n.) "bir nesne (hayvan?)"¹⁴⁶⁸

Sg. N. *hi-eş-ni-iş* ZABA[R] : KBo XIII 167 Rs. 8;

(DUG)**hupruşhi-** : (c.) "kültte kullanılan, sunak benzeri kaideli/ayaklıklı büyük ([kurban/tütsü] kab(ı))"¹⁴⁶⁹

Sg. N. *hu-u-up-ru-uş-hi-iş* ZAB[AR....] : KBo XXXV 246+KBo XXXIX 185 (dupl. KBo XXI 30) Vs. 20;

DUG**işpanduua-** : (c.) "libasyon kabı"¹⁴⁷⁰

Sg. G. ZABAR *şi-pa-an-tu-u-aş* : KUB XXXVIII 20 Rs. 1¹⁴⁷¹;

(URUDU)**işpatar-** : (n.) "şiş, kebab şişi / mızrak"¹⁴⁷²

Sg. (/Pl.) N.-A. *iş-pa-a-tar* ZABAR : KUB XLIII 52 Vs.II 11;

iştappulli- : (n.) "kapak, tapa, tıkaç"¹⁴⁷³

Sg. N.-A. *iş-tap-pu-ul-li* ZABAR : KBo XIII 114 Vs.II 4 (=KBo XV 24 Vs.II 32);

(D)**itmari-** : "kült kabı"¹⁴⁷⁴

Pl. N. *e-et-ma-ri-iş* ZABAR : KUB XXIX 4 Vs.I 20;

¹⁴⁶⁸ GLH, s.103, krş. *Ali-heşni* ve *Ali-URMAH*, NH, No.32,34.

¹⁴⁶⁹ HW, s.75vd., Y.Coşkun, Kap, 1979, s.25vd.; HEG, s.296vd.; HED, s.394 vd.; metin yeri için de aynı zamanda bkz. V.Haas-I.Wegner, *Akyurt-Devam Anı Kitabı*, 1995, s.168; A.Kammenhuber, Or 55, 1986, s.105-130; 390-423.

¹⁴⁷⁰ Bkz. HW, s.89; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.3vd.; HEG, s.414-415; krş. HED, s.436.

¹⁴⁷¹ Bkz. Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.4 ve 6.

¹⁴⁷² Bkz. HED, s.449-450 ("spit, skewer"şiş, kebab şişi); krş. HW, s.90 ((URUDU)*işpatar*- "Spieß(?)" mızrak) ve HEG, s.420 ("Spieß" mızrak); J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.596 ("Nadel" iğne, çuvaldız vb.); G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.105.

¹⁴⁷³ Bkz. HW, s.92; HEG, s.433; HED, s.474-475.

¹⁴⁷⁴ Str. (20) 2 GAL KÜ.BABBAR 2 *e-et-ma-ri-e-ş* KÜ.BABBAR 2 *e-et-ma-ri-iş* ZABAR (21) *zé-ri-ja-al-li* ZABAR *an-da ap-pa-an-da*. Bkz. HEG, s.447; E.Laroche, *Recherches*, 1947, s.83; DLL, s.53; H.Otten, Luv., s.29; H.C.Melchert, CLL, s.96.

(URUDU) *galgalturi* = ^{GIŞ}BALAG(.DI) = *ḪASKALLATU(M)*

(*ḪASHALLATU / ḪASHALTU*): (n.) “çalgı zili, tef, çalpara (/müzik aleti)”¹⁴⁷⁵

Sg. N.-A. *gal-gal-tu-u-ri* ZABAR : KBo VII 46 Rs.IV 4; KBo XXXV 246 + KBo XXXIX 185 (dupl. KBo XXI 30) Vs. 21;

gal-ga] *l-tu-u-ri* ZABAR : KUB LIX 17 18;
Sg. Abl. [*gal-gal-tu-u-r*] *i-ja-za* ZABAR¹⁴⁷⁶ : KUB XXVI 70 Vs.I 12 (16);
ḪA-AŞ-KAL-LA-TUM ZABAR¹⁴⁷⁷ : KUB XXIX 4 Vs.I 24;
ḪA-AŞ-GA-L[A-TUM]? ZABAR : KUB XXIX 5 Vs.I 8;

(DUG) *kalti*- : (n.) “(seremonik) bir kap; tuvalet kabı”¹⁴⁷⁸

Sg. N.-A. *kal-di* ZABAR : KBo XXII 142 Rs.IV 5;

(DUG) *kantašu(ū)alli*- : (c./n.) “bir kap”¹⁴⁷⁹

Sg. N. DUG *kán-ta-šu-al-li-iš* ZABAR : KUB VII 29 Vs. 11;
ga-an-da-šu-ūa-al-li-iš ZABA[R] : KUB XXV 37 Rs.IV 22;
Sg. D.-L. *kán-ta-šu-ūa-al-li* ZABAR : KUB XXXII 123 Vs.II 10;

katral- : (n.) “at ya da katır gibi hayvanlara takılan koşum takımının (belirlenemeyen) bir parçası”¹⁴⁸⁰

Sg. N.-A. *kat-ra-al* ZA[BAR]? : KBo VI 20 Vs.II 6;

¹⁴⁷⁵ Bkz. HW, s.95, Erg. 3, 18; HEG, s.467; HED, (K), s.25vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.219; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.596; H.G.Güterbock, Fs Houwink ten Cate, 1995, s.57vd.; S.Alp, Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans, 1999, s.9vd.; B.Dinçol, Müzik, 1999, s.50vd.

¹⁴⁷⁶ Tml. için bkz. J.Siegelová, StBoT 14, 1971, s.38 ve H.G.Güterbock, Fs Houwink ten Cate, 1995, s.59 ve d.n.16.

¹⁴⁷⁷ (24) 1-NU-TIM *ḪA-AŞ-KAL-LA-TUM* ZABAR 1-NU-TIM ^{GIŞ}*ḫu-u-ḫu-pa-al* (25) *ma-a-an ŠA* ^{GIŞ}*TÚG ma-a-an ŠA ZU*, AM.SI 1-EN ^{GIŞ}*ar-kam-mi-iš* (“1 set (veya çift) bronz *ḪASKALLATUM*, 1 set (veya çift) *ḫuḫupal*, ya ağaç (şimsir ağacı) kutu ya da fildişi ve 1 *arkammi*”) Transkr. ve terc. için bkz. H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.8-9; H.G.Güterbock, Fs Houwink ten Cate, 1995, s.63 [Güterbock: ‘As mentioned earlier, *ḪASKALLATUM* may or may not be the Akkadogram for *galgalturi*. ...’].

¹⁴⁷⁸ Bkz. HW, s.96; HEG, s.470; H.Kronasser, EHS, 1966, s.237; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.144 (ve detaylı bilgi için Part I s.104vd.).

¹⁴⁷⁹ Bkz. HW, s.98; HEG, s.487; HED, s.56.

¹⁴⁸⁰ Bkz. J.Friedrich, HG, (§ 26); HEG, s.548; H.Kronasser, EHS, 1966, s.324.

DUG¹⁴⁸¹ **kukupalla-** : (c./n.) "bir kap"¹⁴⁸¹

Sg. N./-A.² DUG¹⁴⁸² **ku-ku-pa-al²-la-[an/aš ZABAR²**

: KUB XXXVIII 13 Rs.² 11;

Sg. A. DUG¹⁴⁸³ **ku-ku-pa-al-la-an ŠA ZABAR** : KUB XXXVIII 13 Rs.² 12;

(GIŠ)¹⁴⁸⁴ **kurakki-** : (c.) "sütun, direk (evin bir kısmı)"¹⁴⁸²

Sg. A. **ku-ra-ak-ki-in ZABAR** : KUB IV 1 Vs. 27;

kuttanalli- : (n.) "gerdanlık"¹⁴⁸³

Sg./Pl. N. **ku-ut-ta-na-al-li ZABAR** : LIX 75 Vs.I 7¹⁴⁸⁴; LX 158 Vs. 8¹⁴⁸⁵;

(TUG/GAD)¹⁴⁸⁶ **lupa(n)ni-, luṣanni-** : (c./n.²) [=EME ZABAR *luṣanni-*] : "1- (kılıç, bıçak) bir hançere ait kısım (gövde/namlu) 2- baş/alın bandı/diadem, takke"¹⁴⁸⁶

Sg. N. EME ZABAR **lu-pa-an-ni-eš¹⁴⁸⁷** : KUB XLII 42 Rs.IV 5;

¹⁴⁸¹ Bkz. HW, Erg. 3, s.20; HEG, s.619; HED, s.234; L.Rost, MIO 8, 1961, s.199.

¹⁴⁸² Bkz. HW, s.117; Erg. 3, s.20; HEG, s.644-645; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.34,39 (açıklama için s.55) { (24) A-NA 4 *ku-ra-ak-ki-ja-aš-ša ku-e-da-ni-ja A-NA 1 ku-ra-ak-ki kat-ta-an ki-iš-ša-an* (25) *da-a-i 1 ku-ra-ak-ki-in KÜ.BABBAR ku-ra-ak-ki-in GUŠKIN 1 ku-ra-ak-ki-in NA4 ZA.GİN* (26) *1 ku-ra-ak-ki-in NA4 DUH.ŠU.A 1 ku-ra-ak-ki-in AN.BAR 1 ku-ra-ak-ki-in NA4 ku-un-ku-nu-zi-ja-aš* (27) *1 ku-ra-ak-ki-in URUDU 1 ku-ra-ak-ki-in ZABAR da-a-i* "Ve 4 direğin herbirinin altına şöyle konulur: 1 gümüş direk, 1 altın direk, 1 mavitaş(dan) direk, 1 kuarz/dağ kristali direk, 1 demir direk, 1 kireçtaşı direk, 1 bakır direk, 1 bronz direk koyar.}; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.40.

¹⁴⁸³ Bkz. HW, s.121; HEG, s.668-700; H.Otten, Kanişsuvar, 1986, s.168.

¹⁴⁸⁴ *1 ku-ut-ta-na-al-li KÜ.BABBAR GUŠ[(KIN ZAB)AR (=Bo 2495 + 2000/g), tml. için bkz. H.Otten, Kanişsuvar, 1986, s.168.*

¹⁴⁸⁵ *1 ku-ut-ta-na-al-li KÜ.BABBAR GUŠKIN ZAB[AR krş. (=Bo 2495 + 2000/g), H.Otten, Kanişsuvar, 1986, s.168 str.7 ile.*

¹⁴⁸⁶ Bkz. HW, s.131, Erg. 1, s.12 (:baş bandı); HEG, s.77,78,81; CHD, s.25,85,86 (kumaş; kasket, başlık, takke; maden: hançer veya bıçağın bir kısmı (kabza kapağı)) ["Başlık" teklifinin "krala ait başlık" olarak çeşitli görünüşlerde Hitit krallarının kabartmalarındaki takkelerle ilgili olduğu düşünülebilir. Aynı zamanda "başlık"; hançerin başlık kısmı olarak da düşünülebilir.]; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209; S.Koşak, HIT, 1982, s.[yorum: s.200-1 (ve)] 225 (:bağ, şerit, diadem); J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.606('da ikiye ayırmıştır (TUG/GAD) *luṣanni-* : bir başlık türü, 'başlık/takke'; *luṣanni-*, *luṣanni-* 'hançer tutacağı, kabza²); ayrıca detaylı inceleme için bkz. B.Dinçol, AnAr 14 [A.Erzen'e Armağan], 1996, s.217vd.

¹⁴⁸⁷ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.58; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.606.

- Pl. N. EME ZABAR *lu-pa-a[n-ni-iš ...]*¹⁴⁸⁸ : KUB XII 1 Rs.III 10; 12; 13;
 EME ZABAR *lu-pa-[an-ni ...]*¹⁴⁸⁹ : KUB XLII 42 Rs.IV 3;
 [E]ME ZABAR *lu-ua-an-ni-eš ...*¹⁴⁹⁰ : KBo XVIII 170 Rs. 2;
 (6) EME AN.BAR (6) EME ZABAR GUŠKIN AN.BAR : KBo XVIII 172 Vs. 14;

(DUG)palhi- : (c./n.) "büyük ve geniş bir kap (kazan, fiçı, varil)"¹⁴⁹¹

- Sg. N.-A. n. ZABAR *pal-ḫi* : KUB XVII 10 Vs.I 15=dupl.
 XXXIII 24(?) 28 Rs.IV
 6¹⁴⁹²;
 ZABAR *pal-ḫi i-e-eš*¹⁴⁹³ : KUB XXXIII 54+47 5;

parkui- bkz. → QŪ (=SĪLA)

(UZU)partaṣa(r)- : (n.) "1. kanat, 2. tüy(?)"¹⁴⁹⁴

- Pl. N.-A. pâr-ta-u-ua-ar-še-it ZABAR¹⁴⁹⁵ : KBo XV 24 Vs.II 29 (=KBo
 XIII 114 Vs.II 1);

¹⁴⁸⁸ Tml. ve metin yerleri için bkz. S.Koşak, Ling. 18, 1978, s.100,103; -, HIT, 1982, s.58,225-226.

¹⁴⁸⁹ KUB XII 1 Rs.III 6-13 (transkr. ve terc. için bkz. CHD, s.86): 21 GİR ŠÀ.BA 1 GİR URU H[a-...] ...2 EME AN.BAR.GE₆ GAB *lu-pa-an-ni-eš* [...] A-NA 1 EME ZABAR *lu-ba-a[n-ni-eš]*... 11 EME ZABAR *lu-pa-an-ni-eš* GAB x[...] ... GAB *lu-pa-an-ni-eš* AN.BAR.GE₆ § 1-EN šikkiš AN.BAR.GE₆ GAB *lu-pa-an-ni-eš* NA¹⁴ZA[...].

¹⁴⁹⁰ [E]ME ZABAR *lu-ua-an-ni-eš* GAB AN.BAR G[E₆ "EME (aus) Bronze, Knauf (und) Front (aus) Meteorisen" J.Siegelová, Eisen, 1984, s.153 d.n.2; CHD, s.(25),85: "Note the unusual spellings *lu-ua-an-ni-eš*"

¹⁴⁹¹ HW, s.156; CHD, s.65; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.44-48.

¹⁴⁹² KUB XXXIII 24(+)28(+)KBo XXVI 124 Rs.IV 7 : (6) *kat-ta-an da-an-ku-ua[-i ták-ni-i]* ZABAR *pal-ḫi ar-ta iš-tap-pu-ul-li-iš-me-et* (7) AN.BAR-*aš za-ak-ki-iš-mi-i[-š A.GÁR₅-aš ku-it an-da-an pa-iz-zi* "Unten in der dunkl[en Erde stehen Kessel aus Bronze. Ihre Deckel [sind] aus Eisen, ihre Sperriegel [(sind) aus Blei. Was hineingeht,...]": Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.89-90.

¹⁴⁹³ Tml. E.Laroche, RHA 23(/77), 1965, s.77.

¹⁴⁹⁴ HW, s.164; CHD, s.198vd.; HEG, s.508vd.

¹⁴⁹⁵ CHD, s.199 { : said of a mythological animal: "They placed in each corner a bronz statue of "NIN.MU.UN.DU" . . . 1 GU₄-y[a ...] / *pâr-ta-u-wa-ar-še-et* ZABAR ŠA 1 MA.NA "and one ox [...], (with) wings of bronz, weighing one mina"}.

pulpulumi- : (c.) "bir alet"¹⁴⁹⁶

Pl. N. *pu-ul-pu-lu-me-eš* ZABAR : KUB XLII 39 6;

šamana- : (c.) "temel (temel taşı)"¹⁴⁹⁷

Sg. N. *ša-ma-na-aš* ZABAR : KBo IV 1 Vs. 22; KUB II Vs.I 25;

URUDU *šapikkušta-* (**URUDU** *šepikkušta-*) (= **URUDU** *ZI.KIN.BAR*): (c.) "toka?, çengelli iğne?, broş, halhal veya firkete (/pin), *stylus?"¹⁴⁹⁸

Sg. N. *[š]a-pí-ku-uš-ta-aš* ZABAR¹⁴⁹⁹ : KUB XLII 45 4;
ša¹-a-pí-ku-uš-ta-aš ZABA[R]¹⁵⁰⁰ : KUB LVIII 100 Vs.II 1;

šarassi- : "bir nesne?"¹⁵⁰¹

Sg. N. *ša-ra-aš-ši-iš* ZABAR : KUB LX 5 4;

šaša- : "bir memeli hayvan (geyik? / tavşan?)"¹⁵⁰²

BI-] IB-RU ša-ša-a-aš ZABA[R : KUB XLIV 6 Vs. 5;

šašanna- : (c.) "lamba"¹⁵⁰³ [→ krş. (**URUDU**) *ši(h)u¹al-* "lamba/fener/ kandil?; (meşale?)"]

Pl. A. *ša-ša-nu-uš* ZABAR : KBo VIII 82 Vs.² 8; 9;

ša-ša-] -nu-uš ZABAR : KBo VIII 82 Vs.² 5; 6;

¹⁴⁹⁶ S.Koşak, HIT, 1982, s.152,233; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.613.

¹⁴⁹⁷ HW, s.180; M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.34-35.

¹⁴⁹⁸ HW, s.190, 301, Erg. 1, s.28; HZL, s.361, No.313; S.Koşak, HIT, 1982, s.181;235; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.63; HEG, s.128; M.Poetto, Sprache 32, 1986, s.52vd.

¹⁴⁹⁹ Metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.181.

¹⁵⁰⁰ Metin yeri için bkz. (=Bo 2967) G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.63.

¹⁵⁰¹ HW, Erg. 2, s.137; EHS, 1966, s.228: "Substantivierte Adjektiva sind *allašši-* und *šarašši-* zu hurrisch *allai-* 'Ehefrau; Königin' und *šarri-* 'König'; HED, s.31,32.

¹⁵⁰² HW, s.188, Erg. 1, s.18; H.Ertem, Fauna, 1965, s.167-168'de *šaša-* =LU.LIM eşitliği verilmiştir (detaylı bilgi için aynı yere bkz.).

¹⁵⁰³ HW, s.188; S.Koşak, HIT, 1982, s.236; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.617.

GIŠšatta- : (n./c.) “bir tarım aleti”¹⁵⁰⁴

Pl. N.-A. **GIŠša-at-ta-an** ZABAR : KUB XXX 35 Vs.I 4;

šittar (n./c.) (=AŠ.ME) : “güneş kursu”¹⁵⁰⁵

Sg. (/Pl.) N.-A. **ši-it-tar** ZABAR TUR : KUB XXXVIII 3 Vs.I 6;
 ši-it-tar Z[ABAR : KUB XXXVIII 10 Rs.III 19;
 š[i-tar ZABAR : KUB XXXVIII 27 Vs. 8¹⁵⁰⁶;
 Pl. N. **ši-it-ta-ri-eš** ZABAR : KUB XXIX 4 Vs.I 22;

(URUDU) **šurzi-** : (n.) “at veya katır için gem (ağızlığı)”¹⁵⁰⁷

Pl. N.-A. **šur-zi-ja** ZABAR : KBo XVIII 170a Rs. 8;

(DUG) **tapišana-** bkz. → (= (??) (DUG) **GİR.GÁN?**) : “bir kap, ‘gök hiyeroglifi biçimli kap’”

(URUDU) **tapulli-** : (n.) (**tapuri-** (c.?)) “bir çeşit keser ya da bıçak/bir alet”¹⁵⁰⁸

Sg. N.-A. **ta-pu-ul-li** ZABAR : KUB XII 8 Vs.I 13; 14; 15;
 ta-)] pu-ul-li ZABAR : KUB XXIX 30 Vs.II 15;
 Sg. N. (Gen. c.) **URUDU ta-pu-ri-iš** ZABAR : Bo 4811 Vs.I 26¹⁵⁰⁹;

GIŠtipa- (tū/ēpa-) : (c.) “kaşık? (bir alet?)”¹⁵¹⁰ (= **MUŠĀKILU** : “kaşık”)

Sg. A. **GIŠ] te^{1?}-e^{1?}-pa-an** ZABAR¹⁵¹¹ : KUB LVIII 35 Vs.II[?] 12;

tūḫḫan- : (n.) “bir nesne”¹⁵¹²

Sg. N.-A. **(-) tūḫ-ḫa-an** ZABAR : KUB XLII 32 lk. Kol. 10;

¹⁵⁰⁴ HW, s.188.

¹⁵⁰⁵ F.Sommer-H.Ehelolf, ZA NF 12, 1940, s.5vd.; HW, s.194; S.Košak, Ling. 18, 1978, s.102,106; -, HIT, 1982, s.237; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.617.

¹⁵⁰⁶ Kırık yerin tml. için bkz. L.Rost, MIO 9, 1963, s.183.

¹⁵⁰⁷ S.Košak, HIT, 1982, s.238; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.619.

¹⁵⁰⁸ HW, s.212; HEG, s.137-138.

¹⁵⁰⁹ Metin yeri için bkz. H.Otten-J.Siegelová, Afo 23, 1970, s.36 ve HEG, s.137.

¹⁵¹⁰ HW, s.224 (:ein Gerät; zusammen mit Eßgeräten genannt); H.Kronasser, EHS, 1966, s.165,184 (:ein Tischgerät); HEG, s.375-377.

¹⁵¹¹ Transkr. için krş. HED, s.376 ve D.Yoshida, THeth 22, 1996, s.236.

¹⁵¹² HEG, s.408-409; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.436,623.

tuppi- : (n.) bkz.→ (=TUPPU)

(GiŞ) turi- : (n./c.) (⇒ GiŞSUKUR [krş. GiŞzau-]) "mızrak"¹⁵¹³

Sg. N.-A. n. GiŞ] tu-u-ri ZABAR : KBo XXV 155 Vs.I 2;

unuṣaḫa- : (c.) "bir mücevher (takı, süs eşyası)"¹⁵¹⁴

Pl. N. ZA] BAR ú-nu-ṣa-aš-ḫi-eš GUŠKIN : KUB XVI 68 (+)79(+)KUB XXXIV 86 Vs.I 5;

(URUDU) ṣakšur- : (n.) "bir kap ve nispeten özel yemekler koymaya yarayan kap, gipeşsar ölçüsü (nün tali aksamından bir parça)"¹⁵¹⁵

Sg. N.-A. ṣa-ak-šur ZABAR : KUB XXXI 65 Rs. Ob.Rd. 5; XLII 39 8;

ṣalla- : (c.) "altlık², ayaklık²"¹⁵¹⁶

Sg. N. ṣa-al-la-aš ZABAR : KUB II 2 Vs. I 58;

ṣa-al-li-iš ZABAR : KUB II 2 Vs.II 24;

ṣa-al-[la-aš ZABAR : KBo IV 1 Vs. 48;

[(ṣa-)] al-la-aš ZABAR : KUB IX 33 Vs. 27;

Pl. A. ṣa-al-lu-uš ZABAR : KUB II 2 Vs.II 1;

¹⁵¹³ HW, s.229; HEG, s.455-457; H.Kronasser, EHS, 1966, s.204; E.Neu, StBoT 18, 1974, s.28vd.

¹⁵¹⁴ S.Koşak, HIT, 1982, s.243; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.625; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.177.

¹⁵¹⁵ HW, s.242; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.10-11; L.Rost, MIO 8, 1961, s.178; HdW, s.94; S.Koşak, HIT, 1982, s.243; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.626.

¹⁵¹⁶ KBo IV 1 Rs. 1-4 (// KUB II 2 Vs.II 1-4)'te sunağın altına gümüş, altın, demir, bronz'dan 4 adet ṣalla/i-konulmaktadır, aynı zamanda oda içinde bulunan direklerin altına da aynı şekilde yerleştirildiği anlaşılmaktadır. KBo IV 1 Rs. 17-22 (// KUB II 2 Vs.II 20-26)'da ocağın altına gümüş, altın, demir bronz'dan birer şekel ağırlığında bu nesneden konulmaktadır. KUB II Vs.I 57-60 (// KBo IV 1 Vs. 47-50 // KUB IX 33 Vs. 25-27)'de sunağın altına herbirinin ağırlığı bir şekel alan 9'ar adet gümüş, altın, demir, bronz ṣalli-konulmaktadır. HW, s.242; S.Alp, Anadolu 2, 1957, s.26; H.Kronasser, EHS, 1966, s.203; A.Goetze, ANET 3, 1956, s.356'da "prop"; E.Laroche, RHA 24/79, 1966, s.172'de "cheville au clou"; S.Koşak, HIT, 1982, s.244'te "smooth"; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.626'da "glatt, unverziert, geschoren"; J.Tischler, Fs Lochner, 1995, s.317-322 [(Hethitisch) walla-] "Keule"; J.Klinger, StBoT 37, 1996, s.805'te "ein gegenstand".

uarpal- : (n.) "bronz bir nesne"¹⁵¹⁷

Sg.[?] N.-A. *ua-ar-pa-al* ZABAR : KUB XLII 34 13;

uarpuzi- : (n.) "yıkamada kullanılan bir alet"¹⁵¹⁸

Sg. N. *ua-ar-pu-zi* ZABAR : KUB XII 8 Vs.I 17;

(GiŞ)**zerijalli-** : (n.) "ayaklı-kupa"¹⁵¹⁹

Sg. N.-A. *zé-ri-ja-al-li* ZABAR : KBo XIV 35 Vs.I 11; KUB
XXIX 4 Vs.I 21;

a) Sumerogramlar:

GiŞ^{AB} (= *luttai-* = *APTU*) : "pencere"¹⁵²⁰

GiŞ^{AB} ZABAR : VBoT 58 Rs.IV 16; 28;

(DUG/URUDU) **ÁBXA** (/ DUG/URUDU **DU₁₀XA**) : "su leğeni"¹⁵²¹

DUG **ÁBXA** ZABAR : KUB XV 5 Vs.I 14;

DUG **ÁBXA** ZABAR-*ua* : KUB XV 5 Vs.I 16;

ÁBXA ZABAR TUR : KUB XXIX 4 Vs.I 43;

GiŞ/URUDU ^{AL} (= *URUDU tekan-* = *ALLU*) : "(sivri) kazma, balta"¹⁵²²

GiŞ^{AL} ZABAR : KUB XXX 35 Vs.I 4;

¹⁵¹⁷ J. Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.58.

¹⁵¹⁸ HW, s.246; H.Kronasser, EHS, 1966, s.241.

¹⁵¹⁹ HW, Erg. 3, s.38; (= H.G.Güterbock, RHA 22 (f.74), 98f.); H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.8-9; -, EHS, 1966, s.212,225; I.Singer, StBoT 28, 1984, s.181; N.Oettinger, Atti II CIH, 1993 [1995], s.314.

¹⁵²⁰ HW, s.264; HZL, s.305, No.97.

¹⁵²¹ HW, s.268; HZL, s.305, No.284.

¹⁵²² HW, s.220; HEG, s.300-302; H.Kronasser, EHS, 1966, s.270; E.Laroche, RHA 10/51, 1949, s.20vd.

ALAM (= *cs(ša)ri- = ŞALMU*) : “heykel, kaide”¹⁵²³

ALAM ZABAR : KBo II 1 Rs.III 20¹⁵²⁴; XIII 114 Vs.II 3 (=KBo XV 24 Vs.II 28-40); 31; Rs.III 2; XV 24 Vs.II 12; 27; 31; Rs.III 37; 40;

ALAM^{HLA}[Z]ABAR : KBo XIII 114 Vs.II 11;

AŞGAB : “(deri mamulati²)”¹⁵²⁵

AŞGAB ZABAR[: KBo XX 13 Rs. 15

(URUDU)BAL : “iğ”¹⁵²⁶

BAL ZABAR : KUB XXV 31 Vs. 10; LVI 51 Vs.II 4; Rs.III 22’;

(GIŞ/DUG)DİLİM(/LIŞ).GAL (=MĀKALTU) : “(büyük) kap”¹⁵²⁷

DİLİM.GAL ZABAR : KBo XL 2 Vs. 24;

DUG (=KARPATU) : “kap”¹⁵²⁸

DUG ZABAR : KUB XL 2 Rs. 21; 26; 32;

TÚG/KUŞE.ÍB (= TÚG*gapari-*) : “kemer, hafif tunik”¹⁵²⁹

TÚGE.ÍB ZABAR : KBo XVI 68 Vs.I 13¹⁵³⁰; 15; KUB XIII 35 Rs.III 4;

É (= *parn-, pir- = BĪTU*) : “ev”¹⁵³¹

É^{MEŞ} ZABAR-*µa* : KUB XLVIII 122 Vs.I 6;

¹⁵²³ HW, s.264; HED, s.313-315

¹⁵²⁴ 1 ALAM LÚ GUB-aš ZABAR 1 *še-kán*.

¹⁵²⁵ Şüpheli ve belirsiz olarak görülmektedir, krş. HZL, s.308, No.80'deki sitasyon ile.

¹⁵²⁶ HZL, s.308, No.4; J.Siegelová, *Verwaltungspraxis*, 1986, s.633.

¹⁵²⁷ HW, s.268; Y.Coşkun, *Kap*, 1979, s.lvd.; HZL, s.311, No.286.

¹⁵²⁸ HW, s.282 (=DUG^{HLA}LIŞ.GAL); A.Goetze, *Kizz.*, s.66-67'de satır numaraları farklıdır

(62=)21, (67=)26, (78=)32; HZL, s.311, No.286.

¹⁵²⁹ HW, *Erg.* 2, s.29; S.Košak, *Ling.* 18, 1978, s.101,104; HZL, s.313, No.187.

¹⁵³⁰ Tml. için bkz. I.Singer, *StBoT* 28, 1984, s.113.

¹⁵³¹ HW, s.269.

EME.GİR : “bıçak/haçer ağzı”¹⁵³²

EME.GİR ZABAR (GAL) : KUB XLII 11 Rs.V 5; 6;

(GİŞ)GA.ZUM (=MUŞTU) : “tarak”¹⁵³³

GA.ZUM ZAB[AR] : KBo XXXIV 249 6;

(GİŞ/URUDU)GAG (=tarma- =SIKKATU) : “kazık”¹⁵³⁴

GAG ZABAR : KBo IV 1 Vs. 3; XV 19 Vs.I 6; XVII 61 Vs. 6; KUB VII 29 Vs. 29; XII 1 Rs.IV 4; XXIX 4 Vs.I 34; LVIII 83 Rs.III 16¹⁵³⁵;

GİŞGAG ZABAR : VBoT 58 Rs.IV 16; 29;

GAG ZABAR SAG-ZU GUŞKIN GAR.RA : KUB XII 1 Rs.IV 40;

GİŞGAG^{HLA} ZABAR : KUB XXVIII 4 Vs. 1.kol. 7;

GAG^{HLA} ZABAR : KBo IX 106 Vs.II 60; XV 21 Vs.I 5'; KUB XXXV 13 6;

(DUG)GAL : “kadeh, bardak”¹⁵³⁶

GAL ZABAR : KBo XV 37 Vs.III 40; XV 37 Rs.IV 48; XXX 109 8; KUB V 7 Vs. 43; VII 29 Vs. 8; VIII 38+XLIV 63 Rs.III 14; XXX 26 Vs.I 7; XXX 28 Vs. 28; XXXI 65 Rs. Ob. Rd. 5; XXXII 123 Vs.II 9; XXXVIII 1 Rs.IV 6; XXXVIII 10 Rs.III 9; 19; XXXIX 57 Vs.I 3; XL 2 Rs. 22 (=63); 26 (=67); XL 102 Vs.II 14; LX 5 3; IBoT 3 IV Ay. 8;

¹⁵³² HW, s.271; HZL, s.315, No.147.

¹⁵³³ HW, s.272; HZL, s.317, No.159, 300(; metin yeri için de bkz. H.Otten, StBoT 7, 1968, s.29).

¹⁵³⁴ HW, s.279; HZL, s.318, No. 75.

¹⁵³⁵ Metin yeri için bkz. (^{GİŞ}GAG ZABAR: KUB LVIII 83 Rs.III 3) M.Popko, AoF 18, 1991, s.48.

¹⁵³⁶ HW, s.272; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.21vd.

GAL ZA[BAR	: KUB XXXII 77 Rs. 9;
GAL ZABAR-ša-aš-ma-aš	: KUB XLV 22 Vs.III 11;
GAL ^{H1.A} ZABAR	: KUB XLIV 63 Vs.II 25;

(GİŞ)GEŠTIN : “üzüm asması”¹⁵³⁷

GEŠTIN ZABAR	: KUB XXXIX 102 Vs.I 4;
--------------	-------------------------

GİŞ/URUDUGIDRU / GİŞ/URUDUPA (= *ḪATTU*) : “asa (hükümdar asası)”¹⁵³⁸

GİŞGIDRU TUR ZABAR	: KUB XII 8 Vs.I 12;
--------------------	----------------------

GILIM bkz. → = *KILILU*

GİR : “bıçak, hançer”¹⁵³⁹

GİR ZABAR	: KBo XV 33 Rs.III 12; XVI 33 19; XIX 13 Vs.I 6; 10; XXII 142 Rs.IV 8; XXXII 144 Vs. [?] 3; 9; KUB IX 31 Vs.I 29; XVII 27 Vs.II 26; XXVI 1 Rs.III 6; XXIX 5 Vs.I 7; XXXII 123 Vs.II 11; XXXIV 1 Vs. 35; 38; XXXIV 89 Rs. 2; XXXV 59 Vs.II 6; XXXV 143 Vs.II 5; XL 56 Vs.I 2; LVII 76 Rs.IV 2;
GİR ZAB[AR	: KBo XVII 78 Vs.II 12;
GİR ZA[B]A[R	: KBo 116 Vs. 7;
[G]İR ZABAR	: KBo XVII 1 Vs.I 31;
GİR ZABA[(R)]	: KBo XVII 1 Vs.II 19;
GİR ZAB[AR	: KUB XXX 26 Vs.I 6; IBoT IV 3 Ay. 8;

¹⁵³⁷ HW, s.272; H.Ertem, Flora, 1974, s.120.

¹⁵³⁸ HW, s.289; HZL, s.320, No.174; S.Ö.Savaş, III.Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1998, s.505vd. ile d.n.42; -, Gs Imparati, 2002, s.706vd.

¹⁵³⁹ HW, s.274.

G(ÍR ZABAR ...)] ¹⁵⁴⁰	: KUB XXXIV 119 3;
GÍ]R ZABAR	: KUB XXIX 4 Vs.I 23; XXIX 5 Vs.I 7;
GÍR Z[ABAR	: KUB XXXV 59 Vs.II 10; LVI 53 13;
‘GÍR’ ZABAR TUR	: KUB XXVII 34 Vs.I 19;
GÍR.TUR ZABAR	: KBo XVII 61 Vs. 6; KUB IX 31 Rs.III 57;
GÍR [?] .TUR ZABAR [!]	: KUB XLII 34 Vs. 12;
GÍR.T[(UR ZABAR	: KUB IX 32 Vs. 34;
GÍ]R.TUR <ZABAR>	: KUB IX 31 Rs.III 57;
GÍR [!] .GAL ZABAR	: KUB XIII 35 Rs.III 47;
GÍR ^{HI.A} ZABAR	: KBo XV 33 Vs.II 11;
GÍR ZABAR ^{HI.A}	: KBo XXXV 143 Vs.II 5;

(DUG)GÍR.GÁN¹⁵⁴¹ (=??)(DUG) *tapišana*-(??) : (c.)) “bir kap, (‘gök hiyeroglifi biçimli kap’)”¹⁵⁴²

DUGGÍR.GÁN ZABAR : KUB XXIX 4 Vs.I 23;

GIŞ-ru (=taru- = IŞU) : “ağaç kökenli bir alet”¹⁵⁴³

(1) ZABAR GIŞ-ru-ja : KBo XXI 87 + XX 29 + 103
+ KUB XXXII 86 + 554/c
Vs.II 15¹⁵⁴⁴;

GU₄ : “sığır, öküz”¹⁵⁴⁵

GU₄ ZABAR : KBo XIII 114 Vs.II 3 (=KBo XV 24 Vs.II 28-40); Rs.III 3; XV 24 Vs.II 31; XL 2 Vs. 23;

¹⁵⁴⁰ Tml. için bkz. H.Otten-V.Souček, StBoT 8, 1969, s.20-21.

¹⁵⁴¹ Karşılığı için bkz. E.Neu, StBoT 26, 1983, s.188.

¹⁵⁴² HW, s.212; HEG, s.129-131; Y.Coşkun, DTCFD 27, 1972, s.17-21; S.Koşak, HIT, 1982, s.240; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.622; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.154vd., 161 ve Şek. 47.

¹⁵⁴³ HW, s.274. Genellikle bir figürin olarak (tanrı vb.) kullanıldığı anlaşılmaktadır, krş. aynı zamanda ALAM ile.

¹⁵⁴⁴ [x^{UR}]UDU HA-AŞŞ[Í-IN-NU] x AN.BAR GIŞ-ru-ja 1 x[3-4 Z.] x x 1 ZABAR GIŞ-ru-ja 1 HA-AŞŞ[Í-IN-NU] (=Baltayla ilişkili durumdadır) →Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.148.

¹⁵⁴⁵ HW, s.275; HZL, s.323, No.157.

GU₄ ZABAR-ja : KBo XIII 114 Vs.II 11;
 GU₄ ZABAR-ja-kán : KBo XIII 114 Vs.II 32;

DUG_{HAB.HAB} (=DUG_{KUKUBU} / *KUKKUBU* (=kattakurant³) : "güğüm²,
 ibrik², (bir kurban kabı)"¹⁵⁴⁶

DUG_{HAB.HAB} ZABAR Û NA-AK-DAM-ŠU ZABAR¹⁵⁴⁷
 : VBoT 58 Rs.IV 14;

DUG_{HAB.HAB} ZA[BAR] QA-DU NA-AK-DAM-MI
 : VBoT 58 Rs.IV 27;

GIŠ_{HAŠHUR} : "elma (ağacı)"¹⁵⁴⁸

GIŠ_{HAŠHUR} ŠA ZABAR : KUB II Vs.II 34;

GIŠ_{HAŠHUR} ŠA ZABAR¹⁵⁴⁹ : KBo IV 1 Rs. 30;

GIŠ_{IG} (= *DALTU*) : "kapı"¹⁵⁵⁰

GIŠ_{IG} ZABAR : KBo IV 1 Rs. 25; KUB II 2
 Vs.II 29;

GIŠ_{IG} ZA[BAR] : VBoT 58 Rs.IV 15; 27;

KA₅.A : "tilki"¹⁵⁵¹

KA₅.A ZA[BAR]¹⁵⁵² : KUB LVIII 83 Rs.III 40;

(GIŠ/URUDU) KAK bkz. → GAG

(URUDU) KIN : "orak"¹⁵⁵³

KIN ZABAR GAL : KBo XXXII 129 Vs. 11;

KIN² ZABAR : KUB LX 5 2;

¹⁵⁴⁶ HW, Erg. 2, s.30; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.59-62.

¹⁵⁴⁷ NAKTAMU = 'kapak'. Aynı zamanda bkz. NAKTAMU ZABAR 'a.

¹⁵⁴⁸ HW, s.276; H.Ertem, Flora, 1974, s.60-63.

¹⁵⁴⁹ Tml. M.Darga, Hitit Mimarlığı, 1985, s.38.

¹⁵⁵⁰ HW, s.277.

¹⁵⁵¹ HW, s.279; HZI., s.318, No.75.

¹⁵⁵² Tml. için bkz. M.Popko, AoF 18, 1991, s.49.

¹⁵⁵³ HW, s.281; HZI., s.331, No.47; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.659.

(GIŞ/URUDU) **MAR** (= **MARRU**) : “bel, (kürek)”¹⁵⁵⁴

GIŞ**MAR ZABAR** : KUB XXX 35 Vs.I 4; VBoT 58 Rs.IV 16; 29;

MUŞEN (= **ṡattai**² = **IŞŞŪRU**) : “kuş”¹⁵⁵⁵

MUŞEN ZABAR : KUB XL 2 Vs. 23;

(URUDU) **NAG** : “içki kabı”¹⁵⁵⁶

NAG ZABAR : KUB XLII 63 Vs.II 13;

GIŞ**NÍG.GUL** : “çekiç (veya benzer bir alet)”¹⁵⁵⁷

GI₁Ş**NÍG.GUL ZABAR** : KUB LIII 20 Rs.² 4;

GIŞ**NÍG.GUL ZABAR** : VBoT 58 Rs.IV 29;

(URUDU) **NÍG.ŞU.LUḪ(.ḪA)** : “küvet, banyo kabı”¹⁵⁵⁸

<**NÍG.>ŞU.LUḪ.ḪA ZABAR** : KUB XXXII 129 Vs. 11;

PAD : “topak, parça, maden külçesi”¹⁵⁵⁹

PAD [Z]ABA[R] : KBo IX 91 Rs. B 6;

(GIŞ) **SAG.GUL** : “bir güroz, topuz”¹⁵⁶⁰

SAG.GUL ZABAR : KBo XX 60 Rs.V 13;

ŞAḪ (= **ŞAḪŪ**) : “domuz”¹⁵⁶¹

BḪ-IB-RU ŞAḪ ZABAR : KUB XLIV 6 Vs. 3; 4;

¹⁵⁵⁴ HW, s.285.

¹⁵⁵⁵ HW, s.286; H.Ertem, Fauna, 1965, s.171-176.

¹⁵⁵⁶ HW, s.287; HZL, s.339, No.148.

¹⁵⁵⁷ HW, s.288; HZL, s.340, No.369.

¹⁵⁵⁸ HW, s.288; S.Koşak, HIT, 1982, s.185; HZL, s.341, No.369.

¹⁵⁵⁹ HZL, s.344, No.295; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.667.

¹⁵⁶⁰ HZL, s.346, No.192.

¹⁵⁶¹ HW, s.293; H.Ertem, Fauna, 1965, s.71-78.

(URUDU)ŠU.TÚG.LÁ : “bir nesne veya kap”¹⁵⁶²

ŠU.TÚG.LÁ ZABAR : KUB XL 2 Rs. 21 [=62];

(GIŠ)ŠUKUR (= (GIŠ)mari-, (GIŠ)turi- [krş. (GIŠ)zau-]): “mızrak (; kült-sembol¹⁵⁶³)”¹⁵⁶⁴

GIŠŠUKUR ZABAR : KBo VI 10 Vs.II 12; VI 12 Vs.II 22; VI 19 Vs.II 9; XVII 1 Vs.II 22; 34; 36; 38; XVIII 172 Vs. 16; XXV 2 Vs.II 27; KUB XXXIV 1 Vs. 35; XXXIX 33 Vs.II 2;

ŠUKUR ZABAR : KBo XVII Vs.II 4; 16;
GIŠŠUKUR] ZABAR : KUB XXXIV 1 Vs. 38¹⁵⁶⁵;
GIŠŠUKUR-ma ZABAR : IBoT I 36 Ay.IV 47; 50-51;
GIŠŠUKUR ZABAR-it : KUB XXXV 100 Vs. 15;
GIŠŠUKUR^{HI.A} ZABAR : KBo XVII 1 Vs.II 15;
GIŠŠUKUR ZABAR : KBo XVII 1 Vs.II 21;
GI[(ŠŠUKUR ZABAR : KBo XVII 3 Rs.III 16;
ŠUKUR ZABAR-ŠU : KUB X 65 Rs.IV 5;

DUGTU₇ (=DIQARU) : “çorba kabı”¹⁵⁶⁶

DUGTU₇ TUR ZABAR : KUB XLII 39 6;

TÚG.GÚ.È.A (=krş. *SARIAM*/*šarianni* [ve *GURPISU* (=gurzip): “miğfer, zırh yelek”]: “zırh(lı) [bronz] elbise”¹⁵⁶⁷

TÚG.GÚ].È.1A ZABAR : KUB XL 56 Rs.IV¹ 2¹⁵⁶⁸;

¹⁵⁶² HZL, s.353, No.68.

¹⁵⁶³ M.Popko, THeth 21, 1994, s.330.

¹⁵⁶⁴ HW, s.295; HEG, s.133vd. (GIŠ)māri- altında), s.455vd. (tūri- altında); CHD, (M), s.183 vd.; HHw, 2001, s.259; F.Starke, StBoT 31, 1990, s.412 ve d.n.1484 (turi- = GIŠŠUKUR); E.Neu, StBoT 18, 1974, s.29; I.Singer, StBoT 27, 1983, s.58 ve d.n.17, 89vd.; -, StBoT 28, 1984, s.216; M.Popko, Kultobjekte, 1978, s.103.

¹⁵⁶⁵ Metin yeri için bkz. G.R.Meyer, MIO 1, 1953, s.108vd.

¹⁵⁶⁶ HW, s.296.

¹⁵⁶⁷ R.H.Beal, THeth 20, 1992, s.150-153 ve özellikle d.n.548-552.

¹⁵⁶⁸ R.H.Beal, THeth 20, 1992, s.149 d.n.544, 548.

GIŞTUKUL (= *ḫatanti*² = *KAKKU*) : "silah, (topuz-gürz); gereç, alet"¹⁵⁶⁹

GIŞTUKUL ZABAR : KUB XVII 35 Vs.II 35;
XXXVIII 1 Vs.I 7; XXXVIII
3 Vs.II 11;

GIŞTUKUL^{HIA} ZABAR : KUB XVII 35 Rs.III 12;

U₄.SAKAR bkz. → *armanni*-

UMBIN (ZABAR) : "saç tokası, bir nevi çivi vazifesi gören kama"¹⁵⁷⁰

UMBIN ZABA[R : KUB XLII 75 Vs. 12;

UR.GI₇ (/UR.GER_x/UR.ZİR) : "köpek"¹⁵⁷¹

UR.GI₇ ZABAR : KUB XL 2 Vs. 24;

ZA.ḪUM (= (DUG) *ḫal(u/i) ḫani*¹⁵⁷² (c.)) : "bir içki kabı (riton)"

ZA.ḪUM ZA[BAR : KUB XXXVIII 2 Vs.I 5;

(GIŞ)ZAG.GAR.RA (= *ištanana* = *AŠIRTU*) : "altar, sunak, kaide"¹⁵⁷³

ZAG.GAR.RA ZABAR : KBo IV 1 Rs. 16;

URUDU^{ZI.KIN}.BAR (= URUDU *šepikkušta*- / URUDU *šepikkušta*-) : (c.) "toka²,
çengelli iğne², broş, halhal veya firkete (/pin), *stylus"¹⁵⁷⁴

ZI.KIN.BAR ZABAR¹⁵⁷⁵ : KBo XLII 36 Vs.² 3-4;

¹⁵⁶⁹ HW, s.296; HZL, s.355, No.206; R.H.Beal, AoF 15, 1988, s.269vd.; S.Erkut, TTK Bildirileri X/2, 1990, s.511vd.; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.115vd.; -, Silahlar: "Hitit tanrılarının ve krallarının gücü" II., [çıkacak].

¹⁵⁷⁰ HZL, s.358, No.166; S.Koşak, HIT, 1982, s.280; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.66-67 ve d.n.7.

¹⁵⁷¹ HW, s.299; H.Ertem, Fauna, 1965, s.96; HZL, s.358, No.51,212.

¹⁵⁷² Bkz. HW, s.48, Erg. 1, s.30; HW², s.89-90; HEG, s.138-139; HED, s.51-52; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.6-9; L.Rost, MIO 8, 1961, s.176-177; Y.Coşkun, Kap, 1979, s.73-82.

¹⁵⁷³ HW, s.301; HZL, s.360, No.238.

¹⁵⁷⁴ HW, s.190, 301, Erg. 1, s.28; HZL, s.361, No.313; S.Koşak, HIT, 1982, s.181;235; G.Beckman, StBoT 29, 1983, s.63; HEG, s.128; M.Poetto, Sprache 32, 1986, s.52vd.

¹⁵⁷⁵ (3) 9 ZI.KIN.BAR ŠA 1^{EN} x[(4) 7 ZABAR 4 *ta-li-a[n²* metin yeri için bkz. S.Koşak, HIT, 1982, s.178.

b) Akadogramlar:

AŠĤALU : “bir kutu (/kutu biçimli bir kap)”¹⁵⁷⁶

AŠ-ĤA-LUM ZABAR : KUB LIX 67 Vs.II 8;

ĤAŠ(Š)INNU bkz. → (URUDU) **ateš(ša)- = PĀŠU**

KILĪLU (=GILIM = **ĥaršanalli-** : (n.)) : “taç, çelenk, diadem”¹⁵⁷⁷

KI-LI-LU ZABAR : KUB XXXV 142 Rs.IV¹ 4;

(DUG) **KUKUBU/KUKKUBU** (=kattakurant⁻² =**ĤAB.ĤAB**) : “güğüm?, ibrik?,
(bir kurban kabı)”¹⁵⁷⁸

KU-KU-UB ZABAR : KUB LVIII 79 Vs.I 14; Rs.IV
10; 11’;

KU-KU-UB ZABAR-ja : KUB LVIII 79 Vs.I 1;

GURSIPU : “boğaz zırhı”¹⁵⁷⁹

GUR-ZI-IB ZA[B<AR>-ja-za-kán : KBo XV 11 Rs.III 14;

NAKTAMU : “kapak”¹⁵⁸⁰

DUG **ĤAB.ĤAB ZABAR Û NA-AK-DAM-ŠU ZABAR**¹⁵⁸¹
: VBoT 58 Rs.IV 14;

¹⁵⁷⁶ HW, s.306; S.Koşak, HIT, 1982, s.163-164; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.478vd.

¹⁵⁷⁷ HW, s.60,309; HED, s.186-187; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.16-19; L.Rost, MIO 8, 1961, s.182-183; S.Koşak, HIT, 1982, s.148,178; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.589.

¹⁵⁷⁸ HW, s.309, Erg. 2, s.33; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.10vd.

¹⁵⁷⁹ H.M.Kümmel, StBoT 3, 1967, s.66; R.H.Bcal, THeth 20, 1992, s.151vd.

¹⁵⁸⁰ HW, s.310.

¹⁵⁸¹ Aynı zamanda bkz. DUG **ĤAB.ĤAB ZABAR** altuna da.

(DUG) *NAM(M)ANDU* / (DUG) *NAMMATU* : “ölçü (sıvılar için küçük bir kap)”¹⁵⁸²

NAM-MA-AN-DU ZABAR : KBo XXII 142 Rs.IV 6;

NAM-MA-AN-TI ZABAR : KBo XXV 4 7; 10;

PARĪSU : “bir ölçek (katılar için - bir BÂN’ın iki misli büyüklüğünde)”¹⁵⁸³

PA-RI-SI ZABAR : KUB XLII 39 7;

PĀŠU bkz. → (URUDU) *ateš(ša)-* = *HAŠ(\$)INNU*

(DUG) *QADU* : “parfüm için küçük bir kap”¹⁵⁸⁴

QA-DU ZABAR : KUB XXIX 4 Vs.I 42¹⁵⁸⁵;
XXIX 5 Vs.I 26;

QŪ (=SĪLA = *parkui*) : “(belki²) bir maden, bronz (belki²)”¹⁵⁸⁶

QA ZABAR : KBo XIII 1 Vs.I 52;

QA-A ZABAR : KBo XIII 1 Vs.I 52;

ŠAK/G/QARU : “maşa, kısıkaç; ayça biçimli balta”¹⁵⁸⁷

ŠA-GA-RU ZABAR : KUB XXIX 4 Vs.I 42;

ŠA-GA-RU [ZABAR : KUB LX 5 6;

*ŠA-[(GA-RI ZABA)]R*¹⁵⁸⁸ : KUB IX 4 Rs.IV 19;

ŠA-GA-RI ZABAR-az : KUB IX 4 Rs.IV 20;

URUDU *ŠA-GA¹-RI^{H1}.AZABAR* : KUB IX 34 Rs.IV 20 (dupl.
KUB IX 4 I);

¹⁵⁸² AHw, s.725; V.Haas, AoF 11/1, 1984, s.63-64; ChS 1/1, s.487; ChS 1/2, s.159; ChS 1/4, s.307; ChS 1/5, s.326.

¹⁵⁸³ HW, s.311; S.Koşak, HIT, 1982, s.290; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.698.

¹⁵⁸⁴ HW, Erg. 3, s.45; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.10-11,44.

¹⁵⁸⁵ 1-*NU-TIM ŠA-GA-RU* ZABAR 1 *QA-TŪ* ZABAR; krş. KBo XXXV 246+KBo XXXIX 185 (dupl. KBo XXI 30) Vs.20: [.....] x 1 *QA-TŪ KŪ.BABBAR u-ša-an-na-aš hu-u-up-ru-uš-hi-iš ŠA ZAB[AR....]* bkz. V.Haas-I.Wegner, Akyurt-Devam Anı Kitabı, 1995, s.168 ve d.n.6.

¹⁵⁸⁶ AHw, s.925; CHD, s.167 *parkui*-B altuna; H.Otten-W.von Soden, StBoT 7, 1968, s.11,17; E.Laroche, RHA 24/79, 1966, s.181,184’e bkz.

¹⁵⁸⁷ S.Koşak, HIT, 1982, s.292; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.701; M.Hutter, Behexung, 1988, s.42vd., 87vd. (=“Streitaxt: teber [: sapı uzun keskisi ayça biçiminde, küçük ve hafif balta]”).

¹⁵⁸⁸ Tml. için krş. M.Hutter, Behexung, 1988, s.87vd.

TAKİTTU : "bir ölçü (bir kap[?])"¹⁵⁸⁹

TA-KI-IT-TUM ZABAR : KUB XXIX 4 Vs.I 43;

ṬUPPU (= *tuppi* : (n.)) : "tablet"¹⁵⁹⁰

ṬUP-PU ZABAR : KUB XXVI 24 Rs.IV 10;
KUB XL 92 Rs.[?] 13;

ṬUP-PÍ ZABAR : KBo LX 80 Vs. 10; Rs. 6;

ṬUP-PÍ [Z]ABAR : KBo V 6 Rs.IV 17;

UDDALŪ : "bir alet ve kap[?]"¹⁵⁹¹

UD-DA-LU ZABAR : KUB XV 30 Vs.II 4;

UNŪTU : "alet"¹⁵⁹²

Ú-NU-UT ZABAR : KBo VIII 57 Vs.12 ; KUB
XIII 4 Vs.II 25; 27; 33; XIII
5 Vs.II 34; 35; XIII 6 Vs.II
17; 19; 38; XIII 35 Vs.I 2;
Rs.III 6; 46; XXVI 69 Rs.VI
8; XLIV 63 Vs.II 26; LV 65
Rs.[?]III 6;

[Ú-NU-UT Z]ABAR : KUB XIII 35 Rs.IV 10¹⁵⁹³;

Ú-NU-UT [ZA]BAR : KUB XXVI 43 Vs. 50;

Ú-NU-UT ZABA]R[?] : KUB XXXIV 23 Vs.[?]I 34¹⁵⁹⁴;

Ú-N]U-UT ZABAR : KUB LX 108 6;

Ú-NU-UT ZABAR-ja : 2 BoTU 34 Rs.III 40; Rs.IV
32; KUB XIX 11 Rs.IV 32;

Ú-NU-UT[?] ZA]BAR-ja : KBo XXXIV 23 Vs.[?]I 32¹⁵⁹⁵;

¹⁵⁸⁹ HW, Erg. 3, s.45; H.Kronasser, Schw. G., 1963, s.10-11.

¹⁵⁹⁰ HW, s.228-229; HEG, s.450-452; S.Košak, HIT, 1982, s.242; J.Siegelová, Verwaltung-spraxis, 1986, s.624; -, Eisen, 1984, s.130vd.; S.Heinhold-Krahmer, THeth 8, 1977, s.306.

¹⁵⁹¹ AHw, s.1401: "ein Metallgefäß" Bo., Nuzi *ud-da-lu siparri, hurāši / ú-ut-ta-lu-ú* HSS 14, 247, 70; s.13, 435, 18[?]; R.Werner, StBoT 4, 1967, s.40-41, 42, 82: "Gegenstand".

¹⁵⁹² HW, s.314; HZL, s.369, No.195; S.Košak, HIT, 1982, s.295; J.Siegelová, Verwaltung-spraxis, 1986, s.706.

¹⁵⁹³ Tml. için bkz. R.Werner, StBoT 4, 1967, s.12.

¹⁵⁹⁴ Tml. için bkz. H.G.Güterbock, JCS 10, 1956, s.83-84.

¹⁵⁹⁵ Tml. için bkz. H.G.Güterbock, JCS 10, 1956, s.83-84.

Ú-NU-UT ZABAR-ma	: KBo XII 110 5; XVII 65 Vs. 25; KUB XXXII 123 Rs.III 6;
Ú-NU-UT ZABAR-ıa-za	: KUB XIII 35 Vs.II 12;
Ú-NU-TE ^{MEŞ} -KU-NU-ja ŠA ZABAR	: KUB XXXI 124 Vs.II 14;

3) (Anadolu'da) bazı merkezlerdeki bronz buluntuları:

Alacahöyük Kazısı Madeni Buluntuları (1935)¹⁵⁹⁶: Keski, hançer, toplu iğneler, dikiş iğnesi, ok ucu, yüzük, kulak karıştıracağı, uçlar, nesne parçaları (boru biçimli), delgi ucu, güneş kursları, adak eşyaları (çeşitli kurs biçimlerinde), geyik heykelciği, keski, kulp, kap emziği, kabzalı kamalar, bilezikler, biz AKMB (1936)¹⁵⁹⁷: Mühür, kamalar, uçlar, iğneler, kabza, keski AKMB (1937-39)¹⁵⁹⁸: Ok veya mızrak uçları, delici alet, bazı nesne ve aletler, tel, çiviler, bizler, maşalar, halkalar, bıçak veya orak ucu, orak, uçlar, keskiler, levha AKMB (1940-48)¹⁵⁹⁹: İğneler, çuvaldızlar, çiviler, bizler, zimbalar, ok uçları, testereye benzer nesne, kama bıçaklar, mızrak ucu, hançerler, kargı uçları, balta, örs veya çekice benzer nesne, halkalar, orak, levha, uçluk, kalem (uç), bilezikler, yüzük, tuvalet aletleri, cımbız, çeşitli alet parçaları, çengel, malacık, amulet AKMB (1963-67)¹⁶⁰⁰: Mühürler, bıçaklar, kamalar, ok uçları, süsler, iğneler, halkalar, mızrak uçları, keskiler, oraklar, çiviler, bistüri bıçak.

¹⁵⁹⁶ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. R.O.Arık, Alaca Höyük Hafriyatı 1935, 1937, s.CCLCI vd. İNDEX'teki numaralandırmaya ve sayıfalandırmaya.

¹⁵⁹⁷ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1936, 1938, s.32 vd. II. Yapı katı (Hitit Çağı) Madeni Buluntularıdır.

¹⁵⁹⁸ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1937-1939, 1951, s.32vd. Hitit Çağı Madeni Buluntuları.

¹⁵⁹⁹ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca Höyük Kazısı 1940-1948, 1966, s.66vd. Hitit Çağı Madeni Buluntuları. (Bronz) şeklinde yazılanlar; eserde hangi madenden yapıldıklarına ilişkin yazılmadıkları, fakat genelde bronzlarla birlikte kaydedildiklerinden dolayı bu şekilde alınmışlardır.

¹⁶⁰⁰ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay-M.Akok, Alaca Höyük Kazısı 1963-1967, 1973, s.[23],34vd. Hitit Çağı Maden Eserler. (Bronz) şeklinde yazılanlar; eserde hangi madenden yapıldıklarına ilişkin yazılmadıkları, fakat genelde bronzlarla birlikte kaydedildiklerinden dolayı bu şekilde alınmışlardır.

Karahöyük (Elbistan) Madeni Buluntuları¹⁶⁰¹: Lunula, mızrak uçları, çakı ucu, bazı nesneler (koşum takımı veya gem için), iğneler, sap ve çubuk, kadın başı (büst).

Kültepe Kazısı Madeni Buluntuları (1948)¹⁶⁰²: Kaplar, (savaş aletleri: kargı, mızrak uçları, hançer, iğneler, çiviler, halka, küpe, bilezik, bir nesne KKMB (1949)¹⁶⁰³: Hançer-kama, bıçak, kolcuklu balta, ok ve kargı uçları, orak, toplu iğne, çiviler, çubuklar, boğa ve köpek? heykelcikleri, göğüslükler, küpeler, yüzükler KKMB¹⁶⁰⁴: Plakalar, altın ile kaplı halkalar, saç halkaları KKMB¹⁶⁰⁵: 'Sepet Kulplu' bir kap.

Karahöyük (Konya) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁰⁶: Halka.

Kaman-Kalehöyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁰⁷: Ok uçları, fibulalar, demir aletler, iğneler, deliciler.

İnandıktepe Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁰⁸: İğneler, ok ucu, kargı ucu, bıçak.

Kazankaya Hitit Mezarlığı Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁰⁹: Kristal başlı bronz iğne.

Maşathöyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶¹⁰: Çanak, levha, ok uçları, üç çatallı bronz silah, bıçaklar, iğneler, keskil.

Yanarlar Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶¹¹: İğneler, halkalar ve çeşitli malzemeden yapılmış gerdanlıklar.

¹⁶⁰¹ Buluntular için bkz. T.Özgüç-N.Özgüç, Karahöyük Hafriyatı Raporu 1947, 1949, s.44-45.

¹⁶⁰² T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s. 85vd. [Yazar, buluntuları bakır veya bronz olarak aldığı için biz de her iki maden altında da almaktayız.]

¹⁶⁰³ T.Özgüç-N.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1949, 1953, s.67vd. [Yazar, buluntuları bakır veya bronz olarak aldığı için biz de her iki maden altında da almaktayız.]

¹⁶⁰⁴ T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II, 1986, s.21vd.

¹⁶⁰⁵ T.Sipahi, AÜDTCFD 37/1-2, 1995, s.712vd.

¹⁶⁰⁶ S.Alp, KST 15/1, 1994, s.269vd. [Tam olarak ele geçmiş olan halkanın iki yanında dışa bakan birer domuz başı görülmektedir. Domuz başlarının kulakları, gözleri ve dişleri belirgin biçimde işlenmiştir. Halkanın neye yaradığı belirlenememiştir.]

¹⁶⁰⁷ S.Omura, KST 15/1, 1994, s.281.

¹⁶⁰⁸ T.Özgüç, İnandıktepe, 1988, s.44vd.

¹⁶⁰⁹ T.Özgüç, Maşat Höyük Kazıları ve Çevresindeki Araştırmalar, 1978, s.44vd.

¹⁶¹⁰ T.Özgüç, Maşat Höyük II, 1982, s.40vd.

¹⁶¹¹ K.Emre, Yanarlar, 1978, s.34vd.

Korucutepe Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶¹²: Boğa figürini, ok uçları, bıçaklar, hançerler, baltalar, oraklar, yontucu aletler, spatulaya benzer alet, olta, dikiş iğneleri, disk biçimli takılar, lunula, bilezik (ya da) halkalar, süs iğneleri, bazı nesneler KKMB¹⁶¹³: Bıçaklar, keskiler, kısıkaç (pens, cımbız), elek (kalbur), boru (tüp), şiş.

Han İbrahim Şah (Keban) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶¹⁴: Bıçak.

Pulur (Keban) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶¹⁵: Kargı ucu, keski, mızrak ucu, uç, iğne, maden külçesi PKMB¹⁶¹⁶: İğne, delici.

Tel-Açana (Alalah) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶¹⁷: Bir kartal tarafından taşınan (tanrı?) figürü, tanrıça figürini, bir ritüel nesnesi, kılıç, pinler(?), ördek başlı düz-bıçak parçası (?), oraklar, kaplar, mızrak ve ok uçları, hançer ve bıçaklar, zırh pulları, çeşitli ev ve el aletleri, oltalar, keski ve spatulalar, delgeçler, maşa, biz ve iğneler, baltalar.

Alishar Höyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶¹⁸: Pin AHKMB¹⁶¹⁹: İğneler, baltalar, bıçaklar, ok uçları, keskiler ve uçlar, halka ve bilezikler, çeşitli nesneler.

Truva Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶²⁰: Ok uçları, bizler (tuğlar), bilezikler (parçalar), keski, kulp-yuvası, tel halka, bıçaklar, iğneler, halkalar, spatula?,

¹⁶¹² H.Ertem, Korucutepe I (1973-1975 kazı yıllarında ele geçen Erken-İmparatorluk Çağı arası buluntuları), 1988, s.15vd.

¹⁶¹³ M.N.van Loon, Korucutepe (1968-1970), 1980, s.143vd. [Orta ve Geç Bronz devri buluntuları].

¹⁶¹⁴ H.Ertem, Keban Projesi Han İbrahim Şah Kazısı 1970-1971, ODTÜ Keban Pr. Yay. III/3, 1982, s.53vd.

¹⁶¹⁵ H.Z.Koşay, Keban Projesi Pulur Kazısı 1968-1970, ODTÜ Keban Pr. Yay. III/1, 1976, s.102.

¹⁶¹⁶ R.Duru, Keban Projesi Değirmen-tepe Kazısı 1973, ODTÜ Keban Pr. Yay. III/2, 1979, s.37.

¹⁶¹⁷ L.Woolley, Alalakh, An Account of the Excavations at Tell Atchana in the Hatay, 1937-1949, 1955, s.272vd.

¹⁶¹⁸ H.H.von der Osten-E.Schmidt, The Alishar Hüyük, Season of 1927, 1930 [Part II, 1932], s.232vd.

¹⁶¹⁹ H.H.von der Osten, The Alishar Hüyük, Season of 1930-32, 1937, s.253vd.

¹⁶²⁰ C.Blegen, J.L.Caskey, M.Rawson, Troy, The Sixth Settlement, 1953, s.20vd. [Truva VI tabaka tarihe devir cetveli: Phase VIa. ca. 1725; Phase VIb. 1725-1650; Phase VIc. 1650-1575; Phase VId. 1575-1500; Phase VIe. 1500-1425; Phase VIf. 1425-1375; Phase VIg. 1375-1325; Phase VIh. 1325-1275(?).

tanımlanamayan parçalar TKMB¹⁶²¹: Mühür (iki yüzöl - hiyeroglif yazıtlı), heykel.

Yümüktepe (Mersin) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶²²: Kolcuklu balta, mühürler, keski ve gözlü iğne, sargı (kangal) halkalar, silah sapları, keski, çivi, iğne parçaları, halka veya bilezikler.

Kargamış Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶²³: Situlalar, figürinler, ok uçları, (Geç Hitit Devrine ait) demir (ve bronzdan) kazma, ok uçları, tabak formu disk ve maşa kalkan.

Gözlükule (Tarsus) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶²⁴: Bıçaklar, kösele (deri) bıçakları, oraklar, kazıyıcılar, baltalar, çift ağızlı baltalar, bizler (tuğlar), keskiler, cımbızlar (kısaçlar), ok uçları, mızrak uçları, kılıçlar (ve) kamalar, çiviler, kancalar, balık oltaları, iğneler, pinler, iğne veya pinlerden miller, fibulalar, halkalar (ve) küpeler, sonu üst üste bindirmeli açık bantlar, yüzükler, saç halkaları?, bilezikler, kaşıklar, vazolar, ayaklı kaplar, kamışlar (borular), ağırlık veya markalar ve çeşitli nesneler.

Zincirli Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶²⁵: (bkz. 'Altın' (buluntular) bölümüne).

Beycesultan Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶²⁶: (bkz. 'Gümüş' (buluntular) bölümüne).

Boğazköy Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶²⁷: Oturan erkek heykeli, boğa figürini, ok uçları, kalem keskiler, *Bronzezwinge* (konik), bant(lar), balta, orak (üzeri hiyeroglif işaretli), pandanüf (gözlü) BKMB¹⁶²⁸: Pandanüfler,

¹⁶²¹ M.Korfmann, KST 18/1, 1997, s.213vd. (1995 yılı Kazısı).

¹⁶²² J.Garstang, Prehistoric Mersin, Yümük Tepe in Southern Turkey, London 1953, s.209 vd. [Bronz Çağı, Tabakaları XI-VIII (İ.Ö.2000-1500); Bronz Çağı, Tabakaları VIII-V (İ.Ö.1500-1200-The Hittite Fortifications-) s.237vd.].

¹⁶²³ L.Woolley, Carchemish (II). The Town Defences, 1921, s.1vd., Pl.21vd.

¹⁶²⁴ J.Garstang, Excavations At Gözlükule, Tarsus II (From the Neolithic through the Bronze Age), 1956, s.281vd.

¹⁶²⁵ F.von Luschan [-W.Andrae], Die Kleinfunde von Sendschirli (V), 1943, s.75vd. Tafel 40-58.

¹⁶²⁶ J.Mellaart, Beycesultan III, (The Middle and Late Bronze Age Small Objects), 1995, s.113vd.

¹⁶²⁷ K.Bittel, Boğazköy, Die Kleinfunde der Grabungen 1906-1912 (Funde Hethitischer Zeit), 1937, s.4, 20-21; 69-70 (Tafel-, Inventar- und Seiten-Verweise ve Plan).

¹⁶²⁸ R.M.Bochmer, Kleinfunde 1931-1939 und 1952-1969, 1972, s.19vd.

lunulalar, astragaleler (süs-inci dizisi), baltalar, külçeler, kolcuklu baltalar, levhalar, hançerler, teller, fibulalar, yassı ve yuvarlak tasvirli kabartmalar, çanlar, kemerler, *Gussrückständer* (döküm arkılığı), kancalar, mızrak uçları, kalem keskiler, bıçaklar, iğneler, zırh levhaları, boncuklar, ok uçları, bizler, maşalar (pens/cımbız), halkalar, yüzükler, küpeler, bilezikler, oraklar (biçimli aletler), asalar, çiviler, tuvalet aletleri, küre, kovan, levhalar, pinler, makara, şiş, düğmeler, disk, makara?, kovan sapı, kepçe, düğmeler, mandallar, duvar çengeli (kanca), tel, terazi, kuyru kepçesi, ayna, *Styluslar* BKMB¹⁶²⁹: *Pendantifler, lunulalar, baltalar, levhalar, kovanlar, hançerler, teller, kemer, mızrak uçları, bıçaklar, iğneler, çiviler, ok uçları, biz/tığlar, cımbız/pens/maşalar, yüzükler-küpeler-halkalar, geyik figürini, Styluslar, tuvalet aletleri, düz keser, küçük aletler, delik açma aletleri, çatallar, bantlar, perçinler, bükülmüş çubuklar, döküm kırınısı (artığı), kanca, süs çivisi, süs düğme, spatulalar, çeşitli aletler, çubuklar, kakmacı kalemleri (/deliciler), pinler, terazi parçası, çekiç (sivri, keskin) BKMB¹⁶³⁰: Maşa (pens).*

Ortaköy Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶³¹: Keski, kama, iğneler, hançerler, ok uçları, baltalar, bıçak, bronz levhacıklar (kurşun "ağırlık", konik gövdesinin alt ve yan yüzlerinde yerleştirilmiştir).

Kuşaklı Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶³²: Ok ucu.

Kastamonu-Kınık Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶³³: Kaplar.

Sivas Müzesi'nde Bulunan Baltalar¹⁶³⁴: Baltalar (sap delikli, kolcuklu ve merasim baltası).

Gaziantep Müzesi'nde Bulunan Sakçagözü Bölgesinden Buluntular¹⁶³⁵: Baltalar, keski, uzun kılıçlar, hançer-kamalar.

Ahurhisar Buluntusu¹⁶³⁶: Heykel (Kurşun üzerine bronz dökme).

¹⁶²⁹ R.M.Bochmer, Kleinfunde 1970-1978, 1979, s.1vd.

¹⁶³⁰ J.Secher, AA 1995, s.622 (Abb. 25c).

¹⁶³¹ A.Süel, Tüba-Ar 1, 1998, s.45vd.

¹⁶³² A.Müller-Karpe, MDOG 128, 1996, s.69vd.

¹⁶³³ A.Çınaroğlu, Müze/Museum 4, 1990-1991, s.53vd.; Tüm detaylar için önemle bkz.

K.Emre-A.Çınaroğlu, Fs N.Özgüç, 1993, s.675vd.

¹⁶³⁴ A.T.Ökse-N.Toy, TAD 30, 1992, s.135vd.

¹⁶³⁵ G.D.Summers, AnSt 41, 1991, s.173vd.

¹⁶³⁶ A.İlashi, Fs N.Özgüç, 1993, s.301.

E - A.GAR₅ (/A.BÂR = šuli(ja)-¹⁶³⁷) : Kurşun**1) Yazılışları:**

Sg. normal	A.GAR ₅	KBo XVII 95 Rs.III 8; KUB XII 24 Vs.I 12; XLVI 42 Rs.IV 10; LVII 124 4; LIX 67 Vs. 7; Bo 7615 4 ¹⁶³⁸ ; HT 73 3;
---------------	--------------------	--

Hititçe fonetik tamamlama:

Sg. G.	A.GAR ₅ -aš	KUB XVII 10 Vs.I 15-16 (dupl. XXXII 24(4 ²); 28 Rs.IV 6-7) ¹⁶³⁹ ; XXXIII 66 Vs.II 10 ¹⁶⁴⁰ [iš-tap-pu-ul-li-iš-me-et A.GAR ₅ -aš] : KUB XXXIII 54+47 6 ¹⁶⁴¹ ;
--------	------------------------	--

2) Kurşundan yapılan alet ve nesneler (Hitit Devri yazılı belgelerinde geçen):

Gišalluša- : (n.) "bir alet"¹⁶⁴²

Pl. N. Gišal-lu-u-uš-ša-aš A.GAR₅ GAR.RA
: KUB LVIII 100 Vs.II 5;

Pl. N. [(Gišal-lu-u-uš-ša-aš A.GAR₅ GAR.R)]A
: KUB XLII 45 7;

ištappulli- : (n.) "kapak, tapa, tıkaç"¹⁶⁴³

Pl. N.-A. iš-tap-pu-ul-li-iš-me-et A.GAR₅-aš : KUB XVII 10 Vs.I 15-16
(dupl. XXXII 24(4²); 28 Rs.IV 6-7)¹⁶⁴⁴; XXXIII 8 Rs.III 8; XXXIII 66 Vs.II 10¹⁶⁴⁵;

[iš-tap-pu-ul-li-iš-me-et A.GAR₅-aš] : KUB XXXIII 54+47 6¹⁶⁴⁶;

¹⁶³⁷ Bkz. HW, s.197; H.Kronasser, EHS, 1966, s.204,213; še-er-ra-aš-ša-an šu-la-in dan-na-an-ta-an da-a-i "darauf legt er 'leeres' Blei" KUB XLI 7 Rs.VI 2 HEG, (8), s.100.

¹⁶³⁸ Metin yeri için bkz. E.Laroche, RHA 79, 1966, s.181 (JCS 4, 131).

¹⁶³⁹ Bkz. E.Laroche, RHA 23(/77), 1965, s.58.

¹⁶⁴⁰ Bkz. CHD, s.66 (palhi-B altında).

¹⁶⁴¹ Bkz. E.Laroche, RHA 23(/77), 1965, s.77.

¹⁶⁴² H.Otten, ZA 66, 1976, s.100; S.Koşak, HIT, 1982, s.181,206.

¹⁶⁴³ Bkz. HW, s.92; HEG, s.433; HED, s.474-475.

¹⁶⁴⁴ Bkz. E.Laroche, RHA 23 (/77), 1965, s.58.

¹⁶⁴⁵ Bkz. CHD, s.66 (palhi-B altında).

¹⁶⁴⁶ Bkz. E.Laroche, RHA 23 (/77), 1965, s.77.

(URUDU) **zakki-** : (c.) “sürgü[?]; mandal[?] (anahtar[?])”¹⁶⁴⁷

Sg. N. *za-ak-ki-iş-mi-i*[*š* A.GAR₅-aš¹⁶⁴⁸] : KUB XXXIII 24(+)28(+)
KBo XXVI 124 Rs.IV 7;

a) Sumerogramlar:

ALAM (= **cs(ša)ri** = **ŞALMU**) : “heykel, kaide”¹⁶⁴⁹

jx^{UZU}GAB A.GAR₅ ^{UZU}UBUR *gi-nu-qa* A.GAR₅ IGI^{H1}.A
A.GAR₅ ^{ŠU}MES A.GAR₅ : KUB XXXIX 57 Vs.I 5;

(**GIŠ**)**GA.ZUM** (= **MUŠTU**) : “tarak/yün tarağı”¹⁶⁵⁰

A.GAR₅ **GIŠ**GA.ZUM **SÍG** : KUB XII 26 Vs.II 4;

ZI (= **iştanza(n)** = **NAPIŠTU**) : “(nefes, ruh, soluk, duygu) sembolü bir nesne”¹⁶⁵¹

ZI^{H1A} A.GAR₅ : KUB XXXIX 57 Vs.I 4;

b) Akadogramlar:

KAMKAMMATU : “halka”¹⁶⁵²

KAM-KAM-MA-TUM AN.BAR **ŠA** A.GAR₅
: KUB XLII 64 Rs. 12;

KAM-KAM-MA-TUM-ja x x x AN.BAR **ŠA** A¹.GAR₅
: KUB XLI 18 Vs.II 10;

¹⁶⁴⁷ HW, s.258, Erg. 1, s.38; H.Kronasser, EHS, 1966, s.221; N.Boysan-Dietrich, THeth 12, 1987, s.133vd.

¹⁶⁴⁸ (6) *kat-ta-an da-an-ku-qa[-i ták-na-i ZABAR pal-hi ar-ta iš-tap-pu-ul-li-iš-me-et]* (7) AN.BAR-aš *za-ak-ki-iş-mi-i*[*š* A.GAR₅-aš *ku-it an-da-an pa-iz-zi*] {“Unten in der dunkl[en Erde stehen Kessel aus Bronze. Ihre Deckel [sind] aus Eisen, ihre Sperriegel [(sind) aus Blei. Was hineingeht,...]} : Transkr. ve terc. için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.89-90.

¹⁶⁴⁹ HW, s.264; HED, s.313-315.

¹⁶⁵⁰ HW, s.272; HZL, s.317, No.159,300.

¹⁶⁵¹ HW, s.301, Erg. 2, s.32.

¹⁶⁵² HW, Erg. 1, s.31; S.Košak, HIT, 1982, s.149,150,287; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.693.

3) (Anadolu'da) bazı merkezlerdeki kurşun buluntuları:

Alacahöyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁵³: Nesne parçası, halka, borucuk AKMB¹⁶⁵⁴: Çubuk AKMB¹⁶⁵⁵: Çubuklar, kurs, külçe.

Kültepe Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁵⁶: Halkalar, küpeler KKMB¹⁶⁵⁷: Çivi, üç çivili bir levha, bir çatal, bir kurs, tanrı heykelciği KKMB¹⁶⁵⁸: Altın plaka ile kaplı bronz ve kurşun halkalar (küçük kurşun halkaların, boncuk olarak kullanıldıkları anlaşılmaktadır) KKMB¹⁶⁵⁹: Figürinler.

Acemhöyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶⁰: Figürinler.

Korucutepe Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶¹: Boğa figürini? (başı kurşun), şerit.

Pulur (Keban) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶²: Kurs biçimli maden külçesi.

Alişar Höyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶³: Kurşun halkalar (bu halkalar toplu halde kangal halinde) ve çeşitli kurşun nesneler.

¹⁶⁵³ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. R.O.Arık, Alaca Höyük Hafriyatı 1935, 1937, s.CCLCI vd. İNDEX'teki numaralandırmaya ve sayfalandırmaya.

¹⁶⁵⁴ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay, Alaca Höyük Hafriyatı 1936, 1938, s.33. II. Yapı katı (Hitit Çağı) Madeni Buluntularıdır.

¹⁶⁵⁵ Bu yıl buluntuları ve ilgili literatür için bkz. H.Z.Koşay, Alaca Höyük Kazısı 1937-1939, 1951, s.36vd. Hitit Çağı Madeni Buluntuları.

¹⁶⁵⁶ T.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1948, 1950, s. 85vd.

¹⁶⁵⁷ T.Özgüç-N.Özgüç, Kültepe Kazısı Raporu 1949, 1953, s.67vd. [Kaniş heykelciğinin tek eşi, 1938'de Boğazköy'de K-20'de Kapadokya tabletları ile tarihlenebilen bir karta keşfedilmiştir.]

¹⁶⁵⁸ T.Özgüç, Kültepe-Kaniş II, 1986, s.21vd.

¹⁶⁵⁹ K.Emre, Fs N.Özgüç, 1993, s.169vd.

¹⁶⁶⁰ K.Emre, Kurşun, 1971, s.21vd.

¹⁶⁶¹ H.Ertem, Korucutepe I (1973-1975 kazı yıllarında ele geçen Erken-İmparatorluk Çağı arası buluntuları), 1988, s.15vd.; M.N.van Loon, Korucutepe (1968-1970), 1980, s.143vd. [Orta ve Geç Bronz devri buluntuları].

¹⁶⁶² H.Z.Koşay, Keban Projesi Pulur Kazısı 1968-1970, ODTÜ Keban Pr. Yay. III/1, 1976, s.102.

¹⁶⁶³ H.H.von der Osten, The Alishar Hüyük, Season of 1930-32, 1937, s.253vd. [Külçe halinde kurşun; baş kısmı delikli salkım şeklinde kurşun kütle; dikdörtgen biçimli yassı levhanın başa yakın yerinde açılmış delik bulunmaktadır. Çubuk görünümünde bir nesne. Baş delikli ortasından eğilmiş keski biçimli nesne. Kütle halinde kurşun nesne parçaları. Ağızları aralıklı kalın halka. Kalın tam halka nesne. Kütle halinde yassı dikdörtgenimsi ve üzerinde dikdörtgen kabartma ile ortasına x biçimli motifini konulduğu nesne. Oldukça kalın bir halka nesne.]

Alişar Höyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶⁴: Figürinler.

Truva Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶⁵: Kelepçe ? (köşebent ?) parça, tel halka .

Gözlükule (Tarsus) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶⁶: Açık zincir halkaları, halkalar ve sargı (/kangal) halkalar), minyatür vazo, çubuk, çeşitli nesneler, konik nesne.

Karahöyük (Konya) Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶⁷: Figürin (kanatlı İhtar), figürin (arka arkaya duran sfenks ve aslan figürini).

Tel-el-Cüdeyde Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶⁸: Figürin.

Kaman-Kalehöyük Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁶⁹: Figürinler.

Boğazköy Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁷⁰: Külçeler (hammadde), figürinler, *Gefässflickungen* (klamern)ler, ağırlıklar, halkalar, ağırşaklar, süzgeç, levhalar, bant, pendants, bant çubuk, *lunula* BKMB¹⁶⁷¹: Ağırlıklar, levhalar, halkalar, çekül (?), külçeler, şerit levhalar, tel parçaları, kap yamaları, yuvarlak çubuklar, bantlar, *Gußkuchens*ler, tekerlek, delikli iki yüzlü kabartma, küçük balta, kanca, diskler, *lunulalar*, *Astragalimitation*, döküm parçaları.

Ortaköy Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁷²: Ağırlık.

¹⁶⁶⁴ K.Emre, Kurşun, 1971, s.22vd.

¹⁶⁶⁵ C.Blegen, J.L.Caskey, M.Rawson, Troy. The Sixth Settlement, 1953, s.20vd. [Truva VI tabaka tarihi devir cetveli: Phase VIa. ca. 1725; Phase VIb. 1725-1650; Phase VIc. 1650-1575; Phase VId. 1575-1500; Phase VIe. 1500-1425; Phase VIf. 1425-1375; Phase VIg. 1375-1325; Phase VIh. 1325-1275(?)].

¹⁶⁶⁶ J.Garstang, Excavations At Gözlükule, Tarsus II (From the Neolithic through the Bronz Age). 1956, s.281vd.

¹⁶⁶⁷ S.Alp, Mansel'e Armağan, 1974, s.703vd.; -, Karahöyük Mühürleri, 1972, s.14-15; K.Emre, Kurşun, 1971, s.26vd.

¹⁶⁶⁸ K.Emre, Kurşun, 1971, s.29vd.

¹⁶⁶⁹ S.Omura, Kaman-Kalehöyük 3, (BMECCJ) 1994, s.145 (Şek.13); -, KST 15/1, 1994, s.281 (Şek.10.3); -, KST 16/1, 1995, s.320 (Şek.13).

¹⁶⁷⁰ R.M.Boehmer, Kleinfunde 1931-1939 und 1952-1969, 1972, s.163vd.

¹⁶⁷¹ R.M.Boehmer, Kleinfunde 1970-1978, 1979, s.36vd.

¹⁶⁷² A.Süel, Tüba-Ar 1, 1998, s.45vd.

Zincirli-Sam'al Kazısı Madeni Buluntuları¹⁶⁷³: Figürin.

Kızılhamza Madeni Buluntusu¹⁶⁷⁴: Figürin (Bir platform üzerinde 3'lü tanrı ailesi/grubu).

(Buluntu yeri belli olmayanlar)¹⁶⁷⁵: Figürin ve figürin grubu.

Kululu: Levha (hiyeroglif yazıtlı) [Boğazköy, Kululu ve Asur kurşun levhaları¹⁶⁷⁶].

¹⁶⁷³ K.Emre, Kurşun, 1971, s.30vd. [Ön kısmında kabartma halinde iki ufak boynuzu, tepesinde baş aşağı durumda duran koni biçimli çıkıntısı bulunan sivri külahı enine olarak yivlerle bezenmiş. Yüksek.: 6.4, geniş.: 4.1 cm. Berlin, Vorderasiatische Museum'da.].

¹⁶⁷⁴ A.Süel, AST 8, 1991, s.95; K.Emre, Fs N.Özgüç, 193, s.174vd. [Çorum Müzesi].

¹⁶⁷⁵ K.Emre, Kurşun, 1971, s.30vd. [*Çıplak kadın, ayakta ve elleri ile göğüslerini tutar vaziyette tasvir edilmiş. Anadolu'dan satın alınma. Çıkarıldığı yer bilinmiyor. New York, Metropolitan Museum of Art'ta bulunmakta. *Ellerini dolgun göğüsleri altında kavuşturmuş çıplak bir kadın, giysili bir erkek ve aralarındaki ufak boylu çıplak kadından meydana gelmiş üçlü grup. Kültepe menşei olarak satın alınma. Paris, Musée du Louvre'da bulunmakta.]

¹⁶⁷⁶ Tek rulo halindeki kurşun levhalar, yumuşaktır ve kolayca bükülmektedir. Sert bir madde üzerine konularak, madeni bir kalemle yazılmış olmalıdır (Belge, *kişilere verilmiş koyunlarla ilgili olarak tutulan kayıtlar*) (T.Özgüç, Demir Devrinde Kültepe ve Civarı, 1971, s.60vd.; aynı eser içinde E.Laroche'nin transkripsiyon ve tercüme raporu için bkz. s.114-116. Ayrıca metin(ler) için bkz. S.Erdem, Meriggi dicata, 1979, s.143vd.; P.Meriggi-M.Poetto, Gs Kronasser, 1982, s.97vd.; J.D.Hawkins, AnSt 37, 1987, s.135vd.). Asur kurşun levhalarının (mekutplar) (W.Andrae, Hethitische Inschriften auf Bleistreifen aus Assur, WVDOG 4, 1968, Nachdruck der Ausgabe 1924, s.7; P.Meriggi, AfO 10, 1935-1936, s.113, 251 (131-142); -, MEG II 1^a, 1967, s.132vd.; H.Th.Bossert ve F.Steinherr, Bo 8, 1951, 126vd.) yanısıra Boğazköy'de ele geçen de çok önemli bir örnektir. Boğazköy-Büyükale'de 1937 yılında 13.-14. yüzyıla ait, tek rulo halinde ve yalnız bir yüzü yazılı bir kurşun levha bulunmuştur. Rapora göre levha Asur'da ve Kululu'da bulunanlara göre daha dardır. İşaretler de iyi korunmamıştır. K.Bittel'in ifade ettiği gibi, Büyükale levhasının en büyük önemi, kurşun üzerine yazmanın Hitit İmparatorluk çağında da bilindiğinin ispat edilmiş olmasıdır (K.Bittel, MDOG 76, 1938, s.18-19; I.J.Gelb, HHM, 1939, s.12j). Kurşun levhalar havayla temas ettikten bir süre sonra korozyona uğramaya başladıkları için dayanıksızdırlar ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadırlar (Asur'da 1905 yılında bulunmuş olan 7 kurşun levhanın Berlin'de [Vorderasiatisches Museum'da] labaratuvarında kontrol altına alınmış olmalarına rağmen, dayanmadıkları, kül haline geldikleri bilinmektedir). Bundan dolayı bu kurşun levhaların yaygın kullanımı söz konusu olmuş olsa bile henüz günümüze birisi II. binyıl, ikisi I. binyıl olan bu merkezler dışında ulaşmadığı için bunların hakkında fazla bilgi sahibi değiliz. Asur'dakilerde olduğu gibi, bunlar da yazılırken sert bir madde üstüne konularak, madeni bir kalemle yazılmış olmalıdır. Kurşun levhaların yumuşak olması ve kolayca bükülebilmesi dolayısıyla ve de yumuşak kurşun üzerinde hataları düzeltilmenin, kullanılmış/işi bitmiş levhanın yazılarını silmenin ve üstüne yenilerini yazmanın, her zaman mümkün olması nedeniyle (özellikle Kululu'daki gibi); bunların İ.Ö. ikinci ve birincibinyılda ekonomik içerikli kayıtlarda, güncel kullanımının pratikliği açısından tercih nedeni olarak yaygın olarak kullanıldığını düşünmek yanlış olmayacaktır, kanısındayız.

F - NAGGA (/AN.NA = ANĀKU/ANNAKU = dankui-) : Kalay

1) Yazılışları:

Sg. normal	NAGGA	KBo XII 42 Rs. 11 ¹⁶⁷⁷ ; 12; XV 10 Vs.I 9; XV 24 Vs.II 17; XVII 91 Vs.I 3; XVII 105 Vs.II 12; XIX 162 Vs. 8; XXV 72 12; XXXV 115 Vs. ² 8; XXXIX 12 6; KUB IV 84 4; 5; XI 24 Vs.I 9; XV 9 Rs. ³ III 3; XVI 66 6; XXIV 12 Vs.II 17; 27; Rs.III 2; XXVII 67 Vs.II 62; XXIX 1 Vs.I 49; XXX 32 Vs.I 5; XXXIV 12 Vs.II 17; 27; XXXV 162 Rs.III 3; XLI 8 Vs.II 33; Rs.III 19; XLIII 60 Rs.III 10; Rs.IV 13; LVII 91 Rs.IV 7;
	ANĀKU	KUB XXXII 129 + 814/b (+) FHG 13 Vs.I 13 ¹⁶⁷⁸ ;

Kırık veya fazla bilgi alınamayan metin yerleri:

KBo X 45 Vs.II 67 ¹⁶⁷⁹ ; Rs.III 28; XVIII 165 4 ¹⁶⁸⁰ ; 165a 3; 165b 6; KUB XXVIII 87 Rs. 2; XXXVIII 11 12 ¹⁶⁸¹ ; LIX 67 Vs.II 6; LX 22 6; ABoT 46 5; 56 Öy.II 5;

Hittitçe fonetik tamamlama:

Sg. G.	NAGGA -aš	KUB XXIX 1 Vs.II 52 ¹⁶⁸² ;
Sg. Instr.	NAGGA -it	KUB XXXVI 98b Rs. 14;

2) Kalaydan yapılan alet ve nesneler (Hittit Devri yazılı belgelerinde geçen):

(URUDU)kaggari- : (c.) “talent / bir ağırlık veya bakırdan ekmek
(NINDA)kaggari-) modeli (?)”¹⁶⁸³

Sg. N. ga-a]g-ga-ri-iš NAGGA 1 ga-ag-[: KUB LX 5 1;

¹⁶⁷⁷ [N]AGGA^{ULA} : tml. ve metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.92.

¹⁶⁷⁸ NA^{ULA} humanda AN.BAR AN.BAR GE₆ AN-NA-KU kuitta tepu: Metin yeri için bkz.

J.Siegelová, Eisen, 1984, s.92.

¹⁶⁷⁹ Metin yeri için bkz. H.Otten, ZA 54, 1961, s.126.

¹⁶⁸⁰]AN.BAR KI.MIN AN.NA K[I.MIN: tml. ve metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.501.

¹⁶⁸¹]GAR.RA 1 AN.NA GAR.RA: tml. ve metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.124 d.n.22.

¹⁶⁸² Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.87-88 “Kalay(dan) bir heykel yaptılar (ve) onun başını demir(dan) yaptılar”.

¹⁶⁸³ Bkz. HED, s.462; H.A.Hoffner, Jr., Alimenta, 1974, s.167, 205-207.

a) Sumerogramlar:

ALAM (= *es(ša)ri* = *ŠALMU*) : “heykel, kaide”¹⁶⁸¹

ALAM-*iš-ši* NAGGA-*aš i-e-er* SAG.DU-ZU AN.BAR-*aš*

: KUB XXIX 1 Vs.II 52¹⁶⁸⁵;

ALAM MUNUS TUŠ-*aš* NAGGA[

: KUB XXXVIII 6 Vs.I 28¹⁶⁸⁶;

ALAM GIŠ MUNUS^{TI} DŪR-*an* : *ḫu-u-pí-ta-a-u-ṭa-an-za ŠA 1*

[SIG.Ú] SAG.DU-ZU GUŠKIN GAR.RA [N]Í.TE^{MEŠ}-*ma*

GIŠDAG-*iš-ša* NAGGA GAR[.RA]¹⁶⁸⁷

: KUB XXXVIII 1 Rs.IV 2-3;

GIŠBÚGIN : “kuru maddeleri koymaya yarayan bir kap; tekne veya buna benzer kap”¹⁶⁸⁸

GIŠBÚGIN NAGGA GAR.RA MA-LI []

: KBo XLII 11 Rs.V 22;

GIŠDAG (= *ḫalmašuit*-) : “taht”¹⁶⁸⁹

ALAM GIŠ MUNUS^{TI} DŪR-*an* : *ḫu-u-pí-ta-a-u-ṭa-an-za ŠA 1*

[SIG.Ú] SAG.DU-ZU GUŠKIN GAR.RA [N]Í.TE^{MEŠ}-*ma*

GIŠDAG-*iš-ša* NAGGA GAR[.RA]¹⁶⁹⁰

: KUB XXXVIII 1 Rs.IV 2-3;

¹⁶⁸¹ HW, s.264; HED, s.313-315.

¹⁶⁸⁵ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.87-88 “Kalay(dan) bir heykel yapılar (ve) onun başını demir(den) yapılar”.

¹⁶⁸⁶ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n.18.

¹⁶⁸⁷ C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14-15'te “... und der Sitz bleibele[egt]” olarak tercüme ederken; L.Rost, MIO 8, 1961, s.181'de: “... der Körper aber bleibelegt.” şeklinde almıştır; J.Siegelová, Eisen, 1984, s. 114'te str. 2-5'teki transkr. ve tercümesine uyarak yorumlamak istiyoruz : “Stadt Lapana, İlaia, das Gottesbild: Eine hölzerne Statuette einer Frau, sitzend, verschleiert, von 1 [Elle] (ist die Grösse). Ihr Kopf (ist mit) Gold belegt, Körper und Thron aber (mit) Zinn bele[gt]. Zwei Bergschafe (aus) Holz, (mit) Zinn verziert, sitzen bei der Gottheit rechts und links. Ein Adler (mit) Zinn belegt”.

¹⁶⁸⁸ HZL, s.309, No.55; S.Košak, HIT, 1982, s.135,248; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.634.

¹⁶⁸⁹ HW, s.267; J.Siegelová, Verwaltungspraxis, 1986, s.634; S.Košak, Ling. 18, 1978, s.117-118, -, HIT, 1982, s.249; S.Ö.Savaş, Gs Imparati, 2002, s.706vd.

¹⁶⁹⁰ C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14-15'te “... und der Sitz bleibele[egt]” olarak tercüme ederken; L.Rost, MIO 8, 1961, s.181'de: “... der Körper aber bleibelegt.” şeklinde almıştır. Burada J.Siegelová, Eisen, 1984, s. 114'te str. 2-5'teki transkr. ve tercümesine göre veriyoruz.

GIŞ/URUDU GIDRU / GIŞ/URUDU PA (= *ḪATTU*) : “asa (hükümdar asası)”¹⁶⁹¹

GIŞGIDRU NAGGA GAR.R[A : KUB XXXVIII 10 Rs.III 9;

GIŞGIDRU NAG[GA GAR.RA : KUB XXXVIII 10 (Zusatz)
6¹⁶⁹²;

GÍN / GÍN.GÍN (= *ṢIQLU*) : “şekel (ağırlık ölçüsü)”¹⁶⁹³

GÍN NAGGA : KBo XI 11 Rs.III 3; XVII 78
Vs.II 11; XVIII 162 Vs. 4;
XVIII 164 Vs.³I 4; XXII 199
Vs.I 6; KUB XVII 34 Rs.IV 4;

GU₄.MAḪ : “boğa”¹⁶⁹⁴

GU₄.MAḪ GIŞ NAGGA GAR.RA 4 GUB-z[a
: KUB XXXVIII 6 Rs.IV 15
(dupl. KUB XXXVIII 10
Rs.IV 1)¹⁶⁹⁵;

GU₄.MAḪ AN-NA-KI GAR.RA : KBo II 1 Vs.I 28¹⁶⁹⁶;

GUNNI¹⁶⁹⁷ (= *ḫaṣṣa*¹⁶⁹⁸ (c.) = *KINŪNU*) : “ocak, ocak-altar”

GUNNI^{HI.A} NAGGA : KUB XXXII 123 Rs.III 1;

TI₈MUŠEN (/ÁMUŠEN)¹⁶⁹⁹ (*ḫara(n)-*) : “kartal”¹⁷⁰⁰

TI₈MUŠEN NAGGA GAR.RA : KUB XXXVIII 1 Rs.IV 5;

¹⁶⁹¹ HW, s.289; HZL, s.320, No.174; S.Ö.Savaş, Gs. Imparati, 2002, s.706vd.

¹⁶⁹² Tml. için bkz. L.Rost, MIO 8, 1961, s.197.

¹⁶⁹³ HW, s.273; HZL, s.321, No.209 (2).

¹⁶⁹⁴ HW, s.275; HZL, s.323, No.126; S.Ö.Savaş, ArAn 5, 2002, s.97vd.

¹⁶⁹⁵ Metin yeri için bkz. J.Siegelová, Eisen, 1984, s.123 d.n. (18)-19.

¹⁶⁹⁶ Metin yeri için bkz. C.W.Carter, HCl, 1962, s.52.

¹⁶⁹⁷ Bkz. HW, s.276; HED, s.221vd.; S.Koşak, HIT, 1982, s.260.

¹⁶⁹⁸ Bkz. HW, s.62; HED, s.221-224; S.Koşak, HIT, 1982, s.212.

¹⁶⁹⁹ TI₈MUŠEN : “kartal” yeni okunuşu için bkz. HZL, s.353, No.215.

¹⁷⁰⁰ HW, s.264; H.Ertem, Fauna, 1965, s.179vd.

UDU.KUR.RA : “dağ koyunu / antilop”¹⁷⁰¹

UDU.KUR.RA GIŠ NAGGA *ḫa-liš-ši-ja-an*¹⁷⁰²

: KUB XXXVIII Rs.IV 4;

3) (Anadolu’da) bazı merkezlerdeki kalay buluntuları:

Boğazköy Kazısı Madeni Buluntuları¹⁷⁰³: Keçi boynuzuna benzer bir nesne.

¹⁷⁰¹ HW, s.298; H.Ertem, Fauna, 1965, s.144-146; CHD, (*Giš parnil* [ile bağlantısı için] aluna bkz.) s.175; C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14-15; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.; S.Košak, HIT, 1982, s.280; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.114; -, Verwaltungspraxis, 1986, s.682; Y.Coşkun, DTCFD 27/3-4, 1969 [1972], s.37.

¹⁷⁰² C.-G.von Brandenstein, MVAeG 46/2, 1943, s.14-15; L.Rost, MIO 8, 1961, s.209vd.; H.Ertem, Fauna, 1965, s.145'te AN.NA="Blei=kurşun" olarak alınmıştır, [AN.NA (/NAGGA)=kalay] : krş. CHD, (*Giš parnil* aluna bkz.) s.175; J.Siegelová, Eisen, 1984, s.114.

¹⁷⁰³ R.M.Boehmer, Kleinfunde 1970-1978, 1979, s.64vd.

DİZİN

A

ABÂRU, 34, 44

Acemhöyük, 2, 35, 95, 222, 285

adak, 55, 66

adalet, doğru(luk) (bir nesne), 207

adi bakır, 31

Agade, 26

ağ, file[?], 219

ağaç kökenli bir alet, 270

ağaç, 8, 46, 48, 62, 69, 77, 92, 93, 137,

154, 158, 200, 221, 236, 253, 260

ağırlık, 26, 58, 66, 75, 76, 79, 92, 281,
282

ağız, 73, 95, 119, 121, 141, 159, 204

Ahurhisar, 282

Akadlı Sargon, 25, 26, 37

Akdağmadeni, 7, 11

Akdeniz, 23, 29, 33, 40

Alacahöyük, 2, 20, 24, 26, 28, 33, 34, 36,
40, 73, 95, 158, 221, 253, 278, 285

Aladağ, 12, 21

Alalah, 2, 17, 59, 77, 92, 222

alışımlar, 6, 9, 10, 14

Alašia, 32

Alašija'dan altın ve bakır, 56

alet ve kap, 277

alet veya kap, 245

alet, 2, 38, 54, 63, 68, 93, 94, 101, 121,
126, 147, 156, 157, 166, 173, 185,
187, 207, 209, 220, 226, 232, 236,
238, 239, 241, 252, 256, 263, 264,
272, 274, 277, 278, 280, 283, 288

alet, kap, mızrak[?], 126

alın bağları, 73

alın süsü', 106

alın-banu, 69

alın-bantları, 68

Alışar Höyük, 280

Alışar, 2, 24, 34-36, 160, 254, 285, 286

Almus, 19

altar, sunak, kaide, 249

Altın unvanlı, 79

Altın ve Gümüş'ten şahıs adları, 79

altın aslan ağırlığı, 51

altın çivi, 50

altın erkek küpesi, 68, 70

altın güneş tanrısı atribüsü, 70

altın kapı kanadı, 52

altın kaplamalı antilop başları, 69

altın memleketi, 23

altın seyyis adamı, 79

altın tellerin örülmesi, 93

altın üretimi, 5

Altın(cı)/Kuyumcu, 84

altın-alışımı, 78

altın-gümüş bileşiği, 4

altın-tellür bileşiği, 4

altından bir masa, 55

altından iki heykel, 55

altını kor haline getirmek, 78, 91

altının değeri, 22

althk[?], ayaklık, 125, 186, 265

Amanos, 17, 19

Amasya, 5, 7, 20

amblem, 67

Amuk, 21

Amurru gümüşü, 28

Amurru' ve eşi, 35

Amurru'dan altın, 56

AMÛTU=AŠI'U, 44

AN.TAĖ.ŠUM, 60

Anamur, 11

Anitta, 20

Ankuğa'dan bakır, 62

Annakum, 40

annemin altını, 61

Antilop standartlı tanrı, 35

antilop, 69

antimon, 6, 8, 11-14, 81, 82

ANUNNAGE, 54*ANĀKU*/, 44

aplik, 68-71, 106, 120

(araba) koşum(u), 185

araba, 31, 108, 135, 197

aramni-kuşu, 69**ARGENTUM, 43**

arılığın simgesi, 53

arınmış, 46

arıtma, 7

Arinna'lı demirciler, 85

Arinna'nın Fırtına Tanrısı, 86

arınğan, çeyiz, 175

Arpa'dan gelen gümüş, 62

arsenik, 11, 13, 15, 17, 29

asa (hükümdar asası), 135, 197, 243, 269, 290

asılı duran bir süs eşyası (mücevherat), 113

aslan (sfenksi), 66

aslan başı, 70

aslan sfenksi, 105, 168

aslan, 20, 51, 55, 66, 69, 113, 149, 210, 286

Asu kurşun levhaları, 287

Asur Ticaret Kolonileri, 21

Asur, 3, 13, 21-23, 25, 27, 28, 31, 33, 34, 37, 38-42, 44, 56, 72, 82, 160, 216, 222, 287

Aşağı Ülke, 62

(at veya katur için) gem (ağızlığı), 237, 264

at ya da katur gibi hayvanlara takılan koşum takımının (belirlenemeyen) bir parçası, 260

at, 23, 46-49, 51, 53, 60, 61, 63, 65-67, 85, 86, 91, 103, 104, 107, 115, 120, 123, 130, 159, 164, 168, 175, 177, 178, 189, 191, 211, 219, 222, 242, 264, 280

avuç dolusu (bir ölçü), 220

ay(lar), 141, 204

ayak halkası, halhal, 73, 203

ayak, 62, 71, 73, 137

ayakkabı, 69, 132

ayaklı kase, 171

(ayaklı) tabure, 170

ayaklı-kupa, 187, 266

ayaklık, tabure, 137

ay, 191

aylar, 66

Azerbaycan, 39, 40

Aḫḫijaḫa, 62, 233

Aššuḫa, 20

B

Babil taşı, 64

Babil, 10, 22, 23, 28, 29, 31, 32, 38, 55, 56, 62, 65, 70, 81, 82, 91, 96

Babilliler, 10

Bakır Çağı, 14, 26, 30, 33, 36, 158, 221, 253

Bakır işçisi, 84

bakır bir bira fıçısı, 66

bakır kalay alaşımı, 7

bakır-kurşun, 8

bakır külçesi, 33

bakır ustası, 89

bakır ve bronzun Alaşija'dan, 57

bakır ve kalay külçeleri, 59

Bakırçay, 19

bakırla altın alaşımları, 92

bakırlı pirit cevheri, 8

bakteri öldürücü, 53

bal için muhafaza (kabı), 116
 balık, 24, 26, 32, 142, 205, 281
 Balkanlar, 16
 balta, 17, 20, 35, 74, 87, 93, 152, 223, 237, 238, 251, 253, 276, 278, 279, 281, 286
 balta, keser, 218, 227, 257
 Balya, 11, 18
 bant, 70, 71, 118, 157, 281, 286
 banyo kabı, küvet, 240
 banyo kovaları, 66
 bardak, 60, 134, 268
 baş/alın bandı/diadem, takke, 261
 bel, (kürek), 206, 246, 272
 Belucistan, 39
 Bereketli Hilal, 16
 beyaz (maden), 43
 beyaz, 5, 10, 12, 23, 26, 43, 69, 130, 192, 235
 Beycesultan, 2, 222, 254, 281
 bıçak ağız, 133, 194
 bıçak, 29, 33, 37, 58, 60, 74, 84, 95, 116, 137, 221, 222, 253, 261, 269, 278-280, 282
 bıçak, hançer, 199, 244
 bıçak/hançer ağız, 268
 bilezik, 19, 23, 70, 73, 111, 140, 158, 160, 203, 221-223, 253, 279, 280
 biltum, 27, 30, 37
 bir içki kabı (riton), 258
 bir kuş (tasviri), 166, 256
 bir kült yapısı, çevre/temenos duvarı, 124
 bir maden, bronz (belki²), 276
 bir ölçü, 124, 277
 bir traş bıçağı tarzında 'ustura²', 241
 bir yemin modeli, nesnesi, 234
 (bir yemin [/ant] modeli veya nesnesi²), 178
 bira kabı, çamaşır kazanı, 142, 246

boğa riton, 20
 boğa, 20, 69, 70, 72, 119, 139, 158, 202, 221-223, 253, 279, 281, 290
 Boğa-adam, 35
 boğaz bağları, 73
 boğaz halkaları, 73
 boğaz halkası, gerdanlık, 140, 203
 boğaz zırhı, 275
 boğazın bir kısmı, 138
 Boğazköy, 2, 19-21, 35, 39, 45, 59, 72, 94, 95, 160, 222, 281, 285-287, 291
 Bolkardağ, 5, 7, 11, 12, 26, 30
 boncuk, 16, 23, 57, 68, 70, 71, 113, 143, 158, 160, 222, 253, 285
 boru, 57, 60, 66, 87, 108, 158-160, 221, 253, 254, 278, 280
 boynuz, 33, 144, 181, 208
 boyun (/büst), 138
 boyun zincirleri, 73
 boyunduruk, 65, 102, 144, 145, 208
 boyunluk, 116
 Bronz Çağı, 14, 15, 18-21, 29, 34, 36, 159, 221, 281
 Bronz Tablet, 2, 20, 74, 79
 bronz kapı kanadı, 52
 broş, 110, 159, 274
 buhur kabı, 101, 166
 burun, 205
 büst, 66, 279
 büyük bir kuş (kaz², ördek²), 207

C

cam, 53, 81
 Cemdet-Nasr, 23, 25, 28, 34, 36
cuprum, 43
 cüruf, 6, 13, 19

Ç

çalgı zili, tef, çalpara (/müzik aleti), 260
 Çan, 5, 9
 çanak, 16, 95, 109, 193
 çanak, tas, kase, 171, 230

Çatalhöyük, 7, 18
 Çayönü, 7, 16, 18
 çekiç, 18, 20, 46, 93, 94, 207, 253, 272, 282
 çekiç (veya benzer bir alet), 247
 çekirge, 131
 çelik, 4, 11, 12, 44
 çengelli iğne, iğne, broş, halhal veya firkete (/pin), 236
 çıplak kadın, 35
 çıplak tanrı, 35
 cırac olarak alınan bir çocuğun karşılığı, 88
 çift gözlü' balta ile 'nebat' tutan tanrı ve ailesi, 35
 Çiftlik, 20
 Çinliler, 10
 çorba kabı, 209, 249, 273
 çubuk, 26, 78, 87, 222, 253, 279, 286
 Çukurova, 62

D

dağ, 22, 47-49, 51, 52, 55, 65, 70, 90, 91, 114, 140, 177, 203, 233, 261
 dağ koyunu / antilop, 148, 210, 291
 dağ kristali/kuarz, 47
 dana, buzağı, 130, 138, 191
 dankui-, 44, 288
 dankul, 44
dannuqant bakırı, 46
 dayanıklı, 46, 49, 53
 Değer ölçüsü, 75
 Değirmen-tepe, 12, 15, 280
 dekoratif şerit, 118
 demir, 9, 11-14, 18, 19, 42, 44, 46, 48, 50-52, 54, 57, 58, 60, 64-66, 68, 70, 72-74, 77, 79, 81, 90, 91, 96, 114, 125, 177, 186, 233, 261, 265, 279, 281, 288, 289
 Demir Çağı, 14

demir çivi, 50
 demir kapı kanadı, 52
 demir külçeleri, 59
 demir sığır, 51
 demirbaş listeleri, 73
 Demirci, 44, 84, 94
 demircilerin başı Pihā(muşa), 86
 demircinin evine, 65
 demirden küçük bir çekiç, 46
 demirden yapılmış *şikki* seti, 69
 depo, 28, 47, 58
 deri mamulau, 267
 destek, 11, 59, 215, 250
 devlet hazinesi, 78
 Dilmun, 26, 29, 40
 direk, 29, 48, 114, 177, 233, 261
 dış, 212
 divan, 138
 diz, 176
 Doğan-tepe, 20
 Doğu Karadeniz, 15, 17
 dokuma, 40, 68, 69, 71, 89, 113, 118
 domuz, 66, 208, 272, 279
 domuz yavrusu, 145
 dökme demir, 12, 15
 döküm, 9, 13, 17, 20, 25, 92, 94, 95, 222, 282, 286
 döküm aleti, 78
 döküm kalıpları, 94
 döküm tekniği, 20, 94
 dökümcülük, 19
 döşeli koltuk, 121
 Dövlek, 20
 dövme, 9, 14
 dudak, kenar, kıyı, 143
 Durhumit, 30

E

Ebla, 23, 26, 90
 Ege, 16, 18, 94

Ege denizi, 40
 el, 21, 35, 46, 64, 66, 88, 90, 93, 107, 156,
 158, 182, 191, 219, 280
 el (/hayvan eli=ayağı), pençe, 156, 219
 el emeği, 88
el sanatları, 93
 Elam, 15, 22, 40, 49
 El-Amarna, 23
 elbise, 63, 69, 71, 101, 113, 117, 133, 159,
 160, 184, 217, 221, 273
 elbise iğnesi, 157
 elbise iğnesi (veya gerdanlık²), 220, 252
 elbise parçası, 117
 elbise süsü (takısı), 113
 elbisenin aplik ile süslenmesi, 120
 elbiseye ait iğne, 112
 elbiseye ait süs 'jupon', 112
 elektron, 23-26, 158, 221
 elementler, 13, 21, 80, 81
 elma (ağacı), 140, 203, 271
 emeğin karşılığını, ürünün fiyatı ile, 88
 en arı bakır, 31
 envanter metinleri, 62
 Ergani, 8, 17, 40
ergitime, 7, 13, 15, 29
 erime noktası, 13
ERÛ, 43, 224
 Eski Ahit, 14
 Eski yapar, 2, 160, 223
 Eşek üzerinde duran tanrı, 35
 ev, 27, 62, 103, 133, 167, 194, 267, 280
 evde kullanılan bir alet, 250
 evin balcığı, 54

F

fal kuşu, 110, 172
 Fara, 25, 36
 fenalaştırılmış bakır, 31
 Fenike, 11
 fındık, 137, 200

Fırat, 15, 18, 29, 40
 fırın, 13, 94
 fildişi, 24, 26, 32, 57, 62, 69, 260
 fosfor, 9
 Fransa, 13

G

ganimet, 55, 74
 Gaziantep Müzesi, 2, 254, 282
 Gaşkalar, 30
 geceler, 66
 Gelidonya, 29, 32
 gem, ağızlık (atın başlık takımı), 251
 gem, yular (koşum takımı parçası), 252
 gemi, 142, 205
 gerdanlık, 44, 108, 114, 157-160, 177,
 223, 261, 279
 geyik, 20, 71, 132, 142, 150, 193, 205,
 212, 222, 253, 263, 278, 282
 Girit, 10, 18, 29, 32, 94
 (göbek ile ilgili) bir süs nesnesi, 142
 göğüs, 65, 133
 göğüs, göğüs başı, 148, 210
 gök hiyeroglifi biçimli kap, 123, 183,
 264, 270
 gök, gökyüzü, sema (cennet), 219, 235
 gökyüzü, 66
 göz(ler), 140, 204
 göz-plakası, 121
 Gözlükule (Tarsus), 2, 160, 281, 286
 Gudea, 23, 24, 26, 29, 32, 37
 güğüm, 140, 155, 271, 275
 güğüm², ibrik², (bir kurban kabı), 216
 Gümüş Dağı, 19, 26
 Gümüş ve Yetim Çocuk, 79
 gümüş bir boyunduruk, 51
 gümüş boru, 60
 gümüş cevherleri, 6
 gümüş çivi, 50
 gümüş depoziti, 79

gümüş kapı kanadı, 52
 gümüş kaplama, 67
 gümüş kaplamalı boynuz, 60
 gümüş kazan için sehpa² (-ayaklık), 202
 gümüş memleketi, 26
 Gümüş'ün Doğumu, 79
 Gümüş'ün Kumarbi'yi araması, 79
 Gümüş'ün şarkısı, 79
 Gümüşçü, 84
 Gümüşhacıköy, 5, 7, 11, 19
 Gümüşhane, 5, 8, 11, 12, 26
 gümüşten bir gemi, 55
 gümüşten bir masa, 55
 gümüşten güçlü bir boğa, 55
 gümüşten iki boğayı, 55
 gümüşten mayaltum-arabası, 55
 gümüşten üç heykel, 55
 gümüşün Kuzza, 56
 gün, 3, 83, 87, 148, 210
 güneş kursu, 25, 69, 70, 72, 85, 102, 122,
 182, 221, 237, 264
 günler, 66
 9200 gr.'lık bir nesne veya bir ölçü kabı,
 127

H

Halep, 17, 62
 halis bakır, 31
 halka [(salkım) küpe, (süs takı),
 (yüzük)], 168, 227
 halka, 28, 33, 87, 104, 155, 160, 222, 253,
 279-281, 284-286
 ham bakır, 23, 32
 ham demir, 79
 Han İbrahim Şah (Keban), 280
 hançer, 19, 20, 23, 29, 57, 60, 68, 71, 73,
 137, 158, 221, 222, 253, 261, 269,
 278-280, 282
 hançere ait kısım, 116, 261
 hasır, 54, 156, 188, 242

hastanın gözünü iyileştirme, 80
 Hattuşili (III.), 59
 hayvan -boğa- burnu [halkası], 119
 hayvan, 33, 34, 64, 65, 83, 104, 119, 120,
 130, 138, 151, 156, 191, 213, 219,
 259, 263
 Hayvanlar hakimesi, 35
 Hayvanlar hakimi, 35
 Hazine, 61
 Hesiodos, 14
 Heykel, 9, 282
 heykel, kaide, 128, 189, 242, 267, 284,
 289
 heykeller için düz yer, heykel kaidesi,
 117, 179, 235
 hilal, 64, 66, 69, 70, 72, 158, 222, 253
 hilal, yarım ay, 102, 167, 226, 257
 Hindistan, 24, 28, 32
 Hint-Avrupalılar, 16
 Hitit minası, 22
 Horoztepe, 19
 Hurri gömleği, 68, 70, 147
 Hurri kuşu, 154
 Hurriler, 16
 Hahhum, 23, 24, 39, 42
 Haşşuğa, 55, 74
 harsu-, 44, 255
 harki-, 43, 130, 192
 hattuş, 43
 hejari, 43
 huşa-taşı, 87
 humari, 44
 hurāsum, 25
 HURĀSU, 43
 Hurama, 38

I

Ijaia, 64, 289
 Indus, 17
 Irak, 13, 17, 28

İ

- ibrik, 66, 140, 155, 158, 221, 271, 275
 içki kabı (rhyton), 169
 içki kabı, 105, 246, 272, 274
 içki kamışı / bir kült kabı, 188
 içki kamışı, 156, 220
 idol, 39, 175, 253
 iğ, 242, 267
 iğne, 16, 17, 19, 21, 27, 108, 111, 155,
 158-160, 171, 173, 178, 221-223, 231,
 234, 253, 259, 274, 279-281
iki yük arabası altın, 55
 ikiztepe, 19
 İnandıktepe, 2, 279
 İndus Vadisi, 29
 indus Vadisi, 29
 İngiltere, 13
 ingot, 29, 222
 inşa ritüelleri, 45
 İran, 7, 13
 İspanya, 11, 13
 işlenmiş düğme / madeni pul, 184
 iyi altın, 25, 43, 55, 77
iyi altından bir masayı, 55
iyi altından kolluklu bir tahtı, 55
 iyi bakır, 29, 31
 iyi, (kalite), 252
 iyi, mükemmel, nefis, hediye², vergi ve
 harçlar², 245
 iyileştirilmiş bakır, 31
 iyilik 'sembol(ü)', 167
 iyilik, 66, 103

K

- K u s, 49
 Kārūm, 24, 27, 30, 93
 kabali, 43
 kabartmalı bir süs, 108
 kadeh, 66, 78, 134, 158, 159, 223, 268
 kadeh, bardak, 141, 195, 243

- kadın heykeli, 69
 kafes, 124, 184
 Kafkasya, 13, 15
 Kahramanlar Çağı, 14
 kakma, 16, 20, 24, 32, 78, 92, 221, 253
 kalay kaplama, 67
kalay külçesi, 33
 kalay vebası, 12
 kalayın bir kısmının Kizzuūatna, 57
 Kalayın fiatı, 22
 kalbine kalay (ve) demir(i), 80
 kalem keski, 94
 kalıp, 45, 94, 95
 Kalıpla, 9
 kalite, 78, 79, 91, 196
 kaliteli gümüş, 77, 179
 kalkan, 74, 150, 213, 221, 250, 253, 281
kalmaşu-, 71
 Kaman-Kalehöyük, 2, 279, 286
 kamçı, kırbaç (değneği), 215
 kamış, 135, 197
 kanat, 262
 Kanath tanrıça, 35
 Kanath tanrılar, 35
 kandil, 66
 Kaniş, 27, 39, 44, 49, 95, 114, 177, 208,
 219, 230, 231, 234, 235, 242, 251, 261
 Kaniş(ha), 49
 kap (*zinzapu*-kuşu [=“güvercin” biçimin-
 de bir kap]), 187
 kap / bir ölçü, 176, 184
 kap / bir ölçü birimi, 176, 232
 kap ayaklığı, 216
 kap veya kase, 182
 kap, gipeşsar ölçüsü, 125, 186, 239
 kap, gipeşsar ölçüsü (nün tali aksamın-
 dan bir parça), 265
 kap, tekne, 192
 kap; tuvalet kabı, 232, 260
 kap², kın², 132

- kapak, 33, 221, 223, 253, 259, 271, 275, 283
- kapak, tapa, tıkaç, 259, 283
- kapı, 52, 54, 140, 203, 204, 271
- kapının bir parçası, 231
- kaplama, 11, 12, 61, 64, 78, 92, 95, 158, 159, 221, 253
- kaplamak, 77
- kaplamanın kazınarak veya dökülmesi, 77
- kaplanmış, 64, 65, 73, 77, 95, 102, 121, 142, 205
- Karağna şehri Koruyucu tanrı[sına], 86
- Karadeniz, 11, 17, 19, 21, 33, 34
- Karahöyük, 2, 35, 279, 286
- Karahöyük (Elbistan), 279
- Karahöyük (Konya), 279
- Kargamış, 2, 17, 20, 29, 34, 160, 281
- Karışık varlıklar, 35
- karışım, 14
- kartal, 61, 66, 69, 106, 146, 209, 216, 280, 290
- kartal ağırlığı, 61
- kartal büstü, 69, 138, 201
- kartal şeklinde bir ağırlık, 245
- KASPU, 43, 161
- Kassit, 22
- Kastamonu-Kınık, 223, 282
- kaşık, 69, 155, 221, 238, 264
- Kaybolan-mum, 15
- kayış, 72, 156, 157
- kayıt, 31, 57, 59, 76
- kaynatmak, 78, 91
- kazan, 33, 179, 202, 234, 248
- kazan, fıçı, varil, 179, 235, 262
- Kazankaya, 2, 279
- kazık, 46, 50, 134, 194, 238, 243, 268
- kazma, 74
- kazma veya bel küreği, 234
- kazma, balta, 184, 188, 242, 266
- KBo IV 1 Vs.I, 46
- KBo VI 26 Rs.IV 27-31, 88
- KBo VI 26 Vs.I 13-17, 87
- KBo XII 42 Rs.10-14, 91
- KBo XV 10 Vs.I 8-9, 55, 81
- KBo XVI 83 Vs. 5-10, 60
- KBo XVII 46 (:23-28) + KBo XXXIV 2 (:47-53), 85
- KBo XXVI 105 Rs.IV² 17-19, 55
- Kebanmaden, 26
- kehanet nesnesi, 151, 204
- kemer, bant, 172
- kemer, hafif tunik², 133, 194, 267
- kepçe, 66, 223, 243, 282
- kereste, 8
- kerpeten, 67, 74
- kervan, 38
- keser, 93, 152, 282
- keser ya da bıça/bir alet, 264
- keser ya da bıçak, 238
- keskin bir alet, 233
- Kestel, 20
- KI.LAM, 60, 85
- Kıbrıs, 7, 11, 15, 29, 32, 33, 43, 49, 62, 80, 81, 94
- kılıç, 20, 74, 116, 158, 253, 261, 280
- Kılıçlı, 35
- kılıf, 68, 69, 131, 221
- kılıflar, 74, 221
- kın, 68, 221, 253
- Kınık, 2, 20
- kırlangıç, 144
- kırmızı altın, 24, 32, 58, 77
- kıskaç, kerpeten, maşa, 178
- kısmen bakırdan yapılmış bir nesne, 234
- Kilikya, 18
- kilim (benzeri duvar veya yer örtüsü), 117
- kira, 78
- kireçtaşı, 13, 48, 52, 114, 177, 233, 261

- Kizzuḫatna, 19, 62
 Kizzuḫatna'dan bakır ve kalay, 62
 koç, 66
 kol, dal, 151, 213
 kolcuklu balta, 93
 koltuk, iskemle, tabure, 184
 kolye, 19, 21, 69, 71, 72, 116, 160, 222, 253
 kolye, boyunluk, zincir kolye, 208
 Korucutepe, 2, 93, 102, 159, 167, 221, 226, 253, 257, 280, 285
 koşum takımı, 74, 279
 köpek, 253, 274, 279
 körük, 15, 95
 körük borusu, 15
 kral asaları, 74
 kral asası, 74
 kraliyet asası, 67, 68, 73, 112
 krallığın tahtı, 47
 kuḫanna(n), 43
 ku(ḫa)nnan, 43, 224, 225
 KÜ.AN, 44
 Kuššara, 45
 KUB LVIII 109 + IBoT II 126 Vs. 18
 dupl. KUB LII 107 Vs. 20, 65
 KUB XII 1 Rs.IV 1-45, 69
 KUB XII 24 Vs.I 3-12, 67
 KUB XIII 6 + KUB XIII 17 + KUB XIII 19 (+) 17/v (+) Bo 69/278 + 754/v Vs.II, 63
 KUB XLI 8 Rs.III 18-20, 54
 KUB XLI 8 Vs.II 32' (69) - 36' (73), 54
 KUB XLII 69 Rs. 2-17, 71
 KUB XLII 69 Vs. 2-26, 71
 KUB XLII 78 Vs.II 3-26, 70
 KUB XV 9 Rs.III 2-5, 66
 KUB XXIX 4 Vs.I 6, 86, 129
 KUB XXVI 66 Rs.III 9-17 (dupl. KBo XVIII 153), 61
 KUB XXVII 67 Rs.III 61-63, 64
 KUB XXX 32 Vs.I 6-8 (dupl. KBo XVIII 190), 85
 KUB XXXVIII 12 Vs.I 1-2, 86
 KUB XXXVIII 37 Rs.III 16-20, 86
 kulak, 72, 135, 197, 278
 kulak, akıl, hikmet (nesne), 170
 Kululu, 287
 Kumarbi, 55, 79, 80, 165, 226
 Kunanamit, 30
 kunnan(n), 43
 Kunnannimit bakırı, 31
 kurbağa, 104, 131, 192
 Kurban, 46, 47, 50, 65, 82
 kurban kabı, 110, 140, 155, 193, 271, 275
 Kurşun işçisi, 84
 kurşun levha, 287
 kurt, 23, 71, 124, 210
 kuru maddeleri koymaya yarayan bir kap; tekne, 192, 289
 Kurunta, 20, 74
 kurupzina (madeni) işçisi, 84
 kuş, 101, 106, 115, 143, 178, 206, 272
 kuş (tasviri) (/bir kült aleti), 101, 166
 Kuşaklı, 2, 20, 87, 95, 191, 282
 Kuşlu tanrıça, 35
 KuT 19 Vs.I 9-12, 87
 kutu, 56, 107, 127, 144, 213, 250, 260, 275
 kutu, sandık, kap, 144, 247
 kuwano, 43
 kuyruk, 65, 142, 169
 kuyruklu yıldız, 126
 kuyruklu yıldız (Koinet), 186
 kuyumcu, 44, 71, 84, 86
 Kuzza, 49, 56
 küçük kayak, sandal, 142, 206
 külçe, 6, 9, 22, 28, 31, 32, 57, 58, 76, 78, 79, 90, 158, 220, 285
 külçeler, 6, 18, 32, 60, 91, 222, 282, 286
 kült heykelcikleri, 63

kült kabı, 174, 259

kült nesnesi, 114, 177, 181

kült sembolleri, 63, 64

kült taşı, 212

Kültepe, 2, 3, 20, 24, 25, 27, 30, 33, 35, 37-40, 44, 83, 84, 95, 104, 159, 168, 221, 227, 253, 279, 285, 287

kültle ilgili bir alet, 256

kültte kullanılan, sunak benzeri kaideli/ayaklıkları büyük ([kurban/tütsü]kab(ı)), 259

küpe, 19, 27, 68-72, 104, 109, 111, 152, 159, 174, 215, 222, 231, 250, 253, 279

kürek, 74, 82, 172, 206, 231, 272

kürek (veya benzeri), 172, 231

küvet, banyo kabı, 66, 207, 247, 272

kiklubaşşar, 44

L

LĒ'U₅, 59

Lagaş, 23, 25, 26, 28, 37

lamba, 236, 263

lamba/fener/ kandil?; (meşale?), 263, 236

lanet modeli (sembolü veya nesnesi²), 109, 172

Lapana, 289

lapislazuli, 20, 23, 24, 26, 32, 54, 55, 64, 65, 72, 81, 91, 93, 96

Lazkiye, 20

lehim, 13

Lelvani tapınağının donanımı, 62

leopar, panter, 207

libasyon kabı, 110, 111, 172, 173, 259

Lidya'nın zengin altın hazineleri, 56

Limni, 18

lituus, 112, 175

Lukka, 56, 60, 62

lulium, 82

lulluri-taşı, 55, 64, 65

Luqqa, 56

(NA4) *lulluri*-, 4, 81

M

ma(r)ruqaşha-mineralini (şarabın) içine atar, 81

maaş, 60, 76

Maden Çağları, 14

Maden Değerleri, 22

Maden işçiliği, 15

Maden işçisi, 84

Maden işleyicileri, 84

Maden üretimi, 90

maden cevheri, 17, 82

maden filizi, 19

maden işçiliğinin birim değerini, 87

maden işleme, 15, 20, 90, 92

maden işleyicileri için ışık, 62

maden külçesi, 78, 247, 272, 280, 285

maden yatakları, 19

(madeni bir kabın) kaplama(sı), 123

madeni tabletler, 74

madenle kaplama, 77

makas² (bir berber aleti), 241

malahit, 17

mana, 25-27, 29, 32, 37, 44, 56, 81, 178

Mandattu-metinleri, 57

Manninni Envanteri, 4, 68, 72

Mari, 22, 26, 29, 32, 40, 90

(NA4) *ma(r)ruqaşha*-, 4, 80

masa, 71, 81, 124, 130, 184, 192

maşa, kısıkaç; ayça biçimli balta, 276

Maşat, 20, 82, 159, 221, 232, 237, 279

Maşathöyük, 2, 159, 221, 279

Maşa, 57, 62

mektup, 24, 30

Meluhha, 23, 32

merdiven, 205, 246

meşale, (kızgın nesne, yıldırım), 175

meşale, 127

meşe palamudu, pelitten yapılmış küçük
dil (takaç), 213
metallao, 14
metallum, 14
Metalurji, 4, 14
metelleia, 14
meteor demiri çubukları, 59
meteor demiri, 14, 44, 77, 92
meteor demirinin gökyüzünden, 56
meyve, 64, 71, 93, 139, 202
mezar hediyeleri, 55
mısır kabı, 155
Mısır, 7, 10, 17, 22, 23, 29, 32, 33, 34, 49,
62, 70, 76, 88
mızrak, 20, 21, 29, 57, 60, 74, 111, 117,
145, 173, 187, 209, 231, 239, 249,
253, 259, 265, 273, 278-282
mızrak² / çekiç, 238
mızrak², kargı² (bir silah), 178
Mızraklı tanrı ve ailesi, 35
Midilli, 18
miğfer, 21, 273
miğfer, zırh yelek, 177, 216
mineral, 14, 17, 19, 44, 80, 81
mitešnaš, 76, 77, 179, 196
mobilya parçaları, 67
Mogan, 29
mum döküm yöntemi, 92
murç, 94
mücevher (süs eşyası), 185
mücevher, 6, 9, 69, 101, 107, 111, 123,
125, 265
mühür, 20, 23, 141, 158, 222
Mykenai, 5

N

nēpešum, 27
nar, 69, 156
(nefes, ruh, soluk, duygu) sembolü bir
nesne, 150, 211, 284

nehir, 23, 43, 170, 203
nehir-kuşu, 170
Nerik, 61, 176
NÍG.GÍD.DA, 59
nikel, 4, 8, 20
Ninive, 28, 64
nişhatum vergisi, 39
Norbert Schimmel, 20
Nuzi, 22, 59, 157, 216, 277

O

ocak, 15, 52, 82, 95, 103, 107, 167, 222
ocak, ocak-altar, 139, 170, 202, 258, 290
ok uçları, 58, 74, 253, 278-282
ok yayı, 144
okluk, 206
oksit, 6, 8, 10, 13
orak, 33, 35, 57, 74, 233, 246, 248, 271,
278, 279, 281
oran, 22, 26
orman, 19
Ortaköy, 2, 20, 160, 222, 282, 287
osmium, 56

Ö

ödül, 60, 61
öküz başının arka tarafı, 202
Öküz koşumunun bir parçası, 102
Öküz-gönü, 33
ölçek, 111, 156, 174, 276
ölçü, 58, 127, 217, 220, 232, 245, 251,
276
ölçü (sıvılar için küçük bir kap), 217,
251, 276
ölçü birimi, 245
ölçüm kapları, 66
ölü hediyeleri, 24
ön taraf, alın, yüz, 207
ördek, 115, 178, 280
örümcek, 104

P

PAD, 58, 59, 78, 207, 247, 272
 PAD TUR, 59
 Paktolos ırmağı, 23
 palladium, 56
 para yapmak, 79, 80
paraşha-taşı, 55, 64, 81, 96
 paravanı şemsiye, 179
 parfüm için küçük bir kap, 218, 276
 parfüm veya yağ şişesi, 123, 183
 parkui-, 4, 44, 82, 83, 255, 262, 276
 parlak, 5, 19, 70, 79
PARSILLU, 44
 pencere, 266
 pense, 94
 perçin, 72
 pirinç, 14
 Pirundummeja, 49, 56
 pota, 78, 95
 Potalar, 15
 Puduhepa, 59
 Pulus (Keban), 2, 280, 285
 Pupulişsa, 61
 platin, 44

R

rafine, 22, 78, 90
 reçine, 26, 32
 renk terimi, 43
 riton, 57, 66, 69, 70, 105, 274
 riton, hayvan şekilli kap, 151, 213
 ritüel kabı, 126, 186
 Ritüel techizau, 54
 rozet, 23, 160
 rozet, çiçek, 150
 rulo, 17, 287

S

sabah yıldızı, çoban yıldızı, şafak, 148,
 210
 saç iğneleri, 73
 saç tokası, bir nevi çivi vazifesi gören
 kama, 274

saf altın, 25.
 Sakçagözü, 2, 254, 282
 Salatiqar, 27, 82
 sandalye, 71, 107, 121
 sandalye arkılığı, 217
 sandalye, iskemle, 126, 240
 sandalye, koltuk, taht, 145
 sandık (kapaklı-sepet), 177
 Sap delikli balta, 95
 saray, 26, 33, 45, 67, 79
 Sard, 23
 Sardunya, 11
 Savaş ganimeti, 55
 saz (hasır otu), 156
 Sedir ormanları, 23
 sehpa, kaide, 251
 sfenks, 35, 69, 70, 71, 286
 sığır, 51, 66
 sığır, öküz, 138, 201, 244, 270
 sığır, öküz başı, 201
 sığır, öküz boynu, 201
SIPARRU, 44, 255
 sıvılar için bir kap, 170, 187
 Sikraki, 23
 silah, 9, 34, 93, 117, 147, 150, 209, 222,
 274, 279, 281
 Silahı orak biçiminde olan tanrı, 35
 Simli kurşun, 26
 Sivas Müzesi, 2, 282
 sivri uç, iğne, ok, diken, 250
 siyahlaştırılmış bakır, 31
 spatula (boya bıçağı), 181
 su arıtma aracı, 53
 su kabı, 166, 188, 226, 240
 su leğeni, 242, 266
 su veya içki karıştırmaya yarayan alet,
 233
 Sumer, 7, 26, 28
 sunak, 51, 274
 sunak, altar, kaide, 211, 149

Sungurlu, 19

- sunu masası veya ayaklığı, 115
 Suriye, 20, 21, 23, 32-34, 40, 62
 sülfüt, 10
 sürgü²; mandal² (anahtar²), 284
 süs (dekor) parçası, 118
 süs eşyası, 15, 25, 27, 28, 34, 73, 107, 109, 114, 118, 120, 125, 159, 180, 181, 236, 265
 süs, kabartma (toka/çengelli iğne/düğme /topuz/çivi), 171
 süsleme, 45, 68, 72, 78
 sütun, direk (evin bir kısmı²), 114, 177, 233, 261
 şaburata'nın iyi bakırı, 31
 şıqlum, 37
 şul(a)i, 44
 sürgü²; mandal² (anahtar²), 240

Ş

- Şanslı Gün, 71
 şarap kabı, 110, 172
 Şarkışla, 20
 şehir (model/maket), 149, 211
 şekel, 22, 44, 50-52, 55-58, 60, 61, 66, 75-78, 81, 88, 89, 103, 125, 167, 179, 186, 223, 265
 şekel (ağırlık ölçüsü), 136, 198, 244, 290
 şerit, 68, 72, 160, 254, 261, 286
 şerit (tel, zincir), 157
 şiş, kebab şişi / mızrak, 111, 173, 231, 259
 şişe, 115, 177
 şişe (veya) testi, 216
 şua, ışın, parıltı, 175
 Şalahşua, 27
 Şalahşua, 38
 Şalatuuar, 82
 Şaqqamağa, 62
 Şarişsa, 87
 Suppiluliuma (I.), 74, 75

T

- tablet, 53, 69, 85, 124, 132, 157, 184, 220, 277
 tablet kabı, 132
 tablet², masa², 124, 184
 tabure, 106, 230
 taç, 23, 44, 62, 72, 73, 223
 taç, çelenk, diadem, 136, 197, 275
 Taggata, 49, 57
 taht, 107, 132, 138, 200, 289
 tahta tablet, 137, 200, 212, 216
 Taknijara, 49
 talent, 29, 32, 57, 58, 82
 talent (bir ağırlık ölçüsü), 202, 245
 talent / bir ağırlık veya bakırdan ekmek (NINDA^Akaggari-) modeli (?), 231, 288
 tambur, 237
 tanrı İstar (figürini), 154, 215
 tanrı üçlüsü, 35
 Tanrı ve tanrıçalar, 35
 tanrılara ait gümüşün, altının, elbisenin ve bronz aletin, 63
 tanrıların gümüşü, 77
 Tanrının gümüşünü, 86
 tapınak, 5, 10, 45-49, 59, 72
 Tapınaklara adak, 66
 Tarhuntaşsa, 19, 20, 59, 74
 tarak, 221, 268
 tarak/yün tarağı, 284
 tarım aleti, 234, 264
 tarla işinde kullanılan bir alet / saman satırı / orak(?), 233
 tasfiye edilmiş, 17, 25, 27, 78
 tasfiye edilmiş gümüş, 25
 tasma, halka, 119
 taşınabilir bir kömür ocağı, 245
 tâtum vergisi, 39
 tavlama, 7
 tavşan, 150, 263

Tayinat, 21
 Tel al-Rimah, 21
 Tel Brak, 23
 Tel-Açana (Alalah), 159, 280
 Tel-el-Cüdeyde, 286
 Tel-Halaf, 28, 34
 Tell Judeidah, 21
 telli bir müzik aleti, lir, 200
 temel (temel taşı), 121, 181, 235, 263
 temel adakları, 53
 temeltaşı, 47
 temiz bakır, 31
 tencere, 66
 Tepe Gabristan, 15
 Tepe Gavra, 23, 25, 36
 tepsi², tabla², libasyon için kullanılan aletin kolu², 119
 terazi, 54, 133, 194, 282
 testere, 94, 226
 testi, 115, 158, 177, 221
 urmık, 230
 Tişmurna, 30
 Tişmurna'nın (şehir) iyi bakırı, 31
 tilki, 53, 224, 256, 271
 Tilmun, 24, 26, 29, 32
 Timelkia, 38
 toka, pin, toplu iğne (perçin), 155
 toka², çengelli iğne², broş, hal hal veya firkete (/pin); *stylus, 212, 249, 263
 Tokat, 19
 topak, 78, 79, 247, 272
 topak, küçük top, 180
 topak, parça, maden külçesi, 207, 247, 272
 toprak, yer, 215, 251
 topuz, 74, 95, 107, 108, 209, 222, 253
 topuz biçiminde incerasım asası, 107
 topuz, güz (topuzlu asa), 154, 272
 topuz-gürz, 147, 274
 Toros Dağları, 15, 17

Toroslar, 11, 19, 21, 26
 (törenselsel) bir kap; tuvalet kabı, 175
 Truva, 2, 5, 18, 20, 24, 35, 160, 280, 286
 tufan yarattığı/canavarı, 212
 Tunna, 26
 Turmitta, 30
 tuvalet kabı, 112
 Tüccar, 24, 32
 tüy, 262

U

uşhuni, 43
 Ugarit, 22, 59, 62
 Ugarit'ten altın ve gümüş, 56
 Uluburun, 21, 29, 32, 94
 UQNÛ, 43
 Ur, 5, 23-26, 28, 29, 32, 34, 36, 37, 40, 44, 90
 Ur Mezarları, 23, 34
 URĀKI, 59
 Urikina, 59, 61
 Uruk, 25, 28
 uzuv, penis, kucak, bel, kalça, uyluk, 149
 ııabartum, 39, 41
 ııalııaziti, 20
 ııarııaşazi, 86

Ü

üfleç, 19, 95
 üzerine su dökülen bir alet, pota, 233
 üzüm asması, 135, 269

V

vade, ecel (sembolü nesne), 214
 vahşi hayvan, 171
 vergi, 25, 31, 40, 55, 56, 59, 66, 76, 78

Y

yaban domuzu, 208
 Yanarlar, 2, 159, 279
 yapım/üretim yöntemleri, 90
 yatak, 9, 143, 155

yaylar, 74
 yemek ve/veya içki için bir kap, 208
 yemin [/ant] modeli veya nesnesi, 116
 yeniden kaplamak, 77
 yer, 1, 6, 11, 12, 18, 19, 20, 25, 30, 35, 44,
 56, 58-60, 66, 77, 81, 83, 86, 90, 93,
 94, 95, 104, 117, 127, 179, 223, 287
 yıkamada kullanılan bir alet, 266
 yıl, 8, 18, 23-27, 55, 143, 158, 159, 206,
 221, 253, 278, 285
 yıldız, 66, 158
 yıllar, 66
 yol (yolculuk, kere, defa), 141, 205
 Yukarı Memleket, 26
 yumruk, 20, 135, 196
 yumruk biçimli gümüş kap, 20

Yunanistan, 11, 18
 yük arabası, 55, 142, 206, 217
 Yümüktepe, 2, 17, 281
 yüzük mührü, 20

Z

zanu- "kaynatmak, 91
 Zarşu, 26
 zırh, 21, 216, 273, 280, 282
 zift, 23
 zil, 9, 10
 zincir, 18, 70, 73, 92, 286
 zincir, düğüm, bant, 248
 Zincirli, 2, 34, 35, 160, 222, 254, 281, 287
 Ziranım, 29